VARIARVM FORENSIVM ET PRACTICABILIVM IVRIS RESOLVTIONVM,

Liber Secundus.

IN QVO QVÆSTIONES IN DIES FERE OCCVRRENTES controuersæ, dilucidè continentur, quæ iuris proprij Siculi interpretatione, & Decisionibus Tribunalium exornantur.

AVCTORE
ANTONINO DE AMATO
Panormitano. V. I. D.
ET APVD SICILIÆ SVPREMA TRIBVNALIA Causarum Patrono.

CVM INDICE GEMINO, CAPITVM SEV ARGVMENTORVM Singularium resolutionum altero, Altero rerum memorabilium.

VENETIIS, M. DC. LV.
APVD TVRRINVM.
SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIIS.

ARGVMENTA
RESOLVTIONVM
Quæ in hoc Secundo Libro continentur.

ris

Finis Index Argumentorum.

VARIARVM FORENSIVM

Et Practicabilium Iuris Resolutionum, LIBER SECVNDVS.

D. ANTONINO DE AMATO PANORMITANO
V. I. D. Auctore,

ET APVD SICILIÆ SVPREMA
Tribunalia Causarum Patrono.

SVMMARIVM.

1 *Creditores, qui personali vtuntur actione non auocant pecuniā posterioribus creditoribus solutam siue extet, siue non num. 2.*

3 *Creditor hypothecarius non auocat pecuniam solutā hypothecario creditori equali, sed melior est conditio eius, cui fuit solutum, & num. 5. & 25.*

4 *Creditores banci, seu ex causa depositi equaliter cōcurrunt si depositū non extet, & sit commistionem consumptum, vt deposito in regulari pecunia, secus si depositum extet, vel pecunia sit in sacculo obsignato, quia tunc Dominus præfertur in eo.*

6 *Posterior creditor nunquā auocat solutum anteriori*

7 *Creditor hypothecarius anterior an auocet solutum posteriori hypothecario, & quid de rigore, vel equitate in pecunia iam consumpta, & num. 8. & 9. & 18.*

Pecunia quando dicatur consumpta, sub num 9.

11 *Creditor hypothecarius anterior auocat pecuniam extantem posteriori creditori solutam, & num. 10. & 13. & 15.*

12 *Cautio, & fideiussio facit pecuniam exstare, licet ea consumpta, vel commixta sit.*

14 *Pecunia quando dicatur extare, & num. 11.*

15 *Fideiussio, & cautio facit, vt pecunia non dicatur soluta.*

16 *Afflicti opinio decis. 190. in distincte seruanda est in Regno.*

17 *Creditor anterior, an auocet speciem posteriori solutam.*

19 *Creditor atterior, an præferatur in nomine debitoris non exacto in solutum dato poster iori creditori à communi debitore.*

20 *Creditor anterior, an auocet pecuniam posteriori solutam per haredem debitoris.*

21 *Creditor anterior auocat pecuniam solutam creditori posteriori ex causa tantum lucratiua, siue extet pecunia, siue non.*

22 *Subsidiarie auocari potest pecunia posteriori creditori soluta, & iam consumptam, nempè communi debitori facultatibus lapso.*

23 *Solutum per debitorem iam decoctum posteriori creditori auocatur ab anteriore.*

24 *Dos Fiscus, & alij anteriores priuilegiati auocant solutum posteriori creditori.*

26 *Creditor anterior, an auocet pecuniam solutam posteriori per gratificationem si vterque creditor instabat pariter pro solutione consequenda, & num. 27. & 28.*

29 *Creditor auocat pecuniam a posteriori creditore extortam, & num. 30.*

ARGVMENTVM.

Inter creditores, qui personali, vel hipothecaria potiuntur actione, an pecuniæ posteriori, vel equali creditori solutæ concedatur auocatio, & quid si per gratificationem omnibus creditoribus instantibus, vni a debitore solutio facta sit, vel perestorsionē fuerit consequuta pecunia espenditur decisio Afflitti 190.

RESOLVTIO. LI.

Vlta profecto sunt capita, & distinctio-
nis membra, quæ in difficili, & intrica-
ta materia auocationis pecuniæ à pos-
se posterioris satis facti creditoris sub-
nectunt *Bart. Angel. Alberic. & alij in l.*
pupil. ff. quæ in fraudem creditorum, & in leg. si
non expedierit §. 1. ff. de bonis autori. Iud. possident
& passim omnes sequuntur in locis inferius ci-
1 tandis. Eo tamen iure vtimur † vt in actioni-
bus personalibus solutio facta vni ex pluribus
creditoribus, qui fuit diligens, nō retractatur per
alium, qui fuit negligens, vigilantibus enim, &
non dormientibus, ius ciuile scriptum est *ad tex-*
tum expræsum in dicta leg. pupillus in fine vbi glosa.
verbo non reuocet dict. leg. si non expedierit. §. 1.
ff. de bonis auctor. Iud. ibi (ne alterius aut negligen-
tia, aut cupiditat huic qui diligens fuit noceat) l. sum-
ma cum ratione §. sed si cum suspicaretur in fin. ff.
de peculio ibi (licet creditori vigilare ad suum conse-
quendum) Regula Nihil dolo 172. vbi glos. optima ff.
de reg. iur. & melior glos. in l. qui autem §. apud labeo-
nem ff. de his, quæ in fraud. creditor vbi alios affert,
vbi Angel. dicit C. imputetur creditoribus non
prætendentibus hypothecam, neque perso-
nalem priuilegiatam si fuerunt inertes; & pro-
sit vigilantia exigenti; vel recipienti asponte
soluente *vt in leg. pupillus text. in dict. le. qui autem*
§. sciēdum, quæ in fraud. creditor. ibi (quamuis scieus
sibi enim vigilauit) idem Angel. in l. fin §. licentia
num. 2. de iure deliberan. quod in personalibus
imputatur negligentibus, & succuritur studiosis
loquendo si exigerunt per iudicem, sed si per
gratificationem remittit ad dictam *le. pupillus* de
quo latius infra dicemus *Alber. etiam in dicto §.*
apud labeonem facit distinctionem, sed perfectio-
nem facit *in dicta l. pupillus, vbi tandem num. 4.*
5. dicit quod in practica. dict. leg. pupillus in fine se-
pe allegatur, quod ius ciuile vigilantibus, &
non dormientibus scriptū est, nam industria, vel
diligentia alicuius non debet trahi ad penam *l.*
fin. C. de pos. negligentibus, enim non subueni-
unt iura *leg. non enim §. ex quibus caus. maior,*
& negligentibus non est ignoscendum *l. velut ff.*
de edend. & negligentia omnia ledit *§. penul. in au-*
tent. de quæst. vigilare, itaque debet creditor ad si-
bi debitum consequendum *le. summa §. 1. de pecul.*
& differentia debet esse inter vigilantes, & disi-
dentes *l. vt perfectus C. de annual. exception.* & mul-
ta iura ad hanc regulam simpliciter citat *Gail.*
lib. 2. obserua. 25. num. 14. 15. sic quoque exor-
ditur *Surd. cons. 4. numer. 10. in fine & numer. 11. &*
num. 15. quod in actionibus personalibus non est
dubium, refert eum *Io. Baptista Costa de ration.*
ratæ quæst. 74. vbi disputat, & infirmat quæst. 121.
numer. 4. ex Rota. Auenion. decis. 146. multa
enim cumulat *Cesal. consil. 86. & cū eo Menoc. cons.*
25. num. 2. ex magis recepta idem Cesal. cons. 555.
num. 4. quod præfertur, qui primò occupat *ex*
Couarru. capit. 29. pract. quæst. ex glos. & alijs in
l. priuil. ff. de priuil. creditor Doctores in l. pecunia
C. de iure fisci Affl. vulgat. decis 190. Gramat. quæst.
1. Capic. dec. 78, Surd, dec. 60. n. 9. Pereg. de fisco li. 6.
tit. 6. Celsus Bargal. de dolo regul. 43. lib. 6. fol. 183.
Burg. de laudimio. inspection. 39. nu. 3. Menoc. cons.
107. n. 9. Trentacin. var. li. 3. tit. de solution. resolut.
23. n. 5. Flores. de Mena var. quæst. li 1. quæst. 6. art. 1.
§. n. 2. Fontanel. de pactis Nupt. col. 5. glos. 8. pa. 6. nu.
28. & seq. vol. 2. Ambrosi. dec. 2. n. 16. par. 1. Guttier.
2 *practicar. quæs. li. 3. cap* 101. *nu. 3.* & inter † credi-
tores huiusmodi, qui nituntur dumtaxat actione
personali si debitor posteriori satisfaciat, non
obstante eorum sententia, qui inter pecuniam so-
lutam extantem, vel consumptam differentiam
constituerunt, & inter rigorem, & equitatem ve
rius est, vt non possit posterior, solutus creditor
molestari, vel ab eius posse à posteriore creditore
pecunia auocari *Afflict. dict. dec. 190. Couarru.*
dict. ca. 29. Castrens. cons. 417. vol. 1. Eugen. cons. 89.
Asini de exequut. §. 7. c. 3. Surd. cons. 4. Perusin. dec.
45. n. 20. Carroc. dec. 109. Costa bene de facti scien-
tia, & ignorantia centur. 1. dist. 8. n. 5. bene Sessa dec.
206. n. 49 Capic. decis. 78. Cef. cōs. 86. & 555. Hondi-
d. cons. 18. nu 66. vol. 1 Bimi. cons. 92. nu. 22. vol. 1.
Menoc. cons. 25. Peregr. d. tit. 6, n. 8 Barbot. in l. 1. par.
6. nu 21. 22. ff. solut matrim. Tesaur. quæst. forens. 16.
li. 2 Pereyra de Castro decis. Portugall. 16. num. 1.
3 In hypothecaria verò † facilis est decisio casus,
quando omnes creditores essent pares in hypo-
theca, quemadmodum de facto quandoque con-
tigit disceptari inter Simeonem Ferrari, cum de-
putatis banci, decocti dell'inpugnana, qui credi-
tores banci hypothecam habent ex forma fide-
4 iussionis bancalis, licet regulare sit † creditores
bancales, seu ex causa depositi omnes ęqualiter
concurrere veluti personales in bonis banchetij,
qui foro cesserit, si depositum non extet, & si con-
sumptū, vt in pecunia depositatio soluta, quę in e-
ius transit dominiū, secus si in sacculo obsignato,
quia tunc in ea præfertur dominus, & deponens
omnibus alijs creditoribus *Trentacin. var. resolut.*
li. 3. resolut. 23. de solut. a nu. 15. 16. & seq. ad finem
Carroc. de deposito p. 2. qu. 47. per tot Strac. de deco-
ctor p. vl. qui pot. in bon. dect. habean. per tot. Castil.
Sotomaior. controuer. iur. li. 3. c. 16. nu. 49. Pignera.
decis. 38. Fontanell. de pactis nupti. claus. 5. gl. 8. p. 7.
n. 12. vol. 2. Tusc. conclus. 1058. nu. 11. lit. C. Ponte.
dec. 34. Asin. de exequution. §. 7. c. 26. Flores. de Me-
na. pract. quæst. ca. 6. §. 3. Magon. dec. lucens. 1. Gut-
tier. practicar. qu 100. nu. 15. Roderic. de Ann. redit.
quæst. 11. nu. 37. in fine li. 3. Cancer. var. resol. li. 3. ca.
8. de deposito nu. 64. in fine Mant. de tacit. & ambig.
conuen. lib. 10. tit. 10. nu. 38. vol. 1.
5 Et tunc † non potest de reuocatione agi, sed
melior est conditio eius, cui fuit solutum, *& ita*
Cesal. cons. 86. n. 5. in primo casu, & expressius deci-
dit *Albericus in d. l. pupillus nu. 3. vbi allegat. l. qui*
prior ff. qui potior l. si debitor de pignor. Thesaur. qu.
forens. 16. n 6. li. 2. vbi, siue extet, siue nō extet pe-
cunia, *ita concludit Fontanell. de pact. dotal claus. 5.*
glos. 8. part. 6. num. 31.
6 Multo fortius hoc procedit, quando † solutio
fit anteriori, seu potiori, tunc enim inferior non
potest aliquo modo pretēdere reuocationem, *vt*
probat Cef. d. cōs. 86. n. 5. Rota Auenion. dec. 146. n.
7. ex gl. in leg. priuilegia & in le. pecuniam, & in dict.
l. si non expedierit §. 1. & in dicto §. licentia §.
si verò cum alijs per eum Roderic. de Ann.
redit.

redit.lib.2.quæst.19.num.23.in fine dificultas est *vt dicit Alber.dicto loco* quãdo solutio fit inferiori:

7 Cæterum † in hypothecaria loquendo, alta fuit quæstio, an creditor hypothecarius anterior auocare possit solutum creditori hypothecario posteriori.

In quo vna fuit opinio de iuris rigore verior

8 quod † posset auocare, si res species, vel pecunia soluta extet, & possidetur, vel per eum mala fide consumpta fuerit, sin autem sine dolo consumpta sit conditio competat ex lege vel actio in factum *vt censuit Afflict. dict. decis. 190. & Alberic.in dict. leg. pupillus* licet *Bartol.* in hoc variauerit, quando sine dolo desiit, & hanc opinionem rigoris tenuerunt *Aretin.Bart.Alberic. Angel. & alij in dicta. le.pupillus Io. Andr. Faber.Bald. & alij per Surd conf.4. num. 25.42.43. conf.436.num.10.11. Paris. conf. 69.num. 2.lib. 4.Cefal.conf.86.num.6.* vbi etiam si hypotheca sit generalis *latè Stracca de decoctor. part. 3.num. 28.tom. 6.part.1.fol.317. & part. vltim. num.28. fol.328.*vbi etiam loquitur de creditore priuilegiato *Castrens.conf. 169.viso puncto li.2.*vbi quod pro medietate reuocat, & loquitur de banco fallito *Bimi conf.92.n.21.*vbi agitur an creditor hypothecarius propter ius hypotechæ, quod est reale possit agere furti contra surripientẽ bona debitoris *Rota Auenion.*videtur hanc opinionem tenere *dict.decis.146.num.7.Vrsill. ad Afflict. dicta decis.* 190.vbi verè valde confusè loquitur *Mayner.dict. regula nihil dolo de regul. iur. Mariscott. lib. 2. var.resol.36.in fine Scaccia de commer. & cambijs §. 2.glos.5. num. 442. vers. quamuis, Riccius in praxi variar.resol.cap.375.num.3.Io.Andre.Giorg. allegatio. 39.à num. 9.& sequen. Fachin. libr. 12. controuers.iur.capit. 53. Fontanell. de pactis dotal. clausula 5. glosa. 8.part.7. numer. 1. & sequent. per totum, & à numer. 21. & sequent.* differit, quando bona, vel mala fide dicatur pecunia consumpta, *& numer. 58.* & si ipse *numer. 60. & sequentibus* equiorem *Afflict.* opinionem sequatur de qua infra idem sequitur *Piguera decis.271.à numer. 58. & sequent. Ambros. decis. 35.num. 26.part. 2. Guttier. practicar.quæst. part. 3.quæst.101.num.12. Negusan.de pig.in 2.membr. 3. partis quæstion. 8. numer. 10. Brun.de cessione bonor. quæst. 25. Matthiens. in leg.7.tit. 16.libr.5. nouæ recopellation. glos. 5. numer. 16. ad finem Felician. de censibus libr. 3.capit.5.numer.17.Tesaur.quæst.16.num.8 part.2.*

9 Contrariam opinionem † quod hypothecarius creditor etiam anterior non reuocet solutionem factam posteriori creditori pecunia citra dolum, & bona fide consumpta, vel commixta idque ex equitate, ne totus Mundus in litibus inuolutus quasi subuerteretur profitentur *Angel. in leg.tutor es ff.de condition. indeb. latè Afflict. decis.*190. vbi dicit sub nomine Regis ità fuisse decisum subdens, quod ideo facit ius in Regno *Gramat.quæstion.* 1.*Capic. decis.78. Paris.dict. conf. 69. Couarru.pract. quæst. capit.29. numer. 2. receptam dicit Menoc.conf. 25.* vbi etiam si anterior hipothecam priuilegiatam haberet, vt mulier,& fiscus,&cum eo*Cefal.conf.86.&conf.555.n.*

7.9.*in fine* vbi præsertim quando solutio fit liberè & sponte refert *Surd. dicto conf.4. & 436.Perusin. decis. 45.numer.4. bene Eugen. consil 89.numer. 5. 6. 7.*vbi de comuni à qua in iudicando non recedendum dicit, & subdit parum, aur nihil curandum esse de opinione *Stracc.* aduersus *Afflict.*sententis,latè *Brun.de cession. bonorum q. 25.* sicco pede *Honded.conf. 18. num. 66. libr.1. firmat Surd. decis.69.num.9.se referendo ad dictum consilium 4.num.10.Cartar. decis. 19.reiecto Straca Carroc. decis. 109.nummer.42..Aloys.deleo in le. pecuniam C. de iure fisci Gail. obserua. 25. numer. 15. libr. 2. Maccraten. var. resolut. resol.60. cosn 15.libr.2.*plenissimè *Tesaur.quæst.forens.16.à n.7. 8.& seq.lib.2.*quod etiam in foro conscientię tutũ esse arbitratur *Mariscott. var.resol.lib.2.c.36.sub. n.7.Scaccia de comer.& cambijs.§.2.glos.5.n.442. Torus, in compendio decision. verbò creditor secundus, & verbo creditor primus Rota Roman.decis. 548. libr. 3. diuersor. Ponte.decision. 34. numer. 20.& de potest.Proregis titul. 7.§.9.numer. 18. Rebell. de obliga.iusti libro 2. quæstion. 19. numer. 16. Molfesi. in consuetudine Neapolitan. part. 4. quæstione 26. numer. 16.17. & sequen. Marta. voto 48. Trentacin. var. resolut. libr. 3.titulo de solutione resolut.13.num.7.& lib.1.tit.de iure fisci res. 7. nu.18.Serafin.decisione 1074.num.3.Rota Roman. apud Farinac. decisione 595.num.2-part. 2. tom.4. Gratian. discepta. 304.nu. 1.2.& sequen.* vbi etiam in fisco id procedere concludit *Intrigl. singul. 13. numer. 2. libr.2. Burg. de laudim. part. 3.in spectiõ.39.nu.7.Costa de re integra destin.46.nu.9.& remed.subsidiar.37 n.1.& de ratione rate quæst.74. nu.7.Fontanell.de pactis dotal. clausu. 5. glo.8. parr. 6.à n.33.& sequen.per tot.& part. 7. per totum* vbi plenè quando pecunia consumpta dicatur differit ex quam pluribus auctoribus, & *à num.58.60. & sequẽ.Gutier.practicar. quæst.lib.3.cap.101.nu. 8. Stat.Pacific.de Salniano interdicto inspection.3.ca 2. n.95.Card. Tusc.conclus.1066.n.3 lit.C.Piguer.dec. 271.n.53.Pereg.de fisco li.6.tit.6. n. 7. 8.fo. 188.*

10 Vbi dicit † quod contraria opinio comunis non est attendenda quia sententię,& iuditia manarunt pro secundo credirore siue pecunia extet siue non quem sequutus videtur *Sessa.decis.206. à num.20.21.& sequen. lib.2.* ego vero in eo quod *Peregrinus* ausus est firmare anocationem pecunia non permitti creditori anteriori quando soluta est posteriori,& extat eum non sequor veluti contra magis probatam sententiã loquens vt statim subdam, & hanc opinionem *Afflict.* semper audiuimus in M. C. seruatã quod ne dum in ore aduocatorũ sed etiam causidicorum est propter sententiam regiam quæ facit ius vt dicit *Afflict.*

11 Si vero quo quomodo† pecunia extet veluti in sacculo obsiguato, vel sub sequestro, vel subcen-

12 su,vel aliter vel demum † per cautionem quæ facit pecuniam extare licet consumptam vel commistã *l.1.2.ff.de vsufructu ear.rer.quæ vsu consumũtur l.Procuratoris§. fin.ff.de tribn. vtor actíon. Castrẽs.conf.289.visis & ponderatis vol.1. Neapodã.in consuet. quartam autem vers. Fructus Francus decis. 75.numer. 9. & decis. 200. decis. 614. numer. 2. & 622. Lanar. conf. 56. numer. 4. Stracca demer-*

catur.tit.de decoctor part. vltima num.35 Mastri.decis.126.lib.2.Gail.lib.2.obserua.47.num4.Camillus delarata cōs.4.n.30.Veral.dec.150.n.2.par.3.Vrsil. ad Afflict decis. 190.sub num.5.Ponte.de potestat. proreg.tit.de assens.reg.§.9.numer.16.17.Castill.decisione 120. numer. 7.libro 2.Velanzol. Velasquez.consilio 64.numer.24.Fontanella de pactis dotal.clausula5.glo.7.par.7.num.35.vol.2.Card.Tusc. conclus.1048.num.12.lit.C.Muscatel.in prax.titulo de fideiussor.part.1.modo 16.nu.3.4.5.Rot.Roman. diuersor.dec.370.n.2.pa.3.Perusin.decis.45.nu.20. Hering.de fideiussor capit. 15 num. 127.Monter. decis.4.num.28.Trentacin.var.res.li.1.tit.de iure fisci res.7.n.10.Baeza de debitore inope cap.5.n.43.

13 tūc enim† anterior hypothecarius auocata posse posterioris vt omnes admittunt *Sessa dec.206.li. 2.Velanzol.cons.64.à nu.17.& sequen.& num. 24. Thesaur. quæst.forens. 16.lib. 2.sub num.1.* vbi dicit quod si pecunia extat non est dubium quin semper anterior virtute hipotecæ habeat vendicationem *& num.7.Barb.in 6.par.l.1.ff.solut.matr. sub num.22.macerat.var.res.60.casu 15.in fin.lib.2. Trentacin.var.resol.lib.3.tit.de solut.res.23.num.8. & melius resol 7. de iure fisci libe.,* 1. numer. 10. vbi refert per SacrumConsiliū decisum *Vicenti.de Aña.sing. 538. Statil.Pacif.de Salua.interdicto inspection.3.cap. 2.numer.89.Fontanel.de pact.dotal claus. 5.glos.8.part.6.numer.32.37. 38.& sequent & part. 7.num.25. Ambrosiu.decis 35.libr.2.Gu-*

14 *tier.pract.quæst.lib.3.quæst. 101.num.13.* qui†etiam exemplificant quot modis dicatur pecunia extare precise *Fontanell.in loco proxime allegato, & iterū eadem glos.8 part.7.n.6.7.& seq.sub n.17. n.20.& sequ.& n. 32.35.36.ad finem,* & fortius id

15 †procedere dicendum est quando ex fideiussione seu cautione pecunia extat et quia tunc non dicitur soluta secundo creditori *secundum Paulum de Castro in dicto consilio 289. incip visis in princ.libr, 2. Velanzol. cons. 64. num. 24. Tusc.conclus.1058. numer.12.liter.C.Fontanella de pact. nuptial. clau. 5.glos.8.part. 7.sub num.35.vol.2.*ob id cum pecunia in bonis debitoris ac huc dicatur extare & non dicatur posteriori soluta merito in ea preferendus est hypothecarius, & anterior creditor ac ideo tunc improprie dici potest auocari pecunia cum ad huc soluta non sit sed in debitoris bonis existat.

16 Et quamuis † ex preecitatis non nulle eliciantur concordie inter dissidentes opiniones superius constitutas, quæ subnectam, in Regno tamen indistincte tenenda est opinio *afflicti.*

17 Et primo † *Eugen. dicto consi. 89. numer.9.* dicit quod opiniones sunt quando soluitur species secus quando soluitur pecunia quia tunc militat decisio *Afflicti.* verum huiusmodi *Eugenij* distinctionē veluti fantasticam reciendam puto quia licet *Bartol. in l.pupillus* distinguat quando soluitur species, & in debitore generis tamen *Afflict.* firmat opinionem suam generaliter *Gail. dicta obseruation. 25. numer. 16. libr. 2.* quamuis *Carroc. decis. 109. num. 19.& sequ.* faciat varias conclusiones potius se confundens in ordine suo.

18 Secunda concordantia videtur esse † an species vel pecunia soluta extet vel non extet, & si dolo desijt possidere. vel dolo accepit, & quando dolo non extat, & mala fide est consumpta datur conditio ex lege vel actio in factum aut Saluianū *vt per Bart.salic.& alios in d.l.pupill.* faciendo plures conclusiones, *& Bartol. in dict.§. & si præfatam nu.4.Gramat.Fanu.per Meno.cons.25.n.15.16. & seq.Cef.cons.555.n.7. 8.Straeca decoctoribus in loco superius citato nu.29.Tangit.Brunus de cessione bonorum quæst. 25.n.2. Hondend.cons. 18. numer. 66.libr.1.Cartar decis.19.Gail.libr.2. obserua.25. numer. 16. Costa de ratione rate dicta quæst. 74. num.8.Eugen.cons.89.num. 30.31.* vbi quid stante constituto *Carroci.decis. 109.numer.1.& 17.* immo censuit *Cesal.dict con.555.n. 13.per textum in dicta le.pecuniam* quod quando res vel pecunia est consumpta tunc vt detur actio in factum condictio ex lege vel saluianum secundum supra dicta non sufficit quod creditor sit solum anterior hypothecarius vel priuilegiatus sed concursus vtriusque qualitatis requiratur.

Pręterea posset dici *ex Cartario decis.19.* quod

19 quando † datur in solutum nomen eo ipso nomen prædictum non dicatur amplius extare et super eo potior creditor hypothecarius posset crediti satisfationem pretendere, & auocare *vt refert Seaccia de commert.& cambijs §. 2.glos. 5. num.433.* verum eredo quod male loquatur *Cartarius* etenim donec nomen non est ex actum dicitur extare vt in spetie loquitur *Paris cons. 69.libr.1.Surd. cons. 4.& cons. 436.* voluit dicere *Cartar.* quod ex datione in solutū nominis creditori dicitur satisfactum,& extincta obligatio proinde *Fontanel.de pactis.nupt.claus.5.gl.8.par.6.n. 45.46.47.* contra *Cartarium* testatur per illum Senatum Cataloniæ decisum sed *Cartarium* saluari posse videtur quia loquitur stante statuto Genuæ vt sentit *Scaccia dicta glos.5.num.443.& 444.* verius tamen est erronie *Cartarium* loquutum fuisse non obstante statuto Genuæ vt in terminis eiusdem statuti concludit *Iurd. cons. 4. num.48.in fine & num. 49.* & respondet *Fontanel. dict.num.45.& 46.*

20 Tertio dicit † *Cesal.cons.555.n.13.ex Fulg.Bald. & Couarru.* quod opinio contraria rigori procederet quādo solutio fit per heredes secus quando soluit idemmet debitor tunc procedit opinio *Afsli.Gasp.Anton.Tesau. quæst.foren.16.n.16.li.2.*

21 Quarto † alij concordant distinguendo inter solutum creditori posteriori ex causa onerosa vel lucratiua quod reuocatio soluti non fit quando fuit facta solutio creditori inferiori ex causa onerosa pecunia iam consumpta sed si lucratiuam haberet causam tunc, siue pecunia extet, siue non,siue bona adesset fides,siue non semper primo creditori pecuniæ auocationem concedi condictionem ex lege profitentur *ex Fabro in §. item si quis in fraudem num 23. Aloif. de leo in dicta l. pecuniam reiecto Couarru. Faune, & alij per Surd.cons. 4.num. 14 Sessa.decis. 206. num. 27.Vrsill.ad Afflict.decis.190.num.5.Gutier.pract. quæst.libr. 3. quæst. 101. num. 9. Menoch.cons. 25.nu.13.14.& seq.Velanz.cons.64.n. 23.Gram.q. 1.nu.7.Cesal.cons.86.num. 17.& cons. 555.nu.10. Burg.de laudimio part.3.in spetion 39.nu.8. Trentacinq.*

cin. var. resol.lib. 3. *tit. de soluptio resol.* 23. *sub. num.* 7. *&* 13. vbi refert vtramque opinionem *Barbos in* 6. *part.l.* 1. *ff. solat. matr. nu.* 24. plures etiam pro vtraque opinione adducens *Rota Romana apud Farinac.decis.* 595.*n.*3.*part.*2. *tom.* 4.*Peregr. de iure fisci lib.*6.*tit.*6.*sub num.*8. vbi in fisco.*Tellius Fernandes in l. Taur.*33.*num.*6.*Andre. Georg. allegation.* 39. *num.* 11. *Capic. decis.* 78. *num.* 7. *Piguera decis.* 271. *num.* 28. *&* 33. *Tesaur. quaest.forens.* 16. *num.* 10. *lib.* 2. *Gratian. discepta.* 304. *num.* 3. 4. *Montan. post Oliban. in addition. ad eum de action. part.* 3. *lib.* 1. *cap.* 18. *num.* 3. *Anna singular.* 538. *Fontonell. de pactis dotal. claus.* 5.*glos.*8. *part.*6. *num.*48. *& part.* 7. *num.* 54. 55. *& sequen.* vbi quod Senatus Cataloniæ hanc distinctionem intrepide sequitur, & pluries decisum refert, etenim iuris rationi satis congruit quamuis opinionem *Couarruuia* referat *Carroci.decis.* 109. *num.*45.

22 Quinto concordatur secundum alios † subsidiarie auocationem pecuniæ consumpte aduersus posteriorem creditorem admitti discussis prius facultatibus comunis debitoris eis in sufficientibus euasis pro anterioris crediti solutione *vt ex Cesalo Eugenio, & Costa subsidiar remed.* 37.*num.* 2.*dixit Sessa. decis.*206.*num.* 27. *vol.* 2.*Bartol.in l. si non expedierit §.* 1.*de bon.autor. iud.possidend. Barbos. in l.* 1.*part.*6. *num.* 22.*ff.solut. matr. Tesaur. quaestion.forens.* 16. *num.* 3. *libr.* 2. *Macerat. resol.* 60. *casu* 15. *in fine libr.* 2. *var. resol. Molfesi. in consuetud.Neapol.part.*4. *quaest.* 29. *numero* 22.*Trentacin. var. resolut. libr.* 3. *tit.de solupt. resol.* 23. *sub numer.* 8.*&* 12.*& libr.* 1.*resol.*7. *de iure fiscinum.* 14. vbi etiam de fisco *Eugenius cons.* 89.*n.* 8. 9. 10. 11. *Rota Romana apud Faria. decis.* 595. *num.* 3. *part.* 2. *tom.* 4. *Gratian. discepta* 304 *num.* 5. *Surd. cons.*4. *numer.* 13. *&* 14. *Meno. cons.* 25. *num.* 10. *Peregrin. de iure fisci liber* 6. *tit.* 6. *num.* 8. *in fine Fontanell. de pactis dotal.claus.* 5. *glos.* 8. *part.* 7. *num.* 67. *& sequen.* qui bis decisum testatur *Maldonat. in silua responsor.respons.* 16. *cap.* 3. *num.* 23. *liber.* 2. *Piguer. decision.* 271. *num.*

23 36. 37. maxime † si per ipsum decoctum debitorem sit facta soluptio posteriori ita vt non supersit vnde anteriori hypothecario creditori satis fiat quia tunc auocari posse pecuniam censuerunt *Cesal. cons.* 86. *num.* 8. 12. *Surd. cons.* 4. *sub num.* 13. & ita resolutum in Rota Romana *dixit Mariscott. var resolut. libr.* 2. *cap.* 36. *numer.*4. *Card. Serafin.decis.* 1074.*num.* 4. *Ricci. collectan.* 1241. *Rota Romana decis.* 90. *num.* 6. *impress. post Statil.Pacifie. de Saluiano interdicto quæ est eadem cum supra dicta decisione Serafin. Fontanell. de pact. dotal. claus.* 5.*glos.* 8.*part.*7.*num.*38.*vol.*2.

24 Sexto demum concordant † in creditoribus antetioribus hypothecam priuilegiatam vtentibus vt est fiscus, & dos quod vtique auocent iam consumptam pecuniam a posse posterioris creditoris soluti vt fere omnes admittunt *l. de ferre §. fin.ff. de iure fisci pecuniæ ff. de priuilegio fisci Couarru. pract. quaest.cap.* 29 *per tot. Peregrin.de iure fisci lib.* 6. *tit.* 6. *num* 6. 7. *Gutier.practicar.quaest. lib.* 3.*quaest.* 101. 10. *Andreas Georg. allegat.*39. *Tesaur. quest. forens.* 16. *part.*2.*Menoch. cons.* 25. *Ant.de Amat. Part. II.*

num. 3. 4. *Trentacin. var. resolut. libr.* 1. *tit. de iure fisci resolut.* 7. *Barbos.in l.* 1.*part.*6. *num.* 21. *ff.solat. matri.Carroc. decis.* 109. *Blasc. Flores de mena. var. quaest.* 6. *art* 1. *§.* 1. *Fontanell. de pact. dotal. claus.* 5. *glos.* 8. *part.* 7. *num.* 63. 64. *& sequen. vol.* 2. *Card. Tusc. conclus.* 1066. *num.* 4. *liter c. Rodoric. de ann. redit lib.* 2. *quaest.* 19. *num.* 23. *Ponte de potesta. Proreg.de assensu Regis tit.* 7. *§.* 9. *num.*18.*Gratian. discepta.* 304. *num.*3.

25 His iam constitutis † quæ militant in quæstione auocationis pecuniæ inter anteriorem, & posteriorem creditorem cessant inter equales vt superius *ex Alberico, & Cesalo* firmatum est de quo casu de facto dubitabatur, & procedit etiam quod versemur in causa depositi quia licet creditores ex causa depositi eiusdem sint fortune in concursu bonorum debitoris hoc est quod non datur prior. neque posterior inter eos, *iuxta text in l.si hominem §. quoties foro cedunt ff. depositi* & in hunc sensum legendi sunt cõcordant DD. qui dicunt quod decocto depositario creditores concurunt pro rata currentes eandem fortunam ceterum veritas est quod *dicta l. papillus* cum sua materia, & distinctione procedit etiam inter creditores ex causa depositi sicut inter alios distinguendo scilicet, an vigilauit, an non ita in specie loquendo in campsore, qui dum esset in fuga soluit alicui, quod non debeat communicate *Bald. cons.*432.*num.* 1 *lib.* 1. Idemque de Campsote decocto scripsit. *Castrens dicto cons.* 179. *libr.* 2. & de causa depositi *est textus in lege fin. §. penultimo C. depositi Negusan. de pignor. part.* 5. *membr.* 2. *num.*37. *Cesal. cons.* 555. *num.* 5. *vers.* 2. *& num.* 14. *Carroc.dicta decis.* 190. *num* 37. & in depositario fallitto *Bald. singul.* 42. *Costa de ratione ratæ quaest.* 121. *in princ.*

26 Præmissa aduertendum est procedere † nisi pro gratificatione sit facta per debitorem solutio, non per gratificationem non potest solui posteriori in preiudicium anteriorum, omnibus, tamen, creditoribus instantibus, & agentibus, & potest auocari quãuis cõsumpta sit pecunia alias secus quando vnus tantum instat *l.si non expedierit §* 1.*ff.quæ infraud.creditor* ibi *quod si vtrisque iste tibi gratificatus intor soluerit equum esse aut prius eandem portionem mibi queri aut communicandũ quod accepisti glos.ibidem verbo noceat glos.in dicta l.pupillus glos.in dicta l.summa §.sed si quis verb.vigilare Angel.in dicta l.pupillus num.*2.*& Alberici num.*3. vbi resoluit quod aut potest imputari creditori negligentiæ non agenti, & non debet audiri aut non potest imputari, & tunc si debetur pluribus ex diuersis contractibus non ex vno, & melior est cõditio occupantis *l.inter eos ff.de re indicat.* fallit quando vtroque instante per gratificationem vni solutum est quia exequandus est ceteris magis comunem testatur *Alex.in dicto §.& si præfatam num.*8.ita concordat *Bran.dicta quaest.*25.*Carroc. decis.*109.*num.*27.28.*&*38.*Tesau.quaest.forens.*16. *num.*14.*libr.*2.vbi de pluribus creditoribus bancherii falliti *Mariscott.var.resolut.libr.*2.*cap.*36.*n.* 3.vbi testatur in Rota Romana decisum *Cesal. cõs.* 555.*num.*5.*ex glos.in dicta l.priuilegia, & iterum nu.* 15.vbi ita intelligit statutum subdens quod tunc

debitor gratificando dicitur cōmittere dolum, & *Rota Aueniou. decis. 146. num. 7.* quod præsumitur tunc colludere si soluit vni vel recognoscit, & idē scripsit *Bart. in d. l. pupillus in 3. membr. seu distinct.* & in Campsore fallito *Bald. dicto cons. 432. in fine Castrens. cons. 449. num. 3. lib. 1. cons. 179. lib. 2. Monter. decis. 2. Barbosa in 6 par. l. 1. ff. solut. matr sub n. 22. Phanunc. de inuentar. part. 5. numer. 148. Vrsill. ad Afflit. dec. 190. Sforz. Od. de restit. in Integ. qu. 52. art. 6. num. 71. 72. Gratian. discep. 767. num. 62. vol. 4. Gregor. Lopes in le. 9. tit. 15. par. 5. glos. 2. Trentacin var. resolu. lib. 3. tit. De solutio. resolut. 23. sub nu. 5. Piguera. decis. 271. nu. 22. vbi plane Card. Serafin. decis. 2074. num. 3. Mattiens. in l. 7. tit. 16 glo. 5. num. 15. libr. 5. recōpilation. Ricci Collectan. 1241. Camillus de laratha cōs. 64.* testans iudicatum per Sacrum Consilium *Fontanell. de pact. Nuptial. claus 5. glos. 8. par. 6. sub. num. 27. & par. 7. num. 30. Cabedo. decis. 131. num. 4. par. 1. Statil. Pacific. de Saluiano. interdicto inspection. 3. cap. 2. num. 100.* qui allegat decisionem Rotę apud eum impressā in fine dicti tractatus *in ordine 29. num. 4. 5. Pereyra a Castro dec. Portogalli 16. sub num. 1.* & in casu, de quo quæsitum est cæteri creditores banchi non institerunt nisi solus Simon vigilauit.

27 Præterea † *Accursius in glos. dict. le. pupillus.* intelligit hoc, quod omnibus instantibus debitor non possit gratificare vni soli procedere quando fit extorsio à debitore verum credo, quod male loquitur confundēdo terminos gratificationis, & extersionis, qui pugnant inter se.

28 Rursus † dicta distinctio an omnes instent, vel ne procedere videtur, & locum habere in creditoribus, qui innituntur allegatione paupertatis, & in æqualitatis, & non ex hypotheca, vel priuilegio, quia hæc distinctio fit per *Bart.* & clarius per *Alberic. in dict. le. pupillus* an instent vel ne oēs, non in membro distinctionis quādo creditores veniunt ex hipotheca vel priuilegio, vt clarissime scribit *Alberic*, & ratio potest esse, quia hypotheca transfert ius reale proinde *Afflict. & sequaces* loquendo de hypotegariis non considerant illud, si omnes instent vel vnus quamobrem dubitari recte potest, quod aliqui Doctores loquendo de creditoribus hypothecariis seu priuilegiatis dum distinguunt an omnes instabant, vel vnus inaduertenter, & in caute loquuti sint.

Et quā: ais secundum aliquos præmatura diligentia, & festinatio non debeat proficere creditori exigenti, quando non potest cæteris negligentia abscribi, vt dictum est, ac non habet locum si ex contraria probatione cæteri de negligentia conuincantur cum iura apertissime vigilantibus succurrant.

29 Solum † *text. in d. le. pupillus in fine* expræsse dicit *distinguendum est an bis abtulerint mihi an ego illi ex torseri inuito, vt si extorserim inuito reuocent, sed si vigilaui meam conditionē meliorem fecei, quia vigilantibus, &c.*

30 Ecce ergo, quod tota rei summa † ad hoc redigitur an extorserint an ne, *& Angel. ibi num. 3.* intelligit si soluit coactus vi expulsiua *Maiuer. regu. nihil dolo n. 4. 7. Caroe. dict. decis. 109. n. 29* vbi exponit verbum extorquere.

SVMMARIVM.

1 *Possessor, vel debitor, qui perpetua exceptione tutus est potest præueniendo actorē prouocare eoque inuito, Iudicis officio implorato petere, vt ei perpetuum imponatur Silentium, declarando cōpetere, legitimam exceptionem ex remedio l. si contendat ff. de fideiussor.*

2 *Actor non dicitur, sed Reus originarius vtens remedio l. si contendat ff. de fideiussor, & l. diffamari C. de ingen. & manumiss.*

3 *Clericus, vel alius aliena iurisdictionis prouocatus remedio l. si contendat ff. de fideiussor. declinatoriā proprij fori non opponit sed comparere tenetur coram Iudice prouocantis, & præuenientis.*

Limita in officiali salariato Tribunalis Sancti Officij num. 4.

ARGVMENTVM.

Officialis salariatus Tribunalis Sancti Officij an possit in M. R. C. per viam exceptionis prouocari remedio l. si contendat ff. de fideiussor.

RESOLVTIO LII

1 FRequētissimus est modus procedēdi in Magna Curia per viā exceptionis, & præuentionis nēpe † super declaratione actori, vel possessori cōpetere legitimā exceptionē, vt Iudicis officio implorato creditori, vel alio, qui de futuro posset perturbationes afferre perpetuum imponatur silentium ad instantiam possessoris, vel eius, qui perpetua exceptione tutus est, & inquietari dubitet permittitur enim possessori vel reo molestiam præuenire, & creditorem vel ius in re habere prætendentem inuitum ad iudicium prouocare ad hoc, vt ius suum magis sibi confirmet. *iuxta textum in le. si contendat vbi Bart. & magis communiter Doctores ff. de fideiussor. glos. in le. Aurelius §. centum ff. de libera. legat. Socein. cons. 93. col. 3. li. 3. Barbac. in ca. Si quis contra Clericum vol. 4. vers. & in quantum vbi Abbas de foro competenti Dec. cōs. 3. & in ca. in præsentia n. 3. in 3. notab. de prob. & in ca. solicitudinem n. 2. de appel. Roman. cōs. 412. n. 1. Gabr. de action. concl. 6. per tot. li. 2. Couar. var. resol. li. 1. ca. 18. n. 3. Cagn. in le. diffamari amplia. 6. C. de ingen. & manumiss Capici decis. 18. Ponte decis. 31 Quintil. Mandos. de inibition qu. 49. n. 6. Vincen. de Fran. dec. 256. in fine dec. 385. & dec. 657. l. 4. Osasc. dec. 151. Pereg. con. 82. n. 14. lib. 1. Zucard. cons 68. Beniuteud dec. 66. in fine Cont. in le. diffamari C. de ingen. & manumiss. n. 108. Gomes. var. res. lib. 3. ca. 1. de delictis n. 20. Costa subsid. remed. 1. n. 2. Bimi. cōs. 4. n. 49. lib. 1. Cancer. var. res. li. 3. cap. 1. de action. & oblig. n. 53. & seq. Porc. concl. 19. Crass. de excep. in prelud. n 246. & seq. Grat. discept. 85. n. 11. 12. 13. l. 1. Raudens. cōs. 21. l. 1. Bal. cōs. 261. n. 2. li. 1 Pad. in le. 1. n. 17. C. de transac. versi. & competit quidem*

Gail

Gail.lib. 1. obseru. 9. Intrigl. de censibus quest.65. & quæst.89. Cartar.decis.20. n.1.2.& 3.Molin. de primogen.lib.3.cap.final.nu.22.sequent.& n.30.31. Azebed.li.10.num.33.tit.13. lib.8.recopilation.de la Hermendad.versic.decimo estendo fol.222.Scuares de Paz.in sua praxi tom.3.c.9.§.2.Cardin.Tusc. concl.411.lit.D,n.10.& 29. lib. 2. Ioseph. de Sessa decis.Regni Aragon 115.lib.2.Trentacinq. variar. resol.lib.1.de diffamat.resolut. 1. Marta de iurisdict. par.2.cap.2.num.17.

2 Sed non ideo dicto remedio vtens † actor efficitur,sed reus permanet, & actor dicitur prouocatus veluti in remedio, l.infamari, C.de ingen. & manumiss. quæ remedia inter se fraternizant quãuis verum sit in aliquibus differre licet enim ex l. intra dies, & l.in tribus, ff. de re iudicata actoris reputetur, qui primo loco prouocat ad iudicium, tamen in terminis dict. l.si contendat, & l.diffamari,hoc est accidens. Sed originaliter inspiciendo, & naturam præmordialem causæ attendẽdo reus est propriè dicto remedio vtens quamuis primo loco prouocet ad iudicium, & potius naturalis, quam accidentalis causa attendendi debet, l. qui habet in princ.ff.de tutel.Capic.decis.18. Porc.concl. 19.Alexan.cons.103.lib.5. Socin. cons.94. in causa vertente,colum.2.n.4.vers.tertio mouetur,lib.2. Couarr. variar.resol.lib.1.cap.18.Gratian. discept.85. lib.1.& discept.686.n.12.lib.4. Franc. decis. 657. lib.4. Caual.decis.25.n.23. lib.2.Crauet. cons.182. num.2.vers.2.causa,quæ, &c. Bardellon.cons.1.n.1. Macerat.variar.resol.lib.1.resol.64.sub n.4. Cagnol. in l.diffamari n.9.C.de ingen.& manumiss. Osasc.decis.151.n.4. & seq. Costa subsid.remed.50.n.13.& seq Gail.lib.1.obseru.9.n.3.Vrsil.ad Afflict.dec.268 n.2.vers.sed contrarium, Masull. ad Capic.decis. 18. n.2.3.& seq.Natt.ad Alexan.cons.103. in vers. debet adiri lib.5.Ponte decis.31.Flauius Amendula ad Francum dec.385.n.1.Peregr.cons.82.n.8.lib.1.Cãcer.var.resol.lib.3.cap.1.de action. & obligat.n.53. 58.59.seq. Card.Tusc.concl.118.lit.A, lib.1.concl. 412.n.1.2 lit.D,lib.2.Decian.cons.118.n.19.lib.3. Fab.de Anna cons.58.lib.1. Olluan.de iure fisci cap. 15.n.23.Mastril.dec.157.n.8.9.10. lib.2. Pand. de præsentat.instrum.p.4.n.111.dub.19. tit.præuentio fol.510. Crass.de except.in prælud. n.247. Ioseph. de Sesse decis.Regni Aragon.115.n.6.seq.lib.2.& de Inhibic.cap. 2.§.5.à n 6. & seq. Trentacinq.variar. resol.lib.1. tit.de diffamat.resol.1.n.6 & seq.Cardin. Mantica dec.100.n.9.Mohedan.dec.5.de iudicijs,Intrigl.dec.32.n.7. quidquid senserit, Afflict.decis. 268. qui concludit potius actorem, quam reum iudicandum esse, Dec.cons.686. in fin. Paris. Ripa, & alij per Gabr.de action.concl.6.in fine. Nam contraria opinio est de iure verior,& communiter recepta secũdum quam in dies iudicarum vidimus in nostris Tribunalibus, vt dixerunt Doctores omnes supra allegati, & opinionem Afflict. non seruari dixit, Natt.ad Alexan.cons.103. in vers.debet adiri lib.5.& Vrsill.ad Afflict.dicta decis.268. n 2. vers.sed contrarium, in facti contingentia contra Afflictum fuisse decisum testatur, & ita seruatum in Rota Romana coram Cardin.Lancellotto Barchinonien.pręceptoriarum 17. Februar. 1578. & corã Sanctiss.Romana à Burdesia 18.April.1575. testatur Gratian.discept.85. n.9.lib. 1. quæ est decis. 236.diuers.in nouis.lib.1.Peregr.cons.82.n.8. lib.1. vbi reijcit Afflict. bene Franc. decis.657.n.4.5.& seq.lib.4. Gogliard.de absolut.iur.§. 4. vers. remanet illud,n.29.Osasc.dec.151.num.6.vers.neque obstat, Gail.lib.1.obseru.9.n.7. vbi quod communis opinio est contra Afflictum, quam etiam Imperialis camera sequitur idem, Misinger.cent.6 obser.90. Masull.ad Capic.dec.18.n.2.3.Card.Tusc.concl.412 n.2.lit.D,lib.2. Menoch.cons.1072.sub n.19.20. lib. 11.Macerat. variar.resol. lib.1. cap.64.sub n.4. vbi quod hæc est verior quidquid dixerit, Afflict. dicta dec.268. Trentacin.variar.resol.lib.1 tit.de diffamat.resol.1.sub n.6.Riccius collect.366.Muscatel. in praxi l.1.p.1 glos.reus n 13.vbi addit. lit.D.

Hinc est, quod cum reus originaliter sit remedium prædictum proponens ex dict. l.si contendat,
3 † debet eum Iudicem adire coram, quo ipse proponens fuisset conueniendus si non prouocasset præueniendo actorem,& per consequens non deber illum vocare coram eius Iudice, vel eius forũ sequi, sed trahit diffamantem ad Iudicem ipsius diffamati, & prouocantis Iudicem adiendo veluti reus, & nõ actor nec declinatoriam opponet huiusmodi prouocatus etiam si is contra quem peteretur competere legitimam exceptionẽm esset clericus, vel alienæ iurisdictionis, & ita passim seruatur in M.R.C. ex Bart. in l.si societatem, §. arbitrorum,n.18.ff.pro socio, Butr.in cap.si clericus, & in c.cum sit generale, vbi Socin. inn. de foro compet. in cap.quintaualllis de iureiurando, Abbas in cap ex parte n.5.de restit.spoliat. Barbat.in c.si quis contra, n.6.de foro competen. Capic.decis.18. qui dicit Illustrissimum Cardinalem de Aragonia fuisse cõuentum coram Sacro Consilio, Roman. cons.412. n.2. Gabr.de action.lib.2.concl.6. n.4. qui n.6. etiam in fisco dicit procedere,& n.41. Idem Masull.ad Capic.decis.18.sub n.1. Couarr.lib.1. var.resol. cap.18. sub n.4.& seq. Alexan.cons.103. lib.5. vbi de Episcopo Cremonensi, Boer.decis.114.& decis.255. Cagnol.in l.2.diffamari n.9 C.de ingen.& manumiss. bene Mandell.cons.251.n.6.lib.2.vbi additio Vrsill. ad Afflict.decis.268. nu.2. Muscatel. in praxi lib.1. par.2.glos.competens n.68. Osasc. decis.151.n.4.seq. Coutard. in l.diffamari, q.1.n.27. C.de ingen. & manumiss.Consaln. Guarn.in sua praxi tom.3.cap.9 §.1. n.4.Gratian.discept.85.n.7.lib.1.Menoch.cõs.1083. sub n.19.20.lib.11.Frãc.dec.657.lib.4.vbi de Cardinali Comensi, Gail.lib.1. obseru.9. n.3.5.& seq. Marta de iurisdict. par.4.cent.2. casu 185. Scrader. de feud.par.10.sect.1.n 72.& seq.& n.74. & sect. 19.n.183.& seq.Misinger.centur.6.obseru.90. Fab. de Anna cons.58.lib.1.& n.9. 10. Trentacinq.var. resol.lib.1.tit. de diffamat.resol.1.sub n.6. Ponte decis.31.Felic.alleg.7.n.7.lib.3. Pacian.de probat.lib. 1.cap.56.n.24.vers.in contrarium,Carpan.ad statut. Mediolan.c.46.n.26. & seq. Scaccia de iudic. lib. 1. cap.34.n.43.Crass.de except.in prælud. n.248. Cancer.variar.resol.lib 3.cap.1.de action.& obligation. num.61.& 62. Costa subsidiar. remed.50. Ioseph de Sesse decis.Regni Aragon.115 num.5. & seq.lib.2. Flauius Amendula ad Franc.decis.385.n.1.Mastril. decis. 157.num.8.9.lib.2.& dec.239 à n.11. ad finẽ lib.3.Intrigl.de censib.quæst.65.nu.3.& seq.Peregr.

cons.

conf.82.num.8.lib.t. Beniuiend.decis.66.n.2. Card. Tusc.conclus.118.lit.A,num 45.& seq. volum. t. conclus.412. sub n.2.& conel.413. per tot litter. D. volum.2.Riccius collect.366. Bardellon.consf.1. n.2. & 3.lib.t.Raudens.conf.21.n.348.

4 Ex quibus cum † Dña Lauria Ballo vxor Batonis Calattuui egerit in Magna Regia Curia remedio *l.si eontendat*, circa rescisionem nonnullorum contractuum cōtra Don Cesarem Sollyma, & Hieronymum Bauera, qui de Bauera erat de foro Sancti Officij tanquam Officialis salariatus dicti Tribunalis fuit dubitatum si dictus de Bauera potuerit citari in Magna Curia super petitione prædicta cum alienæ iurisdictionis esset, & videbatur dicendum procedendum esse in dicta Magna R.C. cum non sit potentior forus Tribunalis Sancti Officij foro clericatus imo, vt notorium est dictum Tribunal iurisdictione vtitur seculari, & Regali in subditos suosque familiares, & Officiales, & quando etiam iurisdictio Tribunalis esset Ecclesiastica, & nō ad imparia iudicarentur cum clericis iam, & clericus ex dicto remedio coram Magna Regia Curia prouocatur ex dictis.

Contrarium tamen fuit resolutum ex eo quod Hieronymus Bauera esset Officialis salariatus dicti Tribunalis ex cuius ordinationibus per suam Catholicam Maiestatem institutis, & inuiolabiliter setuatis Officiales salariati Tribunalis eiusdē declinatoria vtuntur in passiuis quam in actiuis, & vocem actiuam, & passiuam vulgariter dicuntur habere ita vt etiam Officialis salariatus conuentum alienæ iurisdictionis trahat ad suum forum dicti Tribunalis, vt in dies videmus inuiolabiliter obseruatum.

Et ideo licet secundum veriorem opinionem prouocatus ex dicto remedio dicatur actor, & nō reus ex natura dicti remedij, *leg. si eontendat, & l. diffamari*, fateri oportet quod tanquam Officialis salariatus etiā quod sit actor gaudeat priuilegio fori, & prærogatiua etiam in actinis trahendi aduersarium ad forum Sancti Officij. Nam certum est quod si Officialis salariatus dicti Tribunalis agere vellet contra prouocantem, & possessorem, vel debitorem excipientem alienæ iurisdictionis vtique in dicto Tribunali contra eum, eius petitionem proponere deberet nisi in casu quo Tribunal esset ptorsus incompetens.

S V M M A R I V M.

1 *Fideiussio de duplo pro occurrendo creditorum calumnijs à ritu introducta est, & n.seq.*

2 *Fideiussores de facili non inueniuntur.*

3 *Fideiussio de duplo præstanda est cum debitor solutionem, vel debiti satisfactionem tantum allegat.*

4 *Stellionatus pœna puniri potest, qui petit quod et iam solutum est.*

5 *Pœna stellionatus vbi dolus committitur locum habet.*

6 *Fideiussio de duplo hodie de consuetudine à creditoribus non exignur.*

7 *In arbitrio Iudicis remittitur quandoque ex iusta causa fideiussionem de duplo non præstari, & num. seq. & num.9.*

8 *Fideiussio, quando præstanda sit, Iudicis arbitrio remittitur.*

10 *Inops, vel facultatibus destitutus impossibile est vt possit fideiussorem inuenire.*

11 *Fideiussorem dare cuique graue est.*

12 *Magis grauatur qui fideiussionem dare cogitur, quā qui pignora, vel hypothecam constituere obligatus est.*

ARGVMENTVM.

Per calumniam à debitore petitam duplici fideiussionem à creditore præstari quandoque Iudex pro suo arbitrio non admittit.

RESOLVTIO LIII.

1 Volens † Ritus nostri dispositio effrænatis creditorum petitionibus pro viribus obuiare, ac eorumdem calumniam occurrere, cum quandoq; in graue nimis debitorum damnū, & præiudicium solutum iam debitum, & satisfactum, vel vltra quantitatem vere debitam in foro petant; vnde cum ex vi exequtiui instrumenti cogantur debitores adimplere, nimis ideo grauā-

2 tur, vel in soluendo quod non debent † vel in fideiussorem in quindena inueniendo quod de facilè non est, *Glos.in l.3. §. quamuis verbo quibus, ff. si eui plus, quam per legem falcid. vbi Bart. num. 3. gloss.in l.2.§.sed si agat, verb. sola promissione, ff. de iudic. Angel.Imol. Alexan. & Barbos. in l.diuortio, §.interdum, ff.solut.matrim. Bartol. in l. final. num. ff.de prætor.stipulation.* statuit *cap.* 129. quod ita demum debitor à creditore petere potest fideiussionem de soluendo debitori duplū eius, quod indebitè petitum est, si debiti solutionem, & sa-

3 tisfactionem debitor deducat † quod tantum allegare sufficit ad effectum fideiussionis prædictæ præstandæ, *vbi cōmuniter nostrates, Io: Aloys. de Septimo in rit.105.& 131. Blasch. Lanza in rit. 101. Platamon.in rit.104. Muta rit.104.à num.9.& seq. Cumia ritu 9. & 34 secundum suum ordinem, Castill.decis.77.n.17.18.& seq. vol. t.* idque non minus iutis communis dispositione comprobatum est, tum ex *textu l.1. C. de plus petition. & §. tripl.instit.de action.Bald.in l.1.C.de eondit.indebiti*, licet textus ille in plus petente loquatur, & ritus noster in bispetente, *Anton. & Blascus Lancea in rit.101. vers de duplo, & Io. Aloysius de Septimo*

4 *rit.105.* qui dicit imò † de iure pœna stellionatus puniri posse *ex l. si fideiussor. §. in omnibus, ff.*

5 *mandati, Farinac.quæst.150.n.223.* cum † stellionatus pœna in quocumque dolum committente procedat, *vt ipse dixit quæst.19.num.34.35.& seq. Cumia ritu 104.num.22.& seq.* vbi quod etiam puniatur pœna falsi, si falsa suggesserit; *idem Anton. de Platamo dict. ritu 104.*

Nimis tamen, & vltra modum callidi debitores huiusmodi auxilio abutentes, cum fidem fallere exoptent, ne præstituto tempore creditoribus soluant, videmus passim huiusmodi fideiussionem petentes aduersus agentes creditores ad

exe-

6 exequutionē impediendam, quamuis † hodie (sed male) nostri iudices dictas fideiussiones partibus etiam instantibus non exigant, licet præstari cogant creditores, quasi abierit in desuitudinem, de quo miratus est, & iuste *Cast. decis. 77. nu. 23.*
7 proinde † iudices pro suo arbitrio secūdum factorum occurrentias, non semper, & indistinctè ad instantiam debitorum ita petentium agentes creditores ad præstandum de duplo cogere habent nisi iusta vel verisimili causa concurrente, quodsi non ita debitorum calliditates amputare coguntur, ne per dolum, & machinationem indebita cautio prædicta à creditoribus exigatur
8 cum † prudenti iudicis arbitrio pro factorum qualitate commissum sit quādo fideiussio sit præstanda *argumen. text. in le. si fideius. §. si satisdatam, ibi si hoc iudici eederit ff. qui satisdar. coga. Tiraquel. de retract. lignager. §. 1. glos. 18. nu. 46. Surd. de alimen. tit. 3. quæst. 3. num. 31. & cons. 68. num. 15. Menoch. de arbitrar. cas. 87. num. 8. Milan. decis. 11, num. 33. lib. 1. Muscatel. de fideiusor part. 1. moder. 17. num. 9.*
9 Hinc † in facti contingentia Domini in Curia Prætoriana reiecierunt petitionem fideiussionis duplisfactam ad instantiam Petri Mariæ Cibo Comitis Nasi aduersus exequutionem vnciarum 9000. causatam ad instantiam Don Antonij Ioppulo, olim Comitis in compotum pretij, dicti Status venditi, tanquam in verisimilem, & cauillosam, quoniam ex pacto pretium petitum erat conuertendum in emptionem redituum qui reditus stare debebant pro defensione, & euictione Comitatus, & non erat verisimile quod dictus de Cibo nouus Comes voluisset soluere de contanti vt asserebat, & se priuare securitate euictionis iam promissæ, pro vt etiam verisimile erat dictam fideiussionem per calumniam peti attento, quod erat impossibile præstari posse per dictum Don Antonium pro tanta summa, &
10 ære alieno grauatum, & † inope, & facultatibus destituto impossibile censetur fideiussorem inuenire posse *Gutier. in le. nemo potest num. 293. ff. de legat. 1. Angel. in leg. 4. ff. de vsufruct. Ceuall. comm. contr. comm. quæst. 66. num. 5. 6. 7. Treuisan. decis. 8. num. 10. lib. 1.* Et quidem durum est quem nisi ex iusta causa ad fide iubendum arctare,
11 graue enim † est cuique fideiussorem dare, *Bald. in le. 2. num. 6. C. de hæredit. vel action. vendita. Salicet. num. 4. Surd. decis. 279. num. 13. decis. 295. num. 2. cons. 18. num. 13. & de aliment. tit. 3. quæst. 3. num. 30. l. 15. à quo in fin. ff. vt in possession. legat. Padilla. in le. si super possessio. num. 26. vers. præterea neminem C. de transaction.* qui ad hoc textum expendit in le. 2. §. *sed si dubitetur ff. de Iudic. Barbos in l. diuortio §. interdum nu. 16. ff. solut matrim.*
12 *Caroc. de deposito par. 2. quæst. 22. nu. 8.* & † magis quis grauatur, qui fideiussionem dare cogitur, quam qui pignora, vel hypothecā constituere obligatus est *Lomnes, & l. in bacc. C. de Episcop. & Cleri. §. si quis autem auten. de Sacrosanct. Eccles. le. filio. ff. vt legat. nomin. caueat. Felin. in rubr. de tregua, & pace col. penult. vers. qui timeat offendi Imol. in le. 2. §. quod si in patris ff. sol. matr. Franc. de fideius. ca. 4. n. 146. Henrig. de fideiusso cap. 6. num. 141.*

SVMMARIVM.

1 *Habens communionem vel participium in re, an cæteris emptoribus præferatur iure retractus.*
2 *Fiscus potest totam rem communem, quam cum alio habet, vendere.*
3 *An consors cum fisco habens rem communem in venditione cæteris præferatur emporibus.*
4 *Proprietarius an potius vsufructuario, quam alijs teneatur vendere proprietatem, & num. 8.*
5 *Vsufructuarius in venditione proprietatis an consanguineo, vel vicino præferatur*
6 *Proprietarius an præferatur in venditione vsufructus ceteris emptoribus. & an coniuncto. & num. 8.*
7 *Colonus an potius Domino teneatur vēdere fructus.*
8 *Vassallus præfertur extraneis in venditione vel locatione iurium baronalium.*
9 *Socio in parte sociali vēdita an cōpetat ius retractus.*
10 *Socij interest extraneos in re communi non habere.*
11 *Socius, an in venditione partis socialis præferatur consanguineo, & an vicino.*
12 *Possidens rem pro indiuiso in parte alienata, an habeat ius retractus.*
13 *Possidens in communi, & pro indiuiso partem habere dicitur in qualibet gleba, vel cespite.*
14 *Socius in re pro indiuiso an dominium, & possessionem in quolibet cespite æquirat in tota.*
15 *Quotam habens in re an habeat retractum in ea.*
16 *Ius quotæ in re est indiuiduum.*
17 *Subiugatarius an habeat ius retractus in re subiugata per subiugatem vendita.*
Quid stante bulla Pij V. num. 18. 21.
Quid stante pacto, quod subiugatarius in venditione rei subiugatæ cæteris iure retractus præferatur num. 19. 21.
Quibus præferatur an consanguineo vel vicino. n. 20
21 *Emphiteuta an retractus competat in alienatione directi dominij 24. & an de æquitate nu. 25.*
23 *Dominus in alienatione emphiteusis cæteris præfertur emptoribus, etiam consanguineis, vel vicinis*
26 *Emptor cum pacto de retroendendo an præferatur emptori, vel cessionario iuris luendi.*

ARGVMENTVM.

Quotam portionem, ius, vel participium aliquod habens in re an iure retractus cæteris præferatur emptoribus.

RESOLVTIO. LIV.

1 Oncurrens iure retractus † cōmunionē quotam, participium, commistionem vnionem, connexitatem, vel ius aliquod habens in re vendita cæteris emptoribus præferri quandoq; de iure disponitur *Afflict. de iure prothomiseos notab. 10. vers. item quero nu. 38. 39. circa finem, & §. 2. nu. 6. versic. sed iuxta hoc quero, & nu. 23. 24. Carpan. ad stat. Medio. ca. 417. nu. 498. 499. n num. 558. ad numr. 572. cap. 434. à nu. 179. cum pluribus seq. & cap. 43 6. num. 5. seq.*

seq. Neapodan. in consuetud. Neapolis tit. 17. vers.
ex vno latere vbi additio litt. B. versic. alicuius Bene-
del. de retract. fol. 90. num. 17. Gratian. discep. 460.
nu. 1. 2. 3. Bald. in l. 1. nu. 6. C. de testament. facer. poss.
Florian. a Santo Petro in l. saltim ff. comm. diuidun.
Soccin. in l. si socius nu. 6. ff. si certum petat. Surd. cons.
43. num. 12. libr. 1. Ruin. cons. 143. num. 18. lib. 4. Be-
ro. cons. 137. nu. 12. lib. 1. Rit. in l. quo minus n. 140.
ff. de flumini. Mastril. decis. 4. n. 5. 6. 7. Ruin. cons. 70.
nu. 6. lib. 1. Boer. dec. 107. nu. 1. Caualcan. de vsufru-
ctu nu. 172. 173. & decis. 27. sub n. 63. lib. 3. Flauius
Amendola in addition. ad Franc. decis. 17. n. 7. Anna
Singul. 130. in fine Marcus dec. 572. p. 1. Cancer. var.
resol. p. 1. c. 11. sub num. 51. Prosper Rendell. de iure
protomiscos in extrauagant. Federici Sancimus ver-
bo rem immobilem à n. 11. sequent. & verbo emphy-
teusim n. 26. Molin. de contract. disputat. 394. n. 7. Ca-
piblanc. de baron. pragmatic. 1. n. 116. 145. Quam-
2 uis † per fiscum res vendita sit quia, & si possit ra-
tione communitatis totam rem communem vē-
dere leg. 2. Cod. commun. rer. alien. leg. 1. Cod. de ven-
dition. rer. fiscal. libr. 10. Peregrin. de fisco libr. 6.
3 tit. 4. num. 23. requisito † consorte tamen ven-
dere habet, vt si tantundem offerat emptori præ-
feratur argumen. l. necesse ff. de in diem adiection.
leg. 1. de priuileg. creditor. Gregor. Lopez. leg. 53.
gl. vender tit. 5. part. 5. Marc. dec. 368. n. 5. Tiraquel.
de retract. lignag. § 1. gl. 18. num. 7. Mastrill. in cons.
vnico num. 13. 14. impresso post tom. 1. decis. Surd.
cons. 43. sub n. 12. lib. 1. Hipp. de Marsill. singul 441.
Peregrin. de iure fisci lib. 6. tit. 4. n. 23. Fontan. de pa-
ctis dotal. claus. 4. glos. 9. p. 2. vol. 1 nu. 16. Gratian. de-
cis. 169. n. 7. 8.

Vnde est, vt ad plurium declarationem infera-
4 tur, & primo † vt proprietarius vsufructuario po-
tius, quam extraneo teneri videatur proprieta-
tem vendere, vel locare Bartol. in l. cotem §. 1. per
illum textum ff. de publican. & per Bald. in l. ad pro-
bationem in fi. C. locati. vbi dicit, quod in re ven-
dita habet ius coniunctionis ratione commodi-
tatis, & vtilitatis Carroc. de locat. & conduct. tit.
de vsufruct. q. 3. n. 37. 38. fol. 78. Simon de Pretis cōs.
96. num. 8. Caualcan. dec. 27. sub num. 63. p. 3. & de
5 vsufruct. mulieri relicto nu. 173. vbi quod † consan-
guineo, vel vicino non prefertur retrahere volen-
tibus alias secus Carpan. stat. Mediolan. 417. n. 567.
Bald. de iur. protomiseos n. 7. Afflict. eodē tract. notab.
10. num. 40. vers. item quaro vsufructuarius. Quod
6 † eadem ratione connexitatis nu. 172. Proprie-
tarium præferi in alienatione, & conductione vsu-
fructus ne dum extraneo, sed etiam coniuncto, &
n. 173. ad finem. id saltem de æquitate procedere
dicit Surd. cons. 43. n. 12. in fine lib. 1. sicut, & Colo-
7 nus † potius Domino quā alteri fructus vēdere te-
netur Bart. in l. 1. in fi. C. de Metall. lib 10. vbi Ioann.
de Platea. Lucas de Penna, & Rebuff. Boer. dec.
107. Calcan. cons. 8. col. 19. Caualcan. de vsufruct.
sub numer. 173. & decis. 30. num. 97. lib. 2. Roman.
cons. 22. vers. 3. Surd. cons. 205. in princip. Carroc. de
8 locat. tit. de liber. q. 2. Sed tam † in primo quam in
posteriori casu recedit carpendo Caualcanum, &
Carrocium, ex pluribus Castill. Sottomaior contro-
uers. iuris par. 1. de vsufruct. 74. per tot. concludens
Caualcan. resolutionem in hoc ne dum periculo-
sam sed falsam esse, & à iure non probatam etiam
secundum æquitatem, vel vrbanitatem tanquam
præter legis considerationem, quia vsufructua-
rius non est dominus, nec quasi dominus directus,
nec vtilis ipsius rei nec habet partem substantialē
eius, sed quandā qualitatem, & ius seruitutis eius
ad textum in l. recte dicimus ff. de verbor. significatio,
& inter proprietarium, & vsufructuarium nulla
est societas, vel communio Molin. de contract. di-
sput. 371 sub nu. 4. Couarr. variar. lib. 3. cap. 11. n. 4.
Gomes l. Tauri. 70. num. 32. 33. Guttier. quæst. 157.
& 166. In vasallo tamen, quod præferatur extra-
neis in locatione iurium baronatium late consul-
uit Camill. de la ratha cons. 41. per tot. quia cōgruit
ratio pro vasallo tum ne cogatur ire in seruitutē
alterius extranei cōductoris, quamuis pro breue
temporis spatio tū etiam, quod cum fructus feu-
di colligantur a vasallis ideo domino volente
vendere, vel locare potius vasallus fructuum
collector præferri debet, quam extraneus idem-
que censuerunt. Nouar. quæst. forens. 41. sub n. 9.
Capiblanc. de baron pragmat. 8. p. 1. n. 157. 158. &
159. Rouit. de offic. procur. Cæsar. pragmat. 64. n. 31.
Sed id in Regno nunquam vidimus seruatum Se-
cundo iam idem videretur fore resoluendum in
9 † socio quia in parte sociali vendita, vel locata
alter socius habet ius retractus, seu redimendi
per notata in c. constitutus de restit. in integrum,
Bald. in l. 2. num. 2. versic. in autem nota C. commun.
rer. alien. Afflict. de iure protomiseos §. 2. num. 23.
fol. 11. Bald. in l. 1. num. 6. cod. qui testamen. facere
poss. late Surd. cons. 43. n. 12. Ruin. cons. 143. num. 18.
libr. 4. Bero. cons. 137. num. 12. libr. 1. Mastrill. decis.
4. n. 5. 6. 7. Soccin. cons. 58. lib. 4. Caualc. decis. 27. sub
num. 63. part. 3. Guid. Pap. singular. 780. Hyppol. de
Marsil. de bannitis verbo alienata num. 68. Vrsil. de-
cis. 238. num. 4. Carpan. ad statut. Mediolan. c. 434.
num. 179. 180. Molin. de contract. disput. 394. sub n.
7. in 6. dub. Capiblāco de Baron. pragm. 1. n. 116. Te-
stai. alleg. 17. num. 10. 11. & seq. Fontan. de pactis do-
tal. claus. 4. glos. 9. p. 2. n. 14. 15. 16. 17. vol. 2. Grat-
tian. decis. 169.

Ea ratione cum alterius socij, qui vendidit, vel
locauit nihil intersit cum eundem pretium,
vel eandem pensionem consequatur, & è contra
10 † socij prælationem petentis multum interest ex-
traneos non habere in re comuni, quia possidet, &
in possessione est cōsideranda ratio pacis, & bonæ
congruentiæ vt in duriori casu cōsiderauit Scaccia
de commer. & Camb. §. 1. q. 1. sub num. 245. versic.
concludo praferendum, & ita fuit decisum per me,
& Regios Consiliarios meritissimos Andream
Ortolano, & D. Henricum Tortoreti Iudices da-
tos per S. E. loco M. C. Sedis Ciuilis suspecte pro
Io. Francisco Cadili cōtra D. Franciscū de Auer-
na die vltimo Octobris 14. Indict. 1630. Quam-
uis ab ista dissentiat opinione Gratian. discept. 752.
n. 73. vbi quod consortes, qui habent participa-
tionem dominij non sunt præferendi in venditio-
nibus factis per alios consortes cū illis liberū sit
distraendi suam partem cuique velint ex Bald. in l.
dudum in princ. & num. 1. in fine vers. Secundo, quod
intendit Salicet. num. 1. Aloys. de Leo nu. 2. C. de con-
11 tr. emption. verum † socio eo casu consanguineos
præ-

præfertur. Sed nõ vicinus, *vt sentit Afflict. de iure prothomis. §. 1. num. 24 Mastril. decis. 4. n. 7.* ex verbis constitutionis Sancimus ibi *nisi prius præferat illos, quos per ordinẽ vocamus ad ius prothomiseos puta in primis parentes postea socios, & cetera.*

12 Idemq; inter † plures rem pro indiuiso possidẽres resoluendũ est, vt iure retractus ad quamlibet portionem alienatam cæteris præferatur. *Ruin. cõs. 70. num. 6. lib. 1. Anton. de Alexand. in addiction. ad Neapod. in Consuet. Neap. tit. 17. versic. si ex vno latere in verbo nisi lit. B. Carpan. ad statut. Mediol. c. 417. n. 559. & c. 434. nu. 188.* vbi dicit quod habẽs rem communem pro indiuiso vti habens maiora vincula si concurrat cum quotam habenti ei præferatur *ex Ruin. dicto cons. 70. num. 6 Anton. de Alexand. in addict. ad Napodan. ad Consuetud. Neapol. dicta littera B.*

13 Possidens namq; † in communi, vel pro indiuiso dicitur partẽ habere in qualibet gleba, vel cespite *Paris. cons. 69. numer. 3 libr. 1. Cornazan. decis. 4.*

14 *nu. 19.* & Socius † in re pro indiuiso dominiũ acquirit *Caualcan. dec. 13. num. 64. p. 2.* possessionem etiam in quolibet eius cespite habet *dicit Grannti teoremat. 2. ad fin.* vt ne dum pro sua parte indiuisa, sed pro tota re possessorium mouere possit *Caualcan. decis. 23. num. 115. p. 2.* licet alij dixerint, quod pro sua parte socius suo nomine possideat pro reliquis vero partibus iure familiaritatis *Alexand. cons. 213. nu. 11. vol. 2. Gallin. lib. 5. de verb. signific. c. 18. nu. 661.*

15 Tertio pariter infertur † in habente quotam in re, vt cæteris præferatur, extraneis *ex Carpan. in statut. Mediolan. cap. 417. n. 547. & num. 558. 560.* vbi quod præferatur agnato vicino, *n. 562. & cap. 421. Afflict. de iur. prothomis. §. 2. n. 6. versic. sed iuxta hoc*

16 *quæro.* Quod ius † quote si alicui competat, qui decedat cum pluribus hæredibus eorum quemlibet in solidum admitti cum ius hoc sit indiuiduũ. *notat Afflict. de iure prothomis. in princip. notab. vltimo. n. 46. versic. item pone Tiraquell. de retract. legnagier. §. 10. gl. 10. n. 2. Carp. ad statut. Mediol. c. 419. & c. 434. n. 184 lib. 1.*

Superioribus consentaneum est eadem ratione

17 dubitari † si reditualis annui cẽsus creditori ratione iuris, quod habet in re oneri supposita in rei eiusdem alienatione cæteris iure retractus præferatur, in quo & si videretur ex dictis rationabilẽ posse dubitari ad fauorem subiugatarij, tamen ex quo reditus constitutio non est alienatio rei, vel eius partis super qua cõstituitur, sed potius pignoratio suppositio, seu obligatio ipsius rei super qua constituitur *ad late dicta per Roderic. de annuis reditib. lib. 1. q. 3.* creditorem hinc vendita re censui supposita non habere ius retractus tanquam sociũ dicimus, *vt respondet Auendagn. conf. 12. 23. 24. Rodric. de annuis reddit. lib. 1. q. 13. sub n. 7. circa finem Matthienz. in l. 7. tit. 11. lib. 5. nouẽ recompilation. gl. 1. num. 17. versic. 5. quære Molin. de contract. disput. 372. sub num. 4. & 5. Roderic. de ann. redditib. lib. 2. q. 1. sub n. 29. Felician. de censibus lib. 1. cap. 10. num. 29. Mastrill. de censibus q. 7. num. 33. Guttier. qu. 166.*

18 Verum stante Bulla † Pij V. (quæ in Regno nostro non procedit, in quo seruamus Bullam Nicolai V.) reditualis creditor præfertur iure retractus ad fundum subiugatum alienatum ibi *(vbi autem vendenda sit volumus dominum census aliis omnibus præferri) Nauar. de vsur. num. 127. Boccar. de censib. p. 2. num. 62. alij per Mastr. d. q. 7. num. 29. 34. Molin. de contract. lib. disp. 372. num. 4. Scacc. de commerc. & cambijs §. 1. q. 1. n. 245. & seq. fol. 67. Nouar. q. forens. 2. Cenc. de censib. p. 2. c. 2. q. 1. arti. 4.*

19 Idem dicunt procedere † stante pacto, quod Dominus census in alienatione rei subiugatæ possit pro eodem pretio retrahere quod esse validum, & in censuali contractu apposito sustineri *dicunt Guttier. practicar. quæst. lib. 2. quæst. 167. num. 2. 3. Molin. de contract. disp. 372. num. 4. Felician. de censib. libr. 1. capit. 10. numer. 8. Mastrill. de censib. q. 7. n. 27. 28. seq.* cum nullum fiat grauamen cẽsus debitori quod reditualis creditor ab alio possessore oblato pretio retrahat fundum censui oneri suppositum, ex quo pacto ad nihilum vltra obligatur, nec facultatem distrahendi rem subiugatã priuatur sed potius, solum domino census quædã tribuitur facultas retrahẽdi magis directa in rem quã in personam, & legibus nõ improbata *ad tradita per Tiraquellum de retract. lignag. in præfatione numer. 16.*

20 Sed stante † tali pacto, vel Bulla Pij V. vbi eius viget robur subiugatarius, nec cæteris consanguineis, vel vicinis præfertur sed tantum communibus emptoribus, *vt post Nauar. de vsuris num. 127. sequuntur Molin. disput. 394. n. 7. in 6. dubio. Mastril. de censib. q. 7. num. 31.*

21 Cæterum cum † in Regno motus proprij Pij V. dispositio cesset cum seruetur Bulla Nicolai V. sicut etiam in Hispaniarum Regnis *ex l. Regiæ responso in comitijs Madrid. Anno* 1587. illum motũ proprium Pij V. moribus receptum non esse *testantur Molin. de contract. disput. 372. num. 4. Roderic. de ann. redditib. lib. 1. quæst. 4. n. 28. Salcedo in addiction. ad Diaz capit. 88. Mastrill. de censib. q. 7. n. 33. 34. Guttier. lib 2. practicar. q. 177. in fine Lasarte de decima vendit. c. 10. num. 20 in fin.* crederem ego tale pactum, quo census debitor promittat rem censui suppositam creditori potius quam alteri venditurum vitiare, tum quia innegabile est huiusmodi pactum onerosum esse venditori, & grauamen iniuriam continere, *dixit Imperator in l. dudum C. de contrah. emption.* Tum etiam, quia minuit rei venditę pretium, *vt dixit Roder. de ann. redit. lib. 2. q. 3.* & tamen notissimũ est reditus vẽditorem non posse grauari onere alio, quã decretę quantitatis decimæ portionis ideo pactum hoc veluti debitori onerosũ admittendũ nõ esset, nec refert dici quod pactum illud non sit contra substantiam reditus, quia satis est quod grauet venditorem, & rei suæ pretium diminuat ad hoc, vt reijciatur, & vitietur, & in cẽsuali contractu attendẽdum non est pactum prædictum cum metam cõcessam excedat, & decimam ex dicto onere, & venditoris grauamine, *ex dictis per Roderic. de ann. reditib. lib. 3. quæst. 5. numer. 40.* quamuis alias valeat pactum de vendendo potius vni, quam alteri, quod effici partium consensu, non dubitamus, *& ita tenent Olanus in antinomia iuris litter. A. nu. 107. Felician. de censib. lib. 1. c. 10. num.*

num.7.bene Roderic.de ann.redtib. lib.2.q.1.sub n. 29.vers.decima quarta,clausula,qui cum Olano resi-det, & Feliciano. Azeued. Guttier.& Auendagn.respondet.

Idquoque dubium est in proposito ratione
22 connexitatis alicuius,an † emphyteuta alijs cõmunibus emptoribus concurrentibus præferatur si Dominus directus suũ dominium alienate vellet eumque præferri emptoti dixerunt *Boer.decis. 107.n.1.Vinceu.de Anna singul.150.in fine, vbi testatur dec.Franc.Marc.decis.572.p.1.Caualean. de vsufr. mulier.relicto n.173.Marsil.sing 441.Cãcer.p. 1.var.resolut.c.11.n.51.sentit Surd.cons.43.sub nu. 12.Gratian.discept.460.nu.2.3.lib 3.Flaui. Amendul. ad francum decis.17.num.7.Prosper. Rendel.de iure protomiseos in extrauagant. Federici Sancimus verbo rem immobilem à num. 11.seq. & verbo em-*
23 *phyteusim num.26.*Quod ratione † æqualitatis seruãdę procedere quoque videtur cũ etiã dominus emphyteuta vtili alienante domino,vel re cæteris præferatur etiam cõsanguineis,& vicinis *Carpan. ad statut.Mediolan. cap.417. num.563. cap. 436. num.5.6.7.Neapodan.in consuetud. Neapol. tit. 17. versic. alicuius num. 34.capiti decis. 99. vbi Mastril.numer.1.Ricci Collectan.157.Osasc.decis. 156. Thesaur.decis.170.Paris de Puteo de reintegr.feud. versic.& circa prædicta num. 5.sol. 134. Caualcan. decis.27.n.63.l.3.de vsufructu sub n. 173.Franc. dec.226. nu. 2.decis.610.n.2.l.4. Tiraq.de retract. lignag.§.21.glos.vnica num.3.cum seq.Intrigliol.singul.339.libr.1.Cabal. cons.102.n.7.Benedel.de retr. §.item de ipsa num.22. Pancirol.cons.144. num.7. Capiblanc. de barone pragmat.1 num.116.145.Lopez.ad l. Tauri 17.Simon de Pretis cons.96. num.9. Magon. decis. 100.in Florentin.Freza de subfeud.lib. 2.autor. 30.Bardellon.cons. 14.num. 64.Cancer. variar. resol.libr. 1.capit. 12.numer.45.46.de emphyteusi.Cumia ritu 99.num.31. Cardinal.Tusc.litter.E conclus. 209.nu. 1.*Idemque dominum in locatione emphyteusis ceteris præferri eadem ratione tuetor *Testai alleg.17.*

24 Contrariam † opinionem profitentur *Speculator.tit.de emphyteusi §.nunc aliqua nu.116. Iason. in l. final.C. de iure emphyt.num.17.18. 19. Isernia in C.Imperialem.§.nec dominus col.5.in fine num. 46. de prohibit, feud.alien. per Federicum, & fuisse decisum in Magna Curia Vicariæ,& inde in Sacro Cõsilio eo patrocinante testatur Franc. decis.17.num.8. Anna Singular.150.Corbol. de causa priuation. ob alienationem in requisito domino limita 11. Papon. cons.133.num. 6. Burg. de laudim.p. 3. inspection. 2.num.4.Intrigliol.lib.3. singul. 94.num.44. & de substitution.centur.3.q.73. nu. 262.Surd.cons.208. n. 8.18. Caualcan. decis.19.n.75.libr.2.Ricci decis. 58.sub num.1.par.2.& decis.Archiepiscopalis Neapol.134.p.1.& Collectan. 157.Thorus in compendio decisionũ versicul.emphyteuta an præferatur fol.179. Rendel.de iur. prothomiseos versic. rem immobilem num.10.verb. per emphyteusim num. 26. & verbo donationis num. 12. Mastril.de capiti decis. 99. sub n. 1.in fine. Ponte de potestat.Proregis tit.10.§. 1. num.9.fol.326.Mastrill.in cons.vnico impresso post e. 1.dec.sub n.30.31.Testai allegat. 2.sub n. 199.vers. & licet. Castil.Sottomaior.controuers.iur.l.1.de vsufr. c.74.n.44.45.*& fuisse decisũ in Rota Romana testatur *Farinac.dec.547.n.3.in fin.p.2.tom.4.*& ita cẽsuit Magna Curia de Mense Ianuarij 1631.pro Iosef Venuto contra Cæsarem Tripi,quid quid ipse in ea causa defenderem.

25 Quorum aliqui † & si dicant contrariam opinionem pro emphyteuta saltem de æquitate, & vrbanitate quadam procedere posse, hancque veriorem tamen in puncto iuris esse firmant *Castill. dicto cap. 74.num.44. Marci. decis.360. Mastril. d. cons.vnico.nu.62.* verũ arbitror hãc vrbanitatem, seu imaginatiam æquitatem ad iuris necessitatẽ pertrahendam non esse oe alias tollatur domino rem suam pro suo arbitrio vendere posse *contra l. dudum. C. de contrahend.emption. censuit Castil. dicto loco.Sarmient.selcctar.interpetrat.lib.3.c.7.n.2.* cum potius suadeat ęquitas, quod quis sit iuriũ suorum moderator, & arbitrer.*l.in re mandata C. mandati*,& docet nos esperientia, quod res io quibus competit alij prælatio minus venduntur si quidem multis,nõ placet stare in suspenso donec quis declaret velle præferri vnde euidẽs est,quod emens cum pacto de retrouendendo releuatur in parte ab incommodo pacti cum propter pactum res minus vendi contingat,vt regulare est, quibus rationibus adita resoluendum in casu prædicto mota fuit *Rota Romana dicta decis.547.*

26 Cæterum cum † nec iure cautum reperiatur, quod emptor cum pacto de retrouendendo pręferatur emptori, vel cessionario dicti pacti, seu iuris luẽdi retroemere volenti proinde libere poterit venditor cum dicto pacto cedere hoc ius suum cui magis voluerit, prout fuisse resolutum in Rota Romana coram Damasceno in vna Romana retrouenditionis 12.Maij.1614.*dixit Farinac.decis.547.n.1.p.2.t.4.*

SVMMARIVM.

1 *Maritus in dotis restitutione deducto ne egeat exceptione vtitur.*

2 *Beneficio deducto ne egeat ab reuerentiam marito, vel alio competentem etiam iuramento renuntiari non potest.*

Declara num.3.

4 *Beneficium deducto ne egeat an tantum competat marito pro rebus dotalibus consistentibus in pondere numero, vel mensura.*

5 *Beneficio deducto ne egeat vtitur maritus etiam in bonis in extimatedotatis.*

6 *Beneficiũ deducto ne egeat an tantum competat marito quando bona dotalia sunt consumpta, an etiam pro re dotali in sua specie penes eum existente, & n.8.9.*

7 *Maritus propter dolum beneficiũ deducto, ne egeat ammittit.*

Quid quando res ipsa dotalis penes maritum non existat,sed alia ex re dotali quæsita,& quid in pratio num.8.

10 *Maritus vtitur beneficio deducto ne egeat si actione personalia ad dotium restitutionem conueniatur,& quid si costante matrimonio ob vergentia conuentus sit personali.*

Maritus

13 Maritus an habeat beneficium deducto ne egeat quãdo ad dotium restitutionem,& rei penes eum existentis reali, vel reuendicatoria conuenitur. 12.13. 14.15.

14 Marito semper competit beneficium deducto ne egeat quando actione reali conuenitur si in libello fiat commemoratio dotis.

16 Maritus constituens bona nomine vxoris in casu restitutionis possidere an beneficio deducto ne egeat vti possit.

17 Beneficio deducto ne egeat vti potest maritus non obstante restitutione dotium facta constante matrimonio.

18 Dotis restitutio,quæ constante matrimonio fit cum sit quædam sequestratio in manibus vxoris maritum, nec eius heredes liberat.

19 Bartolus a contrarietatis nota saluatur.

ARGVMENTVM.

Deducto ne egeat beneficio an vtatur maritus quando pro dotium restitutione ad stabilia dotalia, & in esse existentia reali, vel reiuendicatoria aduersus eum agitur.

RESOLVTIO LV.

Aritalem ab reuerentiam omniũ potissimam propter paupertatem† maritus exceptione deducto ne egeat aduersus vxorem eiusque hæredes vtitur ab eo dotis restitutionem petentes *l. maritum,& l. etiam §. licet,& notatur in l. si maritum ff. solut. matr. Matesilan. singul. 261. Afflict. dec. 222 Caualcan. decis. 21 num. 10. lib. 4. Barzi. dec. 56. n. 19. Vinc. de Frã. dec. 164. Barb. in d. l. maritũ n. 79. Henriq. de fideiu. c. 5. n. 83. Mol. de iust. & iur. disput. 432. n. 6. Baeza de debit. inop. c. 3. Roland. cõs. 28. n 7. l. 1. Pascal. de viribus patr. potest. p. 2. c. 9. n. 26. Decian. cons. 43. n. 20. lib. 3. Polidor. Ripa obseru. 375. n. 2. Suarez tit. de los gouernos num. 57. Spin. de testam. gl. 11. n. 105. Surd. de alim. tit. 1. q. 78. n. 33. & tit. 8. priuil. 84. num. 1. Rebell. de obligat. Iustit. p. 2. lib. 5. q. 9. n. 29. Auendag. cons. 8. n. 8. Borell. in summa decis. titul. 48. num. 83. Molin. de ritu nupt. l. 3. q. 28. n. 15. Fontan. de pactis dotal. claus. 7. glos. 3. par. 11. volum. 2. numer. 25. 26. sequent. & numer. 39. Giurba in consuetudin. Messan cap. 13. glosa 6. a numer. 40. & sequen. Nouissime noster Castagna de beneficio deducto ne egeat. quest. 1. nu. 1. 2. & seq.*

2 Eademque ratione reuerentiæ nec iuramento † per eum renũciari posse magis recepta est opinio *Bartol. in l. alia §. eleganter. num. 9. ff. solut. matrim. Alex. num. 4. Barbos. num. 25. 28. Cefal. cons. 300. n. 33. Franc. decis. 164. n. 13. Mastrill. decis. 93. Gomes l. Tauri 53. nu. 49. Menchacha de successiõ. Creacion. §. 28. num. 18. Amesqua de potestat. in se ipsum li. 2. cap. 24. n. 3. 4. Baeza de debit. inop. ca. 17. n. 35. 37. seq. Vincent. de Anna allegation. 102. nu. 7. & seq. Couarr. in c. quamuis. de pactis in 6. in 2. Ant. de Amat. P. II.* relation. in principio sub n. 4. vers. postremo ex hac *Pascal. de viribus patr. potest. p. 2. cap. 9. num. 13. 26. & seq. Manci. de iuram. p. 4. effect. 201. num. 3. Rebel. dicta q. 9. num. 15. & 31 Giurba dicto n. 40. & decis. 42. n. 9. Capell. Tolosan. decis. 259. Amat. decis. 16. & distinguit Castagna post hac visus de beneficio deducto ne egeat in proem. 1. part. n. 19. 20. & seq.* & si diuerse senserint in hoc *Gutier. de iurament. confirmator. p. 1. capit. 16. num. 49. Menchacha dicto §. 28. num. 18. Laderch. Imol. cons. 30. n. 10. Marant. cons. 30. n. 4. Serafin. de iuram. priu. 56. n. 2. Rota Roman. dec. 485. in recollectis per Farin. Surd. de alim. titul. 1. q. 78. num. 48.* attendentes quod illud pactum, & renunciatio in tempus soluti matrimonij collata sint in casu, quo de restitutione dotium agitur, quo tempore iam cessare dicunt reuerentiã, in qua fundatur cõtraria opinio, quod fundamentum ex dictis per adductos pro veriori opinione supra verũ deprehendimus, idque vero

3 † cum temperamento sentijt *Fontanella de pactis dotal. claus. 7. gl. 3. p. 11. a num. 61. ad nu. 97. vol. 2.* procedere, & renuntiationem prædictam subsistere si ea in capitulis matrimonialibus antequam per verba de præsenti esset contractum matrimonium, & sic ante matrimonium firmatum cõuenta esset, ex opinione minoris partis dominorũ de Senatu Cataloniæ in casu, tunc de facto contingenti pro validitate pacti, & renũtiationis eo casu tenentes. Quibus tamen præualuerunt vota maioris partis dominorũ de Senatu pro renũciationis in inualiditate, vt ipse *Fõtanella* refert quod *Fõtanella* deducit ex dictis per eum in materia renuntiationis *auten. preterea. C. vnde vir. & vxor. in claus. 5. gl. 8. p 12. a n. 50. cum seq. vol. 2.* cui nec absolute assentiendum puto idemque tetigit. *Castagna in d. proem. 1. p. num. 26.*

4 Aliqui tamen in hac materia illam singularem, & esplosam secuti sunt opinionem† quod dictum beneficium non competat marito nisi quando dos consisteret in quantitate pecunia, seu rebus consistentibus in pondere numero, vel mensura, *vt Bald. in cap. 1. de natura feud. Imola in leg. si filio la seconda ff. soluto matrimonio. per l. 1. §. cum autẽ C. de rei vxor. action. argum. l. bonæ fidei ff. de pecul. quos refert. Campeg. de dote p 3. q. 238. Fall.* 10. qui tenent contrarium cum *Bart. in dict. l. si filius, & in l. nesennius. § fundũ de re iudicat.* idemq. refert *Gomes in l. Tauri 50. n. 49.* qui cõtrarium, dum remittit ad *Campegium* dicto loco tenentem contrarium eademq. opinionem tenere videtur licet sicco pede *Balduin. in §. item si de dote in princ. instit. de actionum quod adhuc firmat Imola in dicta lege si filio,* & hoc idem videntur tenere plures infra adducendi dum valuerunt, quod si res dotalis in sua specie esset, & ad eam conueniatur maritus reali, vel reiuendicatoria actione, quod beneficio prædicto non gaudeat (qui tamen per me repelluntur vt infra,) & tanto fortius si res stabilis, vel mobilis fuissent extimatæ dotata ea quidem extimationeque emptionem, & venditionem induceret eum tunc esset casus indubitabilis, quia dotario diceretur facta in pecunia, & quantitate, ideo clarius *Alexand.* pater veritatis appellatus *in l. maritum in 10. falleñ. ff. solut. matrim.* pro-

probat præfata limitationem *Bald.* restringentis beneficium quando dos consisteret in rebus quę in pondere numero mensura, vel quantitate existerent,& etiã repellit *Imolam in d.leg.si filio*,& dicit *Alexand.* quod ista est verior opinio, quæ fuit *Bartol.in dicta leg. si filio, & in leg. nesennicis §. fundum* vbi pariter, & *Imola* fuit sibi ipsi contrarius, sicut etiam fuit sibi contrarius, *Bal. in leg. quod nomine ff.de condition.indebiti*, & clarius idē *Bald.in l.si filio*,vbi quod etiam in reuendicatione gaudet maritus dicto beneficio, vt infra dicetur,& talis restrictio vere est magis communiter veluti,es plosa repræhensa, & *Roman.in dicta l. si filio num.8.42.& 43.* miratur de errore *Imolæ, & Alex.in d.l.maritum,& in dicto §.fundum post Romanum in dicta l.si filio* respondet quod testus *in d. §.cum autem l.1.C.de rei vxor. action.* non obstat, quia ibi antiquissimum ius refertur, & clarissime prę omnibus *Alberic. in dictu leg.si filio num.2.* ait
5 † quod priuilegium *l. maritum* habet locum ne dum in quantitate dotata, sed etiam in rebus in extimatis dotatis,& stantibus in sua specie penes virum,& mirãdum quam affrenate locutus fuerit *Gom. in d.l.Tauri 50 n.49.* (licet ipse remittat ad Campegium,vt supra dictum est) dum dixit,quod beneficium *l.maritum* competit quando dos consistit in quantitate secus in re, vel specie extimata,vel in extimata nam debuit declarare de specie dotata extimate ea extimatione,quæ vt sciatur rei valor fieri solet,non ea, quæ emptionem, & venditionem inducit,& ideo *Gomes* dicto loco recte perpensus debet intelligi,quod fuerit de ea extimatione locutus, quæ ad dignoscendum rei valorem fit alias sibi contradiceret dum admittit beneficium quando dos in quantitate consistit.
6 Pro inde,quamuis alij profiteantur † maritum præfato non vti beneficio quando pro re dotali in sua specie existente conuenitur, sed solum quando bona dotalia sunt consumpta *Angel. in §. item si dotate in fi.de actiou.num.3.fallen.5.& ex Fabro,& Plateu,Iasonabid.nu.11.Bartol.& Alex. in l.maritum ff.solut. matrimon. Balduin. in dicto §. item si de dote Gomez in l.50.Taur. nu. 49. versic. tertio limitat.Azeued. l.1.tit.21.num.73.lib. 4. recompilation.Campeg de dote dicta quæst.238.Ceuall. commun.contra commun.q.230.& quæst. 758.num. 83.& seq.* qui ad id textum *in l. Nesennius 41. §. fundum ff de re iudicata* expendi posse dicit quos quod secutus est *Giurb.in consuet.Messan.c.15.gl.2. n.8.* ea ratione quia tūc existentem rem negando restituere maritus esse in dolo *l.in bonæ fidei ff. de*
7 *pecul.*†propter,quod ammittitur hoc beneficium *l.etiam §. licet ff.solut.matrimon.Gutier.de iuramen. confirmator.p.1.cap.16.num.26.Costa subsidiar.remed. 28.sub n.7.Marta de iurisdict.p.4.cent. 2. casu 186.num.4.Farinac.quæst.26.num. 5. Macerat. resolution.41.n.1.l.1.Puteo.decis.151.& 394.par. 1. Natta consil.361.nu.2.7. Giurb. decis.43.numer.4.5. Francus decision. 164. in fine Campeg.de dote par. 1. quæst.262.Surd.de aliment.tit.1.quæst.78.num.42. Gaspar. Thesaur.in additiion.ad decis. 119. Antony Thesaur.Baezą de debitor.inop.cap.15.num. 11.cap. 16.num 22. Brun.de cession.bonor.parc.4.quæst.22. num.4.Barbos.in leg. maritum num.66.cum sequen.* *& num.70.& seq.ff.solut.matrimon.*& idem putat
8 *Iason.*† quando res dotalis penes maritum non existeret,sed alia res ex re dotali quęsita vti pretium iuribus per eũ, & quia dos quid vniuersale, & in vniuersalibus pretium loco rei succedit *Campeg.dicta quæst.238. Minsinger. in §.item si de dote num.9.de action.institution Alexand.in dicta lege maritum falleut. 10.Surd. de aliment. tit. 1. quæst. 78.num.39.40.post Alexandrum Decian.consil.27.n. 4.volum.1.*& sic *Angel.Iason.*& prædicti loquuntur stante dolo dum maritus denegat restituere, & idem scribit. *Brun.de cession. bonorum. quæst. 20.quarta quæstionis principalis n. 3. vers.si vero.*
9 Ego tamē† *Angel.Iason.*& præcitatos male locutus fuisse dubito,& ita in effectu post antiquiores *Din. Bal. Alex.& alios* dixit *Castagna de beneficio deducto ne egeat q.1.ampl.5.* post hæc scripta visus,quod etiam ex infra dicendis euidenter deprehendimus dũ magis comunis opinio sit,quod maritus gaudeat beneficio si cōuenitur iure mariti ad rem dotale existentem,siue deneget restituere,siue non neque eo casu maritus dolosus dici potest dum iuris beneficio iuuari petit,vnde iura nascuntur,nec iniuriarum actio oriri potest,& dolus excluditur.

Cæterum retenta veriori opinione nempe beneficium prædictum adhuc marito competere pro specie,vel re dotali penes cum existente dubitatum vidimus si dicto beneficio maritus possit vti quando pro ea re conuenitur actione personali,& fortius si reali, vel reuendicatoria, qua in re
10 † si maritus actione personali conuenitur, vel via exequutiua,quæ loco personalis succedit per notata *in l. 1. §. si hæres ff. ad Trebell.* absque dubio gaudet maritus beneficio prędicto concesso per dictam, *leg.maritum*, vt ait *Bart. in d. leg. maritum num.1.& in dict.l.si filio post Cin. ibi, & Alexand. in d.l.si filio* tangit hoc quando vxor agit actione personali *& Iason in l. si costante num.117. in fine ff.solut.matrimon.idem Barth.in dicta l.nesennius §. fundum num.1.ff.de re indicat.& ibidem Imol.num. 1.Iason.num.1.Surd. de aliment.tit. 1.q. 78. num. 39.in fin.& n.40.Gomes in l.Tauri 50.n.50.Fontanell.de pactis dotal. claus.7 glos.3.p. 11.sub num.79. vol. 2.fol 752.* & in hoc nemo contradixit nisi solus *Imola in d.l.si filio num.9.* vbi voluit (vt dixi supra) quod hoc beneficium solum competat quando dos consistit in rebus pōdetis numeri, vel mensure cuius opinio iam fuit esplosa, & ideo dicit *Imola* dicto loco,quod si vxor ageret actione personali ad fundum dotale maritus non gaudet, quia non consistit in iure ponderis,sed vere credo, quod *Imola.* potius de hoc disputationis, quam conclusionis gratia locutus fuerit, quia in principio dict.n.9 firmiter sequitur communem opinionem *ex Dino,& Bald.* vnde neq. cōtradicit. Quicquid sit quando maritus constante matrimonio ob vergentiã personali actione ab vxore cōuētus sit de quo *Fontan.de pact.nupt.claus.7.gl.2.p.3.nu. 68.vol.2.Auendag.consil.8.post n.8. Baez. de debit. inop.c.3.n.12.Surd.de alimen.tit.1.qu. 78. nu.4. 41. Pascal.de virib.patr.potestat. par. 2. cap. 9. numer. 28 Giurb. in consuetudin. Messan. cap. 13. glos. 6. par.1. numer. 50. Nouissime Castagn. de benefic. deduct.*

duct.ne egeat qu.1.a num.33. & seq. & a num. 54. & sequentes pro vtraque opinione multa adducens,& tandem vsq.ad n.133.cōcludit huiusmodi beneficio gaudere maritum in vera dotium restitutione ob vergentiam cōstante matrimonio, per qua in vxorem dominium transfertur secus in restitutione, quæ effectum mere assecurationis operatur,per quam non transit in vxorem dominium,& vir ex dote restituenda debet alij.

11 Si vero conueniatur † maritus reali, vel reuēdicatoria actione ad restitutionem rei dotalis penes eum existentis eum beneficio deducto ne egeat vti non posse plures indistinctæ dixerunt ex l. nesennius §. fundum ff. de re indicat. l. ex diuerso ff. solut. matrimon. Bartol. in l. maritum post principium vbi Alexand. col. 2. in fin. de comnn. asserit. ff. eod. Gomes leg. Tauri 50. numer. 49. 50. Campeg. de dote par. 3. quæst. 238. Iason. in §. item si de dote numer. 11. inst. de action. Amat. dec. 16. num. 11. ex Cepoll. cautel. 241. numer. 2. vers. seens si conueniatur. Molin. de contr act. disp. 442. nn. 6. Rebell. de obligat. instit. p. 2. lib. 5. q. 9. n. 7. ad finem. quos sequutus est Ginrb. in consuet. Messa. cap. 13. glos. 6. n. 47. fol. 713.

Ad veritatem tamen quæstionis accedendo quando res dotalis extaret,& ad eam conuenitur maritus reuendicatoria,vel reali actione illa probata est distinctio.

12 Quod † aute maritus conuenitur actione reali ad rem penes eum existentem vti maritus ante rei restitutionem,aut vero maritus eo modo cōuenitur non iure mariti ad rem dotalem extantē, sed vt quilibet extraneus , possessor non ex causa dotis , puta si res dotalis fuerit restituta vera restitutione,quæ in vxorem operaretur translationem dominii , & inde ad maritum non vti marito perueneeit , sed vti cuilibet tertio possessori.

13 Et quidem Priori in casu magis communis opinio est,† quod maritus gaudeat tali beneficio , quod probatur ex dict. l. si filio l. 2. ff. solnt. matrim. (ibi siue res extet siue non) & ita tenuit ex antiquioribus Cinus,& Dinus ibi,& sequitur Bar. n. 3. 4. Iason. in l. si constante num. 118. ff. solut. matrimon. ratione, quia oportet,quod maritus , iure, & nomine mariti cōueniatur,ex quo oritur ratio miserationis,& reuerentiæ,per quas tale beneficium marito,per leges iodultum est,& etiā ratione, quia reuendicatio tunc datur contemplatione dotis per textum in l. in rebus C. de iure Dotinm , per quem dominium rei dotalis ipso iure in vxore soluto matrimonio retro transfertur ob id vxor reuendicatoria ad rem agit habens extremum dominii penes agentem requisitum ad textum in l. officium de reiuendication. idem facit Bartol. in d. l. maritum,

14 & Bald. in d. l. si filio vbi dicit,† quod qualitercunque libellus dictetur dum cum dotis commemoratione fit licet maritus conueniatur, vt quilibet possessor poterit excipere de proprio priuilegio , & Castrens. in d. l. maritum nu. 8. remittit ad Barth. in dict. l. si filio,& iterum Castrens. in dicta l. si filio num. 6. refert,& sequitur ad vnguem opinionem Dini idem senti Alber in dict. l. maritnm,& in lege si ideo num. 2. breuiter distinguendo , & clarius Ant. de Amat. P. II. Alexand. in dicta leg. maritum in 10. fallen. vbi dicit veriorem opinionem Bartoli,& iterum in dicta l. si filio, vbi Angel. n. 3. & bene Roman. in d. l. maritum, 13. & in d. l. si filio n. 8. 42. 43. & 44. reprobato Imola quod confirmat Rom. duplici ratione. Primo quia siue maritus cōueniatur personali, siue reali actione semper militaret eandem ratio reuerentię. Secūdo quia alias posset vxor priuare virum tali beneficio eligendo actionem realem , & sic lex esset imposita verbis,& non rebus, quas rationes tacito Romano posuit Surd. de alimen. tit. 1. quæst. 78. num. 40. post Crotum in l. si costante num. 157. ff. solut. matrimon. sequitur Campeg. de dote p. 3. q. 238. dum rimittit ad Bartol. in dicto §. fundū, & dicta l. si filio,& pariter ita procedit Gomes allegatus in d. l. Tauri 50. num. 49. dum remittit ad Campegium plene Iason. in d. l. nesennius § fundum de re indicat. & Brun. de cessione bonor. d. q. 20. n. 2. qui alios refert Mieres in Curia Regis Ferdinandi capit. 8. de salar. aduocator. nu. 86. in fine col. 9. fol. 89. Cenal. commnn. contra commnn. q. 230. versic. sed contrariam opinionem plene Fontan. de pactis dotal. clans. 7. glos. 3. p. 11. numer. 79. 80. seq. vol. 2. f. 752. qui pluries decisum testatur , & quod nunquam vidit factam difficultatem super hoc in Senatu cum inciderit pluries de hoc disputari, prout nos alias pro ista veriori opinione decisum vidimus in Tribunali Sancti Officij pro D. Ferdinando de Moncata contra D. Amilcarem Castronouo;& sequitur. Castagna post hæc visus d. tr. de beneficio deducto ne egeat. q. 1. nn. 61. & ampliat. 4. per tot.

15 Posteriori vero in casu† quando conueniretur maritus,vt quilibet alius tertius possessor penes, quem res dotalis extitisset,& non vti maritus post restitutionem tunc Doctorum opinio indistinctè, loquentium procedit, & maritus dicto beneficio non gaudet secundum magis communem opinionem quam refert Alexand. in dict. leg. maritum Dinus in dicta leg. si filio. Cinus in leg. vbi adhuc quæst 10. C. de iure dotinm,& aliquid alij per Surd. de alim tit. 1. q. 78. num. 40. Ceuall. commun. contra commun. dicta quæst. 230. Crauetta cons. 996. lib. 6. Intrigl. de casu conscient. casu 35. num. 44. post multos Castagna de beneficio deducto ne egeat quæst. 1. num. 42. & 43. Fontanella dicto loco num. 80. & sequen. Brunus de cessjon. bonorum. dict. a quæst. 20. num. 2. intelligens hoc vt supra dixi quando erat facta iam restitutio vxori , & præfatam opinionem sequitur Tiraquell. de constitution. p. 1. num. 29. dum ponit, quod maritus hoc beneficio gaudere debet nisi semel per eum fuerit facta restitutio , quia tunc videretur renūciare dicto beneficio , & idem esset

16 † si maritus præcario nomine se constituisset tenere,& possidere bona dotalia pro vxore ipsa quā cautelam, docent Bald. & Castr. in d. l. si filio Alex. & Iason. num. 8. in dicto §. fundum Brun. dicta q. 20. n. 2. in fine plane Castagna in d. tract q. 1. fallen. 1. saue prædicta intelligendo de vera dotiū de restitutione, quæ fit cōstante matrimonio in casu præmisso ob vergentiam mariti, vel aliter, secus si fiat

17 † in casu de iure non permisso costante matrimonio, quia eo casu si res eo modo minus legitime restituta penes maritum existat,& ad eam reali actione cōueniatur nō ideo priuabitur maritus di-

to beneficio deducto ne egeat vt bene sentit *Iason.in lege si constante num. 118. ff. soluto matrim.*
18 ex quo † talis dotis restitutio, quæ costante matrimonio absque legitima causa vergentiæ, vel alia sit cum potius sequestratio quædam in manibus vxoris facta dicatur maritum eiusque hæredes a restitutione non liberar. *Natta cons.* 552. *nu.7.8.9.lib.3.Aucharan. cons.238. Bartol. in l. si costante u.101.& seq. Surd.de aliment.tit.8. priuil. 34.num.1.Amat.decis.43.Grass.exception. 25. num.*
19 118. Et aliqui † qui putatunt, quod *Bartolus* fuerit sibi contrarius ex dictis per eum *in l. si filio & in §.fundum supra citati* cum eo, quod dixit *in l. si constante* dum tenuit opinionem, quod hoc casu maritus non gaudet erasse constat nam *Bartol. in dicta l. si constante* loquitur in terminis proxime dictis scilicet in casu, quo maritus non conueniretur iure mariti ad rem dotalem extantem, sed vt quilibet extraneus possessor citra nomen, & causa dotis, & actione veteri vt vtatur verbis *Iason. in d. leg. si constante num.* 118. vt quia res seu dos fuerit ex causa vergētiæ testituta adeo, quod transierit rei dominium in vxorem, quæ res inde ad virum peruenerit ex alia causa, vel titulo, & contra eum reuindicatoria actum sit, seu actione reali de iure communi non de iure singulari ad rem illam vendicandam, & tunc, vt dixi maritus beneficio prædicto non gaudet rationibus tū quia, vt quilibet extraneus possessor conuenitur, tum quia reuendicatio non destenderet ex dote, & matrimonio, nec eius fienda est commemoratio in libello principaliter, nec incidenter, tum etiam quia cessare tunc ratio miserationis, & reuerentiæ, vt a tali contrarietatis nota late *Bartolum* saluat *Iason. in dicta l. si costante u.115. 118. ad nu.* 121.refert *Brun.dicta qu* 20. *u.* 2. & declarat *Bartol.in dicto §. fundum vbi Iason n.6.& omnes*, & ita intelligendi sunt Doctores, qui indistincte loquuntur, quod maritus non habeat beneficium quando contra eum agitur ad restitutionem dotis consistentis in bonis stabilibus.

SVMMARIVM.

1 *Actiones confunduntur quando creditor succedit debitori, vel e contra n.4.*
2 *Actionum confusio habet vim solutionis.*
3 *Inuentarium impedit confusionem actionum inter hæredem, & testatorem.*
Ne dum quando creditor succedit debitori sed è conuerso n.4.
5 *Inuentarium separat bona hæredis à bonis testatoris, & facit hæreditatem censeri tamquam iacentem.*
6 *Inuentarium facit, quod bona hereditaria habeantur loco vnius, & hæres loco alterius personæ.*
7 *Debitum hæredis scribi debet in inuentario.*
Inuentarium fuit introductum ad euitandam præsumptionem subreptionis bonorum per hæredem. num.7.
8 *Hæres grauatus restituere per successionem actiones non confundit imò suum creditum deducit, nec cum fructibus fideicomm. compensat nisi hæreditas soluendo non existat ad præiuditium aliorum creditorum.*
9 *Hæres per successionem non confundit actiones, quo ad effectum retemptionis.*
10 *Hypothecaria non confunditur per hæredis successionem.*
11 *Actiones hæredis confunduntur, pro ea parte, quæ est hæres, & non in totum.*
12 *Actiones non confunduntur quando ante hæredis successionem contra debitorem lis erat contestata.*
13 *Actionum confusio habet locum tantum in creditore, vel debitore succedente titulo vniuersali, vt in hærede secus in legatario, vel instituto in re certa.*
14 *Excipiendo non dicuntur confusæ actiones per successionem vniuersalem l.neque pignus ff.de reg.iur. non habet locum excipiendo n.14*
15 *Actiones non confunduntur quando defunctus obligasset rem suam ei, qui postea sibi hæres fuit pro alieno debito.*
16 *Hæres cum beneficio inuentarij, & de suo credito habet instrumentum liquidum potest sibi soluere in pecunijs hæreditarijs, imo ex eis præsumitur satisfactus, & quid in auro, & argento in hæreditate reperto.*
17 *Hæres cum beneficio inuentarij non potest sibi de suo credito satisfacere bonis hæreditarij existentibus pecunijs, & cui incumbat onus probandi.*
18 *Exequutor potest de suo credito sibi soluere in pecunijs hæreditarijs.*
19 *Hæres cum beneficio inuentarij ratione rei venditæ per testatorem, & ab eo euicto potest sibi soluere duplum pro euictione.*
20 *Hæres de suo credito præsumitur sibi satisfecisse nisi ex dicta præsumptio ne hæres remaneat in damno.*
21 *Hæres cum benefitio inuentarij si vellet aliquam rem particularem hæreditatis pro suo credito sibi adiudicare seu assignare debet adire iudicem.*
22 *Creditores, & legatarij alijque, quorum interest citandi sunt, quando hæres cum beneficio inuentarij petit coram iudice, aliquam rem sibi adiudicari pro suo credito.*
Item citandi sunt subiugatarij n.23.
Item cohæredes sunt citandi n.24.
Item fideicommissarius quoque citandus est n.25.
26 *Creditores legatarij cohæredes fideicommissarij, & alij quorum interest citandi sūt ab hærede cum beneficio inuentarij quando peteret adiudicationem bonorum pro suo credito non pro validitate actus, & Iudicij, sed pro eorum exclusione.*
27 *Curator hæreditati quasi iacenti petendus est ab hærede hæreditatis dari, quando vult sibi satisfacere de suo credito in bonis hæreditarijs.*
28 *Curator liti dandus est, quando lis est inter tutorem, & pupillum.*
29 *Hæres cum beneficio inuentarij an possit absque facto iudicis sibi capere rem hæreditariam mediocrem, pro satisfactiones sui crediti.*
Hæres cum beneficio Inuentarij an possit sibi soluere de suo credito rem hæreditariam alienando, quam an in creditum imputet. num.29.
30 *Legitima non potest eligi à filio in vna ex rebus hæreditarijs sed iudicem debet adhire vt eam assignet in vna ex rebus de mediocribus.*

Alic-

31 *Alienata per filium imputantur in eius legitimam, & Trebellianicam,& quando.*

ARGVMENTVM.

Curator hæreditati quasi iacenti an sit dandus, & alij quorum intereſt citandi an ſint quando hæres ſibi de ſuo credito in bonis hæreditarijs vellet ſatisfacere.

RESOLVTIO LVI.

1 Vamuis actionum confuſionis effectus† regulariter per vniuerſalē ſucceſſionem creditoris eiuſq. inſtitutionem a debitore factam reſultet, ex quadam actionum incompatibilitate in eodem ſubiecto,vel perſona exiſtentium *l. ſticum §. addict.ff. de ſolution.l.debitori C. de pact.*

2 Quam actionum confuſionem†per ſucceſſionē vim ſolutionis,& exactionis habere dixit. *Bartol. in leg.ſi eui.§.1.ff.de euictio. Afflict.dec.237. nn. 3. 4. 5. & 6. Milanenſ. deciſ.13.num.3. lib.1.Gratian. diſceptation.203.num. 4. Mantica de coniect. vltimar. voluntat.lib.7. titul.8.num.16.17. Surd. deciſ. 170.num.1.& ſequent.Menoch.conſ. 183.num. 35. Seraphin.dec.967.Rota Romana diuerſor.deciſ.680. num.6.7.part.1.& apud Ludouiſium deciſ. 67.num. 10.15. Mariſcott.variar.libr.1.cap.37.num.2. & 3. Peregr.de fideicomiſſ.artic.35.num.15.16.17. Cardin.Tuſch.concl.52.num.5. litter.H.volum.4.Caſſanat.conſ.10.n.72.91.92.& latini conſ. 23. Porti. conſil.92.nu.94. Fontanella de pactis nuptial. clauſul.7.gloſ.3.par.7.n.38.vol.2.*Inuentarij tamen be-

3 neficio †actionum huiuſmodi confuſio impeditur,& ſaluas habet hæres propria actiones *leg.fin. §.& ſi præfatam,& §. in computat verſic.ſi vero. C. de iur.deliberand. Bald. in l. irritum. C.ad legem falcid.l.vxor n 2.C.de bon.auctor.iud.poſſiden.l.debitor col.2.verſ.3.eſt notandum.C.de pact.Iaſon.in l. more n.53.ff.de acquir.hæredit. Phan.de inuent.p.5.n.19. Roman.conſ.276.num.2.Mari.Anguiſſol.conſ.57.n. 10.conſ.249.nu.4.vol.1.Surd.dec.310 n.13.14 15. conſ.7.nn.22.conſ.332.num.13. Franch. deciſ. 39. Ponte conſ.37.num.1.vol.1. Alexand.conſ. 19. & conſ. 28.lib.5.Curt.Iun.conſ.138.& 159. Laderch. Imol. conſ.138.n.4.Seraph.dec.842.Velaſc.dec.52. nu.43.ad finem.Seſſa dec.46. Gabr. conſ. 125.n.12. lib.1.Rota Romana diuerſ.dec.170.num.4.p.4.Vrſil.dec.237.num.1.& ſequent.Farinac.dec.326 n.1. p.2.tom.3.Anton.Faber in C.lib.4.tit.23.diffinit.9. num.3. in allegat. Petr.de Greg. de conceſſion. feudi par.2.q.10.nu.6.Cardin.Mantica dec.329.num.4.& de tacit.& ambig.conuent.lib.16.tit.17.n.35.vol.2. Cumia de feud.verbo Antiquis n.408.& 418.Intrig. de feud. centur.2.art.7.num.20.Cardin. Tuſc.concl. 52.litter. H. n. 37. vol.4.Molin.de iuſtit. & iur. diſput.216.nu.12.Lanari conſ.24.num.11.Peregr.conſ. 14.n.6.lib. 4.Menoch lib.3.præſump. 11. num. 16. Ant.de Amat. Part.II. Facebin.lib.6.controuerſ.iuris cap.32. 33. Aſin. de exequnt. §.7.cap.36.verſ.limitatur præcedens con-*

4 *cluſio.* Quòd ne dum quando † Creditor ſuccedit debitori procedit,ſed etiam quando debitor creditori ſuccedit ſi quidem eadem ratio æqualiter vtrumque caſum determinat. *leg.debitori, & ibi doctores omnes Cod. de pact. Roland. conſ. 65. nn. 15. lib. 2. Seraphin. dec. 842. numer. 4. Maſtril. deciſ.53.nu. 6. Milan.dec.13.numer. 9.lib.1. Gratian. diſceptat.203.n.1.vol.2.Roderic. de ann.reddit.lib. 2.q.19.n.1.6.*Nam hæredis bona inuentarij bene-

5 ficio †à bonis teſtatoris taliter ſeparantur, vt faciat hæreditatem cenſeri tanquam iacentem vnde obligationes hinc inde ſtant in ſuo robore. *Bal. in l. debitori poſt principium verſ.ſed contra iſtud.C. de pact.l.final. §. in computatione num. 3.Iaſon.n.4. C. de iure deliberand. Corn.in dicta l.debitori n.3.C. de pact.Caſſan.conſ.22.col.2.verſ.Item ex Doctrina Duenna regul.18.verſ. ſecundo fallit Iaſon.conſ.28. col.2. vol. 3.Roland.de Inuentar in 10.vtilitat.n.3. Phanuc.de inuent.p.5.n.13.14. Ruin conſ.1.nu.16. conſ.38.num.21.lib.1. Rube. conſ. 74.num.7.Anellus de Amatis conſ.46.num.8.& conſ. 88.num.9. Cabal.conſ.44.num.7.8. volum.2. Seraphin. deciſ. 842.num.5.Peregr.conſ.14.num.5.lib.4.Cumia de feud. verba Antiquis num. 408.Cephal. conſ.733. num.15.Seſſa deciſ.46.num.34.verſ.ſi tamen lib. 1. Menoch.conſ. 203.num.28.Surd.deciſ.310.num.15. conſ.7.num.32 Vincent.de Franch.dec.246.num.9. Mantica deciſ.326.num.3.Intrigl.de feud.centur. 2.*

6 *artic 7.n.21.*Item facit,† quod bona hæreditaria loco vnius, & hæres loco alterius perſonæ diſtincta, & ſeparatæ habeantur *Mantica de tacit. & ambig.conuention.lib. 16.titul.20.num.31.volum.2.*

7 Debet tamen † in inuentario inter bona hæreditatis ſcribi debitum hæredis ne creditores hæreditarij fraudentur alias ſi hoc caſu confunderetur debitum diminueretur hæreditas in præiudiciū creditorū,quod eſt cōtra mentē legum, quæ ideò inter alia introduxerūt hoc remedium inuentarij ad effectum ne hæres de ſurrectione bonorū hæreditariorum imputetur *l.final. §.ſin autem C. de iure deliberand. vbi Bald.Seraph.deciſ.842.n.6.Bald. conſ.265.lib.4.Mandell.conſ.253.nu.8. Roland. de inuent.p.1.q.5.n. 1.Afflict.dec.13.num. 17.& dec. 44.n.33.Boeri. dec. 61.num. 8. Magon.deciſ. 40. n. 2.in lucens Franch.dec.536.num:21.lib.4. Farinac. in fragment.tomo 2.littera H Maſcard.de probation. concluſ.85 1.num.8. 9.Mantica deciſ. 189.nn.4.Decian.conſ.117.numer. 30.lib. 3. Gratian. diſceptation.570.num.23. diſceptat.203.num.43.Cardinal. Tuſch. concluſ. 58. numer. 3. 4.littera H.volum.4. Marta de iuriſd. Eccleſ. & ſecular. par. 4. centur.1. caſu 75.num. 12. Menoch. conſ. 117. num. 30. Surd. conſ.459.num.12.& 17.Gratus conſ. 88. num.16. lib.2. Natta conſ.199.num. 12.conſ.238.num.9.Alexandr.conſ.70.in princ.lib.4.Signorol.conſ.110.col. final.verſ.Præterea non requiritur Oſaſcus dec. 147. num. 22.Phanuc.de inuentar. in præfation. numer. 5. & 6.*

8 Secundo nec hæres grauatus reſtituere † per ſucceſſionem actionis cōfundit etiam ſine beneficio inuentarij immo ſua eredita aduerſus fideicommiſſarium ex fideicōmiſſo libere deduci *l.cū*

hæreditas ex fideicommissi. leg. ita tamen §. trebellian.ff. ad trebellian.leg.2.§.cum quis ff.de hæreditat. vel action. vend. leg. irritum Cod. ad legem falcid. Paul.de Castro in l.ita tamen § si ex trebellian. ff. ad trebellian. & cons.164.165.211.& cons.186.n.1.l.2. Roland.de inuentar.Verbo pone hares grauatus n. 6.& cons.65.n.13.lib.2.Mādell.cons.207.n.61.Sessa decis.46.n.2.9.sequent.volum.1.Mantic.de coniect. vltim.voluntat.lib.7.tit.8.num.11.15.Surd.cons.7. num.25.decis.233.num. 16.tom. 2.decis.92.n.3.& cons.253.num.11.Porti.cons.92.num.93.Fontanell. de pact nuptial.claus.7.gl.3.p.7.num.41. Peregrin. de fideicommiss.artic.35.num.1. Farinac. dec. 516. n.1.p.2.tom.3.Cardinal.Tusc.conclus.52. nn.21.22. n.63.& sequen.lit.H.volum.4. Canalc. de vsufruct. nu.111. Mastrill.decis.53.nn.2.Gratian.disceptation. 203.num.7.8.9.10.11.& sequent.discept.204.nu.1. sequent. Milanens.dec.13.num. 8. & sequen. lib.1. Facchin.l.6.controuer.iur.c.33.Asin.de exequution. §.7.cap.76. Bertaz.cons.107.n.65. in Ciuilibus nec hæres grauatus compensat sua credita cum fructibus, ex fidecommisso, perceptis post aditam hæreditatem,& ante casum fideicommissi *Peregrin.de fideicommiss.artic.35.num.10.Mangil.de imputation.& detraction.q.125.num.42.41. Surd.decis.92.num.6.dec.224.num.12.& latius cons. 295. per totum Andr. Georg. alleg.24.Cassanat.cons.23. num.22. Bertazol.d.cons.107.num.64. 65. in Ciuilibus Rota Auenion.decis.45.n.6.7.8.*nisi hęres ipse grauatus,vel cum beneficio inuentarij pro suo credito cum alijs creditoribus super bonis hæreditarijs concurreret,tunc enim fructus per eum perceptos post aditam ereditum hęredis extinguunt quoniam rationi congruit quod fructus ex hęreditate post aditam peruenti potius commodo omnium creditorum,quam hęredis cedant, vel vti augmentum ipsius hęreditatis ita in Senatu Mantuano resolutum fuisse dixit *Surd. dec. 92. & 224 Cabal.cons. 144.volum.2.*

Tertio nec quo ad effectum retemptionis per
9 successionem actiones† confunduntur *Dec.in l.debitori n.4.C.de pact.Paul.de Castro cons.19.volum. 2..Alex.cons.67.lib.4.Crauetta.cons.144. num. 5. Mastril.dec.53.n. 4.5.Pereg.de fideicomm.artic.35. num.1.& sequ.Decian. cons.121. num. 4. volum. 3. Sessa decis.46.num.5.6.9.volum.1.Menoch.cons.89. num.151.& sequent.Milanens.decis.13.num.9. lib. 1. Franch.decis.39.n.3. Cephal.cons.393.n.154.& sequent.Costa de ratione rate qu.45.num. 8. Cardin. Tusch.concl.52.lit.H.n.34.35. seq. volum. 4. Gratian.discep.204.n 24. Font. de pact.dotal.claus.7.gl. 3.par.7.n 47.vol.2.*

10 Quarto actionis † hypothecarię confusio non fit per successionē vniuersalem etiam non confecto inuentario, sed tantummodo confusionis regulam procedere impersonali profitentur *Rolād. de inuentar.versic.an actio hypothecaria num. 9. Vrsill.dec.237.Gratus cons.91.n.32.l.1..Sessa decis.46. num.12 & sequent.& nu.26.volum.1. Milanens.decis.13.num.9.lib.1.Peregr.de fideicommiss. articnl. 35.num.3.in fine Cardinal.Tusc.concl. 52.num.10. lit. H.volum.4. Surd.cons.7.num. 20. Gratian. disceptat.204.n.23. Franch.decis.80.numer. 11.21.& decis.518.num.2.Menoch.cons.89.num. 153. Mandel. cons.503.n.31.Cephal.cons.393.n.157.158.159. Roderic. de ann.reddit.l.2.q.19.n.4.36.Asin.de exequut.§.7.c.74.*

11 Quinto † pro ea parte, qua est hęres, & non in totum facta hęreditatis aditione absque inuentario hęredis actiones confundi sciendum est *Bald. cons.145.punctus quæstionis num.2.vers.secundo lib. 4.Farinac.dec.528.num.1.p.2.tomo 4. Gabri. cons. 59.n.7.volum.2.Cardinal.Tusch.concl.52.num.11. lit. H.volum.4. Costa de rata portion.q.45.nu. 6.& seq. Gratian.disceptat.203.num. 3. Barbos. in lege si cum dotem §. si Pater num.17.in fine ff.soluto matrimonio.*

12 Sexto non confundi actiones quando † ante successionem contra debitorem lis erat contestata *Seraphin.decis.841.num.9.per text.in l.seruus. ff. de his qui notan. infam. quē ad hoc notat Angel.in l. generaliter,& ibi Alex.in addition. ff. de fideiussor.*

Septimo habet locum actionum confusio tan-
13 tum† in creditore,vel debitore succedente titulo vniuersali veluti in hærede, vel fideicommissario vniuersali secus in particulari successore veluti in legatario,vel hęrede in certa re *Roder.de ann. reddit.lib.2.quæst.19.num 30. Fontanell. de pactis nuptial.claus.7.glos.3.p.7.& nu 53.54. & sequen. volum.2.*

Octauo licet fiat pręfata confusio, & actionum extinctio quando creditor succedit debito-
14 ri,& è conuerso† hoc procedit agendo secus excipiendo.Nam,& si alius creditor posterior, qui haberet in eadē re hypothecam ageret aduersus hęredē hypothecaria ad rē auocandā posset tunc hæres opponendo de sua anteriori hypotheca se tueri,nec obstabit actionum confusio propter successionem,& dominium superuenientem *ex l. sticum §. additio.ff.de solution.* vel quod rei suę nō posset hypothecam habere *ex l.neque pignus ff. de regul. iur.* Quia hęc quando res per alium non auocaretur procederent quatenus vero alius tentat rem auocare licet domino, & hęredi se tueri anterioris hypothecæ exceptione, *Roder. de ann. reddit lib.2.q.19.num.34.versic.quod diximus Cranes.cons.202.& cons.248. Capic.decis. 43. Afflict. decis.8.& 16.Boert. decis.47.n.4.*vbi ait, quod ne acquisitio dominij sit nociua creditori cōseruatur ei ius hypothecę anterioris;qua defendat rem cōtra hypotechas posteriores *Negus.de pig.p.5 membr.1.num.52.Bald.cons.25.q 5 volum.1.Rebuff. tom. 2.commentar. ad constitut.Galliæ tractat. de constitution.redditunm.articol.1.gl.8.num.14.& 15.Valanzuel.cons.15. nn.13.Bero.cons.46.num.11.lib.1.*

15 Nono actionum confusio † etiam personalis non fit quando defunctus obligasset rem suam ei qui postea sibi hęres existit, non pro suo, sed pro alieno debito secundum *Roderic.de ann. reddit. li. 2.q.19.n 40.41.*

Hinc hęres quando eius actiones non confun-
16 duntur per inuentarium, vel aliter si † haber instrumentum liquidum potest absque alio iudicis facto de suo credito in pecunijs hęreditatijs existētibus sibi satisfacere *Bald. in lege fin.§. in computatione num.4.C.de iure deliberan.Monticula de inuēt. sub num. 130.tom.8.p.2.fol.243. Roland. de innentar.vtil.10.n.7.fuisse resolutum in rua Romana de-*

In-

Incoronatis 28. Iulij. 1577. quæ est apud Rotam Romanam diuersor. decis. 680. p. 1. dixit Cardinal. Seraphinus decis. 967. num. 1. Surd. decis. 170. nummer. 5. Scaccia de Commerc. & Camb. §. 7. glos. 6. nu. 17. fol. 722. Lanar. cons. 24. nu. 11. Anellus de Amatis cōs. 68. n. 4. Fontan. de pactis nuptial. claus. 7. gl. 3. par. 7. n. 25. 26. vol. 2. vbi, quod imo tunc præsumitur ex ea pecunia hæreditaria hæredi satisfactū *& n. 28. & sequ.* vbi an possit capere aurum, & argentum
17 in hæreditate repertum *& n. 59.* Nec in bonis † hæreditarij satisfecisse sibi præsumitur si adsunt pecuniæ, in quibus potius posset præsumi solutio, quā super bonis, & alleganti tunc incumbit onus probandi alia extare bona, vel pecunias super quibus potuisse hæres sibi satisfacere. *Rota Romana diuersor. decis. 680. nu. 7 p. 1. Seraphin. decis. 967. num. 2.*
18 *3. Surd. dec. 170.* Idem dicimus † in exequutore, qui potest sibi ipsi soluere in pecunia *Bald. in l. nō est dubium in fi. C. de legation. vbi Salicet. in fine, & Castrens. post num. 3. versic. item pone, & Alexand. & Ias. ibidem Decian. cons. 243. vt clarior. colum. 2. vers. sed in casu, & cons. 418. num. 4. cons. 424. num. 16. cons. 476. num. 5. latè Hippolit. Rimineld. instit. de donation. in princip. nu. 1432. Anellus de*
19 *Amatis cons. 68. num. 7.* Insuper hæres † eum benefitio inuentarii ratione rei venditæ per testatorem, & ab eo euictæ cum euictionis actio oritur ante testatoris mortē, & hæreditatis aditionem, tenetur a semetipso de bonis hæreditariis exigere, & sibi soluere duplum pro euictione *Cinus, Alberic. colum. 1. vers. Item quæro. Castrens, & Alexand. in l. final. §. in computatione C. de iure deliberādi. Roland. de inuent. p. 3. vers. Pone Titius fol. 159. Seraphin. decis. 842. num. 8.* Immo de suo credito
20 † censetur hæredem sibi satisfecisse per fictam, & imaginariam solutionem *l. si ei cui § 1. ibi tamquā ipsa hæreditas hæredi soluerit ff. de euiction. Barthol. in l. peculeum la seconda vbi etiam Paul. de Castro sub nu. 2. ff. de peculeo Bart. ind. l. si ei cui §. 1.* vbi ait, quod successio habet vim solutionis, & exactionis factæ in iudicio *Socc. Iun. cons. 170. sub n. 6. l. 2. Farinac. decis. 780. num. 2. in fine p. 2. tom. 4. & dec. 61. n. 4. p. 2. t. 3. Menoch. consil. 183. num. 34. in fine, & sequent. & num. 35. Petra de fideicommiss. q. 15. n. 4. & 212. versic. tertio pro deductione Porti cons. 92. n. 93. & sequent. Surd. decis. 170. n. 92. & dec. 224. Milanens. dec. 13. num. 2. 3. 4. libr. 1. Marzar. cons. 24. col. 1. Alciat. cons. 572. num. 15. 16. Mantica de Coniectur. vltimar. volunt. lib. 7. tit. 8. num. 16. 17. Peregrin. de fideicom. artic. 35. num. 15. 16. seq. Cardinal. Tusch. concl. 52. nu. 4. lit. H. volum. 4. Anellus de Amatis cons. 68. num. 4. Ludouis. decis. 67. num. 10. & 15. Seraphin. decis. 967. Marescott. variar. resol. lib. 1. capit. 37. num. 2. & 3. Virgil. de legitimat. person. capit. 11. num. 21. Casanat. cons. 23. a num. 23. seq. Fontanell. de pactis dotal claus. 7. gl. 3. p. 7. num. 38. volum. 2.* Quod procedere aduertas ad fauorem hæredis ne hæres sit in damno vnde si damnum ex illa ficta solutione hæredi resultaret nullatenus induceretur, vt declarat. *Paul. de Castro in l. fiscum §. aditio ff. de fideiussor. Roder. de ann. red. l. 2. q. 19. sub num. 4. Sessa decis. 46. Honded. cons. 58. num. 53. lib. 1. Fontanella. de pact. dot. claus. 7. glos. 3. p. 7. n. 46. & 48. volum. 2.*

21 Ceterum si vellet hæres † aliquam rem particularem hereditatis pro suo credito sibi appropriare, vel adiudicare, vel alias vti benefitio separationis bonorum, vt dicit *Bald. in l. debit. n. 3. 4. C. de pactis* tunc requiritur factum iudicis seruata forma *l. a diuo pio §. si super rebus ff. de re iudicat. & l. magis puto §. ne passim ff. de rebus eorum* ne preiudiciū fideicommissariis legatariis cohæredibus, vel creditoribus cæteris inferatur. *Alex. in d. l. debitori Curt. num. 12. & Dec. n. 17. Ruin. cons. 57. n. 27. lib. 2. Iason. cons. 28. lib. 3. Monticula de inuentar. c. 9. n. 59. Castrens. cons. 186. n. 2. lib. 2. Rota Rom diuers. decis. 680. num. 6. 7. p. 1. & decis. 71. n. 4. ead. p. 1. Roland. de inuentar. vtilitat. 10. nu. 5. 6. 7. Seraph. dec. 967. n. 1. Burs. cons. 167. n. 38. vol. 2. cons. 458. n. 13. vol. 4. Paris. cons. 69. n. 43. vol. 2. Milan dec. 13. n. 18. lib. 1. Phanuc. de inuentar. p. 5. n. 19. Farin. dec. 528. n. 1. p. 2. t. 4. & dec. 326. nu. 1. p. 2. t. 3. Honded. cons. 58. n. 5. 6. 7. 27. 63. vol. 1. Turret. cons. 8. nu. 14. Graff. in §. inuentarium lib. 2. qu. 18. n. 5. fol. 98. Surd. dec. 170. decis. 310. n. 14. & cons. 7. n. 32. cons. 128. n. 25. Scacc. de cōmer. & cābijs §. 7. gl. 6. n. 18. Sessa dec. 46. n. 35. vol. 1. Gratian. discep. 214. n. 16. seq. Mātic. dec. 326. n. 6. Morot. cons. 67. num. 5. Ioseph. Ludouic. concl. 16. vers inseritur 7. Trigona Singul. 4. Marisc. variar. resol. lib. 1. c. 37. n. 1.* Quem quidem modum pro hærede creditore tutiorem puto *cum Scaccia dicto loco.*

Predictam bonorum separationum, & rei hæreditariæ adiudicationem petere debet heres creditor, & cum beneficio inuentarii ne dum iudicis
22 officium implorando, sed citatis † aliis creditoribus, vel legatariis, & aliis quorum interest, vt sibi res assignetur pro eo, quod sibi debetur. *Bald. quē omnes sequūtur in l. debitori n. 4. vers. pone. C. de pact. Alex. ibid. col. 1. vers. secūda sequeretur n. 4.* vbi tradit ita in facto seruari fecisse *Ias. col. 1. in fin. Dec. n. 17. Curt. Sen. n. 11. Paul. de Castro cons. 294. col. pen. vers. vnde ad propositum vol. 2. Roland. de inuent. p. 3. vtil. 10. n. 5. 6. Phanuc. de inuentar. p. 5. nu. 19. & seq. Graff. de success. p. 2. §. inuentariū q. 18. n. 5. Ruyn. cons. 57. n. 27. lib. 2. Sim. de Pret. de interpret. vltim. volunt. l. 3. interpret. 3. dubitation. 5. solution. 4. n. 33. f. 357. Trigona singul. 4. Rota. Rom. in recollectis per Farinac. dec. 528. n. 1. p. 2. t. 4. Bursat. cons. 167. n. 38. vol. 2. Surd. dec. 224. num. 3. dec. 310. nu. 14. cons. 7. n. 32. Scacc. de commer. & cambijs. §. 7. gl. 6. n. 18. f. 722. Mantic. dec. 326. n. 6. Muta Ritu 113. n. 5.* qui allegat ex nostratibus *Franciscum Milo in alleg. pro Sigismundo, & Hyeronima Platamone, & Domino Gilbertum de Bononia* in eadem causa concludens *ex Bald. dict. loco* debere citari
23 etiam † subiugatarios eosq. quorum interest.
24 Item isto casu † cohæredē citandum *dixit Paris.*
25 *cons. 69. in fin. vol. 2.* Sic etiam † fideicommissarium citandum *dixit Paul. de Castro cons. 186. n. 2. vol. 2. Card. Tusch. conclus. 52. n. 85. lit. H. vol. 4.*

26 Aduertendum tamen prædictos † creditores legatarios cohæredes fideicommissarios, vel alios quorum interest per heredem non pro validitate actus, & iudicii, sed tantum pro eorum exclusione super re assignāda, vel heredi pro suo credito, adiudicanda citandos esse *profitentur Monticula de inuentar. in l. scimus in præfation. num. 160. & c.*

11.

11.n.130.140.& in addit.n.45. Phanuc. de inuentar.dicto loco.num.18. Sentit. Sessa decis.46. nu.35. volum.1.

Pro validitate tamē actus,& assignationis, seu ad iudicationis hęredi pro suo credito de bonis
27 hæreditarii fiendæ, † curator tantum hæreditati quasi iacenti,petendus est,ad iudicii legitimationem cum hęres non valeat vtriusque personam, actoris,& rei sustinere, & iudiciū distinctionem personarum,apparar *Bald.in l.fin.§.in computatione num.4. C.de iure deliber. Roland. de inuent.par.3. vtilit.10.n.7.fol.132. Cassan. cons.22.nu.14.Phan. de inuentar.p.5.n.17.18.19.Graff.de successiou. p.2. §.inuentarium q.18.n.5.Sessa.dec.46.nuu.35. vol. 1.Card.Tusch.concl.23.n.3.lit.H.vol.4.*nam vt diximus *supra num.5.* magis communiter doctores concludunt hæreditatem per inuentarium censeri tamquam iacentem,quo ad actionum separationem inter hęredem, & hæreditatem quāuis *Scaccia de Commerc.& cambijs §.7.gl.6.num.16.contra Roland. & alios supra citatos* concludat isto casu curatorem dandum non hæreditati quasi iacenti, sed bonis,seu verius liti mouendæ,quia adita hæreditate curator datur bonis, & liti mouendæ ad
28 exemplum † curatoris, qui datur liti quando lis est inter pupillum, & tutorem *Soccin. Iun. cons.46.num. 4. lib.1. Piagia de tutor.& curator. q. 2. num.63.t.8.par.2.f.329.Bartol. Paul.de Castro, & Corneus in l.fi.C.de iure deliberand. Phanuc. de inuentar.p.5.a num.22.ad nu.34.Mastrill. decis. 73. num. 5. Neuizan.cons.17.num.21.& 30. Bald.in l. nequicquam §.vbi decretum ff.de offic. pro consul.& in cap.1.de milit. vassall. Angel. in l.mutus §. is qui num.4.ff. de Procurator. Pisanell. ad Afflict. decis. 256.circa finem & Angel.mouetur ex l. qui habet. §. si pupillus. ff. de tutel. iuxta glos. in leg. hac autem in priucip. ff. quibus ex caus.impossessatur ,& Angel. dicto loco citat. Rube. cons.140. in princip. Ferret. cons. 107. lib. 1. bene Marcianens.cons. 23. primo dubio vbi additio Montan. de tutel cap.27.nu. 14.cap. 29. num. 18.* & alias fuit discussum pro D. Ioanna la Farina ,& Saytta.

Alii putant sententiā prædictā non ita absolute & indistinctè procedere, sed quādo hæres pro suo credito rem hęreditariā ex melioribus sibi elige-
29 ret secus † si creditor sibi satisfacere vellet rem mediocrem capiendo,quia tunc absque eo, quod iudicem adeat capere posset cū nec deterior sibi dari debet,sed mediocris ex quadam bona fide,& æquitate habens de credito suum instrumentum liquidum, vel posset eligere rem hæreditariam alienando, quam in creditum imputat hæres *ex Bald.in l.final.§.in computatione. num.4. C. de iure deliberand. Torret. cons. 8. num. 8. 9. 14. 15. ex Deciau. consil. 81. num. 7. Roland. cons. 12. num. 3. libr. 1.dixit Milaneus. dec. 13.nu. 18.in fine lib.1. Bursat.cons. 84.n.11.cons.13 n.49.volum. 1. ex Negusant.de pign.p.6.memb.1.num.38. Boeri. decision. 46.in fine Peregr. de fideicomm.art. 35.num.14.Caualcan.de tutor.nu.250. Honded.cons 58.num. 63. 64.65.volum.1.Gratian. discept.214. num. 19.20. sequen.late Surd.decis.170.per tot.qui num.10.*dixit non videri rationem diuersitatis aliquam subesse quare alienata non imputentur in creditum hæredis prouenientem, ex contractu, vel statuto quemadmodum imputantur in creditum prouenuens a lege *Anellus de Amatis cons.68.num.8.cōs. 88.num. 3. Mandell.cons.377. num. 26.29.* Ducti
30 exemplo legitime † quæ licet non possit eligi a filio in vna re hæreditaria,vel in bonis,quibusvult se iudicem adhire debeat, vt eam assignet in vna ex rebus hęreditarijs ex mediocribus *Bald.in l.filiū quem habente num.4. C. famil. ercisceund. Ripa in l. in quartam num. 112. Alciat. num.24. Soccin.Iun. nu.130. vers.coutrariam ff. ad l. falcid. Oldrad.cōs. 113. Aret. cons.156.col.fin.Rol. cons.78.n.19.seq. Perus.dec.65.n.18.Menoc.de arbitrar.casu. 163.nu. 16. Peregrin. de fideicommiss. artic.36.num.28.74. Cephal.consigl.719.num. 32.33.34. Honded.cons. 66.num.22. vol. 2.Molfes. cons. 9.num.18.post t. 1. super Consuetud. Neapol.Gratian. dec. 181.num. 19. 20.& discept.265.n.20.volum.2.Carpan. ad statut. Mediolan.416.num.263.485.n.53.p.2.Dec.cons. 6. num.11.lib. 5. Rota Auenion.decis. 52. num. 2. 4. Aluar. Velasc.de partition. c.18.nu.24.28.Seraph. dec.385.n.2.Gabr.de legitima.lib.6.conclus.4.num. 1.seq.per totam Graff.§.legitima q.17.num.2.4.Magon. decis. 35.num.15.Florentiu.Bursat.cons.132.n. 9.Mandel.cons.377.num.29.cons.503. num. 1. Barbosa in l. quæ dotis a num. 139.ff.solut.matrim.Anton. Faber. lib.3.tit.19. C. de inoffic.testament. diffinition. 3.Bimi cons.130.nu.6 volum.2.& cons.274. num.6.Papon.cons.146.num. 5. Card. Tusch. conclus.195.litt.L.num.14. & conclus. 196.num.1.vol. 5.Intrigl.decis.45.num.18 36. Caualcan. dec.7.nu. 34. part. 3. Masull. in additione. ad Capie. decis. 2. num. 3. Ceuall. commun. contra commun. quæst. 217.num.1. Gama.dec.284.num.3. Cancer. resol.1. cap.3.n.7.Merlin. de legitima lib.2.tit.2.quæst.3.n. 3.Couarr.in capit. Rainaldus §.2. verbo actiones n. 5.de Testament.Carroc.de remed.contra sententiam*
31 *except.122.n.5.* Tamen alienata † per filium in eius legitimā,& si sit grauatus etiam in trebellianicam imputantur *Gabr. de legitima conclus.4.n.9. Surd.dec.316.n.2.18.19.cons.71.n.1 cons. 128.nu. 21. Peregrin.de fideicom.articul. 39. Fab. de Anna cons.25.num.41.volum.1.Dec.cons.27.num.8. lib.3. Gratian.dec. 54.n.4.5.& discept.265.n. 5. Aretin. cons.118.Raudens.dec.22.num. 34.35.36.decis.28 125.160. Menoc.cous. 1177. num. 23. Vincent. de Franch.decis. 80. num.23. dec. 293. numer. 5. Gabriel. cons. 46. numer. 45. 46. seq. volum. 1. cons. 114.123.137.138.volum.2.Farinac.q.25. nu. 41. Morot.cons. 13.n.19.Intrigl. de substitution. centur. 3.q 73.num 438.439.sequent. Bursat.cons.13.num. 45. 49.Graff.§. legitimo. q.17. Alcan. clement. de patr.potest.cap.6.Effect.16. nu.41. Ioseph. Ludouic. decis. Lucens.64.num.22.23.Macabrun. cons.34.n. 38.Matt. Brun. cons. 15.num.130.Sforz. Odd.cons. 67.num.79.Cardin.Tusch.conclus.196.litt.L.num.5. 6.& sequent.lib.5.Merlin.de legitim.lib.2.tit.2.q.3. Seraphin.decis.1365.n.24.*

Quibus non assentiendo quamuis eorum opinionem de iure substentabilem esse credam, proinde in facti contigentia turius visum fuit secundum prædicta respondendum,curatorem hæreditati quasi iacenti dandum esse citatis etiam creditoribus,& legatariis,quorum tunc intererat ne dum

dum proactus validitate,sed vt hæres ab aliis creditoribus propter citationem exclusis molestationem non pertimescat *ad text.in l. si eo tempore C. de remission.pign.*quod ita exequutum fuit.

SVMMARIVM.

1 *Partita banci aduersus bancherium scribentem habet exequutionem paratam.*
2 *Hypotheca an detur in bonis bancherij pro partita banci.*
3 *Bancherius semper presumitur debitor pro eo quod scripsit in libris banci ex causa depositi, nisi de alia causa appareret.*
4 *Liber banci plenam fidem facit.*
5 *Contra bancherios ex eorum confessione depositi irregularis oritur actio.*
6 *Bancherij confessio, vel partita scripta tempore, quo erat decocturus alijs creditoribus non nocet, nisi de vera causa, vel numeratione legitime constet.*
7 *Partita banci, vel tabulæ an habeat exequutionem paratam aduersus tertium, qui ex dicta partita esset debitor, & n.8.*
9 *Via exequutiua datur contra debitores ex apodixa, vel actu mandatorio directis tabulæ, vel banco, quæ non sint in banco solute, vel factæ bonæ.*
10 *Quindena, dilatio, vel guidaticum denegantur debitoribus ex partita, seu apodixa, vel actu mandatorio tabulæ, vel banco directis, & quando, & num.13.14.15.& seq.& num.22.23.& seq.*
11 *Vigore apodixarum, vel partitarum banci, vel tabulæ potest procedi via exequutiua etiam super bonis debitoris.*
12 *Statutum potest inducere hypothecam.*
16 *Nouatio non inducitur, quando promissio fit ex eadem causa non autem ex diuersa.*
17 *Secunda obligatio primam, non nouat quando secūda illud idem quod prima continet.*
18 *Nouatio non fit, quando secunda obligatio fit ad exequutionem obseruantiam, vel implimentum primæ.*
19 *Obligari, quis potest pro eadem causa, & summa ex pluribus instrumentis, sed vnica solutione, vel implimento liberatur.*
20 *Nouatio non inducitur, quando confectis calculis in summa calculata se debitorem, quis constituit.*
21 *Obligatio pro recto debito vigore aliorum contractuum an nouationem inducat.*
22 *Instrumentum secundum, quod fauore creditoris plenius disponit, magis attendendum est, nec potest dici prioris confirmatorium, sed nouum, & noua dispositio.*
24 *Depositarius aduersus restitutionem depositi non potest quidquam opponere.*
25 *Pactum de non opponendo, licet implicitè contineatur in partita banci, vel tabulæ, seu apodixis ibidē directis tamen non continetur pactum ad discursum, nec hypothecam, & quando n.26.*
26 *Dictio (super) importat hypothecam.*
28 *In correctorijs correctio iuris communis debet esse expressa.*

ARGVMENTVM.

Terminus quindenæ an in repetenda pecunia soluta vigore partita tabulæ, vel banci debitori denegandus sit ad interpretationem Ritus 114.

RESOLVTIO. LVII.

1 ALfonso Rex † scripturam banci
aduersus bancherium contra
se scribentem exequi posse sua
sanctione statuit *in c. Ritus* 114.
quod omnium scribentium vo-
2 to approbatū est ac † etiam ta-
citam hypothecam dari in bancherij bonis pro
eo, quod ex banci scriptura promisserit, *probat.*
Ioan. Aloys. de Septimo in dicto ritu 114. colum.2. in
vers. tacite obligatis fol.34. ex Bartol. in l. an res pu-
blica. C. de iure reipublicæ l. 11. & ex Consuetud. Ve-
neta dixit Peregrin. cons.89. num.2. volum.4. Et qui-
3 dem scriptum † semper præsumitur à bancherio
in libro banci in dubio, ex causa depositi, & vti
bancherius, nisi ex præcedentibus, vel alijs appa-
reat de alia causa, *Felin. vbi DD. in cap. si cautio.*
de fide instrumentor. Ioann. Andr. ad speculatorem
de deposito. Carroc. de deposit. p.2. quæst. 126. Huius-
4 modi enim † bancheriorum, siue argentariorum
libri plenam fidem faciunt, maximè aduersus eū-
dem scribentem, & bancherium cum eorum of-
ficium, siue ministerium publicā habeat causā, &
auctoritatem *l quadam. §. Numularios, & l. argen-*
tarius in princ. ff. de edendo Bolognet. in l.1. n.25. C.
de edendo Bal. in rubr. C. de cōstit. pecunia, & in leg.
quædam §. numularios ff. de edendo. Ioseph Ludouicus
concl.29. ampl.8. Hipol. Rimiuald. cons.506. n.14.
15. Menoch. de arbitr. casu 91. num.11. & seq. Masc.
de probat. cōclus.255. & 976. n.87. cum seq. cōclus.
971. n.9. Camill. Borell. in summa dec. tit.22. tit. de
libris, & eorum fide num.31. vol.2. Cumia ritu 19.
num.89. 90. Muñoz de Escobar. de ratiocin. c.11.
nu.7. Bero. cons.87. num.22. libr.3. Carpan. ad statut.
Mediolan. c.317. num.9. vol.1. Alexand. cons.186.
num.6. vers. nec etiam obstat lib.2. Mastril. dec.135.
nu.3. Anton. de Balis libr.5. in Pragmatica de ban-
cherijs nu.4 fol.248. Gratian. decis.137. sub num.2.
Castill. Sottomaior. controuers. iuris lib.3. cap.16. n.
60.57. & seq. Rota Genuæ dec.38. n.2. Cardin. Tusc.
concl.347. lit. L. n.1. & seq. & n.5. & seq. Bardellon.
cons.116 n.1. vol.2. Cancer. variar. resolution. lib.
1. c.22. n.7. & seq. Pereg. cons.92. n.1. lib.2. Trentac.
variar. resol. lib.2. tit de probation. resol.7. sub n.22.
& 31. Dec. con.78. num.25. vol.4. Mandel. cons.141.
num.13. Valenzuol. cons.33. num.194. Proinde Bā-
5 cherij † etiam ex sola pecuniarum confessione
legitima actione depositi, quamuis irregularis
astringuntur *Pont. cōs.56. n.3.4. lib.1. Roland. cons.*
17. n.6. lib.1 per Intrigl. dec.1. num.16. Lupus de
vsuris §.4. num.110. Giurb. dec.98. num.3. Cardin.
Tusch. conclus. 199. num. 7. cum sequent. litt. D.

Nisi

6 Nisi in † fraudem bancalium creditorum per Bãcherium fiat cõfessio, vel scribatur partita ad tertij fauorem in libris banci paulo, vel per aliquos dies, antequam esset decocturus, quod ita factum fuisse ex coniecturis deducitur, *Rota Genuæ decis. 184.* vbi si intra dies quindecim ante rupturam *Bald. cons. 400. vol. 5. Stracca de mercatur. rubr. de decoctoribus p. 3. nu. 30. Milanens. decis. 11. nu. 62. lib. 1. Intrigliol. Sing. 73. n. 4. li. 2.* & fortius si post decoctionem *Bald. cons. 432. lib. 1.* Quidquid sit cum de vera causa, vel numeratione legitimè constet, cum tunc valeret obligatio, & confessio *Bald. cons. 432. lib. 1. Bursat. cons. 119. n. 28. Addictio ad Mandellum cons. 585. litt. G. Paul. de Castro cons. 179. li. 2.* prout vidimus practicatum in omnibus decoctionibus, & fracturis, præcisè in decoctione banci de la Impugnana.

7 Verùm respectu tertij, † qui ex partita banci, vel tabulæ debitor esset paratam exequutionem aduersus eum denegati videtur, quia iste fuit casus omissus a ritu prædicto, *vt Cumia ritu 19.* secundum suum ordinem *n. 92.* firmat.

8 Sed hodie † *ex Pragmaticali constitutione olim Proregis Marci Antonij Columna tit. 16. p. 2. §. 1. & 2. fol. 45.* datur etiam via exequutiua, & de persona contra debitores ex partita ei soluta in bãcho,
9 vel tabula: Item † datur via exequutiua contra debitores ex apodixa, vel actu mandatorio directis tabulæ, vel bancho, quæ à Bancherio solutæ non sint, vel vt diximus factæ bonæ, quo casu
10 † nec conceditur quindena, dilatio, vel guidaticum, sed ad effectiuam solutionem huiusmodi debitores coguntur, *Muta ritu 114. n. 35. in fine, &*
11 *n. 48.* & in vtroque † casu nouissimè virtute dictarum apodixarum, vel partitarum banci, vel tabulæ datum est posse procedi via exequutiua, etiam super debitoris bonis *per Pragmaticam nouissimam*
12 *anni 1618. §. 27.* regulariter enim † statutum hypothecam inducere posse *probat Soccin. cons. 240. in princip. lib. 2. Gratian. decis. 203. n. 10.* de Consue-
13 tudine † tamen datur quindena dierum quatuor ad soluendum, non ad opponendum, quam potius ex æquitate debitori dari credo, cũ *ex dicta pragmaticali Constitutione* omnis denegetur dilatio.
14 Immò † vidimus quandoque nostros iudices iuxta ex causa pro suo arbitrio motos concessisse, etiam quindenam de soluendo, quod interpetratum est, idest ne dum ad solutionem fiendam, sed etiam ad opponendum, vt communem praxim in dies approbasse vidimus, dummodo quindena tunc dierum quatuor curriculum non excedat:
15 Alij etiam putarunt, † non obstantibus prędictis, debitorem ex apodixa, vel actu mandatorio directis tabulæ, vel Banco admittendum etiã ad quindenam dierum quindecim, iuxta formam ritus, quando apodixa contineret causam contractus præambuli, & in satisfactionem debiti vigore contractus facta sit, pro quo quindena competeret. (Quicquid sit quando pro alijs totidem de contanti à creditore receptis apodixa, vel mãdatum causam contineret) idque sustineri prætenditur, quodquemadmodum debitori ex publico cõtractu, si ex eo cogeretur quindena competeret, ità quando ex apodixa tabulę directa in exequutionem, & satisfactionem illius debiti, cum ex ea nõ sit inducta nouatio, immò posset creditor ad suam electionem pro debitore exequando apodixa vti, vel instrumento, prout debitorem ita exequuta-
16 rum quandoque vidimus; Nouatio † enim nõ inducitur, quando promissio non fit ex diuersa causa, sed ex eadem, maximè citra stipulationem, nisi expressè agatur *Gabr. de nouation. concl. 1. n. 24. 55. & 69. versic. contrarium. Rota Genuæ decision. 2. nu. 19. Paul. de Castr. in l. qui bis idem vbi Alex. col. 1. vers. prædictis etiam adde Iason col. 2. in 2. limitation. ff. de verbor. oblig. Caualcan. decis. 20. sub n.*
17 *7. lib. 1.* vel quando † secunda obligatio illud idẽ, quod prima continet *Menoch. lib. 3 præsumpt. 134.*
18 *n. 10. Surd. cons. 385. n. 19.* maximè si † fit ad exequutionem, & obseruantiam ptimę, vel pro eiusdem implemento, aut perfectione, *Bart. in l. singularia nu. 10. vers. quandoque procedit vbi Alex. Ias. Deci. Purpurat. Bolognett. & Curt. Iun. ff. si cert. petat. Crauet. cons. 436. n. 7. & cons. 666. nu. 5. Cephal. cons. 351. nu. 23. & sequent. Decian. cons. 11. nu. 51. vol. 1. Menoch. lib. 3. præsumpt. 134. n. 26. & sequent. Surd. cons. 385. n. 15. Hippol. Riminald. cons. 201. n. 16. vol. 2. Barzi. decis. 20. n. 19. Muta decis. 33. n. 23.*
19 nec est † in comportabile, quid ex duobus instrumentis deberi, cum vnica solutione liberetur debitor *l. qui bis idem ff. de verbor. obligat. Surd. cons. 345. & 471.* nec debitum ex instrumento dicitur transfusum incompatibiliter in apodixam in tabula, vel Banco directam, dum pro extinctione
20 eiusdem debiti facta est, quod comprobatur † exemplo, quãdo confectis calculis in summa liquidata, & calculata se cõstituerit quis debitor, quod non ideò nouatum dicitur cum nihil de nouo inducatur ex eo, *Menoch. cons. 809. n. 16. li. 9.* vel quã-
21 do † fit obligatio alicuius summę pro resto aliorum contractuum *Bertrand. cons. 291. & 338. li. 3.*
22 *Caualcan. dec. 20. lib. 1.* verumtamen † pro huiusmodi quindena iuxta formam Ritus eo casu denegandam, sed tantum concedendam eam dierum quatuor ex equitate moribus introducta cõsiderati posse videtur, quod apodixa, vel actus mandatarius tabulę, vel banco directi, licet pro eadem causa contractus pręambuli, tamẽ plenius disponit fauore creditoris, saltem quo ad effectũ denegandi quindenam iuxta formam Ritus, ideo non videtur posse iste secundus actus, & apodixa appellari prioris confirmatorius, sed nouus, & noua dispositio magis attendenda, cum creditoris fauore introducta videatur *l. ius ciuile. ff. de iust. & iur. alios concordantes affert. Cephal. cons. 35. nu. 52. Caualc. decis. 20. n. 3. lib. 1.*

Proinde congruenter ad pręmissa dicendum
23 est, † quod in debitore ex partita banci, vel tabulę non videtur deneganda quindena, vel dilatio, siue guidaticum, licet sit concessa exequutio, etiã de persona, & quamuis denegetur quindena ex apodixa, vel actu mandatorio tabulę, vel banco directis, ex eo potissimum est, quia potest considerari diuersa ratio in vno, quam in alio casu: Nã in primo agitur de repetitione pecuniarum, de quibus fuit habita fides, prout in omnibus debitoribus, qui aliquid soluere tenentur, nec videtur considerandum quam, vel ex quo loco debitor

pecu-

pecuniam recepit, sed quomodo se obligauerit
soluere; in secundo casu consideratur forma ob-
ligationis soluendi, scilicet per tabulam, & sic per
depositarium, quasi quod creditor non contraxis-
set, si non fuisset assertum, quod in tabula, vel bā-
co potuisse creditas pecunia in promptu cōsequi,
24 Et sic videtur debitor cogendus † vti posset cogi
ipsa tabula, vel depositarius, cui non licet aduer-
sus depositi restitutionem quidquam opponere
l. si quis vbi Doctores. C. depositi Decian. cons. 61. nu.
2. lib 4. Iason. cons. 26. n. 14. 15. lib. 3. Carroc. de de-
posit. p. 1. titul. de remed. dicta l. si quis n. 32. 33. Ra-
uen. singular. 128. Surd. cons. 322. nu. 8. & sequent. lib.
3. Cumia ritu 19. nu. 18. 25. vbi quod depositario
quindena ideo denegatur Mantic. de tacit. & am
big. conuention. lib. 10. tit. 10. n. 3. vol. 1.
25 Illud etiam † in materia aduertendum, quod li-
cet ex istis partitis banci, vel tabulæ, seu apodi-
xis detur via exequutiua, & denegetur quindena,
vt supra, & per consequens iste apodixæ implici-
tè contineant pactum de non opponendo, tamen
non continent pactum vendendi debitoris pigno-
ra, quem ad discussum appellamus, nec hypo-
thecam contra tertium (licet, quo ad hypothe-
cam contrarium disposuerit Pragmatica nouissima
26 §. 27. ex dictione † super ibi. super bonis, quod hy-
pothecam importat Bart. per illum textum in l. Co-
dicillis §. instituto ff. delegat. 2. & in l. fundus qui ff.
de ann. legat. Roman. cons. 388. nu. 2. cons. 508. in
princip. Negusant. de pignor. in 4. memb. 2. p. princi-
pal. n. 164. vers. secundus casus Castrens. cons. 333.
lib. 1. Ripa in rubrica ff. de pignor. n. 5. Alex. consil.
157. n. 3. volu. 6. Afflict. decis. 162. nu. 2. Crauett.
cons. 20. n. 10. cons. 217. n. 5. vers. idem voluit Nat-
ta cons. 141. n. 6. Bellamer. cons. 44. in fine Bertran.
cons. 126. n. 3. lib. 1. & cons. 186. lib. 3. Bero. consil.
17. n. 4. lib. 1. cons. 150. a nu. 20. & sequent. lib. 3. O-
sasc. decis. 56. n. 1. Caualcan. decis. 29. nu. 32. in fine
lib. 3. Mandos. ad Roman. dicto cons. 388. Aluar. Ve-
lasque de iure emphyteot. q. 32. nu. 13. & 17. Decian.
cons. 108. n. 14. lib. 3. Pedroch. cons. 3. n. 81. & se-
quent. Euerard. cons. 147. Menoch. cons. 952. num. 3.
Surd. cons. 112. n. 91. cons. 330. nu. 30. cons. 162. n.
10. cons. 243. n. 12. & de aliment. tit. 8. priuil. 51. n.
4. Milanens. decis. 13. n. 54. 55. 56. 57. lib. 2. Ponte
27 cons. 1. nu. 19. lib. 1. tùm quia nō † legitur in prag-
maticali constitutione, siue actu Viceregio, tùm
etiam, quia possunt dictæ apodixę habere viam
exequutiuam absque quindena, & absque pacto
addiscursum, nulla enim cogit necessitas, quod
pactum prædictum implicitum, & inclusum dica-
28 tur, etenim † in correctorijs stat conclusio, quod
correctio iuris communis debet esse expræssa in
l. præcipimus C. de appellation. Quibus non perpen-
sis de facili seruabitur contrarium.

S V M M A R I V M.

1 Donatarius omnium bonorum ne dum hæres, sed nec vniuersalis dicitur successor.
2 Donatarius omnium bonorum dicitur titulo particulari, & singulari bona donata possidere licet vniuersitatem bonorum consequatur, & passiua iura in eum non transeunt. Vniuersalis successio non potest dari ex contractu.
3 Donatarius omnium bonorum ad inuentarij confectionem non astringitur ideò vltra bona donata non tenetur ad æs alienum donatoris.
4 Onus æris alieni non sequitur singularem successorem, vel donatarium omnium bonorum.
5 Iura passiua cedi non possunt, nec dicuntur esse in nostra potestate.
6 Iura, & actiones passiuè non transferuntur ex contractu inter viuos, quamuis vniuersa bona ex eo contractu transferatur.
7 Donatarius omnium bonorum eatenus ad instar hæredis accipitur, vt onus æris alieni donatoris ad eum spectet quatenus de iure tanto minus ei censetur donatum, quantum æs alienum donatoris importat.
8 Donatarius omnium, vel maioris partis bonorum de iure non tenetur respondere donatoris creditoribus personalem exercentibus actionem.
Quid non dato alio hærede donatoris, vel eo non soluendo existente n. 13.
Quid in Regno stante actu Viceregio n. 14.
9 Creditores donatoris an personali actione, & exequutiua possint compellere donatarium omnium bonorum si ex pacto tacito, vel expresso inter donatorem, & donatarium actum esset, quod donatarius creditoribus satisfacere teneatur.
10 Personalis actio de iure ordinaria est sicut, quæuis alia actio secus si conuentionalis ex contractu, quia tunc de exequtiua intelligitur.
11 Creditores donantis hypotecharia agere possunt contra donatarium omnium bonorum.
12 Emptor an possit de euictione agere contra donatarium omnium bonorum venditoris.
14 Fraus præsumitur in donatione omnium, vel maioris partis bonorum.
15 Donatarius donatarij omnium, vel maioris partis bonorum nō est comprahensus in dispositione actus Viceregij, vt via exequutiua à donatoris creditoribus compellatur.
16 Hæres donatarij omnium, vel maioris partis bonorum comprahenditur sub statuto, & actu Viceregio concedente exequutionem creditoribus donatoris contra donatarium omnium, vel maioris partis bonorum.
17 Hęres debitoris comprahenditur sub statuto loquente de debitore sic etiam in hærede creditoris n. 18.

A R G V M E N T V M.

Hæres donatarij omnium bonorum eadem via exequutiua, qua donatarius ipse à donatoris creditoribus cohercendus an sit ex iure Regni.

R E S O L V T I O. L V I I I.

Vamuis controuersum de iure sit an cō
tra donatarium omnium bonorum in-
strumenti exequutio creditor pro do-
1 natoris debito permictatur † cum ne
dum hæres, sed nec vniuersalis dicatur successor
secundum Castrensem in l. hæreditatem n. 2. ff. de do-
nation.

2 *nation.* Nam † licet donatarius huiusmodi bonorum vniuersitatem consequatur tamen ea titulo particulari, & singulari potitur, per quem nec iura, passiua, vtilia, vel directa, transeunt in eum, cum vniuersalis successio, non possit ex contractu dari *Anton. Faber. C. lib. 8. titul. 36. de donation. deffinition. 4. num. 2. & sequent. Guid. Papa decisio. 460. Alciat. cons. 167. num. 4. 5. lib. 5. Deci. consil. 237. Abbas cons. 102. sub num. 2. lib. 2. Bolognett. cons. 20. num. 10. & sequent. Caneer. variar. resolut. lib. 3. capit. 7. de pactis sub num. 128. & 129. in fine.*
3 Hinc † est donatarium prædictum ad inuentarij confectionem non astringi, vt nisi quatenus est in bonis donatis donatoris creditoribus teneatur *Crauett. cons. 139. num. 5. Cancer. variar. resolut. lib.*
4 *3. cap. 7. de pactis num. 129.* Et † quod onus alieni æris ac passiua iura singularem successorem, & donatarium omnium bonorum non assequantur *est text. in l. final. §. primo ff. de contrahend. empt. Anton. Faber. C. de donation. lib. 8. titul. 36. definit. 4. num. 7. in allegat. & num. 15. Deci. cons. 237. Bellamer. decis. 31. Guid. Papa, & Alciat. vbi supra latè Peregrin. de fideicommiss. art. 53. sub n. 13.* Cum
5 † iura passiua cædi nequeant, & passiones non dicantur esse in nostra potestate *Bald. in l. 2. in 1. oppositon. C. de pactis, & in l. 2. Co. de hæreditat. vel action. vendit. Tiraquell. de retract. lignager. §. 26. num. 50. Natta cons. 367. num. 21. Surd. consil. 208.*
6 *num. 5. lib. 2.* Et † actiones passiuè non transeunt ex contractu inter viuos quamuis vniuersa bona ex eo transferantur. *Molin. de primogen. lib. 1. cap.*
7 *8. num. 15. & sequent. & cap. 10. n. 5.* licet † ad instar hæredis, quo ad id accipiatur donatarius omnium bonorum, vt onus alieni æris ad eum spectet, & vt tanto minus quantum æs alienum est donatum censeatur *Anton. Faber. C. de donation. lib. 8. titul. 36. definit. 4. num. 1. in allegat. & deffinit. 5. in principio l. æris alieni 15. C. de donation. & l. mulier bona ff. de iure donum Guid. Papa dec. 105. Deci. cons. 237. sub num. 2. & num. 3. Bellamer. decis. 31. Carroc. decis. 125. sub nu. 1. versic. contrarium in princip. Ponte de potestat. Proregis titul. 8. de refutation. pheudor. §. 4. num. 12. fol. 269. Molfes. in Consuetud. Neapolit. p. 3. de successi. ex testam. quæst. 8. n. 22. Fontanell. de pactis nuptial. clausul. 7. glos. 3. p. 7. n. 57. vol. 2.*

Magis ideo probata est in hoc eorum senten-
8 tia, qui † donatarium bonorum omnium præsentium, & futurorum hæredis loco non habendum putant, vt donatoris creditoribus personalem actionem exercentibus respondere compellatur. *Guid. Papa decis. 105. decis. 460. n. 4. & decis. 576. nu. 3 Bellamer. Alciat. supra Bolognett. cons. 20. nu. 16. Deci. dicto cons. 237. per totum Capell. Tholosan. decis. 286. Carroc. decis. 125. n. 3. Thesaur. decis. 211. sub num. 8. Vincent. de Franch. dec. 686. num. 4. libr. 4. Ricci. Collettan. 178. Fontanell. de pactis nuptial. claus. 7. glos. 3. par. 7. num. 58. volum. 2. Peregr. de fideicomm. artic. 53. num. 34. iuncto num. 13. Duenna regul. 277. lib. 3. Bellacomba. inter commun. opinion. diuersor. tom. 2. loco 4. titul. 11. cap. 11. in fine Costa subsidiar. remed. 108.* quiliber plures casus distinguat non bene omnes soluit *Anellus de Amatis cons. 71. num. 14. Rebuff. in l. bonorum collum. 2. versic. & sic infertur ff. de verbor. significat. Anton. Faber. C. de donat. lib. 8. titul. 36. deffinit. 5. Cancer. variar. resolutio. lib. 3. cap. 7. de pactis n. 128. & 129. & cap. 8. de donation. nu. 44. Boniornus ritu 103.* qui dicit decisum per Magnam Regiam Curiam, sed ante actum Viceregium, de quo infra intelligas, qui tempore Boniorni non
9 erat in mundo *Boeri. decis. 204. num. 43.* vbi † nisi ex pacto tacito, vel expresso actum esset donatarium creditoribus donatoris satisfacere teneri, & licet tunc nec etiam à creditoribus, sed à donante præcisè compelli posse *concludat, & sentit Carroc. decis. 125. sub num. 3. versic. Idque verum ex l. cum res C. de donation.* Tamen ad euitandum circuitum ex bono, & æquo procedendo iudicem posse donatarium condemnare ad satisfaciendum creditoribus non expectato, quod à donatore prius cõueniatur *Boer. testatur decisum,* quod procedere posse credo via sua non autem exequu-
10 tiua personali s† etenim actio, de qua Doctores præcitati loquuti sunt cum conuentionalis sit ex contractu de exequutiua intelligenda est *secundum Mansuerium in praxi titul. de exequtio. subhast. colum. 1. vers. Item que dicta sunt* quamuis personalis actio de iure ordinaria sit veluti, quæuis alia actio ex iuris dispositione oriens. *Iudices C. de iudic. l. minor. viginti quinque annis ff. de minoribus. &*
11 Concurrunt tamen † omnes contra huiusmodi donatarium hypothecaria agi posse, de quo verè non est dubium *Bolognett. cons. 20. num 16. 17. Duenna regul. 277. lib. 3. Rebuff. & alij superius adducti.*
12 Igitur superioribus consequens † est vt donatarius licet vniuersorum bonorum non possit de euictione conueniri ab emptore ob res a donatore venditas nec si ante donationem vendita sint qnoniam exempto, & de euictione actio personalis est *Anton. Faber. C. de donation. lib. 8. tit. 36. definit. 5. in fine.*
13 Non dato tamen † alio donatoris vniuersali hærede, vel donante ipso non soluendo existente subsidiarie donatarium huiusmodi hæredis locum obtinere ita vt personali etiam actione donantis creditoribus teneatur *probant Guid. Papa decis. 105. & 460. num. 4. ex glos. & Doct. in l. æris alieni C. de donation. Nicolaus Mocius de contractib. titul. de donation. in rubr. de natur. donation. num. 25. fol. 157. Gugliel. de Benedict. in cap. Rainntius versic. cætera bona num. 46. de testamen. fol. 234. Bero. in cap. in præsentia num. 90. de probatio. additio Matthei ad dictam decis. 105. Guid. Papa Deci. cons. 237. sub num. 6. in fine Carroc. decis. 125. num. 3. & sub nu. 9. versic. & prædicta. Celsus Vgon. cons. 13. & cons. 96. Marcus dec. 322. Costa de ratione rate qu. 90. num. 9. 10. 11. Cassane. in Consuetud. Burgund. rubric. 4. §. 22. Lanari consil. 90. Ricci collectan. 178. Parlador. rer. quotidianum libr. 2. cap. final. part. 4. §. 2. num. 3. Botta cons. 6. numer. 14. Bellon. consil. 7. Fab. de Ann. cons. 108. num. 27. volum. 2. Papon. arresto 1. & 2. lib. 11. titul. 2. Cancer. var. resolut. libr. 1. cap. 8. de donation. num. 44. Piguera decis. 123. Intrigliol. decision 30. num 2. Guttierr. practicar. quæst. lib. 2. quæst. 58. num. 6. Peregrin. de fideicommiss. articul. 53. num. 14. in fine* ab istorum

tamen

tamen sententia prorsus discedit subtilissimus, & Eminentissimus *Antonius Faber. C. de donation. lib. 8. tit. 36. definit. 5. versic. Ergo non est generaliter verum Gerius Spinius cons. 52.*

14 Verum † apud nos præmissa de iure Regni cessat controuersia per actum Illustrissimi Marci Antonij Columna olim Proregis, quo passim vtimur contra bonorum omnium, aut maioris partis donatarium exequutiuè procedi posse disponentem per donatoris creditores, & ære alieno ante donationem initio, idque ex fraude præsumpta in donationibus huiusmodi omniũ, vel maioris partis bonorum statutum est *leg. omnes §. huius ff. quæ in fraud. creditor. Alexan. cons. 55. num. 5. lib. 1. & consil. 108. libr. 4. in 1. columna iunctis notatis per glos. & Doct. in l. qui testamentum ff. de probation. notat. Bald. in leg. prima in 3. quæst. C. si quid in fraud. patron. per gloss. in l. nomen §. filio ff. de legat. 3. Decian. consil. 37. n. 38. lib. 2. Bolognett. consil. 18. num. 7. Anton. Faber. in C. lib. 5. titul. 2. definitio. 3. circa finem Bald. in l. 1. num. 14. C. qui bon. ceder. pos. Afflict. decis. 86. n. 2. & in cap. si quis obligauit nu. 60. de feudo datum in vim leg. commiss. Roman. singul. 616. Ponte de potest. Proregis titul. 8. de refutat. feudar. §. 4. n. 13. 14.*

15 Sed actus prædicti dispositionem † in donatarium donatarij non extendi censuit *Giurb. dec. 62. n. 34.* quem rectè sentire credo.

16 Quæsitum itaque † est quandoque de facto num actus prædictus de Columna aduersus donatarium omnium, vel maioris partis bonum via exequutiua per donatoris creditores procedi posse permittens, quoque huiusmodi donatarij hæredem comprehendat, & pro affirmante opinione respondendum est quemadmodum censuit Magna Regia Curia pro Prospero Simeria contra Baronẽ Prioli, & responsum fuit in alia causa pro Antonio, & Vito Vento licet in dicto statuto nulla de hæredibus fuerit facta mentio siquidem adeò

17 hæres † defuncti personam representant, quod in statutis debitoris appellatione continetur eius heres cum eadem, qua defunctus persona reputetur. *gloss. in l. hæredē ff. de regulur. iur. & §. 1. vbi glossa Auten. de iure iurand. l. 2 §. tam si in facto vbi Iason nu. 1. & 2. ff. de verbor. obligation. Ioseph. Ludouicus concl. 16. ex qua regula soluit 118. quæstiones late Afsin. de exequ. §. 1. c. 45. per tot.*

18 Et eadem ratione † dico quod actus ille Proregis è conuerso procedit fauore hæredum creditoris licet de hærede creditoris nulla in dicto actu, vel statuto fiat mentio, & hoc ex generali ratione, quia hæres semper censetur in statuto inclusus. *Nostrates in ritu 103. vbi Muta numer. 3. 6. 7. Afsinius dicto cap. 45.*

SVMMARIVM.

1 *Modus procedendi per viam præcepti, & iniunctionis est modus exequutiuus.*
2 *Contra tutores pro reditione computi tutelæ administratæ an possit procedi via exequutiua per modum præcepti, vel iniunctionis ad exhibendum computum, & reliqua restituendum, & n. 13.*
Ant. de Amat. P. II.
3 *Qui tenentur edere, vel exhibere conueniuntur per modum iniunctionis, vel præcepti.*
4 *Inuentarium est caput rationum in redendis computis.*
5 *Inuentarium probat debitum tutoris plene.*
6 *Bona inuentariata per tutorem præsumuntur durare, & in esse nisi talia sint, quæ vsu præsumerentur consumpta, vel ex tempore iuxta eorum naturam corrupta.*
7 *Capitale societatis semper præsumitur saluum nisi contrarium probetur.*
8 *Inuentarium habet exequutionem paratam etiam contra tutorem, ac etiam si sit minus solemniter factum, & quando vide numero 21. 22. 23. 24.*
9 *Tutor conuenitur ad restitutionem rerum in inuentario descriptarum, vel rei particularis non expectata generali administrationis ratione.*
10 *Dupliciter procedi potest contra tutorem, vel alium administratorem scilicet, vel quod condemnetur ad certam quantitatem, vel ad redendam rationem.*
11 *Exequutio summæ liquidæ non retardatur per illiquidum contra n. 20.*
12 *Reliqui, vel residui appellatione venit totum.*
14 *Tutor, vel alius administrator nunquam dicitur debitor nisi visis computis ex facto calculo.*
15 *Indicandum est tota lege perspecta.*
16 *Exequutio denegatur instrumento pro summa illiquida.*
17 *Statutum dans exequutionem instrumento intelligitur de liquido.*
18 *Causa redditionis computi tutelæ est summaria, vel ordinaria si ab vncijs viginti supra, & numero 23. 24.*
19 *Statutum vnum limitatur, & declaratur ab alio.*
25 *Rationum redditio est adeo connexa, vt numquam præiudicet confessio introitus nisi acceptentur expensa, & è contra.*
26 *Tutor procurator, vel alius administrator, qui iurauerit, & promisserit accepta restituere cum reliqua tũ finita administratione simpliciter potest pro eis via exequutiua conueniri.*
Secus si promiserit reddere rationem, & reliqua soluere n. 27.
28 *Tutor, vel alius administrator si ratione administrationis iam factæ de summa fecerit instrumentum debitorium guarentigiatum tenetur via exequutiua.*
29 *Tutor, vel alius administrator pro summa confessata cogitur via exequutiua si librum rationum non exigebat.*

ARGVMENTVM.

Contra tutores pro redditione computi, an possit procedi per viam præcepti, & iniunctionis ad intellectum Capitulorum Ritus 139. 102. & 114.

RESOLVTIO. LIX.

1 Odus procedendi per viam iniunctionis, vel præcepti † de quo fit mentio per *Ritum nostrum c.* 139. verè est modus exequutiuus quādo instrumentum promissio, vel sententia adessent, & non est modus diuersus a modo procedendi via exequutiua, seu verius modus iste procedendi per viam iniunctionis, & præcepti sub modo exequutiuo continetur *vt late dixit Corsett, lib. 2. Forens. quæst. cap. 1. num. 4. 5. 6. & sentiunt Rnginell. de Appellat. §. 2. cap. 3. num. 805. 808. versic. replicatur. Carpan. super Statut. Mediol. ca. 156. n. 33. 34. lib. 1. Intrigl. de feud. centur. 2. art. 97. nu 12.*

Cumque aliquando in Regno contra tutores
2 pro reddirione † computi turelę administratę processum fuerit per modum iniunctionis, & pręcepti facti de mandato iudicis, & sic exequutiue, *vt tot. tit. C. commina. vel epist.* ad exhibendum, & pręstandum compurum, & reliquum restituendum de bonis in inuentario annotaris, fuit ideo reuocatum in dubium an rectè isto modo contra tutores agatur, & videbatur vtique rectè isto modo agi posse contra tutorem; Est enim certum, & ita quo-
3 tidie practicatur, quod contra tutores † argentarios, & omnes alios, qui tenentur edere, & exhibere alio modo non proceditur nec procedi solitum fuit, quam per viam præcepti, & iniunctionis *iuxta notata in l. neque quam §. vbi decretum ff. de officio proconsul. cum similibus*, & in rationibus
4 redendis † inuentarium est caput rationum *l. 1. §. officio ff. de tutel. & ration. distrabend. l. tutor, qui repertorium ff. de administratioa. tutor. Bald. in leg. eum tale ff. de conditión. & demonstrat. Angel. consil. 143. ad finem Ofasc. decision. 147. num. 22. Bero. consil. 118. numer. 2. Aufrer. ad capell. Tholosan. decisio. 315. num. 3. Boer. decis. 61. num. 6 Garsia de expens. cap. 11. num. 64. Molin. de primogen. libro 1. cap. 28. num. 3. Ayora de partition. par. 1. capit. 2. num. 10. Peralta, & Morque. per Cancer. vari resolut. libro 3. cap. 2. de innent. num. 1. Zasins consil. 18. num. 25. libro 2. Roland. de inuentar. par. 1. in princip. numero 5. fol. 2. Cephal. consil. 392. numer. 13. Valenzuela consil. 89. num. 4. Gail. libr. 2. obseruat.*
5 138. *num.* 6. probatque inuentarium † tutelare debitum contra tutorem pro descriptis, & annotatis in eo, quod quidem probat pleno iure, & præsumptionem iuris, & de iure contra eum inducit excludentem probationem in contrarium *iuxta text. in l. final. Codic. arbitr. tutel. Bartol. in leg. tutor. qui repertorium ff. de administratio. tutor. Salicet. in leg. tutores, Cod. eod. Alciat. in rubr. de præsumpt. part. 2. num. 5. 12. Deci. consil. 60. num. 2. Socein. consil. 61. in princip. libr. 1. & consil. 159 in princip. lib. 2. Mandell. Albeus. consil. 109. num. 13. Surd. decision. 184. num. 3. & consil. 290. num. 27. Afflict. decision. 12. num. 1. Mascard. de probation. concl. 938. Paris. de Puteo de re integra fendi folio 158. num. 9. Caualean. de tutor. num. 60. 65. 66. Molina de iustit. & iure tractat. 2. tomo 1. disputation. 223. num. 14. 15. folio 967. Barzi. decis. 5. num. 23. Rota Roman. diuersor. decision. 71. num. 3. part. 1. Rota Genuæ decis. 191. numer. 1. Aluar. Velasc. dec. 52. num. 13. Paris. consil. 26. num. 55. lib. 2. Berretta consil. 77. num. 3. Viui. decis. 61. num. 16 Menoch. præsumpt. 97. lib. 6. & cons. 1017. numer. 25. Rota Romana in recollectis per Farinac. dec. 426. num. 2. tom. 1. part. 1. & dec. 762. num. 1. part. 2. tom. 4.*

6 Res etiam inuentariatæ † cum semel fuerint in administratione turoris, & eius posse adhuc præsumuntur in esse nisi tales sint, quæ vsu præsumerentur consumptæ, vel ex rempore iuxta earum naturam corruptæ, *Afflict. decis. 13. num.*
7 *primo.* Hinc inter socios dicimus capitale † societatis seu la colonna præsumi semper saluum, & extare nisi damnum sequutum, vel ammissio probetur. *Alexandr. consil. 170. num. 3. libr. 2. Bald. consil. 385. in fine, & consil. 493. num. 3. lib. quarto, Ruyn. consil. 140. colum. penultim. lib. 1. Rota Genuæ decis. 71. num. 3. decis. 124. num. 6. decis. 173. num. 8. Caualcan. de tutor. num. 214. Cartar. decis. 74. num. 25. Magon. decision. 1. num. 35. in Lucensibus Mugnos de Escobar. de ratiocinijs cap. 21. num. 7. Costa de facti scientia, & ignorantia centur. 2. distinctio. 80. num. 22. Cardinal. Tusch. concl. 303. littera S. num. 11. tom. 7. Fabi. Turret. consil. 3. num. 20. libr. 2. Petrus Sanches de deuision. bonor. libr. 2. capit. 9. num. 16. 20.*

Er in hoc habemus textum specificum *Ritus capit. 102. & 114.* per quem disponitur inuenta-
8 rium habere † exequutionem paratam contra scribentem, & particulariter contra rutorem, quo ad bona in eo descripta *vbi Cumia numer. 44. 78. Ioan. Aloys. de Settimo ibidem, Boniorn. in ritu 102. num. 6. Muta super Consuetud. Panormitan. 59. num. 60. & ritu 114. num. 12.* vbi etiam si inuentarium esser minus solemniter factum *Mastrill. decisio. 189. num. 5.* ex quo non videtur remanere dubitarioni locus cum habemus casum legis permitrentis ex inuentario contra tutorem exequutiue agi posse ergo, & per viam præcepti, & iniunctionis etiam ante redditam rationem, quia Ritus loquitur indistinctè, & vbi lex non distinguit neque nos distinguere debemus immò videtur *Cumiam* dicto loco hanc gustasse difficultatem, & respondet *ad Alexand. in vulgato consil. 192. libr. 7.* Er videtur, quod si Ritus intelligeretur reddita ratione esset inutilis, & seruiret de vento, quia reddita ratione præsupponit, quod sit lata sententia, & per calculum summa effecta liquida, & ideo tunc haberet exequutionem paratam ex alio ritu tribuēte exequutionem paratam sententijs.

9 Tùm, quia potest tutor conueniri † ad restitutionem rerum in inuentario adnotatarum exequutiue nō expectata generali ratione totius administrationis *Socin. cons. 24. num. 16. seq. volum. 1. Benintend. decisio. 90. in fine Surd. decis. 184.* qui testatur decisum in Senatu Montisferrati sedentibus *Rolando Analle, & Francisco Beccio senatoribus, & consil. 296. num. 23.* vbi consuluit contra *Purpuratum, Portij consil. 179. num. 3. Bald. consil. 493. num. 3. libro 4. Mastrill. decision. 189. numer. 3. Fi-*

mia

mia ritu 114. *Muta super Consuetudin. Panorm. capitul.* 50. *numer.*60. *& ritu* 114. *numer.* 12. vbi dicit alias decisum per Magnam R. Curiam in causa fluminis Dionisij *Cunia ritu* 19. *secundum suum ordinem alias ritu* 114. *num.*68. vbi dicit ita terminasse dum iudex esset. *Camillus de laratba cōs.* 30. *nu.*24. *Flauius Amendula in addiction. ad Vincent. de Franch. decis.* 206. *num.* 4. *Ricci. Collectan.* 2027. *Fontanella de pactis dotal. clauf.*7. *glos.*3. *par.* 12. *num.* 49. *Cancer. variar. resolutio. libr.* 3. *cap.* 15. *de renuntiation. num.* 314. *& sequent.* Duplici
10 enim † via procedi potest contra tutorem administratorem, vel alium, qui tenetur reddere rationem nempè, vel quod condemnetur ad certam quantitatem, vel ad redendam vniuersalem rationem dicit *glos. & Bartol. in l.*1. *C. si aduers. rem iudicat. Rota Genua* 202. *& prius decis.*72. *num.*7. *vbi allegat textum, & Bald. in l. cum proponas C. pro socio Bald. in l. si negotium Cod. de negot. gest. & in l.*1. *Cod. commodat.* Ego addo *Glos. in l.*3. *§.* 1. *ff. de tutel. & in §. final. institut. de attilian. tutor. Syluestr. Aldobrandin. in §. si inter num.* 13. 14. *de auctori tutor.*

11 Exequutio enim liquidi, & certi † ex inuentario contra tutorem resultantis non debet retardari incerti, & inliquidi ratione, quamuis ex calculo fiendo inde possit reddi inliquidum *l. statuliber rationum ff. de statu. liber. l. residuum vbi Doct. Cod. de distract. pignor. l. pecuniam, quam ff. si cert. petat. vbi Soccin. num.* 10. *& cons.*24. *colum.* 11. *versic. & primo vol.*1. *& consil.* 256. *colum* 3. *versic. aliquando volum.*2. *Bald. cons.* 493. *num.* 3. *libr.* 4. *Cephal. cons.*133. *num.*36. *cons.*768. *nu.* 11. *Afflict. in Constitut. eorum fraudibus num.*4. *in fin. lib.*2. *rubr.*41. *& decis.*205. *num.*7. *Gaspar. Anton. Thesaur. libr.* 2. *quæst.* 96. *num.* 12. *Muscatell. in praxi part.*3. *glos. actorem num.*15. *Gregor. Lopes in l.*10. *titul.* 10. *par.* 5. *gloss. verbo Perdiendose. Osasc. cons.* 47. *num.* 20. *Benintend. decisio.* 90. *num.*3. *versicul. contrarium tamen Menoch. de adipiscend. possession. remed.*4. *numer.*596. *versicul. declaratur Caualcan. de tutor. numero* 214. *versicul. tamen magis Cancer. libr.* 2. *resolution. cap.*3. *de instrument. Guarent. numer.* 49. 51. *Gramatic. decis.*58. *Andr. Georg. allegat.* 12. *nu.* 27. *Corne. consil.* 223. *part.* 2. *Baeza de dote capitul.* 36. *num.*20. *Alexand. cons.*99. *lib.*3. *cons.*192. *num.*2. *lib.*7. *Cartar. dec.*49. *num.*8. *dec.*83. *num.* 1. *Surd. dec.*184. *num.*4. *Cornazan. dec.*2. *num.*37. *Rota Genua decis.*191. *num.*6. *& dec.* 124. *num.* 11. *Amatus dec.*80. *num.*30. *Turret. cons.*60. *num.* 20. *vol.*1. *Rota Auenion. decis.*124. *num.* 11. *Cancer. variar. resolut. lib.*1. *cap.* 11. *Abexea de pactis fol.*394. *Carauita ritu* 567. *num.* 28. 29. *Rebuff. ad reg. Constit. titul de litter. obligator. artic.*2. *glos.*1. *nu.* 31. *Caball. cons.* 32. *num.*6. *Foller. in addiction. ad Marant. par.*6. *actu.*8. *sub num.* 1. *Mugnos de Escobar. de ratiocin. cap.* 33. *num.* 28. *Milan. decis.* 10. *num.*68. *sequent. lib.*1. *Intrigliol. decis.*10. *num.* 12. *& singular.* 12. *&* 50. *num.*5. *lib.*2. *Castill. decis.*143. *num.*24. *lib.*2. *Fontanella de pactis dotal. claus.*7. *glos.*3. *par.* 12. *num.*47. *volum.*2. *Muta ritu* 101. *num.*52. *Schrader. de feud. part.*9. 2. *partis principalis section.* 11. *num.*65. *Sessa decis.*88. *num.*4. *Scaccia de appellat. libr.*3. *cap.*2. *quæst.* 17. *limitat.* 9. *num.*30. *Seraphin. de priuileg. iuram. priuil.* 77. *num.*8. 48. *Gratian. disceptat.*129. *num.*10. *disceptat.*183. *nu.*31. 32. *Lancellot. de attenta. cap.*4. *limitat.* 28. *num.*1. *Costa de portion. rat. quæst.* 110. *num.*1. *Cardinal. Tusch. conclus.*304. *litt. S. nu.*8. *co.*7. *Marta clausul.*86. *n.*1. *Galles. de obligation. in forma Cameræ consider.* 2. *nu.* 3. *tom.*6. *par.*2. *tract.*

Quæ procedere videntur quamuis ex præcepto, & iniunctione à tutore non petantur expresse bona descripta in inuentario, vt procederet dispositio *capituli ritus* 114. quod si fuerit petita reliquorum restitutio, nam reliquorum petitio
12 † iam continet etiam bona ipsa in inuentario per tutorem descripta, & penes eum peruenta generale namque est, quod appellatione reliqui, vel residui secundum subiectam materiam venit totum *l. certarum l. potest ff. de verbor. signification. l.*2. *vbi Doct. C. de hæredit. instituend. l. plerumque §. si serui ff. de iure dot. l. inter eos §.* 1. *ff. de fideiussor. l. Lucius ff. de euiction. l. cum eo ff. ad l. Iulianam peculiar. Rebuff. & Aluar. in dicta l. potest. ff. de verbor. signification. Angel. cons.* 286. *num.* 2. *Alexand. cons.* 130. *num.*7. *volum.*2. *Zabarell. cons.*68. *Bertazol. de clausul. claus.*34. *glos.* 11. *num.* 1. *Roman. singul.* 35. *Cephal. cons.*124. *num.*6. *Hering. de fideiussor. ca.*20. *§.*21. *nu.*36. latè post omnes *Giurba super Consuetud. Messanens. par.*1. *cap.*2. *glos.*2. *num.*1. *sequent. Seraphin. decis.*544. *n.*2. *Cardinal. Tusch. conclus.*255. *n.* 8. 13. 14. *litt. R.*

Contraria tamen opinio verior est, quam passim approbat praxis quod immò contra tutorem
13 † nullo modo procedi possit per viam iniunctionis, & præcepti in causa computi tutelæ, & sic exequutiuè etiam pro restitutione eorum, quæ in inuentario annotata fuerint, sed tantum ordinariè dispunctis partitis totius calculi, & demum facta liquidatione secundum, quam opinionem pluries in regno iudicatum *testatur Corsett. quæst. forens. libr.*2. *quæst. prim. num.*3. *& seq. fol.* 86. & præcisè in causa illorum de Scorso improbando modum istū procedendi per viam iniunctionis, & præcepti in causa computi tutelæ, & fuit decisum in Curia Prætoriana pro Stefano Conti, contra Don Ioseph Bonaiuto seu D. Antoniam Bonaiuto, & Amari, sedentibus Augustino Lauagi olim Regio Consiliario cum Collegis, & idem dicit *Alexandr. consil.*192. *num.*3. *libro* 7. *Bald. consil.*61. *nu.* 1. *libro* 2. *Moroti. cons.*74. *num.*24. *vbi quod opinio Alexand. est æquior reiecto Benintendi, & alijs Gratian. decis* 179. *num.*1. *& disceptat.*129. *num.*1. *& sequent. disceptat.*335. *num* 25. *disceptat.*665. *nu.* 22. *lib.*4. *Surd. decis.* 184. *num.*9. *& cons.* 296. *num.* 23. *Valenzuel. cons.*86. *num.*41. *Mugnos de Escobar. de ratiocin. cap.*21. *num.* 12. *sequent. sentit Mastrill. decis.*189. *nu.*3. *Cephal. cons.*768. *numer.* 14. *cons.*769. *num.* 11. *lib.*5. *Guttier. de tutel. par.*3. *cap.*1. *numero* 53. vbi quod offerendo administrator rationem excludit viam exequutiuam. *Baeza de decima tutor. præstan. cap.*2. *numer.* 168. 170. *Caualcan. de tutor. num.* 114. *Cardinal. Tusch. conclus.*408. *num.* 9. *litt. E.* qui omnes ad excludendum viam exequutiuam contra tutorē profitentur *Crauet. cons.* 231. *sub*

limitari,& declarari ab alio *l.non est nouum ff.de legibus l.si seruus plurium §.final.ff. de legat. primo Deeian. cons.62. nu.15. lib.2. Honded. cons.9.n.17. lib. 1.Graff.de exception.except.3.n.5. Lanar. cons.26.n. 4.Surd.cons.53.n.10.Turret. cons.22.nu.10. libr.2. Bero.cons.110.n.17. lib.3.*

Secundum respondetur, quod aliud est petere exequutionem inuētarii ex dicto Ritu 114. aliud vero petere redditionem computi tutelæ cum reliquorum restitutione, quamuis per viam præcepti cum tunc procedat *capitulum Ritus* 133. eam causam connumerando inter causas summarias & ordinarias *vt dicam infra n.23.*

Minus obstant *Socin. dicto cons.24. Benintend. dicta decis.90. & alij* nam ex dictis euidenter patet magis communem Doctorum opinionem cōcludere contra prædictos, quæ opinio est vsu recepta in Regno in casibus contingentibus de facto, minimequè mutanda sunt, quæ certam interpretrationem habuerunt, ad quod plura possent adduci circa vim consuetudinis interpretatiuè, & stili. Item id intelligitur nisi tutor exciperet, quod non tenetur bona particularia in inuentario reddere nisi computa sua examinarentur, quæ computa offerat, vt tunc debeat admitti tutor, vel administrator, ad examen suarum rationum, & non cogatur nisi facto dicto examine ad alicuius rei aut quantitatis restitutionem *Cancer. variar. resolution.lib.1.c.7. de tutor. n.82.83.84. & lib.3.cap. 15. de renuntiation.n.316.sequent.*

Pariter quoque reijcitur, quod dictum est ex
20 incerto, & inliquido † non retardari exequutionem liquidi ex inuentario tutelari nam contraria opinio verior est in terminis, in quibus agimus, ratione partis inliquidæ torum reddi inliquidum, & inexequibile cum causa vnica sit, & indiuisibilis liquidi, & iuliquidi ex computi redditione ad *textum in l.si seruus.§. boue subrepto.ff.de condictio. furti.Doctores in l.pecuniam, quam ff.si cert.petat.Cephal. consil.183. Bursat.consil.104.Gabr.cons. 146. Vincent. de Franch. decis. 292. Surd. consil.38. Pigueira decis.181. num.3. Cancer. variar. resolut.lib. 3. cap.17.nu.499. Milanens. decis. 1. num. 28. libr. 2. Giurb. decis.60.n.2. Muta ritu 101.nu.52.& decis.19.n.9. Intrigliol.singular.50.n.6. lib.2.& decis. 10. num.11.*

Alijs inter istas contrarias, & inter se pugnan-
21 tes Doctorū opiniones placuit distinctio, † quod aut ex inuentario agitur contra tutorem pro bonis mobilibus existentibus, & in inuentario descriptis, & pro eis potest procedi via exequutiua ex inuentario contra tutorem *ex Ritu* 102. 114. & procedit opinio *Socin.consil.24 Benintend. dict. decis.90. & aliorum.* Aut agitur pro reditione pecuniarum ex inuentario, vel mobilium, quæ iuxta iuris dispositionem, vel testatoris distinctionē, & ordinem tenerentur tutor vendere ad incantum publicum. *Iuxta dicta per Bartol. & alios in l.final. de Magistr.Conueniend.* Et quia pecunia recipit functionem in genere suo, vel si aliter bona mobilia in inuentario descripta essent corrupta aut consumpta secundum sui naturam, tunc via ordinaria positis rationibus, & discussis partitis introitus, & exitus esset procedendum ita *Rota Ant.de Amat.P.II.* *Auenion. decis.158.num.15.Baeza de decim. tutor. præstan. cap. 2. num.185. Surd.consil.296. num.22. 23. & decis. 184. num.11. Guttier.de tutel.p.3.cap. 1. num.94. Giurb. decis.15 .num.8.9. Gratian.disceptation.129. num.6.7.& sequent. libr. 1. Philippus Pasqualis in tract. de viribus patr. potest. par. 3.capit.9. num.41.*

Prædictam tamē distinctionem procedere pos-
22 set prætendi quando peteretur † exequutio inuentarij: secus esset in terminis propositæ quæstionis quando quomodolibet ageretur etiam per viam præcepti contra tutorem non ad exequendum inuentarium, sed ad redditionem computi tutelæ, & restitutionem bonorum quamuis in in-
23 uentario descriptorum. Nam veritas est, † quod aliud est petere exequutionem ex inuentario pro bonis descriptis, aliud vero est petere rationē administrationis, & ista diuersitas apparet, quia Ritus noster in capitibus separatis posuit hæc duo tamquàm inter se distincta, & diuersa nam *in dicto capitulo* 114. tribuit exequutionem inuentario si ex inuentario exequutiuè ageretur, sed *in cap.* 133. ponit causam redditionis computi tutelę inter causas summarias, & ordinarias, aliud ergo est petere exequutionem inuentarij, aliud rationem petere licet per viam præcepti, & quomodolibet exequutiuè pro rebus in inuentario annotatis, quod ex euidentia rei, & sermonis significatione, & importantia apparet, & inter se differ-
24 runt, vt genus, & species vnde valde resistit † in terminis nostris *cap. Ritus* 133. qui inter causas summarias enumerat causam redditionis computi tutelæ, vel alterius administrationis vsque ad vncias viginti, & non vltra *vbi Cumia nu.* 242.243. 244. dicit quod si excederet summam vnciarum viginti esset procedendum ordinariè ergo in omnem euentum causa redditionis computi semper est, vel ordinaria, vel summaria, & per consequens numquàm exequutiua ita vt magis quadrat in nostris terminis opinio *Alex.cons.*191. & aliorum, vt nullo casu contra tutorem agatur via exequutiua etiam pro descriptis in inuentario pro computi tamen redditione, sed ordinariè viso calculo, & ratiocinijs dispunctis nisi exequutio inuentarij peteretur iuxta distinctionem propositam nisi offerat administrator rationem, quia excludit viam exequutiuam *Guttier.de tutel. p.3.c.1.nu.* 53. cum
25 ratio † etiam pro annotatis in inuentario habeat semper connexam insitam admixtam & indiuisibilem causam redditionis computi, & calculi sunt .n. ista adeo connexa ad inuicem, vt numquā præiudicet confessio introitus nisi acceptētur expensa, & è contra *Alex.cons.85.ponderatis narratis n. 7.vol.3.Auendagn.de exequend.mandat. Reg.p. 2.c. 10.n.30.31.Baeza de decima tutor.præstand. ca. 2. Mugnos de Escobar.de ratioc.c.21.n.12.sequent.Rota Genuæ decis. 16.n.8. Cephal. consil.374.nu.8. lib. 3. Muta decision.84. num.27.Cardinal.Tusch.concl. 347.num.40.litt. L.volum.5. Menoch.de arbitr. casu 209.n.31. & alij supra sub n.14.*

Circumscripta distinctione prædicta, fortè
26 posset procedi † via exequutiua contra tutorem procuratorem, vel alium administratorem, qui iurauerit, vel promiserit accepta restituere cum

reliquatu finita administratione simpliciter *Mugnos de Escobar de ratiocin. capitul. 21. numer. 8. & 24. allegat. Alexand. consil. prædicto 192. num. 3. lib. 7. Surd. decis. 184. num. 9. & consil. 296. numer. 23. Auendagn. de exequend. mandat. part. 2. capit. 19. num. 5. versic. ex hoc infertur sentiens Caualcan. de tutor. num. 214. Corsete. quæstion. forens. libr. 2. capit. 1.* licet *Mugnos dicto num. 24. in fine* puret eo casu ante exequutionem dandum esse bre-
27 ue terminum; Secus tamen † esset si tutor, vel alius administrator promiserit, vel se obligauerit, quod finita administratione reddet rationem, & reliqua soluet, quia tunc restitutio reliquorum intelligitur promissa dispunctis partitis ratiocinij, & viso calculo, quia tanquam copulata debent concurrere computi redditio, & reliquorum restitutio. *Mugnos de Escobar dicto capit. 21. num. 19. 20. & num. 22. in fine* refert multoriores iudicatum in Pintiano Senatu. Allegat. *Alexan. consil. 90 num. 1. 2. Bald. in l. si pluries num. 17. C. de condict. infer. Menoch. de arbitr. casu 209. num. 31. Bouadilla in sua politica lib. 5. cap. 4. num. 72. 78. Guttier. de tutel. lib. 3. capit. 1. num. 53. Ruyn. consil. 53. num. 7. lib. 1. Crauet. consil 9. num. 25. Bald. consil. 243. visis ad medium versic. item natura lib. 3. Mandos. regul. 32. quæst. 17. num. 4. Gratian. disceptation. 129. num. 14. 15. Caualcan. de tutor. n. 214. versic. etiam quia Cumia Ritu 114. n. 68.*

28 Poterit etiam via exequutiua agi contra † tutorem, vel administratorem si ratione administrationis fecerit de aliqua summa instrumentum debitorium guarentigiatum *Mugnos de Escobar. de ratiocin. capit. 21. nu. 23. versic. Ego autem Guttier. de iurament confirmator. par. 2. capit. 6. Parlador. lib. 2. rer. quotidianar. capit. final. part. 1. §. 12. limitation. 4. nu. 34.* qui corrupte allegat. *Socein. dicto consil. 24. in consil. 265. Gratian. disceptation. 665. n. 22. lib. 4.*

Sicuti etiam putat *Mugnos dicto capit. 21. num.*
29 *25.* posse exequutiue agi contra tutorem, † vel administratorem, qui fassus fuisset aliquam summam liquidam librum tamen rationum non exhibeat ex præsumpto dolo *Caualcan. de tutor. nu. 214. Molignat. de retemption. num. 323. versic. sed quid dicendum. Mattesilan. singul. 50. Plot. de in litem iurando n. 543. Roland. consil. 31. lib. 2.*

SVMMARIVM.

1 *Instantia non currit impedito facto proprio legitimo, vel aduersarij.*
2 *Litiera T. de mandato Iudicis apposita impedit cursum instantiæ.*
3 *Instantia currit contra impeditum facto Iudicis licet detur restitutio ex clausula generali. Limita in facto Iudicis iusto n. 6.*
4 *Protestatio requiritur ad hoc, vt impedito facto Iudicis non currat instantia, vel concedatur restitutio contra n. 11. 12.*
5 *Sententia obscure lata ob periculum peremptionis instantia an sit nulla si ad instantiam impediti iusto impedimento fuerit prolata, & per tot.*
7 *Instantia non currit si Iudex à superiore, vel a Iudice Ecclesiastico fuerit inhibitus.*
8 *Instantia non currit pendente articulo praiudiciali.*
9 *Instantia nō currit dum altercatur de mandato procuratoris, vel de legitimatione personæ.*
10 *Instantia non currit pendente termino probatorio vltramarino.*
12 *Protestatio non requiritur quando impedimentum est notorium.*

ARGVMENTVM.

Sententia obscure prolata ob periculum peremptionis instantię an sit Nulla si ad instantiam impedimenti iusto impedimento fuerit prolata ad intellectum Pragmaticalis Constitutionis sub titulo de le sententie obscure.

RESOLVTIO. LX.

Alias latius firmatum est per nos *resol. 66.* sententiam obscure latam videlicet cum clausula condemnamus condemnandum, & absoluimus absoluendum, de iure nō subsistineri; nisi ista Iudice ob periculum peremptionis instantiæ proferatur, quādo de causa infra terminum instantiæ, ius dicens instructus esse non posset, idque propter tertium Conflictus Aduocatorum allegationes, vel aliter eueniat, ita vt dicatur constitutus in angustia extremitate temporis. Euenit quandoque, vt ex aliquibus iustis impedimentis instantię cursus retardetur; ita vt dubitari contingit; an possit pars impedita sine periculo nullitatis impedimento non obstante sententiam obscure decidi facere præstextu periculi peremptionis instantiæ, & habere se pro expedita nolens de impedimento se letare.

1 In quo articulo dicendum, quod si facto † proprio legitimo, vel aduersarij impedimentum eueniat, & tunc licet ita impeditus ne cōtra eum currat instantia sit tutus *c. ex ratione vbi communiter canonistæ de appellat. l. cū ipsess. de essusat. tutor. iuncto summario Nicolai de Neapol. Alex. consil. 42. lib. 3. Afini. in praxi. §. 2. c. 6. 7. Cagnol. in l. ea est natura n. 9. ff. de regul. iur. Afflict. in constit.: appellationum tempora in fine, & decis. 29. 50. Marant. de ord. iudic. p. 5. nu. 24. 30. Mysinger. centur. 5. obserua. 98. nu. 1. 2. centur. 3. obseru. 59. 62. Hyppol. Rimin. consil. 139. Neuizan. consil. 42. n. 8. 9. Boeri. decis. 247. Ludouic. decis. Perusin. 36. Gramat. decis. 69. Crauett. consil. 833. Mastrill. decis. 275. num. 9. & decis. 185. Tiraquel. de retract. lignag. §. 12. gl. 2. n. 2. 3. 4. Gail. lib. 1. obser. 91. & 142 Rolan. consil. 82. lib. 4. Bero. consil. 36. n. 3. lib. 3. Scaccia de appellat. lib. 3. c. 2. qu. 15. art. 3. per tot. fol. 318. Thesaur. decis. 10. Rebuff. de appellat. ar. 6. glos. vnica. Eugen. consil. 75. num. 14 Cumia ritu. 88. a num. 56. ad nu. 73. Nepitn supra Consuetud. Cntin. Consuetud. prima infra, quod tempus tit. 40. num. 38. Raudens. decis. 10. Ferrar. in tractat de appellation. cap. 9. Roger. consil. 24. lib. 2. Muta super Consuetud. Panor. cap. 16. num. 89. 90. 91. Zucard. cons. 37. Ponte cons. 142. n. 7. 8. 9. 10. li. 2.*

Valen-

*Valenzuel. cons.44.num. 52. Mari. Anguissol. cons.
241.n.6.Carrocc. de remed.contra sent.excep. 127.
num.61.Ioan.de Amic.cons.6. & cons.139.Natta
consil.172.nu.17.Intrigl.Singular.84.nu.11. lib.3.
Sola super constitut.Sabaudie de iudicijs Glos.3.nu.4.
5.Carp.super statu Mediol. c.21,n.95. vol. 1.* cũque
instantiæ cursus impeditur consequens esse videtur,
vt non dicatur periculum peremptionis adesse,
vt obscure sententia valide proferri possit;quia
tunc de instãtia tolitur tempus impedimenti, seu
verius instãtiæ restituitur. Tamen quia impedimẽtum
prouenit tũc facto proprio, & esset simpliciter
introductum fauore impediti, puto quod eo
impedimento non obstante valide per impeditum
peti posset sententiam obscure proferri ob
periculum peremptionis instantiæ, cuique namque
licet iuribus in eius fauorem introductis renuntiare.

At si impedimentum facto iudicis iusto proueniat,
vt si de eiusdem iussu legitima causa subsistẽte
impedimẽtũ libero cursui instantię de mandatũ
sit, vt si apponatur litt.P. per quam cursus instantię
suspẽditur *Rim.Sen.cõs.66.* Et videtur, quod iudicis
impedimento non obstãte possit valide sententia
obscure decidi ob periculum peremptionis:
3 Nam instantia † semel cœpta suo marte currit,
etiam contra impeditũ facto iudicis; licet inde in
integrũ restitutio ex clausula generali, si qua mihi
iusta causa concedatur ex magis communi.
*Marant. de ordin.Iudic.part.5.nu.31.Asin. in praxi.§ 2.capit.6. Perusin.dec.36.num.1.Misinger.centur.1.obser 42.Surd.consil.268.num.35.Capic.decis.
11.n.15.16.Gramat.dec.69.Saccin.cons.31.num.9.
vol.1.Thesaur.dec.10.Viui.opinion.307. Sforza de
restitution. quæst.67. Scaccia de appellation. lib. 3.
cap. 2. quæst. 15. num. 123.seq.fol. 332. Trentacinq.
variar. resolut. lib. 2. de iudic. resolut. 4.num.
27. vers.in tertio,casu sequent. & versic. Primam
opinionem Carroc. de remed. contr. sentent. except.
127.num.61. Cenall. commun. contra commun. qu.
338.Bimi.cons.158.num.5.6.volum.2. Villalob. in
antimonia iuris litt.I num.81.82.fol. 88.Carpan.super
statut.Mediolan. cap.21.num 59.60. volum.1.*
Et tanto magis irreparabiliter currit instantia si
4 impeditus † facto iudicis de impedimento protestatus
non fuerit *Crauet.cons.270.num.3. Ofasc. decis.12.num.7. 8.Natta cons.32.nu.15.16.Mohedan.
decis.2.de iudic. Dec.cons.677.num.3.Thesaur. dec.
10.n.12 Hippol.Rimin.cons.115.nu.50. Castill.dec.
47.num.7.* merito si currit instantia, impedito facto
iudicis videtur posse sententiam obscure proferri
valide, cum immineat peremptionis periculum.

Sed contrariam sententiam puto veriorem,
5 Nempe non esse in potestate † partis impeditæ
facto iusto iudicis,& apposita litt.P. valide sentẽtiam
obscure decidi facere,non obstante impedimento,
quia tunc instantiæ cursus retardatur, &
nullatenus imminet periculum peremptionis, &
licet recepta sit opinio, quod impedito facto iudicis
currat instãtia,quamuis impeditus ex clau-
6 sula generali restituatur; Tamen hoc † receptum
est apud nos nisi factum iudicis iustum sit, & ex
causa legitima processerit, tunc enim restitutione
opus non esse, sed instantiam ipso iure nõ currere
omnes firmant *ita Abbas in ca. venerabilis n.
10.de Iudici.Marant.de ordin.iudic.p.5.Asin.in praxi
§.2.c.11.n.29.Muta super Consuet. Panor.cap.16.
n.91.Ponte cons.142.num. 7.lib.2.Cumia ritu 137.
n.64.Trentacinq.dict.loco nu.27. in fin.vers. in quinto,
& vlt. & n.28.seq.* Hinc etiam influit, quod si
7 † iudex secularis ab ecclesiastico, vel a superiore
sit inhibitus instantia non currit, quamuis impedimentum
sit facto iudicis *iuxta terminos cap. tuã
de ordin.cognition. Abbas in cap. venerabilis nu.10.
de iudic.Maran.p.5.n.39.Corsett.libr.2. quæst. 5.n.
2.ante versic.sed hæc consideratio fol.124.Asin. in
praxi §.2.cap.11.num.3. 4. Afflict. in const.hac leg.
num.6.Trentacinq.variar. resolut.lib.2. de indic. resolut.4.n.27.vers.in quarto casu.Carpan. super statut.*
8 *Mediol.cap.21.n.71.volum.1.* Idem est si † articulus
præiudicialis penderet,& de eo disceptandum
sit,quia interim instantiæ cursus suspenditur,veluti
emergente articulo audientiæ, attentatorum,
peremptionis instantiæ, nullitatis, desertionis,
in competentiæ Iudicis admissionis, appellationis;
vel de compromittendo vigore statuti,
vel quod testes producantur,vel non, vel simili
*l.petende vbi Bart. declarat.C de temp.in integr.restitut.l.intra vtile ff.de minor vbi Doctores Clemẽti:
quandiu de appellation. cap.tuam de ordin.cognition.
Paul. de Castr.cons.21.seu 135.volum.2. Riminald
cons.394. n.4.vol.2.Hippol. Riminald. cons. 136.n.
6.lib.2.Decian.cons.356.in fine. Alexandr.cons.42.
num.11.lib.3.Bero.cons.36.num.2.4.consil.51.num.
8.libr.3.Natta cons.172.n.16 Asin.in praxi §.2.c.
11.nu.1. 2.sequent.Sforz.de restitut. in integr.quæst.
71.num.10.Carroc. decis.44. nu.9.Tiraquell. de retract.
lignag.§.1.glos.10.num. 40.& seq.§.12.gl. 2.
per tot.Thesaur. decis.10.num.6.10. Carpan. ad statut.
Mediolan.c.21.n.67.68.seq. num.78.79. vol.1.
Afflict.in constitut.hac lege Brunor. a Sole quæst.24.
a nu 49.sequen. Cumia ritu 88. num.63.65. Capic.
decis.11.nu.10.sequ.Mandel. cons.282.Raudens. decision.10.
Viui.dec.286.Rota Romana decis.102.de
appellation.& in nouissimis dec 81.nu.3.p.2.Muta ritu
171.n.28.Gabr. de arbitr.concl.4. Costa de ratione
rata q.234.num. 12.Scaccia de appellation. lib.3.
cap.2.q.15.num. 82.seq.f.326. Sola super constit.Saband.
tit.32.glos. 10. num. 8. Cardinal. Tusch.Concl.
207.208.litt.I.volum.4.Gratian.discept.61.num.3.
Bredero. de appellation.p.2.col. 157.seq. Papon.arresta.
17.lib.12.tit.3. Balb.decis.183.* vel si de man-
9 dato procuratoris † disceptatur, seu de personę legitimatione.
*Bald. in l.contra maiores. colum. final
C.de inoffic.testam.& in l. post edictum §. circumducto
ff. de iudic.Iason.in leg.properandum num. 6.C.de
iudic. Cotta in memoral. verbo instantia Catald. de
Siudicat. num 72. Vini.commun.opin. verbo iudex
non potest num.10. Muta super Consuetud.Panor. c.
12.n.10.Asini in praxi §.2.c.11.n. 3.* vel pendente
10 † termino probatorio vltra marito iuxta ritus dispositionem
ad testium examen extra Regnũ existentium,
vel in longinquis partibus. *Abbas in ca.
venerabilis n. 10.de iudic.Scaccia de iudic.l.2.c.3.n.
201. 202.& de appellat.lib.3.c.2.q.15.sub n. 291.
f.368.Ioan.de Amic.cons.6.n.10.Treatacinq. var.
resol.libr.2.de iud.resol.4.n.27.vers.prima est Asin.*

in

in praxi §.2.c.11.n.25. *in fine,& num.* 26.*Guttier.de iurament.confirmator p.3. c.5.nu.16.Muta ritu 171. a num.22.sequeut.Cumia ritn 137.num.63.Azeued; ad decnr. Pinan.cap.6.num.87 in fiue verf.secunda limitatio.Scipio Rouit.super Pragmat.Regni Neapol. in tit. de ordiu. iudicior. Pragmat. 7. num. 36. Carpan. super statut. Mediolau. cap. 21. num. 75. 76. volum.* 1. in quibus casibus legitimis impeditur cursus instantiæ legitimę iuxtaque ex causa procedere dicitur Iudieis impedimentum, cum littera P. quæ Articuli, & iusti impedimenti pendentiam denotet itaque moribus in Regno receptum est quare Iudicis prouisio huiusmodi, vel impedimentum siue iusta, siue iniusta sint facile de albo nigrum, & ius inter partes, de non ente ens. Nec in absoluta potestate inpediti esr vires impedimenti eneruare, cum etiam ex illa Iudicis prouisione ius dicatur ambabus partibus quæsitum, & sententia obscure lata nulla rederetur, funditus periculo peremptionis ipsius deficiente.

Nec absolute receptũ est partis protestationẽ requiri dato impedimento facto Iudicis contra-
11 rium † namque firmarunt *Asin. de exequution.*§. 2.*cap.7.Natta consil.172.Cranetta consil.833.u. 2. Mari.Auguissol.cons.241.n.2. Lancellot. Gall. cous. 111.n.36. Franc. Caldas de Pereira,de renouatiou.*
12 *emphyteus.lib.1.q.7.n.*4. Sed cum † notorium extat impedimẽtum, vel per acta publica de eo doctum fit nulla exigitur protestatio, sed ipso iure dato impedimento legitimo, & ex iusta causa proueniente facto iudieis instantiæ cursus impeditur *Crauet. cous. 270. numer. 3. dum respondet Iason. Raudens decis. 10. numer. 11. Osasc. decis. 9. unm. 4.Decian.cons.356.vers. nou obstat Cagnol. in leg.in omnibus causis ff. de reg iur. Scrader. de feud. part. 6.cap.2.n.43. Ruin.cons. 138.num.5.lib. 5. Afflict. deeis. 29. & decis.50.lib.5. Eugeuius cous.75.num. 15. Boeri. decis. 40. num. 7. Mastril. decis. 185.n. 7. Iacob.de Laurentio in tract.de Iudie. suspect.c.14. nu.132.f.140.*

SVMMARIVM.

1 *Adiudicationes bonorum debitoris, cnm euormissima læsione procedentes per viam relationis Principi facta per Regui Tribuualia rescinduntur, non obstante pacto ad discursum.*

2 *Remedium l. 2. C. de resciudend. venditione locum babet etiã iu venditionibus subbastata ex iudicis decreto factis.*

3 *Ouera accollata a creditore in decreto an ad læsionem vltra dimidium inducendã iuxta l.2.C. de resciud. vendit. pars pretij dicantur pretium augendo, vel diminuendo, & num. 4. 7. 8. 14. 16. 17. 18. 19. 20. seq. 23. seq. 30. seq. 34.*

5 *Ius quod babet venditor, vel concedens nou censetur venditum tantum, vel translatum ex titulo oneroso, sed res tota absque aliqua deductione dicitur vendita secus ex titulo lucratiuo, in quo tantnm ius concedeutis concessum datum, vel legatnm dicitur nu. 6.*

7 *Creditor bona sui debitoris sibi distrabens cum aliquo ouere dicitur rem possidere ne dum ex causa sui crediti cuius vigore processit distractio, sed etiã ex causa oneris accollati, & n. 8.*

8 *Exceptio anterioritatis pariter priuilegiatæ uõ admittitur aduersus exequutionem censns iuxta formam bullæ si oppouens rem, quam possidet sibi distraxerit pro credito auteriori sibi accollando creditum posterius, & sic rem in parte pro causa posteriori detineat.*

9 *Debitor cuius bona fuerunt adindicata cum onere non vero, nec debito agit contra oblatorem, vel creditorem distracntem pro valorem oucrum accollatorum nou debitorum.*

10 *Accollans non potest difugere solutionem onerum vere debitorum.*

11 *Debitor qui in termino ad redimendum vult redire rem adiudicatam tenetur cum pretio, pro quo processit rei distractio quoque creditori, vel oblatori soluere debitnm pro eum soiutum pro quo debitori fuerit elapsa quindena, vel nulla ei competebat adnersus eum exceptio, & num. 35.*

12 *Veudita re simpliciter exusetnr vendita franca, & libera.*

13 *L.singularia ff.si certum petatur eiusq. fictione vuicns actns occultatnr.*

15 *Gabella an, & qnando ex oneribus accollatis in vẽditione, vel decreto debeatur. & n.38.*

17 *Dictio videtur fictionem, & improprietatem denotat.*

18 *Onera minuunt rei valorem 19.seq.23. & seq. 30. sequen.*

19 *Pretinm verum indicatur inspecto præsenti statu rei eum sui qualitatibus minuentibus eiusdem valorem 20.*

20 *Res tantũ valet quantum vendi potest.*

21 *Reditus appellantur, qui de pactis oneribus super suut.*

22 *Laudimium non computantur iu pretium ad læsionem inducendum, & ad rescindendum venditionem.*

23 *Lęsio vltra dimidium in terminis l.2.C.de rescind. vendition. est computanda deductis rei oueribus 24. & n.12.*

24 *Pacti de retrouendendo, vel termini ad redimendũ onus deducendum est à calculo prætij ad lęsionem inducendam, & contractnm rescidendum remedio l.2.C.de resciud.vendition.*

25 *Pactum de retroueudendo an miuuat tertiam, vel quartam partem pretij rei veudite 26. 27.*

26 *Terminut ad redimendum an minuat tertiam partem rei adiudieatæ, & n. 25.27.28.sequen.*

27 *Pactum de retrouendendo non perpetuũ, sed ad breue tempus an tertiam, vel quartam prætij partem minuat.*

28 *Terminus ad redimeudnm prorogatur per Principem iu Regno, & elapsus ab eodem reuiuiscitur prorogaudo non obstante peremptione.*

29 *Principes ex gratia terminum elapsnm prorogat, & Spiritum vitæ ei insufflat.*

30 *Insinuatio non requiritur in donatione si vltra quãtitatem taxatam ad insinuandam douationem res donata valeat cum oneribus super re debitis, quia sine oneribus minus valeret.*

31 *Decretum est validum licet onus accollatum non sit verum, & uon debeatur.*

32 *Debitor redimens rem ad iudicatam infra terminũ*

ad redimendum tenetur tantum soluere creditori, vel oblatori creditum, seu pretium pro quo exequutio, & distractio processit non autem onera accollata, vel soluta 35.

33 *Pinguevalens creditori ex forma ritus debetur de pretio pro quo exequutio processit non autem de oneribus accollatis.*

36 *Fictio l. singularia ff. si certum petatur, vt procedat requiritur omnium partiũ præsentia tempore actus super quo præsentia lex ipsa fingit Lex non fingit super impossibili n. 36.*

37 *L. singularia ff. si certum petatur, eiusque fisco supponit actum super quo fingit resolutum, & extinctum, & nouum inde creatum ex fictione translatiua.*

39 *Onera non accollata in secundo decreto an sint deducẽda de valore rei distractæ franche, & libere adminuendam læsionem, & n. 41.*

40 *Euictio debetur si res francha, & libera fuerit vendita.*

ARGVMENTVM.

Adiudicatio ex secundo decreto an cum enormissima læsione procedere dicatur, si onera accollata a rei valore in pretij computatione deducantur, ad nullitatem decreti inducendam pacto ad discursum non obstante.

RESOLVTIO LXI.

1 PEr viam relationis † factę Principi per suptema Regni Tribunalia adiudicationes omnes iudicales de bonis debitoris ad discursum venditis in quibus læsio vltra dimidium interuenerit absolute hodie rescinduntur pacto de vendendo ad discursum nõ obstante *cui latissime post Castrens. cons. 156. libr. 2. respondet Illustr. Proregis Consultor de escudero in suis iustificationibus in causa Baronisse Bissare cum Iacobo Cagio impressis post decis. 247. Mastrill. tom. 3. idem Mastril. dec. 33. Giurb. decis. 105. Castil. decis. 14. quibus accedant Morla in emptor iuris. q. 23. de contrahend. emption. Parlador. rerum quotidian. lib. 2. c. fi. §. 16. n. 13. Gama dec. 40. 66. 94. 95. & 168. Roderic. de annu. redit. lib. 1. q. 14. n. 62. Mugnos de Escobar. de ratioc. p. 1. c. 3. n. 12.*

2 Quod etiam † Iudicis decreto, vel subhastationibus non obstantibus procedere concludunt. *Morla dict. q. 23. Asini de exequution. §. 7. cap. 147. lib 2. Burgos. de Paz. cons. 3. num. 26. & consil. 29. n. 23. Ceuall. commun. contra commun. quæst. 121. 172. 536. & 633. n. 6. Intrigliol singul. 320. lib. 1. Gratian. disceptation. 7. num. 10. sequent. Fach. controuers. iuris libr. 2. cap. 12. vers. amplius, & sequen. reiectis contrarij Franc. dec. 224. n. 2. Muscatel. in praxi. glos. venduntur nu. 53. 54. Burg. de Laudimi p. 2. inspect. 45. num. 12.*

3 Ad ostendendum, vel excludendum † immodicam, quam vltra dimidium veri prætij vocamus læsionẽ alioquin indistractionibus huiusmodi interuenisse, vel non controuersum vehementer extitisse vidimus, an ne dũ annuorum an redituum, quorum comparatione verus iustusque rei valor dignosci solet spectandus sit, sed etiam onera a creditore in decreto super re accollata computentur, vel á rei valore deducãtur: Ita vt si res valoris centum distrahenti creditori pro decem adiudicetur cum onere soluendi quinquaginta non dicatur ląsionem vltra dimidiũ adesse cum onus, & pretium importent sexaginta, & ideo inspecto valore rei quod est centum non dicatur enormissimam ląsionem locum habere, nec remedium *l.*
4 *2. C. de rescindend. vendition.* An vero † de valore rei deducendum primo loco potius sit onus accollatum, & ląsio mensuranda a residuo pretij deductis oneribus veluti si res valoris 100. adiudicetur creditori pro decem cum onere soluendi quinquaginta debita super re cõputatio fieri debeat, vt deductis quinquagnita accollatis res adiudicata, quæ est valoris centum remaneat valoris quinquaginta, & ideo facta adiudicatione rei valoris quinquaginta pro credito decem remaneat euidens læsio vltra dimidium in quindecim.

Et pro fundamento opinionis, quod onera accollata calculanda sint cũ pretio, pro quo processerit exequutio ad læsionem, inmodicam vltra di-
5 midium escludendam, potissime deducimus † quod quando onerati debitoris bona distrahũtur pro credito oblato cũ oneribus rei accollatis nõ tantum ius debitoris, quod habet super illis bonis deductis oneribus, & ęre alieno. Sed tota res totumque prædium distrahitur atque venditur, ex quo in titulo oneroso non tantum venit cõcedentis ius, quod in re habet: Sed res tota absque alia deductione dicitur vendita *leg. qui Tabernas, & leg. si cum venderes ff. de contraben. emption. Surd. consil. 13. num. 29. sequen. & decis. 265. num. 28. Bero. consil. 156. n. 3. consil. 158. num. 29. volum. 1. Gomes. variar. resolution. lib. 1. cap. 12. sub num. 15. Castil. decis. 14. num. 44. & 46. Menoch. cons. 1105.*
6 *& 1106. numer. 2. lib. 12.* Quod secus esset † si in traslatione ex gratuito titulo essemus prout huiusmodi sunt legata donationes, & similes nam tunc semper de iure tantum concedentis dicitur facta dispositio, & de eo quod deductis oneribus, & ære alieno in re habet etiam quod de eis nulla fuisset facta mentio *Bald. in rubr. C. de contraben. emption. Angel. Imol. Alex. Roman. & Bertrand. per Castill. d. dec. 14. n. 45. Surd. d. cons. 13. n. 2. 3. 29. cons. 113. n. 13. 14. 15. seq. & cons. 235. n. 15. & dec. 172. n. 7. Dec. cons. 454. n. 11. Couar. pract quæst. c. 2. Gomez. var. resol. lib. 1. c. 12. n. 15. & lib. 2. c. 3. n. 4. 5. Gratian. dec. 56. Moroc. cons. 19. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 9. tit. 1. num. 15. seq. Menoch. consil. 1145. num. 4. lib. 12.*

7 Secundo, ex quo † onera accollata sunt pars pretij rei per creditorem distractæ, quæ non solum pro pretio oblato, sed etiam pro oneribus accollatis, quæ sunt pars pretij vendita dicitur *leg. fundi partem ff. de contrabend. emption. Castill. dec. 40. n. 9. & decis. 109. num. 69. 70. sequen. Mastrill. dec. 37. num. 7. & decis. 209. num 2. & sequen. lib. 3. Gutier. de Gabellis quæst. 51. num. 2. 3.* vbi quod au-

gent

gent onera contractus, & ideo extimari debent *Perusin.dec.97.Gama dec.256.Velasc.dec.43.& 70. Surd.dec.114.n.24.& cons.181.n.20.& cons.217. num.6 Decian.cons.106.num. 32.lib. 3. Graff. exception 28.n.41.*

8 Quod admodo verum est † vt creditor cui rei fit adiudicatio,ne dum ex causa pretii oblati tantũ possidere dicatur, sed onerum accollatorũ,pro quibus etiam venditio,& distractio facta dicitur per ea,quæ post omnes dixit *Mastrill. dec. 37.* ita vt si onera accollata posteriorem habeant causam, & pretium, seu creditum pro quo processerit exequutio, sit anterius aduersus creditorem bullarem medium agentem non potest excipi de possessione ex causa anterioris, vt passim seruatum est,

Accedat prædictis, quod licet verum sit decretum secundum inualidum non redi, quando onera accollata non vera,seu indebita super di-
9 stracta re detegerentur.Attamen debitori† cuius bona iudicialiter distracta sunt aduersus oblatorem,seu distrahentem creditorem pro valoris repetitione huiusmodi onerum accollatorum, & indebitorum actione consulitur *vt dixit Intrigl. Singul.173.num.63.lib.2. Boniorn. in causa Flori-*
10 *die, & Mutaritu 112.nu. 81.& 82.* Et quando † onera sunt vera debita non potest ille, qui sibi accollauit solutionem diffugere *vt post Vicent. de Franch.& alios dixit Castill.dec.42.nu. 9.* quod non esset si bona non dicerentur distracta etiam pro oneribus accollatis, & non essent computanda in pretio.

11 Item etiam in diem videmus † quod quando onera accollata fuerunt per illum cui debitoris bona fuerunt distracta soluta creditoribus aduersus,quos nulla competebat debitori exceptio, vt puta quia fuerit ei lapsa quindena, si in termino ad redimendum vult redimere debitor tenetur etiam,cum pretio depositare onera prædicta,*vt late dixit Mastrill. dec. 88.per tot.* Quod non procederet si bona dicerentur distracta pro pretio oblato deductis oneribus,& onera non augerent rei pretium ad escludẽdum enormissimam lęsionem, sed tantum salua esset actio contra debitorem, prout illo creditori cuius fauore fuit facta accollatio competebat.

Nec prædictis obstare videtur. *Guttier. de iuramen.confirmator. p.1.cap.26.num. 14. & 15. cum alijs post cum infra relatis num. 23.* dum iuxta terminos *l.2. C.de rescidend. vendit.* dicunt rem extimandã deductis prius oneribus super ea impositis; Nam prædicti loquuti fuisse videntur in casu, quo res esset simpliciter vendita, & non quando cum oneribus fuerit vendita, & diuersitatis ratio de vno casu ad alium esse videtur, quia quando venditur simpliciter videtur vendita franca, & absque aliquo onere, *vt post Surdus decis. 165. nu. 3. & seq. & cons.13.voluit Castill. decis. 14. nu. 41.sequent.*

Ob id si onera essent in extimatione deducẽda emptor deceptus,& in damno remaneret. Quando vero est facta vẽditio cum oneribus illud onus est pars pretii,& venditor consequitur liberationem ab obligatione per eum contracta,vna cum alijs suis bonis ex accollatione facta per emptorem,quam accollationem loco pretij ipse consequitur *Gratian.disceptat.258.num.34.& 38.* Proinde nullatenus dicendum videtur quod onera accollata primo loco fiat a calculo pretij rei deducenda,cum sint pretium rei vẽditæ ex dictis.

13 Videtur enim in casu isto † interuenisse fictionem *lege singularia ff.si certum petat.* per quam vnicus actus occultatur,super qua lex vere fingit dũ venditor loco pretij recipit obligationem, & accollationem factam per emptorem, licitatorem, vel creditorem *Mastrill. decis.209.n.5.lib.3.*

Ex quibus cessaret quoque obiectum, quod in hoc fieri posset de quo *infra nu. 34.* Nempe quod
14 † si onera essent ad calculum pretij rei distractæ computanda ad esclusionem læsionis sequeretur inconueniens,quod cuilibet pro minimo pretio liceret sibi adiudicare bona magni valoris,accollando sibi onera super eis debita: Quia aut onera sunt debita, & tunc ex accollatione debitor principalis est indemnis seruatus, tam de persona, quam super alijs bonis ex accollatione emptoris,& creditoris,vt diximus, & semper pro suo interesse agere potest contra adiudicatarium ex accollatione facta, vt creditoribus accollatis soluat; Aut non sunt debita onera, & potest creditorem cogere vt sibi soluat onera accollata,quæ non debentur,vt supra dictum est.

15 Nec obstant,qui voluerunt† quod ex oneribus accollatis non soluatur gabella, si debeantur super re stabili alienata, & quod ideo onera ante omnia deducenda sint a calculo valoris rei pro lęsione detegẽda,quasi dicatur onera prædicta nõ esse pretium rei venditæ cum gabella soluatur tantum de pretio,quod penes vẽditorem peruenit.Quia vltra quod contrariam opinionem tutati sunt *Gironda de gabel. in prolog. num. 34. Lasarte de decim. venditión.c.15.num.10.15.19.cum seq. Guttier.de Gabel.quæst.51.sub n.4.versic.& ideo,*& hodie seruari, ac decisũ pluries in Regno. *Nostrates in allegat.pro Nicolao Fimia contra Ioa.Mariam Scaniglia ex Bald.cons.164. in fine lib. 5. Crafaglion. in suo repertor. verbo Gabella,* & decisum in dicta causa de Scaniglia *nouissime Mastrillos testatur dec. 209.libr. 3. in fine* secundum distinctionem *per eum* relatam. Nec recte, vel necessario inferri videtur non solui gabellã de onere, ergo ante omnia onus a pretij calculo est deducendũ,& de eo quod super est facienda extimatio valoris rei distractę;Quia iam in casu isto firmauimus, quod distractio facta etiã pro onere,quod est pars pretii & pro eo onere,seu eius causa res dicitur possideri,& ex accollatione rei venditor, seu debitor fuit consequutus liberationem super alijs bonis,& debet indemnis seruari a creditore, vel licitatore, cui cum dicto onere fuerit facta rei distractio.

16 Prędicta sic ergo videantur dubium redere huius quęstionis punctum pro opinione, vt in enormissima lęsione cõsideranda,onera accollata pretiũ rei distractę augeant,contrariam opinionem veriorem magisque de iure probatam esse arbitror, quod immo onera prędicta rei distractę valorem minuant,ita vt in lęsione detegenda ante omnia onera tollantur in calculo valoris rei, & de residuo

ſiduo deductis oneribus fiat computatio ſi adſit læſio,vel non.

Ad euidentius rei huios fundamentum, rememorandus eſt *textus in dicta leg.fundi partem de contraben.emption.* a quo præcipuum fundamentū pro diuerſa opioione deſumitur, ad probandum onera eſſe partem pretij, ſeu io cumulo pretij ad eius augmentū venire.Qui textus ne dū nō obſcu-
17 re ſeotit improprie onera eſſe partem pretij † propter vim verbi videtur, quo textus vſus fuit, quod improprietatem, & fictionem importat *lege naturaliter in princip. ff. de acquirend. poſſeſſion. Surd.conſ.255.num.21.& deciſ. 195.num.* 13. verum eſpreſſe dicit onera valorem rei minuere, nō autem pretium augere, vt patet ex verbis ibi *vi-*
18 *lius vendidiſti vbi gloſ.* itaque† dicendum eſt onera partem pretii eſſe ad illud minuendum, veluti ſi res valoris 100. ſine oneribus vendatur eum oneribus quinquaginta iſta onera ſunt pars pretii; quatenus verum rei pretium minuunt, & reducunt ad valorem quinquaginta *dicta leg.fundi partem,& leg.ſi ſeruus communis in princip.de donation. Abbas in cap.aliquibus num.2. de decimis capit.cum Ioannes.vbi Abbas de fide inſtrumentorum. Rolan. conſ.96.num. 38.libr.2.Foller.de cenſibus in verſic. tamquam res iudicatas num. 30. Prouinzalis in conſilio impreſſo poſt Caſtill.deciſ.7.num.1.2.& Boniorn.in cauſa floridie nu.25. ibidem impreſſus. Anton.de Burgos in capit.1.num.5.de emption. & vendition. Laſarte de Gabell.cap.15.a num.12.per Valenzuel. conſ 94.nu.92.Oſaſc.deciſ.91. in fine num. 20.cōſ.92.n.10.Schenar. cōſ.19.n.19. Lup. de vſuris comentar.2 §.5.n.136.Molin.de primogen.lib.2 c.4. num.20.Maſcard.de probation.concluſ.447.num.13. Dec.conſil.167.num.5.& conſil.303.num.3. Ceſal. conſ.496.num.43.Soccin Senior conſ.248.in fin. lib. 2. Menoch.conſil 338.numer. 30. & conſ.1021. num. 5. lib. 11. & conſ.1174.num.40.libr.12. Conar. l.2. variar. reſolut. cap. 10. numer. 1.2. Gratus conſ.39.num.3.& conſ.157.num.5. lib. 2. Pinell. in leg.2.in 3.p.num.19.C.de reſcindend.vendition. Alciat.conſil.110.num.5. Tiraquel.de retract.conuention.in præfat. n 20.Bero. conſ. 169. n. 16.l.1.Crau. cōſ.145. n.9.Boer.conſ.30.n.8.Cagnol.in l.2.n.243. C.de reſcinden. vendit. Baeza de non Meliorand.dot. cap.28.Guttier. de tutel p.3.cap.34.præciſe num.24. Gabr. de emption.& vendit.concluſ. 1.num. 51.Gomez leg.Tauri.51.num.13.Seraphin.deciſ.1030.nu. 1.Turret.conſ.1.num.145. vol.2.Tuſch.litt. V. cōcluſ.15.num.11.Ripa in l.1. §.ſi hæres num. 25.ff. ad Trebell. Scaccia de commerc.& cambys §.1.q.7. p.2.ampl.8.num.154.fol.280.Surd.conſ.181. n.20. conſ.427.num.47.conſ.451.num. 36.conſ. 452.nu. 76.Mantica de tacitis,& ambiguis conuent.lib.4.tit. 20.n.38. Anel.de Amatis conſil. 12.num. 31. 32. Aluar.Velaſc.conſultation.43 num.5.& conſult.78. Maſtril.dec.37.num.7.Decian.conſ.106.num. 32. l. 3.Graſſ.exception.28.num.41. Caſtil.dec.109.num. 69.70.& 71. dec.14.& 127.Milan. dec. 9.nu.62. lib.2.Roder.Suarez.in tit.de laſarras n.4.5.Fontanel. de pactis dotalibus clauſ.4.gl. 18.p 1.nu.76. Felic. de cenſibus lib.2.c.final.num.11.& in addition.ad capitulum prædictum n.5.Gratian.diſcept.258.nu.38.*
19 *& diſceptat.343.n.8.& ſeq.* Et ideo† onus dicidi-

tur pars pretij inſpecta natura primeua ipſius rei quando videlicet erat libera, quia tunc plus valuiſſet,& propter onus dicitur eius pretium diminui verum autem pretium nō iudicatur inſpecta primeua conditione, & natura rei ſcilicet dum libera erat, ſed inſpecto ſtatu præſenti rei re ſcilicet conſiderata eum ſuis qualitatibus minuentibus eiuſdem valorem *Angel.in l.pretia rerum nu. 1.ff.ad legem falcidiam & in l.1.§.ſi hæres num. 2. ff.ad trebellian.vbi Alexan.Iaſon.& Ripa num. 27. & ſeq.& Angel.* dat exemplum de ſeruo, & equo male conditionato, quia minus valet propter
20 eius malam qualitatem: inde † enim eſt communis omnium teorica, quod dici ſolet tanti rem eſſe quanti vendi poteſt inſpecta rei qualitate,& deductis onerib.& illud dicitur eſſe pretium iuſtū & ita *per dictum textum in d. l. pretia rerum tradit Bartol.Caſtrenſ.Angel.Ripa,& omnes.Cagnol.in l.2. dicto n.243.C.de reſcinden.vendition.* vbi ex multis ibidem congeſtis aduocatos admonet, vt in probatione iuſti pretij rerum immobilium deducātur onera, & alias qualitates imminuentes pretium rei, itaque deducenda prius ſunt onera, & id quod ſuper eſt deductis oneribus dicitur eſſe verum rei pretium,*vt præcitati omnes* profitentur *& præciſe Roderic.Suarez.d.nu.* 4. 5.vbi quod ſi res valebat cētum,& debebantur decē dicitur valuiſſe 90.Et ſubdit, quod ſi quis habet aliqua bona, quę ad aliquod onus tenētur illud totū intelligitur in bonis habere, quod ouere deducto ſuper eſſet
21 hinc† *Baeza in tract.de non Meliorand.dot. dicto c.* 28.eos dicit appellari reditus,qui deductis oneribus ſuper ſunt,& ſubdit, quod incōputatione facienda deducenda ſunt prius onera, quod ex aliis ſupra adductis comprobatur, ſicque verus
22 † calculus pretii faciendus eſt ad detegendam læſionem computando, id quod emptor tantum in eius commodum recepit, & beneficium ideo laudimi a non facere exceſſum,nec computari ad reſcindendam venditionem,quia emptor illa nō recepit *Rebuff de reſciſ.contract. artic. vnic. gl. 15. n.17.Gratian.diſcep.258.n 40.41.Giurb.deciſ. 105. n.6.Caſtill.dec.127.num.11. Cancer. variar. reſol.l. 1.c.13.nu.13.*
23 Et in terminis † *l.2.C.de reſcind. vendition.* quod in computatione facienda ad detegendam læſionem onera prius deducantur de valore rei in tantum,quod res valere dicatur quantum remanet deductis oneribus probant. *Decian. conſ. 308.Tiraquell. de retract.conuention. in præfation.num.25. de retract. Lignagnier.gloſ.4.§.29.a num. 8. ad nu. 11.Caſtill.dec.14.num.33.Gutier. de iurament.confirmator.p.1.cap 26.num.14.15.Gama deciſ. 156. Peruſin. deciſ.97.Gratian.diſceptation.258.num.38*
24 *ſequent.& diſceptation.343.nu.9* Hinc† quando pactum de retrouendendo,vel terminus ad redimendum rem venditam,ſeu diſtractam exiſtit ad detegendam læſionem iuſta termino *dicta leg.2.* eſt facienda extimatio rei vendite, vel adiudicate habito reſpectu ad rei extimationē cum pacto prædicto de retrouendendo, vel termino ad redimendum ad valoris diminutionem per ea, quæ dixerunt *Dec.dicto conſil.308.Traquell. & alÿ Pinell.in leg.2.p.3.capit.4.numer. 19.C. de reſcindend.* *vendi-*

vendition. Cefal. conf. 261. *num.* 9. *Pedamontan. dec.* 41. *num.* 14. *Surd. conf.* 217. *num.* 8. *& conf.* 451. *n.* 36. *Gama dec.* 138. *n.* 2. *Velasc. dec.* 70. *num.* 10. *Caualcan. dec.* 16. *num.* 8. *p.* 2. *Fontanella de pactis dotal. clausul.* 4. *glos.* 18. *p.* 1. *num.* 77. *volum.* 1. *Anton. Faber. C. de rescindend. vendition. lib.* 4. *titul.* 30. *definition.* 27. *Thesaur. decis.* 120. *nu.* 2. *Bim. conf.* 21. *num.* 11. *Mandell conf.* 791. *nu.* 21. 22. *lib.* 4. *Menoch. lib.* 3. *præsump.* 122. *nu.* 9. *Mantica de tacitis, & ambig. conuention. lib.* 4. *titul.* 20. *num.* 41. *Roland. conf.* 58. *num.* 12. *libr.* 4. *Bero conf.* 169. *num.* 17. *lib.* 1. *Ludouis. decis.* 492. *num.* 10. *Molin. de contract. disputat.* 393. *num.* 7. *& sequent. Ladereb. conf.* 129. *num.* 5. *Couarru variar. resolut. lib.* 3. *cap.* 10. *num.* 1. *Roderic. de Ann. redit. lib.* 2. *q.* 3. *num* 6. 7. 8. *Mascard. de probation. conclus.* 447. *num.* 10. *Rota Romana decis.* 746. *num.* 6. *apud Farin. in impres. secundo loco. Scaccia de Commerc. & cambijs §.* 1. *q.* 7. *p.* 2. *ampliat.* 8. *num.* 37. *Gratian. discep.* 786. *num.* 17. *Gabr. cõs.* 74 *numer.* 21. *lib.* 1. *Giurb. decis.* 105. *n.* 6. qui loquitur in termino ad redimendum dato a Ritu debitori cuius bona fuerunt adiudicata, & per partem aduersam nulla sit facta probatio valoris bonorum adiudicatorum cum termino ad redimendũ *ex Anton sola ad decret. Sabaud. tit. de pign. & subastation. glos.* 3. *n.* 26. 28.

25 Quamuis† in Termino ad redimendum difficultas sit an minuat tertiam, vel quartam partem pretii veluti in pacto de retrouendendo *firmant Soccin. conf.* 15. *n.* 56. *vol.* 1. *Alex. Raudens. conf.* 17. *num.* 75. *&* 139. *par.* 1. *lib.* 1. *Barz. decision.* 123. *num.* 6. *Surd. conf.* 226. *n.* 21. *Caualcan. dec.* 16. *nu.* 8. *p.* 2. *& decis.* 1. *num.* 25. 26. *p.* 2. *Perusin. dec.* 97. *Berretta conf.* 114. *Anton. Faber. C. de rescindend. vendition. l.* 4. *tit.* 30 *defin.* 27. *Hippolit. Rimin. qui plures refert conf.* 218. *num.* 117. *cum sequen. Lelius Zechus in tract. de vsur. c.* 1. *in fine Bonuisig. in tract. ad iuxtas negotiationes tit. de vendition. ad tempus cap.* 14. *num.* 5. *Turret. conf.* 28. *num.* 19. *& conf.* 80. *num.* 61. *vol.* 2. vbi de multorum opinione textatur, & quod alii id arbitrio Iudicis remitti dicunt *Molin. de contract. disput.* 393. *num* 7. *& sequent. Fontanella de pact. dotal. claus.* 4 *glos.* 18. *p.* 1. *num.* 78. *volum.* 1. *Ioseph Ludouic. concl.* 51. *vers. sed dubiũ facit. Cagnol. in l.* 2. *nu.* 58. *C. de pactis inter emptor. & venditorem Cepoll. de Simulation. contract. præsump.* 2. *Bursat. conf.* 117. *n.* 15. *Couarru. var. resolut. l. b.* 3. *cap.* 10. *n.* 1. *Roderic. de Ann. redit. lib.* 1. *q.* 6. *n.* 21. *&* 31. *lib.* 2. *q.* 3. *num.* 6. 7. 8. *&* 24. *& qu.* 11. *nu.* 33. *Gregor. Lopes l.* 28. *tit.* 8. *p.* 5. *glos. magna, verbo a censo ad finem Decian. conf.* 2. *nu.* 170. *lib.* 1. *& cõs.* 23. *num.* 18. *lib.* 5. *Vellasc. dec.* 70. *num.* 5. *Mascard. de probat. conclus.* 447. *nu.* 11. 12. *Menoch. de arbitrar. casu* 217. *n.* 4. 5. *libr.* 2. *centur.* 3. *Rota Romana diuersor. dec.* 746. *n.* 5. *p.* 4. *Tiraq. de retrat. conuent. in præfation. n.* 20. *Nauarr. Azor. Solsf. & alij per Scacc. de commerc. & cambijs §.* 1. *q.* 7. *par.* 2. *ampliat.* 8 *nu.* 38. *Gama decis.* 138. *num* 2. *& dec.* 178. *num.* 9. *Petr. Cened. collecta.* 26. *num.* 4. *Bimi. conf.* 35. *num.* 6. *Cabal. de vsur. q.* 35. *n.* 267. *Roger. conf.* 53. *nu.* 8. *Maluas. conf.* 106. *n.* 12. *Casanate conf.* 10. *num.* 45. *Sola in constit. Sabaud. tit. de pactis inter emptorẽ gl. vn. p.* 1. *n.* 4. *Serafin. dec.* 1063. *nu.* 5. vbi quod in Rota vsque ad sextam partem pretii extimari pactum de retrouendendo dicit idem *Farinac. decis.* 563. *n.* 5. *p.* 2. *t.* 4. *Gratian. discept.* 600. *n.* 8. *qui circam tertiam pluries decisum in Rota Romana testatur Honded. conf.* 33. *num.* 32. *lib.* 2. *Bertaz. consil.* 2. *num.* 33. *&* 34. *lib.* 1. *Cala de modo articulandi §.* 2. *num.* 209. *Bardellon. conf.* 34. *n.* 52. *lib.* 1. *Gabr. conf.* 74. *n.* 21. *lib.* 1. *Rouitus conf.* 56. *num.* 12. Et videtur, quod

26 sit† ex identitate rationis, quæ ita in termino ad redimendum procedere videtur, prout in pacto de retrouendendo, in quo tantum Doctores considerant conditionem illam, cum qua emptor nõ efficitur Dominus irreuocabilis, sed reuocabilis tempore venditionis quod tempus solum est inspiciendũ, quando rex extimatur, & nihil operatur si ex post tempus ad redimendum sit elapsum per ea quæ dixit *Dec. conf.* 307. *num.* 3. *& post Alios Tiraq. de retract. conuent. in præfat. n.* 24. Sed contrarium, quod non sit extimandus terminus ad redimendum, vt minuat tertiam partem prætii, vt in pacto de retrouẽdendo, sed satis minus quia dictus terminus ad redimendum per ritum est restritus ad quatuor menses tantum sed Doctores, qui in pacto de retrouendendo loquendo dicunt tertiã minuere supponunt pactũ de retrouendendo simpliciter, & perpetuum, vel saltem non restrictum ad tam breue tempus mensium quatuor,

27 vt est dictus terminus ad redimendum nam† quo breuius est eo certe minoris est, & consequenter tãto minus pretiũ diminuit *Ant. Fab. C. de rescind. vẽd l.* 4. *t.* 30. *defin.* 27. *in fi.* licet dicat hoc non probari. *Perus. dec.* 97. vbi ait ita vniformiter extimandũ pactũ de retrouendendo etiã si ad triennium restrictum sit, sed cum *Fabri* opinione concordãt *Roderic. de Ann. redit. lib.* 1. *quæst.* 6. *num.* 31. *in fine bene Aluar. Velas. dec.* 70. *n.* 5. *vers. sed, & vlterius. Cabalin. de vsur. qu.* 35. *num.* 267. *Bertaz. conf.* 229 *n.* 20. *tom.* 1. *in crimin. Testai allegat.* 3. *n.* 188.

28 Nec aduersatur consideratio, † quæ fieri posset id in Regno locum non habere dũ videmus, quod licet terminus ad redimendum sit mensium quatuor quotidie prorogatur quasi in perpetuum ab Illustr. Proregibus. Et quando est peremptus restauratur per prouisiones, quæ per principem solent fieri, quod prorogetur non obstante perentione, quæ prouisiones sunt ordinarie *vt post omnes dixit Giurb. dec.* 58. *n.* 1.

29 Nam hoc † prorogare, & insuflare spiritum vite est ex Gratia Principis *Afflict. in c.* 1. *num.* 45. *quæ sint regalia Gramat. dec.* 103. *num.* 117. *Roland. conf.* 4. *num.* 12. *lib.* 3. *Carauita ritu* 248. *num.* 5. 6. *Surd. conf.* 199. *n.* 13. 14. *Intrig. dec.* 15. *num.* 38. *Castil. dec.* 11 *num.* 17. *Masull. ad Capic. dec.* 165. *Burs. conf.* 2. *num.* 8. *Marant. p.* 5. *nu.* 33. *limit.* 12. *Mastrill. dec.* 70. *num.* 8. *& plenius de magistrat. lib* 3. *cap.* 4. *a num.* 368. *ad num.* 279. *Natta conf.* 636. *num.* 76. *Caualcan. decis.* 14. *num.* 30. *p.* 1. *decis.* 2. *num.* 29. *p.* 4. *Sola ad decret. Sabaud. tit. de iudic. glos.* 3. *num.* 7. 8. *Muscatell. in prax. ciuil. par.* 7. *glosa sententiam nu.* 46 *& sequent. Cagnol. ad decret. Montisferat.* 13. *§.* 6. *quæst.* 4. *in fine. Carpan. ad statut. Mediolan.* 21. *n.* 118. *Lancellot. Galli. conf.* 109. *num.* 22. *Costa subsidiar. remed.* 94. *nu.* 1. *& de retrotraction. cap.* 9. *casu* 17. *Iãlong. reclamation.* 106. *Cabal. constitut. Egidian. lib.* 6. *cap.* 11. *glos. A. num.* 7. *Menoch. conf.* 380. *num.* 38.

38. Capic. dec. 165. num. 5. Borell. de regis præstand. c. 61. num. 87. 88. Papon. cons. 124. num. 13. Afflict. in praxi. §. 2 cap. 16. nu. 8. cum sequen. Pute. de Sindicat. §. restat. num. 5. Boer. dec. 247. Hipol. Riminald. cons. 496. n. 41. Vant. de nullitates defect. iurisdict. n. 127. Frãc. dec. 250. Marta de iurisdict. p. 4. causa 141. nu. 1. & 11. Aldouin. cons. 54. n. 1. Molfes. in Consuet. Neapol. tit. de renuntiat. q. 1. n. 53. Card. Tusc. conclus. 215. lit. I. & concl. 672. lit. P. & concl. 83. num. 4. lit. F. Proinde cum in principis sit voluntate considerabile non est veluti quid in certum, super quo nõ potest fieri fundamentum si quidem non cogitur Princeps gratiam indulgere.

Et ad nostrum redendo institutum ecce ex prædictis fundatum, quod ex oneribus non pretiũ augetur, sed valor rei minuitur.

Quod etiam secundo loco comprobatur *ex Alexandr. ad Bald. in l. Sancimus. C. de donat.* dum in
30 simili dicit, † quod licet prædium valeat vltra quantitatem taxatã ad insinuãdam donationem, si tamen prędium oneribus obnoxium sit ex quo onera minus prædiũ faciunt valere, non erit necessaria insinuatio, cum re vera ex deductione oneris, quæ omnino facienda est dicatur donatum prædium, tanti valoris, quod insinuatione non indiget.

Tertio magis comprobatur ex eo quod hodie passim à nostris Tribunalibus receptũ est quod si prerium, & creditum, pro quo fit distractio non sit verum, decretum fit ipso iure nullum tamquam pro non debito, quamuis in obulo deficiat. Et
31 tamen † si onus accollatum verum non sit decretum validum sustinetur, ex quo onera non sunt vere pretium in decreto, nec pro eis pignus vere distrahitur *ita Boniorn. in causa Floridię post dec. 7. Castill. impræssus Mastril. dec. 37. num. 4. Muta ritu 112. num. 82. Intrigl. Singul. 173. nu. 67. lib. 2. Giurb. dec. 53. n. 11. Castill. dec. 109. n. 50. 79. seq. & decis. 127. n. 8. lib. 2.*

32 Quarto ad idem videmus, † quod in reluitione quam facit debitor infra terminum ad redimendũ tenetur offerre solum verum pretium, pro quo exequutio, & distractio processit non autẽ onera accollata quæ vere pretium non dicuntur, ideo non sunt in reluitione per debitorem soluenda *ex Milan. dec. 12. n. 124. p. 2. Mastril. dec. 37. nu. 5. & dec. 88. Muta dec. 12. n. 14. 15. seq. Castil. dec. 127. numer. 9. Nostrates* in causa D. Francisci Riquisens cum D. Ioannello Campo & recentius vidimus in causa D. Petri de Viginti milleis, cum D. Elena de Vigintimileis, vt fusius alias diximus *in alio loco.*

Quinto hæc probatur opinio ex eo quod vide-
33 mus in pinguenalenti, quod creditori † distrahẽti pignus iuxta formã ritus non debetur de pretio, & onerib. accollatis in decreto sed tantũmodo de ipso prætio, pro quo processit exequutio, & res fuit distracta *secundum nostrates* quorũ sententia fũdatur *in expresso cap. ritus* 112. in illis verbis, *Quarta pars eius, pro qua processit exequutio*, vt si sit exequutio in quadraginta pinguevalens erit decem.

34 Alia quoque ratione † sententia prædicta fundatur si enim aliter diceretur nimirũ, quod onera sint pars pretij, ac pretium augeãt in computanda læsione sequeretur maximum inconueniens; quod pro minimo credito adiudicarẽtur magis prędia ingentis valoris, quæ ad iudicationes inde sustinerẽtur ex onera cẽsualium accollatorum, quæ onera sepissime ad dimidium, & vltra ascẽdere videmus. Item sequeretur, quod pro centum, quis posset sibi adiudicare baroniã cuiuscũque varis etiam liberam cum onere soluendi baroni tot reditus quolibet anno, quantum importaret medietas veri prætij, & non ab re verior, & communior est hæc sententia, quam ego sequor, & secundum eam pluries decisum vidimus in supremis Tribunalib. maxime in Consistorio, vt in causa illorum de Giliberto, & valdes, & in causa illius de Campagnia Baronis Camastre cum Petro Pullicino in qua valde esitatum vidimus, & decisum refert *Castill. pro ista opinione decis.* 127. in causa illius de Cardenas, cum Sebastiano Zara, quamuis aliis quandoque magis contraria placuetit opinio.

Declinantur quoq. fundamenta pro contraria opinione adducta ad primum *de d. l. fundi partem* id ne dum ea lege nõ probatur verum totum oppositum ex ea clare desumitur, prout latissime superius comprobatum est, vel dicendum est onera eatenus dici partem pretij, quatenus illud minuunt, & sic sunt pars pretij detrahẽdo à vero pretio, prout in exemplo quando res valebat centum sine oneribus, verum vendita cum oneribus quinquaginta, ista onera dicuntur pars pretij quãdo quidem verũ pretiũ minuunt, & reducunt ad quinquaginta, quod clare, sentijt *Mastril. d. dec.* 37. n. 7. in illis verbis ibi, *quia pro illo onere census minus solut pro pretio rei*, & adducit *Follerium* superius pro ista opinione adductum, cum quo concordant omnes supra allegati *n.* 18.

Illud etiã, quod pro contraria opinione dicitut,
35 facilime, retorquetur; nam † veritas est quod debitor infra tẽpora volẽs redimere non tenetur soluere onera accollata, ex quo supra probauimus onera nõ esse vere pretiũ, & quamuis aliud sit quãdo aduersus creditum debitori nulla cõpetebat defẽsio, vt quia elapsa fuerat quindena respectu ipsius, id nihilominus nõ est, quia onera sint pretiũ, sed quia onus dicitur verũ seu vere debitũ, stante quindena, & in reluitione tenetur debitor illud soluere creditori, cui fuit facta distractio, qui vere soluerat, ideo e cõuerso quãdo respectu onerũ accolatorũ nõ sit data, nec elapsa quindena, opus est per necesse cõcludere, quod d. casu onera nõ sint vere pretiũ, nec debito tenetur illa soluere in reluitione, nec fortius sũt habẽda in cõsideratione in detegẽda, vel excludẽda læsione nisi eis reiectis a calculo valoris rei, & sic de eo, quod super erit.

Vltimũ vero, quod fundabatur in fictione *l. sing. §. ff. si cer. pet.* nõ bene adatatur ad terminos nostros, si quidẽ id procederet in onerib. accollatis, quę ipsi creditori distrahẽti deberẽtur, & in illis forte dici posset militare fictionẽ *l. singul.* sed respectu onerum debitorum alijs creditoribus absentibus
36 non adaptatur hæc fictio. Nam † requiritur ad inducendam dictam fictionem pattis creditricis, & debitricis præsentia tempore, quo inducitur fictio, quod si defecerit, non poterit lex fingere;

quia in ijs, quæ per naturam sunt impossibilia, nō cadit fictio. Ratio est: quia cum lex singularia fingat, & vnicus actus occultatur quod est solutio breui manu ficta, quæ non potest cadere inter absentes lex non fingit super impossibile, sicut per naturam est impossibile quod minor natu gingat maiorem, ob quod in eo casu non potest fingi adoptio §. *minorem instit. de adoption.* & hæc est pulcra ratio *Paul. de Castro in dict. l. singularia vbi prius Bald. colum. 2. versic. sed approb. iuncto alio seq. vers. incipien. vnde ergo*, & sequitur *Alexan. n. 30. Socein. num. 5. & 10. Cagnol, num. 198.* qui concurrunt ad fundandam dictam fictionem necesse esse debitoris, & creditoris præsentiam ex ratione prædicta.

Item ex alio in hac re non est adactabilis fictio
37 *l. singularia*. Nam præsupponitur † iuxta terminos illius legis prædictum contractum resolutum esse ac nouum inde creatum fuisse ex illa transfusione, quam *lex prædicta* fingit *vt dicit Dec. in dicta l. num. 6. Alexand. num. 7. Cagnol. num. 29. Bolognet. num. 28. Surd. consil. 62. num. 38. Milan. decis. 2. num. 46. & sequent. lib. 2.* & tamen onera accollata vere respectu principalis cum suis creditoribus non sunt extincta, & resoluta ex accollatione, cum adhuc remaneat debitor suis creditoribus obligatus, licet tantum remaneant onera accollata per creditorem distrahentem.

Et quæ dicuntur de gabella quod ex oneribus debeatur, & ita in pretio rei venditæ veniant cō-
38 putanda in contrarium † est magis communis
opinio, quod respectu oneris cēsus accollati alteri debiti, vel eidem emptori non debeatur Gabella, sed tantum respectu pretij soluti *Felician. de censibus lib. 2. cap. fin. num. 11. & in addiction. ad dictum capitul. num. 5. volum. 2. Didac. Peres in rubr. tit. 2. l. 8. ordinat. fol. 25. colum. 2. Parlador. rerum quotidianar. cap. 4. §. final. num. 53. Azeued. in l. 1. tit. 17. limit. 9. num. 117. 118. noue recompilation. Gratian. disceptation. 258. num. 41. & decis. 226. nu. 8. Lasarte de decima vendition. cap. 10. num. 19. per Molin. de contract. disput. 384. num. 5. versic. dubiū est. Muta ritu 112. num. 54. ex Bald. consil. 16. quæritur de gabella volum. 4. Lara de anniuersar. & Cappel. lib. 1. cap. 20. num. 74. Bertach. de Gabellis in 3. membr. 8. partis. num. 45. Gomes vari. resolution. t. 1. cap. 12. de legatis num. 25. Anellus de Amatis cōs. 12. n. 22. P. Arignus in quibusdam suis allegationib.* pro ista opinione pluries decisum textatur præcise in Consistorio Presidente Illustre de Gabacorta non satis laudato, & doctissimo Regente præcise sub patrocinij Octauij Corsetto *Mastril. decision. 209. numer. 1. & 6. qui cum Lasarte. & Molina reiectis a Feliciano & Azeuedo locis prædictis.* Id cum distinctione oneris census perpetui, vel redimibilis debiti eidem emptori: vel extraneo, procedere ait, vt ipse latius ibi per totum firmant secundum distinctionem prædictam in Regno decisum in illa causa de Fimia, & Scaniglia, & ita intelligendum dicit *Peres Lasart. Parlador. Felician. & Azeued.* loquutos fuisse.

Præterea eandem prosequendo materiam ali-
39 quando quæsitum est; an † distrahēti creditori, vel
tertio oblatori ad læsionem esciudenda liceat de oneribus non accollatis excipere, quæ super re deberi repetirētur, re tamen franca, & libera eisdem iudicialiter distracta prætextu, quod ex eo onere quandoque iacturam, & damnum sentire creditor ipse, vel oblator posset, quod mihi durum
40 satis visum est ex eo potissimum quod † tali creditori, vel oblatori, cui res franca, & libera sit distracta in casu, quo ex dicto onere molestaretur, euictionis remedio prouisum est aduersus alia debitoris bona *Surd. cons. 15. per tot. Franc. dec. 200. n. 13. 14. 15. Giur. dec. 113.* quod ita hac in re statuē-
41 dum existimo. Nisi † onus non posset à creditore,
vel oblatore aliunde pro euictione repeti, ex carentia bonorum debitoris, vel si alia non sint pro onere obligata bona nisi distracta, atq. adiudicata de quo videndum quod determinet *Castill. dec. 14. sub n. 37. & seq. ad fin.*

S V M M A R I V M.

1 *Constitutum adiectum contractui conditionali: conditionale efficitur eiusque sequitur naturam.*

2 *Constitutum purum adiectum in contractu conditionali statim operatur, nec sequitur naturam conditionalis contractus, & num. 3. 6. Possessio est quid facti nu. 2.*

4 *Constitutum ad hoc, vt dicatur conditionale debet conditio adesse in ipso constituto non in contractu.*

5 *Dominium, & possessio transfertur ex contractu conditionali, si deuentum sit ad traditionem, etiam per actum fictum.*

7 *Possessio potest statim de consensu partis transferri ex actu conditionali.*

8 *Constitutum adiectum in donatione inter viuos collata, & exequenda post mortem statim operatur 12.*

9 *Constitutum operatur in vltimo vitæ spiritu donantis, si tunc verificatur conditio 11. vt in donatione causa mortis.*

10 *Constitutum non operatur post mortem constituentis.*

Constitutum statim operatur in actu puro, licet ad tempus futurum differatur eius exequutio.

A R G V M E N T V M.

Constitutum purum per verba præsentis temporis: an ex nunc translationem Dominij operetur, in actu conditionali; & quid in donatione inter viuos collata, & exequenda per mortem.

R E S O L V T I O LXII.

PRæsens articulus negatiue resoluendus videretur, constitutum nempe nō operari ex nunc do-
1 minij traslationem, veluti adiectum † contractui
conditionali effectum à tempore, & euentu conditio-

ditionis expectatorem, & pro inde naturam contractus conditionalis, cui adijcitur id sequentem, *Tiraquellus de constitution.p.2.ampliat. 15.& 17. & part.3.limit.7.nu.16.Oldrad.cons.139.Dec.cons. 247.& in leg.contractus num.23. ff.de regul.iur. Alexan.cons.153.num.3.libr.6.Gabr.consil.51.num. 7.8.lib.1.Gozadin.consil.28.Ruin.consil. 136.num. 2.libr.2. Decian. consil. 1.num.60.libr.3.& consil. 3.num.68.lib. 4.Alciat.cons.256.num. 16.Natta. cons.188.num.1.Crot.cons.12.num. 21. Surd. decis. 157.num.5.cons.365.num.7.cons.369.num.34.cons. 372.num.7.Magon.dec.31.n. 34. 35. in luccnsibus Gargiar.Patrocin. 3.num. 6.Cardinal. Tusc.conclus. 789.num.9.& 10.lit.C.vol.2.Gratian.decis. 191.n. 3.Honded.consil.23.num.24.& cons.84.nu. 30.lib. 1.Osasc.decis.34.num. 1.Mandel.cons. 367. num. 4.Menoch.cons.663.n.13.14.lib.7. Bolognet.cons.6. num.5.Fontanell.de pactis dotal. clausul. 4.glos.3. num. 19.Anton. Faber. in C.leg.7.tit. 7.definit. 27. in princ.*

2 Contrarium verius est in constituto puro † per verba præsentis temporis, quamuis adiecto super conditionali, & suspensiuo contractui absolute suum effectum operari, non expectato conditionis euentu: Nam cum possessio eiusque traditio, quamuis per actum fictum, sit quid facti *l.deniq. 19.ff.ex quibus.caus.maior l.1.§. si vir vxori.ff. de acquir possess.l 1.§.sceuola ff.si is,qui testam. lib. ess.iuss.Anton. Faber.C.de Sacrosanct.Eccl.lib. 1. tit.2.definit.31.num.2.in allegat.* sufficit, quod per constitutum tradatur, quia cõtractus potest esse conditioalis,& traditio pura, cum quid facti sit *Carroc.decision. 3.num.12.in fine Abbas. in c.olim. n.8.de restitut.spoliator.Innocent.in cap. cum nostris de Concession.prębendar.*

3 Secundo verior est opinio, † quod constitutum purum adiectum in contractu conditionali illico effectum operetur ad traslationem dominij, & possessionis, *vt ex Bald. Tiraq.Dec. Capic. Vrsil. & Caualcan.de tutor.num.260. testatur.magis communem Carroc.dict.dec.3.num.7.& 10.Surd.cons.221. num.55.Milan.dec.4.num.92.93.94.95.libr.2.Osasc.decis. 34.*vbi respondet ad notmum accessoriũ sequitur naturã principalis *late Rota Perus.in dec. impressa post secundum volumen consiliorum Turret. num.12.13.*vbi pro expresso citat *textum in leg.sed nisi ff.de iure dotium,& nu.16.* resoluit,quod opinio *Oldr.cons.139.Dec.cons.247.& aliorum* aut est contra claram legum dispositionem, aut contra communẽ, vel demũ adeo ambigua, quod super ea non potest fieri fundamentũ,*& n. 36.* cumulat autoritates maxime *Bolognett,*qui testatur magis communem, *& ex Moluas. cons. 99.* dicit quod ita passim practicatur *& num. 26.& seq.* late respondet *ad Ripam cons.8.de donat.Fab. Turet.cons. 48.vol.2.Burg.de laudim.p.2.inspection.16.nu 23.in fine in adiction.aliqua dici Sforza cons.22. Viui opin. 623. facit Glos. in l.Papinianus ff.de donation. inter vir.& vxor Bolognet. consil. 6.num. 64. & cons.7. num.101.Gomes l. Tauri 45.num.93 Gutier.qu.65. lib.4.*& late vidimus alias discussum in causa Baroniæ Martinorum.

Comprobator,tertio quia ad traslationem suspendeoda,†oportet conditionem apponi in clau-
4 sulam ipsa constituti:secus si in contractum *Bart. in l.sub condit.ff.de solut.* vbi distinguit, quod aut conditio titulo dominii apponitur, & tunc non impeditur translatio, aut vero apponitur translationi,& tunc impeditur *per textum in l. qui absenti §.1.ff.de acquirend.possess.& Bart. ad hoc liberc expendit Rota Perusina d.loco num.13. addo Hypp. Rimin.cons. 529. num.55.Surd.cons.221.num. 55. facit Iason.consil. 260.Rota per Honded.cons.86.n. 46.libr.2.*quod quando conditio non refertur ad translationem,sed ad alia tunc non impeditur traditionis,& possessionis translatio, ex conditione alias adiecta.

5 Quarto oam,& si pro constanti detur, † quod ex actu conditionali absolute non transferatur possessio, nec dominium;tamen secus erit si fuerit deuentum ad traditioοem, etiam fictam per cõstitutum, si constitutum adijciatur contractui conditionali pure,& per verba præsentis temporis *late Carroc.dec.3.nu. 7.8.10.Angel.& Castrens. in l.2.C.de periculo,& commod. rei vendite,& alij plures per Carroc. dicto loco.Dec. in l. traditionibus num.6.C.de pactis adito Pretis,& Pancirol.late Rota Perus.dict.dec.num.15.* super qua consuluit *Turret.cons.49.lib.1.& iterum num.29. 30. per l. dotis fructus cũ seq.ff.de iure dotiũ addit.ad dec.luccen.21. Vincen.de Anna.singular.573.per Petr.& Ma sull. ad Capic.dec.14 vbi plures citat idem Capic.dec.10. Tiraquell.de constitut.p.1. num. 77. & facit de retract. Lignagier.§.1.gl.2.nu. 28.Pet.de Gregor. in q. impress.post dec.3.Milan.lib.1.nu. 22. 23.Surd. cons. 221.nu 55.*

6 Quinto,quia constitutum purum † per verba præsentis temporis formatum,etiam quod conditionali contractui adijciatur nõ ideo conditionale efficitur cõstitutum,sed illico trasfertur possessio, & suum traditionis effectum operatur *Gomes l. tauri 45.num.93.versic.aduertendum colum. 2.f. 181. Rota Perusin. dicto loco num. 17.& ex Iason. cons.147.num.42.lib.2.Natta cons.453.nu.9 Surd. consil.221.num.55.libr.2.Cephal.con.147.num.4.* Accedat,quod quando fit constitutum purum, & per verba præsentis temporis, etiam in conditionali contractu satis constare dicitur, de voluntate partium, quod voluerint in continenti
7 possessionem transferre. Permissum † est enim partibus etiam ex actu conditionali statim transferre possessionem *Rota Perusina.num.17.ex Riminald. Senior. consil. 464. numer. 22. Maluas. consil. 99. numer. 12. 15. & 25. Barz. decision. 66.numer. 41. Surd. consil.221.numer.55.Bolognetus.in lege 1.§.si vir.vxori. num. 76.ff. de acquir. possess. vbi de magis communi testatur Turret. cons.49.lib.1.Honded.in sequent. Rotam Perusinam consil.86. numer. 48.libr. 2.*

Vsque adeo dicta quamuis aliquam patiantur contradictionem tamen procedunt in fortioribus terminis,quam præsentis articuli resolutio proposita est nempe de constituto puro adiecto contractui conditionali,& ad maiorem confirmationẽ,
8 At in contractu puro videlicet † in donatione inter viuos collata ad tempus mortis, & de puro constituto eidem adiecto, absolute dicendum est huiusmodi constitutum in ea donatione adic-

ctum in continenti operare traditionem, & dominij translationem in donatarium; quia sumus in actu, quamuis eius exequutio post mortē delata sit in puncto traddidit *Tiraquel. de constit. ampliat.16.late Roland.consil.61.n.45.46.lib.2. Menoch.lib.3.præsump.35.num.36.37.Bolognet. cons.7.n.101.ex Oldrad.cons.t 14.Alex.cons.83.visa facti narratione n.6.in fin.& n.13.l.2.Card. Tusch. concl.789.n.1.litt.C.vol.2.*

Nec aduersatur, quod per constitutum trans-
9 feratur possessio donatario † in vltimo vitę spiritu donantis *ex Oldrad.cons.139.Alex.Dec.Alber.Iason.Negusan.& Tiraquell dixit Sforz. Odd. cons. 22.*
10 *n.10.*Cum constitutum generale sit † suum translationis effectum,operare non posse post mortem donantis,veluti collatum in eum casum, & tempus vnde incipere non poterat,*Tiraquel.de Constitut.limitat. 2.Paris. cons. 98. num. 21.lib.2. Bero. cons.58.num.14.lib.3.Mandel cons. 103. late Surd. cons.166.num.25.cons.171.num.21.22.consil. 221. num.13.cons.225.num.14.Crauett.consil.890.num. 8.Menoch.cons.465.num.1.Thesaur.dec.38.Fontanella de pactis dotalibus clausul.4.Glos. 3. num. 20. vol. 1. Cardin. Tusc. concl.789. num.3. lit.C.vol.2.* Nam id mera donatione causa mortis procedit, in qua conditio per mortem constituentis, eiusdemque donantis adimpletur: ac pro inde constitutum in vltimo vite spiritu,quo,& donatio effectum obtinet operabitur,in quibus terminis lo-
11 quitur *Sforza d.loc.*Sed non ita † in donatione simplici, & pura inter viuos ab initio perfecta quamuis exequutionem expectet tempore mortis donantis,tunc enim constitutum in ea donatione adiectum suum operatur effectū incontinenti tanquam super actu puro impositum, non autem in vltimo vitæ spiritu donantis in puncto *idem Tiraquel. de constitut.limitat. 2. num.18.Paris. cons. 11. num.90.& sequent.lib.1.Natta consil. 453. num. 1. lib.2.*qui affert *Iasonem*,quod magis inspiciendum tempus actus, quam eiusdem exequutionis, & effectus,quibus discusis ita censuit Magna Curia inter Paulum,de Melia,& Veronicam Stampa de anno 1610.

SUMMARIUM.

1 *Modus procedendi visione scripturarum, vel dato termino estraordinario est modus procedendi parte non dissentiente.*
2 *Terminus an dandus sit, vel procedendum visione scripturarum, quando partes habent intentionem fundatam ex publicis instrumentis n.4.7.*
3 *In nullitate sententiæ,vel decreti proceditur dato termino extraordinario.*
5 *Instrumentum habens dicitur habere casum legis.*
6 *Termini non dantur in mero iuris articulo,sed libris apertis terminatur.*
7 *Instrumentum publicum de iure non habet exequutionem paratam.*
9 *Sententiæ exequutio lapso anno actione in factum petitur.*
10 *Actor si se dirigit per viam effectus prętextu quod habeat intentionem fundatam ex instrumentis, sirens dissentit in modo procedendi remanet effectus loco postę,& proceditur iuxta naturam causæ idem in feudalibus n.17.*
11 *Articulus iuris non dicitur quando litigantes in facto discordant.*
12 *Quæstio iuris,vel facti,quæ dicatur.*
13 *Quæstio iuris dubij facti quæstioni æquiparatur.*
14 *Consuetudo vno casu recepta maxime contra ius ad alium non extenditur.*
15 *Factum clarum non redditur dubium ex sola negatione partis.*
Infeudalibus an possit procedi ex abrupto visione scripturarum,vel per viam effectus in mero iuris articulo.

ARGUMENTUM.

An iuxta naturam causę, & terminos dando procedendum sit, etiam in feudalibus in mero iuris articulo, vel ex abrupto aut dato termino extraordinario ad intellectum Ritus c. 139.

RESOLUTIO LXIII.

1 Modus procedendi † visione scripturarū, vel dato termino extraordinario non est de quinque modis comprehensis *in c.Ritus 99.vel* 139.merito *Nostrates* dixerunt esse modum procedendi parte non dissentiente *Cum.dicto Ritu 99.num. 2.& in prælud. num.40.42.Petr.de Greg.de indic.causar.feud.q.21. Corset.lib.2.q.1.num.1.& seq.Mastrill.dec. 196. n. 18.& seq. lib. 2. Castil. dec.48.num.* 5. ex quo modus ex abrupto absque solemnitatibus, & terminis per *Ritum* requisitis iuxta natura causæ consistit.

Inoleuit praxis præteriti temporibus procedē-
2 di † visione scripturarum, & dato termino extraordinario in casu quo actor eius intentionem fundat ex publicis instrumētis adeo quod ex eius parte testium receptione,vel termino probatorio non indigeat praxis hæc defendi prętenditur exēplo alterius praxis, vel casus in Regno recepti,
3 quando scilicet petitur nullitas † sententiæ, vel secundi decreti,quam petens doceret ex facie actorum iudicialium,quo casu, vel visione scripturarum per viam effectus,vel saltim daro termino extraordinario,si conuentus dissentijt proceditur ex *Rotæ* decisione quam refert *Ferret. consil.* 45. prętextu,quod tunc agatur tantum de iuris articulo, quia factum habetur pro costanti de quo casu *Milan.dec.3.num.156.& decis. 5.n.9.lib. 1. Intrig.singul.173.lib.2. nu. 80.81. Mastrill. dec. 125.n.2.l. 2.Giurb.dec.49.sub num.4. ex Bellamera dec. 317. Roman. Singul. 519.* quod hodie est sopitum *per Pragmaticam Comiti Castri in nouis declarationib.5.* 8.qua tantum in causa nullitatis permittitur per dationem termini extraordinari procedi:ita vt videatur in reliquis iuxta naturam causæ procedendum esse,vt infra dicetur.

Secūdo defendi;pretēditur prętextu, quod simus in

4 † in articulo iuris,quando actor intendit habere publica documenta ex quo faciunt probationem
5 probatam,& † instrumentum habens dicatur habere casum legis *Bald.conf.215.colum.2.lib.2.Roland.conf.57.n.3. conf.79.num.87.libr.3.conf.46.n.15.lib.4.vbi ex Bart.*refert,quod instrumento dici potest noli me tangere, & quod est probatio probata,& non probanda non indigens disceptatione,siue discussione fori *Bald.in leg.2.ff. de stat. hominum.Iaf.in l.admonendi col.83. Tiraq. per Roland.dict.locis,& conf.40.n.8.conf.58.num.6.lib.2.conf.49.n.4.conf.60.n.55.conf.63.n.3.lib.4.* imo instrumentum habet vim diffinitionis,& senten-
6 tiæ ex vulgatis,& quādo† articulus est iuris iudicialis ordo non seruatur,nec termini dantur , sed visione scripturarum visis libris de quæstione iuris; veluti super notorio causa definienda est *ex Bald. in l.Aretusa ff.de statu hominum,& in l generaliter C.de Episc.& Cler.Doct.post gl.in c.sæpe de appellat. Ferret.vulgato conf.45.Corset.quaest.1.nu.1.2.lib.2.Castil.decis.48.n.4.5.6.8.& seq.Milan.dec.3.nu.156.& decis.5.num.9.lib.1.Emilian.conf.44. Vincent.de Franch.dec.221.num.12.& dec.262.in fine Rouit.in Pragmat.post prædictas num.9.& seq.Anna.Singul.470.incipiend. sententia Amendula ad Franc.dict.dec.221.num.11.Ponte conf.59.num.1.libr.1.Blanc.de compromiss.q.4.Menoc.de arbitr.lib.1.q.54.n.6.Burg.de laud.p.3.inspect.24.n.17.& de modo procedendi ex abrupto centur.1.q.5.n.5.6.& seq.Marchesan.de Saluian.interd.p.2.cap.1.n.12.Muta Ritu 99.n.29.Mastrill.dec.125.n.2.Petr.de Gregor.de iudic.caus.feud.q.21.Dec.conf.17.n.6.l.5.Philip.Pasch.de viribus patriæ potest.p.2.c.5.n.7.fol.246.Intrigl.Singul.173.n.81.l.2.& de feud. cent.2.art.97.n.23.24.& seq.*

7 Contraria tamen † praxis,quam hodie occulati Iudices seruant verior est etiam secundum iuris principia,& erronea detegitur illa prima opinio absque fundamento introducta, & secundum istam opinionē in pluribus casis magni momēti vidimus decisū in M.R.C.& Cōsistorio pro Horatio,& Vincētio Vāni contra D.Victoriā Valguarnera nurū Baronis Guderani die 15.Aprilis 1606. & in Consistorio pro Monasterio SS.Conceptionis huius vrbis,contra vniuersitatem Comitatus Mohac anno 1611.& D.Blasco Isfar,& Coriglies Barone Sicilianæ cōtra D.Blaschum Corbino anno 1613.& satis ante in pluribus causis fuit decisum in Consistorio tempore, quo præsidebat in d. Tribunali Ill.Præses D. Modestus de Gābacurta Marchio Mottæ,ex inde Regēs meritissimus,& nō satis laudatus,reuocando interloquutorias latas per M.C.tamquam cōtra iuris dispositionē,& veram,& antiquam Regni praxim,quam post hęc scripta sequutam vidi *per Mastril. dec.217.lib.3. qui n.16.* eisdem medijs textatur decisum inter Baronē Pictinei cū Alfonso Saladino anno 1630. & ad instantiam Marchionissæ Fabariæ contra D.Marinum Cenamæ anno 1613.in Sacro Consilio Neapolitano id resolutum testatur *Franc. dec.221.n.12.13.* quod daretur terminus in causa nō obstante instrumento ,idq. etiam actum est inter Comitissimam Clusæ,& D.Ioannem Barresi,& in causa vxoris quondam Illust. Præsidis de Ambe-

scua,& in causa feudi Plachæ inter D. Antonium Statella,& Illust.Regētem de Quintana Duegna, iisque fundamentis hæc tuetur opinio.

8 Primo,quia licet actor habeat pro sua intentione † publicum instrumentum : tamen ordinariæ agere cogitur oblato libello lite contestata,& datis terminis iuxta iuris ordinem, nec viā executiuam habet *l.minor vigintiquinque annis cui fideicommissum ff.de minoribus Thes.dec.26.in princ. Afin.de exequut.§.1.c.1.Barz.de guarentig.par.1.in princ.q.8.vers.aliquando autē Becc.conf.17.n.2.Menoc.de arbit.cas.17.n.1.Osasc.dec.129.n.2.Seraph.de iuram.priu.77.n.1.Cras.de except.in preslud.nu.1. Cumia.rit.16.num.22. sed melius rit.7.num.27.28.* vbi hoc aperte ostendit *Mastril.dec.217.n.10.l.3. Nepita in consuet.Catinæ tit.26.consuet. vnica num.11.*

9 Simile videmus in sententia,† in qua quando ex ea proceditur actione in factum,veluti si post lapsum anni eius executioni per Ritum constituti, licet ex ea fundetur intentio actoris, non tamen proceditur ex abrupto,sed offerendus est libellus, & procedendum est seruato iuris ordine *Cumia ritu 19.n.104.137.& Ritu 91.n.21.Carauita ritu 261. Troisi ritu 128.n.4.Rota Lucens.diuers.dec.24.Isern. in constit.dilationes vers. circa tertiū Afflict.ibid.n.13.Marāt.de ord.Iudic.p.7.actu 3.n.8.Afin.in praxi §.31.c.2.n.4.& c.10.n.2.Alex.conf.50.l.2.Carpan. super stat.Mediol.c.158.n.10.& seq.* ergo nō sufficit actori habere intētionem fundaram ex instrumēto , vt ordo iudiciarius permittatur, si conuentus diffentiat in modo procedendi per viam effectus, vel visione scripturarum , nullis datis terminis petendo seruari iuris ordinem iuxta naturam causæ.

Comprobatur,quia *Ritus 132.* volens subuenire creditori,qui oblapsum decenii exclusus est à via exequutiua , per eundem Ritū concessa exequutioni instrumenti fauore creditoris,& pariter volens fauore victori ,qui lapso anno vult contra victum agere pro execuutione sentētię actione in factum ne attenta iuris cōmunis dispositione cogatur agere via ordinaria statuit quendā modum procedendi minus viam ordinaria,quem per viā cedulæ condemnatoriæ vocat licet agetetur de instrumento inter nominatos,& contrahentes,& vt Neapolitani dicunt de facie ad faciem, vel de sētentia, aduersus quam in actione in factum solę exceptiones modificatiuæ,& non peremptoriæ opponi possunt, & fertur noua sententia cogendo non condemnando, vt est materia *Ritus 132.* vbi *Nostrates* scribunt.

10 Tertio auctoritate Nostratuum defenditur veritas istius opinionis; † nā *Petr.de Greg.de Iudic. causar.feud.q.21.n.5.6.* ponit casū in terminis de actore,qui incipit per viā effectus prætextu, quod ex parte sua nihil habet per testes probare;sed haberet: intentionem fundatam ex publicis documētis,& scripturis,& dicit, quod si conuentus dissenserit in isto modo procedēdi, remanet effectus loco posię,idest posię qualis petitionis,& seruātur termini iudiciarii iuxta naturam causæ, idem tradit *Cum.in præfat.Ritus n.42.* vbi dicit,quod ita in M.R.C.seruatur nec dissentit *Cors.q.12.p.2.col.1.& 2.*

1. & 2. & Pet. de Greg. de iud. cauſ. feud. q. 20. Intrigl. de feud. cent. 2. ar. 97. n. 25. 26. 27. Maſtr. dec. 217. n. 16. l. 3. alias huiuſmodi praxis dimiſionis effectus loco poſtæ nullo caſu verificaretur, & fuiſſet erronea, & ita paſſim in M. C. ſeruatū vidimus in multis cauſis, & in Tribunalis S. Officij anno 1623. inter D. Frãciſcū Schifaldo cū D. Vincētio Vaſſallo.

11 Nec poteſt dici articulus † iuris quando vnus ex litigãtibus diſcordat in facto, & ſic quãdo probationes ſunt recipiendę ex parte conuenti ad actoris ius alidendum, vt in puncto allegatur *Emilian. conſ. 40. n. 14. vbi* dicit, quod hoc patet lippis, & tonſoribus: quia ſi ex parte cõuenti ſunt recipiendę probationes dicitur quęſtio facti, & nõ iuris vel ſaltem mixta, quę ęquiparatur quęſtioni facti, & Doctores loquentes de quęſtione iuris ſupponunt quod factum ab vtraque parte ponitur pro conſtanti, vel quod nulla ſit altercatio in facto, & ita intelligendi ſunt Doctores de hoc loquē-

12 tes quando † quęſtio iuris, vel facti dicatur, videlicet *Gloſ. in c ſepe in verbo iuris quæſtio, & verbo facti q. de appell. Bald. Franc. Trepos. Dec. & alij in d. c. ſepe. Caſtr. cõſ. 2. & 109. n. 3. lib. 2. vbi late Bald. in l. generaliter n. 4. C. de Epiſcop. & Cler. & in l. cū proponas C. de rebus creditis, & l. ancilla. C. de furt. & l. Aretuſſ ff. de ſtatu hominum, & in l. eum quē temere ff. de iudic. vbi Angel. Soccin. in rubr. ff. de reb. dubijs Iaſ. in l. ſi quis in conſcribendo nu. 21. C. de pactis Curt. Iun. in repetion. d. l. col. fin. Blanc. de Compromiſſ q. 4. Men. l. 1. præſ. 11. Franc. dec. 22. n. 12. Anna Sing. 470. Ferret. cõſ. 45. in ſecūdo dubio. Emil. conſ. 40. qui optime loquitur. Corſet. q. 1. n. 2. p. 2. Milan. deciſ. 3. num. 156. lib. 1. Intrigl. Singul. 173. nu. 82. libr. 2. Dec. conſil. 17. num. 6. lib. 5. Dec. in leg. quamdiu num. 1 C. qui admitti Roland. conſil. 22. n. 37. 38. 39. vol. 3. Plot. de in litem iurando §. 4. n. 49. Surd. conſ. 4. num. 28. 29. 30. Soccin. conſ. 51. vol. 1. Cagnol. in l. quatenus num. 11. ff. de regul. iuris.*

Hactenus quæ in quæſtione facti dicta ſunt, di-

13 cendum videtur procedere etiam † in quæſtione iuris dubij veluti ſi opinionum ineſtricabilis perplexitas adeſſet, vel quando legi plures intellectus poſſent accomodari; quia tunc non diceretur, ius certum, & apertum eſſe, & ea quæſtio iuris dubij quęſtioni facti æquipatari *Ang. Aret. in §. bonę fidei num. 2. inſtit. de act. Soccin. conſ. 56. col. 2. verſ. nec etiam in iure lib. 3. Capic. dec. 10. num. 19. 20. Gabr. de legitimation. concl. 7. Roland. conſ. 32. num. 38. lib. 3. Menoch. de arbitr. lib. 1. q. 5; n. 4. & 7. Zuccard. conſ. 30. Maſtrill. dec. 217. nu. 19. l. 3. Burſ conſ. 129. n. 57. lib. 2.*

Erroneum eſt ergo dicere, quod eſt quæſtio iuris prętextu, quod actor veniat cum inſtrumento, ſi Conuentus diſcrepat in facto aduerſus inſtrumentum, vel in eo contenta, vel aliter ab extra inſtrumentum proponit aliqua probare pro eius defenſione.

Nec releuat praxis iſto modo procedēdi ſuper

14 nullitate decretiuā † conſuetudinē vno caſu receptā maxime contra ius ad aliū nō poſſe extendi firmat *gl. in l. fin. C. quæ ſit longa conſuet. Frãc. dec. 17. Carp. ad ſtat. Mediol. c. 289. n. 14.* ſecundo plurium differre quod agatur de nullitate actorum iudicialium, qui tamquam requirentium ſcripturam pro eorū ſubſtantia, ſeu validitate *iuxta capitulū quoniam contra deprob.* ſi in eis legitur vitium proceditur quaſi ſuper notorio, *& ita Rota in deciſ. relata per Ferret. cõſ. 45. loquitur Mil. dec. 3. n. 156. & dec. 5. n. 9. l. 1.* vbi ait in Regno eſſe receptam opinionē *Bald. in l. poſt quam litis C. de pactis Emil. conſ. 44. Intrig. Sing. 173. nu. 81. libr. 2. Franc. in c. dilecto nu. 48. de appellat.* ex hoc ergo nō eſt facienda regula ad oēs caſus etiam extra iudiciales, & ſtatuere regulam contra ius commune fateor tamen quod in quocumque caſu, vel negotio, quo factum ab vtraq; parte ponitur pro conſtanti, & ſunt in eo concordes, vel debeant eſſe cõcordes, cū factū

15 † clarū non tedatur dubiū ex ſola negatione partis *Corn. conſ. 290. volum. 3. lib. 1. Blanc. de cõprom. q. 5. n. 3. verſ. & tenēdo. Surd. conſ. 4. n. 28. & ſeq.* & ſolum diſceptatur de interpretatione puta cõtractus, vel priuilegij, & interpretatio pendet ſolū in iure, quod tãquã punctus, & quæſtio iuris ſola librorum viſione poſſe decidi omiſſis terminis probatorijs, vel ordine iudiciario, & ſic ſola ſcripturarum viſione procedi poſſet; nec leuis reputata eſt pręſens diſceptatio, quoniam plurimum intereſt conuentus ſi modus procedendi, alteretur, tū reſpectu anguſtiationis defenſionis ex denegatione terminorū, quod iuxta natura cauſę poſſet cõpetere in primo, & ſecūdo iudicio, tū etiam quia mutatur natura, cauſæ, & ſtante *Ritu 139.* amictit appellationem, per quam corrigitur iniquitas, vel imperitia primi Iudicis *iuxta text. in l. 1. ff. de appellationibus*, quare in pręmiſſis caſibus circūſcripta cauſa nullitatis in qua dato termino extraordinario, procedendum eſt ex forma *nouiſſimæ Pragmaticæ d. §. 8.* parte diſſentiente, quia non cõcordes in facto iuxta naturam cauſę, & datis terminis procedendum eſt, licet quoquomodo ſuam intentionem actor ex publicis inſtrumentis fundaram habere intēdat, ex quibus patet quatenus ſubſtineantur dicta *per Caſtill. deciſ. 48.*

16 Et quamuis † in feudalibus *Federicus Campixian. in quadam ſua allegatione* teneat, quod actor ſemper debeat procedere iuxta naturam cauſæ, & non ex abrupto: hodiè non dubitatur etiam in feudalibus, in quibus licet ordinarie, & duplicatis terminis procedendum eſt *ſecundum Ritum 171. Petrus de Gregor. de iudic. cauſarum feud. quæſt. 5. Maſtril. deciſion. 117.* ſi tamen eſt merus articulus iuris, & partes eſſent cõcordes in facto, quod non detur terminus *iuxta conſilium Feretti.* ſed proceditur ex abrupto per viam effectus, vel viſione ſcripturarum tamquam ſuper notorio *Petrus de Gregor. de iudic. cauſar. feudal. quæſt. 21. Cum. Ritu 76. num. 42. Intrigl. de feud. centur. 2. articul. 97. Maſtrill. deciſ. 196. a num. 1. & ſeq.* in cauſa feudi Beſſime inter Tulium Triona, & Donnam Siluiam Crixismanno, & in plutibus cauſis, feudalibus, tā antiquitus, quam recenter ſeruatum eſt, & fuit actum in cauſa Caſtri ad mare Mattinorū, & aliis, & in cauſa Caſtri ad mare fuit deciſus articulus in Magna Regia Curia coram Auo meo Antonino Bonfari, cauſam pattocinando Perius Andreas Grimaldi, & inde in Supremo Conſilio, & in cauſa Don Hieronymi Battreſi contra Comitem Cluſæ.

Si

17 Si verò partes in facto concordes † non sint, & fuerit causa incepta per viam effectus, parte dissentiente in modo procedendi remanent scripturæ loco positæ, & proceditur iuxta naturam causæ datis terminis in feudalibus requisitis, *ex Ritus dispositione*, vt in allodialibus dictum est *Petr. de Gregor. dicta q. 23. n. 5.*

SVMMARIVM.

1 *Dotans potest conuenire de dote sibi, vel suis restituenda à principio, secus ex interuallo.*

2 *Pactum de dote redenda sibi, vel suis potest per dotantem apponi, etiam ex interuallo, quando à principio ita inter partes fuisset Conuentum.*

Vel ante sequutum matrimonium licet post dotis cõstitutionem n. 3.

4 *Filia dotata potest de dote disponere infra legitimæ quantitatem, non obstante pacto de dote redenda.*

Intellige procedere si filia decesserit post mortem patris dotantis, secus eo viuente, quia pactum subsisteretur n. 5.

Limita, vt n. 7.

5 *Dos quando succedat loco legitimæ.*

6 *Filia dotata vltra quantitatem legitimæ à patre potest in excessu grauari pacto redendi dotes sibi, vel suis.*

7 *Filia à Patre dotata si expraßè consenserit pacto, vt non poßit de dote disponere, nisi ad certam summam sibi præiudicat, vt vltra dictam summã etiam de quantitate legitimæ disponere non poßit.*

8 *Vxor potest de dote disponere non obstante pacto de dote restituenda, quando de proprijs bonis dotatur à fratre, Patre, vel extraneo.*

9 *Frater non potest apponere pactum de dote sibi redẽda in præiudicium sororis, quando dotat de paragio, vel ex neceßitate statuti, & n. 8.*

Declara num. 11.

10 *Frater, vel extraneus dotans, an præsumatur de proprijs bonis dotare, vel mulieris.*

11 *Pactum à fratre, vel dotante appositum de dote restituenda sibi, vel suis, quando mulier de proprijs bonis dotatur, substinetur: quando in Vita non fuerit conquesta, vel ab intestato decesserit.*

12 *Pactum de dote restituenda dotanti, vel suis in casu dissolutionis matrimonij absque dotantis stipulatione, an sufficiat, vt mulier non poßit ad libitum de dotib. disponere?*

Quid in Patre, Auo, vel Extraneo? V. n. 13. & n. 15

14 *Extraneus dicitur in materia dotis dandæ, qui non est pater, vel Auus.*

ARGVMENTVM.

Pactum de dote restituenda dotanti, vel suis absque dotantis stipulatione, an sufficiat: ita vt mulier non possit de dote ad libitum disponere.

RESOLVTIO. LXIV.

1 Apertis iuribus Sancitum est dotantem extraneum conuenire posse † de sibi, vel suis, seu cui ius, & casus dederit redenda dote, dissolutionis matrimonii, & dotis restiturionis casu contingente, vel aliter, etiam circa modum quomodolibet leges apponere, & huiusmodi pacta attendẽda esse decernimus, si ab initio nempè tempore promissionis intercessisse constet, si à promissione dos habuit initium, vel traditionis tempore, si a traditione ceptum sit: sed non ex post, & ex interuallo, nisi ad id contrahentium consensus de nouo concurreret. *l. ex morte in fine C. de pact. conuent. l. final. §. Primo C. de iure dotium l. vnica §. accedit C. de rei vxor action. vbi Glos. Bartol. & alij Glos Bart. Bald. & Salicet. in dicta l. ex morte Iason in l. 2. in principio n. 8. ff. solut. matrim. Negusant. de pignor. in 4. membr. secundæ par. num. 27. Surd. cons. 255. nu. 10. 23. vol. 2. consil. 113. nu. 1. 2. 3. sequen. vol. 1. Ponte consil. 61. n. 21. 26. sequent. vol. 1. Angel. cõs. 209. n. 1. Gabri. consil. 58. n. 4. lib. 1. & consil. 79. n. 1. 2. Bald. Nouell. de dote par. 7. priuil. 11. limit. 10. Crauet. consil. 106. nu. 13. circa medium, & consil. 112. n. 12. Gratian. disceptat. 308. n. 14. 15. & disceptat. 565. n. 29. vol. 3. & disceptat. 759. Castill. Sotomaior. controuer. iur. lib. 3. cap. 10. n. 54. 55. Molfesius in Consuetud. Neapol. p. 6. q. 2. ex n. 19. Fontanella de pactis dotal. clausul. 5. glos. 10. p. 1. n. 2. 3. 5. 6. vol. 2. Mantica de tacit. & ambig. Conuention. lib. 12. titul. 32. n. 20. volum. 1. Mascard. de probation. conclus. 571. n. 1. sequent. Soccin. consil. 58. n. 9. vol. 1. Card. Tusch. conclus. 787. litt. D. vol. 2. & concl. 721. & conclus. 782. n. 19. eadem lit. D. Decian. cons. 2. nu. 56. 67. 84. vol. 5. Bero. consil. 47. n. 1. vol. 2. Gaspar. Anton. Thesaur. quæst. Forens. lib. 1. q. 63. nu. 1. 18. Polidor. Ripa obseruatio. 2. n. 3. 6. 7. Mastrill. dec. 74. Natta cons. 455. n. 10. Suarez consil. 1. nu. 278. 280. 281. 288. 289. Georg. alleg. 26. n. 1. Honded. consil. 4. n. 53. sequent. vol. 1. Paschal de viribus patri. potestate p. 2. c. 6. nu. 15. 16.* Idemque in patre (licet cum distinctione Plurium casuum) onus doti imponere posse. *text. in l. 1. §. accedit Co. de rei vxor. action. l. 2. §. quod si in patris, & ibi Ripa l. quoties l. si post dotem l. si socer. ff. solut. matrimon. Bald. cons. 89. lib. 1. Peregrin. cons. 79. n. 21. Moroci. consil. 19. n. 4. Lancellot. Gallia consil. 50. n. 75. Giurb. ad Consuetud. Messan. cap. 3. glos. 7. p. 1. a nu. 66. vbi respondet ad Corneum cons. 162. vol. 2. Cephal. consil. 743. Crauet. consil. 84.* aliosque passim declarat. & demum distinguit post prædictos. *Ramonius* (vir quidem doctissimus, & occulatissimus) *in consil. 1. n. 69. versic. & de huius. Fontanel. de pact. dotal. clauf. 5. glos. 10. p. 1. n. 34. vol. 2.*

2 Attamen huiusmodi pacta, & conuentiones † dotis restitutioni, etiam post illius constitutionẽ, & ex interuallo apponi posse non prohibetur; cum ab initio nuptialibus in tabulis, quibus dos promissa, vel constituta sit de apponendis inde conditionibus conuentum extiterit, siquidem, quod ex interuallo factum est, ex conuentione præambula, à principio factum censeatur *Petr. de Ancharan. consil. 7. in quæstione agitata in princip. nu. 3. & sequent. versic non obstat, quod declaratio Cardin. Tusch. concl. 721. n. 3. lit. D. volum. 2. Gabr. cons. 58. n. 13. 14. vol. 1.* Idem seruari posse † per dotãtem ante sequutum matrimonium, pactum huiusmodi de dote sibi restituenda apponere posse

3

com-

compertum est; esto quod post dotis constitutio-
nem id actum sit *l. quoties in fin. ff. solut. matrimon.*
Bald. in l. legem, quam n. 2. versic. alia lex dicit C. de
pactis, Doctores in l. post dotem vbi Bologuet. n. 41. ff.
solut. matrimon. Butrigar. in tract. de dote n. 6. Odof-
fred. de dote restituend. num. 5. Bartol. in dicta l. Quo-
ties in summario; fuisse resolutum in Rota in vna Ro-
mana dotis de Ballis 26. May 1612. testatur Farinac.
dec. 381. n. 3. p. 2. t. 3.

Onus tamen ex prædicto pacto restitutionis,
4 Primo † filiæ dotatæ, quæ intuitu dotis ex renun-
ciatione, vel statuti dispositione, à paterna suc-
cessione excluderetur, imponi non potest; quia
tunc, cum dos succedat loco legitimæ filia est ef-
fecta domina dotium, itaut potest de illa testare
pro libito, non obstante stipulatione, vel pacto de
dote redenda Patri, vel suis hæredibus, vel cui ius,
& casus dederit. Nam dictam promissionem, &
stipulationem, remittere, & relasciare tenentur
hæredes filiæ dotatæ, quatenus dos cum legitima
cōcurreret ne filia penitus omni sua legitima pri-
uaretur fuit originalis sententia. *Iacobi de Arena*
in l. vxore §. Pater naturalis ff. de legat. 3. quam re-
fert, & comendat Bald. in l. final. colum. 11. vers. sed
pone, quod statutum C. de dotis promissi. Ioann. Bat-
tist. de Sanct. Seuerin. in l. omnes populi in 6. quæstio.
principal. versic. an statuta recipiant interpretatio-
nem ff. de iust. & iure Bald. Nouell. de dote p. 6. pri-
uil. 17. colum. 2. versic. & prædicta conferunt ad sta-
tutum Rubeus in l. Pater filium 14. num. 162. versic.
quarta sit. conclusio ff. de in officios. testam. Laurus de
Palazolis in repetit. §. cæterum institut. de legit. agna-
tor. succession. fol. 19. in tract. de statuto, quod stanti-
bus masculis filia femina non succedat versic. quæro
modo stante statuto, quod agnati, qui vltra Roman. &
Bald. allegat. text. in l. si pater pro filia ff. de collat.
dot. Lucas de Penna magis communiter receptus in
l. vnica colum. penult. versic. hæc faciunt ad quæstio-
nem C. de impon. Lucr. de script libr. 10. Paul. de Ca-
stro consil. 370. nu. 2. lib. 1. & in l. Titio centum 70.
§. Titio Genero num. 8 ff. de condict. & demonstrat.
Deci. consil. 106. n. 3. lib. 1. Alexan. consil. 209. n. 20.
lib. 6. Soccin. consil. 75. n. 11. lib. 3. Viui. vulgata de-
cis. 9. qui testatur decisum in Sacra audientia Ba-
rensi *Angel. Aret. cons. 81. nu 27. Gabr. cons. 11. n.*
5. volum. 1. & cons. 116. nu. 30. eodem lib. 1. Bursat.
cons. 32. n. 65. lib. 1. Menoch. cons. 238. num. 54. 55.
56. vol. 3. Cuccus de legitima. §. nec vsu fructu defrau-
dari n. 5. fol. 108. Ancharan. q. 51. n. 3. lib. 2. Roder.
Suarez in repetition. l. quoniam in prioribus ampliat.
6. & 12. C. de in officios. testam. Ferdin. Vasquez de
successsion. lib. 1. §. 10. n. 259. Surd. de aliment. tit. 3. q.
1. n. 41. & titul. 9. q. 21. n. 9. Georg. allegat. 26. nu. 1.
2. Fontanell. de pactis dotal. claus. 5. glos. 10. p. 1. nu.
28. seq. 37. 38 sequen. & fuit per totum vol. 2. Brun.
in tract. quod stant. mascul. fæmin. non succedant art.
11. n. 48. 49. & 50. Bossi. de bonor. publication. n. 2.
in fine Caualcan. de tutor. & curator. n. 251 Gaspar.
Anton. Thesaur. quæst. forens. lib. 1. q. 63. Ponte cō-
sil. 65. n. 17. vol. 1. Cephal. consil. 245. nu. 31. Mer-
lin. de legitima. lib. 3. tit. 1. q. 9. n. 9. 30. & seq. Spi-
no de testament. glos. 4. n. 31. Milanens. dec. 8. à num.
398. & dec. 10. n. 21. 52. lib. 1. Petrus de Gregor de
dote de Paragio q. 35. n. 1. 2. vbi Mastrill. in additio.
Alciat. cons. 479. n. 12. Franch. decis. 196. Vrsil. dec.
160. n. 4. Surd. consil. 291. nu. 23. Cardin. Seraphin.
dec. 815. Gratian. discept. 556. n. 6. volum. 3. Fran-
cisc. Molin. de Ritu nuptiarum lib. 3. q. 31. n. 9. Phi-
lipp. Pascal. in tract. de viribus patri. potestat. p. 2. c.
4. nu. 190. fol. 198. Quod declaratur procedere,
5 † si tamen post mortem patris dotantis fieri con-
tingat dotis restitutio per morte filiæ dotatæ quo
tempore filiæ incipit deberi legitima, secus si pa-
tre dotante ad hunc viuente, decedat filia nam
substinetur stipulatio de ei redenda dote, & filia
de ea disponere prohibetur, etiam infra quanti-
tatem legitimæ. Nam licet conclusio sit in se ve-
ra, quod dos, quæ succedit loco legitimæ, non
possit patrem pergrauari pacto ad concurrentem
legitimæ quantitatem; ea tamen sano modo in-
tellecta procedit, vt non statim, quod dos à patre
data est, locum legitimæ obtineat: nam resultaret
absurdum, cum patre viuente, nulla debeatur le-
gitima, sed tum demum dos succedit loco legiti-
mæ, cum primum competit ius petendi legitimā,
quod est patre decedente tunc enim siue ad effe-
ctum imputationis, siue ad effectum retemptio-
nis, vel oneris reiectionis, siue petitionis, supple-
menti, dos sortitur naturam legitimæ, itaut de ea
idem, quod de legitima, sit iudicandum. Vnde
quoties per pactum dotale apponitur aliquod o-
nus restitutionis, quæ fieri debeat patri, illud nū-
quam reijcitur, cum effectum suum sorciatur vi-
uente patre, idest ante, quam inceperit dos ha-
bere naturam legitimæ: sed si patre mortuo, fiat
locus restitutioni dotis, quæ fuerit stipulata per
patrem sibi, vel hæredibus redi; tunc quia dos sor-
tita iam est naturam legitimę, non possunt hęre-
des eam petere, sed tenentur, vel remittere con-
dictionem filiæ, vel eius facto, & dispositioni ac-
quiescere infra legitimæ quantitatem, vel ipsam
legitimam soluere, *Deci. cons. 106. n. 1. omnino Bu-*
tri. consil. 9. n. 3. & per totum Capic. decis. 176. n. 11.
Cephal. consil. 256. nu. 59. lib. 2. qui alios allegat, &
in specie reprehendit *Socin. cons. 9. lib. 1.* & in istis
terminis nempe post mortem patris loquitur. *Vi-*
ui. dicta dec. 9. late Cardin. Seraphin. decis. 815. qui
testatur ita decisum in Rota Romana in vna Narensi
dotis. 12. Maij 1588. Cardinal. Tusch. conclus. 782.
num. 11. lit. D. volum. 2. Gabr. consil. 116. nu. 30. vol.
1. Roderic. Suarez in l. quoniam in prioribus ampliat.
15. C. de in officios testament. Mencha. de successsion.
Creation. §. 10. n. 265. Franc. Molin. de Ritu nuptiar.
lib. 3. q. 31. n. 9. fol. 250. Peregrin. cons. 79. n. 21. lib.
1. Morot. consil. 19. n. 4. 6. 7. 8. Farinac. decis. 708. n.
3. par. 1. tom. 2. Gratian. disceptat. 700. lib. 4. Fonta-
nell. de pact. dotal. claus. 5. gloss. 10. par. 1. n. 32. se-
quent. vol. 2. & in terminis dotis de paragio sentie-
runt *Cumia in capit. si aliqui verbo maritata a n. 96.*
& sequ. Franch. dec. 618. lib. 4. Cauet. in dicto cap. si
aliquem fol. 314. vers. sed quantum sit ista dos à nu.
6. & sequent. Neapodan. in Consuetud. si moriatur in
versic. eas, in glossa in verbo paragium vbi Anton. de
Alexand. Ponte cons. 65. per totum libr. 1. & consil.
74. nu. 6. Loffred. cons. 26. per Mastrill. in addiction.
ad Petrum de Gregor. de dote de Paragio q. 2. lit. A.
6 *quam pulchram dicit distinctionem:* vel nisi filia † vl-
tra legitimam fuerit dotata. nam poterit onere
resti-

restitutionis, vel alio à patre libere grauari; etiam quod contingat filiam decedere post patris obitum; vnde prohibetur pro ea parte legitimę quantitatem excedente quoque disponere Bart. in leg. Lucius §. maritus ff. ad Trebellian. quem omnes sequuntur Oldrad. consil. 132. titius habens nu. 5. versi. nunc autem de tertia. Phanuc. de dote Gloss. 10. n. 59. Cagnol. in l. final. C. de pactis nu. 102. Bald. consil. 59. super secundo lib. 2. consil. 281. quidam Seren. Cola. n. 2. versic. nec obstat, & consil. 282. Pater habens lib. 3. Roder. Suarez in l. quoniam in prioribus ampl. 12. n. 1. 2. C. de in officios. testamen. & consil. 1. num. 279. 292. Gabr. consil. 92. n. 15. lib. 2. & cons. 116. n. 9. & 29. vol. 1. & consil. 119. nu. 49. vol. 2. Cephal. consil. 22. num. 2. consil. 56. n. 18. vol. 1. Surd. consil. 255. n. 20. consil. 391. nu. 23. libr. 2. Vasquez de succession. creation §. 10. n. 259. Viui. dec. 9. & Latius decis. 238. vbi testatur decisum in Sacra Audientia Apuliæ Caualcan. decis. 29. n. 29. p. 3. Morot. consil. 19. nu. 8. Crass. de legitima q 41. n. 4. Gaspar. Anton. Thesaur. lib. 1. quæst. forens. q. 63. n. 5. Rendina impromptuario iuris tit. 33. de dote n. 2. Polidor. Ripa obseruat. 22. n. 5. Mastrill. ad Petr. de Gregor. de dote de paragio q. 35. Cardinal. Tusch. concl. 782. litt. D. n. 17. volum. 2. Natta consil. 455. n. 10. Gratian. dec. 4. nu. 66. Milanens. dec. 10. nu. 21. lib. 1. Cardinal. Seraphin. decis. 815. n. 2. Spino de testament. Glos. 19. a. 74. Peregrin. consil. 79. nu. 8. 18. 21. lib. 1. Farinac. dec. 381. nu. 4. par. 2. to. 3. & dec. 511. Marescot. variar. resolution. lib. 1. c. 28. nu. 1. 2. Fontanell. de pactis dotal. claus. 5. glos. 10. p. 1. n. 28. 29. & sequent. vol. 2. Mangil. de imputat. & detract. q. 16. n. 12.

7 Quæ procedere dicendum est, nisi † oneri dotis restituendæ per patrem impositi ei fiendæ, vel cuius dederit, ita vt filia non posset nisi de certa dotis summa disponere, vel aliter grauata filia per quietationem, vel renunciationem expressè tali conuentioni, vel oneri consenserit vel onus agnouerit: quia tunc substinebitur huiusmodi onus, etiam quo ad summam legitimæ, & in tota dote in eius præiudicium, & suorum hæredum, vt non possit vltra summam conuentam, & in pactum deductam disponere. vt post Cinum Iacobum de Arena. Bald. & Salicet. in l. Auia C. de iure dotium, & Boeri. consil. 50. dixit Milanens. dec. 10. n. 26. 27 sequent. lib. 1. & dec. 8. nu. 395. sequ. eodem libro. Castrens consil. 370. nu. 2. lib. 1. Menoch. consil. 1285. n. 9. & latius in addition. ad præsumption. 96. lib. 4. Barbosa in l. 1. p. 4. n. 136. ff. solut. matrimon. Seraphin. decis. 815. in fine Aluar. Velasc. dec. 130. n. 3. 4. 5. Georg. allegat. 26. nu. 4. Merlin. de legitima lib. 3. tit. 1. q. 9. nu. 43. Ramonius consil. 1. sub n. 69. in fine vers. quod si filia.

Secundo pacto, & onere prædicto non obstan-
8 te de dote restituenda, potest soror, vel filia † dotata de suis dotibus disponere ad libitum, quando a fratre, Patre, vel ab extraneo, de bonis propriis mulieris, vel ei quomodolibet debitis dotaretur, quamuis pactum de dote eis, vel suis restituenda fuerit oppositum muliere sine filiis decedente; nam tunc tale pactum mulieri non nocet: quin rextare, & disponere de suis dotibus possit, quatenus importat quantitatem dotium propriorum bonorum, & tenentur hæredes remittere tale pactum, vel ius stipulationis, veluti si à fratre de bonis communis patris dotaretur, vel de bonis maternis, vel dos à patre fuerit filiæ legata, vel ab extraneo, aut esset dos aduentitia, quam pater redi sibi, vel suis stipulare neque potest. Lucas de Penna in l. prima colum. antepenultim. versic. hæc faciunt ad quæstionem C. de impon. Lucr. descri. lib. 10. Bald. in l. si Auia n. 10. C. de iure dotium, & consil. 479. n. 3. vers. & hoc pertinet lib. 4. & consil. 2. n. 2. lib. 3. Ripa in l. 1. num. 54. ff. solut. matrim. Loffred. consil. 26. nu. 34. 35. Ancharan. 434. Deci. in l. pactum nu. 8. C. de collation. & consil. 229. col. 3. vers. tertio non videtur obstare renuntiatio post Paul. de Castr. consil. 174. colum. 2. in princip. vol. 1. Afflict. in Consist. fratribus notab. 2. q. 2. Franc. decis. 196. qui testatur decisum, & decis. 491. Boeri. consil. 50. nu. 10. Vincent. de Anna allegat. 116. nu. 2. p. 2. Menoc. libr. 3. præsumpt. 10. nu. 24. Milanens. dec. 10. n. 24. lib. 1. Suarez in l. Quoniam in prioribus ampl. 12. nu. 1. C. de in officios. testamen. Petrus de Gregor. de dote de paragio q. 35. n. 3. Viui. decis. 9. Surd. consil. 113. Gaspar. Anton. Thesaur. lib. 1. q Forens. 63. n. 13. Gratian. disceptat. 556. nu. 2. 5. 26. & discept. 769. nu. 27. 28. & sequent. lib. 4. Peregrin. de fideicommiss. art. 42. nu. 51. & consil. 79. n. 21. 28. vol. 1. Muta super Consuetud. Panormit. c. 47. nu. 18. Cardinal. Tusch. conclus. 782. litt. D. nu. 18. vol. 2. Francisc. Molin. de Ritu nuptiar. & pact. dotal. lib. 3. qu. 31. per tot. Greg. Lopez l. 30. Gloss. final. tit. 11. part. 4. Barbosa in l. 1. par. 4. num. 135. ff. solut. matrim. Anellus de Amatis cons. 54. nu 4. Manzil. de imputation. q. 17. nu. 28. Philipp. Pasch. in tractat. de viribus patri potestate p. 2. cap. 4. num. 191. folio 198. fuisse resolutum in Rota Romana in vna Asculana dotis Lunæ 18. Aprilis 1616. testatur Farinac. decis. 710. n. 1. p. 1. to. 2. qui ad hoc quoque allegat. Iasonem cons. 127. nu. 5. lib. 1. & Soccin. Iun. cons. 27. n. 5. 6. lib. 1. Morot. consil. 19. nu. 4. 6. 7. 8. Castill. decis. 25. n. 10. Fontanell. de pactis dotal. claus. 5. gloss. 10. p. 1. nu. 9. volum. 2. Similiter, & quando frater
9 † teneretur ex forma statuti dotare sororem exclusam, vt in dote de paragio, ex dispositione nostrę constitutionis in aliquibus non potest stipulare dotem sibi redi: Bald. in l. final. num. 30. C. de dot. promission. & in l. Agnita C. de iure dotium nu. 10. & consil. 150. n. 3. volum. 5. Paul. de Castro consil. 265. colum. final. vol. 1. Alexan. consil. 140. vol. 2. Petr. de Gregor. de dote de paragio q. 35. num. 1. 2. Peregr. de fideicommiss. art. 42. nu. 51. & consil. 79. n. 26. lib. 1. Gratian. discept. 65. n. 3. Cardinal. Tusch. concl. 782. nu. 10. litt. D. vol. 2. Menoch. libr. 3. præsumpt. 10. nu 24. Cauagnol. in decreto Montisferrati 73. §. 5. q. 2. Thesaur. lib. 1. quæst. Foren. 63. n. 13. Barbos. in l. 1. p. 4. nu. 135. 136. ff. solut. matrimon. Insu-
10 per, & præsumitur fratrem, † vel extraneum dotasse de bonis propriis sororis, vel mulieris, si bona materna, vel paterna adhuc inter eos essent cõmunia, vel eorum administratio penes eos existeret tempore dotationis. l. final. C de dotis promission. Bald. in l. Nesennius ff. de negot. gest. Ancharan. cons. 203. Mascard. de probation. conclus. 333. n. 14. conclus. 571. nu. 12. conclus. 813. num. 3. 4. 5. sequent. Gratian. disceptat. 556. n. 26. 27 Mandel. consil. 12. num. 1. cons. 456. nu. 2. lib. 4. Bursat. cons 450. num. 21.

num.2 t.22. Soccin. conf. 135. volum. 1. Deci. conf. 66. in fine. Vrsill. decis. 178. n. 13. Surd. conf. 119. n. 25. 26. conf. 324. n. 11. Afflict. in Constit. in aliquibus n. 22. sequent. Cumia de feud. verbo maritata n. 428. Menoch. de arbitrar. casu 88. nu. 46. & libr. 3. præsumpt. 16. in princip.

Declaratur tamen, quod dictum est pactum appositum dotis restitutioni, quando mulier de proprio dotatur, non sustineri fauore fratris, vel al-
11 terius dotantis procedere quando † mulier viuēs de dicto grauamine pacti dotis restituendæ conquesta fuerit, vel reclamauerit, aut moriens sine filijs de dotibus prædictis testaret; secus si ab intestato decedat, vel aliter conquesta non sit; quia tunc videtur decessisse taliter dotata sub huiusmodi pacto, & onere apposito super eius bonis. *Vincent. de Franch. decis. 491. Castill. decis. 25. nu. 11. Torus in compend. decision. Verbo Pater 1. Canceri. variar. resol. lib. 3. cap. 2. nu. 200. 201. 202.* vbi testatur decisum in illo Senatu *Flauius Amendula in addition. ad Franc. decis. 196. n. 1.* quicquid dixerit *in addition. ad dictam decis. 491.* vbi fuisse allucinatum *dixit Giurba in Commentar. super Consuetud. Messan c. 3. glossa 7. p. 1. nu. 78. Fontanell. de pactis dotal. clausul. 5. glos. 10. p 11. nu. 10. 27. volum. 2. fol. 213.* Qui *n. 12. & sequentibus* id etiam declarat non procedere, quando soror, & si de bonis propriis dotata pacto, & oneri a fratre adiecto expresse consenserit, adinstar dicta de Patre *supra nu. 7.* quia tunc pactum sustineretur ad sororis præiudicium: nam id, quod dictum est fratrem eo casu non posse apponere pactum, intelligendum sit in vita mulieris secus si expresse consentiente, & de certa summa sedis, posituram conueniēte, ceteris renuntiando, cum quo concordat. *Molin. de ritu nuptiar. lib. 3. q. 31.*

Sed difficultas fieri potest in materia. *ex l. cum maritus 29. §. fin. ff. de pact. dotal.* vbi dicit *textus* quod mulier de dote, quam dedit pacta est, vt si in Matrimonio decessisset fratri eius redderetur, isque in eum casu stipulatus est, mulier quasdam res dotales decedens marito legauit; Quæsitum est an maritus earum rerum nomine, quas legauit mulier, fratri teneatur respondi nihil proponi eur non teneretur.

12 Ex quo textu, † data est occasio dicendi; quod frater, vel extraneus tunc habet actionem pro restitutione dotium legatarum pet vxorem viro, vel alijs; quando ipse frater, vel extraneus stipulatus est restitutionem dotis aliàs; secus.

Et quid sit in patre vel auo dotante, vel quan-
13 do † dos à Patre filiæ constitur, vel ab Auo simplex pactum non sufficiat pro dotium restitutione: sed eorum requiratur stipulatio. Et hanc differentiam inter patrem, & alium dotantem extraneum considerant. *Doctores in proposito l. Auia C. de iure dotium vbi Glossa Bart. Bald. & Communiter Doctores. Oldrad. conf. 132. nu. 1. Cardinal. Tusch. conclus. 782. n. 1. litt. D. volum. 2. Francisc. Molin. de ritu nuptiar. lib. 3. q. 31. nu. 9. & q. 59. num. 6. Cephal. conf. 713. n. 32. 33. Bald. Nouell. de dote p. 6. priuileg. 64. nu. 1. Constan. Roger. de dote rubric. dotal. constitut. nu. 24. vers. 6. Intrigliol. sing. 89. n. 80. lib. 3.* ea potissimum ratione, quia talis contractus dotis est necessarius ipsi patri, qui tenetur ad talem Contractum ineundum fauore ipsius filiæ. *l. final. C. de dotis promission. & l. qui liberos ff. de ritu nupt.* ideo non videtur esse æquum, quod Contractus causatus ex præambula obligatione patris, vestiat cum eius coherentia tale pactum citra stipulationem. licet secus sit, in extraneo dotante vt infra dicam.

Tamen fratri vel alio extraneo dotanti, cum
14 improposito extraneum †, intelligimus omnem, citra parentem per virilem sexum ascendentem, & in potestate dotatam personam non habētem *l. vnica §. extraneum C. de rei vxor. action. Gabr. cōs. 146. nu. 19. vol. 2. Mandell. conf. 456. num. 2. lib. 4. Menoch. conf. 771. num. 2. vol. 8. Hondcd. conf. 91. an. 82. ad nu. 85. lib. 1. Gratian. discept. 769. num. 2. lib. 4. Surd. conf. 131. nu. 30. & conf. 534. n. 4. Fontanell. de pactis dotal. clausul. 5. glos. 10. p. 1. num. 7. 8. vol. 2. Marta de succession. legal. p. 3. quæst. 4. art.*
15 *5. nu. 13. fol. 940.* solo pacto † vel stipulatione sororis, vel mulieris acquiritur ius, & actio; etiam si ipse dotans non fuerit stipulatus, & non potest in eius, & suorum præiudicium mulier reuocare, nec legare viro: Nam tunc pactum nudum appositum iuxta contractum, vestitut eius coherentia, ex quo non est fratris vel extranei onus, dotem constituere; vt in patre, vt supra. Et sic ipsum cōtractum, & eius veterem actionem informat, vt detur actio ex eo contractu ad id, quod in pacto deuenit, & nouam parit actionem præscriptis verbis, vt benè dixit *Bald nouell. & Constant. Roger vbi supra. Becci. consil. 76. nu. 9. versic. 4.* vbi ita adducit & intelligitur *textum in dicto §. final.* quasi quod obiter *in dicto textu* adiiciatur stipulatio fratris ex contingentia facti, non quod de substātia requiratur. *Item Viui. decis. 245. num. 9. lib. 2.* clarè ex multis dicit, quod mulier nequit de dote testari, quando ex pacto statuto vel consuetudine est aliis applicanda, & sic non requiritur stipulatio alterius *Franch. decis. 196.* vbi licet in casu suo addatur stipulatio fratris; tamen ipse non facit vim in stipulatione: sed in pacto, dum dicit, quod vxor potest apponere legem, quam vult, & clarificatur *ex eodem. Franco decis. 491. in princip. & num. 2.* & sumitur *ex Petr. de Gregor. de dote de Paragio quæst. 35. nu. 2. versic. quin immò. item Cagnol. in l. final. C. de pactis nu. 99. & sequent. & 225.* latè agit de hac materia, & loquitur clarè, quando ex speciali cōuentione, vel pacto dos, vel pars eius alteri certis casibus esset debita, vel promissa, quod tunc non potest vxor testari de dote, instituendo maritum, vel alium; quia est applicata ex vi pacti, & contractus, & allegat. *text. in dicto §. final. & Bald. in l. pro hæreditariis. colum. 2. C. de hæredit. action. & alios* est bene verum; quod *Cagnol.* postea loquitur de statuto, & etiam confundit, & miscet conuentionem, & stipulationem. *Gratian. disceptat. 556. nu. 1. versic. non obstat vol. 3. & disceptat. 769. lib. 4.* qui licet supponat stipulationem pro fratre dotante, hoc est per contingens facti, de quo agebatur non per necesse, prout etiam *in disceptat. 251. nu. 36. vbi allegando text. in dicta l. cum maritus §. final.* nullam vim facit in stipulatione: sed in conuentione & pacto.

Arctin.

Aretin. conf. 74. col. 5. in fine versic. pro ista conclusione adduco casum singularem num. 9. in fine Soccin. conf. 127. Versi. quod autem ipsemet lib. 1. Roland. de lucro dotis quaest. 82. Barbosa in l. quae dotis 34. à n. 95. ad num. 103. ff. soluc. matrim. vbi latè Bal. in l. Auia in princip. C. de iure dotium Molin. de pactis nuptial. lib. 3. q. 31. Decian. conf. 2. num. 56. & 66. vol. 5. vbi quod sufficit simplex pactum de dote restituenda *per text. in l. Auia Cod. de iure dotium* per quem requiritur stipulatio, quando tantùm à patre, vel Auo dos progreditur; *& l. 1. §. accedit C. de rei vxor. act. Mandell. conf. 50. Surd. conf. 113. in princip. & nu. 1. vsque ad n. 5.* vbi citat plures semper loquitur de pacto: & licet quandoque misceat de stipulatione, tamen semper se fundat & facit vim in pacto *& Surd. citat Viui. dicto loco & conf. 572. nu. 26.* qui de statuto loquitur: sicut & in statuto loquitur *Thesaur. decis. 34.* arguēdo de statuto ad pactum *& Bald. Nouell. de dote p. 6. priuileg. 64. num. 1.* vbi quod sufficit pactum *Boer. decis. 353. nu. 15. curia finem ex Romano conf. 26. & idem Boeri. conf. 50.* optimè loquitur de matre, fratre, patruo, vel extraneo dotante; & tandem *num. 50. concludit: quod vxor non potest de dote* testari, instituendo maritum, etiam stante sola conuentione, & etiam stante pacto nudo *per text. in dicta l. Auia vbi Bald. Salic. & alij C. de iure dot. Morroc. conf. 19. Osasc. decis. 20.* qui clarè loquitur quando dos est alteri applicata vigore contractus, quod vxor non potest testari, & allegat *dictum §. fin. & Bald. dict. loco Cagnol. Roland. & alios* & nihil dicit de stipulatione *Milanens. decisio. 10. per tot.* & tandem *n. 41. lib. 1.* dicit, quod quādo adest conuentio, & pactum, quod dos certis casibus alteri redatur, tunc vxor nō potest instituere virum de toto, nec de parte, & allegat. *Claud. Cagnol. & Surd. dictis locis & prius num. 24. obiter citas Boer. dicto loco Fontanell. de pactis dotal. clausul. 5. Gloss. 10. p. 1. nu. 15. 16. 17. vol. 2.* nec vim facit in stipulatione, & affert *text. in dicto §. final.* & secundum praedicta: ita pro donna Catherina de Homodeis, & Bononia resolutum vidimus.

SVMMARIVM.

1 *Restitutio in Integrum conceditur minori aduersus sententiam.*

2 *Restitutio in integrum an concedatur maiori aduersus sententiam contra eum prolatam ex processu, & iudicio incepto tempore minoris aetatis. & n. 3. 4. 7. & sequent.*

Quid si minor iudicium instituens ab initio esset in angustia temporis positus, ita vt vsque ad conclusum, dando terminos necessarios iuxta naturam causae, maior, efficeretur. n. 5.

Quid in minore conuento. n. 6.

8 *Initium spectandum est, & non finis, quando finis habet necessarium antecedens cum principio, secus si non necessariam, sed voluntariam habeat consequentiam. n. 12.*

9 *Finis est de esse principiati, sicut pars de esse totius, ideò spectatur initium sicut fundamentum.*

10 *Initium praedominat in sequentibus.*

11 *Initium attendi debet vbicunque, quid in exequutionem praecedentis actus fit.*

13 *Restitutio in Integrum conceditur maiori aduersus sententiam contra eum latam, si calliditate aduersarij, vel Iudicis culpa ad tempus maioris aetatis fuerit protelata causae conclusio, vel sententiae prolatio, iudicio cum minore incepto & n. 14.*

15 *Terminus restitutorius an concedatur post conclusionem in causa a maiore, factam, iudicio tamen tempore minoris aetatis incepto.*

16 *Minor mulier, & alia persona de Iure restituibilis aduersus probationes, post conclusum in causa in tela Iudicij restituuntur.*

17 *Causae conclusae in Magna Curia sedis ciuilis non ber modiciantur.*

18 *Causae conclusae in Tribunali Regij Patrimonij non bermodiciantur.*

19 *Causae conclusae in Tribunali Consistorij bermodiciātur, praeter pheudales. n. 20.*

20 *Priuilegium concessum inferiori non censetur concessum superiori.*

21 *Caussae ciuiles conclusae in Magna Curia sedis criminalis, & causarum delegatarum non transeunt in bermodicium, & sequent. & num. 27. & sequent. & num. 48.*

22 *Mandatam iurisdictionem suscipiens proprium nihil habet, sed eius, qui mandauit, iurisdictione vtitur.*

23 *Delegatus dicitur ordinarius, qui non pro suo imperio agit, sed pro eo cuius mandato ius dicit.*

24 *Iurisdictio saecularis remanet, quamuis sit delegata, & de mandata Clerico, vel Episcopo.*

26 *Nominatio separata arguit diuersitatem rei.*

28 *Ordinarius non efficitur delegatus ex commissione causae a Principe eidem facta, quando illa causa antea spectabat ad illum ordinarium cum Collegis ex propria natura sui offitij: quia tunc dicitur excitata iurisdictio ordinaria, & n. 29.*

30 *Iudex Criminalis nō potest principaliter se intromittere in causis ciuilibus, sed tantum incidenter.*

31 *Magna Regia Curia Sedis Criminalis habitu dicitur habere iurisdictionem in causis ciuilibus ex natura officij: licet non actu ex diuisione Iudicum M. R. C. quae per Proreges in Regno fit.*

32 *Iurisdictio omnis residet, & radicata est in Principe, & ab eodem profluit, & refluit.*

33 *Magnae Curiae diuisio, quae fit per Proreges in Regno iudices in causis Ciuilibus, & Criminalibus separatē constituendo, fit pro faciliori causarum expeditione, & dicitur tantum diuisa administratio, & non iurisdictio, quae quo ad habitum est indiuidua.*

Consilium vnicum dicitur, licet fuerit diuisum in plures aulas ratione facilioris expeditionis negotiorum. n. 33.

34 *Delegatus a Principe, sicut delegatus a lege, propriam dicitur habere iurisdictionem.*

35 *Iudices M. R. C. Sedis criminalis, & causarum delegatarum in Regno, stante reformatione Tribunalium, dicuntur delegati a lege vnde in causis ciuilibus dicuntur ordinarij.*

36 *Ordinarius Iudex quis dicatur.*

37 *Delegatus ad Vniuersitatem causarum ordinario aequiparatur.*

38 *Idem iudicatur de iurisdictione prorogata, & de sententijs eius vigore latis, quod de sententijs latis vigore propriae iurisdictionis; ita vt si ab vna*

non

non appellatur, nec ab alia appellari potest.

39 *Iurisdictio M.R.C. Sedis Criminalis in causis ciuilibus fuit augmentata, & prorogata per Capitulum Regni.*

40 *Iurisdictio prorogari potest a lege etiam viua, hoc est a Principe.*

41 *Iurisdictionem ordinariam dicitur habere Iudex, cui sub nomine officij fuit demandata alicuius causæ cognitio, & quando n.42.*

43 *Controuersia nominum est relinquenda pertinacibus.*

44 *Abusiuum nomen non inficit, sed veritas, & essentia rei est attendenda.*

45 *Nominatio diuersa non arguit diuersitatem rei, nisi accedente diuersitate substantiæ.*

46 *Nominatio diuersa arguit diuersitatem rei in dubijs.*

47 *Nominatio diuersa diuersitatem rei non probat, cum ex alijs constat vnicam rem, vel idem corpus esse.*

49 *Caussa conclusa in Tribunali Sancti Officij non hermodietentur.*

50 *Turnus nihil aliud est, nisi omnimoda administrationis, & iurisdictionis partitio.*

51 *Vidua, Pupillus, & alia miserabilis persona forum Principis eligentes, priuilegio legis vnicæ. C. quando Imperator inter pupillum, & viduam, etiam si vidua nubat, pupillus maior effectus sit, vel miserationis priuilegium cesset, in foro Principis adhuc earum causa remanet & n.54.*

52 *Cessante caussa, non cessat effectus iam consumatus, si alicui ex eo ius quæsitum est, nisi causa successiua, sine momentanea successiuum producat effectum. num. 53.*

55 *Causa incepta cum maritata, licet postea effecta sit vidua, causa erit appellabilis, & è conuerso causa incepta per viduam, vel contra viduam postea cōnolantem, causa est in appellabilis. & n.57.*

56 *Mutatio fori post litis contestationem non mutat instantiam, nec respectu causæ, nec respectu exequutionis.*

58 *Causa viduæ an sit appellabilis, si ea Actrix sit, & non conuenta; vel si succumbuerit. & num.59. & sequent.*

59 *Priuilegium causæ summariæ a ritu concessum est causis, & non personis.*

60 *Appellatio quando prohibetur vni ex litigantibus, censetur etiam alteri parti prohibita.*

61 *Causa ne dum ab Actore, sed etiam à Reo denominatur.*

ARGVMENTVM.

In integrum Restitutio aduersus sententiam prolatam tempore maioris ætatis an concedatur Iudicio cum minore incepto. Idemque in termino restitutorio, si conclusionis tempore minor maior factus sit, atque ideo semper in Iudicijs initium sit spectandum, & quando ad interpretationem Capitulorum Ritus 172. 184. 133. & 139.

RESOLVTIO. LXV.

1 Duersus sententiam † diffinitiuam, eiusque exequutionem restitutionis in integrum beneficio iuuari minorem læsum cuique constat. *l. prima. & tot. tit. C. si aduers. rem iudicatam l. præfecti & l. sequent. ff. de minor. cap. 1. de restitution. in integrum in 6. cap. suscitata cod. titul. Sforz. Odd. de restitution. in integrum q.72. art.1. & art. 4. nu.66. & q.43. n.1. & 55. Turret. cons.54. num. 3. lib.3. Bursat. consil.101. n.25. Surd. cons.79. n.13. Morla in empor. iuris. titul. de restitut. in integrum q. 3. nu.*

2 *12. & sequent.* Sed dubium quid † in minore restitutionem petente aduersus sententiam prolatam ex processu, & iudicio cum eo incepto tempore minoris ætatis, eo iam effecto maiore: in quo magis probatam sequendam esse Sforzię distinctionem *de restitut. in integrum quæst.72. artic. 5. a nu.76. & sequent.* censuimus. Etenim aut maior

3 factus † prætextu iniustitiæ ipsius sententiæ restitutionem petit, & non esse dandam restitutionem probat *text. in l.3. §.1. ff. de minor.25. annis.* ea potissimum ratione; quia contra eum iam maiorem factum lata fuit. vnde non potest de sua imprudentia rectè conquerere, quod iudicari permiserit antequam Iudex melius de actis, & processu fuerit instructus. quod comprobatur *ex l. 1. C. si aduersus rem iudicatam. Ita Sforz. dicto art. 5. nu.78. Francisc. de Caldas Pereyra in repetition. l. si Curatorem verbo implorare nu.50. fol.157. Maurit. de restitut. in integr. cap.196. Vrsill. decis.210. n.2. 3. Mastrill. decis.268. n.5. lib.3.*

4 Aut aduersus sententiam † prætextu erroris proprii petita est in integrū restitutio, ex eo quod in processu non probauerit, quæ probare debebat. Et hoc distinctionis membrum subdistinguit *Sforz. dicto num.78.* Quod aut fuit conclusum in causa post quam ipse maiori factus est, & cum iam maiori factus probationibus per conclusum tacitè renuntiauerit, sibi imputet, quod ita voluerit errorem, & defectum probationum ita renuntiando confirmare. *Bart. Bald. & Alberic. in dicta leg.3 §.1. ff de minor. & faciunt dicta per eumdem Sforziam q.25. n.62.*

Ego verò id duobus modis congruè declarari

5 posse dico Primo † vt non procedat, cum minor est actor, & ab initio litis vsque ad conclusum adeò esset in temporis angustia positus, vt dando terminos reo iuxta naturam causæ ab initio litis necessario conclusionis tempore maior efficeretur; tunc enim omnino restitutio indulgenda est aduersus inde latam sententiam tempore maioris ætatis, non obstante cōclusione eo tempore maioris ætatis facta; cum tunc ea conclusio habeat necessariam consequentiam ad actum factum in minori ætate, & initium est spectandum, vt infra subnectam. Secundo declaratur

6 † restitutionem concedendam etiam quod fuerit conclusum per minorem tempore maioris ætatis, cum minor maior factus conclusionis tempore

pore conuentus esset, & non actor, & consequēter non teneretur causæ expeditionem, & conclusionem curare fieri tempore minoris ætatis; & tunc cum aduersarij calliditate, & malitia fuerit causæ cōclusio protelara ad tempus maioris ætatis, omnino minori conuentus restituendus venit ex inferius constitutis *ex l. 3. §. 1. ff. de minorib.*

7 Aut fuit conclusum eo † adhuc existente minorē, licet inde maior fiat tempore sententiæ; cum causa in M.C. conclusa non hermodicietur, & tunc restitutionem concedi concludit *Angel. in dicta l. 1. in fine & Aretin. per illum textum C. si aduersus rem iudicatam. Iacob. de S. Georgio ibi num. 10. Fulgos. in l. 1. num. 1. ff. de minor. quos sequutus est Sforz. dicto art. 5. sub num. 78. Francisc. de Caldas Pereyra in repetition. dicte l. si curatorem verbo implorare nu. 50. Maurit. dict. cap. 196. col. final. (quamuis Glos. in dicta l. prima in verbo iudicij Cod. si aduersus rem iudicatam* in contrariam in hoc descenderit sententiam, dùm vult, quod denegetur restitutio, etiā si vsque ad vltimum diem minor quis fuisset, & in prima die maioris ætatis sententia proferretur) etenim cum tunc sententia licet lata in tempore, quo minor iam maior effectus est, dependeat à gestis in minori ætate, cum probationes omi-
8 serit, vel aliquid aliud, & sic † finis habeat necessarium antecedens cum principio, tunc principiū spectandum esse indubitatum est *Afflict. dicta decis. 210. Maurit. dicto cap. 196. colum. final. & Caldas Pereyra dicto num. 50. Ponte decis. 21. num. 19. Ancharan. consil. 28. nu. 6. 7. versic. & per ista non obstant Cardinal. Tusch. conclus. 703. nu. 16. 17. & sequent. litt. P. Anton. Faber. in C. lib. 3. tit. 19. de in officios. testam. definit. 23. n. 20. in allegatis Surd. decis.*
9 *297. nu. 12.* nam est † de esse principiati, sicut pars de esse totius, & spectatur sicut fundamentum. *Ol-*
10 *drad. consil. 200.* Et † prędominat in sequentibus.
11 *Menoch. consil. 148. n. 21.* quemadmodum initium † attendi vbicumque quid in exequutionem præcedentis actus sit probāt *Ancharan. consil. 28. n. 3. Bald. consil. 153. 154. lib. 4.* Secus si actus gestus in ma-
12 iori ætate † necessariam consequentiam non haberet ad actum in minori ætate gestum, sed tantummodo voluntariam, puta si à minore quid promissum sit sub conditione potestatiua, quæ tēpore maioris ætatis implemētum habuerit, vel si minor hęreditatem adijsset, & factus maior legata exoluisset: quia tunc restitutionem non competere probat. *Sforz. de restitut. q. 25. art. 6. n. 62.*

Planè, & si in superioribus conclusum sit aduer-
13 sus sententiam † restitutionem non dari maiori effecto tempore sententiæ prolatæ, procedere intelligas, nisi calliditate aduersarij id actum esse probaretur, etiam si leuior in hoc aduersarij suspicio, calliditatis sit, quod eius dolo vsque in maiorem ætatem minoris, & ferendæ sententię tempus Iudicium protractum sit. Quod idem *Vulpia.* statuit *in dicta l. 3. §. 1. ff. de minor. l. intra vtile ff. codē Sforz. dicta qu. 72. artic. 5. num. 79. & quæst. 25. ar. 4. nu. 32. Francisc. de Caldas Pereyra de restitution. in integrum verbo implorare num. 50. fol. 157. Maurit. de restit. in integr. cap. 196. Molfes. in Consuetudin. Neapolitan. tom. 1. part. 4. de Successión. ab intestato*
14 *quæst. 6. n. 4.* Quod autem ibi Iuris Consultus † sub-

Ant. de Amat. P. II.

dit de aduersarij calliditate, extendendum quoque est ad factū Iudicis, si id eius facto, & culpa quoque eueniat *ex Afflict. decis. 210. n. 5. Francisc. Caldas in dicto verbo implorare sub n. 50. Giurb. dec. 82. n. 10. Molfes. in dicta q. 6. n. 4.*

Prædicta omnia, in quibus firmauimus minorem maiorem iam effectum tempore prolatæ, & deffinitę sententiæ non restitui, vel restitui secundum distinctiones prædictas. Amplia procedere,
15 † nè dum in restitutione obtinenda aduersus sententiam; sed etiam aduersus probationes post conclusum fieri omissas insistendo distinctioni Sforzę locis præcitatis quemadmodum profitetur. *Afflict. decis. 210. Lancellot. de attentat. c. 4. limitat. 20. n. 13. & alij supra.*

16 Quod tum in minore procedit, qui † aduersus probationes in tela iudicij omissas, regulariter post conclusum restituitur; quemadmodum quælibet alia restituibilis persona de iure *Surd. consil. 79. n. 1. 2. & sequent. Gabri. de minor. concl. 1. Thesaur. decis. 240. n. 3. Farinac. q. 75. num. 444.* & post omnes probauit *Giurb. decis. 1. num. 3. 4. & 5.* tum etiam in muliere *ex Constitutione obscuritatem vbi Iserna. & Afflict. decis. 216. Cumia ritu 39. num. 45. 46. Franch. decis. 284. Castill. decis. 23. nu. 21. 22. 23. & est c. ritus 171. Viui. decis. 127. num. 10. Sforz. de restitut. q. 10. ar. 6. Intrigliol. decis. 25. n. 5.*

Cumque in superioribus dictum sit sententiam quandoque proferri in maiori ætate, quamuis cū minore inceptum, vel Conclusum sit Iudicium, id in supremis nostris Tribunalibus de facili contin-
17 git, † in quibus causę conclusę non hermodiciantur, vt de causis in Magna Curia conclusis *est cap. ritus 184.* vbi moderni quemadmodum exemplo
18 † Magnæ Curiæ, nec hermodiciantur causę conclusę in Tribunali Regij Patrimonij vigore actus Vicetegij de Anno 1552. vltimo Augusti. Quod Tribunal Magnam Curiam rationū appellamus, vt testatur *Prouinzal. ad Bertacch. In verbo instantia:* Quicquid sit in Tribunali Consistorij, in quo
19 † causas præter feudales hermodiciari expeditissimum est, (quamuis inter nostrates olim fuerint opiniones hinc inde); quia preeminentia ista est restricta ad Magnam Regiam Curiam, & Priuile-
20 gium † concessum inferiori, non censetur concessum superiori. *l. Quibus legibus vbi Bart. de testam. militar. l. 2. §. & quidem ff. ad Turpillian.* ex quo motiuo hanc fundat opinionem *Boniorn. super dicto Ritu vbi Ioannes Aloysius de settimo, & alij Cumia ritu 89. n. 4. 5. 6. & sequent. Mastrill. decis. 66. nu. 13. 14. 15.* (Quamuis *Petrus de Gregorio de Iudic. causar. feudal. q. 47. n. 3.* arguendo à maioritate rationis contrarium senserit.), & in quadam causa Baronis Zaffiçi in Tribunali consistorii tunc vertente, vbi Auus meus maternus Antoninus Benfari tunc temporis dignissimè sedebat, fuit resolutum ex causidicorum informationibus super stylo Curiæ receptis, causas in dicto Tribunali conclusas in hermodicium transire, nisi feudales sint, de quo amplius non fuisse dubitatum vidimus, & secundū prædicta superuenit inde Pragmatica nouissima anni 1618. §. 17. edita per Comitem Castri tunc Proregem.

Et quamuis olim etiam in Regno disceprare-

E tur,

21 tur, † si dispositio *Ritus* 184. *& Pragmatica vnica tit. 11. de Instant. causar.* etiam in Magna Curia
sedis Criminalis, & causarum delegatarum locū
haberet ex opinione eorum, qui dixerunt, quod
ritus 184. procedat, & intelligi debeat de causis,
quæ in vim propriæ Iurisdictionis ordinariæ, &
de natura ipsius Officij Magnæ Regiæ Curiæ ad
illam pertinerent; non autem de causis delegatis,
quarum Iurisdictio est Magnæ Regiæ Curiæ sedis
22 Criminalis: ex eo quod † qui mandatam Iurisdictionem suscepit, proprium nihil habet, sed eius
qui mandauit iurisdictione vtitur *l. 1. §. qui mandatam ff. de offic. eius l. & si prætor ff. eodem* vbi quod
23 † si ordinarius sit delegatus, non pro suo Imperio
agit, sed pro eo, cuius mandato ius dicit, diciturquè merus delegatus *Castill. decis. 87. nu. 5.* proinde in illo Textu non consideratur qualitas Prætoris, quoties Prætor alienam iurisdictionem exequitur, *vt est textus in l. more & in l. solet ff. de iurisdiction. omn. Iudic. & Doctores in rubric. ff. de offic.*
24 *eius* inde est quod † si Clerico, vel Episcopo secularis delegetur iurisdictio, illa demandata iurisdictio sæcularis remanet, & non efficitur Ecclesiastica. *text. & ibi Bald. in authent. si quis litigantium C. de Episcopal. Audent. Iason. in dicta l. & si prætor. Passett. consil. 23. num. 1. consil. 24. num. 3. consil. 46. num. 3.*
25 Tùm quod esto † quod Iudices Magnę Regię C.
sedis Criminalis in his causis essent ordinatij, vel
ordinarijs equiparati, ac propriam haberent iurisdictionem: non ideo sequi videretur, quod in dictis causis preheminentia ipsius Magnę Curię
vtantur ex natura ipsius officij, cum compatibile
sit, quod sint ordinarij, vel ordinatijs equiparati,
& quod præheminentia Magnæ Regię Curię non
26 vtantur; Tum quia ex † separata, & differenti denominatione Magnę Regię Curię sedis Criminalis, & causarum delegatarum à Magna Regia
Curia sola arguatur rei differentia. *Menoch. cons. 409. num. 76. cons. 252. num 8. cons. 287. num. 15. consil. 1087. nu. 4. Mandell. cons. 119. n. 4. cons. 750. num. 18. & 59. & cons. 172. n. 30. Surd. cons. 127. n. 32. Milanens. decis. 14. num. 56. lib. 1. Cardinal. Tu-*
27 *sch. conclus. 58. litter. N.* Tamen hodie † quæstio
ista est etiam expedita, & clara, nec eget disputatione; eum pluries in Contradictorio Iudicio
pro ipsa instantia decisum fuerit precisè inter
Marchionem Geracis, & Don Nicolaum de Bononia; & inter Comitem Buxemi, & Baronē Passaniti, & communem praxim ita approbasse constat; Nam non obstat dicere *Capitulum ritus* 184. *& Pragmaticam vnicam titul. 11 de Instant. causar.*
procedere in causis conclusis in Magna Regia
Curia, quæ in vim propriæ iurisdictionis ordinarię eidem pertinerent: non autem de delegatis
causis, quę pertinēt ad Magnam Regiam Curiam
sedis Criminalis, & Causarum delegatarum: quia
pro responsione adducitur *Bald. in l. final. col final. versic. sed facit C. vbi Senatores vel Clarissimi.* fir-
28 mans, † quod si Princeps alicui Tribunali, vel vni
ex pluribus Iudicibus, vel Officialibus causam aliquam committat, vel plures, ex hoc iudex ille delegatus non efficitur in causa commissa, sed prout antea erat ordinarius remanet. Nam talis commissio potius dicitur partitio Curiæ, & administrationis Iustitię. *Franch. decis. 143. nu. 8.* sicut dicimus de pluribus testamentariis tutoribus, alteri
quorum esset à Iudice decreta administratio. Nā
non ex hoc desinit is testamentatius esse, nec datiuus efficitur ex administratione Iudicis mādato
decreta. Quibus accedere possunt ea, quæ dicūtur
cum causa, committitur vni ex pluribus Senatoribus *ex Speculatore Tholos. de appell. Cagnol. in l. 1.*
29 *de Origine Iuris.* & quamuis † verum sit *Baldum in superiori loco cit.* loqui, & intelligi debere, quando
illa causa commissa per antea spectabat ad illum
Officialem simul cum Collegis ex propria natura
sui officij, prout generale est, quando ordinario
committitur causa sine alteratione, qui non efficitur delegatus; sed dicitur eccitata eius Iurisdictio,
quæ non videtur conuenire M.R.C. sedis crimina-
30 lis, quæ † de natura sui officij non potest principaliter se intromittere, sed solum incidenter in
causis ciuilibus *l. solemnius §. latrunculator ff. de Iudicijs.* Verum *Baldi* doctrinam rectè procedere, ac
applicari posse censeo in terminis adductis. ete-
31 nim † Iudices Magnę Regię Curiæ sedis criminalis habitu habēt Iurisdictionem in causis ciuilibus
ex natura officij, & propriæ Iurisdictionis ob id
quia indistinctè per Regem creantur sex Iudices,
licet inde in Regno per Proregem deputentur tres
Iudices ciuilibus causis, & tres criminalibus, diuidendo in duas aulas Criminalem scilicet, & Ciuilem, vt testatur *Mastril. de Magistr. lib. 5. c. 8. num. 49. volum. 2.* licet olim iurisdictio totius Magnæ
Curiæ in Caulis Ciuilibus, & Criminalibus *ex ca. 231. sub Imperatore Carulo* durabat per Annum
alternatim; siquidem tres Iudices, qui ciuilem
Iurisdictionem exercuerant vno Anno, in alio
exercebant criminalem, & è conuerso, proinde
Magna Curia sedis criminalis non caret iurisdictione funditus, & respectu originis in Ciuilibus
causis, quamuis ea sit per exceptionem elidibilis; & sic funditus ęqualem dicuntur habere iurisdictionem vtraque aula Magnę Regię Curię, &
indubitanter respectu originis, quę semper est inspicienda *l. eum qui ff. mand. & l. nec Creditores C. de pignorib.* vnum Tribunal iudicatur postquàm vtrūque Tribunal à Serenissimo Rege Nostro, & vni-
32 co dependat, penes quem † omnis residet iurisdictio, atque in eo radicata est, & ab eo profluit,
& refluit. *Marant. part. 4. distinct. 5. num. 3. Bald. in cap. 1. quis dicatur Dux; Ponte decis. 2. numer. 6. Azeued. recompilationum lib. 3. tit. 9. l. 9. nu. 2. volu.*
33 *1.* & inde † Prorex iurisdictionem in Regno diuidendo, hoc quidem facere dicendum est, respectu diuersitatis causarum, & pro faciliori earumdem expeditione, ac commodiori vsu iurisdictionis: quo casu vterque Iudex remanet suę iurisdictionis dominus, & dicitur tantum diuisa administratio, & non iurisdictio; quæ quo ad habitum est indiuidua; quamuis eius vsus diuidi
posset. *Butri. in Cap. Prudentiam colum. 9. de offic. delegat. Surd. cons. 57. num. 6. Velanzol. cons. 94. nu. 42.* vbi quod Consilium vnicum dicitur, licet fuerit diuisum in plures aulas ratione facilioris expeditionis negotiorum, prout de Tribunali Regiæ Camerę, & Tribunali Sacri Consilij Regni

Neapo-

Neapolis dixit *Franch. dec.601.num.10. & melius decis.722.num.20.lib.4.vbi de M. R. C. sedis Crimi-*
34 *nalis*. Et ad id, quod superius dictum est † delegatum nihil proprium habere, respondetur non procedere in delegato Principis *cap. in litteris, & cap. quærenti. & cap. fin. de offic. delegat. l. Et quia ff. de iurisdiction. omn. iudic.* probans delegatum à lege propriam habere iurisdictionem iure suo, ac iure magistratus. pluresque casus distinguit. *Menoch. lib. 2. præsumpt. 16. num. 1. & sequent.* quod idem est, quando haber à lege animata, scilicet Principe, quod tanquam verius resoluit. *Camillus Plancius in rubric. ff. de offic. eius cap. 10. num. 3. 5. & sequent. fol. 38. & 39.* reiecta contraria opinio-
35 ne. Imò dico, quod † stante reformatione Tribunalium in Regno per viam legis condende, introducendo formam, isti Iudices Magnæ Regiæ Curiæ sedis criminali sunt delegati à lege; pro inde in causis ciuilibus dicuntur ordinarii. Nam
36 † ordinarius dicitur is, cui à lege Consuetudine, Populo, vniuersitate, Principe, aut legitima præscriptione iurisdicendi potestas super negotiorum vniuersitate competit. *l. more, & l. Et quia vbi Doctores ff. de iurisdiction omni. Iudic. Vant. de nullit at. tit. de nullitate ex defectu iurisdictionis nu. 31. Marant. de iudic. p. 4. distinct. 5. n. 2. vbi Apostilla Morla in empor. iuris. part. 1. titul. 2. in princip. n. 89. Hinc Petr. de Gregor. de iudic. causar. feudal. quæst.* 48. dicit, quod Iudices Tribunalis Consistorii, qui antea singuli singulis causis dabantur, hodie sunt ordinarii. Accedat secundo pro re-
37 sponsione, quod † saltem isti Iudices Magnæ Regiæ Curiæ sedis Criminal, & causarum delegatarum erunt delegati ad vniuersitatem causarum, qui ordinariis æquiparantur, ac pro ordinariis habentur. *Abbas in capitul. super de officio delegati. Marant. dicto loco n. 55. Bero. consil. 209. nu. 3. lib. 3. Bartol. & Deci. Curt. & Purpurat. in dicta l. more Menoch. lib 2. præsumption. 16. nu. 38. Alexand. consil. 12. visu processu num. 5. libro 6. Ruyn. consil. 60. nu. 12. lib. 5. Vant. de nullit. in tit. coram, quo possit, & debeat nullitas proponi num. 17. Surd. consil. 56. num. 33. in fine, & de aliment. titul. 4. q. 25. num. 12. 13. Fontanella de pactis dotal. clausul. 4. Gloss. 12. num. 145. Cancer. variar. resolut. part. 2. cap. 2. num. 268 Gratian. disceptat. 100. num. 3.* Nec obstat, quod dictum Tribunal Magnæ Regiæ Curiæ sedis criminalis, & causarum delegatarum licet habeat iurisdictionem ordinariam, vel saltim ordinariæ æquiparatam in Ciuilibus causis, quod non ex hoc eam habeat cum eadem preminentia Magnę Regię Curię. Respondetur enim quod ista iurisdictio cognitionis causarum ciuilium fuit ipsi Tribunali Magnę Regię Curię sedis criminali, & causarum delegatarum addita cumulatiuè, & ampliatiuè cum primęua eius ordinaria iurisdictione; non autem priuatiuè, & separato modo; quia iàm ex præmissis habitu dictum Tribunal habebat dictam iurisdictionem communem cum ipsa Magna Regia Curia respectu originis, & creationis; quamuis inde per partitionem curiarum per Proregem in Regno iurisdictionis administratio diuidatur, itaut dicta cognitio, seu iurisdictio de dictis cau-

Ant. de Amat. P. II.

sis ciuilibus cognoscendi fuit addita prorogando, & ampliando, & verius exercitando eorum primęua iurisdictionem, quasi vniendo id, quod pro faciliori causarum expeditione, & Curias diuidendo separare solet Prorex in Regno. sequitur ergo
38 ex hoc iuris conclusio, quod † vbicumque iurisdictio alicuius officialis ampliatur, & prorogatur, idem iudicandum sit de iurisdictione prorogata, & de sententiis per eum latis, quod iudicabatur de sentētiis latis vigore propriç iurisdictionis, etiam respectu qualitatis, adeò vt si à sententiis illius non poterat appellari: ità nec appellabitur à sententiis latis vigore prorogationis. nàm prorogata iurisdictio eadem reputatur *l. Episcopale vbi Bartol. C. de Episcop. audient. Deci. consil. 3. nu. 8. Matthæus de Antonio in tract. prorog. fori cap. 77. post principium Gama decis. Lusitana 222. num. 10. 11 Petr. Calcfat. in l. 1. ff. de iudicijs num. 18 facit Angel. in l. præcipimus C. de appellat.* vbi quod non potest appellari si delegatio fiat sub nomine officii *Grammatic. decis. 9. Mart. decis. 72. & 204. libr. 1. Tholosan. de appellation. part. 4. cap. 8. num.*
39 11. modo † presupposita in Regno reformatione Tribunalis ex *cap. 3. Regis Philippi Secundi* probatur, quod iurisdictio Magnæ Regiæ Curiæ sedis criminalis fuerit augmentata, & prorogata. nàm in dicto capitulo per viam legis condendæ mandatur, quod remedia à sententijs, & interloquutonjs Consistorij Sacræ Regiæ Conscientiæ debeant tentari coram Magna Regia Curia sedis criminalis. Ecce ergo, quod Rex, & statutum prospexit ad Magnam Regiam Curiam sub nomine dignitatis, & officij, & ista cognitio fuit tanquam qualitas, quæ residet super subiecto, & tanquam accessorium prorogatum, & vnitum insequens naturam principalis. nec est nouum officium protogari posse *l. quæro ff. de solutio.* & quem
40 admodum iurisdictio † prorogari potest ab homine ita etiam potest prorogari à lege viua, hoc est à Principe *l. 1. & l. de qua re ff. de iudic. & Gama. in decis. superius adducta* loquitur de proroga-
41 tione facta à lege hinc † ex prędictis argumentis, & rationibus respondit. *Collegium Perusinium ex consilio Baldi*, vt est relatum *inter allegationes Lapi allegat. 88. Angel. consil. 210. Ioannes Baptista Seuerinus in l. more num. 26. & ibi Decius num. 36. ff. de iurisdictione omn. Iudic. Franciscus Pauin de officio, & potestate Capituli sede vacante part prima quæst. 2. versic. per statuta. & parte 2. quæst. 10. num. 29. Soccin. Sen. l. prima §. si quis simpliciter num. 3. de verbor. obligat.* quod si mandatur causæ cognitio, vel diffinitio alicui iudici habenti iurisdictionem ordinariam sub nomine officij, & non personæ. Exemplum si Prætori Vrbis mandetur, quod iudicet de tali causa. isto casu dicitur data iurisdictio ordinaria, & ista iurisdictio ordinaria secundum eos erit iurisdictio prorogata, non autem Propria, quia vt dixi officium, & iurisdictio ab homine a lege, & a lege viua prorogari po-
42 test. Cęterum, & † si veritatem sectando, negari non possit, quod multi contrariam sequuti sint sententiam, vt videre est ex allegatis *per Menoc. li. 2. præsumpt. 16. nu. 24. & 25.* reprobans superiorem opinionem, ac sedere distinctionis vtens, nempè,

quod aut illa causa commissa spectabat ad officium, & potestatem illius ordinarii, & tunc ex hac noua commissione absque alteratione solum videtur euitata iurisdictio, & ideò erit propria, & non prorogata, aut vero caussa commissa aliquo modo ad illum ordinarium non pertinebat, prout in casu nostro, vt supra firmaui *per textū in §. latrunculator.* Iudex causarum criminalium non cognoscit principaliter de causis ciuilibus, & tunc ista iurisdictio dicitur delegata, pro inde ex dicta distinctione post alios *Menoch.* videtur concludere, quod nunquam, & vllo casu iurisdictio dicatur prorogari.

Est verum, quod *Menoch. post Bald.* fatetur *num. 26.* quod prorogatio potest fieri, tam à lege, quam ab homine, sed dicit ipse, quod in hoc casu non reperitur facta; præterea subdit, quod prorogatio non datur de vna re ad aliam diuersam. Ego vero non recedendo à primæua opinione dico, quod in terminis nostris constat, quod prorogatio iam facta sit; quia vt dixi Rex Dominus noster voluit reformare Tribunalia, Primo per Pragmaticas, vbi fuit facta reformatio Tribunalis Cōsistorii, exinde per dictum Capitulum Regis Philippi Secundi fuit facta reformatio eiusdemmet Consistorii, & etiam dictæ Magnæ Regiæ Curiæ sedis criminalis circa causas deuolutas à Consistorio: & hoc non solum vnius causę, sed vniuersitatis omnium causarum.

Ergo non est dubitandum, quod verè Regnum petierit, & Rex concesserit, quod dicta iurisdictio Magnæ Regię Curię fuerit expressè ampliata, & prorogata, & dicta cognitio fuerit addita, & vnita cum iurisdictione primæua, quę non est
43 contraria, nec incompatibilis. nec refert, † quod adhuc retineatur illa denominatio causarum delegatarum; quia contouetsa nominum est relinquenda pertinacibus, vt dixit *Bald. in cap. ex parte colum. penultima de appellatio. ex notatis in l. secundaff. de constitut. Princip. Marius Anguissola consil. 75. num. 8. Peregrin. consil. 101. nu. 10. libr. 3. Mastrill. de Magistrat. lib. 1. cap. 22. nu 44. volum. 1.* & illud nomen seu istius nominis reliquię remansetunt ab illo primordio, & origine, quando ante reformationem, & congregationem aquarū particular iter, & sparsim singulares causę singularibus personis; & priuatis committebantur, & est
44 quoddam † nomen absusum, quod non inficit, sed veritas, & assentia rei attendenda est. *Aretin. consil. 24. in secundo dubio, & notatur in cap 1. quis dicatur Dux, vel Marchio Decian. consil. 21. n. 11. 18. lib. 1. consil. 23. n. 6. & cons. 35. n. 39. lib. 2.*
45 Nec nominatio † diuersa arguit diuersitatem rei, nisi accedente diuersitate substantię. *Roder. de Ann. reddit. lib. 1. quæst. 1 n. 19. Menoch. consil.*
46 *845. nu. 7. 11. 13.* Item † procedit in re dubia *Me-*
47 *noch. dicto cons. 845. nu. 21.* nec arguit † diuersitatem, cum ex aliis constat vnicam rem esse, vel idem corpus *Ponte consil. 57. num. 1. 2. & sequent.*
48 *& num. 38. 39. libr. 1.* Hęc, † si hodie in Regno sopita sint ex *Pragmatica nouissima Anni 1618. §. 18.* disponente in Magna Regia Curia sedis criminalis *Ritum 184.* locum habere; tamen non
49 inutiliter hęc posita esse censeo. Pari † ratione, & exemplo tùm Magnę Curię vtriusque aulę, tùm etiam Consistorii eundem *Ritum 184.* seruari videmus in Tribunali S. Officii, cum dictum Tribunal Tribunali Magnę Regię Curię exequatur: quemadmodum communis praxis, & obseruantia Tribunalis eiusdem quotidiè docet, & prout in Magna Curia proceditur. *Castill. decisio. 75. nu. 8.* Quia Tribunal Sancti Officij per vim clausulę abdicatiuę representat omnia Tribunalia, a quibus abdicata est iurisdictio, nempè in primo iudicio representat Magna Regia Curia; in secundo Consistorium; & postquam per capitula Regni Tribunal causarum delegatarum, quod antea vagabat, fuit reformatum, in tertio iudicio ipsam Magnam Regiam Curiam sedis criminalis, & causarum delegatarum representat, vt alias resolutum fuit pro Ioanne Royas eiusdem Tribunalis Sancti Officii Secretario; in quo Tribunali causa quęlibet trinum habet iudicium per Turnum coram quolibet ex Illustrissimis, & Reuerendissimis Inquisitoribus, per quem omnimoda tribunalis Iurisdictio in Ciuilibus causis, ac etiam Criminalibus extra aulam, Secreti transfertur in quolibet, Illustrissimo, & Reuerendissimo
50 Inquisitore durante eius Turno. qui † Turnus nil aliud nisi administrationis Iurisdictionis partitio, est *Gonzal. ad regul. Cancellariæ 8. glos. 43. §. 1. nu. 15. 16. 36. & 37.*

His constitutis adeoquè vrget in Iudiciis spectandum esse initium, quādo finis, & id quod progreditur habet necessarium antecedēs cum prin-
51 cipio, quod † vidimus Viduam, pupillam, vel aliā personam miserabilem vtentem beneficio *l. vnicæ C. quando Imperator inter pupillum, & Viduam, & Constitutionis Regni statuimus la secunda,* tempore durantis viduitatis pupillaris ætatis, vel miserationis causæ forum Principis eligēteni, si inde nubat vidua, vel pupillus maior effectus sit, aut cesset miserationis priuilegii, adhuc in foro Principis causa manere debeat. *Follers. in constitut statuimus nu. 27. Gramatic. n. 11. vbi Freza in addit. Tapia. nu. 15. 18. 19. Franch. decis. 257. in fine Thesaur. decis. 177. Menoch. de arbitr. casu 66. n. 28. & n. 36. in additson. Cumia ritu 45. n. 2. Trentacinq. variar. resolu. lib. 2. tit. de citation. resolut. 2. nu. 15. Giurb. decis. 82. n. 13. & in Consuetudin. Messan. cap. 10. Glos. 4. n. 12. Ricci. Collectan. 300. Burgi. de laudimio p. 3. inspect. 4. nu. 2. Torus in Compend. decision. verbo Viduam Muta in Consuetud. Panormit. cap. 3. nu. 47. Mastril. decis. 268.* testans decisum in Magna Curia *Nouarius de electione, & variatione fori quæstion. 7 n. 4. section. 1. & quæst. 10. n. 1. sectio. 1. Aluar. Velasc. de-*
52 *cis. 57.* respondens ad regulam † cessante causa, vt non cesset effectus iam consumatus, si alicui est Ius quæsitum *ad textum in l. final. ff. vnde liberi. Surd. consil. 250. num. 24. & decis. 163. nu. 12. Vincent. de Franch. decis. 719. num. 1. 2. lib. 4. Didacus Perez lib. 3. ordination. Castelle tit. 5. sub rubric. de las recusationes de los yuezes quæst. 5. num. 569. Gratus cons. 63. n. 37. lib. 2. Fanu. de momen. tempor. cap. 29. num. 13. Giurb. decis. 82. sub num. 12. & in Consuetudin Messan. c. 10. glos. 4. nu. 6. 7. Tiraquell. in l. si vnquam verbo susceperit liberos nu. 155. & de cessante causa limit. 12. Burs. cons. 252. n. 24. Honded. cons. 19. num. 69.*

num.69. lib.1. Intrigliol. de substitut.centur.3. q.73. n.337. Gama decis. 27.n.4.5. Caldas de nominatione emphyteus. p.3. de potest.eligend. a n.2. Cassanat. cons.4. n.101. cons.26. n.41. cons.41. nu.74. & cons.
53 *25.n.14.15. 16. & sequent.* nisi causa † successiua, siue momentanea successiuum producat effectum; quia tunc saltem pro futuro cessante causa, semper cessat effectus successiuus. *Monter. decis. 2. n.62.* & latius *Cassanat. dicto cons.25.num.16. Honded.cons.29.n.110. volum. 1. Gama dicta decis. 27.*
54 *nu.5.* Et quamuis † videatur contrariam sententiam sequutum fuisse *Carauita ritu 233.n.12. & sequent.* quem sequutus est *Calà de modo articulandi & probandi Glos.1.§.1.n.82. & sequent.* tamen *sub n.18.* dicit in praxi non seruari.

Similiter quamuis *ex ritu 133. iuncto ritu 139.* constitutum sit causas Viduarum, ac miserabiliũ personarum summarias, & in appellabiles esse;
55 tamen † ratione initii spectandi in iudiciis, si lis est incepta cum maritata, quæ postea effecta sit Vidua, non ideò causa viduæ dicitur, sed remanet appellabilis, & eiusdem naturæ; quemadmodum initiatum fuit iudicium ipsum, & è conuerso quãdo causa incipitur pro vidua, vel contra viduam postea conuolantem, quod non mutatur causę natura, quæ erat in eius initio, & proinde inappellabilis, semper remanet ratione initii in iudiciis spectandi *Muta ritu 133.nu.28. Cumia ritu suo ordine 45.num.2. Ioannes Aloysius de septimo ritu 139. in princip. in versic. Summariæ Giurb.dec.82.n.2. in fin. & n.9. Carolus Tapia in Constitut. Statuimus nu.29. Mastrill. decis.268.n.13. & 14.lib 3. ad text. in leg. cum quædam Puella de iurisdict. omn. iud. & ex Bartol. Alexan. & Iason in l. si diem ff. de offic. Præf.* ad quod faciunt *Afflict. in superioribus citatus dicta decis.110. Sforz. Odd. & aly. Franch. decis.599.nu.2. lib.4. Scrader. de feud.p.10. sect.7. n. 110. Gonzal. ad regul. Cancell. Glos.6. n. 191. Lancellot. de attentat. part.2. cap.4. in præfation.nu.572. Rota Romana decis.321. n.1. par.1. & decis.43.nu.2.p.2.* con-
56 fert † præmissis *text. in l. postea, quam & in l. cum quædam §. Quoties vbi omnes maximè Cagnol.nu.23. ff. de iudicijs,* vbi quod mutatio fori post litis contestationem non mutat instantiam, nec respectu causæ nec respectu exequutionis. Ex quibus non
57 † est curandum de eo, quod dixit *Alexand. ad Bart. in l. prima ff. de pænis, quem refert Iaffred. decis.70. sequitur Lancellot, de attentat. p. 2. cap. 4. limitat.20. num.19.* addo *Mazol. consil.22. nu.25. & ad Alex. remittit Marcell. Calà de modo articulandi, & probandi n.84. in fine fol.10. Graff. exception. 3. num.38. Giurb. decis.82.n.7.* ad quod solet allegari *Prouinzal. in l. cum quædam puella ff de iurisdiction. omn. iudic.* quod stante statuto, quod causa viduæ sit Summaria, si causa fuerit incepta per mulierem nuptam, & causa pendente, maritus mortuus esset, causa fit summaria tanquam viduę iuxta formam dicti statuti, & illud priuilegiũ viduitatis superueniens, quod ad causam pendẽtem trahatur, cum non fuerit effectatum, vel procuratum, sed casu superueniens, & cum priuilegium non est procuratum, non spectatur initium non obstante *textu in dicta l. cum quædam puella.* Quia hic casu nostro non agitur de foro, & *Alex. dicto loco,* quamuis loquatur de causa Summaria, tamẽ ex eo concludenter intentio non aperitur, & vt diximus contraria opinio potitur particulari, & indiuiduali authoritate nostrarum; quemadmodũ pro ista opinione alias censuit M.C. pro Aleonora del Porto cõtra illos de Tignoso, & inde superuenit *nouissima Pragmatica Anni* 1618. *ita determinans §.11.*

Consequutiuè ad præmissa in terminis *dicti ritus 133. & 139.* disceptatũ sæpius fuit in Regno,
58 An † eorum dispositio procedat, quando vidua, vel alia miserabilis persona Actrix sit, & non conuenta, & pertuentes opinionem fauẽtem miserabilem personam ponderabatur, quod ritus prædicti dispositio tantummodo procedat, quando miserabilis persona in iudicio sententiam fauorabilem reportaret; non autem si succumberet, etenim priuilegium introductum per dictum ritũ in eius fauorem, quod causa sit inappellabilis in odium retorqueretur priuilegiatæ personæ, contra *tex. in l. quod fauore ff. de legibus,* & magis quod causa ab actore denominatur.

59 Ego verò † in facti contingentia contrarium dicebam in Tribunali Consistorii pro Dõna Porsia lo Giglio contra Rectores Confraternitatis B. Mariæ Annunciatæ dictę de la Pinta, quod immò Priuilegium causæ summariæ *ex ritu 133.* nõ fuerit concessum ipsis personis miserabilibus, vel priuilegiatis; sed fuit concessum causis earum, prout hoc nostrates omnes, tàm *in dicto ritu 133. quam in ritu 139.* absolutè firmant *Castill. decis.108. nu. 15.16.17. vol.2.* Vnde est, quod si priuilegium, est concessum causæ frustra differitur, & contrauertitur, an persona priuilegiata sit actrix, vel Conuẽta, vel si obtinuerit, vel succumbuerit, in quo omnes resoluuntur in vtroque membro distinctionis, vt ęqualitas in iudiciis seruetur, quod semper causa sit inappellabilis, tàm si persona priuilegiata sit actrix, vel conuenta, vel si obtinuerit, quam si succumbuerit *ità dixit Hieronymus Fimia ritu 139. Cumia ritu 44. in fine, & ritu 76.nu 40. Intrigliol. de feud. art.95.n.20. centur.2. & decis.22. qui refert in Magna R.C. decisum. Magon. decis. 52. & decis. 58. Gratian. decis.228. Mastrill. decis.134.n.26. & 27. lib.2. Eugen. consil.89. nu. 68. Barzius decis.41. nu. 17. Castill. decis.30. nu.12. 13. ex Franch. dec.136. & 520.* & iterum pluries decisum dicit *Castil. de-*
60 *cis.108.n.15.16. 17.* & cum vna † Pars prohibetur appellare, censetur etiam alia pars prohibita ex eadem ratione ęqualitatis seruandę *Philippi Franc. in c. si duobus col. penult. de appellat. Crauett. consil.70.n.1. Eugen. & Barzi. superius citati Castil. dicta decis.30.n.13. Gratian. decis. 220. & in addit. n.1. & 2. & dec.72.n.11. Mastril. dec.133.n.27. Cumia ritu 44.n.18. Franch dec.136.num.5. Baiard. ad Clarum q.94.n.26. Magon. decis. Lucens.58. Bertaz. cons.15. in princ. vol.1. & consil.469. nu.13. vol.2. Rota Romana dec.529.n.2. in fine p.2. to.4. Surd. de aliment. tit.8. priuilegio 60.n.32. Caualc. dec.40. nu 54.p.2. Scaccia de appellat. lib.3. c.2. q.17. limitat.7 n.24. Ruginel. eodem tr. §.1. c.3. n.237. & 238. Pute. decis.316.n.2. lib.2. Contard in l.1. limitat.17.n.9. & 16. C. si de moment. possess. fuerit appell. Gonzal. ad regul. Cancel.8. glos.6. nu.173. & Magon. decis. 52.*

num.16. præcisè respondit *ad text.in l. quod fauore de legibus* referendo *Bellamer.in cap.ex eo q.8.de re stit. spoliat.* qui dictam legem præcisè limitat in priuilegijs rendètibus ad iudiciorum ordinatoria
61 ratione æqualitatis seruendæ, nec verùm est † absolutè assumptum ex aduerso deductum, quod causa sit Actoris, & ab eo denominetur. nàm ea denominatur, & vites, & nomen sumit etiam à Reo, & Conuento, vt expresse dicit *Glos. in c. forus de verbor. significatio.* & pro illa opinione fuisse decisum in M.C. pro Donna Dorothea de Opezinghis testatur *Intrigl. dicta decis.22.* & satis antè in Anno 1574.26. Martij fuit decisum in Magna Curia inter Ioannem Baptistam de Ioanne, & Antonellam de Contari, ac etiam inter Franciscū de Diaria contra Susannam Scrigno, ac in pluribus alijs causis relatis *per Castill. dicta decis.* 108. *nu.16.* quamuis verum sit dictam decisionem M. C. relatam *per Intrigliol.* fuisse reuocatam per Consistorium sub die 16.Maij 1601. Quemadmodum etiam in causa prædicta contrarium censuit Consistorium anno 1614. in qua dicta de Giglio succumbuit, non obstantibus superius adductis, sed minus rectè fuisse iudicatum per Consistoriū in vtraque causa euidens est. Nàm verior opinio est pro eis, quæ superius adduxi, quemadmodum inde vidimus peritissimos viros, & supremos Consiliarios omnibus numeris absolutos sentisse in compilatione nouissimæ Pragmaticæ anni 1618. §.5. qua dispositum est, quod causæ personarum numeratarum in cap. ritu 139. sint, & intelligantur non appellabiles. esto quod personæ prædictæ in litibus succumberent.

SVMMARIVM.

1 *Instantia causæ appositoria vnica est mensium sex de iure: licet ex communi prattica diuidatur propter pactum reiectiuum.*
2 *Sententia, siue interloquutoria super articulo reiectiuo lata post trimestre est nulla.*
3 *Declaratoria sententiæ obscuræ extra duos menses an sit nulla tanquam extra instantiam.*
4 *Pragmatica super sententijs obscuris refertur.*
5 *Declaratoria sentētiæ obscuræ debet ferri infra duos menses, & quando, & quid in sententia Sindicatorum.*
6 *Declaratoria sentētiæ obscuræ de iure communi potest quandocunque ferri infra instantiam triennij.*
7 *Sententia obscurè lata est nulla, cum debeat continere claram condemnationem, vel absolutionem controuersiæ per se, vel saltem per æquipollens.*
8 *Sententia non trahitur ad non expressa, nisi quatenus necessariò, & præcisè ex eius verbis inferretur.*
9 *Sententia potest proferri obscura cum clausula condemnamus condemnandum, & absoluimus absoluendū tantum ob periculum peremptionis instātiæ.*
10 *Periculum peremptionis instantiæ non dicitur imminere, quoties de instantia superesset spatium tēporis verò similiter sufficientem ad Iudicem instruendum.*
11 *Sententia obscura debet ferri in vltima die instantiæ vel saltem in penultima, & quid si vltima dies sit feriata n.12.13.*
14 *Instantia statutaria subrogatur in locum instantiæ iuris cōmunis, & secundum eius naturā regulatur.*
15 *Sententia lata extra instantiam, vel ea perempta, est nulla.*
16 *Forma dicitur inducta a statuto, quando fuit aliquid de nouo inductum sub certa modificatione aliter, quando iure disponitur.*
17 *Forma dicitur a statuto inducta, quando actus expeditioni certus tempus adijcitur.*
18 *Forma data a statuto in dubio præsumitur substantialis.*
19 *Sententia contra formam statuti lata est nulla.*
20 *Permissum ad tēpus censetur post tempus prohibitū.*
21 *Sententia lata extra instantiam, & terminum a statuto præfixum causæ expeditioni, est valida, quando verba statuti cum pœna in Iudicem diriguntur simpliciter, licet Iudex incidat in pœnam.*
22 *Actus a lege, vel statuto prohibitus etiam cum pœna, non est nullus, nisi lex vlterius procedat actum annullando.*
23 *Terminus expeditioni causæ dicitur præfixus Iudici, quando verba expresse in Iudicem diriguntur.*
24 *Terminus in dubio censetur præfixus instantiæ, & non Iudici ad expediendas causas.*
25 *Sententia lata extra terminum a statuto præfixum expeditioni causæ est nulla, etiam si verba dirigantur in Iudicem, si tamen sint pœna.*
26 *Sententia lata extra terminum a statuto præfixum expeditioni causæ est nulla, quamuis verba in Iudicem dirigantur fauore publico, vel Ecclesiæ.*
27 *Sententia est nulla, quando verba statuti ad expeditionem causæ terminum præfixit, & simul Iudici, & instantiæ dirigantur verba si extra instantiam proferatur.*
28 *Sententia lata extra instantiam, & terminum a statuto præfixum est nulla, quando verba diriguntur in Iudicem negatiue.*
29 *Sententia delegati lata extra terminum à statuto datum, expeditioni causarum est nulla, siue verba dirigantur in Iudicem, vel instantiam.*
30 *Terminus quando à statuto dicatur constitutus causæ, & instantiæ, & ex quibus verbis.*
31 *Sententia in dubio debet dici valida.*
32 *Declaratoria sententiæ obscuræ ferri potest infra dies quindecim post lapsum bimestri temporis, quando per partem infra bimestre fuit instatum pro causæ expeditione, & declaratione, alias secus.*
33 *Terminus præfixus Iudici expeditioni causarum intelligitur parte petente, & instante.*
34 *Declaratoria sententiæ obscuræ debet ferri ex eisdem actis, & quid si fuerit petitus terminus vltra marinus.*
35 *Declaratoria sententiæ obscuræ debet ferri ab eodem Iudice, qui obscuram protulit.*
36 *Declaratoria sententiæ obscuræ non dicitur reliquia causæ in terminis consuetudinis Panormitanæ 3.*

ARGVMENTVM.

Declaratoria sententiæ obscuræ post duos menses lata an tanquam extra instātiam nulla dici possit ad intellectum Pragmaticalis Constitutionis sub titulo de sententijs obscuris.

RE-

RESOLVTIO LXVI.

1 Erior in puncto iuris est opinio illa, quod istantia causæ, † oppositoriæ vnica, sit duratura per semestre, quę incipit a die præsentationis oppositionum: licet ea ex communi prattica in duas diuidatur instantias propter vim pacti reiectiui, & de non opponendo, vel Priuilegij Pragmaticæ Regis Alfonsi super censibus, videlicet in instantia Articuli reiectionis oppositionū, que durat per primum trimestre, & in instātia, quę vocatur oppositoria e ursura in sequēti trimestre. Sed vere articulus reiectiuus propriam non habet instantiā, sed inclusam in semestri causæ oppositorię.
2 Hinc est, quod sentētia, † siuè interloquutoria stent, vel reijciantur, lata post primū trimestre, sit nulla, tanquam lata extra instantiam *Corsett. qu. Forens. lib. 2. qu. 5. Cumia ritu 112. seu 17. n. 103. 104. 105. Milan. decis. 1. nu. 166. lib. 2. Muta rit. 110. 111. nu. 9. Castil. dec. 102. nu. 6. 7.*

Cumque per Magnam Regiam Curiā pro Ioa. Andrea Barrabino cōtra D. Marium de Marchesio ob periculum peremptionis instantiæ primi trimestris fuerit decisus articulus reiectionis ob-
3 scurè, qui fuit inde † declaratus reijciantur post nouem dies, vltra mēses duos præfixos per Pragmaticam ad declarandum sententias obscuras, (vt infra dicam) licet declaratio fuerit infra instātiam semestris causę oppositoriæ. Contingit dubitari de validitate dictæ declarationis factæ post duos menses, & quamuis causa inde fuerit transactione diffinita. Tamen pro nullitate sententiæ multa dicebantur.

4 Sancitum namquam est per Pragmaticam † impressa in volumine Pragmaticalium constitutione *p. 2. f. 16.* in titulo de le sentenze oscure §. 1. per hæc verba. Per decreto fatto a supplicatione del Regno à 5. di Septembre della 6. del 1547. e vietato à Giudici della Gran Corte, & altri Magistrati, e Delegati dar nelle cause ciuile, e criminale sentenze chiamate oscure cum clausula condemnamus condemnandum, & liberamus liberādū eccettuato il caso di peremtion d'instāza, nel quale si permette dare somigliante sentenze oscure remanendo obligationi a medesimi Giudici di spedire tali cause fra due mesi, procurando, & insistendo le parti, alle quali è conceduto il primo mese per sollicitarlo, & il secondo è dato per la espeditione alli Giudici. Hor à fin che attorno a ciò si trōchi ogni occasione d'abuso, s'incarrica la cōscienza di Giudice a procurare di preuenire cō la decisione delle cause la peremtione dell'instātia, e quando pure alcuna fiata sia necessaria la sētentia oscura, si comāda, che inuiolabilmente s'osserui la sudetta forma, & obligatione in tutte le cause criminali, e ciuili, che fra parte, ò fra il fisco, e persone particolari pendino, e nel auenire si tratterrano dauanti i Tribunali della gran Corte del Real Patrimonio, della Sacra Conscienza, Magistrato della Monarchia, & ogn'altra Corte, & offitio di qualsiuoglia dignità, e potestà, & anco dauanti qualumque delegato, e le sentenze, & anco interlocutorie, che con detta clausula si pronuntiassero oscure, si dichiarino conforme la giustitia fra il detto tempo infallibilmēte da medesimi Giudici, che l'haueranno date procurandolo, e sollicirandolo le parti nel primo di due mesi sudetti, che cora dal giorno, nel quale detta interlocutoria, o sentenza oscura sarà stata data: se il Giudice, o Giudici hauēdo le parti satisfatto al l'obligatione loro sudetta contrauerranno, cada ciascedmo di detti Giudici in penna d'onze ducento d'applicarse alla Regia Corte à conto à parte di fiscalie per fortificatione del Regno, & anco ad altre pene reseruate ad arbitrio Regio, ò Viciregio, & passando senza tale dichiaratione il termine delli due mesi, sia pure obligato il Giudice sotto la medesima pena dichiarare la sentenza oscura trā l'altri 15. giorni sequenti. E si la dichiaratione non sarà stata fatta per diffetto, ò colpa di Giudici non s'intenda esser stata pereutta l'istanza delli due mesi, e resti valida la sentenzia lata fra li 15. giorni: Ma non essendo stata dichiarata per difetto, o colpa delle parti, l'istanza di li due mesi si intenda perempta, e la sentenza data fra quindeci giorni resti nullo ipso iure, come data fuor della istanza.

5 Patet igitur infra bimestre † ferendum per Iudicem esse declaratoriam sententiæ obscurę ex forma dictæ Pragmaticæ sancionis. Idem dicit *Muta super Consuetud. Panorm. cap. 3. num. 165. Castil. decis. 76. num. 2. Corsett. quæst. forens. libr. 2. q. 5. & quæst. 6. Giurb. decis. 37. in princip.* Et si declaratoria defectu Iudicis prolata non fuerit infra dictū bimestre proferri posse infra alios dies quindecim permittit pragmatica prędicta. Secus si partium culpa instantia mensium duorum elapsa fuerit. Sindicatoribus tamē diuersus statuitur terminus ad declarandum eorum sentētias obscuras vt in dicta Pragmatica, §. 2. & dicit *Ball. in l. 5. super Pragm. de sent. obscur. n. 12.* Sed de iure cōmuni quando instantiæ tempus Iudici præfigitur,
6 † licet si infra illud non iudicet clarè, sed obscurè, instantia non pereat tamen infra triennium instantiæ iuris communis sentētiam claram proferre debet. *Doctores, & Socc. in cap venerabilis de iudic. Bart. & Iason. in leg. properandum C. de iudic. Hipol. Rim. in. consi. 376. num. 43. Afflict. in praxi §. 2. cap. 2. num. 4. Carauit. ritu 145. num. 6. Bero. consil. 213. num. 5. lib. 3. Vanci. de nullitat. ex defect. iurisdict. ordin. num. 124. Paris. consi. 158. nu. 3. lib. 4. Bero. in cap. de causis de officio delegat. num. 49. Scaccia de iudic. lib. 2. cap 2. nu. 709. seq. & de appellation. lib. 3. cap. 2. q. 14. num. 288. & 353. Cardinal. Tusch. conclusion. 143. litter. S. tom. 7. num. 13. Trencinq. variar. resolution. lib. 2. tit. de appellation. resolution. 3. sub num. 3.*

7 Nulliter enim sententia † obscure per Iudicem regulariter proferetur, & esset temerariū contrarium asserere, cum in se debeat claram cōdemnationem, vel absolutionem, seu decisionem controuersiæ per se clare, vel saltē per æquipollens continere *l. præses l. cum Iudex C. de sentent. & interloquut. omn. iud. l. 1. l. ait prætor §. 1. l. præses. l. in summa ff. de re iudic. leg. nō quemadmodum ff. de iud. 9. curare*

re institut. d. action. glos. in l. diem proferre §. si plures ff. de arbit. specul. tit. de sentent. §. qualiter vers. Item debet esse certa Fulgos. cons. 217. viso exemplo in princip. Alexandr. cons. 123. viso processu in princ. vers non obstat. Secundo cons. 181. in hac num. 2. volum. 2. cons. 109. viso num. 1. lib. 5. Ancharan. cons. 208. num. 3. vers. tertio probatur. Decian. cons. 8. nu. 6. Zabarella cons. 29. Vanci. de nullitat. ex defect. process. num. 90. 101. 102. Curt. Iun. cons. 312. n. 66. volum. 3. Paul. de Castr. cons. 16. nu. 7. cons. 425. vol. 1. cons. 275. ad primum colum. 1. vers. tum quia vol. 2. Marci. decis. 418. par. 1. Ruin. cons. 146. num. 8. volum. 4. cons. 49. num. 6. volum. 5. Riminald. Sen. cons. 285. n. 10. Rota Roman in nouis. de restitut. spoliat. dec. 4. num. 2. fol. 135. & in recollectis nouissimis diuersor. dec. 40. n. 9 p. 2. Anton. Faber. in C. lib. 3. tit. 12. diffinit. 9. num. 3. in allegat. & lib. 4. tit. 10. diffin. 1. num. 14. in allegatis. Hipol. Riminal. cons. 495. num 44. Rebuff. in tit. de rest. in fin. tom. 3. Misinger. Centur. 5. obseru. 100 num. 2. Corset. lib. 2. q. 5. in fine Cartar. dec. 119. num 9. 11. Giurb. dec. 37. nu. 1. Menoch. cons. 711. num 6. & cons. 509. nu. 19. Villadiego in sua Politica. c. 1. de la instruction. num. 64. fol. 16. Alfons. Modicius in suis dubitat. lib. 2. §. Principum placita dubitat. 157. num. 3. fol. 188. Decian. consil. 37. num. 1. libr. 5. Cardin. Tusc. conclus. 108. nu. 78. & conclus. 132. litt. S. vol. 7. Mari. Anguis cōs. 275. nu. 9. Cāpeg. de dote. q. 4. Gabr. consil. 61. num. 11. lib. 2. Villalob. in antimonia iuris lit. S. num 50. fol. 162. Scaccia de appellation. lib. 3. c. 2. quæst. 4. n. 20. fol. 33. Cornazan. dec. 29. num. 10. Mandel. cons. 575. nu. 22. Crauett. cons. 592. numer. 35. lib. 4. Tornola cons. 92. num. 13. Sola super constitut. Sabaudiæ tit. 27. de sententijs glos. 1. n. 7. fol. 468. & tit. 37. quomodo proceden. sit in exequut. caus. glos. 4. n. 10. Bero. cons. 104. num. 26. libr. 3. cons. 193. nu 61. volum. 1. Putc. dec. 126. libr. 2. Mastrill. decis. 241. num 71. lib. 3. Cesal. cons. 374. num. 30. lib. 3. Barbosa. in 3. part. rubricæ ff. solut. matrimon. num. 47. & latius in lege viro atq. vxori num. 14 ff. solut. matrimon. fol. 407. vol. 2. Gratian. discept. 201. num. 44. Muscatell. in praxi ciuili p. 7. gl. condemnando num. 34. 35. 59.
8 *Muta dec. 55. n. 21.* Hinc dicimus ex sententia † nō
inferri ad non expressa, nisi quatenus ex ipsius verbis necessario, & pręcise dispositum est *l. si Iudex ff. de ijs, qui sunt sui, vel alieni iuris leg. 2. ff. de ordin. cognition. l. 1. C. de ordin. cognition. Bart. in l. Iulianus nu. 5. ff. de condit. indeb. Bart. sequutus est Fulg. cons. 139. Alex. cōs. 49. n. 1. lib. 7. Dec. consil. 43. n. 4. cōs. 348. num. 6. Menoch cons. 110. num. 17. libr. 2. Cesal. consil. 374. num. 29. volum. 3. Crauett. de antiquit. temp. p. 4. §. transeo nunc. nu. 64. 65 66. & cons. 174. num. 2. Ruin. cons. 33. num. 1. lib. 5. cons. 146. num. 7. lib. 1. Contard. in l. vnica limit. 24. num. 35. C. si de momentan. possess. Peregr. cons. 8. num. 1. libr. 1. Velāzuol. consil. 86. num. 52. Scacc. de appellation. lib. 3. c. 2. quæst. 17. limit. 6. membr. 9. num. 12. fol. 606. Gaspar. Anton. Thesaur. lib. 1. quæst. 13. num. 1. Natta. consil. 637. num. 30. Serafin. dec. 835. num. 5. Caualcan. dec. 38. num. 18. lib. 1. Caputaque dec. 148. num. 5. par. 3. Farinac. dec. 51. num. 2. in primis recollectis per eum & decis. 440. numer. 5. part. 1. tom. 1. & decis. 332. numer. 5. ead. part. 1. tom. 1. Rota Genuæ decis. 17. num. 3. Surd. decis. 261. num. 6. Marilian. decis. 78. Franc. dec. 228. Cardinal. Mantica dec. 48. num. 10. Rota Romana. decis. 317. num. 4. par. 2. Bim. cons. 203. num. 29. volum. 2. Cabal. cons. 172. n. 18. volum. 1.*

Permittitur tamen Iudici non adhuc benè de
9 causa † instructo, vel si negotium nō esset faciliter expedibile, vel esset intricatum propter testiū Conflictus, vel aduocatorum allegationes, vel aliter, & esset periculum peremptionis instantiæ, ita vt de instātia parum superesset, sententiā obscure proferre; videlicet cū clausula condēnandus condemnandū, & absoluimus absoluēdum iuxta notata *in l. 4 §. si Iudex ff. de re iudicat. vbi Bart. nu. 4. Abb. & Butr. in c. penult. de iud. ille n. 20. iste col. 2. Bar. in l. cum Iudex. C. de sent. Iacob. Butrigar. in l. Iudices C. de Sentent. Bald. in l. terminato. C. de furt. & lit. expens. colum. 2. & in lege. peremptorias C. sentent. rescin. non posse in lege si de meis §. final. ff. de arbitrar. Cornei. consil. 221. num. 1. lib. 2. Paul. de Castro consil. 20. incipien. supradictæ exceptiones num. 2. versic. præterea quoties vol. 1. Deci. cons. 517. n. 1. Guid. Papa dec. 67. Vanci. de nullitat. ex defect. process. num. 32. versic. & sic. Crauet. cons. 751. num. 19. volum. 5. Asini in praxi §. 2. c. 17. nu. 4. 5. 6. sequent. & de exequut. §. 3. c. 161. num. 3. Borrel. de compromiss. §. 7. glo. 3. num. 8. Osasc. dec. 146. sub num. 10. Card. Tusch. concl. 108. num. 36. litter. S. volum. 7. Cumia de Sindican. tit. de sentent. num 97. 98. sequene. fol. 219. Iorland. de Sindic. c. 23. Corsett. lib. 2. q 5. in fine. Ant. de Ballis lib. 4. in comm. ad Pragm. de sent. obscur. num. 8. fol. 335. Castil. decis. 76. num. 1. 2. 11. Muta consuetud. 16. num. 60. Giurba dec. 37. num. 1. Intrigl. de feud. cent. 2. art. 97. n. 51. 52. & clare determinat. pragmatica prædicta.*

10 Ob id infertur periculum peremptionis † in-
stantiæ imminere non dici, vt sententia obscurè
validè proferatur, quoties de instantia superesset
spatium tāti temporis, quod verisimiliter ad Iu-
dicem instruendum, & videndum, processum suf-
ficeret, vel saltem, quod non posset Iudex dici in
angustia extremitatis temporis constitutus pro-
inde praxis approbauit, quod sententia obscura
11 profertur † in vltima die instantiæ a tollendas di-
sputationes si prima dies litis cōtestationis com-
putetur in instantia, vel ne secundum *Cumia de*
Sindicatu dicto capit. de sententijs *num. 99.* vbi di-
12 cit procedere etiam si vltima † dies instantiæ
esset feriata in honorem Dei, si iurisdictio Iudicis
esset tempore peritura *ex Marant. p. 6. tit. de actorum edict. num. 37. qui citat Abbatem c. fin. de iudic. & specul. in tit. de ferijs, & §. sequitur versic. penult.* contrarium tamen, quod quādo vltimus dies instantię est feriatus in honorē Dei debet ferri in penultimo, & quod ita practicatur in M. R. C. *dixit Corset. lib. 2. q. forens. c. 7. n. 6.* vbi quod alias sententia lata die Dominico fuit declarata nulla licet immineret periculum peremptionis instantiæ *ex Paris. cons. 107. num. 26. volum. 1. Ruin. cons. 209. n. 17. volum. 1. Guid. Papa dec. 215. Boer. dec. 219. Menoch. de arbitr. lib. 1 casu 30. n. 8. Borrel. de cōpromiss. §. 3. glos. 4. num. 66. Intrigl. de feud. Centur. 2. art. 97. num. 54. 55. Caualcan. dec. 17. num. 24. par. 1.*
13 Et verius hodie † eo iure vtimur in Regno, quod
etiam si in penultimo die, vel per duos dies ante

pe-

peremptionem instantiæ sententia obscure proferatur, valida fit *ex Bolognin. conf. vltimo, quem sequitur Cagnol. in l. vbi lex. nu. 4. ff. de regul. iur.* & testatur conclusum in Consistorio *Giurba dec. 37.* in causa grauaminis illorum de Scatoza, & Sirugo; *Intrigl. de feud. art. 97. num. 54. 55. Centur. 2.* cum dies litis contestate non computetur in instantia *affert Neuizan. conf. 41. num 2. Carpan. ad statut. Mediolan. 26. num. 151. Asini in praxi §. 17. cap. 6. vers. Secundo loco num. 1.* licet nouissime aduersus *Giurbam teneat Paul. Bellon.* de potestate eorum, quæ in continenti fiunt *c. 84. f. 157.*

14 Dicebatur igitur instantiã mistam † statutariam mensium duorum à Pragmaticam in dictam declarationem sententiæ obscurę in locum instantiæ iuris communis subrogari, & secundum eius naturam regulari. *Roman. conf. 504. Ias. in l. properandum num. 23. C. de iudic. Alexan. conf. 42. nu. 2. 3. volum. 3. & conf. 24. vol. 4. Neuizan. conf. 42. num. 1. 3. Asin. in praxi §. 1. c. 1. nu. 5. Roland. conf. 18. n. 4. libr. 1. conf. 15. num. 2. lib. 2. conf. 21. nu. 7. lib. 3. Sforza de restitut. qu. 67. num. 10. Honded. conf. 24. num. 12. 13. sequent. volum. 1. Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. glos. 10. numer. 79. Surd. decis. 178. numer. 10. conf. 139. num. 9. Gabr. de regul. iur. conclus. 2. nu. 57. Caualcan. dec. 47. num. 20. p. 1. Bero. conf. 36. nu. 1. lib. 3. Cardin. Tusch 571. num. 5. litter. S. volum. 7. Intrigl. Sing. 84. num. 38. lib. 3. & de feud. centur. 2. art. 97. num. 50. Troisi Cauens. ritu 245. n. 9. Scappa de iure non Scripto lib. 3. cap. 89. n. 5. Marches. de commissione p. 3. §. 1. n. 15. Nepita super Consuetud. Catine tit. 40. n. 41. Sola super cõstitut. Sabaudia de Iudicis Glosa. 1. n. 7. Carpan. super statut. Mediolan. c.*

15 *21. num. 4. volum. 1.* Quare sententia † extra dictã instantiã lata, vel ea perempta, est nulla etiam si à statuto præfixa breuior iuris communis sit *l. properandum, & ibi notatur in principio C. de iud.* vbi communiter DD. *& Glos. Paul. de Castr conf. 184. vers. quinto, & vltimo lib. 1. Alexand. conf. 33. volum. 1. conf. 136. 137. in principio lib. 2. conf. 166. in princip. lib. 6. conf. 82. num. 1. lib. 3. Corneus conf. 49. num 16. libr. 2. Alberic. de Rosat. de statuto par. 1. quæst. 56. num. 6. Vanci. de nullitat. ex defect. iurisdict. ordin. num. 115. & seq. Caualcan. dec. 11. num. 19. 34 libr. 1. & dec. 21. num. 10. & dec. 24. num. 4. lib. 1. Natta conf. 32. num. 13. Crauett. conf 270. num. 7. Affl. dec. 283. num. 4. & in consti. hac lege. num. 2. 5. Bero. conf. 101. num. 18. lib. 3. Roland. conf. 21. num. 5. libr. 3. conf. 81. num. 3. lib. 4. Marant. de ordin. iudic. par. 5. nu. 58. Hypol. Rimin. conf. 203 nu. 94. lib. 2. Gratus conf. 103. n. 19. vol. 1. Serafin. de iuram. priuil 74. num. 60. Cesal. conf. 507. num. 19. vol. 4. lo. de Amic. conf. 73. Turzan. cõmun. opinion. 62. Mascard. de generali statu interpetrat. concl. 9. num. 40. Vincent. de Franch. dec. 643. lib. 4. Troisi Cauens. ritu 245. num. 9. 10. Gram. dec. 91. n. 4. Scaccia de appellation. lib. 3. cap. 2. q. 15. num. 354. sequen. fol. 379. Sola ad decretum Sabaudiæ tit. de iudic. Glos. 3. num. 1. Asini. in praxi. §. 2. cap. 14. nu. 3. 4. 5. Mãdell. Albens. conf. 96. num. 1. Raudens. dec. 10. Rota Genuæ dec. 13. n. 8. Did. Peres in Comment. ad lege Castelle lib. 1. tit. 1. de iudic. colum. 15. vers. Amplia etiam fol. 345. Azeued. lib. 4. recompilat. tit. 17. lege 10. num 65. 66. Monacus dec. 30. in lucẽ-*
sibus num. 2. Montes perello conf. 70. nu. 5. Marriscot. variar. resolut. lib. 2. resol. 134. num. 1. Costa de re integr. distint. 109. num. 3. Mastril. decis. 70. num 6. 7. Cumia ritu 137. num. 65. Cornazan. decis. 22. & 161. Intrigl. decis. 23. num. 9. de feud. centur. 2. art. 97. num. 49. sequent. Anton. de Bal. tract. var. lib. 6. q. 2. num. 8. 16. Menoch. conf. 100. num. 272. Borell. de compromiss. §. 3. glo. 4. num. 14. & sequen. Museatel. in praxi p. 7. gl. sententiam num. 60. fol. 105. Cardinal. Tusch. conclus. 143. litt. S. volum. 7. Bolognet. consil. 28. numer. 4. Ricci. Collectan. 1247. Lancellottus Gallia conf. 107. num. 39. Corsett. lib. 2. quæst. 9. nu. 3. Trentacinq. variar. resolut. lib. 2. de iudic. resolution. 4. num. 41. 42. Castill. decis. 102. num. 10. volum. 1. Caballus conf. 145. num. 32. volum. 1.

Fortius cum ex dispositione dictæ Pragmaticę dicatur data, & inducta forma circa decisionem, & declarationem sententię obscurę cum enim à

16 statuto † aliquod de nouo inducitur sub certa modificatione, aliter quã de iure disponitur, dicitur inducta forma *Ancharan. conf. 242. Dec. conf. 331. & 334 num. 1. Crauett. conf 182. num. 10. Osasc. dec. 165. num. 11. Roland. conf. 72. num. 61. vol. 3. Becci. conf. 12. num. 23. 24. conf. 62. nu. 43. Surd. conf. 124. num. 3. 4. Menoch. conf. 1124 num. 31. lib. 12. Ball. tract. variar. lib. 6. quæst. 2. num. 11.* vel quando

17 à statuto † expenditioni actus adiicitur certum tempus intelligitur de forma. *Auten. quæst supplicat. 10. ibi sub hac forma Cod. de preci imper. offerend. vbi DD. Brunus in tractat. de forma in tit. quando aliquid censeat tradit pro forma conclus. 16. Hyp. de Marsil. conf. 65. nu. 4. Soccin. Iun. consil. 37. n. 10. volum. 2. Riminald. conf. 9. num. 18. Becci. conf. 12. num 25. conf. 62. num. 44. conf. 66. num. 8. Crauet. conf. 230. Surd. conf. 124. n. 4. 6. conf. 375. n. 38. lib. 3. Cesal. conf. 77 n. 20.*

18 Quę forma † à statuto data in dubio pręsumitur substantialis *Bal. in leg. comparationes in 3. oppos. in fine C. de fide instrumentor. Decian. conf. 10. num. 2. conf. 222. num. 4. Becci. consil. 12. nu. 15. Surd. cõs. 124. n. 5. Tiraq. de retract. p. 1. §. 36. glos. 2. num. 29.*

19 Porrò actus; & sententia, † quę contra formam à statuto datam proferantur, vel fiant nulla redduntur. *cap. cum dilecti de restrict. Paul. de Castro conf. 184. num. 1. lib. 1. Alexand. conf. 42. num. 16. libr. 1. Natta conf. 59. num. 14. Alber. Brun. in tractat. de forma in rubrica colum. 7. Menoch. conf. 35. num. 7. & conf. 918. num. 9. 29. libr. 10. & de arbitrar. lib. 1. q. 21. num. 14.* vbi dicit instantiam, & terminum clare causę præfixium obseruandum esse *Laurent. de Penu. conf. 18. num. 12. Caualcan. decis. 13. num. 18. 23. dec. 23. num. 1. decis. 30. num. 7. lib. 1. decis. 21. num. 12. lib. 3. Surd. conf. 375 num. 39. & conf. 186. num. 19. & decis. 144. num. 17. Honded. consil. 34. libr. 1. Cumia in prælud ijs Ritus num. 29. Asin. de execution. §. 4. cap. 35. num. 3. Vincent. de Franc. dec. 185. num. 3. Decian. conf. 3. n. 2. 8. lib. 5.* vbi de sententia cõtra formam statuti *Cesal. conf. 421. n. 48. & sequent. Burs. conf. 73. num. 23. conf. 307. n. 105.* vbi quod sententia etiam Principis contra formam statuti nulla est *Stracca de Mercatura rubric. mandati. numer. 9. Graff. de exception. exception. 33. num. 6. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gl. 21.*

21.*num.*11.*Turrett.cons.*86.*num.*5.*consil.* 91.*num.* 20.*volum.*1.*Hippol.Rimin.cons.*179.*num.*21.*Becci.consil.*12.*num.*18.19.22.33.*cons.* 66.*num.* 11. 21. *Milan.decis.*2.*nu.*173.*lib.*2.*Ancharan. Regiens.Iunior.libr.*2.*q.*7.*num.*16.*Gratian.decis.*167.*num.*15. *& disceptat.*18.*num.*1.*Borell.de compromiss.§.* 3. *gl.* 4.*num.*15.*Anton.de Ballis lib.*6.*quæst.* 2.*num.*10.
1 *Osasc.dec.*165.*Velanzuola cons* 3.*num.*28. vbi de sententia lata contra formam datam à statuto *idem Gratus cons* 26.*n.*27.*lib.*2.*Cornazan.decis.*97.*nu.*5.*& decis.*182.*nu.* 1.2.3.

Quoque cum per formam Pragmaticæ prædictę permittatur infra dictum bimestre declaratoriam per Iudicem proferri posse obscuræ senten-
20 tiæ iā latæ† post dictum tempus censetur omnino prohibuisse *leg statu liberorum §.sticum ff. de legat.*3.*l.*1.*§.si mulier. iūcto principio ff.de liber.agnoscend.auten. hodie C.de appellation. cap.de causis de officio delegat. l.vnus §.*1.*vbi Bald ff.de leg.*1. *Paul. de Castro cons.*184. *num.*1.*libr.*1.*Crauett.cons.*426.*n.*8.26.*Surd.cons.*8. *n.* 7.8.*cons.*88.*n.*7.8.*cons.*371.*num.*10.11.*dec.*75.*num.*1.*seq. decision.* 203. *Tiraquel.de retract.conuen.§.*1.*glos.* 2. *num.* 44.*Asin.in praxi §.*2.*cap.*1.*num.*4.5.*Card.Tusch.conclus.*143.*litt.S.n.*44.*vol.*7.*Osasc.dec.*85.*n.*13.*Cefal.cons.*422.*n.*4.*Becci.cons.*12.*n.*7.*cons.*32.*n.* 1.*Decian.cons.*34.*num.*14.*lib.*3.

Pro validitate verò, & subsistātia declarationis prædictæ, licet post terminum mensium duorum prolatæ, vidimus. Quæstionem istam de nostratibus tetigisse, licet remissiuè, Octauium Corsetum in suis quæstion. *Forens.lib.*2.*q* 6.*n.*1. qui dicit quod coram eo vti pluries Iudice, tam Magnæ Regiæ Curiæ, quam Consistoriæ Sacræ Regiæ Cōscientiæ, & Curiæ Prætorianæ nunquam contingit de facto dubitari, nec etiam patrocinando refert tamen antiquitus examinatam in causa Baroniæ Calarasimi inter Comitem Mohac, & quendam de Aiutami Christo: in qua causa pro comite consuluisse dicit Dominum Ferdinandum Boniorno, & pro dicto de Aiutami Christo. D. Petrū Agliata, ad quos remittit, & nihil resoluit. Et tamen verissima est iuris conclusio, quod sententia
21 lata † extra instantia, vel terminum a statuto prę fixum Iudici ad decisionem causæ valida sit, si dictus terminus præfigatur Iudici sub pæna a statuto, & non instantię, quia tunc statuti mens non est annulare sententiam post terminum præfixū Iudici latam, licet Iudex incidat in pęnam. *Iacobin.in l.properandum num.*19.*C.de iudic.& ibi Iacob. de Arena, Oldrad. Cinus, Bartol. & Bald. Castrens.col.*2.*versic.aut dirigit verba Ias. num* 26. *vers.limitat.primo, & Alex.ibidem Bero. in cap. de causis, de offic.deleg. Ias. in l.vniuersa sub num* 4.*C.de preci.imper.offeren.Soccin.in c.venerabilis de iudic. art.*12.*& in tract. de instant. in* 12. *artic.principal. versic.sed communis opinio Felin.in cap.penultim.de iudic.num.* 26.*Abbat.& Doctores omnes in cap. de causis de offic.delegat. in cap. venerabilis de iudic. Bald. cons.*298.*permittendum est in princ. lib.* 3.*Pomat.ad Bar.in l.admonendi num.*60.*ff.de iureiurand.* est magistrale *Consilium Pauli de Castro* 184. *lib.* 1.*incipi videtur dicendū, quod dicta declaratio. Ruin. cons.*26.*n.*9.*l.*4.*Alex.cons.*181.*n.* 14.*vol.*6.*& prius cons.*24.*num.*2.*& cons.*73.*num.* 10.*eod. vol.Cornei. cons.*49.*num.* 16.*volum.* 2.*Roman. cons.* 415.*nu.*15. *Paris.consil.*67.*num.*9. *lib.*1. vbi de simili statuto Bononiensi testatur Iudici tempus statuente, *& cons.*158.*num.* 1.2.3.*lib.* 4. *Rimin. Senior. cons.*90. *Gandin.de malefic.in tit. de multis quæst. dependen. à statuto numer.* 10. *fol.* 286. *volum.*2. *Vanci. de nullitat.defect.iurisdict.ordin.num.* 119. 120. 123. *sequen. Carauit, ritu* 245. *numer.* 6. *Bero. cons.*101. *num.*8.*& cons.*213.*num.*5.15.*lib.*3. qui loquitur in statuto Bononiense statuente terminum Iudici duorum mensium ad expeditionem causæ *Cathal. de Sindicat.colum.*6.*fol.* 3.*Scaccia de iudic.lib.*2.*c.*2.*num.*709.712.*& de appellation. lib.* 3. *cap.* 2.*quæst.* 15.*num.*288.289.353. *Afflict. in constit. Hac lege num.*3.*rubr.*39.*lib.*1.*Hipol.Rimin.cons.*71.*num.*23. *Asini.in praxi.ciuil.§.*2.*cap.*2.*num* 2.& ideò statutum Florentinum in dicto §. 2. quem commentat *Asini.dicto loco* expræssis verbis ad euitandum cōclusionem istam statuit terminum duorum mēsium expeditioni causarum disponendo per hęc verba. Quę tempora sint, & esse intelligantur præfixa, non solum Iudici, & officiali, coram quo ventilarentur, sed etiam instantię talium causarū ad eas expediendas, & terminandas, & cetera. *bene Cumia de Sindicatu.cap.*17. *num.*28. *Octauius Corset.lib.*2. *q.*5.*num.*3.*fol.*128.*sequent.Cardin.Tusc.concl.*143. *litt.S.num.*12.22.49. *& concl.* 571. *num.* 10.*vol.*7. *Bardellon.cons.* 171.*num.* 21. *cons.* 200.*num.* 13.*vol.*2. *Muscatell. in praxi p.*7.*glos. condemnando num.* 10. *fol.* 108.*Trentacinq.variar. resol.libr.*2.*tit. de appellation.resol.* 3.*sub n.* 3. *& per tot.*& in fine refert bis decisum in Curia aquilana & in M.R.C.Vicariæ *Rota Genuæ decis.*13.*num.* 7.8.9.*Sola super constitut. Sabaudiæ p.* 2. *tit. de sententiis glos.*1.*n.*3.*fol.*468.*Cioffu cons.*26.*nu.* 17. 18. *Carpan. ad statu Mediolan. capit.* 21. *numer.* 25. *vol.*1.*Cabail. cons.* 152. *numer.*6. 7.*volum.* 1.*& cons.* 62. *numer.* 5. *volum.* 2. *Carroc. de exception. exception.* 127. *numer.* 12. 13. *& sequent.* licet ab ista magis communiter recepta, solus Ricardus Malūbrius dissentiat in quæstione per ipsum disputata incipi statuta cauetur, cuius determinationem refert. *Io de Andr. in addit. ad speculator. tit.de offitio delegat §.restat, quid si statuto, & in tit.de appellation.§.nunc breuiter vers.* licet autem, qui determinauit, quod si statutum mandat Iudici quod causa expediat infra mensem etiam dirigendo verba in iudicem si expedit post mensem non valet. Sed veritas, est vt aduertit *Paulus de Castro d.cons.*184.*num.*3. quod nec Ioann. de Andr. dictam opinionem Riccardi Malumbrij sequitur sed tantū retulit, vbi dicit quod est spernenda eius auctoritas tamquam sola inter tantos maxime authoritatis doctores, & saltē dat instātiam, vt intelligatur opinio Malūbrij, quando instātiæ, & causæ non autē ipsi Iudici esset præfixus terminus idem dicit. *Vanci.de nulitat.ex defect. iurid. ordin. num* 120.*vers.isto igitur*, & ab opinione Malumbrij recedit eum improbando *Tiraquel.in l.si vnquam in Glosa Reuertantur num.*58.59. *Card. Tusch.conclus.*571. *num.*11. *lit.S.vol* 7. vnde male concludit. *Anton.de Ballis lib.* 6. *quæst.* 2.*num* 16. 20. qui mouentur ex fundamentis Riccardi Malum-

lumbrij reprobatis magis communiter in hoc. Igitur cum verba nostri statuti ad declaratoriã proferendam sententiæ obscuræ infra bimestre Iudici cum pęna dirigantur dicendum est declaratoriam post dictum tempus latam esse validam; licet Iudex incidat in pænam, dummodo sit lata infra instantiam mensium sex causæ oppositoriæ, sicuti de iure teneretur proferre infra instantiam iuris communis, vt diximus num 6. quia statutum voluit Iudici pœnam imponere actum autem sub-
22 stineri. Nec actus† à lege vel statuto prohibitus, etiam cum pęna, nullus est nisi lex vlterius procedat actum annullando *l. si C. de sentent. ex breu. recitand. vbi notat Salicet. Iason. in l. non dubium nu. 18. C. de legibus Abbas, & Felin. post alios in c. venerabilis de iudic. Felin. in cap. cum dilect. ampliat. 10. versic. est verum de rescrip. Alexand consil. 24. l. 6. cõs. 24. n. 2. l. 4. Vanc. de nullit. ex defect. iurisd. ordin. nu. 124. Carroc. de exception. exception. 127. num. 16. Surd. consil. 360. numer. 46. lib 3. Trentac. variar. resolut. lib. 1. tit. de legibus, & constitut. resol. 1. Ponte cons. 5. num. 84. cons. 81. vol. 1. Asin. in praxi §. 2. c. 2. num. 3. Menoc. cons. 1193. nu. 36. 37. 38. volum. 11. Gratian. dec. 167. num. 16. Caball. cons. 62. num. 5. vol. 2.*

Nec in terminis nostri statuti ambigendum est si verba Iudici, vel instantię dirigantur, ad hoc vt prędicta præcedat, quia sumus in claris verba tan-
23 tũ dictę Pragmaticę † dirigi Iudici expressè cũ pœna, vt eis patet *Bart. in l. properandum. C. de iudic. vbi Butrigar. Fulgos. Alexand. Salicet. Abbas in cap. venerabilis de iudic. Bero. in capit. de causis nu. 48. de offic. delegat. Cornei. cons. 49. num. 16. 17. lib. 2. Vanci. de nullitat. ex defect. iurisd. ord. num. 118. 122. Ruin. cons. 26. num. 9. lib. 4. Asini. in praxi §. 2. cap. 1. numer. 2. & cap. 2. num. 1. Scaccia de appell. lib. 3. cap. 2. quæst. 15. num. 356. f. 379. Cardinal. Tusc. conclus. 571. num. 14. lit. S. vol. 7. Carroc. de exception. exception. 127. nu. 10.* licet in dubio tempus
24 † expeditioni causę à statuto præfixum censeatur præfixum instantię, & causæ: non autem Iudici ad effectum, vt immortalitati litium obuietur *Imola in c. de causis de offic. deleg. Bal. in l. fi. C. vt infra cert. temp. & in l. obseruare §. profixi qu. 3. ff. de offic. pro consult. Fel. in cap. venerabilis col. 6. vers. Secunda conclusio de iudic. Vanci. de nullitat. ex defect. iurisd. ordin. sub num. 116. & num. 120. Bero. cons. 101. num. 15. libr. 3. Hyppolit. Riminald. cons. 144. Intrigl. singular. 84. nu. 61. lib. 5. Rota Romana apud Cassador. de appellation. decis. 9. nu. 4. fol. 317. Anton. de Ballis lib. 5. in comentar. ad Pragm. de senten. obscur. numer. 2. fol 33. 4 Asin. in praxi §. 2. c. 3. nu. 3. 4. sequen. Rota genuæ dec. 13. n. 9 Scaccia de appellat. lib. 3. cap. 2. q. 15. num. 357. fol. 380. Corset. libr. 2. quæst. 9. sub num. 3. Carpan. super statu. Mediolan. cap. 21. n. 23. vol. 1. Trentaciq. vari. resol. lib. 2. de iudic. resolut. 4. num. 43. Carroc. de except. exception. 127. nu. 9.*

Quandoque tamen licet statuti verba tempus prefigentis expeditioni causarum Iudici dirigantur, tamen si sententia post terminum feratur
25 nulla erit. Et primo si verba dirigerentur † Iudici sed tamẽ sine pœna: quia tunc tẽpus dicitur præfixius iurisdictionis, & instantię licet verba Iudici dirigantur. *Bartol. in leg præt. ff. de noui oper. nunc. Alexand. in leg. properandum numer. 22. C. de iudic. Bero. in capit de causis num. 48. versic. hoc tamen verum de testi. Iacobin. in leg. properandum nu. 19. C. de iudic. Carauit. ritu 245. n. 6. Castrens. cons. 184. circa finem vers. prȩterea posito. vol. 1. Cardin. Tusch. cons. 571. num. 12. lit. S. vol. 7. Anton. de Ballis libr. 6. q. 2. num. 14.*

26 Secundo sententia lata extra terminum † à statuto pro causæ diffinitione traditum etiam, quod verba simpliciter Iudici dirigantur, nullius redderetur roboris, quando id fauore Ecclesiæ, vel fauore publico esset. *Bero. in c. de causis. nu. 49. de offic. delegat. Asini in praxi §. 2. cap. 2. versic. 3. num. 1. 2. fol. 18. Carpan. super statut. Mediolan. c. 21. num. 27. in fin. vol. 1.*

Tertio sententia est nulla, si extra terminum à statuto datum proferatur, quando verba statuti,
27 & termini prȩfixi † ad causæ expeditionem dirigerentur, & simul Iudici, eiusque officio, & istantiæ. *Bart. in l. omnes. Popul. in secunda quæst. principal. ff. de iust. & iure Alex. cons. 138. colum. 2. lib. 2. & cons. 166 in causa in principio lib. 6. Vanc. de nullitat. ex defect. iurisd. ordin. num 120. versic. idem foret. Corne. cons. 49. num. 16 vol. 2. Alberic. de statu. par. 1. quæst. 56. Rota Genuæ dec. 13. num. 7. 8. 9. Scac. de iudic. l. 2. cap. 2. num. 709. 712. in secundo casu, & de appellation. lib. 3. cap. 2. q. 15. num. 352 fol. 379. Asin. in praxi §. 2. capit. 1. n. 3. Caualc. decis. 11. num. 19. lib. 1. Mandel. cons. 777. n. 7. lib. 4. Cardin. Tusch. concl. 143. n. 11. litt. S. vol. 7. Affiict. in constit. Hac l. n. 3. rub. 39. lib. 1. Muscatel. in praxi Ciuil. p. 7. glos. cõdemnando num. 10. Trentac. vari. resol. lib. 2. tit. de appel. resol. 3. sub n 3. Carroc. de except. except. 127. n. 11. Caballus cons. 152. n. 7. lib. 1.*

Quarto sententia nulla est lata extra termi-
28 num datum à statuto expeditioni causæ † etiam quando verba tantum Iudici diriguntur, & non causæ, vel instantię, sed tamen negatiuè, videlicet, si dixisset quod Iudex non posset certo termino decurso decidere, vel se intromittere, vel cognoscere, vel similia verba negatiua, & prohibitoria proferret, quamuis Iudici directa. *Bart. in l. 1. C. de dilation. Ancharan. consil. 171. Cornei. cõs. 126. colum. 2. volum. 1. Alexand. consil. 77. num. 1. 2. 3. libr. 3. Vanci. de nullitat. ex defect. iurisdict. ord. num. 121. 122. Tiraquel. in l. si vnquam glosa reuertatur. n. 60. C. de reuocand. donation. Asin. in praxi. §. 2. c. 2. vers. secundo igitur num. 1. 2. fol. 18. Carroc. de exception. exception. 127. num. 12. 13. vbi testatur de magis communi.*

29 Quinto non procedit in delegato † siue Iudici dirigãtur, verba siue Iurisdictioni causę, vel partibus, quandocunq. transacto termino, intra quem causa dicenda foret ex forma statuti, vel rescripti lata sententia erit indistinctè ipso iure nulla, cum mandata iurisdictio lapso temporis expirauerit, *l. 2. §. si Iudex. ff. de iudic. c. in causis de offic. deleg. & de arbitr. est text. in l. 1. C. de arbitr. Bero. in cap. de causis n. 55. de offic. deleg. Corne. cons. 49. num. 16. vol. 3. Vanci. de nullitat. ex defect. iurisd. ordin. n. 118. Bero. cons. 14. n. 8. lib. 3. Magon. decis. 90. n. 12. in florentin. Asin. in praxi §. 2. cap. 1. num. 6. Caualcan. decision. 11. num. 19. lib. 1. Trentacinq. var. resolut.*

ſolut.lib.2.tit.de appellation.reſolution. 3.ſub num.3. Carrocc.de exception.exception. 127. num.5. licet contrarium iure Regni ſi diſpoſitum per Pragmaticam prædictam ibi, & anco dauante qualſiuoglia delegato.

30 Similiter,& tempus† dicitut appoſitum inſtã-
tiæ,& cauſę quãdo per ſtatutum fuerit facta mentio de cauſa,& inſtãtia,& inde dicat,quæ debeant terminari infta certum tempus, vel ſi ſimplieiter quod cauſa inſea certum tempus expediri debeat,vel quod poſt tantum tempus inſtantia cauſę perempta cenſeatur, vel quod inſtãtię cauſæ duret ſpatio duorum menſium,'vel per ſimilia verba in tem,& cauſam non in perſonam Iudicis loquẽtia,vel dilecta *Bald.in l.obſeruare* §.*profixi q.3.ff.de offic. proconſul. & in l.fin,C. vt infra certum tempus Ruin.conſ.26. nu.9.lib. 4. Alex. conſ. 24. n. 2.l.6. Anton.de Ball.lib.6.q.2.num.8.Vanci de nullit.ex defect.iuriſd.ordin.num.119. Cardin. Tuſc. concluſ. 571.n.13.litt.S.vol.7.Troyſi.Cauens ritu 245.num. 11.Rota Genuæ dec.13.n.7.8. 9. Carroc. de except. except.127.n.8.*

Et ſufficeret articulum eſſe dubirabilem.
31 † quia in dubio ſententiam validam eſſe pronun-
ciandum eſſet ne actus pereat, & quia nullitas pęna eſt *Decian. conſ. 356. Bero. conſ. 60. libr. 2. conſ. 1. num. 25. 36. 37.101. lib. 3. Mandell. conſ. 161.262.281.352. Hipol. Rimin. conſ. 376. num. 41.Peruſ.deciſ.36.Lancellot. Gallia conſ.111.num. 38.Rota Genuæ deciſ.164.num. 18. Aldouin. conſ. 17.num.13.*

Tãdem videbatur Barrabinos eſſe in caſu claro valliditati dictæ declarationis ſententiæ obſcure nam conſtabãt per partem inſtãtiſſimę fuiſ-
32 ſe curatum,† & petitum, & ſupplicatum infra
terminum duorum menſium cauſam declarari debere, & per Iudices ſterit,quin cauſa declaretur infra dictũ tempus ſed per 9.dies poſt; ideò ex forma dictæ Pragmaticę poterat validè declarari,eo caſu infra dies quindecim poſt dictum terminum mẽſium duorum,quod vtique non ita fuiſſet partibus nõ curantibus, vel petentibus, quia tunc ſi infra duos menſes non fuerit declarara inſtãtia cenſeretur perempta, vt ſunt aperta verba dictæ Pragmaticæ,*& ita intelligit Iorlãd.de Sindic. c. 23.Cumia eod. tract. in capit. de ſententiis n.98. Muta ſuper conſuetud. Panor. c.16. n.60. & cap. 3.*
33 *num.65.*quando enim terminus† præfigitur Iudi-
ci expeditioni cauſarum,intelligitur parte petente & inſtãte *Iaſ.in l.properãd.n. 15.C.de iudic. Ang. cõſ 140.nu. 2. Aſin. de exequut. §.3.c.1.num.9.& cap.2.num.3.Graſſ.de excepe.cap.32.num.149. Intrigl.ſingul.119.num.2.lib.1.Carauita ritu 245. n. 4.5.*qui ritus eſt ſimili ſtatuto noſtro in hoc *Gail. lib.2. obſeru. 46.num.14.Scrader. de feud. par.10. ſection.20.num.301.Surd.conſ.161.num. 15. Canagnol.ad decret.Montisferrat.15.§.1.q.4.nu. 4. Barzi dec.130.num.19. Blanc.de compromiſſ.q.5.in princ. Marſil.ſing.341.Natta conſ. 581.Bimi conſil.158.n. 10. volum.2.Ballus lib.6.q.2.n.2.Catald. de Sindic. verſ.adde quod ſit Iudex Vanci.de nullitat. ex defect. iuriſ.ordin.num.116.Scaccia de appellation.lib.3.c.2. q.15.num.289.Caualcan.deciſ.11.num. 19. par. 1. Borell.de compromiſſ.§.7.gloſ.3.numer.8.Troyſi.Cauens ritu 245.n.15.*

34 Declaratio autem ſententiæ obſcure†debet fer-
ri ſuper eiſdem actis, & ſcripturis præſentatis,nec poſſunt de nouo pręſentari poſt deciſam cauſam obſcure quomodolibet, nec ſuper ei ſententia declararoria fundari,niſi pars infra tempus inſtantiæ,ſibi cæperit terminum vltra marinum ad probandum iuxta ritus diſpoſitionem,quia ſuper illis atteſtationibus poterit quoque dicta ſentẽtia obſcura declarari, & intrant in cauſam tanquã probationes factæ infra inſtantiam, vt aduertit. *Anton. de Ballis libr. 5.ſuper comentar. ad Pragmat.de ſenten. obſcur. num.10.11.qui affert.Bald. in l.ſi Iudex C.de ſent.& interloqutor.omn.iud.& cõſ. 229. lib.1.Ruin.conſ.133.num.11.lib.5. Iaſ. in l.ait prætor.§.ſi Iudex ff. de re iudicat.num.19.Ripa ibid. nu. 8. 9. 17.* quibus addo *Rota Rom. apud Caſſador. de appellat.dec.9.n.10 fol.318.*

35 Item ab eodem Iudice † non à diuerſo profe-
renda eſt declaratoria ſententiæ obſcurę, qui protulit obſcuram ibi ſi dechiarano conforme la giuſtitia fra il detto tempo infallibilmente da medeſimi Giudici,che l'haueranno date *Muta ſuper cõ-*
36 *ſuetud.Panom. c. 3.nu.65.* vbi † ideo dicit, quod
declaratio ſententiæ obſcuræ non poteſt dici cauſæ reliqua,vt remaneat coram ordinario decidenda *ex dicta Conſuetudine* 3, cum debeat ab eodem Iudice declarari.

SVMMARIVM.

1 *Aſſenſum generalem Regis habemus in Regno in feudorum alienatione.*
2 *Decima pars pretij feudi venditi,vel permutati fiſco Regio ſoluenda eſt.*
3 *Decima ex feudorũ alienatione ſoluitur Regi in Dominij recognitionem, & ex quo ex generali Regis aſſenſu feudi alienatio,& venditio validatur.*
4 *Decima eſt onus conſequutiuum conſenſus à Rege venditori præſtiti.*
5 *Decima dicitur onus deductiuum prætij feudi venditi.*
Venditor feudi a Regia Curia non conſequitur integrum pretium feudi, ſed decimam partem minus,quando Rex elegit in feudi venditione præferri.
7 *Decima ex prætio venditionis feudi Regi debita eſt ad laudimij ſimilitudinem,quod in venditione emphiteuſis directo domino præſtatur.*
Decima, & Releuium quandoque proſinonima appellantur n.7.
8 *Res,& Regia Curia pro credito decimæ debitæ ex prætio feudi venditi ſuperfeudo omnibus alijs anterioribus præfertur,ſicuti pro alijs iuribus dominicalibus eidem competentibus.*
9 *Ius decimæ, & Roleuij ſunt impræſcriptibilia aduerſus dominum.*
10 *Tertia pars decimæ ſolet relaxari emptoribus feudi per Proregis in Regno. Dilatio menſium ſex, & quandoque anni vnius concedi ſolet per Proreges emptoribus feudi pro decime ſolutione: præſtito tamen per emptorem idonea de ea ſoluenda.*
11 *Decima debetur de toto pretio,vel erogato occaſio-*

ne

ne venditionis feudi quamuis tota pecuniā ad venditorem uōn peruenerit.

12 Decima debetur de prætio feudi conuento inter partes: non autem de intrinseco feudi valore: licet plus feudum valeat, & quando.

13 Decima debetur tantum de pretio feudalium venditorum.

14 Decima non debetur de feudo vendito, quod fuerat concessum in francum allodium.

15 Decima fisco Regio non debetur ex pretio venditionis demanialium.

16 Ex Permutatione feudi, quæ interueniente pecunia fit decima fisco Regio debetur.

17 Decima ex dactione insolutum volūtaria, & extraiudiciali feudi debetur. Quid in iudiciali, & adiudicatione feudi n. 18.

19 Decimæ ius non ex omni specie alienationis feudi debita est quamuis interueniente pecunia fiat: quia ius istud circa decimam est ius nouum inductum capitulo volentes quod tantum loquitur in venditione, & permutatione.

20 Feudo ex transactione recepta pecunia relaxato: an decima fisco Regio debita sit.

21 Ex contractu diuisionis feudi, seu vbi feudum venit indiuisione: an decima debita sit.

22 Decima ex donatione feudi, vel vltimu voluntate non debetur.

23 Decima non debetur si in comprehensum inuestituræ fieret feudi alienatio.

24 Laudimium an debetur, ex alienatione emphiteusis comprehensum in inuestituru facta.

25 Feudum si in dotis constitutione, vel restitutione extimatæ datum sit; an decima fisco Regio debeatur.

26 Decima non debetur de venditione feudi conditionali nisi impleta conditione.

27 Decima non debetur ex promissione de vendendo feudum.

28 Decima non debetur ex venditione nulla, vel non perfecta feudi.

29 Fructus feudi si venduntur, siue à solo separati, siue non debetur decima.

30 Ex reuenditione feudi vigore pacti de retrouendendo, non debetur decima fisco Regio.

Amplia: quamuis pactum de retrouendendo in alio contractu ex interuallo appositum sit nu. 31.

32 Decima au debeatur si fiat venditio feudi in casibus exceptuatis in capitulo volentes.

33 Decima non debetur de subiugatione ex causa afficienti facta super feudo.

34 Emptor solus feudi astringitur ad decimæ solutionem: nisi contraria lege contrahentium conuentum extiterit.

35 Decima au debeatur de pretio venditionis iurisluendi feudum.

36 Decima decimæ quando fisco Regio debeatur ex pretio venditis feudi. & n. 37 38.

37 Emptor feudi cum pacto de retrouendendo, si vltra pretium promittat soluere decimam fisco regio, in re venditione u venditore recuperat, ne dum pretium, sed etiam decimam fisco solutam.

39 Decima an debeatur fisco Regio, nè dùm de pretio venditionis feudi, sed etiam de vnitis, & perpetuo aggregatis feudo per feudatarium simul venditis, & n. seq. per totum.

40 Vnio, & aggregatio probatur, tum per actum facti, & rei incorporationem, & vnicam possessionem, & vacutione, tū etiam ex animi destinatione perpetuo vnientis, & num. 57.

41 Vnio, & aggregatio non præsumitur cum sit quid facti ideoq. ab eo probanda est, qui in vnione se fundat & 42.

42 Vnio strictè est interpretando veluti odiosa.

43 In dubio fit interpretatio contra reum, qui se fundat in verbis ad inducendam vnionem, & num. 44.

44 Rex plures potius iudicantur, quam vnicu.

46 Vnitorum pariformis debet esse dispositio, ue idem ius, & iudicium.

47 Vnitorum eadem est natura, & essentia.

48 Vnita vnicum iudicantur corpus, & substantia.

49 Quod vnitur vnione facta extinguitur, & aunihilatur.

50 Feudum non præsumitur nisi per eum, qui se fundat allegando rem esse feudalem probetur.

51 Feudum dicitur continere seruitutem.

52 Seruitutis impositio in dubio non præsumitur.

53 Allodium feudo vnitum, & incorporatum per vassallum non efficitur ex hoc feudale, sed allodiale remanet: si tale sit, quod de per se subsistere possit, & separari à feudo, & num. 55. & 56.

54 Feudale non præsumitur vnitum, & aggregatum feudo, quando feudo haberet certos fines, & bona essent extra fines feudi.

55 Vnita, & aggregata emphyteusi maioratui, vel fideicommisso, quæ per se possunt subsistere non fiunt eiusdem naturæ, nec augent rem vnitam.

56 Merum, & mixtum imperium, seu iurisdictio super feudo castro, vel territorio à feudatario, vel alio acquisita non fit feudalis, nec rem auget cum de per se possit subsistere, & num. 53. & seq.

58 Voluntas, & potestas in quocumque actu, ac dispositione requiritur.

59 Allodium proprium an quisque possit facere feudale, & qualiter nu. 60. 61. 62. 63. 64. & sequen.

63 Consensus recipientis facit rem feudalem, & quando.

65 Inuestitura, & fidelitas sunt de essentia, & substantia feudi.

66 Fidelitas est ita de feudi substantia, vt nec possit per dominum remitti: licet actus iuramenti fidelitatis pacto remitti possit.

67 Feudum a fidelitate dictum est.

69 Feudum non probatur ex nuda assertione, vel confessione feudatarij si vere res allodialis sit.

70 Augmentum, vel res vnita non semper sortitur naturam, & qualitatem augmentati, quando diuersa est ratio augmentanti, & augmenti: vel quando est diuersa, & incompatibilis origo, & natura nu. 71. vel quando a sola voluntate, & dispositione vnius non dependent, num. 72.

73 Vnio, & aggregatio plurium rerum fieri potest, ita vt vtraque res propriam retineat naturam.

74 Vnio, & aggregatio, vel augmentum quandoque fit feudo à feudatario, vt tanto magis introitus feudi augeatur ad commodum successoris Vnio, & aggregatio quandoque fit plurium rerum gratia commodioris perceptionis fructuum. n. 74.

ARGVMENTVM.

An de pretio vnitorum feudo per feudatarium decima Regia Curia debita sit (sicut de pretio ipsius feudi deberetur) si feudum cum corporibus aggregatis integrè venditum sit ad interpretationem extrauagantis volentes sub Rege Fiderico.

RESOLVTIO LXVII.

1 QVamuis nos † ex dispositione *Capituli volentes* 28.*sub Rege Fiderico* habeamus in Regno Generalem Regis assensum in feudorum alienatione, ex quo indulgetur Comitibus, Baronibus, & feudatarijs, sine alia permissione, & regia licentia feudum suum integrum pignorare, vẽdere, donare, permutare, & in vltimis voluntatibus relinquere. Illud
2 tamen † ex eiusdem capituli aperta dispositione permissum esse constat dummodo de pecunia vẽditionis, vel permutationis ipsius integra decima
3 Fisco Regio soluatur, cuius decimæ † solutio fit in dominij recognitionem; & quia Rex ex d.l. Regni validat feudi alienationem, ac licentiam alienandi prestat, vt ex eiusdem capituli Medulla colligitur *vbi Cannet. in §. deuenio f.* 188. *n.*4.*& seq.* *& §. at non est omittendum fol.* 189. *num.* 9.*& §. sed præstat querere num.*10.*fol.*196.*Io. Alois. de Settimo super Bulla num.*15.*Mastril. dec.*18. *num.*12. *decis.*
4 87.*num.*6.*& num.*13. dicit esse† onus consequutiuum consensus à Rege venditori presliti *Burg. de laud. p.*1. *inspect.* 5.*n.*22.*& p.*2.*inspect.* 20. *n.* 32.
5 † & dicitur onus deductiuum pretij feudi venditi *secundum Boniornum in dict. cap. volentes in ver-*
6 *bo decima in* 1. *lectur.* proinde *ipse* † infert, quod quando Rex elegit in feudi venditione preferri infra terminum in dicto capitulo perstitutum non consequitur per venditorem à Curia integrum pretium, sed decimam partem minus *refert Mastril. decis.*87.*num.* 16. *& seq. & n.*19. ac ideò
7 † huiusmodi decimam est ad similitudinem laudimij, quod in alienatione emphiteusis directo domino prestatur, ac etiam pro sinonima cum releuio appellari dicunt *Cumia in repet. cap. si aliquem verbo antiquis num.*234.*&* 242.*Freza de sub feud. lib.*2.*vers.*27.*f.*119.*Burg. de laud. p.*1.*inspect.*1.
8 *num.*14.*in fine*, & quia feudi onus est † pro decimæ credito præfertur dominus omnibus alijs antecrioribus, sicuti pro alijs iuribus dominicalibus eidem competentibus. *Mastrill. dec.*112.*n.*20.*Muta*
9 *dec.*24.*n.*8. adeò vt † inpræscriptibile sit ius decimę aduersus dominum sicut, & ius releuij *Paris. de Put. de reintegr. feudi fol.* 97. *vol.*1.*num.*1.*& seq.* *Burg. de laud. p.*3.*inspect.* 20.*n.*19. Nec multoties
10 † integrè decimam fisco Regio solui contingit; cum solitum sit per Proregem relaxari ad tertiam vsque partem, data etiam dilationem emptori quandoq. mensium sex, & quandoque anni vnius præstito tamen per emptorem idoniæ *Petr. de Gregor. de conceß. feud. p.*8.*q.* 16. *tit. de iure decimæ num.*29.*Mastrill in cons. vnico impress. post t.*1. *dec. ante num.*72.*& de Magistrat. lib.*5.*cap.*6.*num.*31. *vol.*2.*Mutta dec.*44.*num.*13.*Burg. de laudimio. p.*1.
11 *inspect.*6.*n.*36.*in addit.* Et † debetur de toto pretio, vel erogato occasione venditionis quãuis; tota pecunia advenditorem non peruenerit *Petr. de Gregor. de conceß. feud. p.*8.*quæst.* 16.*de iure decimæ nu.* 14.*Burg. de laudim. p.*2.*inspection.*26.*num.*8. *in addit. Intrig. de feud. cent.*2. *art.*5. *num.* 956. Ac
12 etiam † de pretio inter partes conuento debetur, nõ autẽ de intrinseco feudi valore; licet plus feudum valeret *Petr. de Greg. d. q.*16.*de iure decimæ n.* 15.*vbi Mastrill. in add. Burg. de laudim. p.*1. *inspect.* 6. *n.*35. *in addit.* quod procedere intelligo si citra fraudis suspectionem id actum sit: debetur ta-
13 men † de pecunia integre venditionis feudi: sed de feudalibus tantum. *Cumia in c. si aliquem verbo antiquis num.*236. ex expressa dispositione *dicti c. volentes Castil. decis.*56.*num.*13.*Intrig. de censibus q.*45.*num.*5.*& de feud. centur.*2.*ar.*5.*n.*982.*& seq.* *Burg. de laudim. p.*2.*inspect.*1.*n.*6.*& n.*34. *in addit.* *Petr. de Gregor. de conceß. feudi p.*8.*quæst.*16. *tit. de*
14 *iure decimæ, & num.* 19. dicit quod † ideo non debetur de feudo vendito, quod fuerat concessum in francum allodium ex dispositione *capitul. Regis. Ioannis* .67. quem sequuntur *Intrigl. de feud. centur.*2.*art.*5.*num.*983.*Burg. de laudim. p.*2.*inspect.*1.*n.*9.*Cumia in ca. si aliquem verbo antiquis num.*
15 243. vnde nec deberi† de demanialibus pariter dispositũ est *per cap. Reg.*79.*Regis Ioan. Petr. de Greg. d. q.*16.*de iure decimæ. nu.*20. *Intrig. de feud. cent.* 2. *art.* 5.*n.*982.*& seq. Burg. de laudim. p.*2.*inspect.*1.*n.*
16 7. Ceterum ex† permutatione feudi, quę interueniente pecunia fit, huiusmodi decimam deberi disponit *capitulum prædictus volentes vbi Blascus Lãza in 7. notabil. Canuet. fol.*189.*§. at non est ommittendum num.*6. 7.*Pet. de Gregor. de conceß. feud. p.* 8.*dict. quęst.*16.*num.*4.*Cum. in cap. si aliquem verbo antiquis num.*236.*Burg. de laudim. p.*1. *inspection.*1. *num.*15.*& par.*2.*inspection.*1.*num.*6. *& inspect.* 4. *num.*7.*& num.*15.*in addit.* *Muta. in cap.*110.*Regis*
17 *Fiderici num.*66. sic etiam † in datione insolutum voluntaria, & extra iudiciali: feudi cum emptione comparetur. *Blasc. Lanza in dicto capitulo volentes Canet fol.*191.*§.& Retenta per totum*. *Petr. de Greg. de conceß. feud. p.*8.*quæst.*16. *de iure decimæ num.*10.*Prouinzal. ad Bertachin. verbo venditio, Intrigl. de feud. cent.*2.*artic.*5.*num.*963.*& seq.* *Burg. de laudimio. p.*2.*inspection.*3.*n.* 6. *Cumia in c. si aliquem verbo antiquis num.* 237. 238. 239. vbi
18 † quid in iudiciali adiudicatione pro quo *vide c. Regis Alfonsi.*389.*Muta in cap. Regis Fiderici.* 28. *num.*180.*& cap.*110. *num.*64. 65. *Cann. in cap. volentes f.*193.*§. sed maior Burg. de laudim. p.*2.*inspect.* 45.*nu.*3.*&* 20.*in addit. Petr. de Greg. de conceß. feud. p.*8 *quæst.*16.*de iure decimæ num.*11.*Intrigl. de feud. centur.*2.*art.*5.*nu.*967.*& seq.* secus in alijs specie-
19 bus † alienationis feudi, quamuis interueniente pecunia contrahantur: quia ius istud circa decimam est ius nouum inductum ex dicto capitulo, quod tantum loquitur in venditione, & permutatio-

tio-

tione *Cumia in cap. si aliquem verbo antiquis num.*
236.Canet.in C.volentes f.189.§.at nō est omittendū
Blascus Lanza.in eodem cap. volentes notab. 7. Bur-
*g.de Laudimio p.2.inspection.14.num.*10. & si con-
trarium censuerit *Petr.de Gregor.de concessiou feu-*
*di.p.8.q.16.de iure decimæ num.2.*quem videtur se-
quutus *Intrig.de feud.cent.2.art.5 a n.948.*inde est
20 † quod non debetur ex transactione si relaxatum
fuerit recepta pecunia *Burg.de laudim. p. 2. inspe.*
14. num. 10. & si contrarium defendat *Gregorius*
21 *dicta quæst.16.num.5.*nec de † contractu diuisio-
nis feudi decima debita est *Cumia in c. si aliquem*
verbo antiquis num.237.Intrigl.de feud.cent.2 .art.
5.num.962.Petr.de Greg.de concess.feud p.8.quæst.
16.de iure decimæ num.9. Burg.de laudimio par. 2.
22 *inspection 40.nu.36.in addiction.*nec de † donatio-
nis contractu , vel vltima voluntate *Cumia.in cap.*
si aliquem verbo antiquis num.237.Muta in cap. Re-
gis Ferdinan.110. num. 88. Intrigl.de feud. centur.
2.art.5. numer. 960. 961. Burg.de laudimio.par.2.
inspection. 30.num. 33. in addiction. & inspection.
23 *48. nu.18.in addiction.* vel si † in compræhensum
in inuestitura fieret feudi alienatio *Cumia in C.*
si aliquem verbo antiquis num.238.Intrigl.de feud.
cent.2.art.5.num. 966.Burg.de laudimio par. 2. in-
24 *spection.3.num.15.in addiction.*ad instar † laudimii
quod nec in cū casum in alienatione emphyteu-
sis in comptehensum facta debitum est , vt dixi-
mus *in resol.* 84. *n.* 25.& quid si feudum in dotis
25 † constitutione , vel restitutione extimate obue-
nerit , an decima debeatur profitentur *Blascus .*
Lanza in dicto cap.volentes Cumia in cap.si aliquem
verbo antiquis num.240.241.Intrig.de feud.cent.2.
art. 5. num.954.& seq. Petr. de Gregor. de concess.
feud. par. 8. quæst. 16. de iure decimæ sub numer. 5.
6. & est capitulum Regis Alfonsi 437. Burg. de
laudimio part. 2. inspect. 1. numer. 8.& part. 2.
inspection. 3. num. 12.& inspection. 12. num. 30.
num. 37 in addiction. Muta in cap. Regis Federici
26 *110.num. 89.* Item non debetur de † venditione
conditionali nisi aduenientæ , & impleta con-
ditione *Petr. de Gregor. de concess. feudi par. 8.*
quæst.16.de iure decimæ nu.16.Intrigl.de feud. cent.
2.art.5.num.985. Burg. de laudimio part. 2. inspect.
27 *16.num 28.in addiction.*sicut † nec ex promissione
de vendendo deberetur. *Gregor.dicta quæst. 16. de*
iure decimæ.num.17.Intrigl.dicto art. 5.num. 986.
Burg.de laudimio part.2.inspection.8.num.26. in ad-
28 *dict.* vel venditionis † nullæ, aut non perfectæ; vt
cum constat partes in scriptis voluisse contrahe-
re,& non interuenerit scriptura *Petr. de Gregor. de*
concess.feudi part 8.quæst.16. de iure decimæ nu.18.
Cannet. in cap. volentes fol.188.§. de venio num.6.
Intrigl. de feud. cent. 2. artic. 5. nu.987 988. Burg.
de laudimio part.2.inspection.2.numer.62. in addi-
ction. & inspection.10, num. 5. Muta in cap. Regis
29 *Ferdinandi 110.nu.73.*vel ex † venditione fructuū
feudi *Gregor. dicta quæst. 16. num. 21.* siue a solo
separatorum siue non *Intrigl. de feud. cent. 2. art.*
5.num.979.& seq. Burg.de laudimio inspect. 25. in
30 *aditt.n.15.p.2.*Nec ex † reuenditione vigore pa-
cti de retrouendendo , cum non sit noua vendi-
tio , sed resolutio primæ, ex causa antiqua, & ne-
cessaria stante pacto, licet ex venditione ipsa cum
pacto de retrouendēdo debeatur *Petr.de Greg.de*
concess.feud.part.8.quæst.16.de iure decimæ num.12.
13.vbi Mastrill.in addit.litt.C.Intrigl.de feud. cen-
tur.2.art.5.nu.981.Muta in c. Regis Friderici 110.
& num.102.Burg.de laudimio par.2. inspection.50.
31 *num.6.11.& in addict.n.18* quod procedit † etiam
si pactum de retrouendendo in alio contractu ex
interuallo appositum fuerit *ex capit. Regis Ioan-*
32 *nis* 80.& quid si fiat † venditio , vel permuratio
feudi in casibus exceptuatis in eodem capitulo
volentes, puta in personam non æque dignam ,
vel in Ecclesiam, Ecclesiasticasque personas , vel
pars feudi alienata sit , & sit facta feudi dismem-
bratio an decima debita sit ex expressa Regis li-
centia *Cannet.in cap.volentes fol. 188.§. deuenio ,*
& §.sed aggredior. Mastril.in addition. ad Petrum
de Gregor.de concess.feud.par.8.q.16.tit. de iure de-
cimæ litter.B. Burg. de laudimio part. 2. inspection.
33 *34.num.7.* Multo fortius † nec debetur de subiu-
gatione super feudo legitime imposita, cum non
sit debita decima nisi alienato feudo quo ad do-
minium, & possessionem non autem pro hypothe-
chæ impositione *Cannet.in c. volentes fol. 196. §.*
sed prestat quærere per totum.Burg.de laudimio p. 2.
inspection. 20. num.31.32.& sub num. 50.in addit.
Ioannes Aloysius de settimo super Bulla nu.14. 15.
& seq.Intrigl.de feud.centur. 2.artic.5.nu.971.972.
& sequent ex glosa distinctione Petri de Gregor. de
concess.feud.p.8.quæst.16.de iure decimæ num.21.22.
sequen. scilicet si subiugatio imposita fuerit super
fructibus feudi à solo separatis , vel non solum
34 † tamen emptore ad decime huiusmodi solutio-
nem abstringi nisi aliter inter partes conuentam
fuisse consistet dicunt *Cum.in cap. si aliquem verbo*
antiquis sub num.241. Cannet.in cap. volentes §. sed
præstat quærere num.15.circa finem fol. 196. Petr.
de Greg. de concessione feudi par. 8. quæst.16. de iu-
re decimæ num. 25. 26. & sequent.Muta in cap. Re-
gis Friderici 100.a num.76.Intrig. de feud.centur.2.
art.5.nu.957.Mastril.dec.87. pluries decisum di-
cens. Quicquid sentiat *Burg.de laudimio p.1.inspect.*
*3. num.3.*licet ibi additio cogitandum relinquat.
35 † Insluit ex iis quæri. An decima debeatur de pre-
tio venditionis iuris luendi fendum, seu pacti de
retrouendendo feudum & deberi fuit resolutum
in venditionis iuris luendi terrarum Sancti Petri
& Montis fortis, Ioannes Aloysius de Settimo in
causa Sicilianæ , & Blaschus Lanza in causa
Montis Rubei, pro quo videndi sunt *Mastrill. in*
addition.ad Petr.de Gregor. de concess feudi par. 8.
quæst.16.de iure decimæ litt.C.vers.sed dubium Fab.
de Anna cons. 4.n.78.libr.1. late Burg.de laudimio
par.2.inspect.13.num.8.& in addition.sub nu.11.12.
deberi putat cum cessionarius iuris luendi, eius vi-
gore, feudum recuperat: ex quo dicitur tunc feu-
dum ad nouam personam peruenire , quæ noua
36 eget inuestitura vlterius † videmus etiam quan-
doque fisco Regio nè dum decimam pretii feudi
per victum capitulum constitutam in feudi ven-
ditione competere, sed etiam decimam decimæ,
quod vere locum obtinet, quando pro certo pretio
facta est feudi venditio cum pacto de retrouen-
dendo , & empto vltra pretium sibi accollat fi-
sco decimam prætii conuenti soluere , quia tunc

quod aut illa causa commissa spectabat ad officium, & potestatem illius ordinarii, & tunc ex hac noua commissione absque alteratione solum videtur euitata iurisdictio, & ideò erit propria, *&* non prorogata, aut vero causa commissa aliquo modo ad illum ordinarium non pertinebat, prout in casu nostro, vt supra firmaui *per textū in §. latrunculator.* Iudex causarum criminalium non cognoscit principaliter de causis ciuilibus, & tunc ista iurisdictio dicitur delegata, pro inde ex dicta distinctione post alios *Menoch.* videtur concludere, quod nunquam, & vllo casu iurisdictio dicatur prorogari.

Est verum, quod *Menoch. post Bald. fatetur num. 26.* quod prorogatio potest fieri, tam à lege, quam ab homine, sed dicit ipse, quod in hoc casu non reperitur facta; prætereà subdit, quod prorogatio non datur de vna re ad aliam diuersam. Ego vero non recedendo à primæua opinione dico, quod in terminis nostris constat, quod prorogatio iam facta sit: quia vt dixi Rex Dominus noster voluit reformare Tribunalia, Primo per Pragmaticas, vbi fuit facta reformatio Tribunalis Cōsistorii, exinde per dictum Capitulum Regis Philippi Secundi fuit facta reformatio eiusdemmet Consistorii, & etiam dictæ Magnæ Regię Curiæ sedis criminalis circa causas deuolutas à Consistorio: & hoc non solum vnius causę, sed vniuersitatis omnium causarum.

Ergo non est dubitandum, quod verè Regnum petierit, & Rex concesserit, quod dicta iurisdictio Magnæ Regię Curię fuerit expresse ampliata, & prorogata, & dicta cognitio fuerit addita, & vnita cum iurisdictione primæua, quę non est
43 contraria, nec incompatibilis. nec refert, † quod adhuc retineatur illa denominatio causarum delegatarum; quia controuersia nominum est relinquenda pertinacibus, vt dixit *Bald. in cap. ex parte colum. penultima de appellatio. ex notatis in l. secunda ff. de constitut. Princip. Marius Anguissola consil. 75. num. 8. Peregrin. consil. 101. nu. 10. libr. 3. Mastrill. de Magistrat. lib. 1. cap. 22. nu 44. volum. 1.* & illud nomen seù illius nominis reliquię remanserunt ab illo primordio, & origine, quando ante reformationem, & congregationem aquarū particulariter, & sparsim singulares causę singularibus personis; & priuatis committebantur, & est
44 quoddam † nomen abusiuum, quod non inficit, sed veritas, & assentia rei attendenda est. *Aretin. consil. 24. in secundo dubio, & notatur in cap 1. quis dicatur Dux, vel Marchio Decian. consil. 21. n. 11. 18. lib. 1. consil. 23. n. 6. & cons. 35. n. 39. lib. 2.*

45 Nec nominatio † diuersa arguit diuersitatem rei, nisi accedente diuersitate substantię. *Roder. de Ann. reddit. lib. 1. quæst. 1 n. 19. Menoch. consil.*
46 *845. nu. 7. 11. 13.* Item † procedit in re dubia *Me-*
47 *noch. dicto cons. 845. nu. 21.* nec arguit † diuersitatem, cum ex aliis constat vnicam rem esse, vel idem corpus *Ponte consil. 57. num. 1. 2. & sequent.*
48 *& num. 38. 39. libr. 1.* Hęc, † si hodie in Regno sopita sint *ex Tragmatica nouissimâ Anni 1618. §. 18.* disponente in Magna Regia Curia sedis criminalis *Ritum 184.* locum habere; tamen non
49 inutiliter hęc posita esse censeo. Pari † ratione, & exemplo tùm Magnę Curię vtriusque aulę, tùm etiam Consistorii eundem *Ritum 184.* seruari videmus in Tribunali S. Officii, cum dictum Tribunal Tribunalis Magnę Regię Curię exequatur: quemadmodum communis praxis, & obseruantia Tribunalis eiusdem quotidiè docet, & prout in Magna Curia proceditur. *Castill. decisio. 75. nu. 8.* Quia Tribunal Sancti Officii per vim clausulę abdicatiuę repręsentat omnia Tribunalia, a quibus abdicata est iurisdictio, nempè in primo iudicio repręsentat Magna Regia Curia; in secundo Consistorium; & postquam per capitula Regni Tribunal causarum delegatarum, quod antea vagabat, fuit reformatum, in tertio iudicio ipsam Magnam Regiam Curiam sedis criminalis, & causarum delegatarum repręsentat, vt alias resolutum fuit pro Ioanne Royas eiusdem Tribunalis Sancti Officii Secretario; in quo Tribunali causa quęliber trinum habet iudicium per Turnum coram quolibet ex Illustrissimis, & Reuerendissimis Inquisitoribus, per quem omnimoda tribunalis Iurisdictio in Ciuilibus causis, ac etiam Criminalibus extra aulam, Secreti transferrur in quoliber, Illustrissimo, & Reuerendissimo
50 Inquisitore durante eius Turno. qui † Turnus nil aliud nisi administrationis Iurisdictionis partitio, est *Gonzal. ad regul. Cancellarie 8. glos. 43. §. 1. nu. 15. 16. 36. & 37.*

His constitutis adeoquè vrget in Iudiciis spectandum esse initium, quādo finis, & id quod progreditur habet necessarium antecedēs cum prin-
51 cipio, quod † vidimus Viduam, pupillam, vel aliā personam miserabilem vtentem beneficio *l. vnica C. quando Imperator inter pupillum, & Viduam, & Constitutionis Regni statuimus la secunda,* tempore durantis viduitatis pupillaris ætatis, vel miserationis causæ forum Principis eligētem, si inde nubat vidua, vel pupillus maior effectus sit, aut cesset miserationis priuilegiū, adhuc in foro Principis causa manere debeat. *Fölleri. in constitut statuimus nu. 27. Gramatic. n. 11. vbi Freza in addict. Tapia. nu. 15. 18. 19. Franch. decis. 257. in fine Thesaur. decis. 177. Menoch. de arbitr. casu 66. n. 28. & n. 36. in additiou. Cumia ritu 45. n. 2. Trentaciuq. variar. resolu. lib. 2. tit. de citation. resolut. 2. nu. 15. Giurb. decis. 82. n. 13. & in Consuetudin. Messan. cap. 10. Glos. 4. n. 12. Ricci. Collectan. 300. Burgi. de laudimio p. 3. inspect. 4. nu. 2. Torus in Compend. decision. verbo Viduam Muta in Consuetud. Panormit. cap. 3. nu. 47. Mastril. decis. 268.* testans decisum in Magna Curia *Nouarius de electione, & variatione fori quæstion. 7 n. 4. section. 1. & quæst. 10. n. 1. sectio. 2. Aluar. Velasc. de-*
52 *cis. 57.* respondens ad regulam † cessante causa, vt non cesset effectus iam consumatus, si alicui est Ius quæsitum *ad textum in l. final. ff. vnde liberi. Surd. cons. 250. num. 24. & decis. 163. nu. 12. Vincent. de Franch. decis. 719. num. 1. 2. lib. 4. Didacus Perez lib. 3. ordination. Castelle tit. 5. sub rubric. de las recusationes de los yuezez quæst. 5. num. 569. Gratus cons. 63. n. 37. lib. 2. Faun. de momen. tempor. cap. 29. num. 13. Giurb. decis. 82. sub num. 12. & in Consuetudin Messan. c. 10. glos. 4. nu. 6. 7. Tiraquell. in l. si vnquam verbo susceperit liberos nu. 155. & de cessante causa limit. 12. Burs. cons. 252. n. 23. Honded. cons. 29. num. 69.*

num.69. lib.1. Intrigliol. de substitut.centur.3. q.73.
n.337. Gama decis. 27.n.4.5. Caldas de nominatio-
ne emphyteus. p.3. de potest.eligend. a n.2. Cassanat.
cons.4. n.101. cons.26. n.41. cons.41. nu.74. & cons.
53 25. n.14.15. 16. & sequent. nisi causa † successi-
ua, siue momentanea successiuum producat effe-
ctum; quia tunc saltem pro futuro cessante causa,
semper cessat effectus successiuus. Monter.decis. 2.
n.62. & latius Cassanat.dicto cons.25.num.16. Hon-
ded.cons.29.n.110. volum. 1. Gama dicta decis. 27.
54 nu.5. Et quamuis † videatur contrariam senten-
tiam sequutum fuisse Caramita ritu 233.n.12. & se-
quent. quem sequutus est Calà de modo articulandi
& probandi Glos.1.§.1. n.82. & sequent. tamen sub
n.18. dicit in praxi non seruari.

Similiter quamuis ex ritu 133. iuncto ritu 139.
constitutum sit caussas Viduarum, ac miserabiliũ
personarum summarias, & in appellabiles esse;
55 tamen † ratione initii spectandi in iudiciis, si lis
est incepta cum maritata, quæ postea effecta sit
Vidua, non ideò causa viduæ dicitur, sed remanet
appellabilis, & eiusdem naturæ; quemadmodum
initiatum fuit iudicium ipsum, & è conuerso quã-
do causa incipitur pro vidua, vel contra viduam
postea conuolantem, quod non mutatur causę na-
tura, quæ erat in eius initio, & proinde inappella-
bilis, semper remanet ratione initii in iudiciis spe-
ctandi Muta ritu 133.nu.28. Cumia ritu suo ordine
45.num.2. Ioannes Aloysius de septimo ritu 139.in
princip. in versic.Summariæ Giurb.dec.82.n.2.in fin.
& n.9. Carolus Tapia in Constitut. statuimus nu.29.
Mastrill.decis.268.n.13.& 14.lib 3. ad text. in leg.
cum quædam Puella de iurisdict. omn. iud. & ex Bar-
tol. Alexan. & Iason in l. si diem ff. de offic.Præs. ad
quod faciunt Afflict. in superioribus citatus dicta
decis.110.Sforz.Odd.& aly.Franch.decis.599.nu.2.
lib.4. Scrader. de feud.p.10. sect.7. n.110. Gonzal.
ad regul. Cancell. Glos.6.n. 191. Lancellot.de atten-
tat. part.2. cap.4. in præfation.nu.572. Rota Roma-
na decis.321. n.1. par.1. & decis.43.nu.2.p.2. con-
56 fert † præmissis text. in l.postea, quam & in l. cum
quædam §. Quoties vbi omnes maximè Cagnol.nu.23.
ff. de iudicys, vbi quod mutatio fori post litis con-
testationem non mutat instantiam, nec respectu
causæ nec respectu exequutionis. Ex quibus non
57 † est curandum de eo, quod dixit Alexand. ad
Bart. in l.prima ff. de pænis, quem refert Iaffred. de-
cis.70. sequitur Lancellot. de attentat. p.2. cap.4. li-
mitat.20. num.19. addo Mazol. consil.22. nu.25. &
ad Alex. remittit Marcell. Calà de modo articulan-
di, & probandi n.84. in fine fol.10. Grass.exception.
3. num.38. Giurb.decis.82.n.7. ad quod solet alle-
gari Prouinzal. in l. cum quædam puella ff de iuris-
diction. omn. iudic. quod stante statuto, quod cau-
sa viduæ sit Summaria, si causa fuerit incepta per
mulierem nuptam, & causa pendente, maritus
mortuus esset, causa fit summaria tanquam viduę
iuxta formam dicti statuti, & illud priuilegiũ vi-
duitatis superueniens, quod ad causam pendẽtem
trahatur, cum non fuerit effectatum, vel procura-
tum, sed casu superueniens, & cum priuilegium
non est procuratum, non spectatur initium non
obstante textu in dicta l. cum quædam puella. Quia
hic casu nostro non agitur de foro, & Alex. dicto
loco, quamuis loquatur de causa Summaria, tamẽ
ex eo concludenter intentio non aperitur, & vt di-
ximus contraria opinio potitur particulari, & in-
diuiduali authoritate nostratuum; quemadmodũ
pro ista opinione alias censuit M.C. pro Aleonora
del Porto cõtra illos de Tignoso, & inde superue-
nit nouissima Pragmatica Anni 1618. ita determi-
nans §.11.

Consequutiuè ad præmissa in terminis dicti ri-
tus 133. & 139. disceptatũ sæpius fuit in Regno,
58 An † eorum dispositio procedat, quando vidua,
vel alia miserabilis persona Actrix sit, & non con-
uenta, & pertuentes opinionem fauẽtem misera-
bilem personam ponderabatur, quod ritus prædi-
cti dispositio tantummodo procedat, quando mi-
serabilis persona in iudicio sententiam fauorabi-
lem reportaret; non autem si succumberet, etenim
priuilegium introductum per dictum ritũ in eius
fauorem, quod causa sit inappellabilis in odium
retorqueretur priuilegiatæ personæ, contra tex. in
l. quod fauore ff. de legibus, & magis quod causa ab
actore denominatur.
59 Ego verò † in facti contingentia contrarium
dicebam in Tribunali Consistorii pro Dõna Por-
sia lo Giglio contra Rectores Confraternitatis B.
Mariæ Annunciatæ dictę de la Pinta, quod immò
Priuilegium causæ summariæ ex ritu 133. nõ fue-
rit concessum ipsis personis miserabilibus, vel pri-
uilegiatis; sed fuit concessum causis earum, prout
hoc nostrates omnes, tàm in dicto ritu 133. quam
in ritu 139. absolutè firmant Castill. decis.108. nu.
15.16.17. vol.2. Vnde est, quod si priuilegium, est
concessum causæ frustra differitur, & contrauerti-
tur, an persona priuilegiata sit actrix, vel Conuẽ-
ta, vel si obtinuerit, vel succumbuerit, in quo om-
nes resoluuntur in vtroque membro distinctionis,
vt ęqualitas in iudiciis seruetur, quod semper cau-
sa sit inappellabilis, tàm si persona priuilegiata
sit actrix, vel conuenta, vel si obtinuerit, quam si
succumbuerit ità dixit Hieronymus Fimia ritu 139.
Cumia ritu 44. in fine, & ritu 76.nu 40. Intrigliol.de
feud. art.95.n.20. centur.2. & decis.22. qui refert in
Magna R.C. decisum. Magon. decis. 52. & decis. 58.
Gratian. decis.228. Mastrill. decis.134.n.26. & 27.
lib.2. Eugen.consil.89. nu. 68. Barzius decis.41. nu.
17. Castill.decis.30. nu.12. 13. ex Franch.dec.136.
& 520. & iterum pluries decisum dicit Castil. de-
60 cis.108.n.15.16. 17. & cum vna † Pars prohibe-
tur appellare, censetur etiam alia pars prohibita
ex eadem ratione ęqualitatis seruandę Philippi
Franc. in c. si duobus col.penult. de appellat.Crauett.
consil.70.n.1. Eugen. & Barzi.superius citati Castil.
dicta decis.30.n.13. Gratian.decis. 220. & in addit.
n.1. & 2. & dec.72.n.11. Mastril.dec.133.n.27. Cu-
mia ritu 44.n.18. Franch dec.136.num.5. Baiard. ad
Clarum q.94.n.26. Magon. decis. Lucens.58. Bertaz.
cons.15. in princ. vol.1. & consil.469. nu.13. vol.2.
Rota Romana dec.529.n.2. in fine p.2. to.4. Surd. de
aliment.tit.8. priuilegio 60.n.32. Caualc. dec.40. nu
54.p.2. Scaccia de appellat. lib.3.c.2.q.17. limitat.7
n.24. Ruginel.eodem tr.§.1.c.3.n.237. & 238. Putc.
decis.316.n.2.lib.2. Contard in l.1. limitat.17.n.9. &
16. C. si de moment. possess. fuerit.appell. Gonzal.ad
regul.Cancel.8.glos.6. nu.173. & Magon. decis.52.

num.16. præcisè respondit *ad text.in l. quod fauore de legibus referendo Bellamer.in cap.ex eo q.8.de re stit. spoliat.* qui dictam legem præcisè limitat in priuilegijs tendẽtibus ad iudiciorum ordinatoria
61 ratione æqualitatis seruendæ, nec verùm est † absolutè assumptum ex aduerso deductum, quod causa sit Actoris, & ab eo denominetur. nam ea denominatur, & vires, & nomen sumit etiam à Reo, & Conuento, vt expressè dicit *Glos. in c. forus de verbor. significatio.* & pro illa opinione fuisse decisum in M.C. pro Donna Dorothea de Opezinghis testatur *Intrigl. dicta decis.22.* & satis ante in Anno 1574.26. Martij fuit decisum in Magna Curia inter Ioannem Baptistam de Ioanne, & Antonellam de Contari, ac etiam inter Franciscũ de Diaria contra Susannam Scrigno, ac in pluribus aliis causis relatis *per Castill. dicta decis. 108. nu.16.* quamuis verum sit dictam decisionem M.C. relatam *per Intrigliol.* fuisse reuocatam per Consistorium sub die 16.Maij 1601. Quemadmodum etiam in causa prædicta contrarium censuit Consistorium anno 1614. in qua dicta de Giglio succumbuit, non obstantibus superius adductis, sed minus rectè fuisse iudicatum per Consistoriũ in vtraque causa euidens est. Nàm verior opinio est pro eis, quæ superius adduxi, quemadmodum inde vidimus peritissimos viros, & supremos Consiliarios omnibus numeris absolutos sentiisse in compilatione nouissimæ Pragmaticæ anni 1618. §.5. qua dispositum est, quod causæ personatum numeratarum in cap. ritu 139. sint, & intelligantur non appellabiles. esto quod personæ prædictæ in litibus succumberent.

SVMMARIVM.

1 *Instantia causæ appositoriæ vnica est mensium sex de iure: licet ex communi prattica diuidatur propter pactum reiectiuum.*

2 *Sententia, siue interloquutoria super articulo reiectiuo lata post trimestre est nulla.*

3 *Declaratoria sententiæ obscuræ extra duos menses an sit nulla tanquam extra instantiam.*

4 *Pragmatica super sententijs obscuris refertur.*

5 *Declaratoria sentẽtiæ obscuræ debet ferri infra duos menses, & quando, & quid in sententia Sindicatorum.*

6 *Declaratoria sentẽtiæ obscuræ de iure communi potest quandocunque ferri infra instantiam triennij.*

7 *Sententia obscurè lata est nulla, cum debeat continere claram condemnationem, vel absolutionem controuersiæ per se, vel saltem per aequipollens.*

8 *Sententia non trahitur ad non expressa, nisi quatenus necessariò, & præcisè ex eius verbis inferretur.*

9 *Sententia potest proferri obscura cum clausula condemnamus condemnandum, & absoluimus absoluendũ tantum ob periculum peremptionis instãtiæ.*

10 *Periculum peremptionis instantiæ non dicitur imminere, quoties de instantia superesset spatium tẽporis verò similiter sufficientem ad Iudicem instruendum.*

11 *Sententia obscura debet ferri in vltima die instantiæ vel saltem in penultima, & quid si vltima dies sit feriata n.12.13.*

14 *Instantia statutaria subrogatur in locum instantiæ iuris cõmunis, & secundum eius naturã regulatur.*

15 *Sententia lata extra instantiam, vel ea perempta, est nulla.*

16 *Forma dicitur inducta a statuto, quando fuit aliquid de nouo inductum sub certa modificatione aliter, quando iure disponitur.*

17 *Forma dicitur a statuto inducta, quando actus expeditioni certus tempus adijcitur.*

18 *Forma data a statuto in dubio præsumitur substantialis.*

19 *Sententia contra formam statuti lata est nulla.*

20 *Permissum ad tẽpus censetur post tempus prohibitũ.*

21 *Sententia lata extra instantiam, & terminum a statuto præfixum causæ expeditioni, est valida, quando verba statuti cum pœna in Iudicem diriguntur simpliciter, licet Iudex incidat in pœnam.*

22 *Actus a lege, vel statuto prohibitus etiam cum pœna, non est nullus, nisi lex vlterius procedat actum annullando.*

23 *Terminus expeditioni causæ dicitur præfixus Iudici, quando verba expressè in Iudicem diriguntur.*

24 *Terminus in dubio censetur præfixus instantiæ, & non Iudici ad expediendas causas.*

25 *Sententia lata extra terminum a statuto præfixum expeditioni causæ est nulla, etiam si verba dirigantur in Iudicem, si tamen sint pœna.*

26 *Sententia lata extra terminum a statuto præfixum expeditioni causæ est nulla, quamuis verba in Iudicem dirigantur fauore publico, vel Ecclesiæ.*

27 *Sententia est nulla, quando verba statuti ad expeditionem causæ terminum præfixit, & simul Iudici, & instantiæ diriguntur verba si extra instantiam proferatur.*

28 *Sententia lata extra instantiam, & terminum a statuto præfixum est nulla, quando verba diriguntur in Iudicem negatiue.*

29 *Sententia delegati lata extra terminum à statuto datum, expeditioni causarum est nulla, siue verba dirigantur in Iudicem, vel instantiam.*

30 *Terminus quando à statuto dicatur constitutus causæ, & instantiæ, & ex quibus verbis.*

31 *Sententia in dubio debet dici valida.*

32 *Declaratoria sententiæ obscuræ ferri potest infra dies quindecim post lapsum bimestri temporis, quando per partem infra bimestre fuit instatum pro causæ expeditione, & declaratione, alias secus.*

33 *Terminus præfixus Iudici expeditioni causarum intelligitur parte petente, & instante.*

34 *Declaratoria sententiæ obscuræ debet ferri ex eisdem actis, & quid si fuerit petitus terminus vltra maximus.*

35 *Declaratoria sententiæ obscuræ debet ferri ab eodem Iudice, qui obscuram protulit.*

36 *Declaratoria sententiæ obscuræ non dicitur reliquia causæ in terminis consuetudinis Panormitanæ 3.*

ARGVMENTVM.

Declaratoria sententiæ oscuræ post duos menses lata an tanquam extra instãtiam nulla dici possit ad intellectum Pragmaticalis Constitutionis sub titulo de sententijs obscuris.

RE-

RESOLVTIO LXVI.

VErior in puncto iuris est opinio illa,
1 quod instantia causæ, † oppositoriæ vnica, sit duratura per semestre, quę incipit a die præsentationis oppositionum: licet ea ex communi practica in duas diuidatur instantias propter vim pacti reiectiui, & de non opponendo, vel Priuilegij, Pragmaticæ Regis Alfonsi super censibus, videlicet in instantia Articuli reiectionis oppositionũ, quę durat per primum trimestre, & in instãtia, quę vocatur oppositoria cursura in sequẽti trimestre. Sed vere articulus reiectiuus propriam non habet instantiã, sed inclusam in semestri causæ opposi-
2 torię. Hinc est, quod sententia † siuè interloquutoria fient, vel reiiciantur, lata post primũ trimestre, sit nulla, tanquam lata extra instantiam *Corsett. qu. Forens. lib. 2. qu. 5. Cumia ritu 112. seu 17. n. 103. 104. 105. Milan. decis. 1. nu. 166. lib. 2. Muta rit. 110. 111. nu. 9. Castil. dec. 102. nu. 6. 7.*

Cumque per Magnam Regiam Curiã pro Ioa. Andrea Barrabino cõtra D. Marium de Marchesio ob periculum peremptionis instantiæ primi trimestris fuerit decisus articulus reiectionis ob-
3 scurè, qui fuit inde † declaratus reiiciantur post nouem dies, vltra mẽses duos præfixos per Pragmaticam ad declarandum sententias obscuras, (vt infra dicam) licet declaratio fuerit infra instãtiam semestris causę oppositorię. Contingit dubitari de validitate dictæ declarationis factæ post duos menses, & quamuis causa inde fuerit transactione diffinita. Tamen pro nullitate sententiæ multa dicebantur.

4 Sancitum namquam est per Pragmaticam † impressa in volumine Pragmaticalium constitutione *p. 2. f. 26.* in titulo de le sentenze oscure §. 1. per hæc verba. Per decreto fatto a supplicatione del Regno à 5. di Septembre della 6. del 1547. e vietato à Giudici della Gran Corte, & altri Magistrati, e Delegati dar nelle cause ciuile, e criminale sentenze chiamare oscure com clausula condemnauimus condemnandum, & liberamus liberãdũ eccettuato il caso di peremtion d'instãza, nel quale si permette dare somigliante sentenze oscure remanendo obligationi a medesimi Giudici di spedire tali cause fra due mesi, procurando, & insistendo le parti, alle quali è conceduto il primo mese per sollicitarlo, & il secondo è dato per la espeditione alli Giudici. Hor à fin che attorno a ciò si tõchi ogni occasione d'abuso, s'incarrica la cõscienza di Giudice a procurare di preuenire cõ la decisione delle cause la peremtione dell'instãtia, e quando pure alcuna fiata sia necessaria la sẽtentia oscura, si comãda, che inuiolabilmente s'osserui la sudetta forma, & obligatione in tutte le cause criminali, e ciuili, che fra parte, ò fra il fisco, e persone particolari pendino, e nel auenire si tratterrano daoanti i Tribunali della gran Corte del Real Patrimonio, della Sacra Conscienza, Magistrato della Monarchia, & ogn'altra Corte, & offitio di qualsiuoglia dignità, e potestà, & anco dauanti qualumque delegato, e le sentenze, & anco interlocutorie, che coo detta clausula si pronuntiassero oscure, si dichiarino conforme la giustitia fra il detto tempo insallibilmẽte da medesimi Giudici, che l'haueranno date procurandolo, e sollicitandolo le parti nel primo di due mesi sudetti, che cora dal giorno, nelquale detta interlocutoria, o sentenza oscura sarà stata data: se il Giudice, o Giudici hauẽdo le parti satisfatto all'obligatione loro sudetta contrauerranno, cada ciascheduno di detti Giudici in penna d'onze ducento d'applicarse alla Regia Corte à conto à parte di fiscalie per fortificatione del Regno, & anco ad altre pene reseroate ad arbitrio Regio, ò Viciregio, & passando senza tale dichiaratione il termine delli due mesi, sia pure obligato il Giudice sotto la medesima pena dichiarare la sentenza oscura trà l'altri 15. giorni sequenti. E si la dichiaratione noo sarà stata fatta per diffetto, ò colpa di Giudici non s'intenda esser stata petenta l'istanza delli due mesi, e resti valida la sentenza lata fra li 15. giorni: Ma non essendo stata dichiarata per difetto, o colpa delle parti, l'instanza di li due mesi si intenda perempta, e la sentenza data fra quindeci giorni resti nullo ipso iure, come data fuor della istanza.

5 Patet igitur infra bimestre † ferendum per Iudicem esse declaratoriam sententiæ obscurę ex forma dictæ Pragmaticæ sancionis. Idem dicit *Muta super Consuetud. Panorm. cap. 3. num. 165. Castil. decis. 76. num. 2. Corsett. quæst. forens. libr. 2. q. 5. & quæst. 6. Giurb. decis. 37. in princip.* Et si declaratoria defectu Iudicis prolata non fuerit infra dictũ bimestre proferri posse infra alios dies quindecim permittit pragmatica prędicta. Secus si pattium culpa instantia mensium duorum elapsa fuerit. Sindicatoribus tamẽ diuersus statuitur terminus ad declarandum eorum sentẽtias obscuras vt in dicta Pragmatica, §. 2. & dicit *Ball. in l. 5. super Pragm. de sent. obscur. n. 12.* Sed de iure cõmuni quando instantiæ tempus Iudici præfigitur,
6 † licet si infra illud non iudicet clarè, sed obscurè, instantia non pereat tamen infra triennium iuris communis sentẽtiam claram proferre debet. *Doctores, & Socc. in cap venerabilis de iudic. Bart. & Iason. in leg. properandum C. de iudic. Hipol. Rimin. cons. 376. num. 43. Afin. in praxi §. 2. cap. 2. num. 4. Carault. ritu 245. num. 6. Bero. consil. 213. num. 5. lib. 3. Vanci. de nullitat. ex defect. iurisdict. ordin. num. 124. Paris. cons. 158. nu. 3. lib. 4. Bero. in cap. de causis de officio delegat. num. 49. Scaccia de iudic. lib. 2. cap 2. nu. 709. seq. & de appellation. lib. 3. cap. 2. q. 14. num. 288. & 353. Cardinal. Tusch. conclusion. 143. litter. S. tom. 7. num. 13. Trenting. variar. resolution. lib. 2. tit. de appellation. resolution. 3. sub num. 3.*

7 Nullitet enim sententia † obscure per Iudicem regulariter proferretur, & esset temerariũ contrarium asserere, cum in se debeat claram cõdemnationem, vel absolutionem, seu decisionem controuersiæ per se clare, vel saltẽ per æquipollens continere *l. præses l. cum Iudex C. de sentent. & interloqut. omn. iud. l. 1. l. ait prætor §. 1. l. præses. l. in summa ff. de re iudic. leg. nõ quemadmodum ff. de iud. 9. curare*

peremptionem inſtantiæ ſententia obſcure pro-
feratur, valida ſit ex Bolognin. conſ. vltimo, quem ſe-
quitur Cagnol. in l. vbi lex. nu. 4. ff. de regul. iur. & te-
ſtatur concluſum in Conſiſtorio Giurba. dec. 37. in
cauſa grauaminis illorum de Scaroza, & Sirugo:
Intrigl. de feud. art. 97. num. 54. 55. Centur. 2. cum
dies litis conteſtate non computetur in inſtan-
tia affert Neuzan. conſ. 41. num 2. Carpan. ad ſtatut.
Mediolan. 26. num. 151. Aſini in praxi §. 17. cap. 6.
verſ. Secundo loco num. 1. licet nouiſſime aduerſus
Giurbam teneat Paul. Bellon. de poteſtate eorum,
quæ in continenti fiunt c. 84. ſ. 157.
14 Dicebatur igitur inſtantiã miſtam † ſtatutariam
menſium duorum à Pragmaticam in dictam de-
clarationem ſententiæ obſcurę in locum inſtan-
tiæ iuris communis ſubrogari, & ſecundum eius
naturam regulari. Roman. conſ. 504. Iaſ. in l. prope-
randum num. 23. C. de iudic. Alexan. conſ. 42. nu. 2.
3. volum. 3. & conſ. 24. vol. 4. Neuizan. conſ. 42. num.
1. 3. Aſin. in praxi §. 1. c. 1. nu. 5. Roland. conſ. 18. n. 4.
libr. 1. conſ. 15. num. 2. lib. 2. conſ. 21. nu. 7. lib. 3. Sfor-
za de reſtitut. qu. 67. num. 10. Honded. conſ. 24. num.
12. 13. ſequent. volum. 1. Tiraquell. de retract. lignag.
§. 1. gloſ. 10. numer. 79. Surd. deciſ. 178. numer. 10.
conſ. 139. num. 9. Gabr. de regul. iur. concluſ. 2. nu.
57. Caualcan. dec. 17. num. 20. p 1. Bero. conſ. 36. nu.
1. lib. 3. Cardin. Tuſch 571. num. 5. litter. S. volum. 7.
Intrigl. Sing. 84. num. 38. lib. 3. & de feud. centur. 2.
art. 97. num. 50. Troiſi Cauenſ. ritu 245. n. 9. Scappa
de iure non Scripto lib. 3. cap. 89. n. 5. Marches. de
commiſſione p. 3. §. 1. n. 15. Nepita ſuper Conſuetud.
Catine tit. 40. n. 41. Sola ſuper cõſtitut. Sabaudiæ de Iu
dicis Gloſa. 1. n. 7. Carpan. ſuper ſtatut. Mediolan. c.
15 21. num. 4. volum. 1. Quare ſententia † extra dictã
inſtantiã lata, vel ea perempta, eſt nulla etiam ſi
à statuto præfixa breuior iuris communis ſit l.
properandum, & ibi notatur in principio C. de iud.
vbi communiter DD. & Gloſ. Paul. de Caſtr conſ.
184. verſ. quinto, & vltimo lib. 1. Alexand. conſ.
33. volum. 1. conſ. 136. 137. in principio lib. 2. conſ.
165. in princip. lib. 6. conſ. 82. num. 1. lib. 3. Corneus
conſ. 49. num 16. libr. 2. Alberic. de Roſat. de ſta-
tuto par. 1. quæſt. 56. num. 6 Vanci. de nullitat. ex de-
fect. iuriſdict. ordin. num. 115. & ſeq. Caualcan. dec.
11. num. 19. 34. libr. 1. & dec. 21. num. 10. & dec.
24. num. 4. lib. 1. Natta conſ. 32. num. 13. Crauett.
conſ 270. num. 7. Afflict. dec. 283. num. 4. & in con-
ſtit. hac lege. num. 2. 5. Bero. conſ. 101. num. 18. lib. 3.
Roland. conſ. 21. num. 5. libr. 3. conſ. 82. num. 3. lib. 4.
Marant. de ordin. Iudic. par. 5. nu. 58. Hypol. Rimin.
conſ. 203 nu. 94. lib. 2. Gratus conſ. 103. n. 19. vol. 1.
Seraſin. de iuram. priuil. 74. num. 60. Ceſal. conſ. 507.
num. 19. vol. 4. Io. de Amic. conſ. 23. Turzan. cõmun.
opinion. 62. Maſcard. de generali ſtatu interpetrat.
concl. 9. num. 40. Vincent. de Franch. dec. 643. lib. 4.
Troiſi Cauens. ritu 245. num. 9. 10. Gram. dec. 91. n.
4. Scaccia de appellation. lib. 3. cap. 2. q. 15. num. 354.
ſequen. fol. 379. Sola ad decretum Sabaudiæ tit. de
iudic. Gloſ. 3. num. 1. Aſini in praxi. §. 2. cap. 14. nu.
3. 4. 5. Mãdell. Albens. conſ. 96. num. 1. Raudens. dec.
10. Rota Genuæ dec. 13. n. 8. Did. Peres in Comment.
ad lege Caſtelle lib. 1. tit. 1. de iudic. colum. 15. verſ.
Amplia etiam fol. 345. Azeued. lib. 4. recompilat.
tit. 17. lege 10. num 65. 66. Monacus dec. 40. in lucẽ-
ſibus num. 2. Montes perello conſ. 70. nu. 5. Marriſcot.
variar. reſolut. lib. 2. reſol. 134. num. 1. Coſta de re
integr. diſtint. 109. num. 3. Maſtril. deciſ. 70. num 6.
7. Cumia ritu 137. num. 65. Cornazan. deciſ. 22. &
161. Intrigl. deciſ. 23. num. 9. de feud. centur. 2. art.
97. num. 49. ſequent. Anton. de Bal. tract. var. lib. 6.
q. 2. num. 8. 16. Menoch. conſ. 100. num. 272. Borell.
de compromiſſ. §. 3. glo. 4. num. 14. & ſequen. Mu-
ſcatel. in praxi p. 7. gl. ſententiam num. 60. fol. 105.
Cardinal. Tuſch. concluſ. 143. litt. S. volum. 7.
Bolognet. conſil. 28. numer. 4. Ricci. Collectan.
1247. Lancellottus Gallia conſ. 107. num. 39. Cor-
ſett. lib. 2. quæſt. 9. nu. 3. Trentacinq. variar. reſolut.
lib. 2. de iudic. reſolution. 4. num. 41. 42. Caſtill. deciſ.
102. num. 10. volum. 1. Caballus conſ. 145. num. 32.
volum. 1.

Fortius cum ex diſpoſitione dictæ Pragmaticę
dicatur data, & inducta forma circa deciſionem,
& declarationem ſententię obſcurę cum enim à
16 ſtatuto † aliquod de nouo inducitur ſub certa
modificatione, aliter quã de iure diſponitur, dici-
tur inducta forma Anchar an. conſ. 242. Dec. conſ.
331. & 334 num. 1. Crauett. conſ 182. num. 10. Oſa-
ſc. dec. 165. num. 11. Roland. conſ. 72. num. 61. vol. 3.
Becci. conſ. 12. num. 23. 24. conſ. 62. nu. 43. Surd. conſ.
124. num. 3. 4. Menoch. conſ. 1124 num. 31. lib. 12.
Ball. tract. variar. lib. 6. quæſt. 2. num. 11. vel quando
17 à statuto † expeditioni actus adiicitur certum
tempus intelligitur de forma. Auten. quaſi ſuppli-
cat. 10. ibi ſub hac forma Cod. de preci imper. offe-
rend. vbi DD. Brunus in tractat. de forma in tit. quan-
do aliquid cenſeat tradit pro forma concluſ. 16. Hyp.
de Marſil. conſ. 65. nu. 4. Soccin. Iun. conſil. 37. n. 10.
volum. 2. Riminald. conſ. 9. num. 18. Becci. conſ. 12.
num 25. conſ. 62. num. 44. conſ. 66. num. 8. Crauet.
conſ. 230. Surd. conſ. 124. n. 4. 6. conſ. 375. n. 38. lib. 3.
Ceſal. conſ. 77 n. 20.
18 Quę forma † à statuto data in dubio pręſumitur
ſubstantialis Bal. in leg. comparationes in 3. oppoſ.
in fine C. de fide inſtrumentor. Decian. conſ. 10. num.
2. conſ. 222. num. 4. Becci. conſil. 12. nu. 15. Surd. cõſ.
124. n. 5. Tiraq. de retract. p. 1. §. 36. gloſ. 2. num. 29.
19 Porrò actus; & ſententia, † quę contra formam
à ſtatuto datam proferantur, vel fiant nulla re-
duntur. cap. cum dilecti de reſtrict. Paul. de Caſtro
conſ. 184. num. 1. lib. 1. Alexand. conſ. 42. num. 16. li-
br. 1. Natta conſ. 59. num. 14. Alber. Brun. in tractat.
de forma in rubrica colum. 7. Menoch. conſ. 35. num.
7. & conſ. 918. num. 9. 29. libr. 10. & de arbitrar.
lib. 1. q. 21. num. 14. vbi dicit instantiam, & termi-
num clare cauſę præfixum obſeruandum eſſe
Laurent. de Penu. conſ. 18. num. 12. Caualcan. deciſ.
13. num. 18. 23. dec. 23. num. 1. deciſ. 30. num. 7. lib. 1.
deciſ. 21. num. 12. lib. 3. Surd. conſ. 375 num. 39. &
conſ. 186. num. 19. & deciſ. 144. num. 17. Honded.
conſil. 34. libr. 1. Cumia in præludijs Ritus num. 29.
Aſin. de execution. §. 4. cap. 35. num. 3. Vincent. de
Franc. dec. 185. num. 3. Decian. conſ. 3. n. 2. 8. lib. 5.
vbi de ſententia cõtra formam ſtatuti Ceſal. conſ.
421. n. 48. & ſequent. Burſ. conſ. 73. num. 23. conſ.
307. n. 105. vbi quod ſententia etiam Principis
contra formam ſtatuti nulla eſt Stracca de Mer-
catura rubric. mandati. numer. 9. Graſſ. de exception.
exception. 33. num. 6. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gl.
21.

21.*num.*11.*Turrett.conf.*86.*num.*5.*consil.* 91. *num.* 20.*volum.* 1.*Hippol.Rimin.conf.*179.*num.*21.*Becci.consil.*12.*num.*18.19.22.33.*consf.* 66. *num.* 1 t. 21. *Milan.decis.*2.*nu.*173.*lib.*2.*Ancharan. Regiens.Iunior.libr.*2.*q.*7.*num.*16.*Gratian.decis.*167.*num.*15. *& disceptat.*18.*num.*1.*Boreil.de compromiss.§.*3. *gl.* 4.*num.*15.*Anton. de Ballis lib.*6.*quæst.* 2. *num.* 10. *Osasc.dec.*165.*Velanzuola consf.* 3.*num.*28. vbi de sententia lata contra formam datam à statuto *idem Gratus consf* 26.*n.*27.*lib.*2.*Cornazan.decis.*97. *nu.*5.*& decis.*182.*nu.* 1.2.3.

Quoque cum per formam Pragmaticæ prædictę permittatur infra dictum bimestre declaratoriam per Iudicem proferri posse obscuræ senten-
20 tiæ iã latæ† post dictum tempus censetur omnino prohibuisse *leg statu liberorum §.sticum ff. de legat.*3.*l.*1.*§.si mulier. iuncto principio ff.de liber.agnoscend.auten. hodie C.de appellation. cap.de causis de officio delegat. l.vnus §.*1.*vbi Bald ff de leg.*1. *Paul. de Castro consf.*184.*num.*1.*libr.*1.*Crauett. consf.*426. *n.*8.26.*Surd.consf.*8. *n.* 7.8.*consf.*88.*n.*7.8.*consf.*371. *num.*10.11.*dec.*75.*num.*1.*seq. decision.* 203. *Tiraquel.de retract.conuen.*5.1.*glos.* 2. *num.* 44.*Asin.in praxi §.*2.*cap.*1.*num.*4.5.*Card.Tusch.conclus.* 143. *litt.S.n.*44.*vol.*7.*Osasc.dec.*85.*n.*13.*Cefal.consf.*422. *n.*4.*Becci.consf.*12.*n.*7.*consf.*32. *n.* 1.*Decian.consf.*34. *num.*14.*lib.*3.

Pro validitate verò, & subsistãtia declarationis prædictæ, licet post terminum mensium duorum prolatæ, vidimus. Quæstionem istam de nostratibus tetigisse, licet remissiuè, Octauium Corsettum in suis quæstion.*Forensf.lib.*2.*q.*6.*n.*1.qui dicit quod coram eo vti pluries Iudice, ram Magnæ Regiæ Curiæ, quam Consistoriæ Sacræ Regiæ Cõscientiæ, & Curiæ Prætorianæ nunquam contingit de facto dubitari, nec etiam patrocinando refert tamen antiquitus examinatam in causa Baroniæ Calarasimi inter Comitem Mohac, & quendam de Aiutami Christo: in qua causa pro comite consuluisse dicit Dominum Ferdinandum Boniorno, & pro dicto de Aiutami Christo. D. Petrũ Agliata, ad quos remittit, & nihil resoluit. Et tamen verissima est iuris conclusio, quod sententia
21 lata † extra instantia, vel terminum à statuto prędixum Iudici ad decisionem causæ valida sit, si dictus terminus præfigatur iudici sub pæna à statuto, & non instantię, quia tunc statuti mens non est annulare sententiam post terminum præfixũ Iudici latam, licet Iudex incidat in pęnam. *Iacobin.in l.properandum num.*19.*C.de iudic.& ibi Iacob. de Arena, Oldrad. Cinus, Bartol. & Bald. Castrensf.col.*2.*versic.aut dirigit verba Iaf. num* 26. *vers.limitat.primo, & Alex.ibidem Bero. in cap. de causis, de offic.deleg. Iaf. in l.vniuersa sub num* 4.*C.de preci.imper.offeren.Socein.in c.venerabilis de iudic. art.* 12.*& in tract. de instant. in* 12. *artic.principal. versic.sed communis opinio Felin.in cap.penultim.de iudic.num.* 26.*Abbat.& Doctores omnes in cap. de causis de offic.delegat. in cap. venerabilis de iudic. Bald. consf.*298.*permittendum est in princ. lib.* 3.*Pomat.ad Bar.in l.admonendi num.*60.*ff.de iureiurand.* est magistrale *Consilium Pauli de Castro* 184. *lib.* 1.*incipi videtur dicendũ, quod dicta declaratio.Ruin. consf.*26.*n.*9.*l.*4.*Alex.consf.*181.*n.* 14.*vol.*6.*& prius consf.*24.*num.*2.*& consf.*73.*num.* 10.*eod. vol.Cor ei. consf.*49.*num.* 16.*volum.*2.*Roman. consf.* 415.*nu.*15. *Parisf.consil.*67.*num.*9. *lib.*1. vbi de simili statuto Bononiensi testatur Iudici tempus statuente, *& consf.*158.*num.*1.2.3.*lib.* 4. *Rimin. Senior. consf.*90. *Gandin.de malefic.in tit. de multis quæst. dependen. à statuto numer.* 10. *fol.* 286. *volum.*2. *Vanci. de nullitat.defect.iurisdict.ordin.num.* 119. 120. 123. *sequen.Carauit, ritu* 245. *numer.* 6. *Bero. consf.*101. *num.*8.*& consf.*213.*num.*5.15.*lib.*3. qui loquitur in statuto Bononiense statuente terminum Iudici duorum mensium ad expeditionem causæ *Cathal. de Sindicat.colum.*6.*fol.* 3.*Scaccia de iudic.lib.*2.*c.*2. *num.*709.712.*& de appellation. lib.* 3. *cap.* 2.*quæst.* 15.*num.*288.289.353. *Afflict. in constit. Hac lege num.*3.*rubr.*39.*lib.*1.*Hipol.Rimin.consf.*71.*num.*23. *Asini.in praxi.ciuil.§.*2.*cap.*2.*num* 2.& ideò statutum Florentinum in dicto *§.* 2. quem commentat *Asini.dicto loco* expræssis verbis ad euitandum cõclusionem istam statuit terminum duorum mẽsium expeditioni causarum disponendo per hęc verba. Quę tempora sint, & esse intelligantur præfixa, non solum Iudici, & officiali, coram quo ventilarentur, sed etiam instantię talium causarũ ad eas expediendas, & terminandas, & cetera. *bene Cumia de Sindicatu.cap.*17. *num.*28. *Octauius Corset.lib.*2. *q.*5.*num.*3.*fol.*128.*sequent.Cardin.Tusc.concl.*143. *litt.S.num.*12.22.49. *& concl.* 571. *num.* 10.*vol.*7. *Bardellon.consf.* 171. *num.* 21. *consf.* 200.*num.* 13.*vol.*2. *Muscatell. in praxi p.*7.*glos. condemnando num.* 10. *fol.* 108.*Trentacinq.variar. resol.libr.*2.*tit. de appellation.resol.*3.*sub n.* 3. *& per tot.*& in fine refert bis decisum in Curia aquilana & in M.R.C.Vicariæ *Rota Genuæ decis.*13.*num.* 7.8.9.*Sola super constitut. Sabaudiæ p.* 2. *tit. de sententiis glos.* 1.*n.*3.*fol.*468.*Cioffu consf.*26.*nu.* 17. 18. *Carpan. ad statu Mediolan. capit.* 21. *numer.* 25. *vol.*1.*Cabail. consf.* 152. *numer.*6. 7.*volum.* 1.*& consf.* 62. *numer.* 5.*volum.* 2. *Carroc.de exception. exception.* 127. *numer.* 12. 13. *& sequent.* licet ab ista magis communiter recepta, solus Ricardus Malũbrius dissentiat in quæstione per ipsum disputata incipi statuta cauetur, cuius determinationem refert. *Io de Andr. in addit. ad speculator. tit.de offitio delegat §.restat, quid si statuto, & in tit. de appellation.§.nunc breuiter vers.* licet autem, qui determinauit, quod si statutum mandat, Iudici quod causa expediat infra mensem etiam dirigendo verba in iudicem si expedit post mensem non valet. Sed veritas, est vt aduertit *Paulus de Castro d.consf.*184.*num.*3.quod nec Ioann. de Andr. dictam opinionem Riccardi Malumbrij sequitur sed tantũ retulit, vbi dicit quod est spernenda eius auctoritas tamquam sola inter tantos maxime authoritatis doctores, & saltẽ dat instãtiam, vt intelligatur opinio Malũbrij, quando instãtiæ, & causæ non autẽ ipsi Iudici esset præfixus terminus idem dicit. *Vanci.de nulitat.ex defect. iurid.ordin.num* 120.*vers.isto igitur*, & ab opinione Malumbrij recedit eum improbando *Tiraquel.in l.si vnquam in Glosa Reuertantur num.*58.59. *Card. Tusch.conclus.*571.*num.*11.*lit.S.vol* 7. vnde male concludit. *Anton.de Ballis lib.* 6. *quæst.* 2.*num* 16. 20.qui mouentur ex fundamentis Riccardi Malum-

lumbrij reprobatis magis communiter in hoc. Igitur cum verba nostri statuti ad declaratoriã proferendam sententiæ obscuræ infra bimestre Iudici cum pęna dirigantur dicendum est declaratoriam post dictum tempus latam esse validam; licet Iudex incidat in pænam, dummodo sit lata infra instantiam mensium sex causæ oppositoriæ, sicuti de iure teneretur proferre infra instantiam iuris communis, vt diximus num 6. quia statutum voluit Iudici pœnam imponere actum autem sub-
22 stineri. Nec actus † à lege vel statuto prohibitus, etiam cum pęna, nullus est nisi lex vlterius procedat actum annullando *l. fi. C. de sentent. ex breu. recitand. vbi notat Salicet. Iason. in l. non dubium nu. 13. C. de legibus Abbas, & Felin. post alios in c. venerabilis de iudic. Felin. in cap. cum dilect. ampliat. 10. versic. est verum de rescrip. Alexand consil. 24. l. 6. cõs. 24. n. 2. l. 4. Vanc. de nullit. ex defect. iuris. ordin. nu. 124. Carroc. de exception. exception. 127. num. 16 Surd. consil. 360. numer. 46. lib 3. Trentac. variar. resolut. lib. 1. tit. de legibus, & constitut. resol. 1. Ponte cons. 5. num. 84. cons. 81. vol. 1. Asin. in praxi §. 2. c. 2. num. 3. Menoc. cons. 1193. nu. 36. 37. 38. volum. 11. Gratian. dec. 167. num. 16. Caball. cons. 62. num. 5. vol. 2.*

Nec in terminis nostri statuti ambigendum est si verba Iudici, vel instantię dirigantur, ad hoc vt prędicta præcedat, quia sumus in claris verba tan-
23 tũ dictę Pragmaticę † dirigi Iudici expressè cũ pœna, vt eis patet *Bart. in l. properandum. C. de iudic. vbi Butrigar. Fulgos. Alexand. Salicet. Abbas in cap. venerabilis de iudic. Bero. in capit. de causis nu. 48. de offic. delegat. Cornet. cons. 49. num. 16. 17. lib. 2. Vanci. de nullitat. ex defect. iurisd. ord. num. 118. 122. Rui. cons. 26. num. 9. lib. 4. Asini. in praxi §. 2. cap. 1. numer. 2. & cap. 2. num. 1. Scaccia de appell. lib. 3. cap. 2. quæst. 15. num. 356. f. 379. Cardinal. Tusc. conclus. 571. num. 14. lit. S. vol. 7. Carroc. de exception. exception. 127. nu. 10.* licet in dubio tempus
24 † expeditioni causę à statuto præfixum censeatur præfixum instantię, & causæ: non autem Iudici ad effectum, vt immortalitati litium obuietur *Imola in c. de causis de offic. deleg. Bal. in l. fi. C. vt infra cert. temp. & in l. obseruare §. profixi qu. 3. ff. de offic. pro consult. Fel. in cap. venerabilis col. 6. vers. Secunda conclusio de iudic. Vanci. de nullitat. ex defect. iurisd. ordin. sub num. 116. & num. 120. Bero. cons. 101. num. 15. libr. 3. Hyppolit. Riminald. cons. 144. Intrigl. singular. 84. nu. 61. lib. 5. Rota Romana apud Cassador. de appellation. decis. 9. nu. 4. fol. 317. Anton. de Ballis lib. 5. in comentar. ad Pragm. de senten. obscur. numer. 2. fol 33. 4 Asin. in praxi §. 2. c. 3. nu. 3. 4. sequen. Rota genua dec. 13. n. 9 Scaccia de appellat. lib. 3. cap. 2. q. 15. num. 357. fol. 380. Corset. libr. 2. quæst. 9. sub num. 3. Carpan. super statu. Mediolan. cap. 21. n. 23. vol. 1. Trentaciq. vari. resol. lib. 2. de iudic. resolut. 4. num. 43. Carroc. de except. exception. 127. nu. 9.*

Quandoque tamen licet statuti verba tempus pręfigentis expeditioni causarum Iudici dirigantur, tamen si sententia post terminum feratur
25 nulla erit. Et primo si verba dirigerentur † Iudici sed tamẽ sine pœna: quia tunc tẽpus dicitur præfixum iurisdictionis, & instantię licet verba Iudici dirigantur. *Bartol. in leg præt. ff. de noui oper. nunc. Alexand. in leg. properandum numer. 22. C. de iudic. Bero. in capit de causis num. 48. versic. hoc tamen verum de testi. Iacobin. in leg. properandum nu. 19. C. de indic. Carauit. ritu 145. n. 6. Castrens. cons. 184. circa finem vers. prę terea posito. vol. 1. Cardin. Tusch. cons. 571. num. 12. lit. S. vol. 7. Anton. de Ballis libr. 6. q. 2. num. 14.*

26 Secundo sententia lata extra terminum † à statuto pro causæ diffinitione traditum etiam, quod verba simpliciter Iudici dirigantur, nullius redderetur roboris, quando id fauore Ecclesiæ, vel fauore publico esset. *Bero. in c. de causis. nu. 49. de offic. delegat. Asini in praxi §. 2. cap. 2. versic. 3. num. 1. 2. fol. 18. Carpan. super statut. Mediolan. c. 21. num. 27. in fin. vol. 1.*

Tertio sententia est nulla, si extra terminum à statuto datum proferatur, quando verba statuti,
27 & termini pręfixi † ad causæ expeditionem dirigerentur, & simul Iudici, eiusque officio, & istantiæ. *Bart. in l. omnes. Popul. in secunda quæst. principal. ff. de iust. & iure Alex. cons. 138. colum. 2. lib. 2. & cons. 166 in causa in principio lib. 6. Vanc. de nullitat. ex defect. iurisd. ordin. num 120. versic. idem foret. Corne. cons. 49. num. 16 vol. 2. Alberic. de statu. par. 1. quæst. 56. Rota Genuæ dec. 13. num. 7. 8. 9. Scac. de iudic. l. 2. cap. 2. num. 709. 712. in secundo casu, & de appellation. lib. 3. cap. 2. q. 15. num. 352 fol. 379. Asin. in praxi §. 2. capit. 1. n. 3. Canalc. decis. 11. num. 19. lib. 1. Mandel. cons. 777. n. 7. lib. 4. Cardin. Tusch. concl. 143. n. 11. litt. S. vol. 7. Affiict. in constit. Hac l. n. 3. rub. 39. lib. 1. Muscatel. in praxi Ciuil. p. 7. glos. cõdemnando num. 10. Trentac. vari. resol. lib. 2. tit. de appel. resol. 3. sub n 3. Carroc. de except. except. 127. n. 11. Caballus cons. 152. n. 7. lib. 1.*

Quarto sententia nulla est lata extra termi-
28 num datum à statuto expeditioni causæ † etiam quando verba tantum Iudici diriguntur, & non causæ, vel instantię, sed tamen negatiuè, videlicet, si dixisset quod Iudex non posset certo termino decurso decidere, vel se intromittere, vel cognoscere, vel similia verba negatiua, & prohibitoria proferret, quamuis Iudici directa. *Bart. in l. 1. C. de dilation. Ancharan. consil. 171. Cornei. cõs. 126. colum. 2. volum. 1. Alexand. consil. 77. num. 1. 2. 3. libr. 3. Vanci. de nullitat. ex defect. iurisdict. ord. num. 121. 122. Tiraquel. in l. si vnquam glosa reuertatur. n. 60. C. de reuocand. donation. Asin. in praxi. §. 2. c. 2. vers. secundo igitur num. 1. 2. fol. 18. Carroc. de exception. exception. 127. num. 12. 13. vbi testatur de magis communi.*

29 Quinto non procedit in delegato † siue Iudici dirigãtur, verba siue Iurisdictioni causę, vel partibus, quandocunq. transacto termino, intra quem causa dicenda foret ex forma statuti, vel rescripti lata sententia erit indistinctè ipso iure nulla, cum mandata iurisdictio lapso temporis expirauerit, *l. 2. §. si Iudex. ff. de iudic. c. in causis de offic. deleg. & de arbitr. est text. in l. 1. C. de arbitr. Bero. in cap. de causis n. 55. de offic. deleg. Corne. cons. 49. nu. 16. vol. 3. Vanci. de nullitat. ex defect. iurisd. ordin. n. 118. Bero. cons. 14. n. 8. lib. 3. Magon. decis. 90. n. 12. in florentin. Asin. in praxi §. 2. cap. 1. num. 6. Canalcan. decision. 11. num. 19. lib. 1. Trentacinq. var. resolut.*

solut.lib.2.tit.de appellation.resolution. 3.sub num.3. Carrocc.de exception.exception. 127. *num.* 5. licet contrarium iure Regni si dispositum pet Pragmaticam prædictam ibi, & anco dauante qualsiuoglia delegato.

30 Similiter,& tempus† dicitur appositum instātiæ,& causę quādo per statutum fuerit facta mentio de causa,& instātia,& inde dicat,quæ debeant terminari infra certum tempus, vel si simpliciter quod causa infra certum tempus expediri debeat,vel quod post tantum tempus instantia causę perempta censeatur, vel quod instātię causæ duret spatio duorum mensium, vel per similia verba in tem,& causam non in personam Iudicis loquētia,vel dilecta *Bald.in l.obseruare* §.*profixi q.3.ff.de offic. proconsul. & in l.fin.C. vt infra certum tempus Ruin.cons.26. nu.9.lib.* 4. *Alex. cons.* 24.*n.* 2.*l.6. Anton.de Ball.lib.6.q.2.num.8.Vanci de nullit.ex defect.iurisd.ordin.num.*119. *Cardin. Tusc. conclus.* 571.*n.*13.*litt.S.vol.7.Troysi.Cauens ritu* 245.*num.* 11.*Rota Genuæ dec.*13.*n.*7.8. 9. *Carroc. de except. except.*127.*n.*8.

Et sufficeret articulum esse dubitabilem, :

31 † quia in dubio sententiam validam esse pronunciandum esset ne actus peteat, & quia nullitas pęna est *Decian. cons.* 356. *Bero. cons.* 60. *libr.* 2. *cons.* 1. *num.* 25. 36. 37.101.*lib.* 3. *Mandell. cons.* 161.262.281.352. *Hipol. Rimin. cons.* 376. *num.* 41.*Perus.decis.*36.*Lancellot. Gallia cons.*111.*num.* 38.*Rota Genuæ decis.*164.*num.* 18. *Aldouin. cons.* 17.*num.*13.

Tādem videbatur Barrabinos esse in casu claro vallidītati dictæ declarationis sententiæ obscure nam constabāt per partem instārissime fuisse curatum, † & petitum, & supplicatum infra

32 terminum duorum mensium causam declarari debere, & per Iudices stetit,quin causa declaretur infra dictū tempus sed per 9.dies post; ideò ex forma dictæ Pragmaticę poterat validè declarari,eo casu infra dies quindecim post dictum terminum mēsium duorum,quod vtique non ita fuisset partibus nō curantibus, vel petentibus, quia tunc si infra duos menses non fuerit declarata instātia censeretur perempta, vt sunt aperta verba dictæ Pragmaticæ,& *ita intelligit Iorlād.de Sindic. c.* 23.*Cumia cod. tract. in capit. de sententijs n.* 98. *Muta super consuetud. Panor. c.* 16. *n.*60. *& cap.* 3.

33 *num.*65.quando enim terminus† præfigitur Iudici expeditioni causarum,intelligitur parte petente & instāte *Ias.in l.properād.n.* 15.*C.de iudic.Ang. cōs* 140.*nu.* 2. *Afin.de exequut. §.3.c.1.num.9.& cap.2.num.3.Graff.de except.cap.32.num.*149. *Intrigl.singul.*119.*num.2.lib.*1.*Carauita ritu* 245. *n.* 4.5.qui ritus est simili statuto nostro in hoc *Gail. lib.2.obseru.* 46.*num.*14.*Scrader. de feud. par.*10. *section.20.num.*30.*Surd.cons.*161.*num.* 15. *Cauagnol.ad decret.Montisferrat.*15.§.1.*q.*4.*nu.* 4. *Barzi dec.*130.*num.*19. *Blanc.de compromiss.q.*5.*in princ. Marsil.sing.*341.*Natta cons.* 581.*Bimi consil.*158.*n.* 10. *volum.2.Ballus lib.6.q.2.n.2.Catald.de Sindic. vers.adde quod sit Iudex Vanci.de nullitat.ex defect. iurisd.ordin.num.*116.*Scaccia de appellation.lib.3.c.2. q.*15.*num.*289.*Caualcan.decis.*11.*num.* 19. *par.* 1. *Borell.de compromiss.*§.7.*glos.3.numer.*8.*Troysi.Cauens ritu* 245.*n.*15.

34 Declaratio autem sententiæ obscure† debet fieri super eisdem actis, & scripturis præsentatis,nec possunt de nouo presentari post decisam causam obscure quomodolibet, nec super ei sententia declaratoria fundari,nisi pars infra tempus instantiæ,sibi cœperit terminum vltra marinum ad probandum iuxta ritus dispositionem,quia super illis attestationibus poterit quoque dicta sentētia obscura declarari, & intrant in causam tanquā probationes factæ infra instantiam, vt aduertit. *Anton. de Ballis libr.* 5.*super commentar. ad Pragmat.de senten. obscur. num.*10.11.*qui affert.Bald. in l.si Iudex C.de sent.& interloquutor.omn.iud.& cōs.*229. *lib.*1.*Ruin.cons.*133.*num.*11.*lib.*5. *Ias.in l.ait prætor.*§.*si Iudex ff. de re iudicat.num.*19.*Ripa ibid. nu.* 8. 9. 17. quibus addo *Rota Rom. apud Cassador. de appellat.dec.9.n.*10.*fol.*318.

35 Item ab eodem Iudice † non à diuerso proferenda est declaratoria sententiæ obscurę, qui protulit obscuram ibi si dechiarano conforme la giustitia fra il detto tempo infallibilmente da medesimi Giudici,che l'haueranno date *Muta super cō-*

36 *suetud.Parnom. c.* 3.*nu.*65.vbi† ideo dicit, quod declaratio sententiæ obscuræ non potest dici causæ reliqua,vt remaneat coram ordinario decidenda *ex dicta Consuetudine* 3. cum debeat ab eodem Iudice declarari.

SVMMARIVM.

1 *Assensum generalem Regis habemus in Regno in feudorum alienatione.*

2 *Decima pars pretij feudi venditi,vel permutati fisco Regio soluenda est.*

3 *Decima ex feudorū alienatione soluitur Regi in Dominij recognitionem, & ex quo ex generali Regis assensu feudi alienatio,& venditio validatur.*

4 *Decima est onus consequutiuum consensus à Rege venditori præstiti.*

5 *Decima dicitur onus deductiuum pratij feudi venditi.*

Venditor feudi a Regia Curia non consequitur integrum pretium feudi, sed decimam partem minus,quando Rex elegit in feudi venditione præferri.

7 *Decima ex prætio venditionis feudi Regi debita est ad laudimij similitudinem,quod in venditione emphitcusis directo domino præstatur.*

*Decima, & Releuium quandoque prosinonima appellantur n.*7.

8 *Res,& Regia Curia pro credito decimæ debitæ ex prætio feudi venditi superfeudo omnibus alijs anterioribus præfertur,sicuti pro alijs iuribus dominicalibus eidem competentibus.*

9 *Ius decimæ, & Releuij sunt inpræscriptibilia aduersus dominum.*

10 *Tertia pars decimæ solet relaxari emptoribus feudi per Proregis in Regno. Dilatio mensium sex, & quandoque anni vnius concedi solet per Proreges emptoribus feudi pro decime solutione: præstito tamen per emptorem idonea de ea soluenda.*

11 *Decima debetur de toto pretio,vel erogato occasione*

ne venditionis feudi quamuis tota pecuniã ad venditorem nõn peruenerit.

12 Decima debetur de pretio feudi conuento inter partes: non autem de intrinseco feudi valore: licet plus feudum valeat, & quando.

13 Decima debetur tantum de pretio feudalium venditorum.

14 Decima non debetur de feudo vendito, quod fuerat concessum in francum allodium.

15 Decima fisco Regio non debetur ex pretio venditionis demanialium.

16 Ex Permutatione feudi, quæ interueniente pecunia fit decima fisco Regio debetur.

17 Decima ex dactione insolutum volũtaria, & extraiudiciali feudi debetur. Quid in iudiciali, & adiudicatione feudi n. 18.

19 Decimæ ius non ex omni specie alienationis feudi debita est quamuis interueniente pecunia fiat: quia ius istud circa decimam est ius nouum inductum capitulo volentes quod tantum loquitur in venditione, & permutatione.

20 Feudo ex transactione recepta pecunia relaxato: an decima fisco Regio debita sit.

21 Ex contractu diuisionis feudi, seu vbi feudum venit indiuisione: an decima debita sit.

22 Decima ex donatione feudi, vel vltima voluntate non debetur.

23 Decima non debetur si in comprehensum inuestitura fieret feudi alienatio.

24 Laudimium an debetur, ex alienatione emphiteusis comprehensum in inuestitura facta.

25 Feudum si in dotis constitutione, vel restitutione extimatæ datum sit; an decima fisco Regio debeatur.

26 Decima non debetur de venditione feudi conditionali nisi impleta conditione.

27 Decima non debetur ex promissione de vendendo feudum.

28 Decima non debetur ex venditione nulla, vel non perfecta feudi.

29 Fructus feudi si venduntur, siue à solo separati, siue non debetur decima.

30 Ex reuenditione feudi vigore pacti de retrouendendo, non debetur decima fisco Regio.

Amplia: quamuis pactum de retrouendendo in alio contractu ex internallo appositum sit nu. 31.

32 Decima an debeatur si fiat venditio feudi in casibus exceptuatis in capitulo volentes.

33 Decima non debetur de subiugatione ex causa afficienti facta super feudo.

34 Emptor solus feudi astringitur ad decimæ solutionem: nisi contraria lege contrahentium conuentum extiterit.

35 Decima an debeatur de pretio venditionis iurisluendi feudum.

36 Decima decimæ quando fisco Regio debeatur ex pretio venditis feudi. & n. 37 38.

37 Emptor feudi cum pacto de retrouendendo, si vltra pretium promittat soluere decimam fisco regio, in re venditione a venditore recuperat, ne dum pretium, sed etiam decimam fisco solutam.

39 Decima an debeatur fisco Regio, nè dùm de pretio venditionis feudi, sed etiam de vnitis, & perpetuo aggregatis feudo per feudatarium simul venditis, & n. seq. per totum.

40 Vnio, & aggregatio probatur, tum per actum facti, & rei incorporationem, & vnicam possessionem, & vacatione, tũ etiam ex animi destinatione perpetuo vnientis, & num. 57.

41 Vnio, & aggregatio non præsumitur cum sit quid facti ideoq. ab eo probanda est, qui in vnione se fundat & 42.

42 Vnio strictè est interpretando veluti odiosa.

43 In dubio fit interpretatio contra reum, qui se fundat in verbis ad inducendam vnionem, & num. 44.

44 Rex plures potius indicantur, quam vnica.

46 Vnitorum pariformis debet esse dispositio, ac idem ius, & iudicium.

47 Vnitorum eadem est natura, & essentia.

48 Vnita vnicum iudicantur corpus, & substantia.

49 Quod vnitur vnione facta extinguitur, & annibilatur.

50 Feudum non præsumitur nisi per eum, qui se fundat allegando rem esse feudalem probetur.

51 Feudum dicitur contiuere seruitutem.

52 Seruitutis impositio in dubio non præsumitur.

53 Allodium feudo vnitum, & incorporatum per vassallum non efficitur ex hoc feudale, sed allodiale remanet: si tale sit, quod de per se subsistere possit, & separari à feudo, & num. 55. & 56.

54 Feudale non præsumitur vnitum, & aggregatum feudo, quando feudo haberet certos fines, & bona essent extra fines feudi.

55 Vnita, & aggregata emphyteusi maioratui, vel fideicommisso, quæ per se possunt subsistere non fiunt eiusdem naturæ, nec augent rem vnitam.

56 Merum, & mixtum imperium, seu iurisdictio super feudo castro, vel territorio à feudatario, vel alio acquisita non fit feudalis, nec rem auget cum de per se possit subsistere, & num. 53. & seq.

58 Voluntas, & potestas in quocumque actu, ac dispositione requiritur.

59 Allodium proprium an quisque possit facere feudale, & qualiter nu. 60. 61. 62. 63. 64. & sequen.

63 Consensus recipientis facit rem feudalem, & quando.

65 Inuestitura, & fidelitas sunt de essentia, & substantia feudi.

66 Fidelitas est ita de feudi substantia, vt nec possit per dominum remitti: licet actus iuramenti fidelitatis pacto remitti possit.

67 Feudum a fidelitate dictum est.

69 Feudum non probatur ex nuda assertione, vel confessione feudatarij, si vere res allodialis sit.

70 Augmentum, vel res vnita non semper sortitur naturam, & qualitatem augmentati, quando diuersa est ratio augmentantis, & augmenti: vel quando est diuersa, & incompatibilis origo, & natura nu. 71. vel quando a sola voluntate, & dispositione vnius non dependent. num. 72.

73 Vnio, & aggregatio plurium rerum fieri potest, ita vt vtraque res propriam retineat naturam.

74 Vnio, & aggregatio, vel augmentum quandoque fit feudo à feudatario, vt tanto magis introitus feudi augeatur ad commodum successoris Vnio, & aggregatio quandoque fit plurium rerum gratia commodioris perceptionis fructuum. n. 74.

ARGVMENTVM.

An de pretio vnitorum feudo per feudatarium decima Regia Curia debita fit(ficut de pretio ipsius feudi deberetur) si feudum cum corporibus aggregatis integrè venditum fit ad interpretationem extrauagantis volentes sub Rege Fiderico.

RESOLVTIO LXVII.

1 QVamuis nos † ex dispositione *Capituli volentes 28. sub Rege Fiderico*
habeamus in Regno Genetalem
Regis assensum in feudorum alienatioue, ex quo indulgetur Comitibus, Baronibus, & feudatarij,
sine alia permissione, & regia licentia feudum
suum integrum pignotare, vẽdere, donare, permutare, & in vltimis voluntatibus relinquere. Illud
2 tamen † ex eiusdem capituli aperta dispositione
permissum esse constat dummodo de pecunia vẽditionis, vel permutationis ipsius integra decima
3 Fisco Regio soluatur, cuius decimæ † solutio fit
in dominii recognitionem; & quia Rex ex d. l. Regni validat feudi alienationem, ac licentiam alienandi pręstar, vt ex eiusdem capituli Medulla colligitur *vbi Cannet. in §. deuenio f. 188. n. 4. & seq. & §. at non est omittendum fol. 189. num. 9. & §. sed præstat querere num. 10. fol. 196. Io. Alois. de Settimo super Bulla. num. 15. Mastril. dec. 18. num. 12. decis.*
4 *87. num. 6. & num. 13.* dicit esse † onus consequutiuum consensus à Rege venditori pręstiti *Burg. de laud. p. 1. inspect. 5. n. 22. & p. 2. inspect. 20. n. 32.*
5 † & dicitur onus deductiuum pretij feudi venditi *secundum Boniornum in dict. cap. volentes in ver-*
6 *bo decima in 1. lectur.* proinde *ipse* † infert, quod quando Rex elegit in feudi venditione pręteri infra terminum in dicto capitulo perstitutum non consequitur per venditorem à Curia integrum pretium, sed decimam partem minus *refert Mastrill. decis. 87. num. 16. & seq. & n. 19.* ac ideò
7 † huiusmodi decimam est ad similitudinem laudimii, quod in alienatione emphiteusis directo domino pro testatur, ac etiam pro sinonima cum relemio appellari dicunt *Cumia in repet. cap. si aliquem verbo antiquis num. 234. & 242. Freza de sub feud. lib. 2. vers. 27. f. 119. Burg. de laud. p. 1. inspect. 1.*
8 *num. 14. in fine*, & quia feudi onus est † pro decimæ credito præfertur dominus omnibus alijs anterioribus; sicuti pro alijs iuribus dominicalibus eidem competentibus. *Mastrill. dec. 112. n. 20. Muta*
9 *dec. 24. n. 8.* adeò vt † impræscriptibile fit ius decimę aduersus dominum sicut, & ius releuij *Paris. de Put. de reintegr. feudi fol. 97. vol. 1. num. 1. & seq. Burg. de laud. p. 3. inspect 20. n. 19.* Nec multoties
10 † integrè decimam fisco Regio solui contingit; cum solitum fit per Proregem relaxari ad tertiam vsque partem, data etiam dilationem emptori quandoq. mensium sex, & quandoque anni vnius præstito tamen per emptorem idoniæ *Petr. de Gregor. de concess. feud. p. 8. q. 16. tit. de iure decimæ num. 29. Mastrill in cons. vnico impress. post t. 1. dec. ante num. 72. & de Magistrat. lib. 5. cap. 6 num. 131. vol. 2. Mutta dec. 44. num. 13. Burg. de laudimio. p. 1.*
11 *inspect. 6. n. 36. in addict* Et † debetur de toto pretio, vel erogato occasione venditionis quãuis; tota pecunia advenditorem non peruenerit *Petr. de Gregor. de concess. feud. p. 8. quæst. 16. de iure decimæ nu. 14. Burg. de laudim. p. 2. inspection. 26. num. 8. in addit. Intrig. de feud. cent. 2. art. 5. num. 956.* Ac
12 etiam † de precio inter partes conuento debetur, nõ autẽ de intrinseco feudi valore; licet plus feudum valeret *Petr. de Greg. d. q. 16. de iure decimæ n. 15. vbi Mastrill. in add. Burg. de laudim. p. 1. inspect. 6. n. 35. in addit.* quod procedere intelligo si citra fraudis suspectionem id actum sit: debetur ta-
13 men † de pecunia integre venditionis feudi: sed de feudalibus tantum. *Cumia in c. si aliquem verbo antiquis num. 236.* ex expressa dispositione *dicti c. volentes Castil. decis. 56. num. 13. Intrig. de censibus q. 45. num. 5. & de feud. centur. 2. ar. 5. n. 982. & seq. Burg. de laudim. p. 2. inspect. 1. n. 6. & n. 34. in addit. Petr. de Gregor. de concess. feudi p. 8. quæst. 16. tit. de*
14 *iure decimæ, & num. 19.* dicit quod † ideo non debetur de feudo vendito, quod fuerat concessum infrancum allodium ex dispositione *capitul. Regis. Ioannis .67.* quem sequuntur *Intrigl. de feud. centur. 2. art. 5. num. 983. Burg. de laudim. p. 2. inspect. 1. n. 9. Cumia in ca. si aliquem verbo antiquis num.*
15 *243.* vnde nec deberi † de demanialibus pariter dispositũ est *per cap. Reg. 79. Regis Ioan. Petr. de Greg. d. q. 16. de iure decimæ. nu. 20. Intrig. de feud. cent. 2. art. 5. n. 982. & seq. Burg. de laudim. p. 2. inspect. 1. n.*
16 *7.* Cęterum ex † permutatione feudi, quę interueniente pecunia fit, huiusmodi decimam deberi disponit *capitulum prædictus volentes vbi Blascus Lãza in 7. notabil. Cannet. fol. 189. §. at non est ommittendum num. 6. 7. Pet. de Gregor. de concess. feud. p. 8. dict. quæst. 16. num. 4. Cum. in cap. si aliquem verbo antiquis num. 236. Burg. de laudim. p. 1. inspection. 1. num. 15. & par. 2. inspection. 1. num. 6. & inspect. 4. num. 7. & num. 15. in addit. Muta. in cap. 110. Regis*
17 *Fiderici num. 66.* sic etiam † in datione insolutum voluntaria, & extra iudiciali feudi cum emptione comparetur. *Blasc. Lanza in dicto capitulo volentes Canet fol. 191. §. & Retenta per totum. Petr. de Greg. de concess. feud. p. 8. quæst. 16. de iure decimæ num. 10. Prouinzal. ad Bertachin. verbo venditio. Intrigl. de feud. cent. 2. artic. 5. num. 963. & seq. Burg. de laudimio. p. 2. inspection. 3. n. 6. Cumia in c. si aliquem verbo antiquis num. 237. 238. 239.* vbi
18 † quid in iudiciali adiudicatione pro quo *vide c. Regis Alfonsi. 389. Muta in cap. Regis Fiderici. 28. num. 180. & cap. 110. num. 64. 65. Cann. in cap. volentes. f. 193. §. sed maior Burg. de laudim. p. 2. inspect. 45. nu. 3. & 20. in addict. Petr. de Greg. de concess. feud. p. 8 quæst. 16. de iure decimæ num. 11. Intrigl. de feud. centur. 2. art. 5. nu. 967. & seq.* secus in alijs specie-
19 bus † alienationis feudi, quamuis interueniente pecunia contrahantur: quia ius istud circa decimam est ius nouum inductum ex dicto capitulo, quod tantum loquitur in venditione, & permutatio-

tio-

tione Cumia in cap. si aliquem verbo antiquis num.
236.Canet.in C.volentes f.189.§.at nō est omittendū
Blascus Lanza.in eodem cap. volentes notab. 7. Bur-
g.de Laudimio p.2.inspection.14.num.10. & si con-
trarium censuerit Petr.de Gregor.de concessiou.feu-
di.p.8.q.16.de iure decimæ num.2.quem videtur se-
quutus Intrig.de feud.cent.2.art.5 a n.948.inde est
20 † quod non debetur ex transactione si relaxatum
fuerit recepta pecunia Burg.de laudim.p. 2. inspe.
14. num. 10. & si contrarium defendat Gregorius
21 dicta quæst.16.num.5.nec de † contractu diuisio-
nis feudi decima debita est Cumia in c. si aliquem
verbo antiquis num.237.Intrigl.de feud.cent.2.art.
5.num.962.Petr.de Greg.de concess.feud.p.8.quæst.
16.de iure decima num.9.Burg.de laudimio par. 2.
22 inspection 40.nu.36.in addiction.nec de † donatio-
nis contractu , vel vltima voluntate Cumia.in cap.
si aliquem verbo antiquis num.237.Muta in cap. Re-
gis Ferdinan.110.num. 88. Intrigl.de feud. ecutur.
2.art.5.numer. 960. 961. Burg.de laudimio.par.2.
inspection. 30.num. 33.in addiction. & inspection.
23 48. nu.18.in addiction. vel si † in comprehensum
in inuestitura fieret feudi alienatio Cumia in C.
si aliquem verbo antiquis num.238.Intrigl.de feud.
cent.2.art.5.num. 966.Burg.de laudimio par. 2. in-
24 spection.3.num.15.in addiction.ad instar†laudimii
quod nec in eū casum in alienatione emphyteu-
sis in comprehensum facta debitum est , vt dixi-
mus in resol. 84. n. 25.& quid si feudum in dotis
25 † constitutione , vel restitutione extimate obue-
nerit , an decima debeatur profitentur Blascus .
Lanza in dicto cap.volentes Cumia in cap.si aliquem
verbo antiquis num.240.241.Intrig.de feud.cent.2.
art. 5. num.954.& seq. Petr. de Gregor. de concess.
feud. par. 8. quæst. 16. de iure decimæ sub numer. 5.
6. & est capitulum Regis Alfonsi 437. Burg. de
laudimio part. 2. inspect. 1. numer. 8. & part. 2.
inspection. 3.num. 12. & inspection. 12. num. 30.
num. 37 in addiction. Muta in cap. Regis Federici
26 110.num. 89. Item non debetur de † venditione
conditionali nisi adueniente , & impleta con-
ditione Petr. de Gregor. de conces. feudi par. 8.
quæst.16.de iure decimæ nu.16.Intrigl.de feud. cent.
2.art.5.num.985. Burg. de laudimio part. 2. inspect.
27 16.num 28.in addiction.sicut † nec ex promissione
de vendendo deberetur. Gregor.dicta quæst. 16. de
iure decimæ.num.17.Intrigl.dicto art. 5. num. 986.
Burg.de laudimio part.2.inspection.8.num.26.in ad-
28 dict. vel venditionis † nullæ,aut non perfectæ ; vt
cum constat partes in scriptis voluisse contrahe-
re,& non interuenerit scriptura Petr. de Gregor. de
concess.feudi part 8.quæst.16. de iure decimæ nu.18.
Cannet. in cap. volentes fol. 188. §. de venio num.6.
Intrigl. de feud. cent. 2. artic. 5. nu.987 988. Burg.
de laudimio part.2.inspection.2.numer.62. in addi-
ction. & inspection.10. num. 5. Muta in cap. Regis
29 Ferdinandi 110.nu.73.vel ex † venditione fructuū
feudi Gregor. dicta quæst. 16.num. 21. siue a solo
separatorum siue non Intrigl. de feud. cent. 2. art.
5.num.979.& seq. Burg.de laudimio inspect. 25. in
30 adict.n.15.p.2.Nec ex † reuenditione vigore pa-
cti de retrouendendo , cum non sit noua vendi-
tio , sed resolutio primæ,ex causa antiqua,& ne-
cessaria stante pacto,licet ex venditione ipsa cum
pacto de retrouendēdo debeatur Petr.de Greg.de
concess.feud.part.8.quæst.16.de iure decimæ num.12.
13.vbi Mastrill.in addit.litt.C.Intrigl.de feud. cen-
tur.2.art.5.nu.981.Muta in c. Regis Fiderici 110.
& num.102.Burg.de laudimio par.2. inspection. 50.
31 num.6.11.& in addict.n.18 quod procedit † etiam
si pactum de retrouendendo in alio contractu ex
interuallo appositum fuerit ex capit. Regis Ioan-
32 nis 80.& quid si fiat † venditio , vel permutatio
feudi in casibus exceptuatis in eodem capitulo
volentes,puta in personam non æque dignam ,
vel in Ecclesiam,Ecclesiasticasque personas , vel
pars feudi alienata sit , & sit facta feudi dismem-
bratio an decima debita sit ex expressa Regis li-
centia Cannet.in cap.volentes fol. 188.§. de venio ,
& §.sed aggredior. Mastril.in addition. ad Petrum
de Gregor.de concess.feud.par.8.q.16.tit. de iure de-
cimæ litter.B. Burg. de laudimio part. 2. inspection.
33 34.num.7. Multo fortius † nec debetur de subiu-
gatione super feudo legitime imposita, cum non
sit debita decima nisi alienato feudo quo ad do-
minium,& possessionem non autem pro hypothe-
chæ impositione Cannet.in c. volentes fol. 196. §.
sed prestat querere per totum.Burg.de laudimio p. 2.
inspection. 20. num.31.32.& sub num. 50.in addit.
Ioannes Aloysius de settimo super Bulla nu. 14. 15.
& seq.Intrigl.de feud.centur. 2.artic.5.nu.971.972.
& sequent ex glosa distinctione Petri de Gregor. de
concess.feud.p.8.quæst.16.de iure decimæ num.21.22.
sequen. scilicet si subiugatio imposita fuerit super
fructibus feudi à solo separatis , vel non solum
34 † tamen emptore ad decime huiusmodi solutio-
nem abstringi nisi aliter inter partes conuentam
fuisse consistet dicunt Cum.in cap. si aliquem verbo
antiquis sub num.241. Cannet.in cap. volentes §. sed
præstat quærere num.15.circa finem fol. 196. Petr.
de Greg. de concessione feudi par. 8. quæst.16. de iu-
re decimæ num. 25. 26. & sequent.Muta in cap. Re-
gis Fiderici 100.a num.76.Intrig. de feud.centur.2.
art.5.nu.957.Mastril.dec.87.pluties decisum di-
cens.Quicquid sentiat Burg.de laudimio p.1.inspect.
3. num. 3.licet ibi additio cogitandum relinquat.
35 †Insluit ex iis quæti.An decima debeatur de pre-
tio venditionis iuris luendi fendum, seu pacti de
retrouendendo feudum & deberi fuit resolutum
in venditionis iuris luendi terrarum Sancti Petri
& Montis fortis,Ioannes Aloysius de Settimo in
causa Sicilianæ , & Blaschus Lanza in causa
Montis Rubei,pro quo videndi sunt Mastrill. in
addition.ad Petr.de Gregor. de concess feudi par. 8.
quæst.16.de iure decimæ litt.C.vers.sed dubium Fab.
de Anna cons. 4.n.78.libr.1. late Burg.de laudimio
par.2.inspect.13.num.8.& in addition.sub nu.11.12.
deberi putat cum cessionarius iuris luendi,eius vi-
gore,feudum recuperat: ex quo dicitur tunc feu-
dum ad nouam personam peruenire , quæ noua
36 eget inuestitura vlterius † videmus etiam quan-
doque fisco Regio nē dum decimam pretii feudi
per victum capitulum constitutam in feudi ven-
ditione competere,sed etiam decimam decimæ,
quod vere locum obtinet,quando pro certo pretio
facta est feudi venditio cum pacto de retrouen-
dendo , & empto vltra pretium sibi accollat fi-
sco decimam prætii conuenti soluere , quia tunc

tunc de dicta decima accollata cõperit fisco alia
decima, quam deciniam decimæ, seu contra deci-
mam appellamus, idque ea potissimum ratione
constitutum est quia ea obligatio decimæ, quæ per
emptorem sit vere pars pretij feudi dicitur: quo-
37 niam † in redemptione fiẽda, eam à venditore re-
cuperat emptore vna cum principali pretio ven-
ditionis feudi *Petr. de Gregor. de concess. feudi p.
8. quæst. 16. de iure decimæ num. 14. Burg. de laudi-
mio part. 3. inspection. 5. num. 7. in addition.* secus est
38 † in vẽditione citra pactum de retrouendendo, &
perpetuo contracta; ex qua decima decimæ non
exigitur per Fiscum Regium cum cesset, tunc ra-
tio prædicta, & eo iure passim vtimur ac pluries de
plano seruari vidimus vltra decisiones, quas affert
Mastril. dec. 87. a num. 20. & sequent. per tot. nem-
pe pro Don Cesare Lanza, pro comite Nasi, & pro
Duce Terrænouæ, qui ab impetitione decimæ ad
instantiam fisci Regij fuerunt liberati *Burg. de lau-
dim. p. 1. inspect. 6. n. 42. in addition.*

39 Cumque per feudatarium † feudo aggregatũ
fuerit fundum contiguum, vel redditus, etiam si
nè dũ per actum facti vnio aggregatio, & incorpo-
ratio, cum feudo, & eius corpore fieri contin-
gat, sed etiam si de animo, & destitutione feuda-
tarij aggregantis, & perpetuo cum feudo vnien-
tis expresse constet, vt cum feudo ipso integre in
successorem feudi in perpetuum transire deberet
corpus vnitum, veluti si feudale esset feudo ipso,
inde integre vendito cum aggregatis vnico pre-
tio, dubitatum fuit: numquid de pretio aggre-
gatorum feudo, decima fisco Regio etiam de-
beretur.

Et pro fisco considerari potuisse videbatur,
40 etenim de vnione † tùm per actum facti, & rei
incorporationem, ac locationem simul factam, &
vnicam possessione tũ etiam ex destinatione per-
petua, & animo vnientis, quę bonis indifferẽtibus
vniendis sufficiunt *Fab. de Anna. cons. 44. num. 16.
58. & 88. libr. 1. Ponte cons. 63. num. 38. 41. 43. &
70. & cons. 57. lib. 1. Alexand cons. 68. num. 6. lib. 3.
Palaez. de Maiorat. p. 4. q. 33. num. 9. Auendagn. in
leg. Tauri 46. Glosa. 6. numer. 10. & Glosa. 7. d
num. 1. gl. 1. num. 3. Molin. de primogen. Hispan. libr.
1. cap. 16. num 5.* vbi de bombardis, & alijs ad per-
petuum maioratus vsum destinatis *Aluar. vela-
sc. de iure emphyt. q. 25. sub n. 17. Azeued. l. 6. tit. 7.
l. 5. ordin. n. 3. Gars. de expens. & melioram. c. 13. n.
47. Guttier. lib. 3. ad leges Regni quæst. 70. a num. 21.
ex doctrina Bald. in d. cap 1. §. si quis de Manso num.
4. de controuers. inuestitur. Greg. Lopes. l. 1. tit. 18.
p. 2. gl. en los Castillos. Barbos. in l. diuortio §. fin. p.
1. num. 124. & sequent. ff. solut. matrim. vol. 1. Rossen-
tal. de feud. cap. 10. conclus. 43. num. 29. & sequent.
Scrader. de feudo in 2. p. 9. partis principalis Section.
2. sub num. 10. vers. nec obstat. Castill. Sottomaior. cõ-
trouers. iuris lib. 3. c. 10. sub num. 9. versic. 2. constituo,
& numer. 10. & sequent. Garzia de expens. cap. 22.
numer. 6.* non altercabatur; quia de feudatarij in-
tentione, & voluntate constabat; cum voluerit
fundum aggregatum esse cum feudo, & transito-
rium perpetuo ad feudi successorem iuxta for-
mam priuilegiorum.

41 Quamuis regulare † sit vnionem, & aggrega-
tionem non præsumi; cum sit quid facti, & con-
sequenter probanda ab eo, qui in ea se fundat *Fab.
de Anna consil. 44. & 66. lib. 1. Vincent. de Anna
alleg. 29. num. 19. libr. 1. Ponte consil. 63. num. 36.*
42 Atque † vnio sit stricte interpretanda, veluti o-
diosa; quia per eam donatio inducitur *ex Menoch.
& Mendos scribit. Fab. de Anna d. consil. 44. num.
55. & cons. 66. num. 12. & 35. lib. 1.* arguendo à be-
neficio ad feudum. *Mascard. de probation. conclus.
1412. Menoch. consil. 402. num. 84. Perusin. dec. 209.
num. 5. Georgius alleg. 5. n. 22. Maluasia consil. 1. num.
52. Casanat. cons. 43. num. 69. Card. Tusch. conclus.*
44 *229. num. 5. lit. V.* Quamobrem in dubio † sit
interpretatio contra eum, qui se fundat in verbis
ad inducendum vnionem *Anna dictis locis*, & in
proposito si dubitatur an vnica sit res, vel duæ in
dubio potius duæ inducantur, vnionẽ excluden-
do *Ruin. consil. 95. lib. 5.* maxime, quando ex con-
iecturis depræhenderetur *Cor. & Ruin. per Mil. dec.*
45 *14. n° 74. l. 1.* Ac ideò influit † quod cum de vnione
nõ dubitatur decima huiusmodi debita sit de pre-
tio vnitorũ feudo veluti de pretio ipsius feudi de-
46 betur etenim vnitorũ † patiformis debet esse di-
spositio, ac idem ius, & iudicium *Ferrett. cons. 242.
num. 12. lib. 2. Menoch consil. 225. num. 34. cons. 904.
num. 83. 84. consil. 1179. n. 5. Petr. de Perusio in trac.
vnione quæst. 2. principalis Casanat. cons. 47. num. 23.
& cons. 54. num. 14. 15. Rota Romana dec. 2. de ex-
cess. Prælat. alias 273. in nouiss. & dec. 758. in nouiss.
diuers. p. 1. Decian. cons. 3. n. 58. 59. 60. l. 1. Mandell.
cons. 322. num. 87. Ruin cons. 208. num. 7. versic. &
hoc procedit lib. 1. Velanzuol. cons. 33. nu. 16. 17. 18.
Peregr. cons. 102. num. 25. libr. 4. Cabal. cons. 21. sub
n. 10. l. 2. Moroc. cons. 29. n. 20. Crauett. cons. 701. n.
43. & cõs. 930. n. 50. Natta cõs. 446. n. 1. Gab. cons.
28. nu. 10. lib. 1. Peregr. de fideicommiss. art. 10.* vbi dè
rebus aggregatis, & vnitis fideicõmisso, ac de vni-
tis, maioratui *plene Castill. Sottomaior controuersia
iuris libr. 3. c. 10. a num. 10. ad num. 17. Micres. de
Maioratu. p. 2. quæst. 5. par. 4. quæst. 8. Molina de pri-
mogen. lib. 1. ca. 26. Gregor. Lopes l. 37. tit. 9. part. 6.
verbo se aiuntassen. Gars. de expens. & mel. ca. 22. n.
5. 6. 22. 23. Auendagn. leg. 45. Tauri Glos. 1. nu. 5.
& leg. 46. glos. 7. Molin. de iustit. & iure disput. 642.*
47 *643 & 644. de maioratu t. 4. p. 1.* & vnitorũ † eadẽ
est natura, & essentia *leg. in rem §. item si quæcumq.
ff. de rei vendic. vbi Bald. leg. sed si plures filios vbi
Angelus, & Imola ff. de vulgar. & pupillar. Bal. An-
gel. in leg. item fundi §. huic coniunctus per illum
textum ff. de vsufruct. Bald. in leg. cum eiusdem ff.
de ædilitio edict. Rebuff. cons. 106. versic. nam quando
Bursat. consil. 200. numer. 97. Ripa consil. 1. nu-
mer. 65. libr. 1. responsor. titol. de legibus, & long.
consuetudin. Surd. de aliment. titol. 9. quæst. 31. nu-
mer. 17. Decian. consil. 64 numer. 2. libr. 5. Sebastian.
de Medicis in tractat. de legibus. part. 3. quæstion. 17.
numer. 2. Marcianens. cons. 49. num. 32. & consil. 50.
num. 15. Menoch. cons. 26. num. 26. cons. 904. num.
13. & sequent. & num. 83. 84. Pacian. de probation.
lib. 1. cap. 27 num. 1. 14. & sequent Velanzuol. cons.
33. numer. 20. 21. Cardinal. Tusch. conclus. 229. num.
4. & conclus. 241. litt. V. Trentacinq. variar. resolut.
libr. 1. titol. de consuetudin. resol. 1. sub num 9. vers.
ego a prima. Molin. de primogenit. lib. 1. capit. 20.
num.*

numer. 4. *& numer.* 31. vbi quod ideò vnitum
defertur ad eum, cui defertur maioratus: ex quo
in M. C. fuit defensum pro Francisco Daniele
contra Hieronimum Daniele Baronem Cãnicati-
ni pro successione aggregatorũ Baronię prædictę.
48 Ita vt † vnita vnicũ iudicentur, corpus, & substã-
tia *Feret. conf.* 225. *num.* 6. *lib.* 2. *Pucian. de proba-
tion. lib.* 1. *c.* 27. *num.* 20. *Velanzuol. conf.* 33. *num.*
19. *Ponte conf.* 132. *sub num.* 2. *volum.* 2. Et id quod
49 † vnitus vnione facta extinguitur, & annichila-
tur, nec in consideratione habetur; sed spectatur id
cui fit vnio, & aggregatio. *Dec. conf.* 64. *n.* 2. *&* 30.
lib. 5. *Anton. Faber. C. de Sacrosan. Eccles. lib.* 1. *tit.*
2. *definit.* 64. *Rot. Roman. dec.* 199. *num* 5. *p.* 2. *tom.* 3.
& dec. 710. *num.* 2. *par.* 2. *tom.* 4. *apud Farinac. Gon-
zal. ad regulam Cancellariæ regul.* 8. *Glos.* 5. *§.* 7. *n.* 2.
& seq. Garz. de beneficijs p. 12. *c.* 2. *num.* 12. *& seq.
Card. Mantica decis.* 22. *n.* 3. proinde vna eademq.
res non debet diuerse iure censeri *l. eum qui ades ff.
de vsucapion.*

Contra fiscũ tamen ex pluribus concludendũ;
quamuis tota stat inuidendo si perpetuo vnita, &
aggregata feudo feudalia effecta sint: itaut ex eo-
rũ pretio debita decima sit cum tantũ de feuda-
libus, eorumque pretio decima huiusmodi sit de-
ducenda. *vt supra num.* 13. quod quidem fisci est
50 intentionis fundamẽtum: cum † feudum non pre-
sumatur nisi per eum probetur qui allegando rem
esse feudalem se fundat. *Bursat. conf.* 46. *nu.* 9.
conf. 234. *num.* 51. *Pereg. conf.* 102. *numer.* 7. *libr.* 2.
Bero. conf. 65. *num.* 157. *lib.* 1. *conf.* 49. *num.* 6. *lib.* 3.
Mandel. conf. 16. *num.* 1. *conf.* 185. *num.* 1. *Bellon.
conf.* 10. *num.* 9. *Decian. conf.* 498. *num.* 3. *Alciat.
de præsumptio regul.* 2. *præsumption.* 3. *n.* 1. 2. *Clarus
§. feudum. qu.* 18 *num.* 1. *Brun. conf.* 2. *num.* 8. *Bald.
Alexand. Decian. per Caball. conf.* 98. *sub num.* 1. *lib.*
2. *Bossi. in tit. de Principe num.* 238. *Afflict. dec.* 277.
num. 7. *circa finem Maschard. de probat. concl.* 766.
num. 1. *& conclus.* 768. *num.* 1. *Mantica de tacit. &
ambig. conuent. lib.* 23. *tit.* 4. *Dec. conf.* 119. *num.* 12.
51 *lib.* 3. *consil.* 33. *nu.* 50. *& seq. lib.* 1. Et res † feuda-
lis dicatur seruitutem quandam habere *Glos. in l.
si cuius §. si vsufruct. in verb. oportet ff. de vsufr. Ro-
land. conf.* 1. *num.* 68. *lib.* 1. *conf.* 50. *num.* 37. *& cõsil.*
46. *num.* 40. *& sequent. lib* 3. *Natta conf.* 634. *num.*
18. *libr.* 3. *Surd. conf.* 135. *num.* 24. *consil.* 251 *num.*
23. *& decis.* 320. *num.* 1. 2. *Menoch. conf.* 191. *num.*
22. *conf.* 395. *num.* 6. *& conf.* 1023. *num.* 1. *& lib.* 3.
præsump. 91. *num.* 2. *Cardinal. Tusc. conclus.* 104. *nu.*
8. *littera F. Mantica de tacit. & ambigui. conuent.
lib.* 23. *tit.* 4. *& tit.* 6. *nu.* 38. *Peregrin. conf.* 102. *n.*
7. *lib.* 2. *Socc. conf.* 68. *n.* 44 *lib.* 1. *Anellus de Amatis
conf.* 5. *num.* 1. *Gail. obseruation.* 69. *n.* 5. *lib.* 2. *Cabal.
conf.* 98. *num.* 1. *lib.* 2. *Testni allegat.* 2. *num.* 71. *Ros-
sental. de feud. cap.* 1. *conclus.* 7. *nu.* 5. *vbi additio Pa-
ris. de Puteo de reintegrat. feud. fol.* 47. *num.* 7. *col.* 3.
Intrigl. de feud. centur. 1. *quæst.* 29. *num.* 52. *Marta de
iurisdition. par.* 4. *centur.* 1. *casu* 16. *nu.* 22. cuius ser-
52 uitutis † impositio nunquàm in dubio præsumenda
est *l. cum eo & l. Imperatores ff. de seruit. Surd. conf.*
17. *num.* 2. *& conf.* 135. *num.* 24. *Bursat. conf.* 49. *nu.*
11. *Roland. conf.* 50. *nu.* 38. *lib.* 3.
53 Et non ex eo quod † allodium feudo incorpo-
ratum sit per Vassallum mutauit allodij naturam,

Ant. de Amat. P. II.

& effectum fuit feudale, sed allodiale remanet, si
tale sit, quod de per se subsistere possit, & separari
à feudo *Coller. dec. Germ.* 219. *Ricci Collect.* 2434.
versic. nota etiam Aluar. Velasc. de iure emphit. qu.
25. *num.* 17. *in fine Tiraquell. de retract. lignag. §.*
32. *Gl.* 1. *sub num.* 77. *ex doctrina Bald. in l.* 1. *in* 6.
quæst. ff. de rerum diuisio Peregr. de fideicomm. art.
10. *num.* 19. *Franc. de Caldas Pereira à Castro de
emptione, & vendition. c.* 27. *n.* 46. *in fine*, vbi quod
vnitum fundo feudali per vassallum licet fiat idẽ
fundus non fit idẽ feudum, nec qualitate suscipit
feudalem. *Pont. conf.* 11. *n.* 8. *l.* 1. cum è dicatur ac-
cessio discreta, & non concreta *Surd. conf.* 151. *n.*
101. *Paris. de Put. de re integr. feud. c.* 99. *n.* 7. *Bolog.
conf.* 23. *numer.* 5. 6. *Bursat. conf.* 41. *numer.* 5. 6.
conf. 46. *numer.* 18. *Ruin. conf.* 14. *numer.* 4. *lib* 1.
Perusin. decis. 24. *num.* 17. *Bero. quæst.* 96. *Tho-
rus in compendio de verbo augment. feudi. Iser. Ia-
cob de Beluisio. Aluarot. Præpos. & Afflict. in cap.*
1. *§ ex contraria per illum textum de inuestitur. de
re alien. fact. Gugl. de Benedict. in cap. Rainut. verbo
ortum num.* 6. *de testam. Scrader. de feud. in* 2. *part.* 9.
partis principal. Section. 2. *num.* 8. 9. 10. *& sequen.
Auctor. damnatus in Glos. Parisiens. p.* 1. *§.* 1. *Glos.* 5.
num. 20. *& num.* 108. *Lanar. conf.* 2. *a num.* 6. *seq.*
54 tãto magis † quando feudũ haberet certos fines,
& bona essent extra fines feudi *Surd. conf.* 135. *nu.*
28. *Menoch. conf.* 395. *in princ. & num.* 1. *Lancellot.
Gall. conf.* 27. *num.* 119. idemque dicimus in vnitis
55 † & aggregatis emphiteusi maioratui, fideicom-
misso, vel indifferenter cuiq. rei; si tamen per se
subsistant cum ea non augeant rem vnitam, vt in
omnibus exequantur eius naturæ, sed potius tan-
quam de per se, & secundũ propriam naturã spe-
ctanda sint *Molin. de primogenit. Hispan. l.* 1. *c.* 26. *a
n.* 2. *sequent.* vbi de augmento separabili industria
maioratus possessoris *Peregrin. de fideicommis. art.*
10. *num.* 19. *Greg. Lopes l.* 2. *tit.* 15. *p.* 2. *verbo se no el
hyo mnior Tiraquel. de retract. lignager. §.* 32. *Gl.* 1.
num. 77. *Gars. de expens. & meliorament. cap.* 15.
num. 19. *& cap.* 22. *sub num.* 6. 7. *Aluar. Velasc. de
iure emphyt. q.* 25 *num.* 17. *Dionis. Pontan. in consue-
tud. Blesens. art.* 101. *in fine Bursat. conf.* 76. *num.*
37. *in fine Paris de Puteo de reintegr. feud. fol.* 92. *n.*
10. *Caualcan. dec.* 37. *sub num.* 43. *lib.* 3. *Ponte cõs.*
52. *num.* 31. *lib.* 1. *Thorus in compend. dec. verbo au-
gmento feudi. Molin. de contract. disput.* 463. *num.* 7.
Testai alleg. 1. *nu.* 10. 11. 12. *Palac. Rube. in repert.
rubr. de don. inter virum, & vxor. §.* 62. *num.* 16. *Ga-
ma dec.* 218. *num.* 1. *Barbos. in l. diuortio §. final. p.* 1.
sub n. 125. *ff. solut. matrim. Intrigl. de feud. centur.* 1.
q. 59. *num.* 2. *Scrader. de feud. p.* 2. 9. *par. princip. sect.*
2. *num.* 8. *& seq. Rossental. de feud. cap.* 10. *concl.* 43.
num. 6. 7. *vbi additio lit. E. Francis. de Caldas Perei-
ra de emption. & vendition. cap.* 27. *sub num.* 46.
Burdellon. conf. 184. *num.* 30. *Bertazol. consil. ciuili*
72. *numer.* 2. *iuncto numer.* 14. *&* 15. *Castill. Soto-
maior. libr.* 3. *controuers. iuris capit.* 10. *sub num.* 9.
vers. secundo constituo. Molin. de iustit. & iur. tom.
3. *par.* 1. *de maioratibus disputat.* 643. *a nu.* 1. *& seq.*
56 quod etiam exemplificatur † in iurisdictione
ex mero, & mixto imperio super Castro, vel
alio territorio, aut feudo a feudatario, vel posses-
sore acquisitis quod non fiunt feudalia cum de-

per se possint subsistere *Lanar. conf. 41. num. 13.*
Intrigliol.de feud.centur.1.quæst.59. num.3.Bald. in
cap.1.§.è contrario num.4.de inuestitur.de re alien.
facta de communi.Ruin. consil.14.post princip. lib.1.
Clar.§.feudum quæst. 88.vers. sed pone Garsi. de ex-
pens.capit. 22.numer. 7. Gregor.Lopes lib.2.tit.15.
par.2.Molin. de contract. disput. 463. num.7. Pon-
te conf.11.num.8.conf.52.num.31.& seq. Testai al-
legat. 1.num.43.Molin.de primogen.dicto cap.26.n.
6 lib.1.Matthieus.lib.6.tit.7. lib.ordination.Glos.2.
a num.5.Barbos.in l.diuortio.§.fin.p.1. num. 126.
versic.neque his ff.solut.matrimon.Scrader. de feud.p.
2.9.part.principal. Section. 2.num. 11.& sequent.
Rosental.de feud.cap.10.conclus.43.num. 7.18. Fac-
chin.controuers.iuris lib.7.c.89.Card. Tusc. conclus.
206.n.4.litt.E.

57 Non obstat dici prædicta procedete † posse,
quando res versaretur in dubio an vnio facta sit,
vel non quę tantum præsumeretur ex coniectura
incorporationis,& vnionis per actum facti, vt ex
aggregatione,vnica possessione simul facta ,& si-
milibus secus quãdo de animo voluntate,& destina-
tione perpetuo vnientis, & aggregantis, vel pa-
tris familias expresse constaret, quia nunc cessa-
rent coniecturæ ,& dispositioni , ac destinationi
vnientis standum omnino esset *l. quod in rerum §.*
si quis post ff.de legat.1. l. prædijs §. qui domum vbi
Bartol. ff.de legat. 3.l. Caius §.1.ff.de legat. 2.Bald.
in l.1.num.6. ff.de rer. diuision. Surd. conf. 151.n.
101.& conf.195.num.1. Ramon.conf.49. num. 17.
Ad id etenim responderetur , quod in proposito
vnionis allodij faciendæ feudo,quãtumuis id ex-
pressa destinatione,& verbis disponat ac vnionẽ
fieri velle in feudo statuat feudatarius.hæc non est
quæstio voluntatis sed potestatis feudatarij, quæ
58 † vnitæ in omni actus,& dispositione requiruntur
l. cum te vbi Bald.C.de donat.ante nuptias Dec.conf.
198.num.3.Surd.conf. 2.nu. 33.Fab.de Anna conf.
59 *66.num.9.libr.1.*consistens in videndo† num pos-
sit feudatarius allodium feudo vniẽdo,& aggre-
gando facere augmentum ,& aggregatum feuda-
le.Quocirca dicebã,quod quamuis expeditum sit
de iure, vt liceat cuique rem propriam liberã, &
60 allodialem feudalem facere tamen † intelligitur
si expresse ,& scienter allodium recognoscatur
in feudum à Principe, & ab eodem cum inuesti-
tura,& fidelitate recipiatur , quia recognoscens
videtur tum rem,& allodiũ domino donasse eãdẽ
ab eo breui manu in feudũ accepisse, quã recogni-
tionem preiudicare hæredibus,& successoribus re
cognoscentis dixerunt *Bar.& DD.in l.si rẽ aliquam*
ff.de acquirẽd.possess.Ruin.conf.208.n.10.lib.1.Curt.
Iun. conf.140.Gulsel.de Benedict. in cap. Rainut. in
verbo vxorem nomine Adelasiam num. 444. de te-
stam.Cefal.conf.168.num. 71.Socin.Iun.conf 65.n.
3.& seq.libr.1.Roland.conf.50.nu. 14 lib.3.Bal.
speculat.Castrens.& alij per Bursat.conf. 46.sub nu.
14.15.16.& sequent.lib.1.Aluarott.in cap 1.§.ex
eadem col.2.vers.nota ab extra deleg. Conrad. Alex.
conf.69.n.6.l.5.Surd.conf.135.n.21.22.23.106.&
107.& seq.Intrigl.Singul.16.num.1.2.3.lib 3.Gra-
net.pro Genero.num.431.Moroc. conf.10.num. 15.
Gail.obseru.158.lib.2. Rosental. de feud.cap.5.cõcl.
9.tom.1.Mandel.conf.382.numer.46.& conf.508.
numer.9.in fine cõs.511.n.40.conf.568. num. 10.
Menoc. conf. 1. num.63. Gabr.conf.79.num.2.lib.2.
Dec. conf. 517. num. 22.Decian. conf.83. num. 42.
lib.4.Velasc.de iure emphit.quæst.8.num.18.Rebuff.
ad constitut. Gall.tit. de constitut. numer. 8. Alciat.
conf.15.num.3.volum.3. Cabal.conf.95.a numer.23.
24.25.26.& seq.lib.2.Bardellon.conf.72.sub nu.32.
vol.1.Paris de Puteo de reintegr.feud.fol.66. col.3.
num 4.Coller.decis.German. 156.per Ricci Collect.
61 *2434.vers.intellige,*& debet†allodium tunc in
feudum recognosci,non tanquam res domini ,&
Principis,à quo recognoscitur: sed vti res propria
recognoscẽti,& subijcientis,vt fere omnes nuper
citati dicunt. *Menoc.conf.1.n.87.Natta conf. 669.*
n.10.Alciat.cõs.160.n.26.Alex.Aret.Rolan.Rum.
Dec.& Curt.per Surd.conf. 135. num.208. Caball.
cõs 95.n.25.26.& 28.lib.2.Paris.de Puteo de rein-
62 *tegr.feud. f.66.col.3.sub num.4.*Item† clare cõsta-
re debet de voluntate,& consensu recognoscentis
quod scienter scilicet vellet bona propria,& allo-
dialia in feudum recognoscere;secus si recognitio
facta fuerit,vel petita inuestitura,de allodio erro-
nie,vel ex falsa causa cõstãte errore deficiat subij-
centis volũtas,nec allodium feudũ afficitur,quã-
uis inuestitura pro eo accedat *Card. in Clem.fin.in*
15.notab.de iur.iurand.Surd.cõs.135.n.120.Menoc.
cõs.86.n. 95.cõs.162.n.29.conf.191.n.72. Felic.de
censib.l.3 c.6.n.4.Intrig. lib.3.sing. 16.n.2. Berta-
zol.conf.46.num. 17. in ciuili.Ferret. conf. 248. nu.
16.Cabal.conf.95.n.27. lib.2.Bardellon.conf.72.sub
n.32.vol. 1.Ponte.conf.95.num.8.9. lib.1 consen-
63 sus † enim recipientis facit rem feudalem, etiam
qui inuestituræ sibi factæ de re propria & allodia-
li consentit *specul.de feud.§.2.sub n.5.vers.nec etiã*
Socc.Iun.conf.65.n.3.l.1.Roland.conf.2. num. 109.
li.1.Cefal.conf.168.n.fi.Iacob.Gallus.conf.32.n. 14.
64 non enim licet† cuiq.ex se ipso ex proprio allo-
dio feudum construere *Anton. Faber. in C. de iu-*
risd.omni.Iudic.lib.3.tit.12.definit.17.num.6 Pon-
te conf.95.num.20.& conf.11.num 9.lib. 1. Proin-
65 de est † vt inuestitura,& fidelitas,sint de essentia ,
& substantia feudi necessaria alias res semper
erit degenerans à substantialibus , & naturalibus
feudi,nec feudalis dici,ac iudicari potest.*c.1. §.fi.*
de feud.cognit.Oldrad.conf.133.Hyppol.Rimin.conf.
6.lib.1.Alexand. conf.129. lib.1. Bald. in cap.1.de
Capi.qui cur. vend. Gozadin. conf. 7.num. 8.Ponte
conf.95.num.21.lib.1.& de successione feudal.lect.1.
num.37.& lect.9.num.33.impress.in tomo eiusdem
decisionum.Roland.conf.1.num.9.conf.90.n. 24. l.4.
& conf.50.num.8.9.& 11.lib.3.Peregr.conf.16.nu.
12.conf.24.num.1.2.lib.1.Iseru.in cap. 1.§.similiter
de Capi.cur.vend.Ruin.conf.34.num.7.lib.1.Menoch.
conf.1.num. 28.& 32.lib.1.conf.202. num. 27. &
30.consil.504.num.2. conf. 191.num. 31.& lib.3.
præsump.91.num.37.& 41.Decian. conf.63.nu.32.
lib.4.& conf.95.num.1 & 3.libr.5.& conf. 19. nu.
*202.l.3.*vbi ait nec sufficere seruitium vel census
solutionem *Bero.conf.65.num.83.lib. 1. Rota Ro-*
mana apud Farinac dec.127.num.9.in fine par.1.t.
1.Afflict.dec.267.nu.6.vbi Vrsil.num. 2. & seq. &
dec.129.num.3.Mantic.de tacit.& Ambig. conuen.
lib.23.tit.5.n.2.3.Bos.in tit. de Principe num. 237.
Scrader.de feud.p.5.capit.3. nu.12. volum. 1.Burs.

conf.

consil.129.n.96. consil.127.nu.9. & 15. Camil. de
laratu consil. 40. sub n.6. Osasc. decisi.163. Borell.in
summa decision. tit.57.n.60. Bardellon.consil.93.n.
6.consil.72.num.32.lib.1. Cardin. Tusch. conclus.
104.nu.12. litt.V. & conclusion.104.num.41.& se-
quent. litt. F. Marta de iurisdict. p.4. centur.1.casu
16.nu.19. & casu 192. Gabr. consil.83.n.11.lib. 1.
Purpurat.consil.367.nu.26.Petr.de Gregorio de con-
cess.feud.p.2.q.2.nu.6. & sequent. vbi Mastrill. in
addict. litt. D. & p.1.qu.9.num.7.8. Paris. de Puteo
de re integra. feud. fol.7. nu.28. Rossental. de feud. c.
12. conclus. 16. nu.16. & additio ad Rossental. de
feud. cap.6. conclus.1. litt. C. vbi quod est vnicus
modus feudum constituendi, & signum necessa-
rium feudi, & cap. 10. conclusio.34. n.59.60. Intri-
gliol. de feud. centur.1. q.43.nu.45. Aluar. Velasc.
de iure emphit. q.39.nu.4. Surd. consil. 135. nu. 58.
59.106. & sequen. & consil.311. nu. 10. Mandell.
consil. 657. nu.1. vbi quod minus concludens pro-
batio, quam per inuestituram non est sufficiens
ad demonstrandum feudum Iacob. de Franch. in
prælud. feudor. nu.4. inter decision. Vincen. de Franc.
66 Adeoque † fidelitas de essentia, & substantia feu-
di est, vt nec possit per dominum remitti; licet a-
ctus iuramenti fidelitatis pacto remitti possit c.
1.§.final. per quos fiat inuest. c.1.§.final. quæ fuit pri-
mu causa Zasius de feud. p.12. num.34. Bursat. cons.
122. n.11.lib.1. Affuct.dec.129. n.3. & in prælud.
feudor. n.42. Cephal. cons.117.n.11. Peregr.cons.16.
n.14.lib.1. Decian.consi.19. n.203. consi.58. nu.47.
lib.2. Guil. de arrest. Imper. c. 6. sub nu. 30. Roland.
cons.52.n.8.lib.2. Paris. cons.23.n.6. lib.1. Bero.cõ-
sil.77.n.7. lib.1. Menoch. consi.1.n.28. 29. Borrell. in
summa decision.tit.57.n.59.60.61. Petr. de Greg. de
concess.feud. par.1. qu.9. n.7.8. Cumia in prælud.c.si
aliquem n.176. & 177. Intrigl. de feud. centur.1.q.
2.n.13. & 14. & sequen. Scrader. de feud.p.2.ca.2.
n.25. 26. 27.28. Aluar. Velasc. de iure emphyt. q.
39.n.4. Mantic. de tacit. & umbig. conuent. lib.23.t.
67 1.n.8. ad n.15. feudum † namque a fidelitate di-
ctum est; quæ magnopere exuberat in feudo plus,
quam in cæteris contractibus Isern. in c.1.in 3.col.
vers. verius de probibit feud. aliena per Feder. Ros-
sental. de feud.c.1. concl.6. n.3.4. Petr. de Gregorio
de concess. feud. p.8.qu.7.n.5. & par.1. qu.9. num.7.
Clar. in § feudum q.5. Mart. de iurisdict. p.4. centur.
2. Cas.188. n.8. Paris de Puteo de reintegr. feud. in
proœmio n.1. fol.1. Intrigliol. de feud. cent. 1 q.2. n.
1.2. & sequen. Cumia in prælud. c.si aliquem nu. 178.
Cephal. cons.369. num.9. consil.123. num. 12. Tho-
mas de Marin. in tract. de genere, qualitate feudi ru-
br. de feudo cum fidelitate num. 1. Rebuff. in declara-
tione feud. in princip. col.3. Scrader. de feud.p.2.ca.
1.n.5. Cardinal. Tusch. conclus.104. nu.3. litt. F. A-
mic. de iure emphyt. in prælud. sub nu. 15. Mantic. de
tacit. & Ambig. conuentionibus lib.23. tit. 1.n.3. &
68 sequen. Qua propter † concludendum est per ab-
solutam aggregationem vnctionem, incorpora-
tionem allodii à feudatario feudo factam, non
esse effectum allodium feudale: quamuis accede-
ret animi expressa declaratio, & destinatio per-
petuo vniendi cum feudo; quia non in sola pote-
state aggregantis est facere rem feudalem; sed
requiritur inuestitura, & fidelitas: ac oportet
per feudatarium recognosci in feudum a Principe,
& dictum est.
69 Nec ex † feudatarii assertione, & nuda confes-
sione feudum esse probatur, si sit vere allodium,
veluti ex falsa causa procedens; cum per nostrum
affirmare, vel negare, rei veritas non immutetur,
in specie Paris de Puteo de re integratio feudi fol.16.
col.3. n.2. Rossental. de feud.c.10.conclus.34.n.60.
Ruin. cons.108. n.19. vol.2. Albert. Brun.cons.127.
n.12. Bossi. in tit. de Principe n. 253. in fine vbi ait
iudicatum contra confessionem, quando ex aliis
constabat bona esse allodialia Cephal. cons.369.n.
143. Sola in constitu. Pedamontan. super decret. rei-
publ. par. 3. Glos.1.n.14. vbi ait ita iudicasse Tau-
rinense collegium Surd. consil.311.n.73. Mascard.
de probation. conclus 768. num. 11. Menoch. consil.
191.n.59. & 62. Boer. decis. 211. num.24. Rursus
70 nec semper † augmentum vel res, quę vnitur sor-
titur naturam, & qualitatem augmẽtati, nec sub
dispositione de augmentato loquente compre-
henditur, quando diuersa est ratio augmentati,
& augmenti l. si finita §. ex hoc edicto ff. de damno
infecto, Brunus in tract. de augmento conclus. 5. num.
23. Scrader. de feud. in 2.p.9. partis principalis sect.
71 2. n. 10. versic. namque respondeo vel quando † di-
uersa, & incompatibilis origo, & natura est rei
auctę à natura, & origine ipsius augmenti, dicto
§. ex hoc edicto ff. de damno infecto Feliu. in cap. cum
olim nu. 5. de maiorat. & obedient. Brun. de augmen-
to dicta concl.5. n 24.25. & Scrader. supra nec non
72 † quo ad ea, quę ex sola voluntate, & dispositio-
ne vnius non dependent. Autor damnatus in con-
suetud. Paris. par.1. §.1. Glos.5. num.108. prout hu-
iusmodi differentię sunt allodia feudo vnita, &
73 aggregata. Hęc est inconueniens † posse rem vnã
alteri vniri: itaut vtraque suam retineat naturam,
DD. in c.1. ne sede vacante, & in c. sicut vnire de
excess. prælator. Guttier. pract. qu lib.3. qu.14. num.
74 41. Velanz. cons.33.n.14. Nam, † & augmentum
quandoque fit in feudo à feudatario, vt tãto ma-
gis introitus feudi augeatur ad commodum suc-
cessoris, vel gratia commodioris perceptionis
fructuum Lanar. cons.2. ante nu. 6. Ponte cons. 63.
n.46. lib.1. facit Milan. dec.14. nu.54. libr.1. licet
loquatur in diuisione, quo ex fundamento. ità
alias fuit etiã in M.R.C. defensum pro Don Fran-
cisco Calataxibetta Barone Cumitini, aduersus
fratres petentes vitam militiam super aggregatis
dictæ Baronię per Don Mattheum ólim Baronẽ.

SVMMARIVM.

1 Remedium l.2. C. de rescindend. vendition. etiam in
locationis contractu procedit.
2 Remedium l. 2. de rescindend. vendition. procedit,
& locum habet post finitum locationem, & rem
traditam.
3 Remedium l.2. procedit in omnibus contractibus
bonæ fidei.
4 Singularis successor ex iudicis decreto, vel sententia
tenetur stare colono.
5 Singularis successor ex sententia non tenetur stare
colono: si per extinctionem iuris locatoris succes-
serit.

6 Sin-

6 *Singularis successor ex sententia non tenetur stare colono: si in locatione fraudis, vel doli suspicio interuenerit.*

7 *Creditor ex secundo decreto succedens: an possit locationem a debitore factam remedio l.2. Co. de rescindend. vendition. rescindere.*

ARGVMENTVM.

Creditor ex secundo decreto succedens: an remedio l.2.C. de rescindend. vendition. locationem infringat.

RESOLVTIO. LXVIII.

1 Notissimum iuris est institutũ, quod inter omnes conuenit † constitutionem *l.2. Cod. de rescindend. vendition.* ad contractum locationis extendi, ad emptionis, & venditionis similitudinem, veluti pariter bonæ fidei, & emptioni vicinæ *Sessa. decis.29. nu.46.* non restringendo verba legis prædictæ, quæ in hac specie conuenire non videntur: Sed magis rationem ex æquitate, qua, illa nititur attendendo. *Alexan. consil.107. nu.20.lib.3. Bald. nu.5. Cremens. & Cagnol. num.58. in dicta l. 2. post Glossam magnam ibi Bart. nu 4. Alberic. nu. 7. Salicet. n.8. Castrens. n.14. Azon. in summa eod. tit. antesignat. Roman. consil. 423. pro pleniori discussione nu.1.2. post glos. in l. si ea pactione de vsur. & in l. si olei C. locat. Pinell. in dicta l. 2. p.1. cap. 3. nu.1. & 17. Alciat. consil.12. nu. 14. lib.8. Cardinal. Mantica de tacitis, & Ambig. conuen. lib.5. tit.2. n.21. & lib.22. tit.2. num.16. Gutier. consil. 39. & pract. qu.138 in princ. libr. 2. Farinac. dec. 119. Mastrill. dec.106. n.27. & 40. lib.2. Gregor. Lopez l. 56. tit. 5. p.5. glos.4. in princ. Fachine. controuer. iur. libr.2. cap.22. Gratian. discept.777. n.10. lib.4. Anto. Padill. in dicta l.2. n.13. Corne. consil. 140. libr. 4. Gozadin. consil.44. nu.17. Matthiens. l.1. tit. 11. gloss. 8. nu.1. recompilation. Ceuall. comm. contr. commun. quæst.536. num.23-24. & sequen. vbi pro expresso adducit test. in l. in contractibus ff. in quibus caus. maior. Carroc. tit. de rescind. location. n.2. Menocchi. lib.3. controuer. c.61. nu. 11. Viui. opin. 1047. num.8. Thorus in Compendio decis. verbo locationis contractus. qui refert decisum Ponte de potesta. pro reg. tit. de imposition. rega. §.5. nu.3. & sequen. Ricci. collectan. 1712. & 1919. & prius collectan. 81. Gama dec.19. Gail. lib.2. obseruat.70. nu.1. Velanzuol. consil.3. n.73. Anell. de Amat. cons. 23. num.*

2 1. ita vt talis actio † detur etiam finita locatione, & re tradita, & sic post effectum consumatum, & post contractum confirmatum, & à partibus approbatum; Si quidem tunc agi potest ad repetendum, quod fuit datum vltra iustam pensionem, quia viget ratio æquitatis venditionis exemplo, in qua tradita re, & finito contractu ob læsionem remedium prædictum indulgetur; quę verior, & magis recepta est opinio, *Pinell. in dict. l.2. part. 1. c.3. nu.18. & 20.* qui testatur decisum *Vasquez controuer. illustr. lib.3. cap.61. nu.12. Guttier. practicar. quæst. lib.2. c.138. Ceuall. commun. contr. commun. q.536. n.28. 29. Gama decis.19.* vbi plenè decisum testatur *Alexan. consil. 107. n.18. versic. & si fructus lib.3. Gratian. discept.777. nu.11.12. lib. 4. Fachin. controuer. iur. lib.2. cap. 22. in principio. Matthiens. l. 1. nou. recompilation. tit. de las ventas, y compras lib.5. gloss.6. nu.5. Carroc. de locat. part. 1. tit. de rescindend. location. num. 40. versic. declaratur. 7. & nu.42. Molin. de contract. disput.349. nu. 12. versic. excipitur* etiam hanc æquiorem videre asserens, *Riccius collectan. 1712. Amatus consil.23. per totum.* testans decisum pro ista veriori opinione, iunctis Regiis Consiliariis trium aularum cũ interuentu supremi Collateralis Consilii Regni Neapolis, pro Comite Villæ Medianæ. Et ex nostratibus *Mastrill. dec. 247. num.7. sequen. n. 9. 10. sequen. lib.3.* reprobando omnes *Decii* opinionem *in consil.583.* qui in hoc dissentit; ratione quia, tunc contractus locationis iàm finitus in rerum natura non est, nec per consequens videretur terminos dictæ *l.2.* adaptari posse, quamuis *Decium* sequuti sint *Aluar. Velasc. de iure emphyteot. q.28. Magon. in Florentin. dec. 110. n.9. Azeued. super. 5. recompilation. tit. 11. l.1. n.24. Tepat. vari. senten. tit. de rescind. vendi. fol. 117. Cagnol. in dicta l. un.*

3 *170. Pantal. Cremens nu.11.* quod † etiam in omnibus contractibus bonæ fidei dispositionem prædictæ *l.2.* procedere omnes *in dicta l.* firmant *Bar. colu.1. versic. quid in alys contractibus Bald. col. 2. in 7. opposition. & col. 4. versic. tertio quæro Ang. col. 2. versic. in eadem glossa Paul. de Castr. col. penul. versic. in 3. quæst. Salicet. col. 3. versic. quæro quarto Cagnol. nu.56. Corne. consil. 240. vol.4. Gozadin. consil. 44. col. final. Guid. Pap. singul. 736. Grat. consil.66. nu.10. libr.1. Gabri. de emption. & vendi. conclus.1. nu. 19.30. Euerard. loco a ratione legis nu.79. Pinell. in dicta l.2. p.1. c.3. nu.15. Scaccia de commerc. §.1. q.7. p.2. ampliat.10 n.5. Trentacin. var. resol. lib. 3. tit. de empt. & vendit. resol.3. n.1. Velanzuol. cons.3. n.75.*

4 Pariter creditor † ex secundo decreto succedens colono, debitoris regulariter stare tenetur *l. in venditione §. 1. Bartol. nu.2. ff. de bon. autor. iud. possid. Bald. in l. emptorem C. locati. Iason. in l. diuortion. in princ. nu.35. Cuman. consil.20. Soccin. consil. 32. n.7. lib. 1. Cephal. consil.254. nu.24.37.38. Alexan. consil. 118. nu. 18. lib.5. Roland. consil.49. n. 1. lib.2. Mastrill. decis.5. n.10. post Paul. de Montepico consil.6. nu.28. Osasc. decis. 82. nu. 6. Franch. decis.2.16. nu.4.6. & decis.488. nu.2.7. Surd. dec. 40. nu.2. & consil.183. nu.29. & de alimen. tit.9. q. 42. nu.36. Decian. consil.14. nu.9. lib. 2. Anguissol. consil.210. nu.1. consil.68. nu.2. consil.272. num.2. Bero. consil.83. nu.10. lib.1. Natta consil.517. nu.4. Peregri. de fideicomm. art.42. num.100. 101. 102. Sequen. Marilian. in repetitio. l. quoties post eius decision. nu.220. Carroc. de locat. tit. de creditore qu.7. & tit. de singular. successor. nu. 19. Tiraquell. de retract. conuen. §. 3. glo. 1. nu. 18. sequen. Benintend. dec.54. ad finem Rota Roman. dec.105. nu.12. apud Pacificum de Saluiano interdicto. Magon. decisio. 97.*

Carpan.

Carpan. ad statut. Mediolan. 399. *num.* 53.63. *Asinu. de exequ.* §.4. c.1. nu. 17. *Gratian. discept.* 37. n. 4. *Intrigl. dec.* 46. nu. 57. *Sola ad decret. Saband. tit. de pignorat. & Subhast. glos.* 5. nu. 4. 5. *Marta voto* 139. nu. 6. *Cancer. vari. resol. lib.* 1. c. 13. *de locat. n.* 21. *Parlador. rer. quotidian. lib.* 2. c. *final.* p. 4. §. 5. n. 13. *Costa consil.* 67. un. 4. *Tepat. tit. locat. an success. stat. teneat. Mantica de tacitis, & Ambig. connen. lib.* 5. *tit.* 10. nu. 27. *Morla in empor. iur. tit.* 10. *de locat.* q. 2. nu. 9. *Cardinal. Tusch. conclus.* 418. n. 53. 54. & lit. L. *Cagnol. in l.* 2. nu. 221. C. *de pactis inter emptor. & vendi. Giurb. dec.* 58. *sub nu.* 7. Si per translationem, & acquisitionem iuris locatoris successerit singularis successor, vt in creditore:
5 † secus si per priuationem, vel iuris extinsionem locatoris, ex sententia successerit *Abbas consil.* 108. *lib.* 1. *Soccin. consil.* 32. n. 6. *versic. secundo prædicta conclusio lib.* 1. *Osasc. dec.* 82. n. 2. *versic. secundo Franc. dec.* 216. nu. 5. *Mandell. consil.* 108. n. 1. 6. *lib.* 1. *Surd. dec.* 40. nu. 9. 10. *Mastrill. dec.* 5. nu. 2. *Peregrin. de fideicomm. art.* 40. nu. 104. *Gratian. discept.* 37. un. 6. *Mantica de tacitis, & ambig. conuen. lib.* 5. *tit.* 12. nu. 9. *Parlador. rerum quotidian. lib.* 2. *cap. final.* p. 4. §. 5. n. 11. 12. *Marta, voto.* 139. nu. 5. *Cagnol. in l.* 2. n. 220. C. *de pactis inter emptor. & venditor. Barbos. in l. si filiosfamilias* §. *final. nu* 10. *ff. solut. matrim. Guttier. pract. qu. lib.* 2. q. 8. *num.* 8. *Cardin. Tusch. conclus.* 418. *lit.* L. nu. 31. 60. *Cephal.*
6 *cons.* 254. *Farinac. dec.* 400. nu. 5. 6. Item † si nullā fraudis, vel doli suspicionem in locatione factam subesse dignoscatur: alias, nec successor ex sententia conductorem sustinere teneretur. *Surd. dicta dec.* 40. nu. 6. & *cons.* 183. n. 26. & *dec.* 172. n. 9. & *dec.* 299. *Mastrill. dec.* 5. n. 3. *Anguissol. consil.* 210. n. 5. *Benintend. decis.* 54. *in fine Osasc. dec.* 82. *nu.* 7. *Carroc. de locat. tit. de successor.* q. 12. & *tit. de creditore* q. 5. 7. *Pinell. in l.* 2. p. 1. c. 3. nu. 36. *Co. de rescind. vendi. Tiraquell. de retract. conuen.* §. 3. *glos.* 1. nu. 19. *per textum in l. venditione* §. 1. *ff. de bonis autorita. iud. possiden. & in l.* 1. §. *si quis in fraudem ff. si quis in fraud. patron. Gratian. discept.* 37. n. 5. *Guttier. dicta* q. 8. *num.* 49. *Sola. ad Decret. Saband. tit. de pignorat. & subhasta. glossa.* 5. nu. 5. 6. *Cancer. vari. resol. lib.* 1. c. 13. *de locat. nu.* 21. *in fine Giurb. dec.* 58. n. 7. *Cagnol. in l.* 2. nu. 221. C. *de pactis inter emptor. & vendit. Farinac. decis.* 662. *num.* 4. *dec.* 670. nu. 2. *Vini. dec.* 178. *num.* 8. *Decian. consil.* 68. nu. 17. *vol.* 4.

7 Articulum itaque resoluendo; Num † Creditori ex secundo decreto succedenti, qui locationi per debitorem factæ regulariter stare tenere-tur, vt diximus remedio *l.* 2. *Co. de rescind. vendi.* eam rescindere liceat: sicut ipsemet debitor dicto remedio vti poterat: Et quidem negatiuè concludendum videretur, Nam in hoc *Pinell. in dicta l.* 2. p. 1. c. 3. nu. 35. 36. tedarguens Doctores de in aduertentia, dicit, quod non potest creditor dicto remedio aduersus locationem vti, *ex glossa in l. in venditione* §. 1. *in verbo etiam si minoris ff. de bonis auctorit. iud. possiden.*

Sed *Pinellum* manifeste errasse deprehendimus in intellectu dictæ Glossæ; nam textus in Glossa loquuntur de minori pretio infra dimidium; quia infra dimidium licet contrahentibus inter se decipere, idque probatur ex textu, quem allegat. *Glossa in l. item si pretio* §. 1. & *l. sequenti*, qui textus intelligendi sunt de minori pretio infra dimidium, secus quando vltra dimidium, quia tunc equiparatur venditioni: & ità intelligunt dictum §. 1. *Butrig. Alber. Salicet. & Fulgos. ibi.* & idem dicit *Glossa in d.* §. 1. *l. in venditione ff. de boni. auctor. iud. possiden.* quę Glossa demum contrarium dicit, quando lęsio est vltra dimidium, & allegat *l.* 2. *C. de rescind. vendition.* & quod *Glossa* opponat de dicta *l.* 2. dicit *Rayner. de Forliuio in dicto* §. 1. *super expositione Glossæ prædictæ.*

Et quod iste sit versus intellectus dictę Glossę comprobatur, quia ad hoc per Doctores solet allegari. *Vt per Carroci. de locat. & condut. tit. de rescind. location. nu.* 2. *fol.* 47. Comprobatur etiam; quia remedium *l.* 2. ęqualance in locatione procedit, vt iam dictum est supra. Nec in dicto §. 1. adest dictio tantum; vt scilicet creditor possit tantum rescindere ex capite locationis factę in eius fraudem; nam *Pinellus* in hoc somniauit: & licet Glossa videatur Mendosa debuit ad errorem impressionis aduertere; quasi plus dictum, & minus scriptum *vt in l. vnum ex familia* § *omissa ff. de legat.* 2. Hunc errorem sequutus est *Carroc. de locat. tit. de creditore* q. 7. n. 3. *fol.* 111. oblitus de eo, quod melius dixerat *tit. de rescindend. location. nu* 2. *fol.* 46. ob id, euidenter contra Pinellum in hoc concludendum est.

SVMMARIVM.

1 *Clausula, siue protestatio cum potestate addendi, & probandi etiam per testes, si quæ desunt, impedit conclusionem in causa.*

2 *Probationes admittuntur post conclusum, cum clausula cum potestate addendi, & probandi etiam per testes, si quæ desunt.*

3 *Clausula, siue protestatio cum potestate addendi, & probandi etiam per testes, si quæ desunt, prodest tantum parti pro testanti; non autem alia parti, & n.* 4. *& sequen.*

4 *Dilatio, quæ solet esse communis vtrique parti, non prodest alteri parti, quæ probationibus renunciauerit etiam per propriam conclusionē in causa factā.*

5 *Restitutiones an concedantur maioribus, & non restitutibilibus personis post aperta puncta, & conclusum in causa, stante clausula cum potestate addendi, & probandi etiam per testes, si quæ desunt declara n.* 6. *& sequen. & n.* 11. 12.

7 *Maior, & non restitutibilis persona, ad euitandum causæ conclusum, debet venire paratus cum capitulis probatorijs, antequam Iudex primus visor super processu puncta aperiat.*

8 *Conclusionem propriam in causa, quamuis maior fecerit, non potest rescindere, nec potest aduersus eam restitui. Limita nisi sit minor, vel restitutibilis persona, quæ fuerit læsa ex propria conclusione num.* 9. 10.

10 *Restitutio in integrum non conceditur minori, vel alia restitutibili persona aduersus lapsum termini, seu dilationis ad probandum; nisi constet minorem aliqua in facto probanda habere relevantia, ex quibus obtinuisset si probasset.*

12 *Re-*

12 *Restitutio non conceditur maiori, qui sint aperiri punta super processu ad Iudicem misso, etiam per aliam parte.*

ARGVMENTVM.

Protestatio addendi, & probãdi etiam per testes, si quę desunt, an ita conclusionem in causa impediat, vt post aperta punta concedenda sit restitutio maiori, & non restituibili personę, altera parte concludente ad intellectum capituli Ritus 172.

RESOLVTIO LXIX.

1

Cum magna virtute operandi † stat clausula, & protestatio, quæ passim apponi videmus in modo procedendi per viam effectus, & contrarii effectus videlicet, cum potestate addendi, & probandi etiam per testes, si quæ desunt, cum ea impediat conclusionem in causa, quæ induceretur permissionem scripturarum ad effectum, & contrarium effectum. absque clausula, & protestatione prædi-
2 cta; vt alias diximus, vnde † & probationes nunc post conclusum præsentationem effectus, & contrarii effectus admittuntur. *Innocent. in cap. cum venisset de testibus Cappell. Tholosan. dec.14. quam allegat Cumia in sua praxi post commẽtaria super Ritu fol.11. in princ. Felin: in cap. insinuante in fine de officio delegati Afflict. dec.272. & in c.1. n.44. si de inuestit. inter domin. & Vassall. Rot. Roman. de testibus decis.2. in nouis Carauit. Ritu 238. nu.3. Ripa in c. ex parte n.71. de rescript. Muscatell. in sua praxi p.7. Glossa in verbo conclusio sub num.1. Bellamer. dec.55.56.57. Gayl. lib.1. obseruat.107.n.15. Giurb. dec.47.n.9.11. & sequen. Muta Ritu 134. & super. consuetud. Panor. cap.5.n.34.* & ita sępius vidimus resolutum in his terminis, *& Giurba dicto loco* refert decisum pluries.

Vtraque tamen parte inuicem cum eadẽ protestatione, & reseruatione ad effectum, & con-
3 trarium effectum mittendo † quod non ita; si vna tantum pars ad effectum, cum protestatione, & clausula prædicta addendi, & probandi etiam per testes, si quæ desunt, mittat, alia verò pars ad cõtrarium mittat effectum, sine clausula prædicta; quia tunc conclusio in causa dicitur facta quo ad eum, qui sine clausula, & protestatione prædicta miserit ad cõtrarium effectum, vel ad effectum: & dicitur probationibus ex propria conclusione renunciasse; quare nec tunc iuuari potest protestatione partis aduersæ, cum dispositio *textus in*
4 *l. prætende C. de tempt. in integr. resti.* † quo dilatio probatoria, & restitutoria communis fieri solet vtrique parti, non habeat locum, quando vna ex partibus in probationibus renunciauerit: vt per conclusum, & præsentationem cõtrarii effectus, probationibus iam dicitur renunciatum *ita Felin. in cap. cum dilectus nu.16. de fide instrumentor. ex traditis per Butr. & Bald. in authen. iubemus Co. de iudic. dixit Afflict. in praxi §.23. cap.6. limita.11. nu. 2. ex quibus aduertit doctissimus Giurba dicta decis. 47. num. 10.*

5 Hinc ausum est ab aliquibus indistinctè † firmari Ritum 172. per quem disponitur, quod in causis ciuilibus, post aperta punta, siue iudicis motiua non concedantur restitutiones, non procedere, & non habere locum, stante dicta protestatione, & reseruatione, seu clausula addendi, & probandi etiam per testes, si quæ desunt in conclusione causę; & terminus, & restitutorius siue restitutiones concedendæ sint, etiam post aperta maioribus, & non restituibilibus personis; cum punta aperire nil aliud sit, quam processum recitare, quod recitari non potest nisi sit conclusum vnde in summa semper spectatur conclusio, ad excludendas restitutiones, *vt sentit Petr. de Greg. de iudic. cauf. feud. q.30.nu.8. & quæst.37.* sed sic est, quod conclusio nunquam sit stante dicta protestatione; ergo nec aperitio punctorum facit conclusum, nec maiores impediuntur restitui posse eam non verificato igitur supposito, nec & dispositio verificari debere videtur. vnde cum *per Ritum prædictum 172.* supponatur conclusum, sine quo processus recitari non posset, nec punta consequenter aperiri, si conclusum prædictum deficit, stante dicta protestatione; ergo, & dispositio *dicti Ritus 172.* quoque deficere videtur.

Ponderandum in contrarium tamen censeo,
6 † quod in terminis *dicti ritus 172.* non referat ita absolutè dicere: nec nos admittimus, quod stante clausula, & reseruatione prædicta cum potestate addendi, & approbandi etiam per testes, & cetera non fuerit in causa conclusum, ita vt puntis apertis, & recitato processu maioribus restitutiones concedantur, dispositione *Ritus prædicti* non obstante *ex Capella Tolosana, & alijs supra citatis*, quando quidem protestatio prædicta non operatur, quando per aliam partem fuisset conclusum in causa, vel permissionem scripturarum Iudici decidendarum, vel per visam Iudicis super eis appositam, vel per aperitionem punctorum, qui omnes sunt modi concludendi in causa, vt alibi diximus *in resolut. 71.* quia tunc sufficeret, & post aperta puncta non possent concedi restitutiones maioribus. Nam *Ritus* requirit conclusionem, & non dicit oportere, quod conclusio fiat, hinc inde ex vtraque parte, vnde stat est, quod cõclusio adsit ex parte vnius facta, vel ex parte Iudicis per aperitionem punctorum: Alias enim resultaret maximum inconueniens, quod si aduersarius nunquam vellet concludere in causa, nunquam posset fieri missio scripturarum ad Iudicẽ, & punctorum aperitio fieri, & seruatur totum contrarium: sufficit enim, quod vna pars concludat, & scripturas mittat Iudici decidendas, super
7 quibus puncta aperiuntur. Et eo casu † pro aduersario, qui non vult cõcludere cautela est, quod statim compareat cum capitulis probatoriis, antequam Iudex aperiat puncta: alias non poterit amplius restitutionem petere, si non est persona restituibilis, & ita scribit *Cumia super dicto Ritu 172. vel 77. n.4. ante finem.* vnde aliquando, quod consueuit pars venire, dum processus incipit

pit reassumi per Iudicem primum visorem. Certum
8 quoque est, † quod si ex parte vnius fiat conclusio, ei amplius non competat restitutio; quia per propriam conclusionem factam ex sui parte, se ipsum exclusit; & renunciauit omnibus defensionibus terminis, & dilationibus antea competentibus: & ideò tunc ammittit beneficium restitutionis, esto quod non sint aperta puncta, si non est restituibilis; quia non potest rescindere propriam conclusionem, quam ipse fecerit *Giurb. decis. 47. n. 9. & 10. & sequent.*
9 † nisi sit persona restituibilis, tanquam læsa ex propria conclusione facta, vt scribit *Cumia in dicto Ritu 39. vel 134. n. 56. & 62. & dicto Ritu 77. vel 172. n. 5. 20.* vbi sic explanat id, quod dicit. *Petr. de Gregor. de iudic. caus. feud. dicta qu. 30. nu. 8. vbi additio lit. B.* citat eundem Cumia licet *sub num. corrupto*, & iterum *Cumia dicto Ritu 144. vel 49. n. 10. in criminalibus* vbi allegat semetipsum *in pract. Sindicat. c. 19. sit de restitut. n. 2.* & hoc dixit *Io. Aloys. de Settimo citatus per Cumiam dicto Ritu 77. vel 172. n. 5.* Probatota
10 † tamen per minorem, vel restituibilem personam, quod in termino restitutorio aliqua releuātia in facto probanda haberet, ex quibus obtineret, si probaret, cum ad restitutionem etiam minori indulgendam solus lapsus termini non sufficiat, ex quo solo lapsu prædicto læsio non resultet, & tamen extremum necessarium, in restitutione in integrum obtinenda, lęsionem esse omnes admittunt *ita post Bartbol. Angel. Salicet. Abbat. Deci. Bero. & alios dixit Roland. cons. 10. n. 15. vers. quinto accedit volu. 4. Natt. consil. 34. per tot. Bartbol. in leg. nam, & postea §. si minor ff. de iure iurand. Surd. cons. 226. n. 6. & nu. 17. vers. respondetur secundo vol. 2. Sforz. Odd. de restit. in integr. qu. 65. art. 11. & n. 7. & art. 12.* & fuit discussum in causa illorum de Ruxina, cum comendatore della Marra, de qua meminit *Castill. nouissime decisio.*
11 *197. vol. 2.* qua propter clarissimum est, † quod aperitio punctorum excludit maiorem à beneficio restitutionis, etiam si ex parte eius non fuerit facta conclusio, non obstante protestatione, & reseruatione predicta: alias *Ritus prædictus* seruiret de vento, & eius dispositio tolleretur per simplicem protestationem partis, & esset modus facilis eludendi *Ritus prædicti dispositionem*, vt nunquam altera parte in vita daretur causę cōclusio: quod est absurdissimum; & nihil *Ritus prædictus* operaretur aduersus eum, qui ex parte sua conclusit. Tunc enim concludens excluditur ex proprio facto suę conclusionis, & probationum re-
12 nunciationis: Sed quando † pars maior sinit aperiri puncta, per Iudicem excluditur ex dispositione legis, & Ritus; quia omittit petere restitutionem, & permittit aperiri puncta. Vnde videtur tacitè, & omittendo consentire, & adhęrere conclusioni factę per aduersarium, vel per iudicem, qui aperit puncta non obstante protestatione, & tacitus ille consensus idem operatur, ac si ipse conclusionem fecisset, cum conclusioni consentiat, non comparendo cum capitulis, & restitutionibus antequam processus reassumatur per Iudicem primum visorem, & puncta aperiantur, & ita censuit M. C. anno 1609. pro Laurentio Romeo contra Vincentium Romeo confert tandem nam vera ratio, qua potuit moueri *Ritus*, & eius conditores doctissimi, quare post aperta puncta denegetur maiori restitutio, ea potuit esse, quia ille maior ex cogitata malitia, & arte expectet, quod Iudex puncta aperiat, vt exploret Iudicis intentionem, quam si videt sibi propitiam omittat petere restitutionem; sin autem secus: cui artificio, & fraudi credo, quod voluit occurrere *Ritus* cum motiua Iudicis sententiam declarent, eiusque partem esse iudicentur. *Boer. dec. 172. nu. 25. Soccin. Iun. consil. 181. nu. 89. lib. 2. Magon. in Florent. dec. 47. nu. 10. dec. 54. nu. 1. dec. 133. num. 16.* quę Ritus cautela frustatoria redderetur, & eluderetur, si pars cum protestatione concluderet, & expectaret aperitionem punctorum, quibus visis deliberet restitutiones pręsentare, vel non: vt cautius ei videretur.

SVMMARIVM.

1 *Diuisio crediti inducitur per solutionem partis debiti, & Correis acquiritur exceptio taciti pacti, itaut pro virili, & non insolidum a Creditore conueniantur.*

2 *Diuisio crediti inducitur, ne dum per partis solutionem, & receptionem: Sed etiam si à creditore pars debiti fuerit petita.*

Diuisio crediti a creditore fit, si omnes correos debendi insolidum pro suis portionibus, & ratis conueniat. num. 2.

3 *Diuisio crediti inducitur, si creditor plures correos insolidum conueniat absque clausula, quod vnica solutione sit contentus.*

Clausula, & protestatio vnica solutione contentus, quid importet n. 3.

4 *Solutio partis debiti a correo debet fieri, vt ratha puntualiter correspondeat, nec plus, nec minus, & debet soluere pro sua persona, vel ratha, ad hoc, vt inducatur debiti diuisio.*

5 *Creditor si recipiat ratham ab vno ex correis debēdi insolidum soluente de vsuris, seu interesse, & non de sorte principali, debitum non diuidit.*

6 *Protestatio saluo iure solidi, vel æquipollentia verba prohibent debiti diuisionem.*

7 *Protestatio declaratoria voluntatis non dicitur contraria facto.*

8 *Protestatio contraria facto, non vero, sed præsumpto sustinetur.*

9 *Protestatio saluo iure solidi, ad hoc vt iuuet, & impediat debiti diuisionem, fieri debet in ipso actu solutionis, vel petitionis rathæ debiti.*

10 *Protestatio post actum consum itum non prodest, etiam, quod ab animo tantum dependat.*

11 *Diuisio debiti non fit tacitè, quando aliquis ex correis debendi insolidum non est soluendo.*

Limita nisi post diuisionem factam aliquis ex correis factus fuerit non soluendo n. 12.

13 *Dominus directus consentiens absque protestatione diuisioni emphyteusis factæ inter plures emphyteutas, vel cohæredes, debitum pensionis diuidit, & quilibet ex eis tenetur ad ratham pensionis indiuisione obuentam.*

Possessor quilibet cuiuscunque partis rei emphyteoticæ

ticæ tenetur ad pensionem insolidum nu. 13. & 32.

14 *Hæredes de legato alternatiuè per testatorem grauati, possunt per legatarium insolidum conueniri.*

15 *Diuisio debiti inducitur per exactionem vel petitionem ratha ab vno ex hæredibus per legatarium, quando quilibet ex hæredibus teneretur insolidum.*

16 *Diuisio debiti inter plures correos insolidum, an sicut potest tacitè diuidi per creditorem, ità etiam per Iudicem in sententia.*

17 *Diuisio debiti inducitur ex acceptilatione facta per creditorem de ratha tangente alicui ex correis debendi insolidum.*

18 *Diuisio debiti facta ab vno ex correis credendi cæteris correis creditoribus nocet.*

19 *L. si creditores C. de pactis procedit inter quoscunque debitores insolidum.*

Diuisio debiti per petitionem, vel receptionem rathæ fit inter plures tutores, qui insolidum astringuntur num. 19.

20 *Exceptio taciti pacti, & debiti diuisionis quæsita cæteris correis insolidum absentibus ex solutione rathæ facta ab vno ex correis, an eis sit quæsita in reuocabiliter, vel soluentis penitentia possit reuocari?*

21 *Stipulari alteri nemo potest, ne dum ad acquirẽdam actionem, sed nec exceptionem.*

22 *Ratum habere non possumus, quod nostro nomine gestum non est.*

23 *Pactum cum vno gesto cæteris non prodest.*

24 *Absentibus non acquiritur, nisi stipulatio, nũtius, vel epistola interueniat.*

Amplia in pacto resolutiuo, vel liberatorio, in quo absenti sine stipulatione, ne dum actio, nec exceptio acquiritur. n. 25.

26 *Pactum ad fauorem tertij absentes sine stipulatione potest reuocari.*

Limita in Pacto tacito, & à lege sub intellecto, vel præsumpto n. 27.

28 *Diuisio debiti pro futuris annuis præstationibus an inducatur, si creditor census bullaris ab vno ex correis, vel possessoribus insolidum obligatis, recipiat partem census pro sua ratha.*

29 *Creditor census si ab vno ex correis insolidum obligatis recipiat ratham census vnius anni, non censetur facta debiti diuisio, quo ad census antea maturatos.*

30 *Diuisio debiti inducitur inter plures correos insolidum ad census bullaris præstationem obligatos, si vnus ex reis redimat, & sortem census soluat pro sua ratha.*

31 *Præscriptiones tot esse debent, quot sunt annuæ præstationes.*

32 *Debiti diuisio inducitur inter plures emphyteutas, vel hæredes, vel possessores ad censum emphyteoticum obligatos insolidum, si Dominus ab vno ex eis exegerit, solutionem census receperit pro sua ratha.*

33 *Tutor, Procurator cum libera, vel alius quilibet administrator, non potest diuidere debitum, solutionem recipiendo, vel petendo pro ratha contingente ab vno ex correis insolidum obligatis.*

34 *Prohibiti de iure alienare veluti minores, & similes non possunt debitum diuidere.*

35 *Diuisio debiti ex receptione rathæ, an fiat inter plures fideiussores, vel correos habentes beneficium diuisionis inter se.*

ARGVMENTVM.

Quæ partis solutio, vel petitio inter plures correos debendi insolidum debiti diuisionem inducat.

RESOLVTIO. LXX.

1 Remittitur solidi obligatio ex receptione † partis debiti ab vno ex correis debendi solutæ recipiente creditore, & debiti diuisio inducitur, non dum fauore debitoris soluentis, sed omnibus correis debendi acquiritur exceptio taciti pacti itaut pro viritibus partibus tantum conueniendi sint, ad textum *vbi communiter, Doctores in l. si creditores C. de pactis. l. liberum C. de fideiussoribus. Afflict. & Vrsill. decision. 142. Gratian. disce pt. 359. & disceptat. 566. à nu. 20. & sequen. Mantic. de tacit. & ambigui. conuention. lib. 1. tit. 5. num. 8. volu. 1. & lib. 15. tit. 5. per tot. Trentacin. var. resolut. libr. 3. tit. de solut. resolut. 6. Roderic. de ann. redd. lib. 2. q. 5. sub nu. 40. Costa de ration. rathæ q. 130. Petr Benintend. decis. 81. nu. 6. Giurb. dec. 46. nu. 3. & in consuetud. Messan. capit 9. Gloss. 6. par. 1. n. 18. Bellon. consil. 44. Tepat. variar. resolut. lib. 2. tit. de duobus reis. col. 2. Canalcan. decisio. 30. num. 116. 117. p. 2. Cepoll. cautel. 257. Boeri. decis. 310. sub num. Ronchegall. in l. 3. versic. vtique nu. 23. ff. de duobus reis Paris. cons. 5. num. 204. lib. 4. Asini. de exequution. §. 7. cap. 94. n. 5. Lanar. consil. 19. Ponte consil. 81. lib. 2. Thesaur. dec. 203. Fontanell. de pact. dotal. clausf. 4. glos. 18. p. 5. nu. 48. vol. 1. Cardin. Tusch. conclus. 539. litt. D. vol. 2. Peregr. cons 104. lib. 3. Bursa. consil. 428. nu. 20. lib. 4. Francisc. de Caldas. Pereyra de empt. & vendition. cap. 33. nu. 54. 55. & sequent. & nn. 65. & sequent. Anton. Faber. C. lib. 4. tit. 21. definit. 20. n. 10. Anne. Rober. rerum Iudicatar. lib. 4. c. 7. Vincent. de Anna, alleg. 3. n. 6. & sequent. Ricci. Collectan 1053. Carroc. de excussione p. 2. q. 1. per totum Ioseph. Ludouic. deci. Lucens. 21. Felician. de censibus. p. 2. lib. 3. cap. 2. num. 4. Pirrus Manrus de fideiuss. sect. 6. c. 4. nu. 53. & sequent. et de solution. cap. 38. per totum Scipio Rouitus consil. 20. n. 1. lib. 2.*

2 Idemque censuit *glossa verbo proniderit in dicta l. si creditores* procedere, † ne dum accipiendo creditor partem debiti, sed etiam petẽdo partem ab altero ex correis diuisionem induci; vel fortius si omnes in iudicio æqualibus portionibus pro eorum ratha conueniantur: quia totum ius suum diuidendo, in iudicium creditor deduxisse dicitur *l. liberum C. de fideiuss. Afflict. decis. 142. vbi Vrsillus. n. 2. 3. Gratian. discept. 359. nn. 1. 2. & disceptat. 566. nu. 22. Mantica de tacit. & ambig. conuention. lib. 15. tit. 5. nu. 2. 6. Trentacin var. resolut. lib. 3. resolut. 6. tit. de solut. n. 8. vers. secunda est opinio. ex maxima veneratione decisionum. Sacri Consilij*

filij Bellon. consil.44. Gaspar. Caballi. de diuiduis,& indiuidu. par.2.n 61.Magon. decis.98.nu.32. in Lucensibus.Scrader. de feudis. par. 2.9.par. principal.sectiõ.14. nu.25.vol.1. Costa de ration.rathæ q.130. nu.7.Pereg.cons.104.sub nu. 1. vers. secundo videtur lib.3.& n.6.Franc.Caldas Pereyra de empt.& vendit. cap.33.sub n.56.& nu.87.88.89.90. Carroc. de excussion par.2. q.1.n.6.& sequen. vbi de veriori statur.Gabriel.Pereyra de Castro in decisione supremi Senatus Portugall.85.n.5.

3 Vel si contra plures correos † insolidum actum sit, qui diuisionis beneficio renunciassent, prout est in Regno de stilo, & creditor, non fuerit protestatus, quod vnica solutione sit contentus inducitur diuisio. bona fides enim non patitur, vt bis idem exigatur *l.bona fides ff.de reg.iur.* ideò pro virili conuenti censentur. *vt notatur in authentica hoc ità C.de duobus reis* iudicatum in Sacro Concilio Neapolitano testatur. *Afflict decis.142. Mãtica de tacit.& Ambig.conuention.lib.15.tit.5.nu.8. vol.2. Trentacin. variar.resolut. lib.3.tit. de solutio. resolut.6. sub num.8. versic.apud me, & versic. tertius, & vltimus casus. Benintend. decis.81. num. 8.* vbi de vi clausulæ prædictæ vnica solutione contentus. *Idem Franc. decision 305. Vrsill.decis. 215. pract.Papiens. in forma libelli contr.plures reos. debendi versic.contra,& aduersus. Rota Genuæ decisio. 202. sub n.3.bene Caualcan.decis.30.nu.116.part.2. Card.Tusch.conclus.539.n.12.lit.D.Giurb.in consuetud. Messan.c.9.Glos.6. part.1. num. 22. Francisc.de Caldas Pereyra de emption.& vendition.cap.33.sub num.88. Gregor. Lopez l.8.tit 12. part.5. Molin. de contract. disput. 543.sub nu.2.10.late Carroc.de excussion.p.2.q.1. n.2.3.4.5. Ioseph. Ludouic.decis.Lucens.30.n.19. 20.*

Proinde dubitari contingit. Creditore petenti, vel recipiente partem debiti ab vno ex pluribus correis insolidum obligatis, ad hoc vt debiti diuisio inducta dicatur,& acquiratur cæteris correis exceptio taciti pacti ab eis non petendi, nisi pro virili qualiter solutio partis, vel petitio esse debeat, & resolutũ est requiri. Primo quod † correus debendi, & insolidum obligatus soluat partem,& ratham suam tantum, & non plus nec minus,itaut solutio puntualiter correspõdeat rathæ, & portioni soluentis: quia si in aliquo excedat,vel minor sit dispositio legis prædictæ non intrat. itẽ quod soluat pro ratha sibi tangente ex tota obligatione, vel pro sua persona, & ità creditor recipiat solutionem,vel petat; secus si alter ex dictis correis pro parte tantum conueniatur;quia ea electio est,& non diuisio:nec creditori, quo ad cęteros correos debendi insolidum in aliquo præiudicaret petitio partis prædictæ *Iason.in l.si creditores C.de pact.nu.3. vers.secundo limita Roman. num. 2. Paulus de Castro nu.1.versic.sed quia dixi. Alex.n.6. Bald. n.4. versic.si vero decis.n.212. vbi de communi Paul.de Castro in l.si ex toto §.si ita scriptum num. 3. ad fin.ff.de legat.1. & ibi Bald.ad fin. versi.aut non diuisit actionem suam in omnes,& in l.liberum num. 3. Co.de fideiussor. Gloss. in l. inter eos §. 1.in verbo. soluit. vbi Angel.in fine ff.de fideiussor.de magis communi testatur. Alexan.consil.178.n.12. versic.præterea lib.7.Bursa.cons.428.nu.20. Roderiq. de annuis*

4

Ant.de Amat.P.II.

reddit.lib.2.quæst.5.sub num.40.& seruatum in Sacro Concilio eo patrocinante testatur Vrsill.ad Afflic. decis.142.n.1. ex Iasone dicto loco. Afflict.de execut.§. 7.cap.94.n.5. Lazar.consil.19.nu.1. in fine.Mantica de tacitis, & Ambig. conuent. tit.5. lib.15. num.2. 3. versic. vnde si creditor, & sequ.Giurba in consuetud. Messan. cap.9. Gloss.6. par.1. num. 18. in fine Pirrus Maurus de fideiussor. section.6.cap.4.nu.59. 60. & de solutionibus cap.38. num.3.4.Gratian.disceptat.359.num.2. & num.6.& 10.& sequent.lib. 2.& discept.566.num.20. Aldobrand. cons.114.nu. 49. libr.1. Bellamer. consil.44.num.3. circa medium Ronthegall. in l.3.versic. vtique n.23.34. 92.ff. de duobus reis.Lanfranc.decis. 289. Rota in vna Romana pecuniaria 23. Martij 1607. apud Sanctissimum Ludouisium dec.302.nu.7.8.Trentacin. variar. resolut.lib.3.tit. de solution.resolut.6.n.1.2.3. & sequen. Aponte consil.81.n.10. libr.2.Costa de ratione rathæ q.130.n.1. & sequent. & nu.4. Caualcan.dec.30. n. 117. lib.2.Cepol. cautel.257.Thesaur.decision. 203. Fontanell. de pact. dota.claus.4.gloss.18.p.5.nu.48. vol.1. Cardinal. Tusch. conclus.539.lit.D.nu.2.3.8. 9.Peregrin.consil.104.n.5.lib.3. Duenna regul. 266. exceptio taciti pacti Villalobus commun.opinion.verbo.diuisio.Francisc.de Caldas Pereyra de emption.& vendit. c.33.n.56.57.60. 61.vbi relatis Bart. Cino. Alberic.Angel.Imola,& alijs contrarium tenentibus hanc receptiorem modernorum esse testatur *nu. 62.63.& n.91.92. Anna allegat.3.nu.6. Ricci. collectan.1053.Sess. decis.202.nu.23.24. lib.2.Carroc. de exeuss.p.2.q.1.nu.6.7.8.9.cum pluribus sequent.n: 32.& seq.Ioseph.Ludou.decis.Lucens.21.n.6.& seq.*

Et licet considerabilis aduersus hoc primum requisitum videatur ratio *Decij, & Curtij, Iunioris, in dicta l.si creditores C. de pactis*, qui profitentur non requiri, quod pars soluta per correum pũtualiter, nec minus correspondeat rathæ,& portioni soluentis respectu totius summæ debitæ, sed sufficere,quod pro ratha tangente correo aliqua pars soluatur.& ità à creditore recipiatur,vel petatur, ex quo creditor accipiendo à debitore soluente quicquam pro sua parte videatur facere actũ contrarium obligationi solidi, & ideò non mirum si diuisio, & remissio obligationis solidi inducitur; quia id renuntiare tantum pẽdet ab animo,& voluntate creditoris,& sic quando debitor soluit pro sua ratha,licet pars soluta rathæ punctualiter non correspondeat, videtur etiam constare de animo creditoris, quod voluit diuidere etiam daro,quod plus, vel minus solutum sit, & quod vtique illud, plus,vel minus videatur per errorem potius solutum, arbitrans creditor, & credens illam portionem solutam, vel petitam esse ratham correi soluentis, & sic ex receptione illius summæ pro parte tangente videtur induci diuisio, & remissio obligationis solidi, & dicitur isto modo constare de voluntate creditoris circa remissionem solidi, & debiti diuisionem: nec illud plus, vel minus ex errore vtriusque causatum remouet, præsumptionem voluntatis tacitè ex solutione, & receptione illius partis causatæ *Decium* secutus est pluribus relatis. *Vincent. de Anna allegat.3. num.7.* Tamen à contraria opinione nõ puto recedendũ saluo meliori teste:quia à diuersis

G dicta

dicta *Decij, & Curtij* considerandum etiam est ex erronea partis solutione, & receptione veluti ratha punctualis contingens correo soluente non causari creditoris voluntatem, & stāte errore prędicto non præsumitur ex receptione illius maioris partis, vel minoris inducta diuisio, & remissio solidi *Carroc. de excussione par. 2. quæst. 1. nu. 12. in fine* tanto magis, quod hæc solidi remissio est donationis, vel perditionis species, vt infra latius dicemus, ideo non esset capienda donationis pręsumptio, vbi etiam erroris suspicio versatur; sed potius ea sumenda est interpretatio, scilicet quod creditor eam partem receperit, vt pro ea parte obligationem extinguerit, & vltimo loco residet. *Curtius Iunior. sub num. 13. in fine*, quod comprobatur ex dispositione *l. inter eos §. 1. ff. de fideiussor. & est de mente omnium in dicta l. si creditores*, quam meam excogitatam rationem, & opinionem post hæc scripta sequutam vidi *per Trentacin. variar. resol. lib. 3. resol. 6. de solution. nu. 3. & doctissimum Franc. de Caldas Pereyra de emption. & venditio. c. 33. n. 92.* qui concludit Decij calumniam, & argumentum reijci.

5 Secundo quod creditor † de sorte principali recipiat, & non de vsuris requiritur; *Iason. Castrēs. Alexand. Soccin. Deci. Curt. in dict. l. si creditores Vrsill. dict. decis. 142. nu. 1. l. tale pactum §. post diuisionem ff. de pactis Trentacin. variar. resol. lib. 3. tit. de solutio. resolut. 6. n. 4. Costa de ration. rathæ q. 130. n. 4. Ripa in l. ex toto §. si ita scriptum n. 12. ff. de legatis 1 l. nuda C. de contrahend. stipulat. DD. in l. pacto, quo pęnam C. de pactis, & in l. si ex toto §. 1 ff. de legatis. 1. Io. Ferrariens. in l. 3. §. vtique num. 37. 39. ff. de duobus reis Franc. de Cald. Pereyr. de empt. & vendition. cap. 33. n. 58. fol. 791. & nu. 83. fol. 802. vbi late disputat. Giurb. in consuetud. Mess. c. 9. Gloss. 6. par. 1. num. 24. Pirrus Maurus de fideiuss. sect. 6. c. 4. n. 61. & de solut. c. 38. n. 5. Ricci. Collect. 1053. Carroc. de excuss. p. 2. q. 1. n. 35.*

6 Tertio quod sine † protestatione aliqua per creditorem recipiatur partis solutio, vel petatur vel vti saluo iure solidi, vel similibus verbis, quibus constet creditorem in diuisione debiti sibi per petitionem, vel receptionem partis, vel rathæ non præiudicasse. *Iason. Alex. Deci. Curt. Iunior. & alij, & præcipuè Guid. de Suzaria. Cin. Baldus Salicet. & Alberic. de rosat.* qui sicut, & Castrensis dicunt vidisse de facto seruari *in dicta l. si creditores Aretin. Soccin. Ripa n. 12. & alii in l. si ex toto §. 1. ff. de legatis 2. Costa in memoral. versic. creditor Vrsill. ad Affuct. dicta decisio. 142. n. 1. Gratian. discept. 359. num. 17. Mantic. de tacit. & ambig. conuention. lib. 15. tit. 5. num. 4. Trentacin. variar. resolut. lib. 3. tit. de solution. resolut. 6. n. 4. Roderic. de Ann. reddit. li. 2. quæst. 5. sub num. 40. Pirrus Maurus de fideiuss. section. 6. c. 4. num. 62. & de solution. cap. 38. nu. 6. Gomez in l. 58. Tauri. nu. 11. Bellon. consil. 44. Roncheg al. in l. 3. verbo vtique nu. 23. cum sequen. ff. de duobus reis. Asini. de exequutionibus §. 7. capit. 94. Costa de ration. rathæ quæst. 130. nu. 3. Giurb. decis. 46. n. 3. & in consuetud. Messan. c. 9. Gloss. 6. p. 1. sub nu. 23. Caualcan. decisi. 30. num. 117. part. 2. Cepoll. cautel. 257. Boer. decisi. 310. sub num. 8. Lauar. consil. 19. n. 3. Franc. de Caldas Pereyra de emption. & vendit. cap. 33. n. 59. Ricci. collectan. 1053. Carroc. de excuss. part. 2. quæst. 1. num. 39. 40. & sequen. Felician. de censibus p. 2. lib. 3. cap. 2. nu. 5. Azeued. l. 1. tit. 16. n. 8. lib. 5. recompil.*

Placuit tamen *Soccino in l. si ex toto §. 5. ff. de legatis 2.* ab ista communi, & proxima propositione recedere prætextu, quod protestatio prædicta veluti contraria facto creditori non prosit, nec ius solidi protestanti præseruet: cum receptio rathæ sit contra naturam integralis solutionis. At *Soccino* dupliciter, sed sufficienter respondet *Trentacin. variar. resolution. l. 3. tit. de solution. resol. 6. n. 5.*

7 Primo quod † ista protestatio est declaratiua voluntatis creditoris recipientis, & ideo potest stare simul cum facto, nec ei contrariatur, & veluti cum facto compatibilis sustinetur. *ex Bartoli declaratione in l. 1. in penult. col. C. de litis contest.* Secundo nam id, quod dicitur diuisionem esse inductam ex receptione rathę, procedit ex præsumpta mente

8 creditoris, sed † factum quando est contrariū protestationi non verè, sed præsumptè protestationem non tollit. *Gemmian. in cap. penult. §. 1. in tertio notab. per illum textum de procuratoribus in 6.* quare non obstante *Soccini* impugnatione ab ista communi non esse recedendum dixit. *Trentacin. dict. loco. Franc. de Cald. Pereyra de empt. & vendit. cap. 33. num. 84. 85. 86. Carroc. de excussion. p. 2. q. 1. n. 40. 41. & sequ.*

9 Si tamen protestatio † prædicta in ipso actu solutionis, vel petitionis fieret, alias post dictum actum consumatum non iuuaret. *Purpurat. in d. l. si creditores col. 4 n. 24. in fine versic. & intelligite C. de pact. Gratian. discept. 359. nu. 18. 19. Carroc. de*

10 *excuss. p. 2. q. 1. sub n. 10. versic. siue igitur*; Sicut † videmus similes protestationes post actum consumatum non admitti, etiam quod ab animo tātum dependeant. *glos. in l. in concubinat. n. 3. in verbo. testatione de concubi. Roman. cons. 257. primo dici potest. in fine Alex. in l. si ita scriptum 14. nu. 3. de delegat. 1. Gratian. dicta discept. 359. n. 18.*

11 Quarto requiritur, † quod omnes correi fiāt soluendo ratham suam, secus si aliquis soluendo non sit. nam tunc non inducitur debiti diuisio. *glossa magna in dicta l. si creditores. vbi communiter Doctores. Affuct. dict. decis. 142. sub n. 2. Vrsill. num. 2. ex Iasone in l. si ex toto §. si ita ff. de legat. 1. Ronchegal. in l. 3. §. vbi duo n. 39. 107. ff. de duobus reis. Costa de portion. rathæ q. 130. num. 6. Franc. de fideiussor. cap. 5. num. 441. Trentacin. variar. resolut. lib. 3. tit. de solution. resolution. 6. sub nu. 8. versi. apud me in fine. Giurb. decis. 46. nu. 3. Franc. de Cald. Pereyra de empt. & vendit. cap. 33. nu. 56. in fine Ricci. collect. 1053. Anton. Faber. lib. 8. tit. 28. C. de fideiussor. defin. 7. & lib. 4. tit. 21. defin. 20. num. 10. in allegatis Tomingi. decis. 47. Thorus in compend. decis. Neapol. vers. diuisio debiti. Ioseph Ludouic. decis. Lucens. 21. num. 3. & sequent. Pirrus Maurus de fideiussor. sect. 6. cap. 4. num. 63. & de solution. c 38. n. 2.* quamuis istam opinionem non tutam arbitratus sit *Gratian. discept. 359. n. 21. 22. & sequent. ex Iacob. de Arena. Bart. Bald. Castrens. Salicet. Alexan. Claud. Aquens. & alios per Purpurat. in d. l. si creditores nu. 34. C. de pactis, & n. 35. vbi Petrus Stella n. 7. in 2. declarat. & num. 13. in 6. declarat. & Curt. Iunior.* num.

*nu.*10. & dictam opinionem non esse veram idem dixit. *discept.*566.*n.*21. *sensit Ponte consil.*81. *nu.* 10. *in fine lib.* 2.

12 Nisi post diuisionem factam † alter ex correis non soluendo factus sit: quo casu cessat dictum quartum requisitum, quod procedit, quando tempore receptionis correus iam inhabilis erat *Purpurat. in l.si creditores n.*35. *ad finem vers.& vltra ad illum C.de pactis.Gratian.discept.*566. *nu.*23. *lib.*3. *Ponte cons.*81. *sub nu.*9.*vol.*2. *Cardin. Tusch. concl.*539.*n.*11.*lit.D.* Et secundum prædicta censuit M.R.C.in causa Comitis Sancti Marci 7.Aprilis 1612.stante solutione vnciarum 258.facta creditori per Don Ioannem de Ioenio alterum ex correis pro rata sibi tangente ex causa insolidum obligationis cum Illustriss. D. Ioanne de Padilla Adalentato Castelle tunc triremium Classis cuius Regni Generali Capitaneo,licet inde ex nouo capite deducto per Comitē exceptionis, scilicet cedendatum, fuerit per Tribunal Consistorij sententia prædicta reuocata 22. Iunij 1613.

13 Cuius exemplo † diuidi quoque videmus pensionis exactionem Domino absque protestatione consentiente diuisioni inter coemphyteutas; vel eius hæredes factę, quod si eo inconsulto facta fuisset, agere insolidum super qualibet parte fundi emphyteotici, & eius possessore potuisset. *Corne. cons.*24.*n.*17.*lib.*2. *Afflict.decis.*153. *Peregr. de iure fisci tit.*6.*lib.*6 *n.*53.*vers.attamen.& conf.*104.*n.*4. *in fine lib.*3. *Gratian.disceptat.*36.*n.*30.31.*& sequen. vol.*1. *Iason in l.*2.*n.*61. *C.de iure emphyteot.Couar. variar. resolut. lib.*3.*c.*7.*nu.*7. *Anna, allegat.*3.*n.*4. *late Caualcan.dec.*30.*nu.*118.*& sequent.p.*2. *Benedell. de retract. in princ.constitu.n.*113.*Castill.decis.*41.*num.*3.4.*lib.*1. *Anton. Faber.Co. de iure emphyteot.definit.*12. *Thorus in cōpendij decis.Neapol. verso diuisio Fab. de Anna cons.*16.*& cons.*83. *Amat. decis.*31.*nu.*18.19. *Mariscott. variar. resolut. lib.* 1. *cap.*38. *num.*1. *Aloys. de Leo in authent. qui rem n.* 20.*C. de Sacrosanct. Eccles. Boceacc. de censi.p.*2.*nu.*106. *Foller. de censibus ver.instrumentum gratię post n.*37. *Guttier.cons.*49.*n.*8. *alios affert. Giurb. in consuetudin. Messan.c.*1.*glos.*2.*n.*27.28. 30.

Principalis conclusio nostra,& si de plurib.reis debendi posita sit, & sic in dispositionibus inter viuos,& in contractibus;veriorem tamen opinio-
14 nem puto illam † extendi etiam in vltimis voluntatibus, veluti in legatario respectu plurium hęredum delegato alternatiuè per testatorem gratuatorum.qui insolidum tenerentur *iuxta dispositionem l.si ex toto* §.1.*ff.de legatis primo* nā legati exactio etiam pendet à voluntate legatariis *l. pactum*
15 *inter hæredem C.de pactis.* vnde † si per legatarium ab altero ex hęredibus partem legati pro ratha receperit, cur non dicendum inductam diuisionē, & renuntiationem solidi, prout in contractibus. *Iacob de Arena,Imola, Bald. Paul. de Castro.Ripa Vineen.Herculan.in dicta l.si ex toto* §.1. *Alex.Iason, Cinus,Salicetus, Decius,Curt. Iunior. in* 2. *lectura in dicta l.si creditores, quorum opinionem sequutus est Trentacin.variar.resol.libr.*3. *tit.de solut.* 6. *num.*7. Quamuis ex ratione fauoris vltimę voluntatis, in qua non inspicitur solutio, sed iudicium defuncti, qui in solidum obligationem induxit in vlti-

mis voluntatibus non procedere solidi diuisionē, & renunciationem senserint. *glo. Bar. Bald. Franc. Tigr. in dicta l.si creditores Bart. Angel.& Imola in l.inter eos* §.1.*ff.de fideiussor.Bar.in l.duobus in* 2.*col. ff.de duob.reis Bartol.& Angel.in d.l.si ex toto* §.1.*ff. de legat.*1. *Cardin. Tusch.concl.*539.*n.*6.*litt.D.*

16 Et quod diximus in diuisione facta per creditorem, idem dicimus procedere † si huiusmodi diuisio inter plures correos insolidum facta sit per Iudicem aliquo modo in sententia, etiā quod per iniuriam, & grauando iudex solidi obligationem remiserit, nam dum sententia durat, subsistit diuisio prędicta, fortius si eius exequutio a creditore petita sit, vel ea in rem iudicatam, quoquomodo transierit. nam pars si intendebat eam non iure latam suis debebat aduersus sentētiam prędictam tēpore habili vti remedijs *est solemnis decisio Pauli de Castro in l.inter fideiussores ff.de fideiussoribus,& in l.amissi.*§.1.*eodem,& in notabili casu consuluit. Regens de Ponte conf.*81.*vol.*2.*pracisè nu.*11. *ex prędicta Pauli doctrina,& in eodem casu consuluit contrarium Lanari, conf.*19. *& Nouissimè videndus Scipio Rouitus.conf.*20. *vol.*2. *per totum.*

Eodem modo, quod se solutione pro ratha tāgente diuisionem inducere dictum est procedere
17 † etiam in acceptilatione per creditorem eodem modo facta *Bartol. in authent. hoc ita nu.* 39. *vers. secundo quæro C. de duobus reis.Cardin. Tusch. conclus.*539.*n.*14.*lit.D.*

Notanter etiam *Bartol. in dicta authent. hoc ità*
18 *num.*38. *C. de duobus reis* ampliat. quod † sicuti creditor ratham recipiendo circa solidi renunciationem sibi pręiudicat, ità cęteris correis credendi, ope tamen exceptionis pręiudicat diuisio prædicta ab altero credendi correo facta sequitur *Card.Tusch.concl.*539.*n.*16.*lit.D. vol.*2.

19 In omni quoque † debitorum specie ampliatur procedere dispositionem *dict. l.si creditores*, dum modo in solidum fint obligati, aut ex conuentione *vt toto tit.ff. de duobus reis*, aut quia lex illos insolidum astringi voluit, vt in fideiussoribus, qui insolidum obligantur *vt in* §.*si plures instit. de fideiussoribus*, quod idem in pluribus tutoribus, & curatoribus sancitum est *in l.*2.*C.de diui.tutelæ*, quod probat *textus in d.l.si creditores* quatenus generaliter nulla facta distinctione de creditoris, vel debitoris specie loquitur, vt ponderant. *Alex.ibi poteft.n.*6.*& Iason ante n.*2. illum textum ad fideiussores extendētes sequitur *Franc. de Caldas Pereyra de empt.& vendit. c.*33.*n.*65.

Sed exceptione prędicta taciti pacti correis, vel insolidum obligatis absentibus quæsita, vt pro suis rathis a creditore conueniantur ex solutione facta ab altero ex correis pro sua ratha creditore recipiente, vel ità petente non leuis, nec vulga-
20 ris circa hoc possit oriri difficultas an scilicet † correis absentibus ex solutione huiusmodi, & tacito pacto ius sit, quæsitum in reuocabiliter, itaut soluentis pœnitentia illis non noceat. Quo circa resoluendum videtur fortissimis medijs pactum prædictum correis quęsitum nuda voluntate, & pœnitentia correi, eo modo sol-
21 uentis posse reuocari; tum quia † alteri per alterum non quæritur ius, & obligatio etiam

naturalis. *leg. stipulatio ista habere licere §. alteri ff. de verbor. obligation. & in §. alteri institut. de inutil. stipulat. Amb. de pactis nu. 109. Gabri. de verbor. obligat. concl. 1. nu. 1. Roman. cons. 441. nu. 5. Surd. cons. 179. num. 22. & de alimentis tit. 8. priuil. 73. num. 1.* Item exceptio oritur. *Secundum nota. in l. si tibi decem §. pactus ff. de pactis l. si actionem secundum lecturam Iacob. de Rauenn. Petri. Cini & Salicet. C. de pactis Tiraquell. de retract. lignag. § 1. gloss. 9. num. 127.* Quare cum is, qui soluit, licet correus extraneus sit, neque ex iis personis sit, per quas acquirere possimus, consequens est ex sua solutione non posse alijs correis etiam exceptionem acquiri, nè vltra partem sibi pro virili
22 competentem exigantur; tum quia † ratum habere non possumus, quod nostro nomine gestũ non est, *ad textum in l. si pupilli §. sed si ego ff. de negot. gest. notatur in cap. ratum de regulis iur. in 6. Corne. cons. 34. in fine vol. 4. Crot. cons. 15. num. 7. & sequent. Cephal. cons. 248. num. 35. Meno. cons. 12. num. 22. Surd. cons. 9. n. 52. cons. 183. n. 40. decis. 33. nu. 15. Lancellot. de attentat. p. 1. cap. 1. nu. 74. to. 4. comm. opin. loco. 12. tit. 16. cap. 2. Osasc. decis. 138. nu. 17. Rota Auenion. decis. 13. Gallia cons. 64. numer. 26.* consequens videtur, cum prędicta species solutionis solius soluentis nomine facta sit, correis etiã illam ratham habere volentibus irreuocabiliter
23 prodesse non posse: tunc etiam quia † conuentio facta cum aliqua persona ad aliam porrigi non soleat. ad notata *in l. iubemus C. ad Velleianum, & in l. si ita stipulatus §. Chrisogonus ff. de verbor. obligation. l. si vnus §. ante omnia ff. de pactis Ruin. consi. 11. n. 8. vol. 1. Crot. cons. 89. n. 9. Paris. cons. 100. nu. 61. 63. vol. 1. Alba. Mandell. cons. 3. nu. 13. Cephal. consil. 317. num. 15. Capell. Tolos. decis. 263. Natta cons. 94. num. 7. Castrens. cons. 70. lib. 2. Roman. consil. 472. in princip. Surd. cons. 170. nu. 2. lib. 2. consil. 179. nu. 19. consil. 60. nu. 25. cons. 262. nu. 56. consil. 424. nu. 13. decis. 132. num. 7. Tiraquell. de retract. Consang. §. 1. gloss. 9. num. 127. Peregrin. de fideicom. art. 52. nu. 16. Rebuf. ad Regias constitu. tit. de lit. obligat. art. 1. glos. 9. num. 28. 29. Mansuerium, Imbertum, & alios allegans Casanate cons. 29. num. 28. Menoc. lib. 3. præsu. 13. n. 6. Peregrin. cons. 4. num. 3. Eugen. cons. 83. n. 16. Berrett. cons. 44. nu. 11. consil. 146. n. 4. Intrigl. singul. 64. nu. 42. lib. 3. Vincent. de Franc. decis. 477. nu. 2. Molfes. in consuet. Neapol. to. 1. par. 4. tit. de renunciation. quæst. 7. num. 28.* Tan-
24 dem refragare videtur illa propositio † inter absentes pacta iniri non posse, nec eis acquiri, nisi nuntius, epistola, vel stipulatio interijceatur, vel aliud æquipollens, *vt in l. 2. ff. de pactis & in l. consensu ff. de action. & obligation. & in l. absenti ff. de donation. l. quæcumque gerimus ff. de action. & obligation. glossa final. communiter recepta in l. illud. Cod. de Sacrosanct. Eccles. Bart. in dict. l. absenti in princip. Paul. de Castr. in l. nuda ratio ff. eod. Roman. cõsil. 195. num. 1. Corne. consi. 73. num. 7. & cons. 254. volu. 3. Gozzadin. consil. 87. num. 8. Alex. cons. 110. vol. 1. & cons. 131. col. 2. vers. nec prædictis vol. 4. Aretin. cons. 17. Paris. cons. 88. num. 15. lib. 3. Guidon. Papa decis. 222. Capicc. decis. 180. n. 8. Clarus. §. donatio q. 12. Ancharan. cons. 169. Gabr. cons. 112. lib. 1. Ruin. cons. 131. n. 4. lib. 1. Boer. decis. 353. nu. 3. Tiraquell. in l. si vnquam in verb. libertis nu. 84. C. de reuocand. donation. Peregr. de fideicom. art. 53. n. 3. 4. Surd. cons. 179. n. 21. lib. 2. Becci. late consil. 65. nu. 4. 5. 6. Seraph. de iuramento priuil. 25. Meno. cõs. 331.*
25 *nu. 93. lib. 4.* quæ procedunt etiam † in pacto resolutiuo, seu liberatorio, quod absenti non prosit, nec naturalem obligationem oriri, nec exceptionem dixit. *ab ex ea de pactis n. 57. nu. 124.* Proin-
26 de videtur, † quod pactum factum in fauorem tertii absentis absque nuntio, Epistola, vel stipulatione legitima posset in absentis prejudiciũ quandocumque reuocari, & sic pęnitentia debitoris soluentis, ratham in virili obligatione, & exceptionem taciti pacti ex huiusmodi solutione quęsita cęteris correis prejudicare posse *ex Bartoli doctrina in l. qui Romæ §. Flauius ff. de verbor. obligat. Bald. in l. cum a Socero. C. de iure dotium Couarr. variar. resolutio. lib. 1. cap. 14. nu. 7. Clarus §. donatio. q. 13. versic. difficultas est.* Vbi de veriori, & magis communi testatur, & quod si casus contingeret non auderet ab ea recedere in iudicando vel consulendo *Peregr. de fideicomm. art. 51. n. 43. & sequen. & cons. 8. num. 35. lib. 1. infinitos affert. Gabr. de donation. concl. 5. nu. 1. qui Bartoli veriorem sequuntur opinionem Rolan. cons. 19. n. 19. vol. 1. Surd. cons. 150. n. 102. lib. 1. cons. 351. n. 35. lib. 3. & decis. 209. Vivi. decis. 257 Fab. de Anna consil. 32. 52. Molin. de iust. & iure lib. 4. c. 2. n. 74. Gratian. discept 49 nu. 40. & discept. 575. nu. 7. Cephal. cons. 312. nu. 104. Menoch. cons. 270. n. 74. 75. Mantic. de tacit. & ambig. conuẽ. lib. 13. tit. 48. n. 8. & 9. Ant. Faber. in C. lib. 8. tit. 37. de donat. quæ sub modo definit. 2.* sed aduersus Bartoli opinionem etiam communiter alii te nuerunt *vt refert Fabi. de Anna cons. 32. nu. 32. nu. 1. lib. 1. Fachin. controuer. iur. lib. 8. c. 89. & alii.* Quamuis stipulatione interueniente ius irreuocabiliter absenti acquiratur, vt ex magis communi, & veriori alias plenius diximus. *in resol. 63.* & pro ista opinione *post Paulum de Montepico, & Petrum stellam insurgit. Alciatus. in l. si Creditores C. de pactis.*

Quæ & si valde vrgere videantur, verior tamen est contraria opinio, quod immò correis exceptio taciti pacti acquiratur ex huiusmodi solutione irreuocabiliter, & in contrarium adducta
27 Vnico Verbo dissoluuntur, † quia procedunt in pacto expresso, per quod alteri per alterum non potest ius aliquod acquiri; Secus in tacito pacto resultante ex receptione particularis solutionis. hoc enim pactum tacitum hanc specialem prærogatiuam habet, vt Correis quãuis absentibus prosit, & commodum afferat, quod esse speciale in pacto tacito docuit. *Bald. in authent. si quas ruinas col. penult. C. de Sacrosanct. Eccles. et est de mente omnium in dicta leg. si Creditores Cod. de pactis, & in leg. 2. eodem titul. vbi notant. Doctores maximè Alexan. in leg. si cum emptore num. 2. ff. eodem. titulo* eamdem etiam sententiam tenuit. *Decian. in dicta leg. si Creditores num. 5. post Bartol. & alios ibi Alexand. in l. si cum dotem ff. solut. matrim. Bald. in l. 3. §. final. ff. de negot. gest. per l. 4. eod. tit.* vbi voluit donationem pręsumptam absenti prodesse *idem Peregrin. de fideicom. art. 51. sub num. 3. versic. fallit in donatione,* & istam sequitur *cum Bald. admissa longa disput. & apertis iuribus Franc. de Caldas.* Pereyra

Pereyra de emption. & vendict. cap. 33. a n. 66. 67. ad num. 79. Carroc. de escussion. par. 2. quæst. 1. a nu. 50. ad num. 54. Laderch. consil. 131. versic. nec dicatur in fine.

28 In annuis tam præstationibus † veluti in vno ex correis debendi ex causa annui census, si vnus ex eis, licet in solidum obligatus, pro sua ratha soluat, vel conueniatur cum omnibus requisitis ad diuisionem debiti inducendam: non ideo erit aliorum diuisa obligatio respectu sequentium canonum, & præstationum: Sed tantum respectu catameni, & præstationis illius anni, quo alter ex dictis correis ad ita soluendum pro ratha sua fuerit admissus. *Alciat. in l. si creditores nu. 15. Co. de pactis ibidem Petr. Stella column. 5. ad finem nu. 41. circa medium vers. veruntamen non est ab hac limi-*
29 *tatione. Gratian. discept. 359. num. 13. 15. &* † quo ad alios fructus iam maturos, & decursos dixit. *Stella dict. loco num. 42. ad num. 48.* vt non censeatur inducta diuisio *Roderic. de annuis reddit. lib. 2.*
30 *q. 5. nu. 40.* Qui in † solutione, & receptione rathæ sortis principalis solutæ ab altero ex correis debendi in solidum census præstationi obligato, & redimente pro sua parte, vel ratha, resoluit diuisionem, & renunciationem solidi induci, & exceptionem taciti pacti cæteris, Correis insolidum obligatis acquiri. *Gaurb. decis. 46. num. 3.* & sentit *in consuetud. Messan. cap. 9. Gloss. 6 p. 1. num. 24. in fine* dum remittit *ad Rodericum dicto loco*, etiam si toties solutio, reiterata sit, vt præscriptioni sufficiat. Nam præscriptionem nostra suprema tribunalia non admittunt, nisi immemorabilem. Itē
31 † ror deberent esse perscriptiones perfectæ, quot sunt præstationes. *Surd. consi. 302. nu. 8. libr. 3. Ponte consil. 48. n. 11. lib. 1. Gratian. discept. 359. n. 14.*
32 Quod, quid sit † in censu, & annua præstatione emphyteusis, vbi inter plures emphyteutas heredes, vel possessores emphyteusis diuisio, & renuntiatio solidi inducitur, vt censuit, & refert iudicarum *Peregrin. consi. 104. lib. 3.* si fuerit pro sua ratha exactum à Domino à qualibet emphyteusis possessore *ex Fulgos. consi. 80. visa, & fuisse decisum* refert *Vincentius de Anna alleg. 3.* Quamdiu enim diuisio facta non est ius Canonis annui est indiuiduum *Anton. Faber. C. de iure emphyteot. li. 4. tit. 43. defini. 39. & num. 9. in allegatis.* Et ratione magni præiudicii versantis circa dictam remissionem solidi obligationis, & debiti diuisionem; quasi id donare, vel perdere sit Administratoribus
33 non permissum prohibita † est diuisio prædicta, tutoribus, & procuratoribus, etiam cum libera, & Administratoribus quibuscumque nisi de eorum mandato specialiter constaret: qui non possunt agendo pro ratha, vel debiti solutionem recipiendo creditum diuidere. *Alex. & Iason. in l. pręses. C. de transaction. idem Iason. in l. ius Iurandum, quod ex conuentione ff. de iure iurando. Ripa in l. si ex toto. §. 1. n. 19 ff. delegat. 1. Alciat. in dict. l. si creditores C. de pactis. ad finem glos. 1. Ronchegal. in leg. 3. versic. vtique n. 43. ff. de duobus reis. Petr. Stella in repetit. l. si creditores nu. 56. C. de pact. fol. 188. tomo 7. repeten. Gratian. disceptat. 359. nu. 11. Lanar. consil. 19. num. 4. Franc. de Caldas Pereyra de emption. & venditio. capit. 33. numer. 93. Carroc. de escuss. Ant. de Amat. P. II.*

part. 2. quæst. 1. num. 54. & sequent.

34 In prohibitis quoque † alienare ex maioritate rationis, veluti in minore, id prohibitum quoque ampliat. *Stella per Gratian. discept. 359. num. 12. Ponte consil. 81. sub n. 9. volum. 2.* vbi quod saltim via restitutionis in integrum minori succurri dicto casu dicit. *ad textum in l. amissi §. inter ff. de fideiussor. Francis. de Caldas Pereyra de empt. & vendit. c. 33. n. 93.*

Sed quod diximus diuisionem induci ex receptione rathæ cum omnibus requisitis, vt supra,
35 restringitur † non procedere in pluribus fideiussoribus, & correis insolidum beneficium diuisionis inter se de iure habentibus, *ad textum in authent. de duobus reis in princip.* Nam cum tunc ex necessitate iuris creditor dicatur recipere ratham solutam, non dicitur fecisse pactum de non petendo reliquum; sed conclusio procedit, si id creditor faciat ex libera voluntate, & nullo iure cogente, quod probatur *ex dict. l. inter eos §. 1. ff. de fideiuss.* post longam discussionem *dixit Trentacin. variar. resolut. lib. 3. tit. de solution. resol. 6. n. 6. Cardin. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. libr. 15. tit. 5. nu. 3. vers. sed quod Cardin. Tusch. concl. 539. nu. 10. litt. D.* nisi per correos dicto beneficio diuisionis renuntiatum esse proponatur, quod de iure non dubitatur permitti, quo casu procedit nostra conclusio. *Alexan. in dict. l. si creditores Ripa in l. si ex toto §. 1. sub n. 11. ff. deleg. 1. vbi Vincen. de Herculan. in pennlt. col. in fin. Trentacin. variar. resol. lib. 3. tit. de solution. resol. 6. nu. 6. in princ. Anton. Faber. in C. lib. 4. tit. 21. definit. 20. num. 11.* Ideo in Regno de plano procedit nostra conclusio stantibus prægnātissimis clausulis, in instrumentis de stylo apponi solitis renuntiationem prædicti beneficii diuisionis inducentibus respectu creditoris.

Vltra quod nec sine contradictore stat, quod dictum est de pluribus fideiussoribus beneficium diuisionis inter se habentibus. Nam contrarium resoluit. *Alexan. in l. si ex toto §. 1. col. final ff. delegat. 1.* motus ex generalitate *dictæ l. si creditores, et per l. in his §. 1. & l. quoties ff. de solution.* Nec vrget fundamentum contrarię opinionis, quamuis creditor potuerit compelli, vt ratem accipiat: non tamen potuit compelli adijcere in receptione, quod pro ratha portione soluentis quota vel virili recipit. Item potuerat etiam cum protestatione de non diuidendo debitum recipere, vt inde constaret noluisse diuidere, quod cum creditor, non fecerit potius voluntarie quin ex necessitate solutionem recepisse dicendum est, & cum in eo concurrant omnia de quibus *in dicta l. si creditores* resoluendum non sibi minus nocuisse particularem debiti solutionem, quam cuique alio creditori; quam opinionem sequutus est *Francisc. de Caldas Pereyra de emption. & vendition. cap 33. sub num. 65. versic. quo circa.*

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata nō visis actis vtrinsque partis est nulla. Amplia n. 2. 3. 4.*
4 *Sententia est nulla non visis scripturis ab extra præsentatis.*

G 3 Scri-

Scripturæ ab extrà sunt de actis.
5 *Recitatio processus fit in feudalibus.*
6 *Visa Iudicis super scripturis apposita an probet causæ cognitionem interuenisse, & n. 10,*
7 *Assertioni Iudicis regulariter non creditur.*
8 *Assertioni Iudicis non creditur, quando eius sententia redargueretur nulla, vel valida resultaret.*
9 *Assertioni Iudicis non creditur testanti causæ cognitionem interuenisse,*
11 *Sententia non est nulla, si deficiat visa super Processu, quando aliundè constare posset causæ cognitionem interuenisse,*
12 *Sententia est nulla, licet sit apposita, visa super Processu, si tamen constet etiam præsumptiuè Iudicem causæ cognitionem non adhibuisse 14.*
13 *Causæ cognitio non præsumitur ex temporis breuitate.*
Sententia præcipitanter lata est nulla. n. 13.
15 *Conclusio in causa non requiritur in summarijs causis, & alijs.*
Declara vt n. 19.
16 *Conclusio in causa fit per citationem ad collationem Processus, seu scripturarum parte non comparente, vel nihil apponente.*
17 *Processus, & scripturæ non statim atque Pars fuerit citata ad earum collationem mittuntur Iudici, sed stant in Archiuio per spatium 24. horarum.*
18 *Sententia non visis actis partis aduersæ non est nulla si Pars fuerit citata ad collationem Processus, & scripturarum, & fuerit negligens in mittendo iudici acta ad eius fauorem præsentata.*
20 *Conclusio in causa an sit de iudicij substantia in causis ordinarijs.*
Quid ex Ritus dispositione. n. 21.
Declara n. 24. sequent.
22 *Conclusio in causa an sit de forma in causis sūmarijs. Declara num. 24. sequent.*
23 *Aduersarius cogi potest ad concludendum in causa.*
25 *Summariè iuxta formam ritus quando dicatur Processum.*
26 *Ordinariè iuxta formam ritus quando dicatur fuisse Processum.*
27 *Definitio cui non conuenit, nec conuenit definitum.*
28 *Collatio Processus, & scripturarum habet vim conclusi.*
29 *Conclusio causæ fieri potest ab vna tantum parte altera inuita.*
30 *Iudex ex officio potest in causa concludere.*
31 *Missio scripturarum siue Processus ad Iudicem habet vim conclusi.*
32 *Missio ad effectum, & contrarium effectum habet vim conclusi.*
Declara nisi adsit protestatio cum potestate addendi, & probandi; ex qua Impeditur conclusio. n. 33.
34 *Apertio punctorum, & Processus recitatio habet vim conclusionis in causa.*
35 *Vltimus actus habet vim conclusi in spolio, & alijs summarijs.*
36 *Conclusio in causa, nec publicatio fit in spolio.*
37 *Visa super Processu habet vim Conclusi.*
38 *Termini lapsus ad probandum, & probatum habendum habet vim conclusi.*

ARGVMENTVM.

Pars ad scripturarum collationem citata, num possit de nullitate sententiam arguere ex capite, quod per iudicem actis vtriusque partis non recognitis pronunciatum sit. Ad intellectum capitulorum ritus 134. & 171.

RESOLVTIO LXXI.

Acta litis, & causæ ab vtraque parte ius dicenti, vt instructus ad decisionem causæ deueniat, & cognitis partis vtriusque iuribus eisque auditis; nè in ciuiliter iudicet tota lege non perspecta,
1 mitti eurantur *Liu Ciuile ff. de legibus* quibus † per eum non visis nullius roboris redditur, quod inde prounntiatur. *Bart. & Doctores in l. prolatam C. de sentent. cap. abbate sane de re iudicata in 6. Felin. in cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ. num. 13. & nu. 17. de Constitut. Paris. consil. 124. nu. 1. & sequent. libro 4. Cephal. consil. 518. n. 43. Angel. in §. oportet in authent. quomodo oport. Episcop.* vbi loquitur, quando non sunt visæ exceptiones rei. *Vant. de nullitate ex defectu process. num. 34. Hippolit. de Marsil. de bannitis in Verbo sententia. §. 4. n. 91. & §. 6. nu. 42. Grammatic. consil. 96. in ciuil. Cagnol. in l. 2. n. 64. 66. 67. & 68. C. de edend. vbi Curt. & Ripa Bart. nu. 18. Bolognett. n. 40. Petr. de Gregor. de iud. caus. feudal. q. 37. Cumia ritu 76. nu. 127. & 128. Gabri. de sentent. conclus. 9. nu. 10. Vers. contrarium. Mastrill. decis. 80. n. 1. lib. 1. Castill. decis. 45. n. 5. 7. lib. 1. Menoch. de arbitrar. lib. 1. quæst. 33. num. 6.* siue
2 † Interloquutoria, siue diffinitiua sit *Paris. consil. 124. n. 1. 3. 22. lib. 4. cons. 185. nu. 47. lib. 3. Cumia*
3 *ritu 76. nu. 127.* Quod † maximè procedit, quando scripturæ non visæ releuanter faciunt ad causam *Felin. in cap. Ecclesiæ Sanctæ Mariæ col. 7. vers. 9. de Constitut.* vbi dicit veriorem, & communiorem esse doctorum sententiam *Mastrill. decis. 80. num. 2. lib. 1.*
4 Etiam † si scripturæ post conclusum in causa (quas ab extra ex fori consuetudine appellamus) præsentatæ parte citata visæ non fuerint, sententia erit nulla: Quia sunt de actis, cum sint parte citata præsentatæ *ex Pragmatica Excellentissimum Comitis Aluæ de anno* 1589. per quam fuit dispositum omnes scripturas ab extra fore præsentandas parte citata: & consequenter de actis fiunt *ex Guid. Papa decis. 241. Bolognett. in l. 2. nu. 29. Cod. de edend.* & vltra de mandato iudicis præsentatę dicuntur de actis *ex Bald. in leg. illud unic. 3. versic. deinde nota Cod. de Sacrosanct. Eccles. Pacta. de probation. cap. 65. num. 4. part. 1. Bolognet. in l. 2. num. 28. C. de edend.* vt de Anno 1607. fuit decisum in Cōsistorio inter Don Ioseph Russo cum Don Aloysio de Magistro Antonio vt testatur. *Castill. decis. 71.*

Ideo-

5 Ideoq. in feudalibus † fieri recitationem Processus in Iudicio *dixit Petr. de Gregor. de iudic. caus. feud q.37.*

Constare igitur debet pro sententiæ validitate iudice partes audiuisse, & Instructũ de causa fuisse nè dum scripturas simpliciter visas fuisse hinc vtimur Iudices apponere solere visam super scripturis super quibus pronuntiant *vt dixit Mastrill. decis. 80. num. 2. lib. prim.*

Quæ super scripturis, vel processu terminando
6 per Iudicem apposita † licet sola non faciat testimonium ad plene probandum iudicem fuisse instructũ, processum visum; causæque cognitionẽ
7 fuisse adhibitam: cũ Iudicis † Assertioni in quocumque casu non credatur *c. cum à nobis de testibus c. post cessionem de probation. l. eo. C. de appellat. Dec. l. 2. num. 35. C. de edend. Gabr. de sentent. concl. 9. num 12. lib. 2. Menoch. de arbitr. casu 187. num. 31. & libr. 1. quæst. 76. Farinac. quæst. 9. num. 7. & quæst. 46. a num. 76. & sequent. Mastrill. dec. 195. n. 1. lib. 2. Mascard. de probation. conclus. 951. num. 2. & nu. 10. Gratian. decis. 100. num. 11. dec. 198. num. 34. Surd. cons. 472 n. 37. cons. 452. n. 54.* Et maxi-
8 me † in eo, quod redargueretur eius sententia nulla, vel valida redderetur *dixit Butr. in cap. cum à nobis num. 10. col. 4. vers. secundo quando proceditur Felin. nu. 8. vers. Item procedit conclusio de testibus Aufrer. de reprobat. testibus num. 11. verbo arbitrer versic. procederet etiam ista conclusio Crauet. cons. 265. per totum Menoch. de arbitrar. quæst. 73. num. 8. Mascard. de probation. conclus. 124. nu. 9. Hector. Emill. de testibus verbo arbitrer num. 15. Farinac.*
9 *q. 60. num. 108.* quemadmodum nec Iudici † creditur attestãti causæ cognitionem interuenisse *Hyppol. de Marsil. in tractat. de Bannitis in verbo sentent. §. 6. num. 46.*

10 Concurrentibus tamen † aliis adminiculis, vel coniecturis dicta visa causæ cognitionem interuenisse probat, & iudicem fuisse de causa instructum ad validitatem sententiæ, vel vt si aduocati aut Causidici fuerit auditi, vel aliter Iudex informatus, vel si apparerent scripturę ab eodẽ Iudice tacturatæ vel motiuatę, etiam super his data ipsius Iudicis conscientia, vt discusso negotio fuisse decisum in Consistorio pluries testatur *Mastrill. dicta decis. 80 nu. 11. & 12. ex Ancharan. cons. 439. Crauett. dicto loco. numer. 22. Mascard. de probation. conclus. 951. num. 15. Decian. cons. 18. num. 202. volum. 1.*

11 Cæterum & si † super processu, vel scripturis deficiat visio manu Iudicis non scripta; si tamen aliunde apparere posset causæ cognitionem per Iudicem fuisse adhibitam, valida erit sententia *Bolognett. in leg. 2. nu. 39. versic. Præterea si notarius Cod. de edendo Castrens. cons. 19. lib. 1. Paris. cons. 79 vol. 1. Castil. dec. 71. n. 6. Mastr. dec. 80.*

12 Vnde ex diuerso † licet in dorsum Processus fit annotata visio per Iudicem, si tamen aliunde constare posset extrinsecè etiam præsumptiuè iudicẽ causę cognitionem nõ adhibuisse sententia quoque erit nulla. Nam vis nõ stat in mera visione scripturarum ad validandã sententiam, sed in cognitione, & discussione causæ: licet scripturarum visio Pars cognitionis sit principalis vt aduertit.

Castil. dec. 71. nu. 4. Cuius potest esse exemplum si
13 † magnus processus terminandus Iudici oblatus in sequenti die fuerit decisus: quamuis in dorsum eius apponatur visa, cum verisimilitudini congruum satis sit, Iudicem infra tãm breue spatium temporis non potuisse de causa mature prout decet, instrui, & sententia erit nulla tamquam præcipitanter, & sine causæ cognitione prolata; cum præcipitatio in sententiis sit nouerca iustitiæ *Bart. Bald. & alij in l. prolatam C. de sententijs Alex. & alij in l. 2. C. de edendo, & l. Iudex. C. commination. vel Epistol. Felin. & alij in cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ de Constitution. Soccin. cons. 66. viso n. 2. & cons. 87. pensatis n. 5. & seq. & cons. 92. n. 12. libr. 4. Paul. de Castr. cõs. 336. volum. 2. Ancharan. cons. 255. Decian. cons. 544. nu. 18. Paris. cons. 89. n. 47. libr. 1. Crauett. cons. 153. & cõs. 179. in principio. Menoc. de arbitrar. lib. 1. quæst. 19. num. 7. & quæst. 42. & cons. 208. num. 17. 18 libr. 3. Gabriel. de sentent. lib. 2. conclus. 6. a nu. 5. cum plur. sequent. Mascard. de probationibus. conclus. 241. a num. 2. & seq. & conclus. 1296. num. 36. 37. Ferret. cantbel. vltima nu. 8. 9. Alciat. regul. 3. præsumption. 9. num. 8. Grãmatic. dec. 15. num. 13. Vant. de nullitat. ex defect. process. num. 30. & sequent. Muta decis. 12. num. 28. Eugen. cons. 1. num. 51. 52. Milanens. decis. 2. num. 35. part. 1. Castill. decis. 71. num. 5. & decis. 194. num. 63. Surd. decis. 334. n. 4. p. 2. Cephal. cons. 518. num. 42. lib. 4. Caualcan. decis. 46. a num. 454. sequent. lib. 1. Decian. cons. 38 n. 69. lib. 3 Becci. cons. 52. nu. 113. Paris. de Puteo de sindicatu vers. sententia ca. 8. num. 1. 2. Muscatell. in praxi p. 7. Glosa sententiam a num. 28. 29. & sequent. Trois. ritu 86. num. 3. Simoncell. da decret. lib. 3 titul. 7. inspect. 3. num. 17. Riccius in sua praxi. dec. 8. lib. 3.* vel si tempore decisio-
14 nis † coram Iudice non curauerit pars omnes scripturas apportari facere: quamuis à principio fuerit super eis apposita visa ordinaria, vt moribus receptum est. Quod fit, vt tempore, quo causa votanda est, diligentius Iudex proferat, cum multis inuolutus negotijs immemor præsumatur de gestis coram eo à principio; quamuis fuerit tunc temporis de omnibus instructus *Iuxta notata per Decium, & Ripam vbi Cagnol. num. 63. in principio, Bolognet. num. 14. & 34. vers. non in meritu, & num. 42. vers. sextus intellectus in leg. 2. C. de edendo Menald. cons. 38. num. 28. volum. 1. Surd. decis. 175. numer. 10. per Castil. decis. 71. numer. 8. & seq. lib. 1.*

Inoleuit Igitur praxis, & cauthela pro euitanda nullitate sententiæ ex isto Capite visionis
15 actorum, vt in summariis † causis, & in aliis in quibus non fit formale conclusum *vt post Marant. de ordini Iudic. p. 4. distinct. 9. num. 22. Petr. de Gregor. de Iudic. caus. feudal. q. 21. num. 2. 3. Burs. cons. 129. num. 24. Cumia ritu 39. num. 63. Cardin. Tusch. conclu. 559. num. 13. littera C. volum. 2. Castill. dec. 196. numer 3. 4. lib. 2. Carauita ritu 75. num. 1. ritu 238. numer. 3. Alexandr. cons. 84. volum. 4. Roman. cons. 175. Afin. in praxi §. 3. c. 11. n. 1. §. 23. cap. 6. limit. 7. nu. 2. Capic. dec. 1. n. 33. 34. Afflict. decis. 272. num. 4. in cap. 1. nu. 109. de inuestitur. inter domin. & vassal. & in Constit. Iuris peritorium num. 41. & in Constitut. pacis culturam numer. 54. &* in

in const. vniuers. n. 6. 7. Giurb. dec. 74. n. 1. Menoch. de arbitrar. quaest. 35. nu. 11. & de adipiscenda possession. remed. 4. n. 682 Vant. de nullit. ex defectu process. num. 45. Scacela de iuditijs libr. 2. cap. 12. num. 8. Misinger. obseruat. 17. num. 1. centur. 3. Mascard. de pro-
16 batton. conclus. 1176. n. 47. citetur Pars † ad collationem scripturarum, qua citata non comparente, vel nihil opponente fit collatio, & conclusium dicitur esse in causa Afflict. in Constitut. vniuersos n. 6. lib. 2. rubr. 44. Muscatel. in praxi p. 7. gl. script. n. 12. Magon. dec. Florent. 39. Bellam. dec. 55. & decis.
17 552. Ricc. Collect. 1478. Et non statim † vel eadem die mittuntur scripturae Iudici, sed statim in Archiuo per spatium 24. horarum vt testatur Muta ritu 171. n. 25. quod fit ad hoc vt Pars ad collationem scripturarum citata ex parte sua in dicto tempore curet vt mitatur etiam inclusae, seu sutae iudici omnes scripturae, & acta facienria in eius
18 fauorem, quae † si negligens fuerit in hoc curando, & Iudex pronunciauerit super actis, & scripturis ab vna parte tanto missis valide pronunciauit: nec potest infringi sententia, ex quo non visis actis partis aduersae pro lata sit, quia suae negligentię hoc sibi imputet pars est doctrina Felin. in c. Ecclesiae Sanctae Mariae num. 18. de Constitution. magis in expresso Prouinzal. in addition. ad Bertach. in verbo sententia. Gabr. de sentent. conclus. 9. num. 15. Cassador. decis. 2. num. 19. de appellation. quos sequitur Intrigliol. singular. 87. num. 2. libr. 2. & testatur Cumia in ritu 77. secundum eius ordinem num. 26. & num. 127. & ita fuit decisum in Curia primarum appellationum huius vrbis pro Donna Laura Vaidina Contra Paulum Anzalone de Anno 1622.

Animi aduersione tamen dignum est circa
19 † id, quod supra diximus conclusionem non requiri in causis summarijs, procedere tantum in summariis iuxta formam Pragmaticę nouissimè, per quam causae omnes in regno effectè sunt summariè Mastrill. decis. 237. lib. 3. Nam licet de iure
20 controuersum sit † an conclusio in causa sit de iudicij substantia: & quod de iure communi non requiratur in ordinarijs, nisi in causis Ecclesiasticis. Abbas Fel. in c. cū I. & A. de re iudicat. Cardinal. in Clement. saepe §. Et quia a q. 19. de verb. signific. Vant. de nullitat. ex defect. process. n. 45. Cumia ritu 39. n. 63. Troisi ritu 40. n. 2. Caraual. ritu 238. vbi latè & ritu 75. n. 2. Marant. de ordin. iudic. p. 4. distinct. 9. n. 23. & p. 6 actu 15. n. 9. Mising. obseruat. 17. cent. 3. Menoch. de arbitrar. lib 1. quaest. 35. num. 8. Afflict. in constitution. Vniuersos lib. 2. rubr. 44. num. 6. Muscatell. in praxi par. 7. Glos. de iure num. 8. Afini. in praxi. §. 3. cap. 11. num. 3. & §. 23. cap. 7. tamen ex
21 † forma ritu 171. conclusio in causa in ordinariis est de forma; quia dicitur ibi concludatur, & cetera. Ita notat ibi Fimia quem refert Muta ibid. nu. 22. & in Consuetud. Panormit. c. 2. n. 3. & cap. 5. num. 27. & cap. 67. num. 14. Corsett. libr. 2. quaest. Forens. 11. qui in feudalibus, & hoc est indubitatum.
22 Pariter † ex forma Ritus 39. seu 134. Conclusio in causa est de forma, etiam in summariis iuxta formam ritus Mastr. dec. 237. lib. 3. Cumia d. Ritu
23 39. num. 63. Inde est vt aduersarius † cogi possit ad concludendum in dictis causis Guid. Pap. dec. 587. vbi additio Iason. in l. admonendi num. 50. 51. ff. de iure iurando refert. Muta d. Consuetud. Panbor. 5. n. 27. & seq. Menoch. de arbitrar. libr. 1. quaest. 35. num. 7. Afflict. in Constit. Vniuersos. num. 6. rubric. 44. lib. 2.
24 Quod declaratur tamen † procedere si fuerit ordinariè, vel summariè iuxta formam ritus processum: Secus si alio modo Iuxta formam Pragmaticae, vel ex abrupto; quia tunc conclusio non
25 requiritur. Ideo † summariè Iuxta formam ritus tunc dicitur procedi, quando fit citatio incusatur Contumacia, & fit litis contestatio Bartol. in l. ne quicquam §. de plano ff. de officio pro consul. Ioan. Aloys. de Settimo d. ritu 134. vbi alij, & Cumia n. 3.
26 & qualiter procedatur dixit ritus praedictus † Ordinariè vero Iuxta formā ritus dicitur processum, si fuerint seruata contenta in cap. Ritus 171. vbi Cumia, & Muta latè verū si nullo ex dictis modis fuerit processum non potest dici conclusionem
27 requiri quia cui non Conuenit † diffinitio non conuenit diffinitum l. si seruum. §. non dixit ff. de acquirend. haereditat. l. 4. §. toties. ff. de damno infecto Roman. cons. 442. num. 2. & de statuto. Decius cons. 591. num. 2. Becci. cons. 1. numer. 25 Surd. dec. 274. numer. 32. beue Petr. de Gregor. de iudic. causar. feudal. q. 21. n. 1. 2. 3. seq. & latè fuit discussum pro D. Antonio de Quinrana Duegna Marchione Florelle in supremo rerum Italiarum Consilio cōsiliario, & Regni Siciliae Regente meritissimo, & Decano, contra Don Antonium Statella in causa feudi Plachez.
28 Cumque collatio † predicta scripturarum in dictis causis vim conclusi obtineat. Petr. de Greg. de iudic. causar. feud. quaest. 21. num. 3. Castill. decis. 196. n. 14. lib. 2. Boniornis ritu. 184. Intrigl. singul. 158. num. 2. lib. 2. Giurb. dec. 74. nu. 1. Quoque cer-
29 tum † est quod sufficiat si conclusio, siue collatio ab vna tantum parte fiat, quae Scripturas Iudici mittat. Cum per Ritum 171. Conclusio requiratur sat est, quod facta, sit quamuis ab vna parte alia tamen citata ad accollationem faciendam: Nam si opotteret conclusionem ab vtraque parte fieri si aduersarius nolet cōcludere, vel conclusioni cōsentire numquam missio scripturarum ad iudicē fieret; vel aliter concluderetur: nec causa expediretur, & isto Iure vtimur. vt dixit Afflict. in Constitut. vniuers. n. 6. in fine rubr. 44. libr. 2. Mastrill. decis. 237. nu. 9. & 10. lib. 3.
30 Et quoque † Iudici ex Officio permittitur altera parte inuita in causa concludere ad immortalitatem litium euitādam Hypol. de Marsil. tract. de Bannitis verbo Iudice num. 232. Iason. in l. admonendi n. 46. ff. de iure iurando Masull. ad Capiec. decis. 82. num. 7.
31 Similiter, & † missio scripturarum; siue processus facta Iudici vim conclusi habet; quia tunc petitur Iudici per partem sententia proferri Felin. in c. cum dilectus colum. 7. de fide instrumentor. Imola & Butr in Clementin. 2. de causa possession. & proprietat. Bart. in lege ex filio C. de appellation. Cagnol. in leg. Consilij numer. 11. ff. de regularis Iuris Capic. decis. 180. numer. 10. Natta cons. 251. testatur decisum Boniorn. in ritu 184. in fine vbi Fimia Roland. cons.

*conf.52.num.10.lib.4. Menoch. de arbitrar. lib.1.q. 35.num.5.Carauita ritu.239.num.4. Muta in dicto cap.Ritus 184.nu.7.& in ritu 171.n.25. Giurb.dec. 74 n.1.*qui testatur per M.R.C.decisum pro Barone Siculianæ de Anno 1600.*Cauagnol. ad Decret. Montisferrat.16.§.4.num.4.Sola ad decret. Sabaud. titul.de conclusion.Gl.1.nu.12.Surd.cons.8.num. 21. cons.160.num.85.Gratian.dec. 198. num. 10. Afflict. in const.vniuersos,& singulos num.6.lib 2. rubric.44.Castil.dec.196.num.2.& num.7.libr.2.Mastrill.dec.237.n 6.lib.3.*

32 Vel si missum sit † ad effectum, & contrarium effectum, per quem modum in causa concluditur. *Petr.de Gregor.de iudit.causar.feuda'.quæst.21.n.1. 2.& 3.Mastril.in addit.Cumia in sua praxi post ritum fol.11.colum.1. Asini.in praxi §.23.cap. 6. n. 1.Ioann. de Amicis cons.108.Gail.lib. 1. obseruat. 107.num.4, Castil.dec.196.num.5.& seq.lib.2. Cephal.cons.51 .num.19.Caacer.variar.resol.lib.3.ca. 17.de sentent.numer. 16. Sola ad decret. Sabud. tit. de conclus.in causa p.2.gl.1. num.5. Menoch. de arbitr.l.1.q.35.Osasc.dec.142.n.6.Caual.de Bracch. regio titul. de numer.test.num.150.Tepat.lib.1.titul. de conclus.in caus.Grauae.Tusc.& alij per Giurb. decis.47.num.8.*

33 Nisi pars, † quæ ad effectum miserit fuerit protestata, ponendo clausulã cum potestate addendi, & probandi, etiam per testes, si quæ desunt: ex qua reseruatione impeditur quandoque conclusum. Idem est quo ad partem, quæ ad contrarium effectum miserit cũ eadẽ protestatone, & clausula: alias, secus *Cappella Tholos.decis.14.quem allegat.Cumia in sua praxi post ritum fol. 11. Ripa in c. ex part.n.71.de rescript.Muta ritu 134 num. 35.& super Consuetud. Panor.cap. 4.num. 34. Bellamer. decis.55.56.57. Muscatel.in sua praxi. part, 7. Glosa in verbo conclusio numer.1.fol. 179.Gail.libr. 1. obseruation.107.num.15.Carauita ritu 238.num.3. Giurb.dec.47.num.9. 10.*de quo latius alias diximus *in resolution.69.*

34 Item recitatio † Processus, & apertitio punctorum habet vim conclusi. *Imola in Clementin. final. de causa processi,& proprietat. Felin. in c. insinuante de officio delegat. Petr. de Greg.de iudit.causar.feud. quæst.21.num.2.3.vbi Mastril. in additon.allegat. Bart.*ex ratione quia tunc liquet iudici de causa *Thesaur.dec.33.Sola super Consuetudin.Sabaud. tit. de conclus in caus.Glos.1.par.2. num. 13. Muta super Consuetudin.Panormit.cap.5.num. 33. Mastrill. decis.237.num.3.4.8.& 21.lib.3.Castil.dec.196.n. 8.lib.2.*

35 Vltimus quoque actus † qui fit habet vim conclusi, tam in spolio summarijssimo, quam etiam in omnibus causis in quibus expressim, & formaliter non fit conclusio, vt in summarijs *Doctor.in ca. insinuante de exception.Corn.cons. 235.col.3.vol. 3. Fimia ritu 183.Marant.de ordin.iudicior.distinct.9. num.24.Muta super Consuetud.Panorm.cap.5.num. 32.Capic.decis.1.Asin. in praxi §. 3 cap.11.num.2. & §.23.cap.6.limit.7.n.3.8.Castill.decis.196.num. 6. libr.2.Giurb.decis. 74. num. 1. Cardinal. Tusch.*
36 *conclus.559.litter.C.volum.2.nu.15.*Non enim † fit conclusio, nec publicatio in spolij iudicio *Petr.de Gregor.de iudit.caus.feudal.quæst.17.num. 3. Muta in ritu.135.num.100.*

37 Visa etiam † quæ super scripturis, & processu per Iudicem apponi solet in his causis vim conclusi habet, quia tunc iam iudici dicitur quoque de causa liquere *Boniorn.ritu 184.vbi Bascus Lancea verbo concludatur.Giurba decis.74.n.1.qui affert.Rebuff.ad Regias Constitutiones titul.de littera impetr. at renuntiation. artic.2. Gl.1.Sola ad decretum Sabaudiæ titul.de Concl.gl.1.n.13.&* testatur decisum de Anno.1600. In Magna Regia Curia pro Baronæ Siculianæ.

38 Quando etiã lapsus est † terminus datus parti ad probandum, & probatum habendum, dicitur in causa Conclusum. *Glos.in Clementin. sepe in verbo Conclusione de verbor.signification. Fel.in c.cũ dilectus num. 29. de fide instrumentor. Anton.de Butr. in capit. licet causam colum. 3.de probation. Lancellott.Conrad.in sua practica cap.9.de Pretore §.secundo de Officio prætoris in caus.Ciuil. in titul.de publication.sub num.1.Lanfranc.in capit.Quoniam contra in titul. de depos. test. num.59. Iason. in l. licet. n.2.C.de Procurator,& in l. admonendi in prima lettura num.50.ff.de iure Iurando,& Institution.de act. in princip.num.109. Lafranch.de Oriano in titul. de exceptione.num.10.Menoch.de arbitrarijs lib. 1. qu. 35 num.6. Surd.cons 8.num.11.lib. 1. Fulgos. cons. 138 colum.3.versic. bis illis consequens Alexandr. cons.77.num.9.lib.1.& cons.101.viso processu.nu.4. libr.2.& cons.198.viso processo num. 9.lib.7.Cardinal. Tuscb. conclus. 559. num.3.4. 10. & conclus. 560.n.5.litter.C.volum.2.Bald.cons.67.quia ex facto in fine lib.1.Muscatel.in praxi p.7.Glos.de iure nu. 7.& Glos.scriptur.numer.11. Roman.cons.176. Carauita ritu 239.numer. 4. Hippolit. de Marsill. in Trattat.de Bannitis in verbo Iudice n. 231.* qui dicit esse modum singulare, & perpetuo menti tenendum ad concludendum in causa *Andr. ab Exea de pactis num.441.Bero. in cap. Quoniam contra num.211.de probation.Marant. de ordine Iudic. pars.6. titul.de Conclusione in causa nu. 1. Asin. in prax.§.23.c.2.n.2.*qui de statuto Florentino idem disponente testatur *Gratian.disceptat.206. nu. 29. libr.2.Mascard.de probation.conclus.1176.nu. 45. 46.volum.3.*

SVMMARIVM.

1 *Præceptum pænale fieri potest à Iudice vel Principe ad tuendam propriam iurisdictionem, & auctoritatem, vel ad scandala, & in licita euitanda.*

2 *Muta dicitur pena in pecunia cõminata a Iudice pena vero quæ iuris communis, vel statutarij dispositione imponitur.*

3 *Iudex in imponendis multis debet proprium arbitriũ regulare pro facti, & personarum qualitate.*

Multa quanta sit quando in præcepto certa à Iudice non taxatur, & exprimitur.

4 *Multa eccessiua irrogari non potest, & quæ sit cecessiua.*

5 *Appellatio datur ab excessu multandi.*

6 *Appellatio an detur, à Iudicis præcepto.*

7 *Præceptum non transit in iudicatum.*

Appe-

8 *Appellatio non datur a precepto facto fideiussori de represetando licet ad Principem detur recursus.*
9 *Delegatus an possit multam inrogare.*
10 *Iudex ecclesiasticus an possit laicum multare.*
11 *Castellanus vel Iudices pedanei, & infime iurisdictionis an possint multare.*
12 *Procurator fiscalis an possit multam irrogare.*
13 *Arbiter an possit multam comminare.*
14 *Scriptura an sit de substantia in praeceptis penalibus.*
15 *Iudex an possit multam modificare, vel in totum remittere contemnenti, & contumaci.*
16 *Princeps an de multa possit facere gratiam si sit Fisco applicanda, vel parti.*
17 *Prorex in Regno non potest facere gratiam de pecuneis Regio Fisco applicandis.*
18 *Praeceptum Iudicis, vel Principis contemnens qualiter puniri possit.*
19 *Contemptus Iudicis semper est punibilis.*
20 *Praeceptum cum clausula iustificante per comparitionem resoluitur in vim citationis.*
21 *Multe Fisco applicantur.*
22 *Multa applicantur Fisco Baronis cum mero, & misto imperio.*
23 *Iudex an possit multam locis pijs, vel parte applicare.*
24 *Praeceptum penale, & multa, tam in ciuilibus, quā in criminalibus potest per Iudicem comminari.*
25 *In criminalibus an à praecepto penali incipi possit ante formatam inquisitionem.*
26 *Praecepta, & rescripta Principum non sunt exequēda, quando sint contra ius, vel tertij praeiudicium, sed Principi est consulendum, & expectanda secunda iussio superseděd o in exequutione quid in rescriptis Apostolicis, num. 29.*
27 *Proreges concedunt exequutorias priuilegijs, & rescriptis ab extra regnum venientibus audito fisci patrono, vel tertio interesse pretendenti alias exequi in Regno prohibentur.*
Amplia in rescriptis apostolicis. num. 28.
29 *Beneficia patrimonialia fauore certarum personarum eligendarum non subijciuntur Regule octaue Cancellarię.*
30 *Terminus de nouo dandus est contemnenti praeceptum penale ad dicendum causam quare praeceptum non obtemperauerit. num. 31.*
32 *Praeceptum iniustum non tenetur quis obtemperare.*
33 *Causa qualibet colorata excusat a pena in praecepto comminata.*
34 *In dubio dicendum praeceptum non obtemperatum ex causa saltem colorata non in contemptum.*
35 *Iudicis arbitrio remittitur ex facti qualitate si ex causa, vel in contemptum praeceptum non fuerit obtemperatum.*
36 *Donatiuum non potest tribui proregi in Parlamento per Congregatos.*

ARGVMENTVM.

Pœnale pręceptum Iudicis, vel Principis contemnens an statim lapso praecepti termino exigendus sit, vel debeat super causa non obtemperati pręcepti citari, & terminus iterum dari, & quando liceat Principi consulere, & praeceptum non exequi.

RESOLVTIO LXXII.

1 NE Princeps, & ius dicentium Tribunalia contemnātur, & eorum deludatur auctoritas datur † est illis pœnali preceptiuo iudicio propriam auctoritatem, & iurisdictionē tueri eorumque mandata exequi etiam ad scandala, vel illicita euitanda, iuxta Text. *& ibi Doctores omnes in leg. vnica ff. si quis ius dicen. non obtemperau. l. 2. ff. si quis in ius vocatus non ierit Bart. & Alexand. in l. 1. §. his videtur. ff. si quis ius dicenti non obtemperauer. Roland. cons. 47. num. 1. volum. 2. Bossi tit. de multa. nu. 17. Menoc. de arbit. cas. 280. l. 1. Gail. l. 1. obser. 13. Farin. qu. 107. num. 265. Eugen. cons. 31. num. 11. Camill. Borel. in sum. decis. tit. 46. num. 97. 98. volum. 1. Asin. in praxi §. 21. cap. 3. n. 1.* Et ea † multa dicitur
2 si in pecunia comminetur quae Iudicis arbitrio imponitur a differentiam pœne, quę de iure communi vel statuario inseritur *ad Textum in l. 1. C. de modo mulia l. & in multis. C. de appellation. l. 1. ff. si quis ius dicendi non obtemperau. l. aliud est §. 1. & l. si quis pœna ff. de verbor. significat. cap. 1. de dolo, & contumacia speculator. de sentent. §. 2. verbo & est quarta. Alexand. in leg. ex cōsensu. §. final. de appell. Bald. in l. certa. C. quando prouoca. non est necessar. Capic. in inuestitur. feudal. in verbo cum multarum. Peguera decis. 6. num. 18. Peregrin. de iure fisci lib. 4. tit. 8. num. 2. Cardinal. in Clementin. 2. §. 1. de haereti. regulādo †* Iudex arbitrium proprium in multis
3 imponendis pro facti, & personarum qualitate, quicquid sit quando in praecepto certa non taxatur pœna *iuxta text. in l. eos C. de modo multan. Iason. in l. 1. in 2. notab. ff. si quis ius dicen. non obtempera. Oldr. cons. 15. Marant. in specul. in 4. p. 5. par principal. num. 69. Boss. de multa. num. 8. in fin. & seq. Afflict. in c. 1. num. 21. in fi. ex quibus caus. feudal. amittat Roland. cons. 47. num. 13. 14. lib. 2. Menoch. de arbitrar. casu 280. num. 2. Ponte cons. 53. num. 12. lib. 2. Cagnol. in l. vnica num. 9. 10. 11. & 19. ff. si quis iis dicen. Farinac. q. 18. n. 31. 59. quamuis dissentiat Bertazol. cons. 417. num. 10. 11. 12. & sequent. lib. 2.*
4 Licet irrogari non possit † pro summa, & multa graui, & omnes iudices ab excessiuis multis cessare debent *per Text. in l. final. Co. de modo multan. Alex. cons. 53. viso themate col. 3. vol. 2. Alciat. in l. aliud est fraus. §. inter multā vers. ex arbitr ff. de verbor.*

bor. significat. Anfr. ad Cappell. Tholosan. dec. 274.
Cagnol. in l. 1. in princip. n. 19. ff. si quis ius dicend.
non vbi temperan. reiectis multis dicentibus de
consuetudine contrarium seruari Roland. cons. 47.
num. 49. 53. vol. 2. Bossi. tit. de multa. n. 10. Natta.
cons. 240. num. 2. cons. 593. num. 5. Clar. in §. fin. q.
31. vers. item vero Bertaz. cõs. 354. n. 4. l. 2. & cons.
416. nu. 67. Farinac. q. 18. num. 29. Rota Lucens. di-
uersor. dec. 43. in fine. Grat. discept. 638. nu. 16. lib. 4.
& excessiuam in proposito declarant Cagnol. in
dicta l. 1. Montan. de appellation. lib. 1. cap. fin. num.
92. Camill. Borrel. in summa decision. tit. 33. a n. 699.
cum plurib. sequent. volum. 2. & dicit correspondere
re delicto nec grauiorem irrogari debere, & esse
insolitam si contra stilum loci, & Curiæ, vel deter-
minationem iuris sit, vt si multetur in tota causa,
vel ipsius valore ita vt nulla tunc reddatur multe
comminatio absque appellatione. dixerunt Rolãd.
dicto cons. 47. nu. 52. libr. 2. Baiard. ad Clar. q. 31.
numer. 27. Dec. cons. 458. numer. 10. Plot. cons. 3.
numer. 7. inter cons. Criminal. diuersor. Tom. 2.
Bossi. in dicto tit. nu. 10. Farinac. quæst. 18. num. 30.
& sequ. ad nu. 50. Natta cons. 594. num. 4. Cagnol. in
dicta l. 1. num. 14. 21. Rimin. Sen. cons. 270. num. 45.
Bertazol. cons. 415. nu. 3. libr. 2. Claud. Bertazol. ad
5 Patrẽ cõs. 354. liter. D. & ab† excessu multandi ap-
pellationem dari Cagnol. in dicta l. 1. num. 19. 21.
& sequen. Farinac. qu. 18. num. 58. Boss. de multa. nu.
6 2. 3. 4. & seq. Sicut † & ab ipso Iudicis præcepto,
& multa quandocunque appellari potest Franc in
c. cum cessante. num. 6. in fine, & sub num. 10. de ap-
pellation. secundum Scacc. de appellation. libr. 3. cap.
2. quæst. 12. num. 160. fol. 258. Boss. de multa num. 5.
Bart. & Cagnol. num. 105. in l. 1. ff. si quis ius dicen.
non obtemperan. Serafin. decis. 972. num. 16. Borrel.
in summa decison. tit. 33. num. 681. 686. 687. lib. 2.
7 Cum † in iudicatum non transeat Surd. cons. 160.
num. 44. post Innocent. & Abbat. Castrens. cons. 182.
8 num. 1. 3. vol. 1. Secus† in processo facto fideiussori
de repræsentando à quo non conceditur appella-
tio licet detur recursus ad Principem Menoch. lib.
1. de arbitrar. quæst. 67. numer. 14. & quæst. 70. &
libr. 3. casu 40. Farinac. qu. 34. num. 147. 148. &
sequentes.

9 Ceterum an liceat † delegato multam præce-
ptumque irrogare, cum multare iurisdictionis sit
& ius dicẽtibus permissum ita, vt eorum appella-
tione quoque delegatus veniat, vel non late dis-
serit Cagnol. in rub. ff. si quis ius dicen. non obtemper.
à num. 12. & sequen. per totum & in l. 1. num. 56. &
sequen. eodem Farinac. quæst. 18. num. 49. & sequen.
Roland. cons. 47. libr. 2. num. 11. 12. 13. seq. 74. 75.
10 seq. Idemque quæritur an † ecclesiastico Iudici
quoque liceat præceptiuè multare laicum de
quo Roman. singul. 448. Abbas in C. ad aures de Si-
monia in C. postulasti de Iudeis, & in C. licet de pe-
nis. Cagnol. in l. 1. num. 25. 26. ff. si quis ius dicen. Fa-
11 rinac. quæst. 18. num. 39. Idem† de Castellanis, &
Iudicibus pedaneis vel infimæ iurisdictionis si
multare possint quærit Cagnol. dicto loco num. 43.
& sequent. num. 53. & Doctores omnes in dicta l. 1.
Alberic. Fulgos. Paul de Castr. Alexandr. Iason. &
Claud. Aquens. Peregrin. de Fisco lib. 4. tit. 8. num.
12 29. Guid. Pap. dec. 626. Et† in Procuratore Regii
Fisci post Plot. dixit Farinac. quæst. 18. num. 48. Ca-
mill. Borrel. in summ. decision. tit. 33. num. 715. vol. 2.
13 Quid† in arbitrio Dixit Cagnol. in dict. l. 1. num. 59.
60. & sequent. Plot. cons. 3. num. 40. in fin. in 2. vol.
Criminal. diuersor. Menoch. de arbitrar. libr. 1. quæst.
14 74. num. 13. Farinac. qu. 18. n. 47. Et † in his simili-
bus præceptis scripturam non esse de substantia
dixit Mastrillus decis. 259. num. 56. 57. lib. 3. sed vi-
dendus Bertazol. cons. 415. num. 1. lib. 2. Et ego di-
co quod scriptura iniuntionis, & præcepti est ho-
die de substantia per Pragmaticam tertiam in fine
tit. 82. de penis temere accusantium, & de modo pro-
cedendi in spretis penis t. 1. fol. 272. dixit Castil. dec.
188. num. 13. lib. 2.

15 Posse tamen nonnulli censerunt Iudicem† mul-
tam in pręcepto cõminatam modificare, vel in to-
tum remittere parti contemnẽti maxime ex cau-
sa paupertatis, vel alia Doctores in l. 1. in principio
vbi Cagnol. nu. 81. 82. 86. ff. si quis ius dicenti Bar-
bos. cons. 57. dub. 2. vol. 3. Alciat. in §. inter multã
leg. aliud est fraus ff. de verbor. significat. Bertazol.
cons. 415. num. 6. & cons. 417. num. 35. vol. 2. Petra
in tractat. de potestat. Principis cap. 12. num. 1. 2.
& sequent. Brun. de cession. bonorum in 4 quæstion.
principal. num. 5. Vasq. controuers. Illust. 24. num. 15.
Clar. §. fin. q. 95. num. 7. Boss. de multa num. 14. Fari-
nac. quæst. 18. num. 56. 57. & seq. Baiard. ad Clarum
quæst. 31. num. 32. Peregrin. de Fisco libr. 4. tit. 8.
numer. 19.

Ego vero hæc non admicto cum iam sit fisco
ex contumacia vel contrauentione ius quæsitum,
& prædictà de consuetudine non seruantur teste
Bossio dicto loco num. 14. nec nos seruari in Regno
16 vidimus, & quamuis de † ca multa Princeps pos-
set de iure communi contemnentem a gratiare
quatenus esset Fisco applicanda vt dixit Petra
de potest. Principi dicto cap. 12. num. 1. 5. & cap. 8.
num. 48. Mastrill. de Magistrat. lib. 3. cap. 7. tom. 1.
& de indult. cap. 24. num 19. 20. & seq. vbi etiam
si esset parti applicanda eã nõ cõcordata Carauit.
17 Rit. 272. n. 2. in Regno tamen hoc † Principi etiã
est prohibitum stante expressa dispositione Regiæ
Pragmaticæ tit. 40. de rebus Regiæ Curiæ non conce-
dend. & pariter ex litteris Regys emanatis de an-
no 1600. & in Regno exequut. quibus negatur Pro-
regibus gratiam facere posse de pecunijs, vel pe-
nis Regio Fisco applicandis. Mastril. de Magistrat.
tit. de offic. Proreg. libr. 5. cap. 6. nu. 151. seq. & dec.
205. numer. 34. & sequent. libr. 3. Muta decis. 44. n.
28. & sequent. Proinde anno 1617. Magna Regia
Curia non dubitauit gratiam concessam per Illu-
strem Ducem Ossunę tunc Proregem Marco An-
tonio Sitaiolo qui fuerat condemnatus ad soluen-
dum scutos duos milles pro apportatione sclopi
rotati Fisco Regio applicandos, fuisse nullam licet
cum tunc gratia fuerit impetrata ad instantiam
Eminentissimi Magni Magistri Hierosolimitane
Religionis, fuerit resolutum consulendum esse suę
Catholicę Maiestati maxime, quod verisimiliter
non erat dubitandum Regem concessurum ad pe-
titionem tanti magni Principis testibus Consilia-
rijs. de Mastrill. & Mut. locis prædictis.

18 Contemnens† hinc penale pręceptum, & con-
tumax etiam criminaliter puniri posse cum con-
tuma-

tumacia delictum sit licet in ommittendo censuit
Glos. in dicta lege vnica in Glos. magna §. final. in
fin. Foller. in practic. criminal. canon. vers. non
comporentes contumaces reputentur cap. 10.numer.
24.Farinac.quæst.18.num.27.Corn.cons.95.num.3.
consil.198.num.9.volum.4.Menoch.de arbitrar.ca-
su 153.Mattesilan.singul.17.num.7. Hippollit. in
practica crimin. §. postquam num.63.64. Roland.
cons.47. num.2.& sequent.lib.2.Gail.de Pace publ.
lib.2.cap.5.numer. 8.Cagnol. in l.vnica ff. si quis ius
19 dicen.numer.7.& sequen. Et † contemptus Iudicis
semper punibilis est Baiard.ad Clar. §. final. quæst.
21.num.104.Mastrill.decis.259.nu.28.lib.3. etiam
punitur contemnens Principis præceptum eius
arbitrio secundum Franc.decis.455 num.3.

20 In præceptis vero factis † cum clausula iustifi-
cata si senseris te grauatum compareas per com-
paritionem resolui præceptum in vim nude cita-
tionis dicunt Bald.cons.129.libr.2.Castrens.cons.5.
Cagnol.in l.vnica ff.si quis ius dicenti num. 85. An-
charan.Regiens libr.1.quæst.25. num.9. Bolognet.
cons.7.num.69.Rota Genuæ decis.28.num.12.Gail.
libr.1.obseruation.19.Muta decis.35.num.18. Ve-
lanzol.cons.6.num.53.54. & sequent.Parlador. lib.
2.rer.quotidian.cap.fin.p.1.§.1.num.22.Rebuff. de
liter.obligator. articol. 6. Glos. 2. numer. 4 Caual-
can. decision. 19. num. 1. Guttier. canon. quæst.cap.
4.num.18.

21 Quę multe † & si fisci hærario regulariter ve-
niant applicande vt ait Test.in l. multarum C. de
modo multa leg.1.ff. si quis ius dicen.non obtemper.
l.2.§.1.ff.si quis in ius vocat. non ierit Farinac. q.
100.n.15.in fi.Vin.decis.59.num. 3.Peregr. de fisco
22 lib.4.tit.8.num.1. Vel fisco † Baronis cum iurisdi-
ctione vel mero, & mixto imperio arrogatis la-
te Scrader de fend.par. 10.Section. 3.quæst. 8. num.
23 92.93.Tom.2. Poterit Iudex † alijs causis perso-
nis publicis edificiis, vel piis operibus applicare
vel etiam partibus, Bertachin. in verbo multe om-
nes Bald.in leg. multarum.C. de mod.multand. Test.
in C.quarēti de verbor signification.Hostiens.in sum-
ma tit.de sentent.& reiudicat. & in tract de multa
in §.quis possit.Abbas.Archidiachon. Præposit.Bu-
trig.& alij quos refert.Foller. vbi supra.Eugen.cons.
31.num.11.22.& sequent.lib.1.Gail.de pace publica
libr.2.cap.5.num.2. Mastrill. de indult.cap.18.num.
24 8. & 9. Et vtique tam † in criminalibus quam in
ciuilibus posse Iudicem pęnam in præcepto com-
minare dixit Clar. in §.fin.quæst.31. vers.Item quæ-
25 ro. Improbant † vero in criminalibus incipien-
dum esse pręcepto ante formatam inquisitionem
secus si post Doctores omnes post Glos.fi.in l. 1.ff. si
quis ius dicen.non obtempera.Boss.tit.quomodo proce-
dendum per præceptum Roland. cons.47.n. 44. 45.
libr.2.Bertazol.cons. 354 num.1.2.cons.416.417.l.
2.ex Brun. cons.87.num.46.& cons.41. Baiard. ad
Clar. quæst.31. num.14. 15. Farinac. quæstion. 18.
num.54.

26 Principis † tamen vel ius dicentium mandatis,
& pręceptis parendum semper nō est nā si contra
ius, vel in tertii pręiudiciū referibat, vel pręcipiat
cum id per importunitatem impetrantis fecisse
pręsumatur ideo super sedendum erit per quem,
spectanti in exequutione, & consulendum Principi
vel Superiori auditis interesse pretendentibus,
& expectanda secūda rescribētis iussio §.& hoc ve
ro iubemus in authent.vt nulli iudicum l. sibi vendi-
cari C. de penis.cap.si quando de rescriptis Glos. no-
tabilis in §.si quis autem verbo nuntians in auth. de
mandat.Princip. dicens quod Iudices rescribendo,
& consulendo Principi deseruiunt.Cagnol. in rubr.
ff.si quis ius dicen non obtemper.num.8.Ponte de po-
testat. Proreg. titul. 2. de abundantia Ciuitatis §.
3.num.13.14.& sequent.vbi Torus additionator.&
decis. 23.& cons. 53.num.5.lib.1. Afflict. in con-
stitution. hac leg. nn. 11.& 12. qui vndecim ponit
casus in quibus Principi consuleri potest Mastril.
de magistrat. lib. 5.cap.6. numer. 221. 222. 223.
vol.2. Lancellot.de attentat.par.2. cap.17.num. 86.
Surd.cons.358.num.13.14.15.lib.3. Farinac. quæst.
97.cas.2. inspetion. 1.num. 33. & sequen. & casu
3.num.75.76. Bouadill. in sua politic.lib. 2. cap. 18.
num.208.Roias singul.148. Couarr.prat. q. c.35.n.
3.4.Simancas de Catol.de institution.ca.44. num.32.
Oliba.de iure fisci c.15.n.15.& sequ.Cenall.commun.
contra commun. Tom. 4. quæst. 1. num.292. & seq.
quod idem prouisum est nostrorum Serenissimo-
rum Regum Santionibus vt est Regni capitulum
sub Rege Martino 32. & sub Rege Alphonso cap.
27 393. Cum Proreges in Regno † ex speciali pote-
state in priuilegio per Catholicam Maiestatem
demandata concedant litteras exequutoriales
omnibus priuilegijs, & rescriptis, vel litteris
ab extra Regnum venientibus eis recognitis au-
dito Regio Fisci Patrono pro interesse Regię iuri-
sditionis, vel tertio cui interest, & alio modo
exequi in Regno prohibentur Petr. de Gregor.de
concession.feud.p.8.quæst.7.num.8.Mastrill. de Ma-
gistrat.lib.5.cap.6.num.220.volum.2.post Couarru-
uiam. Capiblancum, & alios testantes ita seruari in
Regnis Hispaniarum, Galliæ, Neapolis, Flandriæ,
Cataloniæ, Aragoniæ, Castelle, & in statu Ecclesia-
stico.10. Salas de legibus disput. 13. Section. 4. post
Emanuel Roderic. Suarez. & Bannes. Borell. in ad-
dition.ad Bellug.in Specul. Principis rubric. 6. in
verbo priuilegij, & in tractat. de præstantia Regis in
fine.Fabius de Anna cons.7. num. 28. Anendagn. de
exequend.mandat.lib.2.cap.30.in princip.Cabed.de-
cis.Lusitan. 3.num.7.Cancer.variar.resolut.lib.3.c.
14.num.60. Oliban. de iure fisci cap.10.num.4.Por-
tules ad Molinam §. alienigena. Gramat. cons. ciuil.
109.Ferett.cons.1.num.14.15.Morla in emptor.iu-
28 ris tit.2.quæst.4.num.9. Idque † seruari etiam in
rescriptis Apostolicis passim in Regno vidimus
& dixit Petr.de Gregor. de concession. feud. par. 8.
q 7.nn. 8. ex Pragmat. Santione Catolici Regis Fer-
dinandi de anno 1479.per eum relata latissime Co-
uar.practicar quæst.c. 35.num.3.4.Foller.in constit.
post mundi machinam.Cancer.variar.resolution. lib.
3.cap.14.n 60.Mastril.Oliban. & omnes supracitati.

Quę rescripta, & bullę Apostolicę si vere non
tendat in pręiudicium tertii, vel damnū reipubli-
cę temporalis turbando Regalem iurisdictionem
& pacem subditorum, exequi debent per Princi-
pes Emanuel.Roderiq.10.1.quæstion.regular.quæst.6.
articol.8. Cenall.commun.contra commun.li.4.quæst.
1.a nu.362.& in tractat. de cognition.per viam vio-
lentiæ glos.6.a numer. 62. & sequent.in executio-
ne

29 ne † quorum rescriptorum Apostolicorum in Regno si de eorum subreptione, vel obreptione aliquando ab interesse prætendentibus opponatur, & petatur exequutorias non concedi, ob reuerentiam tamen Sanctissimæ Sedis Apostolicæ debitam Consiliarij, & Regij Ministri quando id fieri potest, & rei aptitudo permittit exequutorias concedere solent saluis iuribus parti coram Apostolico delegato, vt de facto fuit seruatum de anno 1621. 17. Augusti inter Don Franciscum Nouello, & Dō Roccum Pirri petentem exequutorias Bullæ Apostolicę super impetratione beneficij de furbalato 16. Calendas Iunij 1619. & cognitis inde per Apostolicum Delegatum, vel exequutorem causis ex quibus rescriptū non sit exequendū etiam quod merus, & nō mixtus esset executor ex forma bullatū Apostolicatū in eius executione, quiesceret, & de omnibus qua decet modestia, & reuerētia Sanctissimū consulat eumque certiorando humiliter rescribat, & secundā iussionem expectet *Glos. in verbo nuntians in §. si quis autem in auth. de mandat. Princip.* quæ contra Prælatos exclamat, qui tantum timent literas Papæ, vt non audiant in contrarium replicare *Cardinal. Zabarell. in cap. si quando de rescriptis num. 3. in fine vers. circa hæc* vbi dicet se ita alias consuluisse in casu quo Vrbanus Papa VI. sub grauissimis pœnis præceperat Episcopo Florentino, vt publicaret quosdam processus per ipsum Papam factos contra Carolum Regem Siciliæ, & cum ex tali publicatione timeretur de scandalo consuluit inquam esse rescribendum, & expectandum secundam iussionem *latè Farinac. quæstion. 97. casu 2. inspection. 1. n. 33. 34. Ceuall. commun. contra commun. Tom. 4. q. 1. n. 292. & sequen.* vbi ait quod id fieri debet, ab exequutore non animo, vel intentione impediendi exequutionem litterarū Apostolicarum sed vti Princeps, vel Pontifex maximus melius instructus de precibus supplicātis prouideat illud quod magis sedi Apostolicæ cōueniat, & interim in exequutione supersedeatur. Ideo Reuerendissimus Vicarius Generalis Catinensis Apostolicus Delegatus discussis subreptionis, & obreptionis capitibus terminauit quod rescribatur humiliter, & de omnibus certioretur Sanctissimus in causam dictorum de Nouello, & de Pirri vltimo Septembris 1622.

Pariter vidimus Seruatum in rescripto Apostolico alias impetrato ad Instantiam Clerici Vicētij Caprino super impetratione beneficij, & Canonicatus, quod non fuit in Regno exequutum. Immo, Concorditer per Spectabilem fisci Patronum & Illustres Pręsidentes, & Consultorem Excellentiæ Suæ ex Speciali commissione eiusdem fuit prouisum, quod omnes de Sacro Consilio referant, vt maturius potuisset Santissimus de omnibus certiorari de anno 1629. 29. Septembris Pro Collegio Maioris Ecclesiæ Sancti Nicolai Ciuitatis Nicosiæ, & Sacræ Theologiæ Doctore Don Ioseph Plāzone Protonotario Apostolico, & Sacrę Concionis non vulgari professore contra Fiscum Curiæ Archiepiscopalis Ciuitatis Messanæ, dictūque de Caprino. Idque tum ex centenaria, & immemorabili consuetudine, ac quasi possessione capituli dicte collegiate eligēdi in dicto canonicatu virtute singularis Apostolici indulti per fœlicē recordationem Leonis Decimi, concessi anno 1521. & ita inuiolabiliter passim seruati, tum etiā quia beneficium erat iuris patronatus laicalis, & demum quia erat Patrimoniale fauore certarum personarum eligendarum, quod non comprehenditur sub dispositione regulę 8. Cancellariæ, prout ita pluries Rotam Romanam sensisse *testatur Garzias de beneficijs. p. 7. cap. 15. nu. 1. & 2. & par. 5. cap. 11. §. 11. volum. 1. num. 561. fol. 379. Massobrius in praxi Concursus in præludijs Gonzal. Gl. 9. §. 1. in regul. Cancellariæ.* Et quia prædictus de Planzone per dictum Capitulum fuerat Electus cum non fuerit per Archiepiscopum Messanensē loci ordinarium Confirmatus, qui dixit quod habeat recursum ad Sanctam Sedem Apostolicam, tamquam de beneficio in prætenso mense reseruato Sanctæ Apostolicæ Sedi ex regula prædicta Cancellariæ 8. fuit declaratum, dicto de Planzone dictoque Capitulo fuisse in latum grauamen per duas Cōformes, tum per Tribunal Apostolici delegati Regieque Monarchiæ 28. Iunij 1628. Tum etiam per Ecclesiasticum Iudicem cum voto Tribunalis Consistorii, & Sacrę Principis Conscientię, 30. Augusti, eiusdem anni. Quibus in Iudicatum transactis fuit Planzono tradita Canonicatus Possessio.

Hinc ex superius firmatis (vnde discessimus redeundo cum præmissa non inutiliter inciderint,)
30 fuit in facto tentatum † lapso termino in pænali præcepto præfixo multā, vel pœnā exigi breui manu cohertionibus realibus, & personalibus non citato de nouo contemnente, vel contumace, & fuit resolutum pænam exigi non posse nisi contumace iniuncto, & iterum citato ad dicēdum causam quare præceptum non obtemperauerit ita *Bart. in l. 1. num. 13. ff. si quis iusdicen. non obtemper. vbi Cagnol. num. 97. Iason in l. ad rem num. 3. ff. de verbor. obligation. Cast. cons. 49. lib. 1. Gail. obseruat. 15. lib. 1. Plot. in cons. Criminal. diuersor. cons. 3. n. 17. & sequent. libr. 2. Bald. cons. 124. versicul. praeterea multa l. 1. Rolan. cons. 47. n. 6. 43. 45. l. 2. Nicell. in concordia Glosar. 325. Kircoui commun. opin. centur. 5. conclusion. 70. Claud. Bertazol. ad Patrem consil. 353. numer. 2. libr. 2. Clar. § final. quæst. 44. versicul. veruntamen scias. Bossi. tit. de multa num. 6, 8. Baiard. ad Clarum quæstion. 31. §. final. numer 24. 29. late Farin. quæst. 18. n. 44.* vbi dicit pluries citandus ex iuridica Romanæ Curiæ practica *Cartar. dec. 37. n. 15. 16. Gratian. disceptation. 638. n. 16. lib. 4.* cum super impositione multe nouus requiratur processus, & sententia *Gail. dicta obseruation. 15 lib. 1. Griuell. in decis. Dolan. 140. numer. 4.*

31 Et ideo † in Regno datur terminus extraordinarius contumaci, & præceptum contemnenti, qui est loco citationis ad dicendum causam quare non obtemperauerit, *& adest Pragmat. 3. tit. 82. de pænis temere accusantium, & de modo procedendi in spretis pænis tom. 1. f. 272.*

32 Ratio manifesta est quia † in multis casibus in-

iunctus non teneretur obtemperare præceptum
vt si sit iniustum *Plot dicto consi.3.num. 31.sequen.
Farinac. quæstion. 18 numer. 45. quæstion. 97. casu 2.
inspection. 1. numer. 25. & sequent. Surd. decis. 7. nu.
3.4. & cons. 424. numer. 36.* & etiam in casibus in
33 quibus teneretur obtemperare † ex multis cau-
sis potuit moueri ad non obtemperandum, &
etiam quod causa non sit in effectu iuxta si tamē
est colorata, & probabilis excusat a pæna in præ-
cepto comminata *cap. cum teneamur de præbend.
vbi Glos. & omnes notant Plot. dicto cons. 3. numer.
6.28. Bald. ibi qui consuluit in eodem casu numer.
29. Castrens. consil. 49. libr. 1. Gomes variar. re-
solution. libr. 3. tit. de iniuriar. num. 2. in fine Cardin.
Tusch. litter. P. Conclusion. 237. in fine Farinac.
quæstion. 11. numer. 50. 51. quæstion. 18. numer.
40. 42. quæstion. 90. numer. 7. Bertazol. cons. 416.
num. 14. lib. 2 qui de magis communi testatur. Gra-
matic. vot. 32. in fine. Costa de remed. subsidiar. ca-
pit. 110. numer. 7. Mastrill. decision. 259. numer.
31. libr. 3. Honded. consil 94. numer. 30. & consil.
100. libr. 2. Decian. consil. 51. numer. 36. libr. 3.
Anton. Padill. in lege si quis maior. Cod. de transact.
numer. 42. Guttier. de Iurament. confirmatorio par.
1. capit. 61. numer. 23. Gargiar. patrocin. 13. num.
25. Becc. consil. 78. num. 28. 29. cons. 96. numer. 17.
Barz. decision. 62. 139. & 145. Surd. decision. 89.
decision. 216. numer. 40. & decision. 265. Lud. deci-
sion. 54. Viui. decision. 80. Rota Gen. decision. 35. nu.
4. decis. 56. num. 6. decis. 76. nu. 10. Turret. cons. 4. 8.
& 15. lib. 1. Castill. decis. 188. lib. 2* quorum aliqui
34 dicūt sufficere causam esse bestialem, & † in du-
bio præsumitur non obtemperasse ex causa saltē
colorata non autem præsumitur non obtempe-
perasse in contemptum superioris *Bald. inter cons.
Crimin. vbi sup. nu. 29. in fin. Glos. magna in fin. in l. 1.
§. in dubiū in fin. ff. si quis ius dicen. non obtemper.* &
35 arbitrio Prudētis † Iudicis remanet ex facti qua-
litate perpendere si ex contemptu, vel iuxta causa
saltem colorata non obtemperauerit *Bald. cons.
159. n. 8. l. 3. Tusc. liter. P. concl. 478. n. 10. Bertaz.
cons. 416. num. 14. libr. 2. Farinac. quæst. 90. nu. 44.
& numer. 9. & quæstion. 11. num. 50. sequen. Menoc.
de arbitrar. cas. 353.* Ex quibus fuit datus terminus
defensionis Illustri Comiti Comisi veluti Prætori
felici Vrbis Panhormi, & Marchioni Limine mo-
do Principis Rocce floridæ, quibus tamquam Re-
gni Deputatis de mandato Marchionis Villenæ
Proregis, fuerat facta iniunctio cum termino ho-
re vnius sub pæna scutorum viginti mille, ad sub-
scribendum litteras donatiui ei per Regnum facti
in generali Comicio, tunc derempto de scutis ses-
saginta mille, ob subscriptionem non factam, &
constanter denegatam, & ex quibusdam causis
non fuit exacta dicta pœna, & fuerunt liberati
superuenientibus etiam litteris id iubentibus Suę
Catholicę Maiestatis eiusque Supremi Italię con-
silii vt etiam meminit *Castillus decision. 188. in fine
libr. 2.*

Et si rationem licet inuestigare Suæ Catholicæ
Maiestatis, Suique Supremi Consilii credo fuisse,
36 quod † in Comitis, & Parlamentis non possunt
Congregati tribuere Donatiua, Proregi idque
expt esse iubētibus litteris Regiis de Anno 1612.
20. Octobris aliisque nouissime ponderatis *per P.
Dianam in suis resolutionibus moralibus p. 1. tr. 3. de
parlamento resol. 29. f. 104.*

SVMMARIVM.

1 *Laudimium an debeatur ex adiudicatione emphy-
teusis infra terminum ad redimendum num. 4. 7.*
2 *Gabella debetur ex translatione rei irreuocabili.*
3 *Gabella non debetur ex conditionali contractu.*
5 *Laudimium debetur ex venditione emphyteusi cum
pacto de retrouendendo.*
6 *Laudimium an debeatur ex retrouenditione ne-
cessaria ex pacto de retrouendendo, vel iure redi-
mendi.*
8 *Possessor emphyteusis tenetur Dominum recogno-
scere laudemia, & census soluere, vel rem di-
mittere.*

ARGVMENTVM.

Laudemium an debeatur à creditore pen-
dente termino ad redimendum men-
sium quattuor, rem emphyteuticam sibi
iudicialiter adiudicans, & quid re-
dempta re per debitorem infra termi-
num prædictum.

RESOLVTIO LXXIII.

X iudiciali ad iudicatione emphy-
teusis † sequuta traditione nō dum
1 termino ad redimendum elapso: an
laudemiū directo domino per cre-
ditorem debitū sit de facto vrget du-
bitari aduersus Dominū pro creditore solutionē
laudimii denegantem adducimus exemplū deci-
2 mæ, † & gabellę, quę, & si pro qualibet trāslatione
cōpetat, de translatione irreuocabili intelligitur
absq. in termino ad redimendum *ex Tiraq. de re-
tract. conuent. §. 6. glos. 2. n. 16. in fin. Aponte de lau-
dim. q. 37. col. 2.* vbi terminis laudimii testatur de-
cisum per Senatum, laudimium non deberi,
quando breue tempus ad redimendum adiectū
est, & emptor fructus non fuerit lucratus: secus
si fructus saltem vnius anni percepit *Bertrand.
consil. 211. libr. 4. Surd. decision. 305. vbi late* veluti
3 † de gabella ex cōditionali contractu non debita
dixerunt *Gomes variar. resolut. libr. 2. capit. 11.
numer. 30. Lasarte de decima vendit. capit. 5. a nu.
Molin. de contract. disputat. 337. numer 10. Hi-
polit. Riminald. cons. 722. Surd. dict. decision. 305.
numer. 16. Viui. decision. 124. num. 9. Roderiq. de
Annu. redit. lib. 2. quæstion. 22. sub num. 30. Guttier.
de Gabel. q. 8. Gironda eod. tractat. par. 6. in princip.
numer. 1. & sequent. Parlador. rerum quotidianar.
libr. 1. cap. 3. §. 3. n. 25. Perusin. dec. 114. Azeued l. 1.
num.*

num.96.97.tit.17.libr.9.recompilation. cum possit
se habere ad esse, & non esse venditiones enim
huiusmodi,quę sub hasta fiũt videntur conditiona-
les propter redimẽdi ius,quod intra quattuor mẽ-
ses competit condirionalium autem venditionum
naturam illam esse scimus, vt ante conditionis
euentum in perfectę habeãtur; & ob id nec prius
laudemia ex ijs vlla debeantur *Anton.Faber. C.de
iure emphyt.lib.4.tit.43.definit.28.nu.2.*
4 Pro partes Domini directi tuentibus, † videli-
cet laudimium competere etiam durãte termino
ad redimendũ. Imò etiam infra dictum terminum
pet emphyteutã facta reluitione, prout ita actum
fuit in facti contingentia pro Notario Cesare Lu-
parello,dico exemplum de gabella, seu decima ad
tem non facete,seu non esse procedẽdum de simi-
libus ad similia: ex quo in terminis laudimij Do-
5 ctores magis communiter concludunt † deberi
laudimium, ex venditione sub facultate redimẽ-
di; quia venditio est iam ex omni parte perfecta,
& dominium translatum,& possessio,& prætium
est solutum licet sub conditione resoluenda *Fre-
za de sub feud.lib.2.author. 2.vers.Hic quæro à n. 3.
ad num.7. Amicus de iure emphyteut. quæst.55. nu-
mer.5.* Nam per multum interest vtrum venditio
sub conditione contrahatur,an vero pure contra-
cta sit sub conditione resolutiua *Anton. Faber. C.
lib. 4. tit. 43.definit.30.à num.15.16.& per tot.* Ita
post antiquiores pro vtraque opinione relatos cõ-
cludit *Tiraquell. de retract.conuent.§ 6. Gl. 2. num.
19.20.idem dicit Aponte de laudim. dicta q.37. Te-
saur.decis.75.numer. 2. 3. Plene Burg. de laudimio
par.2. inspection.45.& 50 Alber.Bal. Paul. de Ca-
stro in l.ab emptione.ff.de pactis.Neuizan. cons. 88.
num. 17. Pirr. in Consuetud. Aurelian. tit. de lau-
dim. cap. 12. in fine Mansueri tit. de locat. & in-
re emphyteut.§.1.Intrigl.sing.95.nu.35.lib.3. Ami-
cus de iure emphyt.qu.55. a num. 5. sequent. Caldas
de extinction.emphyteu.l.4. cap.16. num.55. ad nu.
58.Gratian.discept.180.Faber.dict. deffinit. 30. nu.
21.* Quidquid senserint.*Boer. decis. 182. num. 39.
& dec.234.in fi. Cassan.in Consuet. Burgund.rub.10.
§.1.num.15.vers.aduerte. Secundum Galliæ consue-
tudinem loquentes,vt post Thesar.dicta decis.75.nu.
1.in fine aduertit Burg.dicta inspect. 50.sub num. 2.
Amicus dicta quæst.55.num.9.* Adeo vt pro ista
6 sentientes opinione † plura deberi laudimia dixe-
runt,si eodẽ in termino fiat reuenditio,vel si plu-
ries vendatur emphyteusis *Cagnol. in l.2.n.237.
C. de pact. inter emptor. & venditor. Tesaur. decis.
75.num.3. Roderic.de Ann.reddit.lib. 2.quæst. 22.
sub numer.30.Intrigliol.sing. 95.n. 36.l. 3.Solson.in
sua lucerna laudimi cellul.10.num.* 20. licet in hoc
absolute non assentiam *ex Burgio dicta inspection.
50.Surd.decision.321.Amicus de iure emphyteut. q.
55.num.6.in fine.Gratian.discept 180.Muta in Con-
suetudin.Panorm.26.nu. 124. Sola in constitut.Pe-
dam.in tit.de pact.inter empt. & vendit.Glos.1.p.4.*
& idem esset fortè dicendum in decima, vel ga-
bella; vbi statutum, vel consuetudo non obsta-
ret,pro vt in Regno, in quo attenduntur instru-
ctiones Regiæ.
Non obstat quod *Aponte dicta quæst. 37.* refe-
rat in Anno 1464.fuisse decisum laudimium non
Ant.de Amat.P.II.

deberi,quãdo pactum redimendi est infra mensẽ.
Primo, quia antiquo tempore hęc quęstio non
erat ita clara,& resoluta,pro vt est hodie: Secun-
do quia *Aponte* (& merito)illam decisionem non
sequitur,sed aliter distinguit *vers. ego vero.* Tertio
quia loquitur, quando pactum reuenditionis es-
set conceptum per verba directa resolutiua ipso
iure. Quarto illa determinatio hodie derigitur
contra communem merito non est sequenda *ex
Tiraquel. Aponte Burg.& alijs iam deductis.*
Pariter nec resistit *Surd. decis. 305.* Tum quia
loquitur in casu gabelle, & in casu quo erat fa-
cta venditio non translato dominio. Sed ex pacto
fuerat retentum;tum etiã quia n.10.est pro nobis
Nec n.26.aduersatur,quia vltra,quod in diuersis
loquitur terminis, nõ se fundat in illo argumen-
to,& in omni casu *secundum Tiraqu.*quem allegat
intelligendus est, qui licet loquatur arguendo ta-
men aliter concludit *n.19.20.*
7 Hinc pro costanti † deberi laudimium ex hac
venditione licet retractabili ob terminum ad re-
dimendum habet,*Burg.de laudimio p.2. inspect.45.*
dum solum disputat, si sequuta reluitione infra
quadrimestre, vel durante prorogatione debea-
tur aliud laudemium, sed quod semel debeatur,
non ambigit fortius quod in terminis nostri ritus
redimendi facultas, non est mensi prout loqu-
tus est *Aponte d.q.37.* sed quadrimestris. Itẽ ritus
cõcedit creditori vt interim fructus suos faciat,&
licet de facto quandoq. fructus non percipiat nõ
ex hoc cessat natura contractus iam perfecti se-
quenda est ergo natura contractus,& id quod fre-
quentius accidit, ad quod magis legum disposi-
tio accomodatur *l. nam ad ea ff.de legibus, & ple-
nius firmat Anton.Fab.in C. de iure emphyt.l.4.tit.
43.defin.30.à n.14.& seq.& per totum.*
Euenit in contingentia facti prędicti, quod
durante termino ad redimendum proprietarius
8 † condemnari fecerat creditorem cui bona fuerũt
adiudicata ad recognoscendum, & soluendum
laudimia, vel dimittendum iuxta *Regni praxim
ex glos.in l.final. vbi communiter Doctores C. de iure
emphyteut. Surd. decis.32. Aluar. Velasc.de iure
emphyteut quæstion.32. Giurb.decis. 8. in principio
Mastril. dec.171. Vincent.de Franc.dec.615.lib. 4.
Amicus de iure emphyteut.quæst.57.* lata dicta sen-
tentia iuxta petita superuenit debitor,& facto de-
posito redimit rẽ adiudicatam a posse creditoris,
& sic creditor desiit possidere; quia possedit solũ
per menses tres proprietarius exequutionẽ dictę,
sententię cõtra creditorẽ petebat excipiebat cre-
ditor,quod possidere cessauerat ex retrouẽditio-
ne necessaria stãte deposito per debitorem facto,
ex *Ritus* dispositione replicabat tamen proprie-
tarius laudemium semel ei fuisse quęsitum ex vẽ-
ditione licet iudiciali, nec ius iam quęsitum ex
resolutione venditionis cessare Curia Pretoriana,
seu vnus ex Dominis,cui causa erat commissa pro
creditore conuento, eumque ab soluendo pronũ-
ciauit,reseruando iura contra debitorem redimẽ-
tem a posse cuius bona fuerat adiudicata; sed ex
parte proprietarij remissione petita in M.R.C.vnus
ex Dominis sententiã in melius corrigendo, præ-
fatum creditorẽ ad solutionem laudimii cõdem-
H 2 na-

nauit licet ex actu necessario possidere desierit ex redemptione prædicta. Proinde *textum in l. 1. ff. de app llation.* pro sententia Magna Regia Curia stare credimus.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio non datur in exequutiuis quo ad effectū suspensiuum à sententia lata Panormi, Messana, Cathina, & Drepani.*
2 *Appellatio suspensiua in exequutiuis nō datur in Regno à sententia cuiuscunque iudicis inferioris cum voto iuris periti.*
3 *An locum habeat in sententia lata in secundo iudicio, & causa oppositoria tantum, an etiam in sententia in primo exequutiuo iudicio lata, & num 4.5.6.8.*
5 *Limitatio, & exceptio est de regula.*
6 *Dispositio qualibet de primo actu intelligitur. Maxime in exorbitantibus, & odiosis n.7.*
8 *Pactum de non opponendo non fuit cognitum per Ritum Condentes, sed vnicā supposuerunt esse causam & instantiam appositoriam.*

ARGVMENTVM.

Appellatio suspensiue denegata à sententia in causa oppositoria à Curijs inferioribus ad Magnam Curiam, An in sententia in primo iudicio exequutiuo lata etiam procedat ad interpretationem Ritus c. 116. & Capituli Serenissimi Regis Ioannis 37.

RESOLVTIO. LXXIV.

Curijs inferioribus sententia in causa oppositoria lata ad magnam Curiam succumbēti appellationis auxilium ad sententiæ reformatoriem, vel integrū restitutionem (vbi à iure com-
1 muni permittitur) indulgetur † preter quam si sententia in Ciuitatibus Panormi, Messanæ, Catinæ, & Drepani, proferatur in quibus iuris peritorum copia residet, proinde sententiam iuste verisimiter latam esse præsumitur, in quibus suspensiuus effectus ab eatum appellatione ad Magnam Curiam denegat *Ritus cap. 116.* prestito per Victorem de restituendo in casu succumbentiæ; Quod
2 hodie † ne dū in Ciuitatibus prædictis, sed in qualibet Ciuitate, & Terra Regni si à iuris perito, vel cum eius voto fuerit sententia lata ampliatum est procedere *per Capitul. Regis Ioannis 37.*

Ancipitem circa hoc quandoque vidimus Iu-
3 dicem in intellectu Ritus prędicti si † Ritus prędicti, *& capitulum.* 37. Regis Ioannis dispositio cū de sententia lata in causa oppositoria in eis, mētio fiat ad sententiam in primo iudicio exequutiuo latam extendi posset, in negatiuam inclinātem *ex authoritate Curiæ in dicto capit. Ritus 116.* quod secundum suum ordinem est *cap. 21. n. 23. & 24.* dum in interpretatione dicti Ritus de sententia lata in causa oppositoria Panormi, Messanę, Catine, Drepani, vt non suspendatur per appellationem, vel in integrum restitutionem, in quibus est iuris peritorum copia, & præsumitur iuste lata, vt intelligatur Ritus de sententia lata in secundo iuditio, quod tunc scilicet appellatio non suspendat exequutionem: secus si appelletur à prima sententia lata in primo iudicio, quia suspenditur exequutio, & ita dicit communiter Ritum prędictum interpretari ponderando verba Ritus loquentis in plurali videlicet a Curijs inferioribus ad Magnam Regiam Curiam.

4 Sed manifeste in hoc † *Cumiam* errasse ostēdimus tum si respicimus interpretationem ex obseruantia, quę etiam de sententia lata in primo iudicio est, quod passim seruamus, & peritiores pro resoluto hoc semper habuerunt reiecto *Cumia* tū etiam si consideramus verba Ritus; vtique eius verba expresse conueniunt sententijs latis in Curijs inferioribus in primo iudicio, seu instātia nec pluralis loquutio per *Cumi.* cōsiderata aliquid obstat, quia in Regno plures ad sūt Curiæ inferiores.

Item Ritus dat effectum suspensiuum regulariter aduersus sententias latas in causa oppositoria per Curias inferiores, & sic indefinite siue in Curiis inferioribus, si prima, siue secunda sententia deinde excipit sententias latas, Panormi,
5 Messane, &c. ergo † limitatio est de regula *ex Dec. Cagn. in l. 1. ff. de regul. iuris* hoc idem sentit dicti capitulum *Regis Ioannis* 37. vbi extendit priuilegium Panormi ad alias Ciuitates Regni si sententia à iuris perito, vel cum eius voto lata fit, vt exequatur non obstante appellatione, vel restitutione in integrum.

Nec rationem differentiæ capio qua sententia lata in secundo iuditio, & causa oppositoria debeat exequi appellatione vel restitutione non obstante, & nō in primo dum in Ritus, & Regni Capitula votum Doctoris solū considerant, vel quod sit lata Panormi, &c. vbi est peritorium copia quam rationem, tam in primo, quam in secundo iudicio militare planè constat.

Apertius tamen hoc idē ex eodem Ritu deducimus: postquam Ritus loquitur de prima sētentia, in qua debitor succubuit triplici ratione.

6 Primo, quia † quęlibet dispositio de primo actu intelligitur *l. boues §. hoc sermone ff. de verbor. signification. vbi Tiraquell. in sua repetitione d. §. Surd. consi. 121. n. 11. & 12. & consi. 264. n. 7. & cōs. 281. & de aliment. tit. 4. q. 26. n. 15. tit. 8. priuil. 31. nu. 1.*
7 *Castil. dec. 125. n. 5.* quod † in omni dispositione maximè exorbitante, & odiosa procedere firmant *latè Alex. consi. 16. nu. 8. lib. 4. Card. Tusc. conel. 499. litt. D. n. 25. Castill. decis. 125. n. 8.*

Secundo quia Ritus loquitur de sentētia in causa oppositoria, in qua debitor succubuit, & certè
8 hæc est prima sententia quia Ritus vnicam supponit causam, & instantiam oppositoriam, ex quo † pactum de non opponendo (quo instantia oppositoria diuiditur in primum, & secundum trimestre, vt alias dictum est) non fuit cognitū tēpore cōditi Ritus ex re vera debitor dicitur succumbere ex prima sententia, quæ fertur in causa oppositoria.

Tertio

Tertio ritus expressè loquitur de prima sententia, aduersus quam interponitur appellatio, vel restitutio in integrum, & vult, quod non suspendatur exequutio, sed exequatur præstito per creditorem de restituendo in casu succumbentiæ in aliquo ex remediis prædictis, & sic si succumbuerit creditor in appellatione. Cauendum igitur est à Cunia dicto loco contra ritum loquente.

SVMMARIVM.

1 *Vita Militia, & dos de paragio an super feudo ex linea transuersali proueniente debeatur num.* 28.
Quid in feudo nouo, vel antiquo num. 29.
Quid in feudo proueniente à communi stipite, & ascendentibus n. 46.
2 *Vita militia, & dos de paragio æquiparantur, & in quibus num.* 3.
4 *Dos de paragio, & vita militia succedunt loco legitimæ vide num.* 40. 41.
5 *Dos de paragio, & vita militia succedunt loco portionis hæreditariæ.*
6 *Legitima proprie dicitur pars hæreditatis, item appellatur debitum bonorum subsidium n.* 7.
Item quandoque appellatur debitum emolumentum. num. 8.
9 *Legitima non debetur à fratre fratri sorori, & transuersali.*
10 *Dos de paragio, & vita militia debetur quando feudum ab extendentibus obuenit.*
11 *Vita militia an succedat loco alimentorum, vel sit quædam tertia species, & nu.* 41.
12 *Alimenta non debeatur à fratre fratri.*
13 *Bona fideicommisso subiecta, a transuersalibus obuenientia non possunt pro dotibus alienari contra n.* 46. *Limita inter transuersales venientes à communi stipite num.* 45.
14 *Authentice resque, dispositio locum habet in ijs personis quibus legitima competeret in bonis testatoris, & num.* 19. 45.
15 *Statuta recipiunt interpetrationem à iure communi.*
16 *Argumentum valet de fideicommisso ad feudum, & num.* 17.
17 *Feudum, & fideicommissum equiparantur.*
18 *Feudum pro dotibus de paragio obnoxium est, quãdo ab ascendẽtibus præueuit nõ à transuersalibus.*
20 *Dos de paragio, & vita militia non fuerunt cognita de iure commum sed per Regni constitutiones.*
21 *Statutum exorbitans, & correctorium non est extendendum.*
22 *Casus à statuto omissus remanet in dispositione iuris communis.*
23 *L. commodissime ff. de liber, & posthum. locum habet in quacumque dispositione.*
24 *Patruus an teneatur dotare neptem.*
25 *Inclusio vnius est exclusio alterius.*
26 *Statutum includens certas personas ad successionem an cæteros excludat. Quid ex identitate rationis an ad alias persona extendatur num.* 52.
27 *Qui tenetur ad aliqua onera expressa, & specificata in pacto, vel statuto censetur a reliquis oneribus exemptus.*
30 *Dos de paragio, & vita militia vere in Regno fuerũt introducta ratione exclusionis à successione portionis feudi stante iure francorum, per quod masculus feminæ, & maior natu, minori præfertur.*
31 *Dos de paragio, & vita militia debetur omnibus, qui à feudi successione excluduntur. Illustris Regens D. Petrus Corsetus laudatur.*
32 *Soror, vel frater nepos, & neptis ex francorum iure ex prærogatiua sexus, vel ætatis, & feudi indiuiduitate à successione portionis feudi de iure competenti excluduntur.*
33 *Ius francorum habet locum etiam in linea trasuersali sicut in successione ascendentium.*
34 *Filij omnes de iure æqualiter succedunt in feudo, quia diuiduum est de iure.*
35 *Feudum in Regno est effectum indiuiduum.*
36 *Feudum non potest peruenire in Regno nisi ad vnũ.*
37 *Fœmina hodie in Regno est habilitata ad feudum: licet, eum prærogatiua sexus n.* 38.
39 *Dos de paragio, & vita militia est loco portionis feudi, à qua quis excluditur propter prærogatiuam sexus, & ætatis ex francorum iure, & feudi indiuiduitate num.* 40.
42 *Dos de paragio, & vita militia per quot regula peti possit.*
Et an vna sola sufficiat ad petendum, vel omnes copulatiuè requirantur n. 44.
43 *Rationes plures vbi concurrunt cessante vna remaneut aliæ.*
47 *Femina à statuto exclusa debet esse congrua dotata de bonis eius, de cuius successione agitur etiam, quod per statutum nihil ei fuerit reseruatum n.* 48.
49 *Statutum exclusiuum fæminarum semper intelligitur reseruata congrua dote pro exclusis, & numer.* 47. 48.
50 *Generalis vbi est ratio legis generalis etiam eius erit dispositio.*
51 *Statutum ex identitate rationis extenditur ad alios casus, & personas.*

ARGVMENTVM.

Vltra militia, & dos de paragio, an super feudo in successione transuersalium debeatur.

RESOLVTIO LXXV.

IAm nostrates, quam Neapolitani non modice auctoritatis hinc inde pro vtraque opinione ad resolutionem propositi articuli multa ponderabilia adducunt.
1 Et opinionis† negatiue autor extitit originaliter *Blascus Lanza in capit. si aliquem quæst.* 21. *quem sequuti sunt Cannet. in eadem extrauagati* §. *at pulcra, & nodosa fol.* 326. *& num.* 47. *dicit Blasci opinionem veriorem Cunia ibidem verbo maritata nu.* 451. *& sequent. & ex Neapolitanis firmat Fab. de Anna cons.* 6. *lib.* 1. referens eiusdem fuisse sententiæ Regentem Villanum magnum feudorum interpetrem.

Ex pluribus ad id firmandum præfati patres potissimum mouentur. Et primo, quia dos de pa-

2 ragio, & vita militia, quæ duo † æquiparantur *Andr. de Isern. in constit. comitibus in prima, & secunda lectura. Fab. de Anna, conf. 6. num. 11. & cōs. 75. num. 6. Ponte consil. 79. num. 5. 7. lib. 1. Amatus cons. 11. & 12. Lelius Caputus in consuetud. Neapol. si moriatur p. 2. §. 2. num. 19. Petr. de Gregor. de vita militia quæst. 2. numer. 2. & 11. & quæst. 5. num. 6.*
3 *& quæst. 6. numer. 11.* & licet † in multis differant tamen, quo ad rationem exclusionis ea æquipa-
4 rari firmat. *Gregor.* dictis locis succedunt † loco legitimæ, & ne filijs aduersus naturalem etiam æquitatem à legitima excludantur introducta est dicunt *Hostiens. Ioann. de Andr. & Doctores in cap. licet de voto per Cannet. dicto loco num. 57. & in §. & cum præfati num. 3. fol. 316. Molin. de primogen. Hispan. libr. 2. cap. 1. num. 25. Intrigl. de feud. cent. 2. artic. 73. num. 3. Loffred. cons. 26. Ponte cons. 65. & 79. libr. 1. Masul. ad Capic. dec. final. n. 6. Milan. decis. 5. num. 76. lib. 1. Cumia in C. si aliquem verbo maritata, & numer. 84. & sequ. n. 96. Deeian. cons. 46. num. 20. 30. & 40. vol. 3. Zuccard. cons. 77. num. 1. Becc. cons. 112. nu. 9. Surd. de aliment. tit. 1. quæst. 1. num. 39. cum sequent. plures casus considerat. Peregrin. de fideicommiss. artic. 38. num. 20. Franc. dec. 618. lib. 4. Moroc. cons. 3. Viu. dec. 502. Minado cōs. 1. num. 67. Fab. de Anna. cons. 75. & cons. 6. num. 3. post Camerar Tiraquel. Pernum. Paridem de Puteo, & Vincen. de Franc. ibidem. adductos, qui num. 4. ex Andr. de Isernia in constitutione comitibus* paragiū
5 † & militiam loco portionis hereditariæ esse dicit à qua prop er prærogatiuam sexus, vel ætatis, quis à successione excluditur, *& num. 7. 8* hanc hereditatis partem pro legitima filijs competente intellig. *& Neapolan. in consuetud. si moriatur n. 29. 30. vbi nouissime Caputus dicta p. 2. §. 2. nu. 22.*
6 ex quo propriè † legitima dicitur pars hereditа-
7 tis filijs debita, quæ alioquin † debitum bonorum
8 subsidium appellatur, & quandoque † debitum emolumentum, vt ex iuribus, & autoritatibus per *Annam* dicto loco adductis videre est. Obid. sicut
9 † in bonis fratris cæteris fratribus, & sororibus nō debetur legitima *l. fratres, & l. fratris C. de inoffi. test. Bald. in Authen. ex causa, & n. 42. C. de liber. præter. Cumia Cannet. & Blasc. Lancea dictis locis. Fab. de Anna cons. 6. numer. 29. Intrigl. de feud. art. 73. nu. 4. Cent. 2. Vincent. de Franc. dec. 73. n. 8. Gabr. cons. 94. n. 4. l. 1. Pont. cōs. 13. n. 29. Pereg. de fideicom. art. 36. n. 45.* eadem ratione neq. dotem de paragio, & vitam militiam debitam esse dicunt, quam loco legitimæ deberi firmant.

Hinc per *Constitutionem Comitibus in fine, & Constitution. vt de successionibus §. filij autem vbi*
10 *Isernia*, sancitum est † dotem de paragio, & vitā militiam sororibus, & fratribus deberi quando feudi successio à communi patre ad primogenitum deuoluitur, secus si à transuersali, cum in ascendentium bonis eis legitima debita tantum sit, vt latius infra.

11 Similiter si dicatur † vitam militiam, loco alimentorū succedere, vt profitetur *Marin. Freza de feud. differ. 19. n. 2.* Idem seruandum esset, transuer-
12 salibus nec deberi, cum nec † alimenta frater debita de iure sint *Fab. de Anna cons. 6. n. 19. 20. 21. Surd. de alimen. p. 7. q. 15.*

Secundo, quod sicut de iure magis communiter interpretatum est bona fideicommisso subiecta
13 † pro dotibus, & alimentis descendentium testatoris tantum distrahi posse, quod propter verbum liberis in *Authēt. resque. C. commu. delegat.* expressum dispositum est pænitus transuersalibus exclusis nè ad euersionem fideicommissi ad transuersales dispositio authenticæ prædictæ protrahatur *vt per Doctores magis communiter in auth. resq. C. com. mun. delegat. resolutum est Bart. Angel. col. 1. Curt. Iun. n. 18. Padilla nu. 62. & 114. Vincent. de Franc. decis. 241. Honded. cons. 76. n. 11. 12. lib. 1. Hippoll. Rimin. cons. 777. nu. 8. seq. lib. 7. Io. Crot. in repetion. §. diui l. filius familias in 3. limitation. num. 6. ff. de legat. 1. Petra de fideicomm quæst. 8. nu. 411. & seq. Ludouicus decis. Lucens. 28. n. 90. Molin. de primog. libr 4. capit. 6. numer. 6. vers. ex quibus infertur. Bero. cons. 110. num. 6. Siluan. cons. 33. Pereg. de fideicō. miss. articul. 42. num. 49. Aretin. Rum. Paris. & Soccin. ibi per eum Anton. Padil. in authen. resq. in prima limit. numer. 114. 115. Couar. var. resolut. libr. 3. cap. 6. num. 10. Bursat. cons. 189. num. 58. libr. 2. Ferdin. Loazes in repetit. §. Diui. num. 142. vers. ex quo infero, & num. 361. Menoch. cons. 33. num. 5. Ponte cons. 45. num. 4. Eugen. cons. 54. num. 17.* alios vidi post hæc scripta congestos per *Don Marium Cutelli de donation. contemplation. matrimon. tractation. 1. discur-*
14 *sus 3. part. tit. 6. n. 65. fol. 245. vol. 1.* Cum † authentica resque eiusque dispositio in iis personis procedat, quibus in bonis testatoris legitima competit, pro quarum dotibus, & bona ipsa restitutione subiecta essent obnoxia, quæ ratio, vt euidens est transuersalibus non conuenit, quibus legitima in transuersalium bonis non debetur. Idque clare colligitur ex textu *dictæ authenticæ ibi (sed si liberis portio legitimæ non sufficeret) Alciat. & Simon. de Prætis per Honded. cons. 76. numer. 11. libr. 1. Padil. dicto numer. 114. Hippol. Rimin. cons. 777. num. 18.* similiter in linea trasuersali dotem de paragio, &
15 militiam super feudo non deberi dicunt. Cū † Regni constitutiones à iure communi passiuam recipiant interpretationem, *vt ex Farinac. quæst. 19. numer. 5. & alijs dixit Intrigl. de feud. artic. 73. nu.*
16 *69. centur. 2.* & valet † argumentum de fideicommisso ad feudum præcipue a fideicōmisso ad feu-
17 dum ex pacto, & prouidentia. Et † æquiparantur *Isern. Castrens. Peregr. Cannet. Menoc. Cesal. Roger. & Rol. per Intrigl. d. loco nu. 12.* ex quo in fine
18 infertæ † constitutiones feuda obnoxia pro paragio, & militia esse disponentes, intelligi cum feuda ab ascendentibus non à transuersalibus obuenerint idem firmat *Cum. in c. si aliquem verbo Maritata n. 453. & Cann. d. §. At pulcra. n. 8. in fine.*
19 Cæterum cum † super bonis fideicommisso subiectis a primo institutore, & sic ab ascēdētibus legitima deberetur, pro dotibus, & alimentis tunc ea alienari posse dixerunt *Molin. de primog. lib. 2. c. 15. n. 67. Cannet. in d. §. At pulcr. n. 8. Padilla d. n. 114. Hond. cons. 76. n. 11. lib. 1. & ita est intelligendus Hypol. Rimin. cons. 777. lib. 7.*
20 Tertio cum de iure Regni Siciliæ, & † non iure communi cognita sit militia, & dos de paragio, *vt tradit Cannet. in dicto §. At pulcra, & nodosa n. 4. Georg. alleg. 9. num. 15. Intrigl. de feud. artic. 73. nu.*

nu.5.centur.2. ideo cum per *conſtitutionem comitibus in fine, & conſtitutionem, vt de ſucceſſionibus. §. filij* diſponatur de paragio tantumdebendo, ex ſucceſſione parentum, & aſcendentium; non ſunt
21 † ad alium eatum eatum diſpoſitiones protrahēde nempè ad ſucceſſionem tranſuerſalium. *leg. ſi vero §. de viro ff. ſolut. matrimon.* quare cum caſus
22 † dotis de paragio, & militiæ debendæ intranſuerſalium ſucceſſione per conſtitutiones prædictas diſpoſitus non fuerit, remanere debet in iuris communis diſpoſitione *ad textum in l. commodiſſime ff. de liber. & poſthum. Menoch. conſil. 76. nu. 8. Intrigliol. de feud. art. 73. n. 8. cent. 2. qui ex Vinio*
23 *Tiraquell. Gozadin. Rimin. & Cephal.* ſubiciunt † ſanctionem *dictæ l. commodiſſimæ* in quacunque diſpoſitione locum habere, cumque iuris diſpoſitione onus neptem dotandi maximè in allodialibus, vel feudalibus ad patruum non protrahatur, cum in eis prędeceſſorum fideicommiſſo, vel prouidentia ſucceſſiſſe contingat ex eo quod lege nō caueretur, vt firmant. *Doctores omnes in l. 1. ff ſolut. matrim. vbi Ripa n 86. de communi teſtatur. Syluan. conſil. 33. nu. 12. 14. Bald. Nouell. in dict. l. 1. n. 147. & de dote p. 6. Special. 16. n. 5. Hyppol. Rimin. conſ. 777. Molin. de primogen. Hiſpan. lib. 2. c. 15. nu 67. Iſernia in conſtitut. comitibus in repetit. col. 4. verſ. verius dicitur* ideò paragium neque nepti deberetur, quod nec diſpoſitum patruum teneri ad paragium nepti per Regni conſtitutiones reperitur.
25 Imò † per conſtitution. in aliquibus quædam perſonæ includuntur, quibus paragium ex tranſuerſalibus deberi diſponitur videlicet ſorores, & amitę Baronis, vnde conſequens eſt, quòd aliæ excluduntur cum vnius incluſio alterius excluſionem operetur *l. cum prætor ff. de iudic. Becc. conſ. 55. nu. 11. Cardinal. Taſch. concluſ. 71. lit. I. num. 43.* qui
26 † *ex Baldo conſ. 205. lib. 4.* in ſtatuto loquitur ad ſucceſſionem certas includente perſonas, quod alii cenſeantur excluſi, *& latius concluſ. 675. lit. S.* ad quod faciunt dicta *per Crauett. conſ. 111. num. 4. Corne. conſ. 142. col. 2. lib. 1. Surd. conſ. 234. nu. 16.*
27 *17. lib. 2.* vbi † ſi quis per pactum, vel ſtatutum teneatur ad aliqua onera ſpecificata cenſeatur à reliquis exemptus.

28 Contrariam opinionem † in praxi ſeruatā magiſque receptam eſſe compertum eſt, quam tutati ſunt *Petr. de Gregor. de dote de parag. q. 21. in fine, & q. 23. lute Intrigliol. de feud. centur. 2. art. 73.* ex Neapolitanis *Loffred. in parafraſi feudal. in c. 1. §. quid ergo verſ. dubitatur ſi moritur auunculus de inueſti. de re alien. fact. Capic. deciſ. 211. Franc. deciſ. 73. & 87.* vbi ſecundum conſuetudinem Neapolitanam loquitur *Minad. conſ. 1.* qui teſtatur ita deciſum fuiſſe *Caputus ad conſuetudinem ſi moriatur p. 2. §. 5.* quam etiam *Intrigliol. dicto loco nu. 17.* receptiorem dicit. *Maſtrill. ad Petr. de Gregor. de conceſſ. feud. p. 4. q. 12.* eamque tenuerunt *Prouinzal. Campixian. Vbertus de Marino, conſumatiſſimus Murianus de Iuliana, & alij noſtrates*, qui dicunt
29 non ſolum † hoc in feudo antiquo, ſed etiam in nouo procedere *Intrigl. de feud. centur. 1. q. 51. nu. 239. Cumia in repetit. cap. ſi aliquem, verbo antiquis nu. 543. verſ. idem etiam concludit* vbi ne dum in dote de paragio conſtituenda, ſed reſtituenda firmat, & in Regno ſecundum hanc opinionem ſæpius fuit deciſum, & precisè anno 1597. pro Marchionis Giarratanæ, & anno 1603. 18. Decembris pro Donna Delia Sabia, & Spinello contra Donnam Belladamma Sabia, & Spinello.

Et quidem euidentioribus magiſque de iure probatis fundamentis iſtorum ſentētiam ſub fulſ-
30 tam eſſe detegimus ſiquidem vera † & genuina ratio, qua introductum paragium, & militiam eſſe in Regno decernimus, fuit ratio excluſionis à ſucceſſione feudi ſtante ius frācorum, per quod maſculus fęminæ, & maior natus minori in feudi ſucceſſione pręfertur. *ita Petr. de Gregor. de dote de paragio q. 23. & q. 4. num. 1.* quę regula deſumitur ex medulla textus *conſtitutionis in aliquibus verſ. ſi autem vbi Iſernia Ponte conſ. 65. n. 1. lib. 1. Intrigliol. de feud. centur. 2. art. 73. nu. 19. Vinc. de Anna allegat. 70. n. 2. 3. Fabius filius conſ. 6. Lelius Caputus ad conſuet. Neapol. incip. ſi moriatur p. 2 §. 2. nu. 9. & 22. Lanar. conſ. 70. nu. 4.* vbi quod ſola excluſionis ratio eſt cauſa, vt dos de paragio, & vita militia debeatur. *Vinc. de Franc. deciſ. 73. maximè nu. 16. 17. vbi allegat Capic. Freci. & Minado.* con-
31 cludendo † quod omnibus à feudi ſucceſſione excluſis paragium, & militia debeatur, quam veriorem potiſſimum rationem eſſe firmat *Corſett. conſ. feudal. 16.* cui acceſſit vir ille omni diſciplinarum genere inſtructus, & celeberrimus, cuius ingenij acumen ſapientiamque noſtra tempeſtate admiramur. Meritiſſimus Illuſtris Regens. D. Petrus Corſettus auctoris filius, & additionator.

Illud quoque (cauſis apud nos probatum) conſequens eſt, vt ex iure francorum, quo in Regno vtimur propter pręrogatiuam ſexus, vel ętatis, ſoror, vel frater nepos, vel neptis aut deinceps vlterioris gradus à ſucceſſione portionis, & quote ſuper feudo tam aſcendentium, quam tranſuerſalium eis de iure communi competente ex-
33 cludantur: quod francorum ius † etiam in tranſuerſalium ſucceſſione ſicut aſcendentium locum obtinet. *Cannet. in dicto §. At pulchra, & nodoſa in extrauaganti ſi aliquem n. 19. fol. 327. Cumia in verbo mutata n. 44. Petr. de Gregor. de dote de parag. quæſt. 23 n. 2. & de ſucceſſion. feud. p 4. q. 12. Intrigliol. de feud. art. 73. n. 20. 21. centur. 2. Maſtrill. ad Petr. de Gregor. de conceſſ. feud. p. 4. dict. quæſt. 12. in princip. Vinc. de Franc. deciſ. 73. numer. 23.* vbi quod in Regno primogenitura extenſa eſt ad lineam tranſuerſalem. Etenim iure communi feu-
34 dorum, † quo feuda diuidua eſſe (pręter aliqua) diſpoſitum eſt, differentia ſexus, & ætatis inter exiſtentes in eodem gradu penitus ſublata, cuilibet pro ſua portione equaliter eorum defertur ſucceſſio *per textum in c. 1. §. præterea ducatus de prohibita feud. alien. per Federic. & notant omnes in c. 1. §. omnes filij ſi de feud. fuer. contro. inter dom. & agnat. cum alijs per Petr. de Greg. de vita militia q. 1. n. 5. 6. Surd. conſ. 227. n. 11. Bammacar. Scrader.*
35 *Camill. de Curt. & alij* quod † noſtro iure per Regni conſtitutiones, & *capitulum volentes Regis Federici* correctum eſt, cum feudum indiuiduum ef-
36 fectum ſit. quare † non poteſt niſi ad vnum deuenire *Cannet. in d. c. volentes §. explicitis nu. 15. fol. 39. Cum. in extrauag. ſi aliquem verbo francorū,*

& ex

& ex iure francorum fæmine à masculis, & minores nati à maioribus excluduntur talis ideo exclusionis ratione ex sexus, vel ætatis prærogatiua debetur fæminis, exclusis paragium, & masculis
37 militia etiam transuersalibus. Cum fæmina † in Regno ad feudi successionem ad instar masculi habilitata fuerit ex constitutionibus, & capitulis eiusdem *Vincen. de Franc. dec.73. nu.14. Capiblan. de Baron. in proem.nu.32. Bologn.consi.6. n.52. Freza de sub feud q.12. prope finem*, quamuis non
38 † simpliciter, sed seruata sexus prærogatiua propter ius francorum, *vt per Frez. & Franc. locis prædict.*

Hinc firmat magnus practicus *Petr. de Greg. de vita militia qu.1. & de dote de paragio qu.2.* quod
39 † vita militia, & dos de paragio est loco portionis feudi, à qua fæminę, & minores nati propter prærogatiuam sexus, & ætatis excluduntur, & in qua succederent si feudum non esset indiuiduum *Isern. in const. Comitib. col.2. fol.242 vers. periti regnicula, & vers. eadem ratione nu.60.70. & in const. in aliquibus. Minado cons.1.nu 44. 67. Mastrill. ad Greg. de vita militia quæst.4. litt. C. & q.2. lit. A. Decian. consi.46. n.20.30. lib.3. Surd. de alimen. tit. 6. q.1. n.39. & tit.7. q.15. nu.16. Ponte consi.65. & 79. Anna consi.75. lib.1. Milan. dcis.5. n.76. lib.1.*

Nec fundamenta adducta pro contraria opinione resistunt, & id quod primo loco dicebatur.
40 Nam † verior est opinio, quod paragium, & militia succedat loco portionis feudi competentis de iure exclusis propter prærogatiuam sexus, vel ętatis, ex dictis; vnde debentur etiam transuersalibus sicut deberetur de iure communi portio super feudo si ex iure nostro Regni feudum nō fuisset effectum indiuiduum, nam, & si multa ad instar legitimè serventur in dote de paragio in omnibus tamen legitimè comparari non posse euidens est, *ex Thoma Minado in constit. in aliquibus in 7. notabil. nu.9. Corseitus Regens in addit. ad consil. 36 sui Genitoris in feudalibus n.8.9. & sequ. Molfes. in consuetud. Neapol. p.3. de successión. ex testamen.*
41 *q.7. n.5.8. & sequ.* Imò † quo ad vitam militiam variæ sunt opiniones, quod sit loco alimentorum, vel quod sit quędam tertia species, vt videre est apud *Petr. de Gregor. de vita militia q.1. nu.1. vbi additio, & latius q.2. vbi additio* ponit tres opiniones, *& q.4. nu.8. & q.6. & q.10. n.3. & qu.11. nu. 2. Cannit. in cap. si aliquem fol. 332. Freza de subfeud. lib.3. q.19. n.2. fol.264. Vinc. de Franc. decis. 61. Maful. ad Capic. decis.211. nu.7. Minado consil. 1. plenè Fab. de Anna cons.121. & cons. sequent.* Et
42 verius respondetur, quod cū † per Doctores plures constituantur regulę, quibus dos de paragio, & vita militia peti possent; nempe, vel quia loco legitime succedunt, vel ratione exclusionis, vel in casu, quo adiutorium à vassallis exigi posset. *Isern. in constit. quam plurimum, & constit. Comitibus Petr. de Gregor. de dote de paragio q.4. & 13.* Inde est, quod si aliquo casu cessat vna regula, alia intacta remaneat, & ex ea paragium, & militia petitur, vnde si in successione transuersalium cessat regula illa, ex quo loco legitime succedit paragium, & militia, à qua transuersales excludantur, ex adductis in contrarium, includuntur tamen ex alia regula propter exclusionem scilicet à successione portionis feudi, quod est ineuitabile. Ete-
43 nim † quando duę concurrunt rationes cessante vna, remanet alia *§. affinitatis instit. de nupt.* Nec
44 vaticinando dicatur † quod ad hoc, vt paragium, & militia debeantur debeant cumulatiuè, & copulatiuè omnes dictę regulę concurrere, quia hoc vlla lege cauetur, & ex vna ex dict. regulis sufficit petere, vel quia exclusi, vel aliter, quia posset peti adiutorium à vassallis.

Ad secundum fundamentorum respondetur, conclusionem ibidem firmatam pro modo confitendo, ex qua ad dotem de paragio, & vitam militiam super feudalibus in linea transuersali non
45 deberi infertur, sed primo procedit † conclusio quando fideicommissum à communi stipire non obuenit secus si à communi stipire *Peregr. de fidei commiss. art.42. n.49. Petra de fideicommiss. q.8. nu. 411. & sequen. Molin. de primogen. lib.2. c.15. n.67.*
46 *& lib.4. cap.6. nu.6.* vnde pariter † cum feudum à communi stipire descendit cum tunc transuersales à primo feudi acquisitore, & communi stipite prouenientes non vti transuersales, sed vti descendentes iudicentur, quod à fratre fratri, & sorori paragium, & militia debeantur firmant. *Blascus Lanzea in c. si aliquem q. 21.* respondendo ad secundum obiectum per ipsum, & factum *Cannet. in cap. si aliquem §. At pulchra, & nodosa num.8. in fine fol. 326. Petr. de Gregor. de conceß. feud. p.4. q. 12. n.11.12. p.5. q.4. n 6. Cumia ibidem verbo maritata num.471.*

Nec absolutè pro vera existimatur opinio eorum, qui firmarunt dispositionem *authent. resque* non procedere in fideicommisso transuersalium, vel extraneorum, vt diximus supra *nu.13.* Nam aliis contraria placuit sententia, vt etiam in trāsuersalibus, & extraneis nedum inter descendētes procedat indistinctè authent. prędicta eiusque dispositio, pro dotis restitutione, quamuis tales essent transuersales, qui non à communi stipite, & grauante descenderent, quod fundari videtur ex *nouella Iustiniani 169. si quis vnū de liberis ibi (quod si hæres institutus ex liberis non sit, contentus esse debet ex deductione dotis, & propter nuptias donationis, & reliquas res fideicommissario hæreditarias restituere) & sentit. etiam Gloss. in §. quamobrem in ver. si non suffecerit in fin. authen. de restit. & eaque parit. vbi etiam Iacob. de Belusio, Corne. & Curti. in dict. authen. resque Hypol. Riminal. consi.324. num. 12. Sforza de fideicommiss. q. 38. art. 1. nu. final. & præcedent, & q.39. art. 1. n.8. Menoch. consi.33. num. 40. 41. consi.78. & lib.4. præsumpt. 190. n.15. infine. Claper. in decision p.1. causa 2. q.4. n.22. Mastrill.* qui nec cum ista vere videtur residere *decis. 256. num. 14. & sequ. Mandell consi.447. Anton. Faber. de error. pragmaticor. decad 20. error. 3. Francisc. Ferrer. super constitut. Catalon. incip. los impubres. glos.4. nu.166. & sequen. tamen Peregrin. de fideicōmiss. art.42. nu.52.* istorum opinionem nec in iure veram, nec in praxi recipi dicit; idemque putat. *Fontanell. de pactis nuptial. claus.5. gloss.1. part.2. n. 6.7.8.* etiam quod fideicommissum transuersalis relictum sit sub ea conditione si grauatus heres sine liberis decesserit, aduersus *Fabrum in C. com.* de

de legat.lib.6. tit.13. defin. 10. quod fundari dicit. ex *l.mulier* 23. *§. cum proponeretur ff. ad Trebellia.* & sic quando de filii legitimis facta est mentio, ex qua videretur dacta licentia vxorem quærendi ac proinde, vt pro dote posset bona sua obligare, & matrimonium contrahere, de quo latius sunt videnda, quæ dixit *Cutelli* potest hanc scripta visus *de donation. contemplat. matrimon. tract.* 1. *discurs.3. particul.6. a n.60. ad n.72. & sequen. folio* 542. *& sequent.* respondendo firmatis per *Lunam* *in consl.40. a n.40. vsque ad finem* quidquid dixerit *additionator ad Francisc. Anton. Costam consl.88.ad nu.13.* absque distinctione nec dictorum ponderatione super quo ne materiam trascendā iudicium pro modo non do.

Secundo dicta conclusio simpliciter de iure procedit secus in terminis paragij, quod non ita absolutè in feudo ex linea transuersali petitur quemadmodum dos de iure communi super bonis fideicommisso subiectis. Sed ratione exclusionis à portione feudi ex dictis competit exclusis:
47 influunt. Propterea † conclusiones de iure firmate, quod ad hoc, vt fæmina à feudi successione excludatur, de bonis eius, de cuius successione agitur, dotanda est, *Cumia in dicto cap.si aliquem verbo maritata a nu.380. & sequent. & num.442.*
48 Item quod licet † fæmina quandoque à statuto excludatur, nec aliquid exclusiuum statutum pro ea reseruauerit, nihilominus semper congrua dos
49 reseruata censeatur, & quod ita † statutum fœminarum exclusiuum interpetrandum sit, dicit. *Paris. consl.36. n.19. 20. lib.3. vbi allegat. Bald. & alios per Cum. dicto loco nu.443.* & sic ratione exclusionis feuda etiam ex transuersalibus obnoxia sunt pro paragio.

Postremo nec quidquam mouent, quæ tertio loco afferuntur, nam cum præcipua ratio concedendi dotem de paragio, & militiam in feudis ascendentium fuerit exclusio à successione portionis feudi, idem erit firmandum in feudo ex linea transuersali proueniente, à cuius successione eodem modo transuersales propter feudi induiduitatem, & sexus, vel ætatis prærogatiuam excluduntur, quemadmodum à feudo ascendentiū ideò cum eadem militet exclusionis ratio in successione ascendentium, quæ intra suersalium *per constitutionem, vt de successionibus, & constitutionem Comitibus* idem ius est statuendum. Cumque legis
50 ratio † generalis sit itaque quoq; eiusdem dispositio. *l. regula §. final. ff. de iuris, & facti ignorau. l. cum pater §. dulcissimis ff. delegat.2.* & ita arguit. *Petr. de Gregor. de dote de parag.q.23.n.2. Intrigl. defensd. centur.2. art.72. nu.21.* quamuis de feudo ex linea transuersali proueniente per constitutiones prædictas non fuerit casus prouisus, sed in iuris communis dispositione remansent, & de feudo ascendentium tanmmodo expressum fuerit, nec aduertatur certarum Personarum inclusio ex aduerso considerata nempè Baronis sororis, & amite, quibus ex dispositis *per constitutionem in aliquibus* paragium deberetur, ita vt ex ea exclusionem cæterorum transuersalium resultet. Quia ponderandum est, quod cum exclusionis ratio, qua paragium, & militiam deberi firmauimus generalis admodum sit, vtique militet, tam in sorore, & amita, in dicta constitutione in aliquibus expressis, quam etiam in nepte, ex vnitate, & identitate vniuersalis rationis prædictæ, qua consti-
51 tutio ipsa † etiam ad alias personas, & casus pro trahenda est *Laderch. consl.96. Cardinal. Tusch.concl.71. litt. I. & conclus. 675. litt.S.* qui loquitur in
52 statuto † ad successionem certas personas includente, & ex rationis idemptitate ad alias personas non inclusas extendi, & quamuis constitutio in aliquibus nisi sororem exprimat nec de nepte aperiat, attamen illam sororis expressionē ratione frequentioris vsus factam fuisse decernimus, *vt ex Isern. & Frezia dixit Vincen. de Franc. decis.215. nu.8.* & non ratione dispositionem, quo ad alias personas limitandi, pro qua tamquam magis probata ad ista sentiendum procliuius sum.

Post hæc scripta vidimus *Consiliarium Gizarellum decis.37.* eamdem scribentem quæstionem in vita militia, in qua causa pro Marchione Campaniæ consulerunt *Fabi. de Anna consl.6. Scipio Teodorus allegat.20. & Camillus de Medicis consl.8.* & dicit quæstionem per difficilem, & famosam, & quod in illa causa eccitauit ingenia periciorum aduocatorum tunc temporis Ciuitatis Neapolis, & positis vtriusque opinionis fundamentis, & authoritatibus tandem testatur Sacrum Consilium inclinasse in opinionem negatiuam absoluendo conuentum ab impetitione vitæ militiæ in feudo decollate rati linea proueniente, sed aduertatur ad rationem, & fundamentum dictæ decisionis si tutum, vel verum sit, & correspondeat firmatis per nos, & Patres nostros eximiæ authoritatis in Regno; *Gizarellus* enim censuit vitam militiam non ratione exclusionis secundo genito deberi super feudo, (prout ex medulla textus in constitutione in aliquibus desumi dixerunt. *Nostrates supra citati n.30.*) sed sola Principis concedentis munificentia, vt in militia sectuiar secundo genitus, quod substentabile an sit attentis iam dictis tu pondera.

SVMMARIVM.

1 *Pactum in contractu dotali, quod de dote non possit disponi nisi de certa summa, muliere consentiente renunciante, & quietante valet.*

2 *Mulier, cui ex pacto permissum fuerat de certa parte dotis disponere posse, quando dicatur de ea disposuisse, & an in hæredes ab intestato muliere sine testamento vita functa, & nu.3. 4. & sequent. nu.9. & sequent. & n.13. & sequ. & n.41. & seq. per totum.*

4 *Mulier, quæ facultatem habet disponendi de certa parte suarum dotium an possit de ea disponere tam in vita quam in morte, & n. 5.6.7. & n.8.*

5 *Disponere verbum an de dispositione, quæ fit inter viuos, vel in vltima voluntate, vel vtriusque intelligendum sit, & n.6.7. & quid accidente verbo libere, vel ad libitum n.8.*

9 *Mulier, quæ ex pacto potest de certa parte dotis disponere an ad hoc, vt dicatur de ea disposuisse requiratur particularis dispositio, vel sufficiat Generalis per hæredis institutionem, vel omnium bonorum*

norum donationem, & num.10.11.& 12.

10 *Disposuisse de bonis, de quibus disponendi, vel alienandi facultatem, quis haberet an dicatur si in specie de eis particulariter non disposuerit, sed in genere per haeredis vniuersalis institutionem, vel aliter, & n.11.& 12.*

Intestatus dicitur, quis decedere respectu certe rei licet testamentum confecerit si de re illa non disposuerit n.10.contra n. 11. declara n.12.

14 *Disponendi facultatem habens ad hoc, vt dicatur vsus dicta facultate debet expressè disponere nec sufficeret tacita, & praesumpta dispositio.*

15 *Disponendi facultatem habens non dicitur disposuisse si intestatus decesserit cōtra n.18.& seq.& n.32.*

16 *Intestatus decedens non dicitur verè, disposuisse in suos haeredes ab intestato, sed fictè, & impropriè, & dicitur permissiuè non autem dispositiuè testare, & disponere, declara, vt n.32.35.*

Ab intestato succedens non habet formalem titulum ab homine, sed à lege sub n.16.declara n.33.34.

17 *Verba contractus strictè, & propriè sunt intelligenda.*

18 *Ab intestato quis decedendo videtur in proximiores suos ab intestato succedentes disposuisse.*

16 *Vassallus inuestitus de feudo cum clausula, quibus dederis, decedendo sine testamēto videtur feudum dedisse suis haeredibus ab intestato succedentibus.*

20 *Haeres grauatus post mortem de restituenda vniuersa haereditate cum facultate de ea disponendi ad sūmam mille, haerede grauato sine testamento, vel dispositione decedente dicitur de mille, in eius haeredes ab intestato disposuisse.*

21 *Legitimatus cum clausula, quod ad patris successionem venire possit ex testamento, vel ab intestato dummodo de eius patris processerit voluntate, non censetur exclusus a paterna successione, si pater ab intestato decesserit.*

22 *Donare videtur testator, qui non adimit id, quod poterat adimere, & non relinquere.*

23 *Donator omnium bonorum certa quantitate disponendi reseruata si intestatus, vel sine dispositione decedat an in ea quantitate reseruata donatarius ipse vniuersalis succedat, vel venientes ab intestato ipsius donatoris, & n.26. & n.27.*

24 *Fructus perventi ex vsufructu reseruato a donatore omnium bonorum praesentium, & futurorum existentes tempore mortis an pertineant donatario vniuersali, vel haeredi donatoris, & n.25.*

28 *Donator omnium bonorum praesentium & futurorū certa parte pro disponendo reseruata, potest de reseruato ab initio in donatarium, vel alium disponere in casu, quo de reseruato non disponeret, & valet donatio, & n.29.*

30 *Donator decedens ab intestato an dicatur de reseruatis in donatione in eius haeredes ab intestato venientes disposuisse si de reseruatis ab initio disposuerat in eumdem donatarium, vel alium in casu, quo de reseruatis non disponeret, & an requiratur specialis, & particularis dispositio, vel sufficiat generalis per haeredis institutionem, & n.31.*

34 *Dispositio hominis, & non legis dicitur quando lex praesumit aliquid a partibus cogitatum quamuis expressum non sit.*

35 *Dispositio quantumuis strictè intelligenda sit verificatur in casu praesumpto sicut in casu vero, quia legis praesumptio veritas est.*

Statutum quantumuis strictè intelligendum verificatur in casu praesumpto sicut in casu vero n.35.

36 *Beneficiatus, qui de fructibus beneficij potest etiam in morte disponere non dicitur disposuisse ab intestato decedendo, & an sufficiat generalis dispositio.*

37 *Grauatus de restituendo quicquid supererit an possit alienare in testamento, vel ab intestato decedendo, vel tantum in vita, & per actum inter viuos.*

38 *Intestatus decedens non censetur vocasse ad successionem inhabiles, vel a successione statuto, vel propria renunciatione exclusos.*

39 *Dispositio l.conficiuntur ff. de iure codicillorum, locum non habet quando defunctus non potuit de rebus suis disponere, & testare.*

40 *Proximiores, qui in primo reperiuntur gradu succedendi tempore mortis censentur vocati ad intestatam successionem iuxta L. conficiuntur ff.de iur.codicillar.*

42 *Copula Copulatorum concursus requirit. limita quādo duo copulantur per se, & non respectiuè ad aliud n.44.*

45 *Copulae natura quandoque est ampliare, & non restringere.*

46 *Nommandi, vel eligendi facultatem habens a n dicatur nominasse, vel eligisse eius vniuersalem haeredem, quae instituit, vel donatarium declara nu.47.*

Et an in haeredem ab intestato n.48.

49 *Haeredes ab intestato eodem modo in effectu haeredes sunt sicut instituti ex testamento licet vna dispositio tacita sit alia vero expressa.*

51 *Limitata dispositio limitatum producit effectum.*

52 *Disponendi facultatem, qui habet in vita non potest disponere nisi per actum inter viuos, & non per testamentum, vel tacitè per decessum ab intestato, et n. 53. & 54.*

Intestatus decedens dicitur per viam vltime voluntatis disponere sub n. 52.

53 *Testamentum licet a viuente fiat non tamen dicitur dispositio inter viuos, sed post mortem, in quem tempus testamenti effectus confertur.*

55 *Disponendi facultate concessa per modum vltime voluntatis an comprahendat modum disponendi inter viuos.*

57 *Omittens sciienter aliquid facere, vel testare ex industria omisisse dicendum est.*

58 *Dictio liberè, vel ad libitum quid importet.*

59 *Disponendi facultatem habens pro anima seu ad pias causas non potest aliter testare, vel disponere, & haeres ab intestato nec succedit.*

60 *Disponendi facultatem habens tam in vita, quam in morte quid possit facere, & quando dicatur disposuisse.*

ARGVMENTVM.

Mulier, cui ex facultate nuptialibus in tabulis per dotantes sibi attributa de certa parte dotis disponere permissum sit, an dicatur in venientes ab intestatu disposuisse, ea sine testamento vita functa, vel eiusdem generalis aut particularis dispositio requiratur.

RE-

RESOLVTIO LXXVI.

1 EA conuentio vtétium moribus inter dotantes parentes, & dotatas mulieres in Regno passim recepta est † vt filiæ dotatæ obitu matrimonio dissoluto sine filijs dotatarum mulierum de dotibus disponendi potestas ad certam earum summam cohartetur, nempè vt de dotibus decentum tantum filia disponere possit mulierum tamen consensu, vel renunciatione accedente, quo fit, vt vltra summam in pactum deductam dotata filia disponere prohibeatur. *Cinus Iacob. de Arena Bald. & Salicet. in l. Ania C. de iure dotium. Boeri. cons. 50. Milanens. decis. 10. nn. 29. & sequent. lib. 1. & decis. 8. n. 395. & seq. eodem li. Castr. cons. 370. n. 2. lib. 1. Menoch. cons. 1285. n. 9. Barbos. in 4. p. l. 1. n. 136. ff. solut. matr. Card. Seraph. dec. 815. in fine Mandell. cons. 449. n. 1. Aluar. Velas. decis. 130. n. 3. 4. 5. And. Georg. alleg. 26. n. 4.*

2 Inde euenit quandoque dubitari † quando mulier ea lege, & facultate disponendi dotata, vt de certa parte dotis disponere possit dicatur ea vsa, vel si intestata decesserit dicatur in eius sanguinis proximiores ab intestato venientes iuris ministerio disposuisse.

Mihi autem altius indagando visum est ad premissorum resolutionem multos posse considerari iuris casus huiusmodi pacti facultatiui, formas, & verborum conceptiones, ex quibus videtur inter eos constitui posse differentiam.

3 Primus casus † considerari potest quando mulieri simpliciter de certa parte dotis permissum
4 est posse disponere; Quo circa † Primo quærendum est an dicta facultate disponendi vti possit tā in actu inter viuos, quam in testamento, vel aliis vltimis causa mortis dispositionibus, & quidem
5 videtur † verbum hoc disponere de dispositione, quæ fit ex contractu, vel actu inter viuos capiendum esse, quia tale pactum in contractu dotis apponitur, & inter viuos, & sic secundum subiectam materiam *Iason. cons. 130. nn. 21. vol. 4. per Surdum decis. 272. n. 1. Gratian. discept. 539. n. 13.*

6 Alii dicunt † verbum disponere vltimæ voluntati propriæ conuenire, & in dubio ad actum vltimæ voluntatis referri *ad text. in §. disponat in authen. de nuptijs §. penult. & final. institut. quibus ex caus. manumi. non licet. §. exhæredatos in authen. de hæred. & falcid. Gloss. in rubric. ff. solut. matrimon. vbi Niconit. n. 127. alios affert. Alex. n. 16. & Iason. in 2. lectur. n. 29. Alber. in dition. verbo disponere Ruin. cons. 182. sub n. 17. versic. secundo istud, Natta consil. 563. n. 26. Boer. decis. 204. n. 46. Paris. consil. 33. n. 57. vol. 3. Afflict. decis. 370. n. 12. per Surd. decis. 272. n. 12. decis. 279. n. 7. Duran. de arte testand. tit. 5. cautel. 38. n. 2. Rolan. cons. 62. num. 15. vol. 1. Soccin. cons. 13. n. 32. vol. 1. Bero. cons. 60. n. 20. lib. 1. Menoch. cons. 210. n. 1. cons. 476. n. 15. lib. 5. Peregr. de fideicommiss. art. 40. dubitat. 2. nn. 58. Vincent. de Franch. decis. 518. n. 6. Viui. to. 2. commun. opin. lib. 9. tit. 34. n. 351. Rota Romana decisi. 879. n. 1. in vltimis recollectis per Farinac. Marta de clausul. p. 3. clausul. 34. n. 1. Gabriel. cons. 125. n. 17. vol. 1. Cardinal. Tusch. concl. 482. n. 3. lit. D. Bertazol. cons. 10. n. 24. & 25. in eiu. lib. Rim. cons. 303. n. 64. Annasing. 581.* vbi de donatione causa mortis.

7 Verius tamen est † verbum disponere verificari, & locum obtinere tām in dispositione, quæ fit inter viuos, quam in ea, quæ in vltima voluntate fit nec in propriæ de ea dispositione potest intelligi, quæ inter viuos fit *§. penul. & final. instit. quib. alienar. licet c. 2. & c. illis de præbend. in 6. Alex. in rubr. ff. solut. matrim. n. 16.* dicens, quod verbum disponere refertur ad actum, quemlibet sequitur ibidem *Ripa n. 16.* asserens contrariam opinioné iure non probari. *Roland. cons. 62. n. 16. vol. 1. Surd. decis. 279. nu. 6. cons. 265. n. 32. & consil. 357. nu. 7. Natta cons. 270. nu. 6.* vbi quod verbum disponere omni materiæ conuenit *Soccin. consil. 123. sub n. 3. volum. 3. & cons. 31. n. 11. vol. 4. Ruin. consil. 153. n. 2. lib. 2. Alciat. cons. 778. n. 2. Gabriel. consil. 99. nu. 9. & 22. lib. 2. Bartol. consil. 76. pater filio lib. 5. Menoch. consil. 2006. n. 32. & 33. & libr. 4. præsumpt. 188. n. 8. versic. & hoc casu, & cons. 476. n. 13. Decian. cons. 31. nu. 133. vol. 1. Franc. Molin. de Ritu nuptiar. lib. 3. q. 18. n. 17. Barbos. de diction. 72. Becci. consil. 206. n. 19. versic. quia disponere lib. 2. Bero. cons. 84. nu. 80. versic. quod verbum vol. 2. Laderchi. 133. n. 8. in princ. Fontanell. de pactis nuptial. claus. 5. gloss. 10. p. 1. n. 71. vol. 2. Gratian. discept. 539. sub n. 22. Canalean. decis. 19. n. 48. p. 3. & decis 12. n. 7. 9. 10. & 14. p. 4. Franc. decis. 607. n. 2. Hypol. Riminal. cons. 234. n. 126. Giurba in consuetudin. Messanens. c. 6. Gloss. 7. p. 1. n. 12. Bimi. cons. 303. nn. 63. vol. 2. Randens. cons. 38. nu. 1. vol. 2. Mantica. de cōiect. vltimar. volunt. lib. 1. tit. 3. n. 9. Cardinal. Tu-*
8 *sch. conclus. 495. n. 1. & 2. litt. D.* maximè † accidente verbo libere, vel ad libitum *secundum Rolandum dict. cons. 62. a n. 17. & sequent. vol. 1. Gabriel. cons. 99. n. 33. lib. 2. Menoch. libr. 4. præsumpt. 188. n. 8. Surd. cons. 357. n. 10. lib. 3. & cons. 572. n. 66. in fine lib. 4.*

9 Secundo quæro † an data facultate prædicta disponendi necesse sit, quod mulier particulariter disponat facta mentione bonorum seu quantitatis, de qua poterat disponere, an sufficiat generalis eiusdem dispositio, quę fit per hęredis vniuersalis institutionem, vel vniuersalem bonorum
10 donationem; Et videretur † specialem dispositionem requiri nec sufficere generalem per hęredis institutionem, vel aliter per ea, quę dixit *Surd. cons. 572. n. 13. versic. tertio respondeo, & n. 14. & 15. volum. 4. & cons. 395. nu. 16. 17. & decis. 272. n. 6. ad tex. in §. quod autem institut. de legitima Agnator. tutel. Caccialup. per Soccin. cons. 92. n. 22. versic. succedit autem tertia dubitatio volu. 3.* cum non dicatur testasse, quis respectu certe rei licet testamentum confecerit si de re illa non disposuerit. *addit Soccin. similem text. in l. intestato parente ff. de legit. tutel.* idemque probat *Iason. cons. 196. col. 5. versic. item ex alio posset vol. 2. Corn. cons. 133. colu. final. vers. nec suadet ratio vol. 2. Brun. de statu exclusi. fœminar. art. 6. n. 18. & sequent. qui allegat Corneum, & Soccin. in locis præcitatis Paris. consil. 44. nu. 17. versic. ad confirmationem vol. 3. Alciat. in l. 1. n. 27. ff. de vulgar. & consil. 647. Cranet. consil. 171.*

fil. 171.

sil.171.n.13.& conf.236.n.14. vers. sed vltra præmissa latè Siluan. consi.14.per tot. Peregrin. de fideicommiss. art.40. difficult.2. a n.52. & sequent. Gabr. cons.143. colum.2. lib.1. Decian.cons.83. libr.2. Bertazol. consi.7. n.7. inhærens fundamentis adductis *per Siluanum, & consi.44.nu.22.& 23. in Ciuil. Cephal. consi.371. n.27. Hypol. Riminald.cons.204. n.111. Monte Sperell. consil.119. Bursat. cons.266.n. 17. Cels. Vgon.cons.120.n.10.Menoch.cons.210.nu. 22.23.& sequ.Bero. cons. 107.n.6. lib.1.*

11 Contrarium tamen † satis esse mulierem testamentum condidisse instituendo hæredem in omnibus bonis, vel aliter vniuersaliter de suis disposuisse nempè donando omnia bona, ex eo enim esto, quod de bonis, de qua poterat disponere specialiter non meminisset satis diceretur in hæredē, vel donatarium omnium bonorum disposuisse, & sua facultate disponendi, vel alienandi vsum fuisse tenuerunt. *Ruin. in l.Gallus §. Et quid si tantum colum.20.ff. de liber. & posthum.Paris. latè cons.72. n.60.& sequent. lib.3. Alciat. de verbor.significat. lib.3.fol.157. Zauchus in repetion.l. hæredes mei.§. cum ita in 10.p.nu.32. & sequent.* vbi respondet ad contraria, & cum ista veriori residet. *Surd. cons. 572.n 67.& sequent.vol.4. & cons.430.libr.3. & consil.357. n.30.& decis.272.nu.36.versic. & non resistit,& n.37.*vbi in puncto *Peregrin. de fideicommiss art.40.n.55.47.& sequent.* qui contrariis respondet, *& cons.53. n 14.lib.1. Gabr. cons.125.n. 15.& 16.consil.91.n.19.& cons.143.post nu.4.& 5. lib.1.Osasc. decis.85. nu.3. Honded.cons.33.num. 48. & sequent. lib.1. cons.39.n.33.34. lib.2.Hypol. Riminald. cons.80. colum.penult. Menoch. cons.87.n. 60.consil. 323.nu.33. consil.210. per tot.& præcisè a n.64.& sequent. cons.945.lib.10.& cons.1131.n. 15.& sequent.libr.12. Fontanell. de pactis nuptial. clausul.4. glos.5.n.64.Boer.decis. 204.nu.32.versic. & ideò.Decian. cons.78. nu.19. lib.3.Macabrun.consil.81.num.10.& 15. Cephal. consil.410.n.67. latè Hieron. de Leo decis. Valentin.58.per tot. Sessa decis.48.n.8.9.& sequ.lib.1.*vbi decisum testatur *& decisio.53. Crauet. consil.256.nu.70. Rota Romana apud Cardinal. Seraphin. decis.569. sub nu.21. Gratian. discept.221.n.5.& 6.& Rota Romana in decision.ibidem impress. Anton.Monac. in decis.Bonon. 71.n.126.131.& sequent.*

12 Nec obstitit † prædictorum authoritas,qui cōtrariam partem sequuti sunt sentiētes,quod cum facultas disponendi, vel alienandi, cuique reseruaretur ad hoc vt dissposuisse dicatur, specialis nō autem Generalis requiratur dispositio, nàm vere procedunt quando hæc facultas disponendi non reseruaretur domino, sed alteri, qui dominus nō esset nempè si alicui tribuatur facultas, quod de certis bonis alterius possit disponere,quia tūc per generalem bonorum suorum dispositionem non censeretur vsus facultate disponendi de bonis alienis sibi concessa, nàm non videtur in dubio testando, vel generaliter disponendo de bonis nō suis disposuisse, cum ea licentia disponendi non faciat eum dominum, secus quando facultas disponēdi reseruatur domino, vt huiusmodi est mulier dotata, quia tunc generalis sufficit dispositio, vel hæredis institutio, per quam dicitur facultate disponendi vsus *Gabriel. cons.143. a n.5.6. libr. 1. Gratian. discept. 50. n.21. & 22.Surd.decis.272.n. 37. conf.357. sub nu.30.& consil.43. sub n.4. versi. Rursus.Hieron. de Leo decis. Valentin.58.n. 18. Macabrun. consil.81. n.26. et sequent. Zanchus in l. hæredes mei §. cum ita p.10. nu.32. versic. ad authoritatem vero ff. ad Trebellian. Fontanell. de pactis dotal. claus 5. gloss.10 p.1.nu 68.& 69.volum.2.Sessę. decis. Aragon.53. nu.5.& 7.*vbi quod hoc fuit habitum pro Constanti in Regio Consilio Aragoniæ *Cardin. Tusch. conclus.260.n.14.& 15. litt. A. & concl.483.n.11. & conclus.652 n.32.& 33.& conclus. sequent. n.16.& concl. 336.n.5. lit.I. Rota Romana in decis. impress.post Gratian. discept.221.num. 16. & 17. Anton. Monach. decis.Bonon.71.nu.113. 114.& n.127.*

13 Tertio consequutiuè ad præmissa Quero † quid si per mulierem, cui potestas disponendi de certa summa dotis tributa sit, nulla facta sit specialis, vel generalis dispositio, sed ea sine testamento vel alia dispositione vita functa porrio prædicta vna cum dote ad dotantes reuertatur, vel potius ad proximiores mulieris ab intestato succedentes

14 pertineat, & quidem videretur, † quod si sine dispositione mulier intestata decedat ad dotantes reuertatur portio, de qua data erat facultas disponendi, quia requiritur, quod facultate disponendi expressè vtatur, nec tacita, & præsumpta dispositio videtur sufficere, per ea quę subdunt. *Siluan.cons.14. Soceiu. consil.92.n.23. lib. 3. Paris. cons.44.nu.18.lib.3. Cuman.in l.Titius ff. ad Trebellian. Montesperell. consil.119. Gabr. cons.143.li. 1. Decian. consil.83. lib.2. Bertazol. cons.7. nu.7. in ciuil. Hypol.Riminald. consil.22.n.253.& cons.204. n.111. Cephal. cons.371. nu.27. per Cassanat.consil. 37.n.29. Cagnol. in l.final. n.239. C.de pactis.Thes. decis.97.Surd.cons.395 nu.19. Cardinal. Tusc.conclusio.482.n.7.lit.D.*

15 Et disponendi † facultatem habens non dicitur disposuisse in venientes ab intestato sibi attinentes si intestatus decesserit *ex Bero.cons.84. nu.80. lib.2. Anton. Padilla in l.ab eo n.3. C. de fideicomm. Gabr. cons.143. post medium lib.1. latè Bursat. consil.266. per tot. Cels. Vgon.cons.37.n.13.& 15.Cephal.cons.436. in fine, & cons.721.n.36. Iason. consil.130.n.21. vol 4. Crauet. cons.296.in fine.*

16 Item dispositio illa, † quę à muliere, vel alio moriente intestato fit, dicitur non vera nec propria dispositio, sed ficta, & impropria, & decedens ab intestato dicitur permissiuè testare, & disponere non autem dispositiuè, seu dispensatiue, & aliud est permittere, in quo sola causa efficiens idest voluntas tacita morietis extat, & aliud est disponere, in quo apparet,& concurrit causa efficiens formalis, & materialis, & sic respectu causę formalis, & materialis dici non potest, quis disposuisse ab intestato decedens, quàuis secus respectu tacite voluntatis, & causę efficientis nempe ipsius defuncti, *vt sentit Aretin.in l. Gallus in princip. ff. de liber. & postum Crauet.cōs. 176 in fine. Bald. in l. non instam num.8. Co. ad Trebellian. & melius in l.emancipan. in 8. opposition.n. 11. C. collat.* & ideo succedens ab intestato non habet *(inquit Bald.)* formalem titulum ab homine,

ne, sed à lege, quem sequutus est ibidem, *Castrens. Insou.cons.102.colum.7.lib.2.Peralta in repet. leg.si quis in princ.testamenti n.69.ff.de legat.1. Anto.Padilla. in l.ab eo n.5.in fine, C. de fideicomm. Ioan.Garron.in nutheu.ex testamento n.8.C.de secundis nuptijs Cephal.cons.59.n.21.lib.1.& cons.725.a nu.36.37. 38.39. & sequent.cons.436.n.118.& cons.408.nu. 60. Cardin. Tusch.conclus.337.n.2.lit.I.Zanchus in l.hæredes mei §.cum ita n.310 ff.de Trebellian. Alexan. cons.44.n.28. in fine, volu.5.* vbi dicit, quòd est impropria dispositio *Cels.Vgon.cons.37.a n.13. & sequent.Surd. decis.272.n.4. cons.357.n.9.& consil.572.n.12.& 13. Rustic. de liber.in condict.posit. lib.1. cap.2.p.2. n.18. Bursat.cons.266.n.3.4.& 14. Bero.cons.84.n.80.lib.2. Menoch.lib.4.præsump.27. a num.1.ad n.10.& n.12. & sequent.& cons.922.n. 5.6.& sequ.Rota Romana decis.304 n.4.& 5.par.1. diuers.Gabr.cons.91.lib.1.Peregr. de fideicomm. art. 40.sub n.59. Carol. Anton.Put. in cons.in præss. post vol.cons.Sfortiæ Oddi n.40.*

17 Fortius cum verba sint pacti † in nuptialibus tabulis adiecti, quę cum sint verba contractus stricte, & propriæ intelligenda sunt *l. quicquid astringenda, & l.3.ff.de verbor. obligation.l.quæritur ff. de stat. homin.l.hoc legatum ff. de legat.3.l.3.§.hæc verba ff. de negat.gest. Natta cons.373.n.4. Menoch.cons. 86.nu.47. Hypolit. Riminal.cons.458.n.95.& 102. Crauett.in respons. pro genero nu.311. Cephal. consil. 699.num.25.Becci.consi.105.n.29. Surd. cons.121. n.17.& cons.449.n.28.& decis.272.n.3.*

Contraria tamen magis probata est sententia,
18 quam † complurimi Authores professi sunt, vt
hæc magis communis videatur omninò sequenda, ita enim cōstitutum est ex dispositione textus *in l.si quis cum nullum, & l.conficiuntur in princip. ff. de iure codicillorum,* vt decedendo, quis ab intestato videatur in proximiores disposuisse, qui erant ab intestato successuri, quia bona in venientes ab intestato transeunt ex tacita defuncti voluntate, quod portio, de qua disponere poterat deueniat ad hæredes ab intestato, & voluit mulier consentire legi, quæ statuit sanguinis proximiores succedere ei, qui intestatus decesserit. *Gloss in l.non. iustū in verbo repetitum in fine, C. ad Trebellian. & in l.1. §. vel maximè vbi Bartol.ff. de collection.bonor. Rusticus de liberis in condict. posit.lib.1.cap.2.p.1.num. 92.& part.2.num.17. Zanchus in l hæredes mei §. cum ita part.7.n.5.ff. ad Trebellian. Bald.cons.121. libr.4. Curt.Iun. cons.4.Spino.de testament.gloss.12. nu.56. Ioseph.Ludouic.conclus.16.versic. infertur 3. l.Codicillis §. matre ff.de legat.2.* vbi quod qui non testatur videtur in venientes ab intestato alienare *Crauett.consil 70. nu.13. & cons.176.in fine. Caualcan.decis.19.sub nu.48.lib.3. & decis.12.lib.4.Petra de fideicommiss.quæst.9. nu.178. Soccin.consil.252. num. 19. vers. ista conclusio volum. 2. Roland. de lucro dotis quæst.75.nu.17. & Bald. in l.cunctos populos num.17. versic. venio ad secundum. C.de Summa Trinitat. & fide Catholic.* dicit, quod qui non testatur expresse, videtur testate tacitè *per textum in dict.§. matre ibidem Bald. consil.114.volu.1.* vbi quod decedens intestatus videtur relinquere bona successoribus ab intestato venientibus *Bertazol. consil.116.nu.27.& 28. in ciuil. Anna singul. 361. Franch. decis.45.n.2.Afflict. in l.4. Tauri glos. 5.versic.& hinc Notanter Cephal.cons.152 n.82.& consil.725. n num.11. & sequent. Soccin. Iun.consil. 83.lib.4. Cardinal.Tusc. conclus.337. n.1. lit.I.Mantebrun.consil.81.nu.10. Anton.Mounc.decis. Bonon. 71. punt.7.n.106. & sequent. Bursat.cons.266.nu. 1. 2.* licet ipse contrarium concludat *Cels.Vgon.cons.90. in fine Polidor.Ripa obseruat.103. num.4.5. 6.& de att. in mort. artic. capit.70.num.2.Menoch. de adipiscend. possess. remed.4. num.72.& libro 4 præsumption.27.& consil.87.num.61.consil. 210.num. 50. consil.1123.num.13. & consil.1152.nu.48.& consil.922.& consil.950.Maynard. decision.94. libr. 2. Cassanat. consil. 37. nume.28.Sessa decision.48.Fontanell. de pactis nuptial. clausula 5 glossa 10. part.1. num.67.& sequent. & num.70. volum.2. & claus. 4. Gloss.23.num.11. & sequent. Natta cons. 123.nu. 10. cons.215. num.10.cons.246. in principio Peregrin.de fideicomm. art.14.num.32.& artic.40.n.59. & cons.53. num.7. lib.2. Giurb. in consuetud. Messanen. cap.5.gloss.4. part.1. num.13. Bero.cons.84.libr.2. Hypol. Riminald. cons.689.n.29.Milanens.decis.3. a nu.48. & sequent. lib.3.Morot. cons.7. n.15. Mantic. de coniectur. vltimar.voluntat. libr.7. titul. 7. num.14.Grattian.disceptat.50. nu.21. & sequent.* quam veriorem dicit & disceptat *221. num. 1.2. & sequent.Decian.cons.38. num.23.cons.70.nu. 12.lib. 3.& cons.83.lib.2.Molinus de ritu nuptiar. libr.3. q. 18. num.6.& sequ.& num. 11. Cancer. variar. resolution.lib.1. cap.2. de Trebellian.nu.46. Mastril.decis.277.à n.12.& sequ.lib.3. Muta decis.49. n.1. & 6. Castil.dec. 142.n.1.lib.2.in puncto Surd. dec.272.* vbi ita per Senatum Mātuanum decisum testatur, *& cons.29.n.20. cons.357. nu.8.9.10.cons.572.a n. 28.et sequent.et num.60.& seq.& consil.384.n.53.*

Quod aliis pluribus quoque exemplis ac au-
19 thoritatibus comprobatum est primo † de Vassal-
lo inuestito cum clausula, quibus dederit, qui decedendo sine testamento videtur feudum dedisse suis hæredibus ab intestato venientibus, *vt infert Bald. dicto cons.114.vol.1.Surd.dec.272.n.9.in fine, & cons.377.n.9.in fine cons.572.sub n.31. Natta cōs. 682.n.14.Socin.Iun.cons.83.n.4. versic.ad fauorem, & seq. volum.4.Petra de fideicom. q.9.n.178.*

Secundo ex eo, quod firmat. *Bald. nouell. in repetition. l.cum filio familias num.4.ff.de legat.1.* vbi
20 testator † suam hæredem vxorem instituerat, ac
disposuerat, quod post mortem suam vniuersam restitueret hæreditatem cuidam testatoris consanguineo, sed quod vxor ipsa possit de hæreditate restituenda ad libitum disponere vsque ad valorē mille decesserat mulier intestata hoc est nulla facta dispositione de prædictis mille, & dubitabatur an hæredes ab intestato, qui successerant ipsi mulieri possint consequi illa mille, & resoluit *Bald.* quod sic, quia illa vxor satis videtur disposuisse cū ab intestato decesserit *ex d.l.conficiuntur & Baldū* sequuti sunt *Cels.Vgon.cons.97. nu.4. Menoch. consil.210.num.50.et lib. 4. præsumption. 27. num. 10, Macabruu. consil. 81. numer. 10. Mastrill. decision. 277.n.14.ex Curt.Iun.cons.4.n.4. Surd.decis.272.n. 22. & consil.572. num. 29. et 30. Mantica de coniect.vlt. volunt.lib.7. titul.7.nu.14.* vbi ita dicit respondisse interrogatū a grauissimo, & sapiētissimo

iuris consulto, quæ sententia fuit inde à iudice
confirmata Molinus de ritu Nuptiar. lib. 3. q. 18. nu.
12. 13. 14. Franch. decis. 45. sub nu. 2. Fontanell. de
pactis nuptial. clausul. 4. glos. 23. nu. 11. sequendo
Manticam loco prædicto Cancer. variar. resolut. lib.
1. cap. 2. de Trebellian. & falcid. nu. 46. Sessa deci. 48.
nu. 6. Ioseph. Ludouic. concl. 16. versic. infertur 3. Car-
dinal. Tusch. conclus. 482. n. 6. lit. D. Bertal. cons. 116.
n. 27. in ciuil. Socin. Iun. cons. 83. nu. 7. lib. 4. Crauett.
cons. 70. nu. 13. & cons. 176. in fine. Natta consil. 216.
n. 9. 10. maximè si mulier hæredibus ab intestato
venientibus nihil ademerit, cum nihil adimendo
eos succedere voluisse in omnibus constat, vt ex
eodem Baldo Nouell. sensit idem Menoch. cons. 210.
n. 50. & dicta præsumpt. 27. n. 10.

Tertiò, quod per clausulam à Patre in legiti-
21 matione filiorum posita, † quod filius legitima-
tus ad patris successionem venire possit ex testa-
mento, vel ab intestato dum modo de eius patris
processerit voluntate, non censeatur exclusus legi-
timatus à Paterna succeessione, si Pater ab intesta-
to vita functus sit nec de alia Patris voluntate cõ-
stet; imò filius legitimatus succedit in totum tam-
quam hæres ab intestato ex tacita voluntate, & di-
spositione Patris Agnatis exelusis ità deeidit. Iaso.
in rubr. ff. de liber. & posthum. nu. 15. & 16. vbi dicit
ità se aliquando interrogatum respondisse, vt verè
respondit in consil. 202. lib. 2. ea potissimum ratio-
ne motus; quia cum pater decesserie ab intestato
satis dicitur volũtatem suam declarasse, & dispo-
suisse, quod volebat filium legitimarum sibi succe-
dere debere ex l. conficiuntur prædicta hanc Iasonis
traditionem probarunt, Alciat. in rubr. ff. de liber.
& posthum. n. 32. & ibidem Bolognet. n. 58. per Me-
noch. cons. 210. n. 49. & lib. 4. præsumpt. 27. sub n. 10.
in fine, & cons. 922. sub n. 3. & 4. Surd. cons. 572. sub
n. 31. lib. 4. Ioseph. Ludou. concl. 16. versic. infertur 4.
Bertazol. cons. 116. n. 28. in ciuil.

Quarto ex eo, quod & si regulare sit non posse
eum, cui nihil fuerit relictum grauari l. ab eo. Cod.
de fideicommiss. tamen substitutus pupillaris po-
22 test fideicommissione re grauari † nàm videtur si-
bi data hærediras, quæ à testatore poterat adimi.
& donare videtur testator, qui non adimit id quod
potest adimere Cinus, & Bart. in l. ex tribus C. de in-
officios. testament. vbi Castr. n. 3. l. 1. §. sciendum. ibi
dum eis dator, vel dum eis non adimitur ff. de legat.
secundo vbi Bald. Rota Romana decis. 304. nu. 7. p. 1.
diuersor. Peregr. de fideicomm. art. 14. nu. 32. Corne.
consil. 146. nu. 13. volum. 2. Petra de fideicommiss. q.
9. nu. 179. Cephal. consil. 725. nu. 38. Bimi. consil.
213. n. 46. Surd. cons. 29. n. 18. 19. 20. & dec. 272. n.
10. 25. & 26 & cons. 572. n. 28. & sequ. & Rodriq.
Zuarez in l. Quoniam in prioribus limitat 1. num. 15.
C. de in officios. testament. vbi quod paria sunt ali-
cui relinquere, vel non adimere cum potest hoc
facere, cum ergo decedit mulieri ab intestato nec
adimit successori, de qua in alium disponere, in
eius erat libera facultate, & poterat adimere dici-
tur in hæredem ab intestato sanguine proximio-
rem de ea disposuisse ex prædictis.

23 Quinto exemplo † donatoris confirmatur, qui
facta omnium bonorum presentium, & futurorum
donatione cum reseruatione certæ congruæ quã-
titatis disponendi si intestatus decedat nõ vniuer-
salis ipsi, donatarius in reseruatis succedet, sed ip-
sius donatoris venientes ab intestato. Natta consi.
216. n. 10. Cancer. variar. resol. lib. 1. c. 2. de Trebell.
nu. 46. Peregr. de fideicommiss. art. 40. sub n. 59. Vin-
cent. de Franc. decis. 45. qui ita testatur decisum in
Sacro Consilio iunctis Consiliarijs plurium aula-
rum, & decis. 600. lib. 4. Molfes. in consuetud. Nea-
polit. p. 2. titul. de bonis q. 22. n. 4. Francisc. Molin. de
ritu nuptiarum lib. 3. q. 18. Mastrill. decis. 277. a n.
8. ad num. 16. Ricci. collectan. 178. in fine Anna sin-
gul. 391. Fontanella de pactis nuptial. clausul. 4. glos.
23. a num. 9. 10. 11. & sequent. & dicto nu. 11. ità
decisum in Senatu Cataloniæ testatur fauore ve-
nientium ab intestato ipsius donatoris reseruan-
tis Thesauror. decis. 97. Thorus in compend. decision.
verbo disponendi facultas Caualcan. decis. 12. nu. 18.
p. 4. Sessa decis. 48. n. 2. p. 1. qui testatur decisum in
Regio Consilio Aragoniæ Mantica de coniect. vl-
timar. voluntat. lib. 7. titul. 7. nu. 14. ad finem Pasqu.
de viribus patr. potest. p. 1. cap. 8. num. 125. Muta
decis. 49. num. 1. & sequ. & nu. 6. & seq. Giurb. in
consuetud. Messanens. c. 5. gloss. 4. p. 1. a n. 6. Caball.
in resolut. criminal. casu 207. num. 14. & seq Anto.
Monach. in decis. Bonon. 71. punt. 1. a n. 74. & seq. &
24 punt. 2. a n. 80. & seq. quicquid sit † quãdo, est facta
donatio omnium bonorum presentium, & futuro-
rum reseruato pro ipso donante vsufructu nam si
fructus tempore mortis donantis extant ad dona-
tarium omnium bonorum præsentium, & futuro-
rum pertinere, & non ad hæredem donatoris. di-
cunt Ruin. cons. 182. nu. 21. in fine vers. quinto, & nu.
22. lib. 1. bene Castrens. cons. 75 sub n. 3. lib. 2. Deci. in
l. final. C. de pactis n. 32. Curt. Iun. n. 58. Purpurat. nu.
252. Deci. cons. 32. n. 3. consil. 251. n. 3. Corne. consil.
176. colum. penult. lib. 2. per Couarru. variar. reso-
lution. lib. 3. c. 12. nu. 1. Bocr. decision. 204. num. 37.
Gabriel. consil. 177. n. 16. volum. 2. Ponte consil. 100.
nu. 22. lib. 1. & consil. 115. n. 11. 12. 13. lib. 2. Anton.
Faber. in C. lib. 8. titul. 36. de donation. definition. 9.
sub num 5. Cancer. variar. resolution. lib. 3. cap 2. nu.
25 123. in quo † etiam contrarium communiter ve-
rius senserunt quamplurimi, vt dicti fructus ex
dicto vsufructu peruenti, & quonsque donator
vixerit quæsiti non veniant appellatione futuro-
rum, vt donatario præsentium, & futurorum spe-
ctare dicendum sit, sed cedunt hæredi vsufru-
ctuarii donatoris eo mortuo, quam magis sequẽ-
dam puto Alexand in l. stipulatio hoc modo conce-
pta num. 18. in fine ff. de verbor. oblig. Bertrand. cons.
168. col. 2. volum. 1. Aretin. cons. 54. n. 2. versi. etiam
apparet Socin. Iun. cons. 143. colum. 3. vol. 1. qui re-
probat Paulum de Castro vbi supra Couarru. variar.
resolut. libr. 3. cap. 12. sub num. 1. versic. ex contra-
rio Roland. cons. 65. num. 5. 6. volum. 1. Natta cons.
146. num. 11. Hyppolit. Riminald. cons. 167. nu. 14.
Clarus §. donatio quæst. 19. ad finem Intrigliol. singu-
lar. 88. lib. 1. Gabr. cons. 139. & cons. 137. num. 35.
lib. 1. Facchin. controuers. iuris, lib 6. cap. 89. & libr.
13. cap. 51. plures affert Honded. cons. 37. nu. 33. lib.
1. Franch. decis. 168. n. 3. Menoch. cons. 92. num. 43.
Mantica de tacit. & ambig. conuention. lib. 13. titul.
32. nu. 6. 8. & 11. & seq. volum. 2. Cardinal. Tusch.
concl. 648. a num. 44. & sequent. litt. D. Trentacin.
variar.

variar. resolution. lib. 3. titul. de donation. resolut. 3. sub num. 18. versic. tu non recedas, & sequent. Molina de primogen. lib. 2. c. 10. num. 21. iuncto nu. 19. & 20. Cancer. variar. resolution. lib. 1. cap. 8. sub num. 48. & lib. 3. cap. 2. nu. 120. & sequent. Michael. Ferrer. in 3. parte observation. cap. 404. A Peguera decis. 141. Gregor. Lopez l. 9. tit. 4. p. 5. gloss. villa, Flores da Mena in additio. ad Gamam decis. 166. & Gama dicto loco n. 5. plenè Fontanella de pactis nuptial. clausul. 4. gloss. 22. a num. 1. 2. & sequent. & nu. 4. 5. & sequent. volum. 1. Paul. Emil. Gallus de exceptio. tit. 4. exception. 4. part. 2. num. 31. fol. 244. Caballus cons. 31. num. 2. & 6. lib. 2. inde est, vt omnes magis communiter firmant, donationem omnium bonorum præsentium, & futurorum cum reseruatione vsufructus substineatur ex eo, quod de fructibus libere permissum sit donatorem testari ac hæredem inuenire posse.

26 Et quamuis † *Thesaurus in hoc dicta decis. 97. post Cagnol. in l. fin. num. 246. C. de pactis* distinctione vtatur secundum, quam bis Senatum Pedamontanum iudicasse dicit, quam distinctionem sequutus videtur. *Castill. decis. 142. sub n. 15. versic. sic comprobantur, & Caball. casu Criminal. 207. n. 15. Anna singular. 391. Carroc. in addition. ad Decium cons. 30. num. 60.* Quod aut per donatorē fuerat reseruata facultas simpliciter disponendi super bonis donatis, vt puta de Florenis quingentis, & tūc si moritur donans intestatur portio, seu summa prædicta remanebit apud donatarium omnium bonorum præsentium, & futurorum, & non transibit in succedentes ab intestato donatori, cum non capiendo videatur portionem illam apud eundem donatarium reliquisse, cui omnia præsentia, & futura donauerat. Aut verò dixit donator, se reseruare certā quantitatem, de qua disponere posset, & si intestatus decedat dicta portio non cedit lucro donatarij; sed venientis ab intestato ipsius donatoris.

27 Tamen aliis † salua dicti Senatus auctoritate non placuit dicta distinctio, & eam potius verbalem, quam iuridicam existimauerunt, cum nil referre videatur, an donator dixerit cum facultate disponendi de bonis donatis ad sommam centum, vel si dixerit reseruare sibi centum, de quibus possit disponere, ita *Francis. Molinus de ritu nuptiar. li. 3. quæst. 18. num. 15. & 16.* & explosa distinctione *Thesauri* censuit Sacrum Consilium Neapolitanū teste *Franco decis. 45. & decis. 600. & decis. 544. sub nu. 11.* & latius *Fontanella de pactis dotal. clausul. 4. Gloss. 23. a n. 9. 10. & seqn. & præcisè n. 11.* reiecto *Thesauro* seu eius distinctione, Sacri Consilii Neapolitani distinctioni accedit *Mastrill. decis. 277. n. 15. nouissimè Giurb. in consuetud. Messanens. capit. 5. glos. 4. a nu 7. ad finem*, & cum ista videntur residere *Sessæ decis. 48. lib. 1. & Caualcan. decis. 12. par. 4. Anton. Monac. decis. Bonon 71. punt. 2. n. 81.* quam dicit in summis Tribunalibus receptam.

28 Cauthelam proinde † dat *Thesaurus dicto loco num. 4.* vt ad euitandas huiusmodi dubias hæsitationes donator in reseruatione ipsa expressè ab initio prouideat, & disponat de reseruatis in casu, quo sine dispositione de eis decesserit, vel in donatarium ipsum, vel alium quemcunque in quem donator disponere maluerit *ex Cagnol. in d. l. final.*

Ant. de Amat. P. II.

n. 239. Fontanella de pact. nuptial. claus. 4. glos. 23. n. 15. & 16. Castill. decis. 142. sub nu. 15. versic. vnde ibi Caball. casu criminal. 207. n. 17. Sessa decis. 185. Muta decis. 49. num. 14. quod optimum consilium dicit esse *Franch. decis. 600. n. 2. in fine, & decis. 544. sub princ. num. 11. Anton. Monach. in decis. Bonon. 71. nu.*

29 *1. & sequent.* Nec propterea † definit esse valida donatio ex eo, quod ab initio disponat donator de reseruatis etiam in donatarium ipsum omnium bonorum, si de eis non disposuerit, sufficit enim potuisse disponere si voluisse, *ita Gabr. cons. 139. n. 1. lib. 1. Fontanell. supra num. 20. & sequent.* Sed fa-

30 cta † per donatorem ab initio donationis dispositione de reseruatis in eundem donatarium, vel alium in casu, quo de reseruatis non disposuerit, iuxta præfatam cautelam, duplex cadit dubium primum an decedente ab intestato donatore de reseruatis videatur tacitè disposuisse in eius sanguinis proximiores ab intestato succedentes, ad præiudicium donatarii, vel alterius, cui ius fuerat ab initio in eadem donatione in reseruatis quæsitum in casu, quo donator de eis non disposuisset;

31 secundum † an si decedat donator, & eius hæredē vniuersalem instituat dicatur de reseruatis disposuisse in hæredem institutum excluso donatario, vel alio, in quem de reseruatis disposuerat in casu, quo de eis nō disponeret, an vero de reseruatis requiratur specialis dispositio, legatum, vel institutio nominatim, & expresse in casu prædicto, vt dici possit de eis disposuisse in præiudicium donatarii, vel alterius, in quem disposuerat, & pro vtroque casu remitto *ad Antonium Monachum in decis. Bonon. 71. a n. 1. ad n. 74.* qui in sequentibus alias subdit ad propositum quæstiones & faciunt dicta infra *n. 47. versic. quod restringit.*

32 Non obstat primo † authoritates in contrariū adductæ pro opinione, quod decedens ab intestato mulier non dicatur in venientes ab intestato disposuisse de iis, de quibus poterat disponere; nam magis communiter contra eas esse conclusum iam compertum est, & eis fere sigillatim respondet *Surd. decis. 272. in fin. versic. vlt.*

33 Secundo nō obstat, † quod ea successio ab intestato deferatur venientibus ab intestato à lege: ac proinde hominis dispositio non dicatur: quia permissiue non dispositiue defertur, quandoquidem ea dispositio licet principaliter legi attribuatur, cum tamen decedens videatur suam voluntatem accommodare secundum legem, & videatur dare, & disponere non adimendo cum id potuerit libere facere; ideoq; hominis etiam appellatur dispositio, vt diximus *ex d. l. conficiuntur* ita respondet. *Surd. decis. 272. n. 25. & 26. ex Bart. & alij in l. hæredes mei §. cum ita ff. ad Trebellian. Alciat. in tract. de præsumpt. regul. 3. q. 32. per tot. Zauchus in dicto §.*

34 *cum ita p. 9. nu. 5.* Rursus cum † lex aliud præsumit a partibus cogitatum, quamuis expressum non sit, illa dicitur dispositio hominis *ad text. in l. cum Auus ff. de condit. & demonstration. Barbos. in l. si constante in principio num. 135. ff. solut matrimon.*

35 Similiter nec resistit, † quod hæc dispositio, quæ ex decedentia ab intestato resultat, sit impropria nō vera, & verba pacti debeant propriæ intelligi nam dispositio quamtumuis strictè intelligenda

I 2 sit,

sit, verificatur in casu præsumpto, sicut in casu vero: quia, & legis præsumptio veritas esse dicitur; idque procedere etiam in statuto strictè,& propriè interpretrando, vt latè subdit. *Surd. dist. dec.* 272. *nu.*27.28.29.*& sequent.*

Multipliciter vero restringitur dispositio *prædi-*
36 *ctæ l. conficiuntur.* Et Primò † in Beneficiato, qui licèt secundum aliquos possit de fructibus beneficiis disponere,etiam in morte,id intelligitur si expresse disponat nec sufficit tacita dispositio ab intestato decedendo per ea,quę firmat.*Surd.cõs.*333. *n.*11.*lib.*3. Imò in eo casu de mente aliquorũ fuit, nec sufficere generalem Beneficiati dispositionẽ, vel hęredis institutionem,vt de fructibus disposuisse dicatur:sed specialiter. & expresse de fructibus oportere at disponere, super, quo contrarium censuerunt. *Bertrand.& Bellon.per Surd.d. n.*11.

37 Restringe secundo in gravato † de restituendo quicquid superirit,vt si ei dotrantem posse alienare permissum sit: tamen requiritur alienatio in vita, nec sufficit decedere ab intestato, vt dotrantem alienasse dicatur inuenientes ab intestato adúocatorum præiudicium. *Bald.in authen.contra rogatos C. ad Trebell.Oddofred.Petr. de Bella Pertica,& communiter Doctores Salicet.n.*6.*Alexand.nu.* 9. *Crass.§. fideicommissum q.*54 *n.*2.*Honded. consi.*32. *nu.*134.*volum.*1.*Rnin.conf.*76. *n.*11. *volum.*2. *Menocb. lib.*4.*præsumpt.*188. *n.*17.*conf.* 226.*nu.*107. *Gabr. conf.*99.*nu.*21. *libr.*2. *Peregr.de fideicommis. art.* 40.*sub num.*43.*Surd. decis* 272. *num.*7. *consil.* 382. *num.* 49. *&* 50. *Intrigliol. de substitution.centur.*3. *qu.*73.*num.*28.29.*&* 30. At contra senciunt *Gloss. in dict. Authen. contra rogatos,& alij per Surd. cons.*1.. *n.*20. *conf.*357.*nu.*27.*& sequent.*& quamplurimi alij etiam magis communiter. Quod pro modo non firmo.

38 Restringe tertio nisi † venientes ab intestato inhabiles, vel à successione defuncti per statutũ, vel propriam renuntiationem exclusi sint, quia inhabiles, & exclusi vocati non præsumuntur ex tacita mente defuncti iuxta *dictam l. conficiuntur Bald.in l.pactum,quod dotali C.de collat.Georg.Natt. in cap. quamuis limitat.*9. *de pactis in* 6. *Paris. consi.* 26. *num.*17. *&* 69.*nu.*34 *lib.*3. *Menocb. lib.*4.*præsumpt.*27.*nu.*17. *Christofal.de Castellion. inter cons. Bald. consil.*325.*n.*1. *versic.præterea dicit lib.*3.*Put. decis.* 29. *num.* 8.9.*lib.*3. *Carol. Anton. Puteus in consilio impress. post volum. Consiliorum Sforz. Odd. a nu.*39.*& seq.*

39 Restringe quarto, vt demum † præsumptio ex *dicta l.conficiuntur* proficiscens locum habeat,quã do defunctus potuit de rebus suis disponere, & testari,& tamen non disposuit; aliàs secus *Ripa in l.Centurio n.*110.*ff. de vulgar. & pupillar. substitut. Menocb. lib.*4. *præsumpt.*27.*n.*16.

40 Declaratur † quoque eiusdem textus dispositio, vt locum habeat, quo aduenientes ab intestato, qui tempore mortis seu successionis in primo reperiuntur gradu succedendi *Bald.in l.non istam n.*8.*C.ad Trebellian.Menocb.conf.*1123.*nu.* 15. *lib.*12. *& lib.*4.*præsumpt.*27. *n.*18.

41 Secundus casus † seu secunda verborum conceptio in pactum huiusmodi deducta est,cum mulieri dotatæ de certa summa permissum sit disponere,& testari,quo casu videtur mulierem in proxime successuros nõ disposuisse ab intestato decedendo ex vi *d.l.conficiuntur* nisi condito per eã te-
42 stamento ex virtute copulę,† quę vtriusque copulatorum concursus desiderare videtur *leg.si hæredi plures ff.de cond.instit.Osasc.decis.*71.*n.*66.*Surd.cons.* 207.*n.*7.8.*& decis.*272.*n.*5.*Burs.cons.*266.*n.*12.

43 Sed ab ista † dissentit *Surd. decis.* 272. *num.* 35. *&* 36. qui testatur ità sentiisse Senatum Mantuanum concludens, quod si pactum conceptum esset verbis copulatiuis, nempè possit testari,& disponere tamen procedat dispositio *l. conficiuntur*
44 nàm quando † duò copulantur per se, & non respectiuè ad aliud non requiritur concursus vtriusque *Secundum Bartolum in leg.*1.*ff.de instit. & iure post.Butr. Imol.& Iason.quos affert Natta cons.*626. *n.*17.*Roland.cons.*79.*n.*23. *volum.* 3. *& Surd. dicit*
45 † *num.*36. naturam copulę eo casu esse ampliatę non restringere.

46 Tertius est casus † quando data seu reseruata est mulieri facultas disponendi in eum, quem ipsa nominauerit, vel elegerit: tunc enim suum hæredem vniuersalem instituendo, vel in alium vniuersaliter disponendo, vel donando censetur in personam hæredis instituti, vel donatarij electionem,vel nominationem fecisse,vt est probara doctrina. *Bart. per illum textum in l.vnum ex familia §. si duos num.*3.*ff. de legat.*2. & ità fuisse decisum testatur *Michael. Ferrer. part.* 3. *obseruation.* 319. *Sessa decis.*53. *n.*7. *Fontanella de pactis nuptial.claus.*4.*gloss.*5.*n.*63.*&* 64.*& glos.*9. *part.*5.*num.*14.*et claus.*5.*gloss.*10.*part.*1.*num.*69.*in fine.Menocb.consil.*1123. *num.*14.*Peregrin.de fideicom.art.*40.*sub n.* 59. *Canar.consil.*85.

47 Quod restringit † *Gratian. disceptation.*50. *sub num.*23. vt non sufficiat vniuersalis institutio, vel dispositio, sed immò specialis requiratur ad hoc, vt nominatio facta dicatur ab habente nominandi, & eligendi facultatem, ità vt non facta nominatione intelligatur nominatus ditius,tunc enim requiritur specifica nominatio ad excludendum illum, qui aliàs veniret non sequuta nominatione,nec per generalem institutionem censetur exclusus *ex Corn.cons.*165.*n.*21. *lib.*2.*Ares.cons.*53. *post n.*3. *vers.sed quamuis* & testatur decisum coram *Bubalo* in vna Romana vineæ depalude,& iterum *Gratian.discept.*221.*nu.*7.*&* 15.*Rota Rom.dec.* 262.*in fin.p.*1.*diuers.Ant.Mona.dec.Bonon.*71.*nu.*5.

48 Sed quid si mulier, † quæ huiusmodi facultate expresse vsa non sit ab intestato decesserit,an venientes ab intestato tacitè disponendo elegisse, & nominasse videatur ex vi *d.leg. conficiuntur*,& licèt negatiuè videretur respondendum tamen sentio venientes ab intestato nominatos,& electos fuisse nàm si id instituẽdo,vel donando mulier fecisse dicitur ex prædictis cur non idem ab intestato decedendo dicẽdum est,ex quo dicitur tacitè disposuisse in venientes ab intestato *ex d.l.conficiuntur,& alijs supra,& sentit Menoc.cons.*922. *& cons.*
49 950.*lib.*10. Nec est † alia differentia nisi, quod vna est dispositio tacita,& alia expressa *Curt. Iun. cons.*4 *n.*8. in reliquis, & in effectu omnes eodem modo sunt hæredes. *Anton. Monacb. decision. Bonon.*71.*nu.*4.& tacita,& expressi par est virtus nisi facul-

50 facultas † disponendi, & eligendi seu nominan-
di ad testamentum restricta sit scilicet, quod possit
disponere de centum in personam nominandam,
vel eligendam in suo testamento, quia tunc non
veniunt succedentes ab intestato, vt censeantur
nominari, vel electi (quamuis hæredem vniuersa-
liter institutum in eis vti electum succedere sen-
51 tiam,) Etenim † limitata dispositio limitatum
producit effectum *vulgata l.in agris ff.de acquirend.*
rer. dominio l.eum seruo ff. de contrahent. empt. l.2.
ff. de ser.exportan.

52 Quartus est casus quando † verba pacti facul-
tatis disponendi mulieri concessi essent conce-
pta, vt possit in vita disponere etenim non poterit
tunc mulier nisi in vita disponere, & per actum
inter viuos nón autem in testamento veluti in tē-
pus prohibitum, & multo magis ex intestata suc-
cessione non potest dici eam tacite in venientes
ab intestato in vita disposuisse, quia decedens ab
intestato censetur per viam vltimæ voluntatis di-
sponere, & sua bona relinquere venientibus ab in
testato. *Cagnol. in l.fin. num.246.in fine C.de pactis.*
Ita ex Rnin. consil.152.num.17.lib.1. Mantica de
tacitis, & Ambig. Conuention. lib.13.titul.47.nu.
5. Bartol. cons.72. ex facto, & cons. 76. in fine libr. 1.
Peregrin. de fideicommiss. art. 40. sub num. 43. vbi
alios affert, & sub num.58. & nu.62. vbi dicit *Bar-*
toli traditionem communiter esse per Doctores
receptam *Thesaur. decis.209. Cardin.Tusch. con-*
clus 482.num.12. lit.D. Paris.consil.33.num.61. li-
bro 2.Deci. cons.30.nu.3. Ripa in rubric.ff.solut. ma-
trim.n.17. Couarr. variar.resolut.lib.3.c.12.num.3.
Cagnol. in dict. l.final. n.245. C. de pactis Alexand.
in l. stipulatio hoc modo n.18.ff.de verbor.obligatio.
Socin. cons.226.num.8. lib. 3. Clar. §. donatio.quæst.
19. vers.sed bene Raudens. de analogis.cap.27.Hon-
ded. cons.37.sub num.34.lib.1. Trentacin.variar.re-
solut.lib.3. titul. de donation.resolut.3.sub n.18.vers.
53 *procedit hæc:* Et licet † mulieri viuens testetur,
quia tamen testamenti effectus confertur post
mortem *l.1.ff.de testamen.* ideò inspecto magis ef-
fectum, quam actu ipso, dispositio post mortem
facta videtur, & non in vita *ad l.in tempus ff.de he-*
red. instituend. Cagnol. in l.final.sub num.246. versi.
sed non est recedendum C.de pactis quam Bartoli sen-
tentiam magis probaram, & per Senatum Peda-
montanum *dicta decis.209.* apud *Thesaurum* deci-
54 sam sequendam puto, quamuis † alii contrariam
profiteantur opinionem *vt Iason.cons.130.colu.3.*
& 4. lib.4. Alciat. in l.final.colum.fin. C. de pactis.
Boer. decis.204.n.45. Couarr. variar. resolut.libr. 3.
cap.12. num.3. in fine Cardin.Tusch. dict. conclus.
482.num.13. quos reiiciunt *Peregrin. & Thesaur.*
superius citati.

55 Quintus casus est proximiori aduersans † cum
mulieri conceditur de aliqua parte dotis posse
testare, in quo casu de duobus posset dubitari.
Primò an stante dicta facultate testandi quoque
liceat mulieri inter uiuos de ea portione dispone-
re, in quo verè licet valdè moueat authoritas de-
cisionis Senatus Cathaloniæ relata *per Fontanel-*
lam de pactis nuptial. claus.5. glos.10.p.1. num. 71.
vers. & vide etiam, qua fuit resolutum eo casu es-
se datam facultatem disponendi ne dùm in vltima
voluntate, sed etiā inter viuos, si quidem quando
datur disponendi facultas per modum vltimæ vo-
luntatis comprehenditur etiam modus disponē-
di inter viuos præsertim quando nulla diuersitatis
ratio considerari potest, Vrget tamen aduersus
determinationem prædicti Senatus considerari
posse, vt eo casu non liceat mulieri per actum in-
ter viuos de ea portione disponere, de qua data
est facultas testandi cum nihil commune habeat
dispositio inter viuos cum ea que ex testamento,
vel alia causa mortis vltima dispositione perfici-
tur, & dispositio inter viuos diceretur prohibita
veluti in tempus prohibitum collata, cum vno tē-
pore permissum alio censeatur prohibitum tanto
magis quando accederent clausulæ restritiuæ tan-
tùm, vel dùm taxat, quæ non permittunt exten-
sionem, vel ampliarionem dispositionis, vel clau-
sula importans formam, vt nō aliter nec alio mo-
56 do: Secundo † an stante dicta facultate testandi,
seu quod mulier de certa summa possit testare si
decedat intestata venientes ab intestato in ea sū-
ma, vel porrione succedant: Et diro tūc sanguinis
proximiores ab intestato venientes à dicta por-
tione penitus excludi debere tùm quia actus te-
standi actum positiuum, & declarationē expressè
voluntatis decedentis, ac solemnitates de iure de-
bitas de essentia requirit, quæ cessant in decedente
57 ab intestato, Imò † mulier decendo ab intestato
expressè dicitur declarasse se noluisse testare vel
vti dicta facultate testandi, & ex industria omisis-
se testare dum permisit, & voluit ab intestato de-
cedere *Abbas cons.57. sub n.19. Cassanat. cons.45.n.*
25. Sola ad nonas constitut. Sabaud.de alienat. bonor.
minor. glos.3. sub n.28. tum etiam, quia quantum
distent inter se causa testati à causa intestati cui-
que patet.

58 Sextus casus est quando † permittitur mulieri
de parte doris, seu aliqua eiusdem summa liberè
disponere vel si dictum sit ad libitum suæ volunta-
tis, & tūc licet mulieri tàm in vita, quam in mor-
te, seu in vltimis disponere, & tàm specialiter, &
expressè, quàm vniuersaliter per hæredis institu-
tionem, vel vniuersalem donationem, ac dicere-
tur etiam in venientes ab intestato disposuisse ea
sine testamento, vel alia dispositione vita functa.
Menoch.cons.210.n.50.& lib.4.præsumpt.188.nu. 8.
Surd.cons.357.n.10.& cons.570.n.66.in fine, & dec.
272.n.14.15.& n.16. vbi si sint geminata *Dec.cōs.*
70.n.12.li.3. Bursat.cons.166. Grat. discept.50.n.23.
Roland.cons.62. a n.17.& seq. vol.1. Gabr. cons.99.
nu.33.lib.2. Boeri.decis.204.sub num.46. Caualcan.
decis. 12.libr.4. Anton.Monach. decision. Bonon.71.
num.107.

59 Septimus casus est quando † facultas dispo-
nendi, & testandi mulieri conceditur restrictè, &
limitatè nempe pro anima, seu ad pias causas
quo casu siue per actum inter viuos, siue per te-
stamentum, vel aliam vltimam voluntatem non
potest mulier disponere de ea portione, nisi ad
pias causas cum facultas disponendi, ita restri-
cta sit, & decedendo ab intestato eius sangui-
nis proximiores ab intestato in dicta portione
non succedunt, quia in eo casu termini *dict.æ leg.*
conficiuntur ff. de iure Codicil. adaptari nequeunt,

nec pia causa ab intestato succedit. *Bursat. consi. 266. num. 3. volum. 3.* ad quod addatantur, quæ subdunt Doctores de donatote omnium bonorum, qui reseruauerit pactionem disponendi de donatis restrictè pro anima, & sic ad certum finē.

60 Octauus, & vltimus casus † considerari potest cum data est facultas disponendi, vel testandi tàm in vita, quàm in morte, seu tàm per actum inter viuos, quam per vltimam voluntatem qua forma videmus vsos fuisse passim contrahentes in nuptialibus tabulis, in quibus latissimè, & liberè nimis solet concedi ista facultas, æquè vnum actnm comprehendendo, atque alium, & in eo propter eius latitudinem cessat omnis contraditio, vt tàm expresè, quam tacitè, tàm vniuersaliter, quàm particulatiter, tàm per actum inter viuos, quàm per testamentum, & etiam ex tacita voluntate ab intestato decedendo dicatur in venientibus ab intestato disposuisse mulierem & ea facultate vsam fuisse, quod satis comprobatur ex eis, quæ superius firmata sunt.

S V M M A R I V M.

1 *In collationibus hareditatum iudicio familia bereiscunda diuidendarum res ipse adduci debent non ipsarum estimatio.*

2 *Collatio est rerum propriarum addutio.*

3 *Pretium, & extimatio loco ipsius rei debitè prastari non potest inuita parte.*

4 *Collatio fit per rei extimationem de partium voluntate, & in dote costante matrimonio conferenda.*

5 *Diuisio in indicio familia ereiscunde debet fieri, vt de qualibet re aqualis fiat portio cuilibet adiudicanda.*

6 *Diuisio quod fiat per quotas cuiuslibet rei inter haredes Iudex ex officio curare debet.*

7 *Iudex in diuisionibus non potest deuenire ad rei licitationem si res posset commode in regiones diuidi.*

8 *Diuisio rei, qua commodam diuisionem non patitur fit per adiudicationem eiusdem rei vni ex cobaredibus, vel socijs reficiendo potiones ceteris in pecunia.*

9 *Rem commodam diuisionem non patientem baredibus, vel socijs contendentibus potest Iudex subbastare, & vni ex eis meliorem condictionem facienti adiudicare.*

10 *Licitatores extranei non admittuntur in subhastationibus rei indiuiduè si alter ex socijs, vel coheredibus iustum rei pretium licitando offerat, & n. 11.*

12 *Hæres non potest cedere extraneo ius licitandi, quod habet in bonis non patientibus commodam diuisionem.*

13 *Rei diuisio fieri potest de consensu partium per eiusdem rei locationem pensionem pro aqualibus portionibus diuidendo.*

14 *Euictio debetur ad inuitem inter plures baredes diuidentes pro rebus portionibus obuētis etiam quod promissa non sit.*

15 *Diuisio conuentionalis est permutationi similis.*

16 *Permutatio est similis emptioni.*

17 *Euictio inter plures baredes debetur pro re infra legismè quantitatem cobaredi assignata.*

18 *Euictio semper debetur causam onerosam habenti.*

19 *Hæres vt de euictione agat aduersus cobaredes pro rebus diuisis euictis debet litem cobaredi denunciare, & rem victori restitutam esse.*

20 *Euictio debetur in diuisione data ignorantia rem esse alteri subiectam.*

Secus data scientia n. 21.

Pretium non debetur baredi si sciēter in pactionem rem alteri debitam, & obnoxiam acceperit.

Declara n. 23. 24. 25.

26 *Hæres si sciat rem sibi obuentam in diuisione purè ad alium cobæredem pertinere de euictione non agit; quia censetur iure suo renunciasse.*

27 *Euictio non datur contra Cobæredem succedentem in portione diuisa ex reciproco fideicommisso facto à communi auctore.*

28 *Frater poterit bona diuisa cum fratre reuendicare a filijs fratris defuncti si filij incapaces sint successionis illorum bonorum ex forma fideicommissi, vel inuestitura.*

29 *Hæres in casu quo agit de euictione contra cobæredem, an tantum ad pretium, vel ad interesse agas.*

Euictio debetur quanti interest euictionis tempore. num. 29.

30 *Euictio non debetur re euicta ab altero ex cobæredibus diuidentibus ex natura rei, vel fideicommisso communis auctoris generali euictionis promissione non obstante.*

Amplia num. 30. 31.

32 *Euictionis generalis promissio inter cobaredes diuidentes an operetur fideicommissi renunciasionem. num. 33.*

Quid si verbis vniuersalibus. n. 35.

33 *Aequalisas seruanda est inter fratres ab initio secus ex post facto.*

34 *Euictio verbis vniuersalibus promissa quomodocūque, & qualitercunque debetur etiam si ex rei natura, vel aliter sequatur.*

36 *Euictio non debetur cobæredi pro re in diuisione obuenta si expresè quod de euictione non teneantur actum sit.*

Amplia quod nec ad pretij restitutionem numero 37.

38 *Emptor agit ad pretium licet venditor nisi pro suo facto de euictione voluerit temere.*

39 *Euictio debetur in diuisione facta per Iudicem.*

40 *Euictio non debetur in diuisione facta per testatorem inter cobæredes.*

Declara num. 44. 45.

41 *Diuisio per testatorem inter cobæredes facta babet vim prælegatorum.*

42 *Euictio non debetur pro prælegato.*

43 *Euictio habet locum in permutatione.*

A R G V M E N T V M.

Qualiter ad inuicem pro portionibus diuisis inter plures hæredes debeatur euictio.

RESOLVTIO. LXXVII.

Resciendom in collactionibus, & diuisionibus inter plures hæredes
1 † res ipsas non autem earum extimationes, & pretia adduci debere, quæ fuit verior opinio *Bart. in leg. 1. §. iubet ff. de collation. bonorũ Alexand. in l. si donatione num. 14. C. de collaction. Cagno l. in leg. si emancipati num. 33. & sequent. C.*
2 *de collation.* cum collatio † sit propriarum rerum adductio *Secundum Aluar. Velasc. de partition. bonor. capit. 12. nu. 4. ad Texum. in leg. prima in princip. ff. de collation. bonor.* ibi bona sua in medium cõferant, qui appetunt aliena, *& in dicto §. iubet* ibi bona propria contulerint, nam aliud res ipsa est aliud extimatio, Rursus in dicto *§. iubet.* vbi modi enumerãtur collactionis de extimatione vllum fit verbum, tum quod alias si extimatio posset conferri cohæredibus inferetur præiudicium circa affectionem ad rem ipsam suorum maiorum, quæ in rei extimatione, vel pretio non caderent.
3 Tum quia † extimatio in vita parte loco rei prestari nequit *leg. secunda §. mutu. ff. si certum petat. Velasc. dicto tr. c. 14.* qui dicit idem per ordinationes Regias in Regno Lusitaniç statutum fuisse *l. 4. titul. 77. §. 12. 13. & in nouo eorumdem recompiliat. libr. 4. tit. 97. §. 14. 15.* Quicquid senserint *Roman. in autent. ex testament. C. de collat. Dec. in l. si donat. in fine. C. eodem. Alciat. in l. 2. §. mutui num. 15. ff. si cer. pet.* qui tutati suntposse in collactionẽ rei extimatio simpliciter adduci *ex eodem §. iubet.* & ex alijs quibus respondet *Velasc. dicto loco qui numer. 4. 5.* duobus modis restringit, vt non procedat
4 † si collatio fiat per extimationem de partium voluntate item in dote constante matrimonio conferenda, quando res ipsa deduci non posset.

Contingit variè quandoque huiusmodi collata inter hæredes diuidi; proinde si diuisio inter plures hęredes facienda sit iuditio Erciscunde fa-
5 miliæ † si de pluribus rebus, & corporibus agatur ita commode patientibus diuisionem debet de qualibet refieri æqualis portio pro quolibet, & cuilibet, sua portio est adiudicanda *l. hac edict. C. famil. erciscund. Mandell. cons. 322. num. 39 Aluar. Velasc. de partition. bonor. cap. 22. nu. 4. Mangil. de imputatio bonor. quæst. 82. num. 1.* Et si per quo-
6 tas † non sit facta diuisio cuiuslibet rei, sed per partes singulares Iudex ex officio quo ad quotam reducatur diuisio curare debet *Costa de ration. rat. quæst. 195. numer. 4.* Idem dicendum est si ageretur de diuidendo vnum corpus, vel pręedium quod pateretur commodam diuisionem *l. 1. versic. quod si diuisio C. commun. diuidun.* quo casu
7 † non est deueniendum per Iudicem ad eiusdem rei licitationem, & subhastationem *per tex. in l. 1. Iason. in §. quædam institut. de action. num. 59.* sed debet in æquales regiones partiri nisi ad id omnes consentiant, quorum interest. *Anton. Faber. C. commun. vtriusque Iudic. libr. 3. titul. 27. diffinition. 14.*

Si verò res, vel corpus quod peteretur inter
8 plures diuidi † commodam non pateretur diuisionem, & alia diuidendi non supererit ratio, vni ex pluribus cohæredibus adiudicabitur, vel socijs, & si vna pars prægrauabitur in sua portione ex huiusmodi assignatione reficietur grauato in pecunia, vt æqualẽtur portiones ex iusto ęstimationis calculo *§. si famil. & §. eadem institution. de offic. Iud. leg. ad officium versic. cum autẽ regionibus C. comm. diuidund.* vbi doctores omnes *leg. arbor. §. de vestibulo ff. commun. diuidund. Vrsil. dec. 23. num. 6. cum sequent. Decian. cons. 15. num. 38. libr. 1. Capicc dec. 36. Fontanell. de pactis Dotal. claus. 4. Glos. 9. part. 2. num. 75. 76. & sequen. volum. 1. Vincen. de Franc. decis. 160. num 4. Gozadin. cons. 44. sub nu. 15. Magon. decis. 42. num. 2. in Florentin. Barzi decis. 100. n. 14. Simon. de Pret. cons. 142. num. 40. Aluar. Velasc. decis. 114. Anton. Faber. C. commun. vtriusq. Iudic. lib. 3. titul. 27. diffinition. 14. Scrader. de feud. p 8. cap. 2. num. 35. volum. 1. Thorus in compend. decision. verbo diuisio domus,* vbi etiam quando res, dicatur commodam diuisionem non patere differunt; Quę adiudicatio, vni ex pluribus cohęredibus fiẽda permittitur iudici ex iusta difficultatis diuidendi causa, quod alias prohiberetur *Angel. & Iason. in d. §. quidam. Institution. de action. num. 10. per dictum textum, & §. eadem Institution. de offic. Iudic.*

Quæro an si inter plures heredes contentio sit quod eorum vnicuique res indiuisibilis adiudica-
9 retur poterit † iudex rem non patientem commodam diuisionem ponere subhasta publica ad licitationem, in quibus subhastationibus primo loco hęredes ipsi, vel socij ad licitandum admittuntur & socio plus licitanti tota res danda est, ita vt reficiat portionem consocio, vel cohęredi in pecunia *l. 1. & l. ad officium C. commun. diuidund.* vbi *Bar. Bald. Fontanell. de pactis dotal. clausul. 4. glos. 9. par. 2. n. 80. ad finem vol. 1. Cancer. variar. resolut. libr. 3. cap. 13. num. 9. 10. Anton. Faber. C. commun. diuidund. libr. 3. titul. 26. difinit. 3. in fine Masul. ad Capic. decis. 36. Thorus in compendio decision. verbo diuisio Ricci collect. 201.* in quorũ defectu extranei admittũtur licitatores, *d. l. 1. ibi ea actione, aut vniuersum prædium si licitatione viceris exoluta socio parte pretij obtinebis, aut pretij portionem si meliorem alius conditionem obtulerit consequeris, & l. ad officium eod. tit. ibi ad licitationem non numquam etiam extraneo emptore admisso maxime si se nõ sufficere ad iusta pretia alter ex socij sua pecunia vicere vilius licitantem profiteantur.*

Et intelligas eatenus tunc extraneum licitato-
10 rem admitti, † quatenus aliquis ex socijs, vel cohæredibus licitantibus iustũ rei pretium non offerat *dicta l. ad officium vbi notat Bald. num. 4.* recte intelligendo verbum, vilius, illius textus ibi *pone comparatiue ad pretium rei non ad animositatem licitantis Salicet. ibid. num. 2. Castrens. num. 6. & notat Iason. in dict. §. quædam nu. 60. Institution. de action. Aretin. cons. 156. colum. 2. numer. 2. Aluar. Velasc. de partition. bonor. cap. 11. numer. 4. 5. & decis. 114. num. 7.* ne calore licitandi alter alterum ex socis vincat, pretia rerum ad iniustitiam ascendendo, *Cancer. variar. resolution. libr. 3. capit. 13. num. 10.*
11 *Berci decision. 100.* & in tantum, † extranei lici-
ta-

tatores non admittuntur quando per cohæredem
& socium iustum rei pretium offertur, quod etiam
si extranei offerant maius pretium, & meliorem
conditionem faciant reppelluntur. *Bald. in leg.
ad offitium num. 4. Saliect. num. 25. Tiraquell. de re-
trat. lignagier. §. 1. glos. 18. num. 2. 3. facit Couar. var.
resolut. lib. 3. cap. 14. numer. 6. Aluar. Velasc. de par-
tition. bonorum cap. 22. sub num. 10.* quamuis *Bald.*
contrarium sensisse videatur *in leg. secunda quæst.
vltima C. de rescindend. vendition. & Saliect. in l. du-
dum C. de contrahend. emption.* Item quod si admit-
terentur eo casu licitatores extranei vltra iustum
rei pretium fraudibus via aperiretur, quia non de-
ficerent suppositi licitatores ad augendum nimis
rei valorem vt pariter augeretur portio in pecu-
nia cohæredi debita, & nimium grauaretur cohæ-
resrem ad excessiuam extranei suppositi licita-
tionem capere *vt aduertit Tiraqu. dicto loco.* hinc
12 nec potetit † vnus ex socijs, vel cohæredibus ce-
dere extraneo ius hoc licitandi, quod habet cum
prælatione prædicta *Guliel. de Cuneo, & Bald. in d.
leg. ad officium Roman. in l. prima §. vsufructuario ff.
de noui. oper. nuntiation. Paul. de Castr. numer. 4.
Ias. in dicto §. Quædam Institution. de action. nu-
mer. 61.*
13 Rursus, & alius datur modus † diuidendi rem
indiuisibilem, & commodam diuisionem non pa-
tientem, videlicet rem locando, & pensiones pro
æqualibus portionibus diuidendo si partes in hoc
genere diuisionis conueniant. *l. communi. §. cum
de vsufruct. ff. commun. diuidund. Suarez. in leg. quo-
niã in prioribus lim. 11. dub. 2. n. 8. Gomes variar. re-
sol. libr. 2. c. 3. num. 14.* Quamuis aliter dicat pro-
cedere ex *l. Regia Aluar. Velasc. de partition. bonor.
c. 22. numer. 13. 14. f. 116.* cætera præter institu-
tum ommittendo.

Propositi vero articuli resolutio tria habet mẽ-
bra. Primum circa diuisionem conuentionalem à
partibus initam. secundum à Iudice. tertium à te-
statore.

Circa primũ supposito quod diuisio fiat inter
plures hæredes conuentionaliter si aliqua ex re-
bus in portionem obuẽta euicta sit quatenus in-
ter eos debeatur euictio, plures constituendi sunt
14 casus. Primus quando † fuerit facta diuisio nul-
lam ad Inuicem euictione promissa quo circa ab-
solute eo casu dicẽdum quod si aliqua res in por-
tionem assignata fuerit legitime euicta de eui-
ctione cõpetit actio aduersus ceteros cohæredes,
qui tenẽtur pro ea parte euicta sociũ, & cohære-
dem integrare *leg. si fratres Cod. commun. vtriusq.
iudic. l. si famil. C. famil. Ercifcund. vbi Glos. Bart.
Bald. Angel. Saliect. & Paul. de Castro.* qui dicit
integrari deberi, etiam si pro parte rei sequatur
euictio *Bart. in l. qui Romæ §. duo fratres ff. de verb.
obligat. q. 12. vbi Ripa n. 97. Pereg. de fideicomm. art.
52. num. 53. Becc. cons. 24. num. 9. de communi Bursat.
cons. 6. num. 19. in fine lib. 1. Mantica de tacitis, &
ambig. conuention. libr. 6. titul. 21. nu. 16. 17. Aluar.
Velasc. de partition. bonor. cap. 37. Petra de fideicom.
quæst. 14. num. 40. Sances de diuision. bonorum. lib.
1. cap. 8. Cardin. Tusch. conclus. 534. litter. d. numer. 1.
Turrett. cons. 8. num. 19. lib. 3. Atora de partition. p.
3. quæst. 9. num. 19. Manent. decis. 13. Cabellin. de eui-
ction §. 4. nu. 51. Surd. cons. 67. num. 7. 8. cons. 318. nu.
26. Vbald. in Tract. de duobus fratribus par. 8. quæst.
22. n. 23. Lambert. de Contract. &c. qui sine certa sol-
lemnitate glos. 1. n. 35. in fine Intrigliol. singul. 63. nu.
7. lib. 3. Card. Seraphin. decis. 723. num. 2. seq. Fran-
ciscus de Caldas Pereira de emption. & vendiction.
cap. 31. num. 9. 10. seq. Barz. decis. 96. nu. 41. Velan-
zuol. cons. 11. num. 2. Gabr. cons. 90. numer. 42. lib. 1.
Facchin. controuers. iur. lib. 6. cap. 68. versic. tertia
15 conclusio.* Cum conuentionalis † diuisio permuta-
tionis sit similis *l. commune diuidundo. §. si debitor
ff. commun. diuidundo l. cum pater, §. hæreditatem,
& §. euictis ff. de legat. 2. & vtrobique Doctores om-
nes Paul. de Castr. in l. 1. Cod. commun. vtriusq. iudic.
Bursat. cons. 173. num. 16. lib. 2. Magon. decis. 62. nu.
4. in florentin. Aluar. Velasc. de partition. bonor. cap.
37. num. 2. Facchin. controuers. Iuris lib. 6. cap. 68.
versic. difficultas Caldas Pereira de emption. & ven-
16 dition cap. 31. num. 9. 10.* Et permutatio † est similis
emptioni *l. sciendum §. emptorem ff. de edilitii. edicto
Cephal. cons. 64. num. 6. Becc. cons. 24. num. 13. Bur-
sat. cons. 173. num. 17. lib. 2. Gama decis. 242. numer.
6. Gratian. disceptation. 234. numer. 4.* Immo ve-
rus existimatur contractus venditionis, quãdo res
æstimata pro æstimata permutatur *Glos. & Docto-
res in l. 1. C. de rer. permutat. Tiraqu. de retract. ligna-
gier. §. 1. gl. 14. num. 19.* vbi etiam in statuto *Boer.
decis. 144. Fabian. de emption. qu. 2. Corbol. de causa
priuation. ob alienation. limitat. 12. Guttierez. de Ga-
bell. qu. 71. Surd. cons. 433. Burg. de laudim. p. 2. in-
spection. 4.* ideo sicut in permutatione debetur eui-
ctio. Item ex quo diuisio est à communione reces-
sus. *Gargiar. patrocin. 6. num. 4.* & portio, quæ pro
diuiso vni assignatur, succedit loco portionis, quã
prius cum socio pro indiuiso possidebat, merito
permutationis locum obtinet, *Peregrin. de fidei-
comm. art. 52. num. 53. in fine Menoch. libr. 3. præ-
sumpt. 118. num. 17. Manent. decis. 13. num. 3.*
16 Fortius id procedit euicta re † infra legitimæ
portionis, debitum filio, & cohæredi competen-
tem assignatam, quod quasi debitam, & loco æris
alieni dicitur *Berengar. Ferdinandus. in l. in quar-
tam in tertio præfation. num. 52. verbo præcipuè, ff.
ad legem falcidiam Gomes l. Tauri 29. nu. 34. versic.
quod tamen singulariter intellige. Aluar. Velasc. de
partition. bonor. c. 37. nu. 5. 6.* & cohæres in ea por-
17 tione diceretur causam onerosam habere † quo
casu semper debetur euictio. *Anton. de Burgos de
Salamanca de emption. & vendition. num. 25. in re-
petitione capituli si venditori Francisc. de Caldas Pe-
reira de emption. & vendition, c. 31. n. 2.* legitime ta-
18 men † lite cohæredibus denontiata *Iuxta leg. em-
ptor. C. de euiction. Velasc. in dict. cap. 37. numer. 1.
Menoch. cons. 178. num. 17. cons. 894. num. 10. Burs.
cons. 106. n. 19. Intrigl. Singul. 63. num. 38. sequent.
lib. 3. Anebaran. Regiens quæst. 36. nu. 1. lib. 1. Bim.
cons. 97. num. 31. 33. lib. 1.* Item sequuta euictione
& re victori traddita *ad Textum in l. habere licere,
ff. de euiction. l. 3. C. eodem Barc. decis. 584. part. 1. Ca-
bellin. de euictione §. 5. num. 86. Aluar. Velasc. dicto
ca. 37. Surd. cons. 36. num. 4. & cons. 72. num. 1. cons.
359. num. 38. decis. 165. num. 7. Crauett. cons. 682.
num. 6. Angnisciol. cons. 273. num. 1. & cons. 274. n. 1.
Intrigl. singul. 63. nu. 51. libr. 3. Thesaurus decis. 85.
num.*

n.1.2.Carroe.dec.96.num.5.Fabi.de Anna conf.15.
num.1.7.

Cæterum si de euictione habeant scientiam di-
uidentes ante diuisionem rem esse fideicommisso
subiectam,vel aliter conditionaliter aliquo futu-
ro tempore alteri debitam , vel cum de euictio-
ne agant. Dicendum quod aut res, quæ in portio-
nem obuenit ab extraneo euincitur,aut vero inter
ipsos diuidentes in euentum alicuius conditionis
purificãde debetur,vt si de ea re esset inter eos re-
ciprocum fideicommissum constitutum. Et si ad
extraneum res pertinet, dicendũ quod aut igno-
rabat diuidens,aut sciebat ad extraneũ rem per-
20 tinere, si ignorabat † nulli dubium de euictione
agere posse aduersus cohæredes, vel socios,qui te-
nentur euictam portionẽ integrare,quia ignoran-
tia excludit omnem præsumptionem mutui pe-
riculi in rebus diuisis suscepti l.si per errorem ff. de
iurisdictione omni Iudic. l.Mater decedens ff.de inof-
ficios. testamento Alexandr.cons. 21. in secundo du-
bio l.5. Bero.cons.95. Caualc. de vsufruct. numer.
100.Becci.cons.24.n.33. qui dicit totam vim consi-
stere in scientia eius qui rem obnoxiam accepit.
Pereg.de fideicommiss.art.52.n.58.Roland.cons.51.
num. 10.& sequent. libr.4. Surd. cons.15.num. 5.
cons.311. numer. 27. Mandel. cons. 311. numer. 7.
Menoch.lib.3.præsumpt.118.n.16.Bursat.cons.173.
nu.10.seq.

21 Si vero sciebant † rem diuidentium esse alte-
rius iuris,vel condictione suppositam tunc cessat
euictionis actio Glos.in dicta l.si familiæ per Textũ
in l.si fratres Becci.cons.24.num. 34.seq.Intrigl. sin-
gular.63.nu.10.libr.3.Gratian. discept.234.n.2.11.
seq.Facch. Controuersiar. Iur. libr.6.cap. 68. Vers.
quinta conclusio. Menoch. libr.3. præsumption.118.
22 num.21.22. etiam respectu † pretii data scien-
tia cessat euictionis actio Bart.& Bald. in d.l. si fa-
miliæ,& l.emptorem §.fin.ff.de action.emption.Paul.
de Castr.ibidem.col 2.Curt.Senior.cons.64.num.64.
Becci.cons.24.n.34.Menoc.li.3.præsumpt.118.n.22.
omnes mori,quod in diuisionibus quilibet cense-
tur mutuum periculum suscepisse.

23 Verum sanè intelligimus,† id procedere si in di-
uisione vtrique parti obuenerint bona infecta,
puta aliena,vel conditionalia,ex quo tunc omnes
hæredes subiacent eodem periculo , & ideo in di-
ctis terminis præualet ratio per Doctores addu-
cta,quod quilibet censendum sit mutuum pericu-
lum in diuisionibus suscepisse. Peregr. de fideicom-
miss.artic.52.num.58.Ruin.cons.146.numer. 2. lib.
1.cons.137 num.12.libr.2.cons.7.numer. 18.lib.3.
Roland.cons.51.num.10.11.12.libr.4.Gratian. di-
sceptation.234.num.3.& 4.Facchin. controuers.iur.
lib.6.cap.68.versic.septima conclusio Bursat. cons.
24 173.num.19.Secus quando † in diuisione vni ex
hæredibus peruenissent omnia bona obnoxia , &
subiecta alteri vero,omnia bona libera;nam tunc
agi poterit ad pretium etiam data scientia argu-
mento l.fin.§.fin.C.commu.de leg.Glos.in l.si familiæ
C.familiæ Ercisund. vbi Paul de Castro in princip.
& Angel.post Bald.vbi num.34.quæ fuit opinio sa-
tis canonizata. Guid. de Suzaria in l. qui Romæ §.
duo fratres ff.de verbor.obligation.vbi Alexand.nu.
34.in fine.Angel. in fine Alciat.nu.36.& cons.135.
num.5. & cons.538.num.3.in fine Ripa in d. §. duo
fratres num.90.& 100.Crotus cons.n.136. Menoch.
cons.87.n.85.seq.Bursat.cons.173.nu.19.lib.2.Surd.
cons.67.num. 54. Intrigl.singul. 63.numer.9.libr.3.
Becci.cons.24.num.1 . Menoch. libr. 3. præsumpt.
118.n.15.Peregr.de fideicommiss.artic.51.num. 69.
in fine vers.sed contra in ijs terminis.Gratian.discept.
234.num.5.6.7.Facch.Contr.iur.lib.9.c.68.versic.
sexta conclusio.

Nisi qui bona fideicommisso obnoxia scienter
25 in diuisione acceperit† principio vtiliora esse sibi
existimauerit,& voluerit eam vtilitatem cum fu-
turi euentus periculo compensare Alciat. in leg.
qui Romæ §. duo fratres num.40.ff.de verbor.oblig.
Facchin. controuers.iur. lib.6.cap.68 versic.dum ta-
men.argumento l.de fideicom.C. de transact.Menoch.
li.3.præsump.118.n.15 in fine versic.qui tamen.Pe-
regrin. de fideicom. art.52.num.69. in fine vers.at si
acceptor. Gratian.discept.234.n.8 vol 2.

Hinc facta diuisione,& obuentis omnibus feu-
dalibus, vel emphyteoticis scienter vni, & alte-
ri liberi si domino aperiantur de euictione non
agitur tamquam ex natura rei sequuta Ale-
xand. cons.21.colum.3.l.5. Ruin.cons.11.lib.3. Ti-
raq.de retract.lignag.§.1.gl.9.n.35.Roland.cons.51.
lib.4.Menoch.libr.3.præsumption.118.nu. 10.Pere-
grin. de fideicomm.artic.52.num.60. Surd. cons.15.
nu.4.5.

Si vero bona diuisa pertineant ad vnum ex di-
26 uidentibus tunc† si res pure pertineat data scien-
tia pure pertinere diuisionis tempore videtur ius
suum remisisse , ita vt nullatenus de euictione a-
get Peregr.in dicto artic.52.num. 19.& 65.in princ.
27 Si vero conditionaliter pertineat † veluti si ex fi-
deicommisso purificando collato post diuiden-
tium mortẽ de euictione aduersus cohæredem
agi non posse diuidentem,& in fideicommisso vo-
catum,ex quo euictio sequi dicitur ex facto com-
munis auctoris stante fideicommisso dixit Bart. in
l.vendicantẽ.vbi quod si rem quam habes ex facto
tuo,vel auctori tui euinco non teneor l.fundũ ff.de
euict. l. licet placeat ff. de dote prælegat.Corne.cons.
102.l.4.Soccin.cons. 31. n.7.libr. 4. Ruin. cons. 7.
nu.18.lib.3.Peregrin.de fideicommiss.artic.52.num.
65.quo casu fideicommissum non censetur per
diuisionem remissum Peregrin.dicto artic. 52.sub
28 n.19.In super † poterit frater bona reuendicare e-
tiam à filijs fratris defuncti si fuerint ex forma fi-
deicomissi, vel inuestiture incapaces successionis,
cum frater superstes rem pro ipsius natura aduo-
cet Pereg. d. art.52.n.67.Scrad.de feud.p.8 c.5.nu.
27.volum.1.

Cæterum in casu quo cohæres de euictione
29 agit † an etiam ad totale agat interesse sicut em-
ptor ex l.venditor,& l Euicta ff.de euiction. leg.non
dubitatur,& leg.si cum quæstio C.eodem.Raphael.Cu-
man.in l.qui Romæ §. duo fratres ff. de verbor. oblig.
& Bart.in vltima quæstione.Sentiunt quod agi non
possit nisi ad extimationem partis quæ obuenit
in portionem , & euicta fuerit inspecto diuisionis
tempore non autem euictionis, ex quo diuisio est
actus necessarius, nec venditioni æquiparanda
est , quæ actus est voluntarius in qua ad to-
tale interesse agitur à quibus adducitur text. in
lege

l.qui hæres erat ff.famil. Erciscund. quem ad hoc re-
putant singularem. Sed *Cumanus,& Bart.* aduer-
santur *ab Alexand. in dicto §. duo fratres nu.61.* ve-
luti loquentes contra textum *in l.si fratres C.com-
mun. vtriusq. iudicij* quanti interest deberi dispo-
nentem *Ponte cons. 27. num.6. leg. si cum venditor.
§. fin. ff. de euict.* vbi res euicta estimatur tempore
euictionis pro vt creuerit, vel decreuerit *vbi Glos.
Bart. Bald. Salicet. & Fulgos. Surd. cons. 52. num. 50.*
ex quibus sicut in venditione ad totale interesse
agi posse videretur *Claudius Aquens.* in hoc rectè
intuendo *in dicto §. duo fratres cum Cumano* resol-
uit ad interesse intra rem agi posse respectu esti-
mationis non autem ad totale rei, & quanti, in-
terest euictionis tempore, & extra rem quod inte-
resse in diuisione non venit *ad textum in dicta leg.
qui hæres erat Gomes. variar. resolut. libr. 2. cap. 2.
num. 33. in fine Peregrin. de fideicommiss. artic. 52.
numer. 55.*

Secundus est casus quando facta inter cohære-
des diuisione ad inuicem generaliter pro diuisis
de euictione promissum sit quo poterit indistinctè
de euictione agi euicta portione obuenta per ex-
traneum, cum huiuismodi expressa euictionis
promissio idem operetur quod tacita legum di-
spositio diuidentibus absque generali promissio-
ne debita pro inde militant quæ supradixi in casu
quo nulla inter diuidêtes euictionis intercesserit
30 promissio. Difficultas maior est † re ab vno ex
pluribus ex ipsis coheredibus diuidêtibus euicta,
quod obuenerit ex natura ipsius rei, vel facto cô-
munis auctoris ex fideicommisso. vel aliter, & re-
soluimus euictionem non deberi, nam vt euictio
eo casu deberetur cum res ex sui natura alteri
ex diuidentibus euincitur opporteret in eum ca-
sum specialiter de euictione stipulari, cum alias
generalis euictionis promissi non sufficiat data
scientia, & paritate mutui periculi *ita declarando
Gl. in d.l. si familiæ dixerunt Gugli. de Cuneo. Guid. de
Suzar. Ricard. Malumb. Cinus, Bart. Bald. Salic. Fulgos.
Paul. de Castr. & Alex. in d. §. duo fratres n.32. Al-
ciat. n.37. Paul. Leon. n.113. Alex. cons. 21. l.5. Are-
tin. cons. 3. Decian. cons. 411. Curt. Sen. cons. 49. num.
71. cons. 50. num. 383. Ruin. cons. 137. num. 12. lib. 2.
cons. 7. num. 18. cons. 92. num. 29. lib. 3. Soccinus iu-
nior. cons. 116. num. 63. lib. 1. cons. 114. nu. 2. & cons.
119. libr. 3. Roland. cons. 51. n. 119. & cons. 67. lib. 4.
Cardin. Tusch. conclusion. 367. n. 38. 39. & sequ. litte-
ra E, & conclusion. 368. nu. 4. Bece. cons. 24. n. 32. Bur-
sat. cons. 173. num. 20. & 58. volum. 2. Sforz. cons. 41.
numer. 108. 109. Surd. cons. 15. num. 4. 5. 24. Honded.
cons. 3. n. 40. 42. volum. 1. Caualcan. decis. 8. numer.
18. lib. 2. Turret. cons. 83. lib. 1 Ioseph. Ludou. dec. 19.
Ancharan. cons. 76. num. 3. Signorol. cons. 117. numer.
4. Roman. cons. 503. num. 14. Cabellin. de euiction. §.
5. num. 33. 34. Bero. cons. 108. volum. 1. Lanari. cons.
3. num. 17. Intrigliol. singul. 63. in fine libr. 3. Crauet.
cons. 946. num. 23. Gabriel. cons. 90. num. 42. lib. 1.
Mandel. cons. 83. & 693. numer. 1. Grass. in §. bono-
rum possessio quæst. 12. num. 9. Menoch. præsumption.
118. num. 11. 12. libr. 3. Facchin. controuers. iur. lib.
6. cap. 68. Morrot. cons. 83. num. 16. 17. sequent. Bi-
mi. cons. 97. num. 24. lib. 1. Rota Romana dec. 211. libr.
2. in nouiss. Berretta cons. 94. num. 3. 4. Surd. de
aliment. titul. 9. quæst. 11. num. 25. & seq. Costa de ra-
tione rata quæst. 14. numer. 7. Barzi decis. 3. num. 46.*
31 idque locum haberet † quamuis vni allodium alte-
ri feudum, vel fideicommissum scienter in partem
obuenerit profitentur *Peregr. de fideicommiss. artic.
52. num. 69. in fine versic. & hæc communis Becci.
cons. 24. num. 11. versic. nec resistit Surd. consil. 15.
num. 5. Facchin. controuers. iur. lib. 6. cap. 68. versic.
his ergo Scrad. de feud. p. 8. c. 5. n. 27. vol. 1.*

32 Non obstat dici † ex generalis euictionis pro-
missione fideicommissi renuntiationem inductam
esse *ex Curt. Sen. cons. 64. num. 63 & Iun. cons.
49. numer. 13. Burs. cons. 64. numer. 32.* proinde
excludi cohæredem ex fideicommisso agentem,
namque de euictione tenet actio eumdem agen-
tem repellit exceptio *leg. vendicante ff. de eui-
ction.* pro vt in proposito arguit *Rom. cons. 457.
Menoch. præsumpt. 115. num. 15. libr. 3. Decian. cons.
116. n. 17. lib. 3. cons. 38. n. 15. 16. lib. 4.* nam verius
ex generali euictionis promissione non censetur
conditionali fideicommisso renûciatum nisi alijs
prægnantibus clausulis accedentibus *Curt. Iun.
cons. 116. n. 63. libr. 1. Peregr. de fidei. artic. 52. nu. 69.
cons. 93. num. 1. 2. libr. 1. Becc. cons. 24. num. 15. 36.
Cephal. cons. 371. & cons. 296. Sforza consil. 49.
num. 23.*

Neque huic conclusioni aduersanturque de
æqualitate seruanda inter fratres, & cohæredes
dici possent, & ideo omni casu de euictione actio-
nem dari ad integrandam portionem deficientê,
33 nam quod dicitur † de æqualitate seruanda inter
fratres intelligitur ab initio secus si ex post facto
res ad inequalitatem inter eos redducatur *Becci
cons. 24 num. 37. Bero. cons. 108. in fine lib. 1. Soccin.
Iun. cons. 119. n. 28. lib. 3. Rol. cons. 51. in fine dec. 62.
n. 13. in Florentin.*

Poterit tamen cohæres in eum casum de eui-
ctione agere contra cohæredes, & locus esset di-
spositioni *lege vendicantem* ita vt exceptione illius
textus impediretur cohæres rem alteri in por-
tionem obuentam ex fideicommisso communis
auctoris euincere quando in eum casum speciali-
ter de euictione stipulatum esset quod omnes sen-
34 tiunt vel † si euictionis accesserit vniuersalis pro
misio in omni, & quocumque casu quomodocum-
que, & qualitercumque quæ vim specialis promis-
sionis obtinet *Petra de fideicommiss. quæstion. 14.
Decian. cons. 55. num. 91. 92. libr. 3. Soccin. Iun. cons.
116. num. 63. libr. 1. Surd. cons. 452. num. 12. Mandell.
cons. 216. num. 3. Sessa decis. Aragon. 14. num. 13. 42.
Tiraquel. de retract. lignagier. ad finem num. 98. Hon-
ded. cons. 3. num. 75. Pedroch. cons. 28. n. 20. 23. 24.
Rota Roman. decis. 211. num. 5. part. 2. Carpan. ad
statut Mediolan. c. 417. nu. 757. volum. 1. Marescot.
variar. resolution. libr. 2. resolut. 19. nu. 32. Mastrill.
dec. 61. n. 5. 6. Cabellin. de euiction. §. 5. nu. 31. Surd.
cons. 15. num. 17. decis. 244. num. 1. Hippolit. Rimi-
nald. cos. 362. num. 6. Bursat. cons. 160. num. 17. côs.
298. num. 5. Turrett. cons. 86. num. 17. volum. 2. Mo-
lina de Contractib. disput. 380. Raudens. decis. Pisan.
22. num. 5. Ponte cons. 27. nu. 5. 13. Felic. allegat. 10.
num. 24. p. 3. Menoch. præsumpt. 115. num. 17. libr. 3.*
35 dicens † talem vniuersalem promissionem eui-
ctionis fideicommissi renûtiatione operare *Pere-
grin.*

grin.conf.93.num.13.14.lib.1. maxime relatis verbis vniuersalibus ad causas, & modus euictionis non ad tempus ex quibus fit, ac si in eum casum de euictione stipulatum sit, Decian. cons.38.nn.15 36.libr.4.Surd. cons.15.num.17.Burs.cons.173.nu. 22.31.sequent. vel si alias ex coniecturis appareat fratres in eum casum de euictione sequuta ex rei natura teneri velle pro portionibus ad inuicē assignatis octo coniecturas refert Bursat. dicto loco n. 32.58.cum sequen.Surd.cons.442 nu.11. Raudens. decis.22.num.57.Barzi.decis.64.num.58.veluti si in promissioni euictionis accesserit scientia Alciat. cons.133.n.5.Gabell.de euict.§.5.n.35.Hond. cons. 3.n.75.Ponte cons.27.Facch.controuers.iur.l.7.c.14. Surd.cons.442.n.11.15.

36 Tertius casus est vbi inter† cohæredes ad inuicem expresse prouisum sit, pro rebus diuisis in partes cuique obuentis de euictione non teneri, nisi pro proprio, vel suorum facto quod pactum de iure substineri non conuertitur, proinde eo casu de euictione agi non permittitur, contraria diuidentium lege reluctante ad textum in sæpius allegata l.si familiæ C.famil.ereiscund. Beeci.cons.24. num.9.Bursat.cons.306.num.16.lib.3.Aluar.Velasc. de partit. bonor.c.37.n.7. Menoch.lib.3.præsum. 118.num.23.lib.3.Grat.disceptat.234.n.9.Francisc. de Caldas Pereira de emption.& vend. cap. 31.n.11 Gomes. variar. resolut.lib.2.cap.2.num.34. Rebuff. tom. 3. ad lege Galli. tit.de dilation. art. 5. glos.1. n.
37 54. Et ne dum † tunc a petitione interesse excluditur, stipulator sed prætij, vel extimationis restitutione mutui periculi suscepti ratione, in casu, quo portio obueniens cuilibet diuidentium fideicommissi oneri esset obnoxia, argumento leg.fideicommisso, C.de transactio Glos. communiter approbata in dicta l.si familiæ.Bart.in §. duo fratres qu.11.n. 25.Ripa num.100 Gratian.disceptat. 234. num.10. Gomes.variar. resolution.libr.2. cap. 2.num.34.Peregrin. de fideicommiss.art. 52.num.70. licet aliter
38 procedat † in emptore, qui saltem prætium sequuta euictione à venditore repetit: quamuis de euictione teneri venditor maluerit expresse nisi pro suo facto Peregrin dicto artic.52.n.71.cons.91. num.6.lib.3.Gomes.dicto num.34.Natta cons. 181. num.1.lib.1.Tepat.verbo euictio Surd.cons.36.num. 6. 22. Cappell. Tholosan. dec.360.Roman.sing.387. Cassan.cons.55.nu.43.Anton.de Burgos à Salamanca in cap.final.de emption.& vendition. nn. 15.Burs. cons.306.num.16.lib.3.Rubeus cons.152.num.2.Rebuff. de dilation.artic.5.glosa vnica n.51.Gratian.disceptation.566.nu.3.Franch.decis.239. num.3. Mastrill.dec.28.num.13.Crauett.cons.618.n. 6.Cabal. cons.100.nu.4.Thesaur.quæst forens. 77.lib. 1. Passet.cons.111.num. 13.Cardinal. Tusc. conclus.362. num.1.littera E. Intrigl.de feud. centur. 2. artic. 5. num.468.Couarru. libr.3.resol. 17. Mantica de tacitis,& ambiguis Conuention. libr.4.titul.24. num.4. tit.27.numer. 20. Rosental. de feud. capit. 9. conclusion. 27.

Secundum membrum principale est quando
39 † diuisio esset facta authoritate Iudicis, & Magistratus nam euictio debetur, ac si partium consēsu facta fuisset secundum ea quæ in primo casu diximus Glos.Bartol. Bald. Paul.de Castro,& aly in dicta l.si familiæ per illum textum Bartol.in dicto.§. duo fratres in final. quæstion. Alexand. n.61.Ripa num.97.cum factum Iudicis factum partis reputetur l. si plus vel minus §. si iussu ff. de euictione Peregr.de fideicommiss.artic.52.num 54.Curt. Seni. cons.50.num.387.Tum quia Iudex Iuris minister nō censetur euictioni in eum casum de iure debitæ derogare voluisse Menoch. præsumpt.118.num. 19.20.lib.3. Cabellin. de euict.§.4.n. 51. Intrigliol. sing.63.n.7 lib.3.quod procedere quando pariter portio alterios cohæredis in eadē euictionis causa,& muto periculo esset mihi probatur cum Gugliel.de Cuneo, Bald.Castrens.& alys per Menoch. d. num.20.

40 Tertium membrum est de diuisione † testatoris iussu inita inter cohæredes, & sequuta euictione portionis alicuius aduersus cohęredes ad integrādam portionem euictam actione de euictione nō dari dicimus ex l. cum Pater §. euictis ff. de legat. secundo vbi Bartol. & aly. Glos. Bart. Bald. Salicet. & alij in dicta l.si familiæ Bartol. in dicto §. duo fratres colum.vltima.Ripa num.95. Peregrin. de fideicommiss.artic.52.num.72.Gail.libr.2.obseruat.116. num.2.Vasquez.de successione.p. 1.libr.3.§.23. num. 37.& 43.cum seq.Bursat.cons.6.nu. 19. circa finem Surd.cons. 517.num.25.& sequent.lib. 4.Intrigliol. sing.63.n.8. Menoch.cōs. 87.& præs. 118. num. 1. libr.3. Cabellin. de euict.§ 4.num. 51.versic. quid in diuisione Facbinens controuers. Iur.libr.6. c. 68.vers. secunda conclusio Francisc.de Calda Pereira de emption.& vendition.cap.31.num.12. sequent.Cum ea
41 † inter cohæredes vim habeat prælegati l. quod
42 ergo ff. de legatis primo pro quibus † contra cohæredes actio de euictione non datur l. cum Pater §. euictis ff. de legat.2.l. si a substituto §.1.ff de legat.1. Peregrin.de fideicommiss.art.52.num.72. Velasc. de partition.bonor.cap.37.à num.8.& sequent. Bursat. cons.5.n.5.24.cons.6.n.19.Surd.cons.517.n.27. Intrigl.singul.63.n.11.lib.3.Fachin. controuers.iur.lib. 6.cap. 68.versic.prima conclusio Sforza cons.3.num. 19.20.Menoch.libr.3.præsump.118.num.3.4.Quod non ita in diuisione Conuentionali est, vel inditia-
43 li quæ vim † permutationis obtinet in qua de euictione actio conceditur Gomes variar.resol.lib. 2.cap.2.num.33.Aluar.Velasc. de partition. bonor. capit.37.numer.1. 2. Menoch.cons.888. num.22.li. 9.& libr.3.præsump.118.num.18. Cabellin.de euict. §.4.num. 43. Anton. de Burgos de Salamanca in c. fin.de emption.& vendition.num.25.Beeci.cons.83. num.1.Macabr.cons.55.num.177. Viu. decis.510.n. 7.Vinc.de Franch.decis.34.n.2.

44 Nisi defunctus † plures instituens hæredes æqualiter hæreditatem diuiserit, tūc quia inter eos equalitatem obseruare voluisse videretur euictionis remedium pro parte euicta denegandum non esset l.cum Pater §. euictis in secundo responso ff. de legat. secundo Roman. singul.316. Dec.cons. 46. Pereira de emption.& vendition.cap 31.nu.13. seq.& num.16.

Rursus nisi paterna diuisio, & portio cuique obuenta legitima filiorum respiciat, quam nullo modo grauare potest testator, quare, nec per diuisionem infra quantitatem legitimè filio nocere potest rem alienam assignans l. scimus vbi notat.

tat Bald. Salycet. & Iason. num. 4. C. de inofficios. testament. Gomes. variar. resolution. libr. 2. cap. 2. ante num. 33. Francisc. de Caldas Pereira de emption. & vendition. cap. 31. num. 17. Gail. lib. 2. obseruat. 116. n. 3.

Post hæc scripta contingir videre *Gusmannm, & Margilium in eorum tractatibur nouiter impressis de euictionis, ille q. 33. Iste vero q. 114. & sequentibus,* qui late ad materiam faciunt.

SVMMARIVM.

1 *Legitimatio personæ actoris in quocumque iudicio quantum vis summario, vel exequutiuo requiritur.*

2 *Cessionariur cessionis nomen in libello deducenr de cessione docere oportet parte petente.*

Et an ante omnia de cessionis instrumento docere debeat eumquæ exibere parte opponente etiam ante litir contestationem, vel quindena in exequutiuir n. 3. 4. 5. 6. 8. & 9.

4 *Procurator ante omnia tenetur docere, & exibere suam procurationem, seu mandatum.*

5 *Cessionarius agens post litem contestatam potest docere, & ostendere cessionem quando sola facti veritate inspecta proceditur.*

6 *Agens cessionario hæreditario, vel alio nomine post litem contestatam docere potest de sno nomine quo agit. Imò reseruatur per iudicem in fine causæ.*

7 *Cessionarius ad constituendum aliquem in mora an teneatnr instrumentum pnblicum, & ausenticum cessionir ostendere etiam qno ad effectum inducendi scientiam iuxta terminos leg. 3. C. de nouacion. & quid in denunciatione. Iudiciali, vel extraiudiciali.*

9 *Agent exequntiue tamqnam hæres ante omnia de hæreditario titulo, & nomine docere debet.*

10 *Ritur dat exequutionem creditori ostendenti, & prodneenti instrumentum.*

11 *Cessionariur in exequutiuis ante omnia tenetur cessionem exhibere licet de ea in alio instrumento mentio fiat.*

12 *Cessionarius non tenetur ab initio cessionir instrumẽtum exhibere parte ab initio non opponente.*

13 *Si de cessionir viribnr discutiẽdum est etiam in exequutinis id infra quindenam cognoscendnm est: & non ante, & quando secus n. 14.*

15 *Exceptio notoria ex facie eiusdem instrumenti resultante admittitur aduersur eiusdem instrumenti exequutionem non obstante Ritu, vel statuto omner aduersur instrumenti exequutionem reijciente exceptionem.*

ARGVMENTVM.

Cessionarius an ante litem contestatam, vel exequutioni implementum, & quindenam teneatur de cessionis instrumento docere parte petente.

RESOLVTIO LXXVIII.

1 Vemadmodum de cuiuslibet † iudicii quanirumuis summarij, vel exequutiui natura, & essentia est personæ actoris legitimatio insũdendo se talem esse qualem se facit maxime non si non suo nomine simpliciter, sed cum nomine qualificato in iudicio cõpareat vt cuique innotescit iuxta notata *per Doctores in l. nõ ignorat per illum text. C. qui accusar. non poss. cum alijs concordantibur Muscatell. in praxi par. 3. Glos. compares num. 1. 2. Peregr. cons. 2. num. 47. libr. 1. Milan. dec. 1. nnm. 17. & decis. 3. n. 140. & sequ. libr. 2. Grass. except. 4. n. 88. 95. 96. 97. 98. qui omnes affert Intrig. sing. 173. n. 10. l. 2. Bolognet. cons. 11. n. 17.* & magis omnium plene *Scrader. de feud. p. 10. in præambul. n. 32. 33. cum plur. seq. & numer. 39. Lancellot. de attentat. p. 3. cap. 25. nu. 39. Osasc. dec. 1. num. 85. & nouissime Vigilius in sno tractat. de legitimation. person. in prælud. num. 1.*

2 Ita & † cessionarios de cessione docere oportet parte petente, si cessionis nomen in libello deductum sit, quia ea tamquam libelli pars venit edenda ad hoc vt constet, quod agentis intersit, & vt deliberare possit reus an cedere, vellet, vel contendere, *Innocent. in cap. final. de probation. Bald. in l. qui stipendia in fine C. de procnrator. vbi Doctorer omnes, & in l. per diuersas num. 21. vers. adnerte C. mandati Ias. in rubr. C. de edendo n. 3. Decian. cons. 301. num. 1. 2. & sequen. Socc. cons. 89. vol. 3. Alex. cons. 95. n. 9. l. 2. Tiraquell. de retract. lignager. §. 26. Glos. 3. num. 44. Bertraud. cons. 21. volu. 1. Roland. cons. 20. num. 14. volum. 1. Anchar. Regiens. libr. 2. quæst. 3. num. 9. 10. 14. 15 Bolognett. cons. 11. nu. 16. Asin. de exeqution. §. 1. cap. 49. Rodulf. de cautel. 256. Surd. cons. 22. numer. 1. 2. & 19. cons. 269. num. 25. Brunor. a sole quæst. 11. num. 4. 5. & 18. Io. de amicir cons. 24. Cartar. decis. 63. Cappel. Tolos. decis. 295. vbi Aufrer. Iosef. Ludou. concl. 4. in prin. et sequ. Boer. dec. 10. Intrigl. sing. 13. nu. 2. lib. 1. Milan. decis. 1. nnm. 17. 40. 41. et sequen. libr. 2. Scrader. de feud. p. 10. section. 18. a num. 157. & sequen. Grass. exception. 25. num. 49. & in prælud. num. 203. Menoch. cons. 658. sub numer. 4. Iannin. de citation. real. libr. 2. cap. 2. num. 19. Roderiq. de annu. redit. lib. 2. quæst. 17. num. 34. Cardin. Tuschul. conclus. 214. litter. C.*

Quod vero obseruatione diguum magis est
3 † an ante omnia cessionis instrumentum per cessionarium exhibẽdum sit, si id à conuento ita petente opponatot, de quo ex facto dubitari contingit circa quod ego ac in re ita statuendum existimo, quod aut sumus in ordinariis, aut in exequutiuis.

Et ad primum distinctionis membrũ dicimus,
4 quod † in ordinarijs iudiciis quando cessionarius vtiles sibi cessas actiones proptio nomine exercet licet petitionis originem ex persona alterius nẽpè cedentis sumat, cum tunc cessio magis iustitiam causæ, quam legitimationem personæ respiciat sufficit, quod cessionis instrumentum in processu causæ, & post litem contestatam exhibeat

beat quoniam quando vtilis deducitur cessio non persona, sed merita respicit, & aliud est causam aliud personam iustificare, nec super causa ante litem contestatam recipiendæ probationes sunt, nam cognosceretur de causa meritorium ante litem contestatam, quod nec iuris prudentiæ rationi, nec ordinis cognitionis congruit, si vero cedentis nomen in iudicio deducat: & veluti procurator in rem propriam cessionarius agat ante litem cōtestatam de cessione fidem facere astringitur cum tunc cessionarius directam non vtilem actionem dicatur in iudicio proponere, & ipse tamquam procurator comparet licet in rem propriam constitutus, fit proinde antequam audiatur statim, & in primo actu suam personam legitimare tenetur, (sicut quilibet procurator *Bald. in l. si procuratorem 65. in princ. ff. de procurat. Boer. decis. 281. num. 11. Afin. in praxi §. 28. cap. 1. Scrader. de feud. lection. 10. in præfation. numer. 33. vol. 2. Gabr. de exequution. de re iudicat. conclus. 3. numer. 28. Gratian. discepta 170. nu. 22.) Ita Iacob. de Butr. quem refert, & sequitur Bart. in l. qui stipendia in fine C. de procurator. & in l. si duo in fine de solution. & in l. 1. num. 13. C. de action. & obligation. Bald. num. 13. bene speculator in tit. de instrument. edit. §. nunc dicamus numer. 4. Alberic. in l. final. C. de edendo Butr. Aretin. & Felin. num. 28. in c. 1. de probation. Bald. in l. 1. 9. edit. col. 3. vers. venio ad secundum. ff. de edendo Alex. in l. arist ff. de acquirend. hæredita. Bertrand. cons. 118. nu. 2. vol. 2. cons. 144. num. 1. vol. 6. Natta cons. 152. sub num. 11. volum. 1. Surd. cons. 169. num. 25. & cons. 22. num. 19.* respondens *Bald. in l. qui stipendia. C. de procurator.* qui non constituit differentiam si vtilem, vel directam cessionarius intentet plenè *Ioan. de Amicis cons. 24. per tot. Rebuff. ad constit. Galliæ tom. 1. de litteris obligat. glos. 11. art. 3. nu. 17. 18. Osasc. decis. 57. sub num. 4. vers. non obstat quod fide. Ripa in rubr. C. de edendo num. 5. Iason. num. 3. Herculan. in tract. quis teneatur probare negatiuam nu. 86. Cartar. plenè decis. 63. nu. 14. 15. 16. & sequen. & num. 18. respondet. Baldo in d. l. qui stipendia Dec. cons. 302. ante n. 1. Scrader. de feud. p. 10. sect. 18. a num. 157. & seq.* & si ipse indistinctè teneat in vtroque casu ante omnia per cessionariū docendum esse de cessione *Iannin. de citation. reali libr. 2. c. 2. à num. 4. & seq. Card. Tusch. concl. 214. num. 2. 3. litter. C. Mastril. dec. 258 per tot. & num. 8. & 9.* qui refert ita decisum loquens tamen in ordinarijs *Cappel. Tholosan. decis. 295. vbi Aufrer. Bertazol. de clausul. instrumentor. claus. 29. Glos. 4. num. 3. 4. Roderiq. de ann. reddit. lib. 2. quæst. 17. n. 34. vers. an autem debeat Caranita Rit. 294. num. 8. 9. & 10.* vbi etiam de agente hæreditario nomine *Maranta in repetit. leg. si actor. n. 25. ff. de procurator. Milan. dec. 1. num. 18. libr. 2. & plenius num. 43. & seq. Bardell. cons. 112. nu. 19. vol. 2.* Et tanto ma-
5 gis † de cessione docendum esset post litem contestatam, & quandocūque ante conclusum in causā cessionario vtile suo nomine deducendo actionem, quando sola facti veritate inspecta proceditur prout nos eodem procedendi modo vtimur *Apostil. ad Dec. cons. 302. in 1. Apostil.* & fuisse in hanc opinionem Pedamontanum Senatum testatur *Osase. dicta decis. 57. sub nu. 4. vers. non obstat Ant. de Amat. P. II.* quod fidem in fine sequitur *Surd. consil. 22. num. 19. in fine.*

6 Procedunt etiam superius firmata † ne dum si cessionario nomine in iudicio ordinario actum sit, sed etiam si cum qualitate hæredis filiationis, vel aliter & maxime in Regno vbi specialē Constitutionem habemus incipientem exceptionis filiationes *vbi Isern. Afflict. num. 2. & omnes scribentes* exceptionem huiusmodi in fine causæ reseruandam esse disponens, vnde de exceptione legitimitatis personæ agentis non est discutiendum ante litis contestationem. Imò in fine causæ reseruandam esse censuit Consistorium, vt refert *Mastr. dec. 258. lib. 3.* confirmando sententiam Magnæ Curiæ.

7 Sic etiam † qui dicit se cessionarium ad constituendum debitorem, vel aduersarium in mora oportet, quod instrumētum cessionis ostendat publicum, & autenticum, & ei illud legat, vel copiā præbeat *Bolog. cons. 11. n. 16.* si id extraiudicaliter dicat secus si denuntiatio fiat Iudicis auctoritate, quia tunc constituitur in mora debitor absque ostensione instrumēti cessionis etiam quo ad effectum inducendi scientiam iuxta terminos *leg. 3. C. de nouac.* quidquid sit in denuntiatione extraiudiciali non ostenso Cessionis instrumento pro quibus possent videri *Surd. cons. 22. num. 12. 13. & seq. 40. 41. 42. & dec. 240 num. 14. Gait. de Credito cap. 2. tit. 3. num. 463. & seq. Mastr. dec. 215. num. 27. 28. Roderiq. de ann. reddit. lib. 1. quæst. 18. num. 55. Bolognett. in l. non solum §. mort ff. de noui oper. nunciation. num. 190. sub num. 191. vers. Si tamen repugnat. Fontan. de pact. nuptial. Claus. 4. gl. 17. num. 90. & seq.*

8 Quo vero ad secundum distinctionis membrū † nempe cum in exequtiuis sumus quod frequentius, est quid dicendum, & videretur non ante exequutionis implementum, sed infra quindenam posse cessionarium cessionis instrumentum debitore ita instante, & petente exhibere exemplo eorum, quæ in Primo principali membro superius firmata sunt de exibitione cessionis fienda per cessionarium post litis contestationem, Tanto magis quod ex eo quod curiarum nostrarum stilus approbasse vidimus, & passim seruatur, quod iuris dispositioni quoque correspondet nempè quod de Iudicis mandato sit actus quod non curratur quindena nisi exhibitis actis in exequutione calendatis, debitore id postulante *Castill. dec. 77. n. 1. 2.* videretur esse cōsultum debitori de exhibitione cessionis in libello, seu exequutione deductæ, & calēdatæ, & pro ista sentiendo opinione in Curia, seu officio Montis Pietatis Vrbis D. Petrus Cælesti Baro Ialiæ, & Marchio Sanctæ Crucis comparēs pro liberatione Inquilinorum dictæ Baroniȩ contra quos ad instantiam Montis vti cessionarii creditoris bullaris petebatur sigillatio litterarum exequutionis, & petens quod exhibeteretur cessio ante omnia alias nō sigillarentur litteræ prædictæ fuit coactus præstare, & dicebatur hoc in quindena videndum esse.

9 Sed de hoc † petito grauamine Marchio obtinuit in Magna Regia Curia, & in iudicio reuisionis, quia cessionis instrumentum ante omnia

K est

est exhibendum in executiuis maximè vbi à captura incipitur, cum de hoc debitor non possit esse certus, nec ante exhibitionem cessionis instrumentum liquidum dici possit *Bal. in l. per diuersas unm. 21. vers. adnerte tamen.* vbi quod ante capturam super hoc debet debitor citari vt discutiatur an sit ius cessum, vel nè *Ang. & Ias. num. 7. in l. si sic legatum §. si quis ita ff. de legat. 1. Innocent. in c. quia v. de Iudic. Angel. in l. 3. colum. fin. C. de pignor. Roman. cons. 142. incipi quod cessionarius circa finem. Alex. cons. 96. numer. 3. libr. 4. & cons. 115. nu. 10. lib. 7.* vbi idem ad capturam debitoris agente tanquam hærede; vt ante omnia de hæreditario titulo, & nomine docere debeat, *& idem Boer. infra num. 4. & Ancharan. numer. 10. in infra citata quæst. 3. Castrens. cons. 91. num. 3. 5. & in fine lib. 1. Hippolit. de Marsil. in l. si quæramus ff. de testibus. & in l. si quis nè quæstio in 3. col. vers. adde etiam ff. de quæstion. & in suo singular. 26.* vbi dicit Bononię id in foro mercantiæ practicasse in causa satis vrgent in quadam littera cambij *Facchin. Contron. Iuris libr. 13. cap. 27. Roderiq. de anu. reddit. lib. 2. q. 17. num. 34.* omnino videndus *Afin. de exequu. §. 1; capit. 29. num. 14. & cap. 49. num. 1. & 4.* vbi plene *Ioseph. Ludouic. conclus. 4. in princip. Gratian. dec. 111. in addition. Boer. decis. 10. per tot. Petrus Pechius de iure sistendi capit. 3. num. 6. vers. quamuis. Iannin. de citation. reali lib. 2. c. 2. num. 19. Suarez. in l. post rem iudicatam ff. de re iudicata ampl 7. fol. 571. Ouenna regul. 277. num. 5. ampl. 5. Cephal. cons. 439. num. 12. Brunor. à sole quæst. 11. num. 4. 5. & 18. Muta Ritu 124. num. 8. Canalcan. decision. 19. nu. 13 14. lib. 3. Troisi Ritu 286. numer. 2. Surd. cons. 22. num. 2. Auendan. in l. 4. de las excepciones. num. 20 23. Intrigliol. singular. 13. num. 1. 2. 3. lib. 1. Menoch. de adipisc. pos. remed. 4. num. 254. 255. in fine plene Scrad. de fend. p. 10. section. 18. a n. 157. & sequen. & numer. 161. Ancharan. Regien. q. 3. lib. 2. a num. 9. & seq. & num. 15.* dicit quod vsus inualuit, vt ad exequutionem procedatur contra debitorem nomine cessionarij exibito ab initio instrumento cessionis autentico, cum tunc dicatur de cessione apparere; licet absq. aliqua debitoris citatione *Roland. cons. 20. nu. 14. lib. 1. Rodul. in tractat. de cauthel. cauthel. 256. Cardinal. Tusc. conclus. 214. nn. 4. liter. C. Præses Vincen. Percolla Ritu 124. in princip. Graff. de excep. in præiud. num. 203. Burg. de laudim. par. 3. inspection. 40. num. 44. Rebuff. ad constit. Galliæ Tom. 1. de literis obligatoriis Glos. 11. art. 3. n. 8. Milan. dec. 1. num. 18. 40. 41. seq. libr. 2.* vbi quod de cessionis instrumento ante omnia constare debet summarie in vim extremorum absque partis citatione, cessionis instrumento simpliciter producto, prout etiã in Gallia seruari *dicit Boer. dicta dec. 10. Roder. supra num. 34.*

10 Etenim † *Ritus noster 101. & 110.* loquutur de creditore ostendente, & producente instrumentum, vt concedatur exequutio. Quod ampliatur licet

11 † de cessione fiat mentio in aliquo instrumento; nã adhuc debet ante omnia exhiberi *Ancharan. dicta quæst. 3. in fin. Dec. cons. 302. num. 2. iuxta An-*

12 *thent. si quis in aliquo C. de edendo.* Nisi pars † non opponat ab initio de exhibitione cessionis *vt in casu Cartarij decis. 63. nu. 22.* secus parte opponente *ex Boer. dec. 10. Pech. Scrad. Roder. & Rebuff. superius adductis.*

13 Illud tamen † in Regno de plano procedit, quod ostensa ante omnia cessione si de viribus eiusdem cessionis forte discutiendum veniret, id non admittatur, nisi post impletam exequutionẽ, & in quindene curriculo ante tamen solutionem etiam in debito bullari quemadmodum probat, & bene *Milan. dec. 1. n. 42. l. 2. Intrigl. dict. singul 13. num. 3. lib. 2. Roderiq. de ann. redit. l. 2. q. 17. sub num. 34. in fine.*

14 Quod intelligas† verius procedere nisi ostensa cessione, vel alio instrumento actoris personam legitimante, defectus eis obiiceretur visibilis ex facie instrumenri producti, veluti si notorie, & apparenter falsum, vel aliter defectuosum apparentet sit, secus si vitium contineat inuisibile quia tunc de eo post impletam exequutionem discutiendum veniret, & procedit superior opinio exemplo eorum quæ notatur in terminis *l. fin. C. de edict. Dini Adrian. tollen. Menoc. de adipisc. remed. 4. n. 726. Pereg. de fideicom. artic. 48. nu. 29.* ac etiã exemplo eorum, quæ diximus in terminis *Capituli Regis Ferdinandi 43. in resolut. 39. numer. 36. 37.* quod prudenti iudicantis arbitrio remitti-

15 tur, & quamuis† nulla exceptio impediat ritum, id in notorijs ex facie instrumenti resultãtibus non procedit *ex dictis per Ioan. Aloysium de Septimo in Ritu 111. in secunda columna versic. vel si opponente, & in terminis Regiæ Pragmaticæ Regis Alphonsi super bulla dixit Millan. decis. 3. dec. 7. n. 32. libr. 2.*

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuta, & feudatarius naturaliter tantum possident dominus vero directus ciuiliter.*

2 *Vsufructuarius naturaliter tantum possidet proprietarius vero ciuiliter.*

3 *Sententia super possessorio lata contra vassallum emphiteutam, vel fructuarium non nocet domino, vel proprietario scienti.*

Sententia lata contra naturaliter possidentem non nocet possessori ciuiliter. nn. 3.

4 *Sententia super possessorio lata contra dominum directum, vel proprietarium non nocet emphiteutæ vassallo, vel vsufructuario.*

5 *Sententia super actione reali domino, vel si hypothecaria lata contra emphytentam feudatarium, vel fructuarium domino, vel proprietario ignoranti non nocet.*

Sententia lata contra emphy tentam feudatarium, vel fructuarium agentes contra alium actione reali, vel confessoria an noceat domino, vel proprietario scientibus.

7 *Sententia lata contra emphyteutam Connentum nocet domino scienti, vel citato.*

8 *Emphiteuta, vel vtilis dominus dicitur procurator in rem suam.*

9 *Sententia lata contra dominum nocet emphiteutæ scienti.*

10 *Sententia lata contra vsufructuarium nocet pro-*

proprietario sciente.
11 Sententia lata contra vassallũ nocet domino scienti.
12 Sententia lata contra proprietarium nocet vsufructuario scienti.
13 Decisum non dicitur quod non fuit cognitum, & discussum.
14 Collusio probatur coniecturis, & præsumptionibus Iudicis arbitrio, & an vnica sufficiat.
15 Sententia contra legitimum contraditorem lata per collusionem non nocet alijs.
16 Sententia contra possessorem maioratus per collusionem lata non nocet successori.
17 Sententia contra hæredem non noceat substitutis, & legatarijs si per collusionem fuerit prolata.
18 Sententia lata contra debitorem de dominio pignoris nocet creditori, nisi per collusionem fuerit lata num. 19.
20 Sententia lata per collusionem non habetur pro sententia nec meretur allegari. Imò est ipso iure nulla nec nocet cui alias noceret.
21 Sententia collusiue lata nec ipsi principali colludenti nocet.
22 Collusio probatur si causa non fuit plenè defensa, & iura non fuerint deducta.
23 Collusio probatur si conuentus passus fuerit vinci.
24 Collusio præsumitur si per conuentum non fuerit actor laudatus.
25 Collusio præsumitur si non fuerit de causa appellatum.

ARGVMENTVM.

Sententia lata contra emphyteutam an noceat Domino directo scienti.

RESOLVTIO. LXXIX.

1 Emphyteutam, & feudatarium naturaliter † tantum possidere iure tamen proprio, non autem pro domino directo dominum, vero directum ciuiliter comuniter constat ac vnanimis est Doctorum omnium consensus *Gl. Bart. Paul. de Castro, Alexandr. num. 6. 20. Iason. num. 44. & alij in l. 3. §. ex contrario ff. de acquirend. possess. Glos. in l. si vt certo §. si duob. ff. commodat. Barthol. nu. 4. Bald. colum. 2. in l. 2. C. de iure emphit. Azor. in summa. C. de acquir. possess. col. 4. in princ. special. late in tit. de emphiteus. vers. 46 num. 59. Bart. Alex. & Iason.* dices hoc esse expeditũ in iure *n. 15. in l. naturaliter in princ. ff. de acquirend. possess. idem Bart. Alex. Aretin. in l. interdum §. fin. eod. tit. Fulgos cons. 1. n. 3. Alciat. post Gl. & omnes in leg. 1. ff. de acquirend. possess. n. 23. in fi. Tiraq. in trac. le mort Saisit. in 5. 6. declar. 4. part. num. 1. & in tractat. de constitut. part. 3. limitation. 3. nu. 7. Ruin. cons. 156. num. 6. vol. 1. Paris. de Puteo de reintegr. feud. fol. 30. numer. 13. fol. 98. n. 2. Couarr. in regular. possess. par. 2. Glos. 4. in princip. Gregor. Lopes leg. 5. tit. 30. p. 3. Aluarus Velasc. de iure emphyteot q. 18. Gomes in l. Tauri 45. nu. 100.* vbi enumerat omnes personas quæ habent naturalem tantũ possessionem *Affli. dec. 380. n. 4. Bolognet. cons. 20. numer. 21. Ponte cons. 147. num. 6. vol. 2. Fantanel. de pact. nuptial. Claus. 5. Gl. 8. part. 15. num. 65. fol. 304. volum. 2.* Similiter de † vsufructuario dicimus, qui naturaliter possidet ipsam rẽ proprietarius vero ciuiliter *per text. cum Ioan. Glossatoris ibidem cõmuniter approbata secundum Iasonem nu. 5. in l. naturali ff. de acquirend possess. & per l. possessio. in princ ff. eod. Tiraquell. in Tract. le mort Saisit p. 3. declarat. 1. n. 4.* quod quoque fatetur *Couar. in dicta regula possessor. p. 2. in princip. num. 5.* qui adijcit declaratione quod licet in re ipsa dũtaxat naturalem possessionem habet attamen in ipso iure vsufructus quasi ciuilem, & naturalem habere dicitur *ex Gl. in l. ait prætor. §. Item ei in verbo quasi ff. ex quibus caus. maior Bar. in l. naturaliter in princip. & Paul. de Castr. ad finem Alexand. num. 5. 6. Iason. colum. pen. ff. de acquirend. possess. & in l. 3 §. ex contrario num. 30. & 45. Alexand. num. 51. ff. de acquirend. possess. Ias. in l. 1. num. 62. Alciat. nu. 3. eodem tit. Balb. de præscrip. 4. quæst. 9. nu. 1. Couar. vbi supra num. 4. Aluar. Velasc. dicta quæst. 18. num. 3. Gomes. variar. resolut. de Contract. c. 15. num. 25. & plenius in d. l. 45. Tauri dicto num. 100. Castill. Sotomaior. de vsufruct. l. 1. c. 6. n. 18. Francis. Marcb. dec. 867. n. 1. p. 1. Fontan. de pact. dot. Claus. 6. gl. 1. p. 2 n. 46. vol. 2.*

3 Sententia itaque lata super Possessorio contra emphyteutam per vassallũ, † vel fructuarium non nocet directo domino etiam scienti nisi citato, & causam defendẽte, quia sententia lata contra naturaliter possidentẽ ciuiliter possessori non nocet *Gl. magna in l. pompon. §. si is qui præcario ff. de acquirend. possess.* & ita intelligitur *Bart. in l. sæpe nu. 6. ff. de re iudicat. Angel. ibidem, & Alexandr. num. 106. Afflict. decis. 380. num. 4. Couar. Pract. quæstion. cap. 13. num. 8. Paponi. cons. 126. Aluarus Velasch. de iure emphy. q. 38. num. 33. Camill. della rata cons. 1. num. 54.* Sicè conuerso si contra dominum

4 directum lata † super possessione ciuili non nocet naturali possessori veluti emphiteutæ vassallo vsufructuario, & similibus si tamẽ super ciuili possessorio tantum lata sit *Acur. in l. Pompon. §. si his qui precario vbi late Alexandr num 13. ff. de acquir. possess. Glos. in Rubr. ff. de reiuẽdicat vbi Iacobin. nu. 15. Castill. in l. 17. Tauri num. 92. Coras. in leg naturaliter §. nihil commune num 27. 28. ff. de acquir. possess. Aluar. Velasc. de iure emphit. quæst. 18. num. 21. Bart. Paul. de Castr. in l. sæpe nu. 6. ff. de re indic. Card. Zabar. in c. penult. eod. tit. col. 2. Afflict. in c. 1. §. si vassall. in l. 3. n. 6. si de feud. fuer. contr.*

5 Si vero iudicium cum emphyteuta † vsufructuario, vel feudatario fit propter dominio actione reali, vel iudicio reuendicatorio institutum, quomodolibet data ignorantia domini directi nunquam ei sententia noceret vt Doctores omnes infra citandi magis communiter profitetur *ex l. sæpe ff. de re iudicat.*

Verum dota scientia domini directi iudicij quod cum emphyteuta vassallo vel fructuario altercatur, cum dupliciter hoc contingat scilicet eis agentibus vel conuentis. Proinde sententia la-

6 ta contra emphyteutam † vassallum vel fructuarium agentem contra alium actione reali, vel fu-

per confessoria, vel negatoria tunc demũ domino
directo scienti nocet si reus in se onus probandi
se esse dominum assumpserit, & sententia decla-
ratoria dominij pro ipso reo conuento contra
emphiteutam fructuarium, vel vassallum lata sit
fueritque causa defensa, & de domino plene co-
gnitum, & discussum alias non noceret Bartol. in
l. sæpe nu. 6. iunct. n. 3. ff. de re iud. Aluar. Velasc. de
iure emph. q. 38. nu. 33. Rossental. de feud. c. 9. mem-
br. 1. concl. 23. num. 456. vol. 1.

Conuento tamen emphiteuta super dominio
vel reali actione aut hypothecaria, sententia con-
7 tra eũ lata † noceret domino directo saltem scien-
ti, vel citato si de dominio fuerit cognitum iuraq.
deducta Angel. Paul. de Castro. Rafael. Alex n. 105.
in l. sæpe ff. de re iudicat. Cuman. nu. 7. Imola col. 15.
vers. forte potest dici Afflict. dec. 380. n. 4. 5. 6. sequen.
Roland. cons. 92. n. 5. 13. lib. 4. Soccin. Iun. cons. 49.
col. fin. vol. 2. Isern. in §. si vasallus nu. 11. si de feud.
fuer. Aluar. Velasc. de iure em[illegible]. quæst. 38. nu. 33.
Muta super consuetud. Panhor. c. 71. n. 34. ex Afflict.
dicta dec. 380. Papon. cons. 126. per tot. qui opinio-
nem. Angeli contra Bartholum veriorem profite-
tur Costa de facti scien. & ignorãti in fin. in tit. comm.
vtriusq. iudic. sciat. vel ignoret regul. 9. Crauett. cons.
997. n. 10. li. 6. Quetta. cons 91. quem affert. Papon. d.
loco Rosent. de feu. c. 9. memb. 1. concl. 23. n. 10. Dici-
8 tur namque emphytheuta † vel alius vtilis domi-
nus à directo in rem suam procurator constitu-
tus, & potest causam defendere diciturque legiti-
mus contradictor l. 1. §. fin. ff. de nou. oper. nuntiat.
vbi Alexand. Aluar. Velasc. de iure emphitheot. d.
q. 38. num. 33. circa finem. Papon. dict. cons. 126. nu.
6. Lauar. cons. 5. nu. 5. Costa de facti scien. & ignor.
in fin. in tit. commun. vtriusq. iudic. sciat, vel ignoret
regul. 9. numer. 12. fol. 554. Barthol. vero in dict.
leg. sæpe num. 6. contrarium sentit cui assentit Al-
uar. Velas. de iure emphyteot. quæst. 38. numer. 33. in
fine fretus quoque auctoritate Moderni Parisiẽsis
in l. 1. §. 31. num. 24. quod vtique nec sententia di-
cto casu lata contra emphyteutã directo domino
etiam sciente noceat nisi citato, & contradicente
sed videtur magis communis stare contra Bartho-
lum ex dictis, vel saltem Bartholi opinio saluari
posse videtur vt procedat in possessorio vt supra
diximus, & aduertit Papon. dicto cons. 126. sequen-
opinionẽ Angel. & alior. in d. l. sæpe magis cõmu-
niter recepta vnde est cautela vt semper proprie-
tarius saltem quatenus sua putauerit interesse,
vt ei noceat inde sententia citetur, & ita seruatur
à practicis causidicis in facti contingentia.

9 Sic quoque sententia lata † super dominio cõ-
tra dominum directum emphyteute sciẽti nocet
Glos. 1. in verbo vel emphiteuta in c. quãuis de re iudi-
cata per tot. in leg. sæpe ff. eod. vbi Bart. in 4. & 5.
quæst. Alexand. num. 108. Isernia in dicto §. si vas-
sallus dicto num. 11. Paris. cons. 28. num. 13. 14. seq.
vol. 1. Francisc. Caldas de Pereira de renou. emphit.
lib. 1. quæst. 10. num. 28.

Rursus quoque confert. Nam, & sententia la-
10 ta contra † vsufructuarium in iudicio reali vel re-
uendicatorio proprietario scienti, vel citato etiã
nocet, Paul. de Castro l. sæpe nu. 6. ff. de re iudicat. Bo-
lognett. cons. 10. num. 20. 21. Marc. decis. 880. Papon.
cons. 126. numer. 4. cum sequen. Mastrill. decis. 146.
numer. 6. 7. Bursat. cons. 203. num. 18. Castil. Sotoma-
ior. de vsufruct. cap. 34. numer. 6. Carroc. de locat. &
conduct. tit. de probation. quæst. 17. de sententia num.
1. fol. 266. Trentacinq. var. resol. libr. 1. tit. de peculio
resol. 6. sub numer. 3. in fine. Gama decis. 265. numer.
5. in fine. Achill. de Graff. decis. 8. tit. de sentent. & re-
iudicat. Corsett. consil. feudal. 15. numer. 27. Costa de
facti scien. & ignoran. in fine in tit. commun. vtriusq. iu-
dic. sciat, vel ignoret reg. 9. Sic lata cõtra vassallum
11 † sciente domino præiudicat Imol. in l. sæpe. ff. de
reiudicat. & in c. penul. de re iudicat. Isern. in c. vas-
salus de suo feudo si de feud. fuer. controuer. numer. 11.
Aluarott. Propos. & Afflict. num. 20. & decis. 396.
nu. 5. Roland. cons. 92. num. 12. lib. 4. Loffred. cons. 10.
29. & 44. Couarr. pract. q. c. 13. n. 8. Pute. decis. 336.
n. 2. lib. 3. Costa de facti scien. & ignor. in fin. tit. com-
mun. vtriusque iudic. sciat vel ignor. regul. 9.

12 Et contra Proprietarium lata † nocet vsufru-
ctuario scienti, vel citato alias secus proprietario
tamen se defendente, & non per contumaciam
forte condemnato Bart. in l. sæpè ff. de re iudicat. in
4. & 5. quæstion. Imol. num. 27. Alexand. nu. 108.
Afflict. decis. 396. nu. 6. Bursat. cons. 203. n. 18. Pute
decis. 336. num. 1. lib. 3. Paris. cons. 28. num. 14. lib. 1.
Cardin. Mantica decis. 246. num. 6. Trentacinq. va-
riar. resol. leg. 1. de peculeo resol. 6. num. 3. in fin. A-
chil. de Graff. dec. 10. tit. de sentent. & re iudicat. Ro-
ta Romana diuersor. decis. 1165. nu. 3. vol. 3. Marc.
decis. 880. Tiraquell. de retr. conuen. §. 1. Gl. 6. num.
29. Natta. cons. 688. num. 12. Francis. de Percyra de
renouation. emphiteus. lib. 1. quæst. 10. num. 18. facit
Ceph. cõs. 307. n. 79. Gait. de Credit. c. 2. tit. 3. n. 410.
& sequ. vbi an etiam obstet transactio, & quando.

Duo præcipue concurrere debent vt sententia
proprietario vel domino sciẽti noceat in actione
reali lata cõtra emphiteutam vassallũ vel fructua-
rium vt dicunt Doctores omnes in dict. l. sæpe Couar.
dicto cap. 13. num. 8. 9. Cephal cons. 307. nu. 29. Pap.
d. consil. 126. Caldas de Pereira supra Velas. d. q. 38. n.
33. Rosental. de feud. capit. 9. membr. 1. conclus.
23. sub n. 10. vbi sic dicit posse accipi. Loffred. cons. 10.
num. 25. Primo quod fuerit in iudicio contra em-
phiteutã de iuribus domini directi exacte cogni-
tum, & discusum. Nam, & generale est quod non
13 potest dici decisum † nisi illud quod est cognitum
& discussum Bartol. in l. receptitie ff. de constit. pe-
cun. Socc. cons. 94. libr. 3. Vincen. de Anna alleg. 102.
num. 2. Lauar. cons. 83. num. 11. Franc. dec. 278. n.
6. dec. 367. num. 14. Card. Mantica. dec. 66. numer. 2.
Lambert. de contract. Glos. 16. verbo non valeat. n.
17. in fine.

Secundo, quod iudiciũ ab emphyteuta sit defẽ-
sum quacumque suspitione collusionis penitus
cessante, cum simus in materia suspecta propter
regressum euictionis, quod competeret contra
directum dominum. Pro cuius dilucidatione, &
probatione satis præualent coniecturæ, & præ-
14 sumptiones † cum collusio sit quædam latens,
& fraudolenta conuentio inter actorem, & reum,
quæ coniecturæ iudicis arbitrio remittuntur imo
vnica sufficeret Gl. in cap. audiuimus; extra de col-
lusion. detegend. vbi Abbas in rubr. late Cephal. cons.
759. numer. 1. 2. sequen. Fab. de Anna cons. 104.

Ma-

Mascard.de probation.conclusion.322.& 447. Garg.
Patroccin. 55. Menoch.lib.3.præsumption. 122.&
de arbitr. casu 35.num.3. Crnuct. cons. 997. Castil.
dec.89.num. 18.19. Seraphin. decis.763. num. 11.
Farinac.decis.40.num.4. in primis recollectis, & n.
5.Cnputaque decis.143.num.1. p.1.Cardin. Mantic.
decis.246.num.5. Alias directo dominus penitus
non noceret sententia per collusionem lata con-
tra emphyteutam vassallum, vel vsufructuarium;
15 sicuti nec lata sententia per collusionem † con-
tra legitimum cōtradictorem alijs nocet quibus
aliter nouisset *leg. si seruus plurium §. si hæredita-*
tis Iudex ff. delegat. 1. Cin. Bald. Alber in leg.in
genuum. Cod. de stat. homin. Abbas Imola, & Felin.
in c.cum super de re iudic. Fel.in c. cum Bertold. eodē
Doct.in l.præses C.de pign.Rom.cons.239.Cornel.cōs.
261.libr.4.Cels.Vgon.cons.120.n.20.& 70. Emil.
cons.6. Alciat.cons.44.lib.9.
16 Nec lata per collusionem† contra possessorem
maioratus nocet successori. *Mol.de primog.lib.4.c.*
8.num.7.8.Celsus Vgon. cons.120. num. 71. Gomes
l.Tauri 40. num.73. Alcins.cons.492.num.34.cons.
617.n.4.Pinel.in l.1.p.3.n.50.C.de bon.mater.Mar-
zar.de fideic.q.72.Otal or.de nobil. p.2. 3. p.princ.c.
8.num.7.cum sequent. Aluar Velasc.de iure emph.q.
10.nu.3. Sess.dec.163.n.14.15.vol.2. Francisc. Cal-
dus Pereira libr.1.quæst.Forens.quæst.23. num. 84.
17 vel lata contra hæredem scriptum,† quæ alias de
sui natura solet legatariis, & substitutis nocere, si
per collusionem lata sit eis ipso iure non nocet *l.*
si seruus plurium§.si hæreditatis Iudex.ff.de l.1. Bart.
in dict.l.1.§.1. cuius opinionem dixit communem
Iason.ibidem Couarru.pract.quæst.cap.13.in fine ca.
15.num.2.idem dicunt in l.si per lusorio §. vltimo,&
in l.absentia.ff.de appellation.& in l.qui repudiatis§.
vltim.ff.de inofficios.testam.& in l.si suspecta.ff. eod.
& magis in terminis. *est text.in l.præses.C.de pign.*
Pinell.in l.1.p.3.in.2.& 4.limitation.num. 50. C.de
bon. mater.Molin.de primog.lib.4.cap.8.sub numer.
10.Franciscus Caldas de Pereira in leg.si curatorem
in verbo prohiben. sub num.84.85.C.de integr. resti-
tution.late Peregrin.de fideicom.art.53.n.58.59.60.
& sequen. Menoch.cons. 312. numer. 15. cons. 501.
numer.9.Surd.de aliment.titol. 9.quæstion.42 num.
38. Dec. cons.306.Gomes leg.Tauri 40. numer. 73.
Gabr.cons.42.num.41.lib.2.Intrig.de substit.centur.
3.quæstion.73.numer.125.Honded.cons.28.num.4.
5.lib.1.Sesin decision.163.numer.14.15.Alciat.cōs.
492.numer.34.& consil.617.numer. 4. Marzar.de
fideicommiss.quæstion.72. in princip. Aluar. Velasc.
de iure emphiteut.qu.10.n.3. Pariter sententia lata
18 contra † debitorem de dominio pignoris licet so-
leat creditori scienti nocere *Couar.pract.q.c.13.n.*
7.Paris.cons.28.nu.16.17.18.libr.1.Scaccia de ap-
pellation.q.5.num.59.Lanar.cons.44.nu. 34.Menoc.
lib.3.præs.124.num.64.Rosental.de feud.c.9.memb.
1.concl.23.num.17.Negus.de pignor.3.memb.par.6.
num.81.
19 Nihilominus si per collusionem† fuerit lata ip-
so iure non nocet, & poterit creditor non resi-
stente in aliquo sententia hypothecam super pi-
gnore experiri *est tex.& Glos.in dicta l.præses.C.de*
pignor.quam ibi sequuntur Bart. Bal. Fulgos. Odoffred.
Salicet.& alij Negusan.de pignor.p.6.memb.3. num.
Ant. de Amat. P. II.

39.Dec.cons.74.Angel.in l.si per lusorio ff.de appell.
Io.Andr.Georg.alleg.36.n.3.
20 Per collusionem enim sententia lata † non ha-
betur pro sententia, nec meretur allegari, imo est
ipso iure nulla nec nocet cui alias circumscripta
collusione de iure noceret *l.cū non insto de collus.de-*
tegen. Glos.in cap audiuimus.& in cap.fin. eodem tit.
Celsus Hugon.cons.120.n.73.Grau. dec.143. Pereg.
cons.3.num.115.cons.24.num. 20.volum.1.Decian.
cons.11.numer.110.lib.1.cons.47.numer.70. lib.5.
Cephal.cons.759.Viu.dec.296.Gomes variar. resol.
libr.2.cap.1.num.26.Surd.cons.452.numer.78.libr.
3.& de alimen. titul.9.quæstion. 42.numer. 38.&
decision.74.num.14.Fab.de Anna.cons.104.numer.
19.22.Gargiar.patrocin. 55. Put. decision.118.n. 6.
libr.2.decis.336 libr.3.Farinac.quæst. 4.num.13.li-
mitation.3.& quæst.5.num.14.limit.5.& dec.40.n.
4. in primis recollectis Giurb.decision.91.numer.15.
Castil. decis.89.num.22.Serafin.decision.763.numer.
9.& dec.120.num.4.Sessa decision.5.nu. 6. Imo pu-
21 tarunt sententiam collusiue latam † neque ei
nocere contra quem lata est principaliter *ex Gui-*
do Papa consil.147.numer.5.vers.licet dictæ parses
Marzar.de fideicommiss.qu.72. Molin.de primogen.
l.4.cap.8.n. 8.Intrig.de substitution.centur.3. quæst.
73 numer.126.Fab.de Anna. consil.104. num.18.
libr.2.
Et non mediocris reputatur coniectura ad col-
22 lusionem detegendam si principalis † victus non
curauerit diligenter iura deducere, vel exhibere,
vel iuris etiam allegationes ommiserit *l. si seruus*
plurium.§.si quis ante ff. deleg.1.ibi vel minus plene
defendit causam Dec. cons.306. numer. 6. vers. &
cum de facili probari possit Caualc.dec.40.num. 22.
lib.3.Alciat.cons.492.n.34.vers.& dicitur collusiue
Garzia de nobilit.Gl.40.n.9. Greg. Lopes l.20. tit.
22.p. 3.gl.4.vers.quod forte Molin.de primog. lib.4.
c.8.n.9 Io.Andr.Georg.alleg.36.num. 5.Mastr.de-
cis.172.num. 26.Cephal. cons.709.num. 17.18. se-
quen.Velanzol.cons 60 numer.67.Farinac.decis.40.
n.3.in primis recollectis Intrig.de substit.censur.3.q.
73.num. 126.in fine Musa dec. 35.num.15.Menoch.
libr.5.præsumption.26. Francis.Caldas de Pereira
lib.1.quæst.forens.qu.23.n.84. Fab.de Anna cons.
23 *104.num.10.lib.2.* vel si sub colore † litis passus
fuerit vinci *Cuiac.in addition.ad Glos.in rubr.ff. de*
collus.detegen.Georg.allegat.36.num.3. Natta cons.
537.num.32 Seraphin.decis.763.num. 10. Farinac.
decis.40. num. 4.in fin. In primis recollectis Caldus
Pereira d.quæst.23.num.84. Idem in terminis no-
24 stris violēta insurgeret coniectura collusionis,† si
per conuentum dominus laudatus nō fuerit, qui
potuerat melius causam defendere magis de
iuribus instructus, vt sentit *Mastrill. decis.239.num.*
6.libr. 3.
25 Vel si non fuerit appellatum † *dicta leg.si seruus*
plurium Dec.cons.306. num.4. Alciat. Molin. Mastr.
dictis locis Menoch.cons.688.num 37.vol. 7. Caldus
Pereira dicto loco numer. 84 Perusin.decis.26. num.
24.Osasc.decis.38.num.6.& 56.Fab.de Anna cons.
104.n.10.lib.2.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio altiorem requirens indaginem in fine causæ ad merita reseruantur secus in exceptione liquida quæ reseruari non potest alias processus esset nullus.*

2 *Sententia diffinitiua super meritis nulla est parte petente super exceptione reseruata proñũciatum non fit secus est parte ad id non instante.*

3 *Exceptiones altiorem requirẽtes indaginem, quæ dicantur Iudicis arbitrio remittitur.*

4 *Appellatio prohibetur in arbitrarij.*

5 *Appellari non potest a reseruatione exceptionis terminandæ in fine causæ Declara nisi esset exceptio ordinem Iudicij peruertens, n.6.*

Vel nisi esset exceptio liquida, & non reseruabilis numer.7.

8 *Exceptio in fine causæ reseruata non dicitur decisa, sed in fine causa reseruata decidenda.*

9 *Sententia an sit nulla si successiue super exceptione reseruata in fine causa, & super meritis pronunciatum fuerit, & num. seq.*

11 *Ab interloquutoris M.R.C. ob eius preminentiam non appellatur.*

12 *De ordine cognitionis est prius super incidenti ad causam meritorum præiuditiali pronuntiare, & inde super meritis, & num. 13.*

13 *Ordinis præposteratio in Iudicijs non potest reparari per appellationem a diffinitiua.*

14 *Appellari potest ab omni interloquutoria grauamen afferente quod per appellationem a diffinitiua reparari non potest.*

15 *Exceptio reseruata decidenda in fine causæ intelligitur scilicet tempore ferendæ sententiæ diffinitiuæ secus si reseruaretur ad merita processus.*

Processus redditur nullus si exceptio reseruata in fine causæ ad fauorem excipientis fuerit admissa n.15.

16 *Non est necesse separatim super incidenti pronunciare.*

ARGVMENTVM.

Sententia an sit nulla si successiue, & Paulo ante super exceptione reseruata in fine causæ, & super meritis pronunciatum fuerit.

RESOLVTIO. LXXX.

1 INtricata exceptio † de facto, vel Iure dubio altiorem requirens indaginem etiam peremptoria, vel in vim dilatoriæ in Iudicio opposita, ac impediens litis ingræssum in fine causę reseruari de Iure potest ne negotium principale proteietur, nec retardetur eiusdem processus, ac prædictam Iuris dispositionem in praxi in M.R.C. & Supremis Regni Nostri Tribunalibus passim receptam vidimus pronuntiando super exceptione opposita, quod audiatur, vel procedatur, & in fine causæ de omnibus habebitur ratio liquida tamẽ exceptio in prõptu probata ante litis ingressum terminanda est, nec in fine causæ posse reseruari vt si hodie constat, hodie agatur veluti etiam quęstio Iuris certi post omnes plena manu potuit *Giurb. dec.21. & nouissime Cast. dec.124. Canc. var. res. lib.3. c.17. n.21.22. Fab. de Anna cons.18. in fin. Trentacinq. vari. resol. lib.1. tit. de rescriptis, & priuileg. resol.5. sub n.25. Laderc. cons.123. sub n.5.* Quẽ-
2 admodum † firme, & de plano in Regno procedit prout pluries decisum seruatumque est sententiã diffinitiuam super meritis inde per Iudicem prolatam validam esse, esto quod super exceptione per iudicem in fine litis reseruata pronuntiatum non fuerit, cum videatur partium consensu, per processum adulteriora exceptionem reseruatam definitam esse, ac reiectam, cum debuerat pars opponere, cum seu Iudicem ad pronuntiationem diffinitiue deuenire, secus parte petente, & apud Iudicem instante, quod super quæstione reseruata exceptionis ante diffinitiuã pronuntiet, cum tunc nisi reseruata exceptione, per sententia prius terminata ad diffinitiue pronũtiationem Iudex deuenerit nulliter agit, ita *Triuis. plene dec.2. n.9. per tot. lib.1. Giurba d. dec.21.* Cæte-
3 rum cũ † prudenti Iudicãtis arbitrio remissum sit, quæ exceptiones altiorẽ dicantur requirere indaginem *Rom. cons.244. in fi. Bald. in l. ex falsis n.11. C. de transact. Menoch. de arbitr. casu 20. n.3. & de recuperand. posses. remed.1. q.21. nu.230. Vincent. de Anna Singul.605. Fel. in c exceptionem nu.24. de exception. Grat. disceptat. 170. num.4. Castill. decis. 124. num.10. vol.2. Tiraquell. in l. si vnquam glos. omnia, vel partem num 31. C. de reuocand. donation. Io. de Amic. cons.63. num.5. Asin. in praxi §.18. c.4. Camill. Borell. in summa decision. tit.48. de except. n. 118. tom.1 Soccin. cons.59. num.2. lib.3. Crauet. cons. 156. num.17. in fine Neuizan. cons.56. num.3. in fine Rota Roman. dec.57. num.3. p.2. diuersorum. Gabr. de excequution. rei iudicat. conclus.1. n.21. Caball.
4 cons.36. n.10. vol.2.* Sicut in † arbitrarijs prohibetur appellatio; quia Iudex Principi ob collatum sibi arbitrium æquiparatur *Menoch. de arbitr. qu.70. a num.7 ad nu.13. Crau. cos.78. nu.8. Gratian. discep.
5 170. n.6.* ita prohibetur † appellari a pronuntiatione, per quam fuit proposita exceptio altiorem requirens indaginem in fine litis reseruata *Alex. in l. ille a quo §. si de testamento num.5. ff. ad Trebell. Felin. in cap. cum contingat. nu.18. de officio delegati Milan. dec.3. nu.96. lib.1. Gratian. disceptat. 170. n.4.12. & 13. Mutaritu 137. num.21. Amatus dec. 15. nu.22. Anna Singular. 605. Torus in compendio decision. verb. appellari an possit. Pacian. de probation. libr.1. cap.58. nu.50.* qui secundum *Felin. supra* intelligendus est *Anton. Faber. C. de except. libr.8. tit.24. diffinit. 5. n.1. in alleg. Carp. ad statut. Mediolan. cap.23. num.112. Ruginel. de appellat. §.2. cap.3. nu.303. Scaecia de Iudic. lib.1. cap.102. num 2. & de appellation. libr.3. cap.2. qu.17. limit. 47. memb.1. numer.97. fol.746. Giurba. decision.21. numer. 3.4.5. Intrigliol. singul. 161. lib.2. & sin-
6 gul.35. lib.1.* vbi n.2. declarat nisi † fuisset exceptio præiudicialis ordinem Iudicii peruertens: puta in competentiæ Iudicis, vel huiusmodi, quia

tunc

tunc non obstante reseruatione Iurium prædi-
cta Iure optimo poterit appellari *ex Alexand. in*
dicto §. si testamento sub n.5. Aret.cons.7. col.1. Fe-
lin. in cap.exceptionem na.24. de exception. & in d.
cap.cum contingat sub na.18. Gratian.discepta.170.
n.1. & 2. Ruginell. de appellation.§.2. cap.3. nu.303.
7 *in fine*, vel nisi † liquidam, claram, & non reserua-
bilem exceptionē de iure Iudex reseruasset; quia
reseruando diceretur grauasse. *Gratian. disceptat.*
170. n.3. Felin. in dicto cap.exceptionem n.24. ver-
sic. secundus casus de exception. & in cap. cum con-
tingat sub n.18. de officio delegati. Pacian. dicto num.
50. qui secundum *Felinum* quem allegat debet in-
telligi *Rugginel. dicto cap.3. num.303. in fine*, ac
8 etiam † potissimum ad id firmandum omnes ve-
rius mouentur, adde negandam appellationem:
quia, non dicitur adhuc finaliter decisus articu-
lus, sed reseruatus decidendus in fine causæ *In-*
trig. dicto singul.161. lib.2. Milan. decis.3. n.96. lib.1.
Giurb. decis. 21. n.5. Carpan. ad statut. Mediolan. c.
23. num.112. Castrens. cons.237. nu.3. lib.2. Can-
cer. var. resol. lib.3. cap.17. de senten. & earum exe-
quution. n.538. & 539.

Consequutiuè ad præmissa aliud incidit dubiū
9 in materia reseruatæ exceptionis, † finge aduer-
sus actoris petitionem exceptionem in Iudicio
per reum appositam esse, quam veluti altiorem
requirentem indaginem ambagibus iuris, vel fa-
cti innodatam, vel saltem dubiam Iudex in fine
causæ reseruauerit, in qua de ea rationem habē-
dam dixerit, si Reus instaret, & peteret super ex-
ceptione reseruata ante diffinitiuam sententiam
interloqui per Iudicem debere, & Iudex conse-
quutiuè simul, & semel, tam super exceptione
quam super meritis diffinitiue pronuntiet, stante
interloquutoria paulo ante super exceptione la-
ta, vt nostri Iudices pronuntiare solent, nempe si
super exceptione pronuntiatum sit, audiatur, vel
procedatur in causa, & inde consequutiue super
causa meritorum fuerit dictum stante interlo-
quutoria paulo ante lata absoluatur, vel con-
demnetur: an sententia super meritis lata nulla
dicatur.

10 Et videretur † nulliter Iudicem super meritis
pronuntiasse, stante exceptione per reum appo-
sita reseruata in fine causæ super qua fuit petitū
interloqui *ex Triaisan. dictu decis.2. lib.1.* nec pro-
dest dicta pronuntiatio super exceptione reserua-
ta in fine causæ; quia ea statim pro lata est quo
terminatur causa meritorum, & non distinctæ,
cum spacio temporis; ita vt de ea potuisset suc-
cumbens appellationem petere coram superio-
re quando ab interloquutoria ipsa competeret
11 appellatio † secus in M.R.C. ob cuius præminē-
tiam ab eius interloquutoriis non appellatur. *Pe-*
tr. de Gregor. de Iudic.caus.feud.q.48. num.2. Cu-
12 *mi. Rit.139. nu.8.* quemadmodum de ordine † co-
gnitionis esset prius, & distinctè cum spatio tem-
poris ad appellandum, pronuntiare super exce-
ptione reseruata, & præiudiciali ad causam me-
ritorum. & postea causam meritorum diffinitiuè
terminare *iuxta notata in l.2. & per tot. C. de ordi-*
ne cognition. & in l.1. C. de appellat. Bero.cons.34. n.
6. lib.3. multum enim refert ac reo exceptionem
proponente expedit, ita distinctè super articulo
pronuntiari, quia de emergente præiudiciali, &
de negotio principali simul tractari non posse vi-
13 detur, quod esset † confundere, & inordinare, ac
complicare iudicium, & processum; quæ confu-
sio, & inordinatio non potest reparari per appel-
lationem à diffinitiua *Becti. consil.31. sub num.2.*
Bald. in authen. habita num.38. vers. quæro nunquid
C. ne filius pro patre. Scaccia de appellation. lib.3. c.2.
q.17. limita.47. membr.1. nu.98. & limita.6. mem-
br.7. n.113. fol.590. Tusch. conclus.526. litt.S. n.12.
14 *Bero.cons.34. sub num.8. lib.3.* Et ideo † appellari
potest ab omni Interloquutoria afferente graua-
men, quod per appellationem à diffinitiua repa-
rari non potest *Becti. dicto cons.31. n.2.*

15 Contrarium tamen † hac in re statuendum di-
co: prout de facto Consultus quandoque respon-
di, & secūdum istam opinionem, quam veriorem
existimo, passim in Regno seruatur, vt valide su-
per exceptione reseruata, & meritorum causa si-
mul, & semel, ac consequutiuè per Iudicem pro-
nunciari possit. Nam dum in fine causæ, & Iudi-
cij per Iudicem reseruatur exceptio terminanda
intelligitur scilicet tempore ferendæ sententiæ di-
finitiuæ (licet aliter esset si reseruaret ad merita
processus; quia tunc facta publicatione in causa
primus actus qui deberet expediri parte petente
deberet cognosci, & determinari vtrum exceptio
reseruata obstet vel non) si quidem quando reser-
uat in fine causæ; tunc in fine discutiuntur, & ter-
minantur dictæ exceptiones simul cum causa me-
ritorum, quia si tunc legitimè obstent, totus pro-
cessus nullus redderetur vt post omnes firmat *Giur.*
dicta decis.21. n.6. reseruare enim exceptiones nō
est aliud nisi reseruare effectum ipsarum. *Ita Af-*
flict. in constitut. Exceptiones filiationis n.8. lib.2. ru-
br.22. Hippol. de Marsil. singul.365. Menoch. consil.
488. num.15. lib.5. Vincent. de Anna singular.605.
fuit dubitatum Thorus in Compendio decision. verbo
appellari an possit. Cancer. var. resol. lib.3. cap.17. de
senten. & earum exequutio. num.538. Bero.cons.34.
na.7.8. & sequen. & cons.91. sub na.17. libr.3. Card.
Tusch. conclus.379. litt.E. nu.7. & conclus.526. litt.
S. nu.6.7. vbi de constitutione Bononiæ id dispo-
nente, quam Sanctam, & rationabilem vocat ad
16 dirimendas lites, quia † non est necesse pronun-
tiare separatim super incidenti, vel emergenti ne
detur appellatio, & infinitum Iudicium trahatur.
Bero. consil.34. num.8. lib.3. versic. sed quando ex-
ceptio. Rota Romana apud Ludouisi. decis.470. num.
10. Asini. in praxi. §.18. c.2. Facchin. controuer. Iu-
ris lib.1. c.43. vers. prima conclusio.

SVMMARIVM.

1 *Statutum tribuens exequutionem instrumento inter-*
pretationem sumit ex l. final. C. de edict. diui. Adri.
tollend.
2 *Instrumentum cancellatum nō habet exequutionem*
paratam ex forma ritus, & n.8.
3 *Cancellatio tollit prorsus robur instrumento.*
4 *Cancellatio restringitur ad causam, & personā pro-*
pter quam facta fuit, & quo ad alia habetur pro
non factu.

5 *De*

5 *De causa legitima cancellationis constare debet.*

6 *Cancellare est lineam super instrumento per transuersum ducere in modum Crucis.*

7 *Cancellatio instrumenti fieri potest per actum separatum cum verbis cancellationem importantibus.*

9 *Cancellatio nulla tàm ratione potestatis cancellantis quam ex errore Notarij, vel ratione in legitimitatis causæ cancellationis non impedit exequutionem instrumenti.*

10 *Nullitatis promptuariè replicatio admittitur etiam in exequtiuis.*

Limita nisi altiorem requirat indaginem n. 14.

11 *Census relutio an fieri possit à manu solius vsufructuarij vel proprietarij.*

12 *De validitate cancellationis dum dubitatur impeditur instrumenti exequutio donec declaretur cancellationis nullitas.*

13 *Pendente iudicio super viribus cancellationis instrumenti supersedendum est in eius exequutione.*

15 *Exceptio dicitur requirere altiorem indaginem tàm si dubium in facto quam in iure habeat.*

16 *Exequutio denegatur instrumento aliquo modo offuscato.*

17 *Census an possit redimi a manu hæredis granati.*

18 *Redimens censum bullarem a manu hæredis granati non liberatur si testatoris dispositio quod sors in alios redditus reinuestiatur fuerit redituali debitori notificata.*

Idem si ad instantiam substituti fuerit debitori census id intimatum. n. 19.

An sufficiat scientia debitoris. n. 20.

Idem si a creditore hoc onus impositum sit debitori census a principio contractus n. 21.

22 *Hypotheca non datur pro consumptis in bonis hæredis grauati sed personalem, & quando.*

23 *Hypoteca non datur contra bona hæredis indiscreti.*

24 *Exequutio an, & quando deneganda sit instrumento, vulnerato per sententiam Amplia n. 25.*

Decla. n. 26. 27. 28.

ARGVMENTVM.

Si de validitate oppositæ cancellationis instrumenti dubitatur an eiusdem concedenda sit exequutio ad intellectum Ritus 101.

RESOLVTIO LXXXI.

1 STatutum tribuens † executionem instrumento cum passiuam interpretationem sumat à dispositione *l. final. C. edicto Diui Adriani tollend. vt ibi notat Iason. n. 5. Curt. Iun nu. 6. Zuccard. nu. 324. Menoch. de adipiscend. possess. remed. 4. num. 706. Rebuff. de liter. obligator. art. 2. Glos. 1. nu. 58. Galles ad formã Cameral. obligation. p. 3. q. 1. nu. 1. Asin. de exequut. §. 1. cap. 23. sub num. 2. 3. Cumia Rit. 6. n. 110. Mut. Rit. 101. num. 62. ex Bussell. ad statuta Parmæ tit. de modo procedendi col. 1. fol. 54. Boniorn. in dicto Ritu 101. Camil. Borell. in summa decis. tit. 19. num. 66. vol. 2. & Bartol. in l. emptor. §. Lucius n. 4. & Paulus de Castro n. 5. ff. de pactis Viui. decis. 45. nu. 5. Ma-*
2 *str. decis. 47. nu. 3. decis. 72. num. 1. 2. num. 161.* Ideo
executio conceditur † instrumento si non sit abo-
letum cancellatum vel in aliqua sui parte viciatũ
merito *Ritus noster* 101. Tali instrumento cancella-
to exequutionẽ denegat *ex Zuccard. d. loco n. 326. Surd. cons. 16. cons. 263. num. 12. & sequent. Podius super Rit. 101. qui allegat Barthol. in l. 1. §. final. ff. de his quæ in testam. delen. Bald. in l. 1. n. 12. C. vt in poss. eatur Asin. dicto loco Mastrill. decis. 47. & 72. num. 2. Suarez in l. post rem iudicatam amplia. 6 ff. de re iudicat. Sforz. de restit. in integrum q. 93. num. 27. Marant. de iudic. par. 6. tit. & producantur scripturæ nu. 11. Giurb. decis. 79. n. 24. Cancer. var. resolut. lib. 2. cap. 3. nu. 23. Carpan. ad statut. Mediolan. cap. 42. num. 52. 53. volum. 1. Rebuff. de liter. obligator. art. 1. Gloss. 1. num. 58. Cum. Rit. 6. num. 110.*
3 *111.* Et † ita ex cancellatione tollitur prorsus cã-
cellati actus dispositio, & instrumentum cancel-
latum non probat, & quia per cancellationem
deficit originalis scriptura, quæ rem faciebat no-
toriam, & cessante notorio quod erat causa exe-
quutionis tanto magis cessat quoque exequutio
l. si præses in verbo circunduxerit C. quomodo, & quando Iudex Decian. consil. 91. nu. 16. lib. 3. Surd. consil. 16 nu. 2. Sforz. de restitution. in integrum q. 93. nu. 27. Moroc. cons. 69. nu 7. Bertazol. cons. 535. nu. 7. 8. Crauett. cons. 288. n. 4. Zuccard. in l. final. n. 288. C. de edit. diui. Adria. tollend. ea tamen can-
4 cellatio † ad causam vel personam propter quam
facta fuit restringitur, & quo ad alia pro non fa-
cta habetur *Barthol. per illum textum in l. cancellauerat, & ibi Angel. Imol. Roman. & reliqui ff. de his qui in testamen. delentur Passett. cons. 108. nu. 1. Cumia Rit. 6. num. 111. Gratian. discept. 336. nu. 32. 33. Surd. consil. 16. nu. 15. & sequen. Philipp. de Paternione Rizari. & scribentes communiter super dicto Ritu Intrigliol. singul. 197. libr. 2. Cardin. Tusch. conclus. 21. liter. C. num. 3. Rota Roman. apud Fari-*
5 *nac. decis. 713. num. 3. par. 1. tom. 2.* Hinc † de cau-
sa legitima cancellationis constare debere dixit
Mascard. conclus. 162. num. 14. 25. 32. & concl. 256. num. 4. 5. de probation. Farinac. q. 103. n. 105. Grass. exception. 13. n. 24. 25. sequen. ad nu. 33. Viui. decisi. 17. nu. 7. Baiard. ad Clar. §. homicidium n. 249. in fin.
6 Et † licet cancellare sit lineam super instrumento
per transuersum ducere, in modum Crucis vt de-
clarat, *Gloss. in l. si quis libertatem in verbo inducere ff. de petition. hæreditat. quam sequitur Barthol. in l. 1. §. 1. & in l. cancellauerat num. 3. ff. de his quæ in testamen. delent. Alexand. cons. 14. num. 9. volum. 6. Iason in l. si vnus nu. 1. C. de testament. per Surd. cons.*
7 *16. nu. 1. Ponte. cons. 46. num. 9. lib. 2.* Non † pro-
hibetur tamen huiusmodi cancellatio per actum
separatum fieri cum verbis cancellationem in-
strumenti operantibus, quæ idem important ac
si realis cancellatio interuenisset. *ad textum in leg. emptor §. Lucius vbi Bart. nu. 4 Castrens. num. 5. ff. de pactis* non enim tam attenditur cancellatio ipsa
quam virtus, & causa cancellationis. *Bald. consil. 336. & cons. 402. lib. 2. Marsil. in rubr. ff. de fideiussori nu. 116. Asin. de execution. fol. 151. nu. 6. Surd. cons. 16. per tot. Carroc. sing. 234. Cardinal. Tusch.*

con-

conclus.20. litt. C. numer. 3. 5. Ponte late cons.46. num.9.10.& sequen. & num.18 19.sequen. libro 2. eamque cancellationem ex dictis impediri exequutionem instrumenti censuit Magna Regia Curia pro Augustino Riualora patrocinante Protonotario Xibecca.

Difficultas est quando cancellationi aliquid obiicitur, vel ratione potestatis cancellantis, vel ex errore Notarii, vel ratione causæ cancellationis, in quo crederem posse tres casus considerari

8 Primus † quando cancellatio est, euidenter legitima; & non dubitatur instrumentum exequendum non esse ex dictis sup.n.2.

9 Secundus quando † non dubitatur cancellationem esse in legitimam, vel ratione potestatis cancellantis vel ex errore Notarii, vel ratione in legitimitatis causæ cancellationis, vel aliter, & tunc nec dubitatur exequendum esse instrumentum cum cancellationes inualide instrumenti vigorem non derogent, & actus nullus, nullum operatur iuris effectum, nec præstat impedimentum, quia nomen actus non meretur. Surd. decision. 5. & 51. ita Bald.& Salycet. in l.præses. C. quomodo, & quando Iudex, & in l.seriuearios, C de testament. militis. Hypolit. consil.38. num.9. consil.45. num.8. consil. 110. nu. 12. & in rubric. de fideiussor. nu. 106. Bartol. in l.cancellauerat ff. de his, quæ in testamen. delen. Bald. consil.402. lib.1. consil.330. lib.2. cons. 305. lib.4. Iason. in l.final. nu.5.& Zuccard.n. 337. C.de edict. diui. Adrian. tollend. Surd.consil.16. Afin. de exequution.§.1. cap.39.num.6. Cumia Rit. 6. nu.110.111. 112. Boniorn. Rit.101. vbi Io. Philip. de Paternione. Menoch. de arbitrar. lib.1. q.90.num. 24. cons.60. num.24. & lib.3.præsumpt. 141. nu.6. Farinac. quæst. 103.n.106. Baiard ad Clar §.homicidiũ nu.249. Moron.de tregua,& pace qu.106.in fine. Burg de laudim.p.3. inspect.40. n. 143. Mastrill. decis.47. num.8. decis.72.nu.7. Graff. exceptio. 13. a nu.24.sequen. Gratian. disceptat.593.num.16.lib. 3.& disceptat.699. nu.1.lib.4. Camill. Borel.in sum. decis.tit.19. nu.70.vol.2. Intrigliol. Singul. 197.li. 2. Viui. decis.45. n.2.3. Morla in emporio iuris titul. 11. de fide instrumentorum q.9.sub num.8. Bertazol. cons.411. Decian. cons.91.num. 16.libr.3. Cardinal. Tusch. conclus.22.nu.29. litt.C. Polidor. Rip. obseruation. 341.nu.6. & replicando tunc tollitur can-
10 cellatio tamquam nulla nam, † & in executiuis admittitur nullitatis promptuariè, & notoriæ replicatio Paris. cons.95. colum. penult. & final. libr. 1. Alexand. consil.59. num.14.15. lib.4. Socin.cõs. 18. nu.31. lib.1. Intrigliol. decis.2. Neuizan. consi.85. num.12. Honded.cons.23.n.46.lib.1. Mut.decis.33. num.29. alios affert Giurba decis.69. nu.16. & ita fuit iudicatũ in Magna Regia Curia, Anno 1584. inter Franciscum Contrera, & Ioannem Bonetta, & in Tribunali Sancti Officii, inter Don Ioãnem Largaria contra Baronem Guderani. Eadem ra-
11 tione † videmus sperni cancellationem, & suppressionem redditualis cẽsus per vsufructuatium solum, vel solum proprietarium factam secundũ magis tutam sententiam tamquam à persona in legitima executionem paratam remanendo contractui censuali Caguol. in l.2. C. de pactis inter emptor. & venditor. nu.329. Tiraquell. de retract.conuention. § 1. Gloss.6.n.26. Foller. super bulla in verbo instrumentum gratiæ n.35.36. per text. in l.vxori meæ ff.de vsufructu legato Alexan. in l. diuortio §. si fundum col.pen.ff. solut. matrimon.& in l.acta nu.9. C.de re iudicat. Felician. de censib. libr.4. cap. vnico nu.7. Cumia Ritu 6. num.112.113. Mastrill. dec.47. n.7.& ad Petr. de Gregor. de censib. q. 5. num. 298. Surd. consil.26.num.9. & sequen. & consil.162. nu. 14. Fontanell. de pact. dotal. claus.4. Gloss.18. par.5. à num.5. & sequen. Mantic. de tacit. & ambig. conuention. lib.4. tit.32.nu.36. addentes ad Intrigliol. de censib. q.71. litt. A. & si ab ista dissentiant. Sessa decis.63. lib.1. & alij per Giurb. decis.79. nu.39. Roder. de ann.reddit.lib.2.q.15.n.84. de stricto iure aliter sentientes.

12 Tertius casus quando † cancellatio dubitationem continet si legitima sit vel ne cuius discussio altiorem requireret indaginem tunc donec non est declarata cancellationis nullitas instrumentum exequi posse non videtur. Paul. de Castro in l. final. C. de edict. Diui Adrian. tollend. nu.6. Salicet. in l.si vnus in fine. C. de testamen. Barthol. in l. 1. §. final ff.de his, quæ in testamen. delentur. Bald. in l.1. nu 12. C. vti possidetis, & in l.penult.nu.13.de fideicommiss. Iason. in l.si vnus num.6. C. de testam. Cumia Rit.6.nu.111. Mut. Rit.101. num.62. Francisc. de Podio in Ritu 101. vbi quod prius sit escutiendum de cancellatione eiusque validitate. Afin.de execution.§.1. cap.33.sub nu.1. & 2. Mastrill.decis. 72. sub num.2. & numer.7. in fine Intrigliol.singul. 197. libr. 2. Burg. de Laudi. part.3. inspection.40. num. 142. Viui. decisio.17.& decis.45. Surd. consil. 16. Menoch. lib.3.præsump.141. Ripa respons.5. de appellat.

13 Hinc pendente † iudicio super viribus cancellationis supersedendum esse in exequutione instrumenti dixit Bertrand. consi.43. lib.1. per Lancellott. de attentat.p.2.cap.5.n.9. post Magon. in Lucensibus quem allegat.

14 Nec eo casu † replicando de cancellationis nullitate in summarijssimo executiuo iudicio cognosci potest, cum ea clara non sit, sed altiorem requirat indaginem Rebuff. ad Regias constitu.tit. de mater possess. art.7. Glos.1.nu.14.15. Soccin.cons. 59. lib.3. Seraph. decis.1107. num.4. Couarru. pract. q.cap.7. num.4. vers.non. Molina de primog. lib.3. ca. 13. num.15. per Cassanat. cons.9. num.66. Afin. in praxi §.18. c.4. Burg. de Laudimio p. 3. inspect. 40. num.275. in modernis additionibus eiusdem Muscatell. in praxi ciuil. p.4. Gloss. iudicate numer.15. per
15 Giurb. decis.69. num.19. Et † non minus altiorem diceretur requirere indaginem, si in facto quam in iure dubia exceptio, quam explicatio esset. Surd. consil.99. nu.10. consil.352. nu.10. Alexand. consil.165. colum. penult. in fin. volum. 2. Capyc. decis.10. nu.19.20. Cauaguol. ad decret. Montis Ferrati 6.§.10. num.16. Put.decis.233.lib.3. Triuisan. decis.2. nu.2. Muscatell.in prax. ciuil.p.5. Glossa reseruatis num.21.22. Franc. decision. 289. nu.5. Castill. decision.124. nu.8.9.& sequen. lib.2. Et instru-
16 mentum guarentigiatum † aliquo modo offuscatum non meretur executionem. Intrigliol. singul. 36. lib.3. post Lancellot. de attentat. part.3. cap.12. limit.9. num.7. Blanc. de compromiss. quæst.4. versi.

causa

*causa ex instrumento guarentigiato circa finem. Bald.
in l.2. C. de exequution. rei iudicat. & in l.1. ff. de le-
gat. 2. Lanfranc. de arbitr. part. vltim. q. 59. Borrell.
in summ. decis. tit. 19. num. 183. vol 2. Socein. cons. 4.
n. 3. vol. 1. Galles. ad formam Camer. oblig. p. 2. 3. par-
tis principalis n. 8. Surd. dec. 27. n. 5. Rota in vna Ro-
man. de trinciis. 16. Februarij 1615. coram Baratto
per Farinac. decis. 648. in fine p. 2. to. 4.*

In terminis posterioris casus sæpius fuit dubi-
17 tatum, nunquid † in exequutione instrumenti cē-
sualis per hæredem grauatum recipiendo debi-
tum, vel sortem redditus, cancellati, superseden-
dum sit, cum in reiectiuo iudicio de cancellatio-
ne opponitur, & de inualiditate eiusdem ex cau-
sa potestatis cancellantis replicatur: quia pun-
ctus tunc reputabatur dubius in iure, sed hodie
terminatur expressè quod sic, quidquid alii sen-
serint, *& est text. in l. ante restitutam ff. de solut.* per
quem text. fuit obtentum pro Vrbe Panhormi
contra V.I.D. Io. Baptistam lo Iudice, seu Don-
nam Dorotheam eius vxorem petentem exequu-
tionem contractus subiugatorii initi per Syndi-
cum vrbis cancellatum per Don Marianum eius
auum, quem cancellare non posse dicebatur præ-
textu quod erat heres grauatus fideicommisso,
& hanc opinionem expressè tenent. *Rodr. de ann.
reddit. q. 15. nu. 87. lib. 2. Intrigliol. de censib. qu. 71.
num. 5. & additionator. ibi litt. C. qui latius firmat
latè Bimi. cons. 123. libr. 2. Fontanell. de pact. dotal.
clausul. 4. Gloss. 18. p. 5. num. 2. sequen. vol. 1. Sess. de-
cis. 30. lib. 1. & de inhibitionibus c. 4. § 8. num. 4. Ca-
sanat. cons. 7. & cons. 9.* Ex quibus patet quod vrbs
in alia causa cum Barone Solanti, in qua succu-
buit, quam refert *Mastrill. decis. 47. sequendo Feli-
cian. de censibus lib. 4. c. 1. nu. 4. 5. idem Cancer. libr.
2. variar. resolut. c. 6. num. 106.* fuerit male defen-
sa, & nullus prædictorum fuit allegatus Doctor,
nec fit mentio textus *in d. l. ante restitutam*, qui est
punctualis; merito apparet, quam rectius in hoc
puncto senserit. *Giurb. decis. 79.*

Minus in dicta causa Vrbis cum Barone Solan-
ti adductum fuit, imputandum esse testatori, qui
fidei hæredis totam commisit hæreditatis restitu-
tionem in quibuscunque bonis consistat, vt est de
natura fideicommissi.

Itaque ad euitandam fideicommissi euersionē,
ne ad manus grauati hæredis sors peruenta con-
18 sumi contingat, † testatores in testamentis solēt
dare formam eius redditualibus debitoribus, vt
in banco, vel tabula depositari debeat sors cum
onere reinuestiendi sortem in alios redditus se-
cuta reluitione, si id censuali debitori intimatum
fuerit iudicis præcepto: quo fit vt ita seruari de-
beat per debitorem reddituualem sortem soluen-
tem: alias non liberatur. *Rodriquez de ann. reddit.
quæst. 15. a nu. 59. Mastrill. decis. 143. nu. 10. & seq.
num. 13. per Giurb. decis. 79. n. 45. in fine.* Idemque
19 † per reddituualem debitorem seruandum erit, si
à substituto iudicis auctoritate intimatus fuerit.
20 *ad text. in l. 3. C. de nouationibus* cum † tunc, nec
21 simplex sufficeret scientia debitoris, vel † si à
principio a Creditore onus reinuestiendi sortem
in alios redditus in casu reluitionis debitori cen-
sus iniunctum sit; quia si per debitorem alias li-
bere redemptio fieret nulla redderetur; cum po-
tuerit actum a sui principio qualificare, quod nec
hoc pactum est impeditiuum liberè redimendi fa-
cultatis. *Amat. decis. 50. n. 33. Sessa decis. 30. n. 26.
Gratian. discept. 45. per tot. Giur. decis. 79. n. 46.*

Nec videatur inconueniens quod isto modo si
hæres grauatus, qui sortem recepit non est sol-
uendo, substitutus remaneat deceptus, nam di-
22 co plus esse de iure dispositum videlicet † pro
consumptis non dari contra hæredis grauati bo-
na hypothecaria: sed tantum personalem, nisi he-
res sub hypotheca præstiterit de legatis præstan-
dis. *Peregr. de fideicommiss. art. 40. nu. 14. Anchar.
Regens. p. 1. q. 3. Petr. de fideicommiss. q. 10. nu. 33.
Decian. cons. 49. nu. 63. lib. 2. Cephal. cons. 385. num.
29. Alciat. cons. 30. lib. 9. Vincent. de Franch. decis.
23 627. lib. 4.* sicut nec contra † hæredem indiscretū
hypotheca in propriis bonis sed tantum persona-
lis datur *Andreas Georg. allegat. 41. nu. 13. & sequ.
Surd. cons. 191. n. 25. lib. 2. Aretin. in §. 1. nu. 10. in-
stit. delegatis Negusan. de pignor. 4. membr. secundæ
partis n. 159.* sibi ideo imputet testator, qui hære-
ditatem fidei talis hæredis committit futuris casi-
bus non prouidendo.

Cæterum cum nedum cancellatione radicitus
annihiletur instrumentum, cuius exequutio stan-
te cancellatione prædicta, denegatur. Sed quan-
doque instrumentum de iure guarentigiatum, vel
exequutionem paratam habens ex Ritus forma
iudicis sententia vulneretur.

24 Euenit proindè de facto dubitari, † an huius-
modi instrumento annullato rescisso, vel aliter iu-
dicis sententia vulnerato deneganda sit exequu-
tio, In quo dicendum est, denegandam esse exe-
quutionem si vulnerans sententia in iudicatum
transierit; quia tunc lætaliter dicitur vulneratum
instrumentum, cum sententia faciat (vt dici as-
suetum est) de albo nigrum *Gonzal. super regul. 8.
Cancellariæ glos. 6. nu. 202. & sequen. Rota Roman.
diuersor. decis. 132. in princip. & num. 1. lib. 2. Car-
din. Serafin. decis. 674. nu. 2. Rota Romana apud Co-
cinum decis. 78. Giurb. decis. 100. sub num. 34. Sylue-
ster Zacchiæ in addition. ad Anton. Massam. Gallesi.
de obligat. cameral. q. 37. num. 16. 17. Rota Roman.
decis. 73. num. 2. deci. 74. nu. 1. decis. 45. n. 1. dec. 58.
nu. 2. decis. 95. num. 1 decis. 76. nu. 2. in impress. post
Gallesium in dicto tract. de obligat. cameral. Honded
consil. 17. n. 45. vol. 2. Gratian. discept. 667. n. 21.*

25 Quod ampliatur † etiam si per compromissū,
& laudum inde sequutum fuerit vulneratum in-
strumentum. *Rota Roman. decis. 149. num. 3. in im-
press. post Galles. in dicto tractat. & Zacchia dicto lo-
co num. 18. 19.*

26 Intelligas tamen, quando † sententia ipsum in-
strumentum principaliter vulnerasset. non autem
si super exequutione, seu reuocatione mandati
exequutiui prolata sit, quia dicta sententia non
vulnerat instrumētum ipsum; sed solum manda-
tum exequutiuum, *ita Dominis de Rota distinguen-
tibus refert decisum Cocinus dicta decis. 78. n. 11. in
fine. Rota Roman. diuersor. dicta decis. 132. num. 11.
in fine par. 2. Marchesan. de commission. par. 1. de cō-
mission. appella. a camer. obliga. c. 16. num 19. Scac-
cia de appellation. libr. 3. cap. 2 quæst. 17. limitat. 9.
num.*

num. 58. vers. Subextende. Rota Roman. decis. 95. n. 7. in impress. post Gallesium de oblig. cameral.

27 Si vero † sententia prædicta instrumentum vulnerans non tantè ostenderetur nulla, posset de nullitate ista replicari in exequutione instrumenti, nam quod nullum est nullum de iure operatur effectum; secus si non ita in promptu de nullitate doceretur. ex dictis supra numer. 10. & 14. vel sententia esset iniusta. Coccin. dicta decis. 78. nisi ex euidenti iniustitia notoria nullitas resultaret. Quod notorium nulli subsit controuersiæ, vel altiori indagini. Coccin. dict. decis. 78. Rota Roman. decis. 45. nu. 5. Coram R. P. D. Corduba Beneuentana pecuniaria veneris. 15. Iunij 1599. & decis. 95. nu. 3. in impress. post Galles. de obligatio. Cameral.

28 At si fuerit † suspensus effectus vulnerationis resultans ex sententia ipsa vulnerante, per appellationem suspensiuam, ab eadem petitam, vel per aliud suspensiuum remedium aduersus eam propositum; quia vulnus remanet per appellationẽ, & suspensiuum remedium in pendenti, donec tollatur per contrariam sententiam, vel lætale efficiatur confirmatione posterioris sententiæ, interim non impeditur exequutio instrumenti, cum ad impediendum instrumenti exequutionem, lætale requiratur vulnus illatum per sententiam transactam in rem iudicatam. vt superius firmatum est, ita ex Hondedeo cons. 17. nu. 45. lib. 2. dixit Gratian. discept. 667. nu. 21. & discept. 796. nu. 39. 40. 41. Giurb. decis. 100. n. 34. in fine. Cesar de Graff. decis. 4. de caus. possession. & proprietat. Caputaque. decis. 321. p. 1. Ludouisi. decis. 313. n. 4. Licet contrarium senserit. Rota Romana coram. R. P. D. Licta in Romana census Lunæ. 5. Iunij 1600. in impres. post Galles. de obligat. cameral. decis. 96. nu. 3. 4. nempe quod appellatione pendente a sententia vulnerante interim non possit exequutiuè procedi. idemque sentit Scaccia. de appellat. lib. 3. c. 2. q. 17. limita. 9. sub nu. 58. versic. subextende. vbi fortius ait, quod si fuerit lata sententia vulnerans instrumentum, & succumbens appellet, & fuerit prolata sententia reuocatoria sententiæ vulnerantis, si ab ista reuocatoria fuerit appellatum, suspenditur exequutio instrumenti: quia vulnus semper remanet, licet in pendenti. sed a Contraria superius relata sententia non puto recedendum, cum vere ex appellationis remedio suspendatur vulnerationis effectus, & non est inconueniẽs, quod exequutio inde per confirmatoriam sententiam vulnerantis sententiæ retractetur, & secundũ prędicta censuit M. R. C. inter Don Ferdinandum de bono, & Sancta Columba, & Illustrem Don Arnaldum Santa Columba Comitem Isnelli.

SVMMARIVM.

1 *Contractus metu gestus mero iure valet, donec via sua fuerit rescissus.*
2 *De rescissione ex causa metus an possit excipiendo obijci aduersus instrumentum. n. 3. 4. 5. 6. & 7.*
3 *Metus exceptio a statuto omnes exceptiones prohibente non censetur reiecta.*
5 *In actu ipso iure nullo non est opus oppositione partis: quia ius ipse opponit.*
8 *Protestatio metum passim ante actum an eum nullum ipso iure reddat.*
9 *Protestatio Clandestina de metu an actum nullum ipso iure redat.*
Quid si palam ex eadem causa metus fieri non posit. num. 10.
Quid in præiudicium tertij, qui metum non intulit. num. 11.
12 *Metus an annullet matrimonium ipso iure.*
13 *Professio an reddatur nulla ex causa metus.*
14 *Procuratoris constitutio ad matrimonium contrahendum meticulosa nulla redditur.*
15 *Dotis contractus, vel distractus ex causa metus nullus redditur ipso iure.*
16 *Metus an testamentum ipso iure irritum reddat.*
17 *Vis, & coactio nullitatem actus ipso iure induceit.*
18 *Metus ipso iure irritat actum iurisdictionem eollantem.*
19 *Metus irritat Procuratoris constitutionem.*
20 *Sententia metu lata an sit ipso iure nulla.*
21 *Carcerati contractus fauore detinentis est nullus ipso iure.*

ARGVMENTVM.

De metu aduersus instrumenti exequutionem an possit excipi quatenus ad rescisionis remedium tendit.

RESOLVTIO. LXXXII.

Exceptio metus an aduersus exequutionem instrumenti admittatur (loquor citra pactum de non opponendo, & sic de causa exequutiua oppositoria) videtur quod non, ea ratione † quia cōtractus per metum gestus regulariter non est nullus: 1 sed mero iure tenet, proinde instrumentum exequi posse videtur, donec via sua per sententiam non est rescisus Menoch. consil. 2. num. 170. 220. 242. lib. 1. & de arbitrar. casu 135. in princip. Honded. consil. 23. a. 7. lib. 1. Burgi. de laudimi. q. 47. lib. 2. tom. 4. commu. opinion. loco 12. tit. 20. cap. 1. Marant. disput. 6. nu. 8. 9. 10. 11. licet nu. 33. dissentiat quam disputationem transcribit. Grammat. consil. 95. Castill. decis. 63. num. 2. & 3. Bursat. cons. 72. num. 21. Surd. cons. 37. n. 19. Hyppol. Rimin. cons. 15. nu. 7. Seraph. de iuramen. priuil. 110. Monter. decis. Aragon. 45. nu. 13. Rota Roman. decis. 5. de reauntiatio. in nouis, & apud Cardinal. Serafin. decis. 773. nu. 18. Trentacin. var. resolut. lib. 1. tit. de his quæ vi, metusue causa fiunt resolut. 1. nu. 1. & sequen. Ceuall. commun. contra commun. q. 825. nu. 27. Gaspar. Thesaur. quæst. forens. 51. num. 13. lib. 1. Barbos. in 4. p. rubr. ff. solut. matrimon. num. 28. Sanchez de matrimon. li. 4. disput. 8. num. 4. Gregor. Lopez l. 56. verbo desecho. tit. 5. part. 5. Gomez. var. resolut. lib. 3. c. 4. n. 1. cas. 6. Hieron. Fernand. de Otero. diuers iuris quæst. p. 2. q. 40. Pereira de Castro decis. Portugall. 30. nu. 10. Paul. Emil. Gall. de exception. tit. 1. exceptio. 2. par. 1.

*par.1. num.63. 64 Padill. in l. interpositas. num.4.C.
de transaction. Addictio.ad Mohedan.decis.32.alias
3. de renuntiation. litt.B. Cardin.Tusch.conclus.221.
litt.M. Fontanell. de pactis dotal. claus.7.Gloss.2.p.
5.vol 2. nu.2.3.4. & p.6. nu.54. Molinus de pactis
in matrimon. contrahen. lib. 2. differen.17. nu.4. Ber-
tazol. cons.75. nu.29. in ciuil. Intrigliol. singul.62.n.
1.lib.3. Velanzol. cons.29. nu.64. Asini. in praxi §.
31.c 3. limit.4. amplia.22.n.1.*

2 Hinc de † rescissione ex causa metus aduersus
instrumentum dici non posse ante sententiam e-
iusdem instrumēti meticulosi rescissoriam firma-
runt *Castill. decis.63. & Fontanell. de pactis dotal.
claus.7.Glos.2.p.5.volu.2. n.2.3.4.*

3 Contrarium passim tenent Doctores, nempè †
exceptionem metus aduersus exequutionem in-
strumenti opponi posse. Imò nec à statuto omnes
reiiciente exceptiones exclusam censeri *dicunt
Alexan. in additione magna ad Bartol. in l. 1.§. &
parui ff. quod vi aut clam. Menoch. præsum.48.num.
17. lib.2. Asin. in praxi §.31.c.36. Carpan. ad statu.
Mediolan.c.42.n.180. Bursat. cons.72. nu.19. & se-
quen. lib.1. aliquos refert Crass. de exception. cap.11.
num 1.8. & 60. Felin. in cap. ex parte il 2.nu.12. de
officio delegat. Dec. ibid.n.7. limit.11. Marant. dispu.
6.nu.33.* quicquid dixerit *nu.8. & sequent.* quem
sequitur *Grammat. cons. 95. Canar. de exequution.
instrumen.q.12. in fine. Rebuff. in constitu. Galliæ tit.
de liter. obligator. art.1. Glos.9. num.4. & 35. Ber-
nard. Pandin. super Ritu Neapol.p.5.declaratio.22.
qui imprimitur post Frezam de instrument. Burg. de
Laudimio p.2.inspect.47. n.7. in addition.*

In puncto Iuris hæc secunda opinio verior vi-
4 detur, quæ vltra prædictos † fundatur ex aperto
textu *l. metum.9.§. sed quod prætor ait ff. de eo quod
metus causa Honded. cons.23. nu.7. lib.1. Seraph. de
iuramen. priuil.110. num.1.2. idemque ex iure Regni
Aragon. dicit Monter. decis.45. nu. 14.* de rescisso-
rio quoque remedio excipiendo dici posse firmat.
Bald. cons.67. nu.3. lib.3. ex quo textu pro rescisio-
ne actus per metum gesti datur non solum actio,
sed exceptio; sic ergo de rescissione contractus
meticulosi excipiendo dici posse euidetur, & si
Contrariam opinionem praxim approbasse
scimus.

Quidnam putarunt in facti contingentia non
5 posse de metu excipi in causa oppositoria † cum
exceptio validitatem actus meto iure supponat:
quia alias si esset nullus non esset necessaria op-
positio; quia in his satis ius ipse opponit *ex Cra-
uett. cons.322. sub nu.4. vers. in qua re. Seraph. de
Iurament. priuil 110. nu.3.* Sed certe solum esset vi-
dendum, si ex statuto, vel pacto sit hæc exceptio
metus reiecta ad certus exequutionem instrumē-
ti. prout in casu *Angeli de Perusio cons.234.* Sed
si non est reiecta ex vi statuti, vtique opponi posse
videtur clarum ex prædictis.

6 Declinatur itaque † quod opponitur contra-
ctum metu gestum mere iure valere, donec via
sua per sententiam rescindatur. Nam hoc fateor,
sed dico non esse necessarium quod per viā actio-
nis rescindatur ordinario iudicio: quia sufficit,
quod excipiendo dicatur de metu, vt contractus
rescindatur *ex d.§. sed quod prætor.*

Præterea si opus esset rescissione per viā actio-
7 nis, vtique † falsa esset communis cōclusio, quod
exceptio metus possit aduersus exequutionem
instrumenti opponi; quæ tamen communis, & ve-
ra est. Ideo *Grass. dicta except. 11.* non videtur gu-
stasse, quæ dixit *n.1. 8. & 60.* si non concilietur
ex dictis.

Et hæc in casibus, in quibus metus contractum
ipso iure non annullat, posita sunt, sed in casibus
in quibus ob metum gestum est ipso iure nullum,
non cadit difficultas, quod possit in iudicio dicta
exceptio metus dici *ex Bartoli Doctrina in leg. filio
præterito n.24. ff. de iniusto rupt. & irrito testament.*
quia cessat prædicta colorata obiectio.

8 Veluti † si Protestatio metum passi meticulo-
sum actum præcedat, quæ cum ab initio consen-
sum remoueat actum ipso iure nullum redit: *leg.
qui aliena §. final. ff. de acquir. hæredit. Surd. consil.
37. num.20. cons.356. num.21. cons.513. nu.26. 29.
Ruin. cons.121. n.5. li.4. Castrens. in dicto §. final. n.4.
Gabr. cons.149. n.93. lib.2. Menoch. consil.1153.
nu.39. lib.12. Honded. cons.23. nu.21.22.23. lib.1.
Fontanell. de pact. dotal. claus.7. gloss.2. par.6. n.55.
56. volu.2. Paul. Emil. Gall. de exception. tit.1. exce-
ption.2. p.1. nu.92. ad finem. Mohedan. decis.3. de
renuntiation. alias 32. Cardin. Seraph. decis 859. n.
4. & sequent.*

9 Protestationem † prædictam clandestinam nō
sufficere, cum quis palam posuit de vi, aut metu
si quis suberat protestari, *ex l. si maior. C. de tran-
saction. & l. metum C. de his, quæ metus caus. dix. t. Fa-
ber. C. de eo quod metus causa lib.2. tit. 8. defin.7. nu.
1. Couarru. in 4. decret. 2.p c.2. nu. 3. Nauarr. in Ma-
nual. c.22. n.78. Ceuall. commun. contr. commun. qu.
825. nu.31. Gratian. discept.524. nu.33.34. Cancer.
var. resol. lib.2. c.1. nu.28. Roger. cons.35. num.70.
Seraph. de iuramen. priuil.110. num.17. Paul. Emil.
Gallus de except. tit.1. except. 2.p.1. num.96.* à qui-
bus dissentire videtur *Honded. dicto consil.23. num.
22. libro 1.*

10 Nisi Palam † ex probabili causa puta reueren-
tiæ, vel timoris personæ metum inconstantem vi-
rum, vel reuerentiale intulentis protestatio hu-
iusmodi fieri nequeat *argument. l. penul. ff. de furt.
Anto. Faber. C de eo quod metus causa lib.2. tit.8. de-
fin.7. num.2. Crass. exception.11. nu.72. Paul. Emil.
Gall. de except. tit.1. except.2. par.1. nu.97. Ceuall.
commun. contr. commun. q.825. nu.18 19.20. & 55.
Seraph. de iuramen. priuil.110. nu. 17. Molin. de pa-
ctis in matrimon. contra. lib.2. differen.17. num. 36.
Cancer. var. resol. lib.3. cap 15. de renuntiation. sub
n.244. & c.1. de action. & obligation. nu.107. 108.
Bardellon. cons.160. nu.17. volu.2. Peregr. cons.53.
n.23.24. lib.1. Honded. cons.29. n.53. lib.1.*

11 Vel nisi † clandestine facta protestatione de
metu aduersus tertium, qui metum non intulit
obiiciatur, cui non obesse quo ad nullitatē actus;
nè quique ex ea protestatione ignorans circum-
ueniretur latè *Anton. Faber. dicta diffin. 7. per tot.
num.3.4.5. Crauett. Deci. Marzar. & Passet. per Ca-
still. decis.63 num.4.5. Plenius Trentacin. var. resol.
lib.1. tit. de his, quæ vi metusue causa resolut. 1. sub n.
40. vers. secundus casus, & vers. hac conclusio proce-
dit Ceuall. commun. contr. commun. q.825. num.22.*

Flamin.

Flamin. Parif. de resignation. benefici libr. 13.*qu.*1. *n.*197.*Intrigliol. singul.*62.*num.*3.4. *lib.*3. *Iacob.de Lauren. de iudice suspecto c.*15.*sub n.*188. & 191.

12 Matrimonium † quoque metu contractum ipso iure irritari in quo maxima contrahentium libertas desideratur. *cap. cum locum vbi Gloss.* & *Abbas num.*2.*de sponsal. Monter. decis.*45. *num.*9. & *sub num.*12. *Farinac.decis.*643.*par.*1.*tom.*2. *Cenall. commun. contr. commun. quæst.*604. *num.*6.& *sequent.* & *quæst.*825. *num.*42.43. & *sequent. Anton. Rossell.consil.*43.*num.*4.5. *inter consil.matrimonial. Ledesma de matrimon. quæst.*47. *art.* 3. *Rodriquez in summa cap.*129. *num.*4. *Nauarr. in manual. cap.*22. *num.*78. *in fine. Veracrux in specul.coniug. art.*8.*fol.*49. *Couarr. de sponsal.*2. *par.cap.*3.§.5. *num.*1. *Cardinal. Tusch. conclus.*221. *num.*8. & 17.18. & *sequent.litter.M. Molin. de pactis in matrimo.contrahent. lib.*2. *different.*17. *num.* 5. & *sequent. Sanchez de matrimon.lib.*4. *disputat.*12.*num.*16.17. & 18. *Triusan. decisio.*63. *Alexand.cons.*156.*num.*3. *lib.*5. *Monald. consil.*13.*num.*1.*lib.*1. *Cornei. consil.* 41.*lib.*2. *Nauarr. consil.*3.*num.*1.2. 3. *de his, quæ vi lib.*1. *Hyppol.Rimin.cons.*15.*num.*8. *lib.*2.*Grat.consil.*39.*num.*8.*lib.*2.*Rebuff. consil.*115.*num.*17. *Turrett. cons.*28.*num.*1. *Neuizan.cons.*46. *nu.*1.& 37. *Boer.cons.*70.*num.*43. *Bursat.consil.*72.*nu.*27. *Ponte cons.*44. *num.*10. *lib.*1.*Ricci in praxi fori. Ecclesiastic. decisio.*253.*num.*1.& *sequent. Pascal. de viribus patr. potestat. part.*3. *cap.* 2. *numer.*1. & *sequ. per tot. Laderch. consil.*17. *num.*1 *Surd.cons.*37. *sub num.*20. & *cons.*356. *Graff. exception.*11. *num.*61. 62. *Intrigliol. singul.*62. *num.*5. *libr.*3. *Genuens. in pract. Archiepiscopal. Neapolitan. cap.* 14. *num.*3.

13 & *cap.*105. *per tot.* Quid † in Professione, & matrimonio spirituali meticuloso. *Puteo.decis.*262.*libro* 3.*Grattian. disceptat.*108.*num.*53. 54. *Ponte consil.*11.*lib.*2. *Oteruf quæst. Iuris par.*1.*quæst.*18.*Sanchez de matrimon. lib.*4. *disputat.*6.*quæsit.*2. *numer.* 17. & *sequent. Pascal. dicto tract. de viribus patr. potesta.dicto cap.*2. *num.*49 50.*Graff. exception.*11. *num.*23.24.& *sequent. Menoch.cons.*917.*lib.*10.*Intrigliol. singul.*62. *num.*6. *lib.*3. Procuratoris quo-

14 que † constitutionem meticulosam ad matrimonium contrahendum nullam ipso iure dixit. *Sanchez de matrimon. lib.*4.*disput.*12. *num.* 22. Metus

15 † hinc annullat ipso iure dotis contractum, vel distractum. *leg. si mulier §. si dos ff. quod metus causa vbi Bald. Alberic.* & *Fulgos.Sanches de matrim. lib.*4. *disputat.*12. *Barbos. in Rubr.ff.solut. matrimo. part.*4. *num.*28.30. 31. *Tom.*4. *commun. opin. cap.* 1. *loco* 12. *tit.*20. *Intrigliol. singul.* 62. *num.*7. *libr.* 3. *Hieronym. Fernand. de Otero.diuer. iur.quæst.*40. *part.*2. *num.*3.& 11. *Grammat. decis.*103.*num.* 68. 69. *Gloss. in cap.*2. *verbo coactus de his, quæ vi vbi Hostiens. ad finem. Butr. num.*8. *Ancharan.numer.*3. *Cardinal. quæst.*1. *casu* 2. *Abbas numer.* 9. *Gloss. in leg.*1. *verbo non valet ff. de auctor. tutor. Castrens. in leg.*1. *num.*1. *Cod. de rescinden. venditione. Iason. in leg.Titia num.*6.*ff. de verbor. obligation.Gregor. Lopes l.fina.tit.*11. *p.*3.*Gloss. in verbo. prometeße. Anton.Padill. in l.interpositas nu.*7.*C.de transact.Bald. Nouell. de dote p.*6.*priuil.*39.*nu.*1. *Angel. Sylnestri.* & *Tabiena per Sanchez dicta disput.*12.*n.*23.*Iacob. de Lauren. de Iudice suspecto c.*15.*sub n.*188.

16 Testamentum † pariter ex metu reddi nullum *Seraph.decis.*336.*Cardin.Tusch.litt.M. conclus.*221. *num.*19.*Cartar. decis.*103.*n.*3. *Afflict.decis.*69. *Decian.cons.*65.*n.*3.4 *lib.*2.*Menoc. de arbitr.casu*495. *centur.*5. & *cons.*1139.*num.*11.*lib.*12.*Franc.decis.* 180.*Surd.cons.*356.*Fachin. controuer.iuris libr.*10. *c.*15. licet ipse contradicat.

17 Vis etiam, † & coactio violenta actus nullitatem inducit *Velazol. cons.*74.*n.*43. *Seraph.de immun.priuil.*110.*nu.*18.*Cardinal. Tusch.conclus.*221. *n.*39. *litt.M.*

18 Vel vbi agitur † de iurisdictione conferenda, quæ per metum est ipso iure nulla. *l.*2.*ff. de iudic. Roland. cons.*2.*n.*85.*lib.*1 *Mandell.cons.*318.*n.*2.3. *lib.*2. *Velanzol. cons.*74.*num.*42. 43. *Abbas consil.* 3. *in* 6. *quæst.vers. videntur etiam lib.*2.*Cardin.Tu-*

19 *sch.conclus.*221.*n.*20. 21. *litter.M.* Procuratoris † etiam constitutio meticulosa nulla ipso iure redditur *Hostiens.Io.Andr. Abbas n.*18. *in ca.*2.*de his,*

20 *quæ vi metusue causa.* Quid † in sententia metu lata an sit nulla ipso iure *Vant.de nullitat. ex defect. process.nu.*142. *Intrigliol.Singul.*62.*nu* 8.*libr.*3.*Car-*

21 *roc.exception.*45.Item contractus † a carcerato in carceribus pro detemptore facto est nullus ipso iure vt probat tex. *in l.qui in carcerem ff.de eo quod metus causa, ibi nullius momenti* quod nullitatem actus ipso iure importat. *Card. cons.*137.*Natta cõs.* 451.*n.*25.*Roland.cons.*2. *n.*82.& *sequen. lib.*1.*cons.* 57.*nu.*46.& *sequen.lib.*3.*Farinac.q.*35.*n.*3.4. *Surd. cons.* 513.*nu.*30. *vol.*4. Alios casus ponit *Gloss.* & *Abbas in dicto cap.*2. *de his, quæ vi metusue. Vital. de clausul. metus versic. superest.*

SVMMARIVM.

1 *Maritus substinens matrimonij onera fructus dotalium lucratur.*

2 *Maritus est dominus fructuum bonorum dotalium ita vt deductis familiæ necessarijs, de reliquis ad libitum disponere potest.*

3 *Maritus costante matrimonio potest in fructibus dotem deteriorem facere.*

4 *Creditores mariti liberè petere possunt satisfieri super fructibus bonorum dotalium deductis necessarijs expensis pro substẽtatione onerum matrimonij.*

5 *Fily soluto matrimonio pro concurrente quantitate alimentorum possunt impedire creditores patris petentes satisfactionem super fructibus bonorum dotalium matris.*

6 *Iure dotales currunt pro marito soluto matrimonio super existentibus filys ex eo.*

7 *Creditores mariti an super fructibus dotis restitute in eo quod superest deductis alimentis familiæ possit petere satisfieri,* & *n.*8.14. 19.20.

9 *Vergentia viri ad inopiam vt sit locus dotis restitutioni an sit plenè probanda,* & *n.*10.

11 *Restitutio dotium, quæ fit costante matrimonio ex vergentia viri ad inopiam est vera restitutio cum translationem dominij restitutorum in vxorem maximè stantibus clausulis dominij translatius num.*12.

13 *Fructus bonorum restitutorum pro dotibus costante matrimonio in vxorem transeunt cum onere substentationis familiæ.*

Ant. de Amat.P. II. L 15 *Fru-*

15 *Fructuum ratio a dominij pendet ratione.*
16 *Vergentia ad inopiam viri eiusdem assertione non probatur in creditorum praeiudicium.*
17 *Dotium restitutio costante matrimonio sine causa facta est ipso iure nulla.*
18 *Restitutio dotis costante matrimonio facta an sit assecuratio, & sequestratio in manibus vxoris.*
21 *Creditores communes viri, & vxoris an super fructibus dotalium possint petere satisfieri de eorum creditis.*

ARGVMENTVM.

Creditoribus Mariti an super fructibus dotalium rerum quatenus debitam quantitatem onerum matrimonij excedant possit esse Consultum.

RESOLVTIO LXXXIII.

1 RETENTA conclusione maritum † substinentem onera matrimonii fructus dotis luctari, fundata in dispositione *leg. pro oneribus, Cod. de iure dotium, & in l. dotis fructus ff. eodem. Anton. Faber. Cod. de iure dotium lib. 5. titul. 7. diffinition. 38. num 6. in allegatis, & num. 10. Vincen. de Franch, decis. 617. num. 2. in fine lib. 4. Surd. de aliment. titul. prim. quaest. 35. numer. 4. Lupus in capit. per vestras in prim. notabil. §. 20. num. 1. 2. de vsur. Corduba de alimentis. §. si quis ex his nu. 269. Gratian. decis. 194. num. 14. Muños de Escobar. de ratiocin. cap. 18. num. 40. Ludouisi. decision. 80. nu 4. 5. Monter. decision. 17. num. 61. sequent. & numer. 64. sequent. Molin. de contract. disputat. 432. num. 3. seq. Mantica de tacitis, & ambiguis libr. 12. tit. 8. num. 18. Cabedo. decision. 1 6. Gabr. Pereira de Castro in decision. supremi Senatus Portugall. 86. nu. 2. Camill. de laratha consil. 68. num. 17. Fontanell. de pactis nuptial. claus. 6. gloss. 2. part. 1. a numer. 1.*
2 *sequent. & num. 5. & sequent.* & indubitatum † fructus dotis dominum dici vt deductis ex eisquibus commodè familiam substineat de alhis ad libitum disponat, *Molin. de contract. disputatio. 423. num, 5. disputatio. 432. num, 4. & sequent. Molfesius consil. 1 1. num. 38. impress. post. tors. 1. super cõsuetudine Neapolit. Fontanell. de pactis dotal. clausul. 6. gloss. 2. part, 2. num 1 2. 3. Mantic. decisi. 123. Camill. de laratha consil. 68. a num. 17. sequent. & num. 25. Giurba in consuetud. Messan. cap. 16. Glossa*
3 *2. num. 13.* proinde † in fructibus praedictis dotis, maritus pro tempore constantis matrimonii, quia sui sunt potest conditionem deteriorem facere *Ioseph Ludouic. decis. Lucens. 31. num. 13. 14. & 59. Anton. Faber. Cod. de pact. conuen. lib. 5. titul. 9. diffinition. 2. Fontanell. dicta clausul. 6. Gloss. 2. part. 2. num. 5.* licet dotis conditio non possit in substantia fieri deterior. *leg. attilicinus 17. ff. de pactis dotal.*

4 Propositi articuli resolutio ita † pro fructibus dotium eisque poenes virum existentibus costante matrimonio est affirmatiuè concludenda, quod vtriquè executio in dictis fructibus fieri valeat ad Creditorum petitionem aduersus oberatum maritum nisi quando ad fructus dotis vxoris exequendos deuenitur, & non remaneret marito vnde aliàs substineat matrimonij onera, propter quę dos datur; quia tunc pro concurrente onerum quantitate super fructibus praedictis nullatenus Creditoribus viri Consultum esse potest *Gama. decisi. 200. Flores diaz demena. in addition. ad Gamam decisio. 188. Anton. Faber Cod. de iure dotium lib. 5. titul. 7. definition. 38. versi. Quia, licet ad maritum, & definition. 39. in princip. Alexand. in l. a diuo Pio. §. in venditione numer. 27. ff. de re indicat. Iason numer. 19. 20. Barbos. in leg. si costante in principio numer. 47. ff. solut. matrimon. per Fontanellam de pactis dotal. clausul. 6. glos. 2. part. 2. num. 6. volum. 2. Ricci. collectan. 386. ad textum, in leg. vbi adhuc Cod. de iure dotium* in quo defrandaretur mulier, & defraudaretur familia si creditores omnes fructus dotis caperent pro propriorum Creditorum satisfactione, eamque rationem adducunt. *Alexand. & Iason locis praedictis.*
5 Et ne dum vxor, sed si adessent filij † ipsos quoque soluto matrimonio posse impedire fructuum praedictorum distractionem pro eorum interesse, quatenus ad alimentorum debitorum quantitatem concurrunt ex fructibus maternae dotis dicendum est, cum matrimonii onera ne dum viri, & vxoris substentationem concernant, sed etiam filiorum *Paleott. de nothis & spurijs quaest. 51. in fine Gail, lib. 2, obseruat. 92. nu. 7. Surd. de aliment. titul. 7. qu. 18. num. 23. Franch. decis. 283. numer. 14.*
6 Quo fit quod, & si dissolutum † sit matrimonium morte vxoris filiis superexistentibus, vsure dotales ad Commodum mariti currant cum matrimonii onera adhuc dicantur durare, & ad eos alendos adhuc pater astringeretur. *Bero. consilio. 140. num. 10. volum 2. Caualcan. decis. 24. numero 23. part. 2. decis. 26. num. 25. part. 3. decis. 22. num. 18. part. 5. Surd. de aliment. titul. 7. quaest. 18. num. 23. sequent. Manent. de Contract. liuell. quaest. 1. pacto 15. num. 18 Fontanell. de pactis dotal. clausul. 6. Glossa 2. part. 2. num. 28. volum. 2. Rota Romana coram Pamphilio Senogallien. dotis 26. Iunij 1606. relata per Gratianum Disceptat. 427. num. 3. per doctrinam Bartoli in leg. post dotem colum. 6. num. 29. quaest. 5. ff. solut. matrimon. Roman. consil. 517. nu. 2. per Textum in leg. dotem 16. ff. de Castrens. pecul. Cumia ritu 94. num. 22. Cardin. Tusch. Conclus. 741. num. 111. 112. 118. litter. D.* Et si ab ista recesserit. *Gratian. disceptation. 427. lib. 3.* quasi non ita Consistere matrimonii onera in alendis filiis, quam vxore ipsa alenda videatur. *post Ioannem de Anania, Ruynum, Palatios Rubios, & alios per Gratianum adductos. Costa de ratione rate qu. 51. in princ. versic. secunda est.*

Maior tamen oritur difficultas casu quo †
7 dotes ipsae paenes maritum non permaneant; sed propter viri vergentiam vxori sit facta restitutio. an si quid remaneat de fructibus dotis, quod vltra necessarium ad supportanda onera matrimonii sit, id in beneficium Creditorum viri cedat

cedat ita vt possint super eis satisfieri, in quo videtur affirmatiuè respondendum *cum Bartolo in l. si costante num.* 104. *ff. solut. matrimon. Alexand. ibid. col. penult. versic. item in quantum Bartol. hic Claud. de Seisello col. penult. versic. circa septimam quæstionem quam communem dicit Lancellott. Deci. ibid. colum. penult. versic. in quantum postea in septima quæstione. Bald. Nouell. num.* 30. *Campeg. de dote sub rubric. de exactione dotis quæst.* 61. *Vincent. de Franchis decis.* 617. *lib.* 4. *Barbos. in l. si Costante in principio num.* 47. *ff. soluto matrimon. Papiens. in forma libelli ad dot. Gloss. vxor. num.* 30. *Mantica de tacitis, & ambiguis conuent. lib.* 11. *titul.* 30. *nu.* 25. *Bald. Nouell. de dote priuileg.* 47. *part.* 7. *versic. quid etiam si dicta bona. Magon. decis.* 125. *numer.* 6. *Gratian. decis.* 194. *Anton. Faber. C. de iure dotium lib.* 5. *titul.* 7. *diffinition.* 38. *Molfes. in consuetudin. Neapolit. part.* 6. *de iure dotium quæst.* 5. *nu.* 31. *& consil.* 11. *num.* 42. 43. *ibidem in fine impresso. Giurb. decision.* 16. *nu.* 18. *Lupus in cap. per vestras in primo notabil. §.* 20. *n.* 1. 2. *Corduba de aliment. §. si quis ex his num.* 269. *Surd. de alimentis titul.* 1. *q.* 35. *nu.* 5. *& quæst.* 36. *num.* 12. 13. *Fontanell. de pactis nuptial. clausul.* 6. *gloss.* 2. *part.* 2. *num.* 20. *volum.* 2. *Castagn. de beneficia deducto ne egeat quæst.* 1. *nu.* 75. 76. 77. *& sequent.*

Præcipuum vero huius articuli posterioris fundamentum credo potius consistere in videndo; quando ex huiusmodi restitutione ob vergẽtiam viri magis mulierem assecuratam de dotibus, quam eis restitutis verè cum dominii translatione in vxorem diceretur, vt pateat quatenus sustineri possent dicta per allegatos doctores, etenim etsi appareat opinionem *Bartoli* Iuribus rationibus, & auctoritatibus fulciri non desunt, qui de eius opinione rationabiliter dubitent nisi distinctis terminis vtraque opinio recipiatur.

8 Proinde in casu, quo † dos verè, & ex causa vera vergentiæ ad inopiam viri vxori fit restitutio tunc, & si fructus pro onerum matrimonii substentatione expendi, & conuerti debeant vt dicam, ex quo ex ea fit vt vere dotium dominiũ in vxorem transferatur: quamuis de fructibus impletis oneribus superfit marito, nec eius creditoribus, applicabuntur; sed ad commodum vxoris remanere habent: quibus terminis retentis *Crotus in repetition. dicta leg. si constante in secunda lectura colum.* 4. disputando articulum ad partes dicit opinionem contra *Bartolum* esse veriorem *Imola in dicta l. si constante* super dicta septima quæstione *Bartoli* ponendo quæstionem etiam respectu Creditorum contra *Bartolum* allegat Textum expressum *in l. vbi adhuc in versiculo abutitur C. de iure dotium* propterea cogitandum relinquit. similiter cogitandum dixit *Roman. nu* 42. ibidem plenè articulo discusso, & contra *Bartolum* fortissimè stringere textum *in dicta l. vbi adhuc versi. abutitur* igitur ex dictis ancipites remanent super dicto articulo *Imola, & Roman.* vbi etiam aduertit. *Claudius de Seisello.*

Comprobatur opinio Croti pluribus fundamenti, & in specie: quia in casibus, quibus transfertur dominium in vxorem ex restitutione facta ob vergentiam iuxta dicta per *Bartolum in dicta l. si costante in quæst.* 2. *part.* 4. per consequens fructus sunt vxoris; nempè si ex vera causa vergentiæ viri ad inopiam, vel dilapidationis fiat restitutio

9 dotis, ea probata, † licet sufficiat minus plenè probari, quando contra virum ageretur iuxta opinionem, *Bartol. in dicta l. si constante Mascard. de probation. conclus.* 575. *Farinac. decis.* 292. *numer.* 1. *part.* 1. *tom.* 1. *Maran. disputat.* 82. *Morla in empor. iuris titul.* 12. *quæst.* 12. *num.* 6. *Gomes. leg. Taur.* 50. *num.* 33. *Molin. de contract. disputat.* 429. *num.* 3. *Perusina decis.* 22. *Cardin. Tusch. litt. D. conclusio.* 762. *num.* 39. 45. *Castagn. de beneficio deducto, ne egeat quæst. prim. num.* 125. At si contra

10 † tertios rerum mariti possessores ageretur plenè esset inopia probanda *Benintend. decision.* 68. *Giurb. in consuetud. Messan. capit.* 13. *gloss.* 3. *nu.* 11. *Carpan. ad statut. Mediolanens. cap.* 451. *num.* 9. *par. prim. Morla dicto num.* 6. *Mascard. dicta conclusio.* 575. *num.* 2. *Tusch. dicta conclus.* 762. *num.* 37. 44. *Hering. de fideiussoribus cap.* 6. *num.* 184. *Ricci. collectan.* 142. *Castagn. dicta quæst.* 1. *num.* 125. vbi plenè differit qualiter vergentia viri probanda sit. vt etiam dixit *Virgil. de legitimation. personæ, cap.* 17.

11 *num.* 28. Quia † tunc vera, & propria est dotis restitutio, quæ a marito verè ad inopiam vergente vxori fit, vel vti ea restitutio, quæ soluto matrimonio ierit, & vxorem dominium, & possessionem retum, quas pro dote ex vergentia Costante matrimonio vir restituit, habere dicitur. *Roman. cons.* 392. *vbi Mandosius comprobat Roger. cõsil.* 38. *num.* 101. *sequent. lib.* 1. *Aponte consil.* 123. *libr.* 2. *Menoch. cons.* 229. *num.* 15. *consil.* 1124. *nu.* 25. *Natta cons.* 81. *Viui. decis.* 538. *nu.* 11. 15. *Thesaur. lib.* 2. *quæst. foreus.* 65. *num.* 9 *Imola cons.* 100. *Milanens. decis.* 7. *nu.* 65. *lib.* 1. *Castill. decis.* 24. *Virgilius de legitimation. person. cap.* 17. *num.* 29. *Comens. cons.* 39. *num.* 3. *Bursat. cons.* 120. *num.* 15. 35. 37. *Sola ad decretum Blanc. tit. de feud. part.* 2. *glos. prima nu.* 7. *Iason in l. si Costante num.* 191. *Seisell. num.* 45. *Oradin. num.* 100. *Monte Sperello Ripa nu.* 95. 96. vbi refert decisum, *& in rubric. eiusdem tituli nu.* 27. *Deci. cons.* 43. *nu.* 2. 3. *& cons.* 45. *num.* 2. *Freza de sub feud. lib.* 2. *quæst.* 2. *num.* 8. *Carrot. de sequestro part.* 1. *quæst.* 5. *num.* 2. 3. *Palati. Rubios. in cap per vestras num.* 31. *de donation. inter virum, & vxorem. Maluasi. cons.* 13. *num.* 1. 36. *Cardin. Tusch. conclus.* 761. *num.* 18. *litt. D. Castagn. de beneficio deduct. ne egeat quæst.* 1. *a num.* 120. *cum sequent. Giurb. decis.* 16. *num.* 6. 9. *& per totam, & in consuet.*

12 *Messan. cap.* 13. *gloss.* 3. *sub num.* 27. Idque † magis procedit stantibus Clausulis translationem dominii in vxorem operantibus. nempè dimisit, transtulit, consignauit, relaxauit, dedit, cessit, restituit in integram dotis, & dotarii satisfactionem clausula ad habendam, & similibus *latè Giurbà decis.* 24. *n.* 19. 20. 21. *& sequent.*

13 Et licet in vxorem † non liberè, tunc fructus transeant, sed cum onere substentationis familię, & onerum matrimonij. *ad textum in l. vbi adhuc. C. de iure dotium Gratian. decis.* 194. *nu.* 4. 18. *Ancharan. cons.* 119. *num.* 6. *Barbos. in leg. si costante in princip. sub num.* 8. *&* 46. *ff. soluto matrimon. Fabi. de Anna consil.* 69. *n.* 5. *Surd. de aliment. titul. prim. quæst.* 36. *num.* 6. 12. *& titul.* 7. *quæst.* 25. *nu.* 18. 19.

Masull. ad Capyec. decis. 46. sub num. 4. Alex. cons. 142. nu. 13. volu. 5. Gozadin. cons. 42. num. 14. Frãch. decis. 54. n. 2. 3. Munnos de Escobar. de ratiocin. lib. 2. computa. 18. num. 12. Amat. decision. 43. sub num. 6. bene Ponte consil. 123. sub n. 1. lib. 2. Marta voto 36. num. 13. Magon. decis. 125. in Florentin. n. 5. Anton. Faber. Cod. de iure dotium lib. 5. tit. 7. definition. 39. non ideo proponendum eorum dominium ad vxorem non spectare, eiusque commodo cedere, etiam quoad superfluam quantitatem vltra matrimonii substentationis pondera: veluti, & ipsarum restituturarum rerum quoque transiuit dominium *Ponte cons. 123. num. 5. in fine lib. 2.* & Imperator in *dicta l. vbi adhuc vbi Glossa in verbo abutitur* vere permittit eo casu fructus in totum posse consumi pro alimentis, vt splendide coniuges viuere possent.

Vera enim ratio qua *Bartolus*, & communiter
14 *Doctores* eum insequuti moti sunt est: quia † fructus bonorum pro dote, & vergentia mariti vxori restitutorum Costante matrimonio ad maritum pertineant, & non ad vxorem, quæ ratio nõ procedit, quando verè facta est restitutio, ex qua trãsfertur dominium dotium in vxorem, & per consequens earum fructus ad vxorem pertinent, quãuis ad alẽdum familiam, & ad eum effectum erogandi sint, sed dicta ratio militat in assecuratione, ex qua dominium non transfertur restitutorum bonorum in vxorem ob vergentiam viri: sed tantum super eis assecuratur mulier, vt infra dicam, & dominium bonorum per consequens penes maritum remanet, & fructus cum insequun-
15 tur veluti dominum, quia † fructuum ratio à ratione dominii pendet. *Vasquez de succession. progress. lib. 3. §. 27. n. 22. Cancer. variar. resolut. lib. 3. cap. 20. de legatis n. 20. Monter. decis. 17. sub nu. 63. Griuellus decis. 145. num. 13. Gratian. disceptation. 712. n. 11.* Vnde quod vltra substentationem onerum matrimonij excedit marito, eiusque Creditoribus restituitur.

Quando vero dotium restitutio fit a marito ob assertam vergentiam non veram, vel non proba-
16 ram, cum assertio viri † ad vergentiam non sufficiat probandam maximè in Creditorum præiudicium. *C. in Alberic. Salicet. in l. vbi adhuc. Cod de iure dotium* cum potius in creditorum fraudem excogitata censeatur. *Cornazan. decis. 95. num. 2. Surd decis. 256. num. 10. Morla in empor. iur. tit. 12. q. 12. num. 6. Hering. de fideiussor. cap. 6 nu. 184. Milanens. decis. 7. nu. 67. Costa de facti scient. & ignorant. centur. 2. distinction. 80. num. 6. Palac. Rubi in cap. per vestras. §. 18. num. 32. de donation. inter virum, & vxorem Natta cons. 438. num. 10. Crot. consil. 107. num. 3. volum. 1. Giurb. decis. 24. nu. 4. Cephal. cons. 101. num. 8. Magon. in Lucens. decis. 55. num. 4. 5. & in Florentin. decis. 125.* & fortius si si-
17 ne † causa restitutio ipsa dotium facta sit, quæ ipso iure improbaretur. *leg. prima Cod. si dos Costant. matrimon. Emil. Gallus de exceptio. part. 2. titul 5. exception. 10. a num. 52. ad num. 59. Surd. de alimentis titul. 8. priuileg. 34. num. 1. Cardinal. Tusch. conclus. 794. num. 9. 12. litter. D. Milanens. decis. 7. num. 63. lib. 1. Giurb. in Consuetud. Messan. cap. 13. gloss. 3. num. 7. Menoch. libr. 4. præsumpt. 190. num. 52. Mantica de tacitis, & ambiguis lib. 11. tit.*
18 *30. num. 11.* ob id hanc veram † non esse dotis restitutionem, sed quandam assecurationem, vt de fructibus saluis dotalibus pactis vxor se maritũ, & liberos alat, & sequestrationem dici, quæ in manibus vxoris fit, & potius quandam dotis trãslationem de viro in vxorem, quam restitutionem, nec dominium vxori restitutorum acquiri: probant. *Afflict. decis. 9. 199. & decis. 332. Cartar. decis. 8. sub n. 5. Natta cons. 81. Mandellus cons. 80. & cons. 315. n. 6. Menoch. cons. 1124. nu. 25. 26. Neapolitan. in Consuetud. vbi dos glos. restitutionis versic. tertio casu Iason in l. si Costante nu. 118. Barbos. n. 46. Viui. decis. 413. nu. 2. decis. 538. nu. 8. Pute. decision. 356. lib. 3. Franch. decis. 54. & decis. 617. Hering. de fideiussor. cap. 6. num. 192. Gail. lib. 2. obseruatio. 83. num. 17.* innumeros affert *Giurb. decis. 16. nu. 2. & 5.* ne eosdem repetam *Fabi. de Anna consil. 69. Amat. decis. 43. sub nu. 6. Graff. exception. 25. n. 118. Castill. decis. 25. & decis. 110. num. 8. libro 2. Milanens. decis. 7. n. 72. lib. 1. A ponte decis. 19. nu. 19. Molfes. in Consuetud. Neapolit. part. 6. de iure dotium q. 5. num. 28. Castagn. de beneficio deducto ne-*
19 *cessitate q. 1. a n. 33. cum seq.* Merito † cum fructus tunc ad maritum, pertineant ad quem etiam, & restitutarum rerum dominium spectat, se mota, onerum necessitatis causa, & substentationem familiæ, quod superest ex fructibus rectè marito restituendum, vel eius Creditoribus super eis cõsultum erit: quo casu procedunt dicta pro opinione *eum Bartolo in d. l. si costante.*

20 Aperte hoc sentiunt † omnes, & præcipuè *Frãch. dicta decisio. 617. num. 2. 3. 4.* dum rationes, & fundamenta adducit pro opinione *Bartoli, & n. 6. 7. qui ex Afflict. decis. 9.* dicit ex restitutione dotium ob vergentiam non transferri dominium in vxorem, & per consequens remanere dominiũ in posse viri, & fructus ad virum spectant in eo, quod alimenta excedũt, & ideo dicit cessare motiuum *Crot.* contra opinionem *Bartoli* ecce quod *Bartoli* opinio procedere habet, in casu, quo in vxorem ex restitutione non transfertur dominiũ rerum restitutarum; vt est in mera assecuratione ex prænarrata *Afflicti decisione 9.* apertius dixit idem *Franch. numer. 9. 10.* & propterea eo casu dicit omnino iudicandum ad fauorem viri Creditorum, cum quo videtur residere *Fontanell. de pactis dotal. clausul. 6. gloss. 2. part. 2. numer. 20. in fine. Idem Surd. de aliment. titul. primo quæstion. 36. num. 12. 13.* vbi quod non dicitur maritus dote priuari, sed in tuto collocari, *Molfes. in Consuetudin. Neapolitan. part. 6. de Iure dotium quæst. 5. nu. 31.* ibi ex hac cognitione non esse dominium dictorum bonorum pœnes vxorem duo sequuntur maximè considerationes. Primum est fructus, qui supersunt vxori deductis eius, & suæ familiæ alimentis cedere in beneficium viris, & creditorum ipsius, quia maritus remanet dominus illorum fructuum, & cætera *cum numeris 28 29.* antecedentibus prius concluderat esse assecurationem absque dominii translatione in vxorem, & apertius in assecuratione sensit *conf. 11. num. 42. 43. impresso post tom. 1. super Consuetudin. prædictis,* vbi ad hoc allegat *Franchum dicta decis. 617. Bald.*

Nouell.

Nouell. de dote par. 7. priuileg. 47. versic. quid etiam vbi de retentione mulieris propter hypothecam, & securitatem *Campeg. de dote part. 3. quaest. 61.* vbi in terminis assecurationis dum dicit mulierem eo casu esse veluti quemlibet nudum ministrum, & latissimè opinionem Croti aliis mediis contrariis respondendo comprobat. *Corduba. de alimentis in repetition. l. si quis a liberis. §. si quis ex his ff. de liberis agnoscendis a n. 277. ad finem*, & in assecuratione loquitur *Anton. Faber. C. de iure dotium libro 5. titul. 7. diffinition. 38.* & omnium clarius dixit *Ponte cons. 123. num. 6. lib. 2.* vbi dicit *Bart.* doctrinam intelligēdam in casu in quo vxor esset assecurata. & retineret bona loco pignoris; non autem quando sit effecta domina; si quidem retento dominio penes mulierem quęstionem esse vanam, dicit, & mulier fructus lucratur quatenus excederent onera matrimonii.

Sentiens ideo difficultatem (in casu quando dotis restitutio fit constante matrimonio ex vera causa vergentiæ, quæ operatur dominii translationem in vxorem vt dixi) *Barbosa in d. l. si constante 25. in principio num. 47. ff. soluto matrimon.* (vbi ponit quæstionem de excessu fructuum, cui applicandum vltra onera, & concludit pro marito, & creditoribus eiusdem) dicit quod si dominium dotis restitutæ transit ad vxorem fructus percepti ex re sua debent ad eam pertinere, & non ad maritum, & licet respondere cogatur, quod dominium dotis fuit transactum in vxorem non simpliciter, sed limitatiuè quatenus necessarium erat ad dotis securitatem, & quòd ideò limitata translatio limitatum producat effectum, & quo ad fructus vxor non consideretur tanquam domina; sed tanquam simplex administratrix, quæ ob id tenetur id, quod superest restituere illi ad quem alias pertinebat, tamen qualis ista sit responsio de se patet nulla iuris authoritate, nec adæquata ratione fundata, & potius repugnās notissimis conclusionibus desuper admissis.

21 Alia est quæstio † si super fructibus dotalium creditoribus communibus viri, & vxoris liceat satisfieri quod pro vtraque opinione remitto. ad *Gamam. decis. 200. Flores diaz de mena. in addit. ad eundem Fontanell. de pact. dotal. claus. 6. glos. 2. p. 2. n. 23. 24. Barbos. in l. si constante in princ. num. 49. ff. solut. matrim.*

SVMMARIVM.

1 *Donatio nedū alienatio, sed imò prodigalitas dicitur.*
2 *Emphiteusis dicitur alienata ex donatione, & incursa caducitas.*
3 *Consensus domini requisitorius non requiritur in donatione permutatione diuisione legato insolutum datione, & obligatione emphiteusis.*
4 *Idem est in adiudicatione emphiteusis iudiciali.*
5 *Consensus domini cōfirmatorius requiritur in donatione, permutatione, vel alienatione emphiteusis cum obligatione, & pactis emphiteoticis sub solutione laudimij n. 11.*
6 *Recognitio emphiteusis releuat dominum ab onere probandi dominium in casu caducitatis, & num. 7. & sequent.*
7 *Dominium ad effectum caducitatis, & deuolutionis plenè probandum est.*
8 *Recognitio inter dominum directum, & nouum emphiteutam probat dominium plenè etiam in præiudicium singularium successorum maximè accedentibus Canonum solutionibus, n. 9.*
10 *Recognitio noui emphiteutæ operatur vt is a domino eadem personali actione ad Canonum solutionem coherceatur, qua & primus emphiteuta cogi poterat.*
12 *Emphiteusis an & quando alienari possit in comprehensum in inuestitura, & num. sequent. per totum.*
13 *Emphiteusis an possit alienari inter plures nouos emphiteutas in concessione comprehensos; & quid si eum iure accrescendi, vel non decrescendi concedatur, & n. 14. 15. & seq.*
16 *Emphiteusis noua pluribus concessa habet diuisum principium, & censentur plures, & diuersæ concessiones, cum vnusquisque ex emphiteusis dicatur pro sua parte conduxisse.*
17 *Ius accrescendi vel non decrescendi quando dicatur concessum, & locum habeat inter plures nouos emphiteutas, & num. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 33. 34.*
20 *Clausula de vno in alium reuertendo inducit ius accrescendi inter plures nouos emphiteutas.*
21 *Clausula insolidum, vel pro indiuiso inducit ius accrescendi inter plures nouos emphiteutas, & numer. 23.*
22 *Ius accrescendi dicitur cōcessum pluribus nouis emphiteutis ratione oneris iniuncti insolidum.*
24 *Emphiteusis concessa vsque ad tertiam generationem importat ius accrescēdi inter emphiteutas, & operatur quod statim atque fuerit finita emphiteusis in personam vnius censeatur renouata in personam existentium adhùc de tertia generatione alterius ex emphiteusis.*
28 *Emphiteusis quando ex causa onerosa dicatur concessa, & n. 27.*
Emphiteusis concessa ex causa onerosa, & mediante pecunia potius iudicatur emptio. n. 28.
29 *Dictio cuilibet tribuit actum in solidum, & 30. & 32.*
34 *Iuri accrescendi locus est inter descendentes noui emphiteutæ, & in emphiteusi antiqua.*
35 *Emphiteusis potest alienari in proximè successurum, & in antiqua inuestitura comprehensum absque consensu domini, & laudimij solutione.*
Amplia etiam si in non proxime successurum fiat si tamen sit de comprehensis in inuestitura. n. 36.
Amplia si alienatio fiat ab vno ex hæredibus alteri hæredi succedentibus emphiteutæ de portione emphiteusis ulteri obuenta n. 37.
38 *Laudimium debetur domino quando portio vnius ex emphiteusis in alium cohæredem, vel coemphiteutam in antiqua inuestitura comprehensum alienatur.*
39 *Emphiteusis alienatio in proximè successurum, & in inuestitura comprehensum non dicitur alienatio seu noua emphiteusis acquisitio, sed quædam dominij continuatio.*
40 *Res alienari prohibita potest alienari in successuros ab intestato, & de familia 41.*

41 *Alienatum non dicitur, quod est in agnatorum corpore seu linea conseruatum.*
42 *Filij, & Nepotes cæterique in inuestitura comprehensi dicuntur habere emphyteusim stipulatam ab eorum prædecessoribus pro eis à domino concedente.*
43 *Emphyteusis alienatio, quæ in proximè successurũ, & in inuestitura comprehensum fit, potius refutatio quam alienatio dicitur.*
44 *Refutationis vim habet omnis translatio, quæ in proximè successurum fit.*
45 *Refutatio feudi facta in immediate successurum, & comprehensum in inuestitura valet, & lex. ei assistit, & n.46.*
46 *Refutatarius non dicitur ex refutatione feudum acquirere, sed acquisitum capere.*
Filius videtur quasi possidere feudum in vita patris, & quodam modo dicitur dominus deficiente tantum administratione n.46.
47 *Insinuatio an requiratur in feudi refutatione.*
48 *Releuium debetur fisco Regio a refutario feudi.*
49 *Releuium debetur a refutante succedente refutatario, quia iure successionis non cessionis feudum acquirit.*
50 *Vita militia, & Paragium debetur per refutatarium feudi.*
51 *Paragium, & militia an a feudi refutatario debeatur tempore refutationis, vel mortis.*
52 *Refutatio sapit vltimæ voluntatis vim quia est quædam præuentio seu præmatura successio.*
53 *Filius ita habere debet feudum ex successione sicut ex refutatione.*
54 *Refutatio in proximè successurum fieri potest nèdum feudi pacti, & prouidentiæ, sed etiam hæreditarij, & mixti.*
55 *Refutans non potest à refutatione feudi in proximè successurum iam facta resilere.*
56 *Comprehensi in inuestitura quando dicantur filij, vel alij, & n.seq. vsq. ad finem.*
57 *Filij censentur in inuestitura comprehensi si emphyteusis informiter fuerit concessa absq. vlla mentione filiorum, vel hæredum, sed vti hæredes non vti filij, & n.58.*
Quid in emphyteusi Ecclesiastica n.59.
60 *Filij sunt comprehensi in inuestitura concessa emphyteusi pro se filijs, vel liberis, vel descendentibus.*
61 *Emphyteusis pro se, & filijs liberis, vel descendentibus concessa dicitur pacti, & prouidentiæ.*
62 *Pater non potest filios, vel nepotes præiudicare in emphyteusi recepta pro se, & filijs, vel nepotibus.*
63 *Filij in emphiteusi stipulata pro se, & filijs an succedant, & censeatur facta stipulatio vt hæredibus, vel vti filijs ita, vt si patris hæredes non sint, vel eius repudiauerint hæreditatem in emphiteusi succedant, & n.66.*
64 *Filij in donatione propter nuptias facta sponso stipulante pro filijs ac liberis, & descendentibus an censeantur vocati, & facta stipulatio pro filijs vti filijs, vel vti hæredibus.*
65 *Feudum pacti, & prouidentiæ potest a filio retineri repudiata patris hæreditate, vel eo patris hærede non existente.*
67 *Filij non dicuntur comprehensi in emphiteusi concessa pro se filijs, & hæredib. nisi sint hæredes, & n.69*
Filij dicitur vocati ordine successiuo nempe post patris obitum in emphiteusi concessa pro se filijs, & hæredibus, n.67.
68 *Filius, vel Agnatus in feudo hæreditario, vel mixto non succedit nisi sit hæres mediate, vel in mediate primi inuestiti.*
69 *Emphiteusis pro se filijs, & hæredibus non potest in filios in vita transferri, & alienari nisi seruata forma l.fin. C. de iure emphiteot.*
70 *Hæreditas viuentis non datur.*
71 *Filij censentur vocati, & instituti ordine successiuo, & post mortem patris si fuerint instituti eum patre filij, & hæredes.*
72 *Emphiteusis concessa pro se, & hæredibus, & successoribus quibuscumque potest in quemcumque alienari, & dicitur a domino ab initio data licentia alienandi.*
73 *Laudimium domino debetur etiam, quod ab initio dederit licentiam alienandi emphiteusim in quemcumque hæredem, vel successorem.*
Laudimium domino debetur pro inuestitura, & possessionis ingressu emphiteusis n.73.
74 *Filij an dicantur vti filij, vel vti hæredes in inuestitura comprehensi si emphiteusis pro se suisque hæredib. & successoribus concessa fuerit, & quid in emphiteusis Ecclesiastica, & num.78.79. sequent. & num.82.*
Hæres verbum in emphiteusi Ecclesiastica non de quocumque hærede extraneo, sed de filio intelligitur ratione subiectæ materiæ nu.74. & nu.76. vbi declara.
75 *Verbum hæres in feudalibus pro descendentibus, & non pro quocumque hærede etiam extraneo accipitur.*
76 *Emphiteusis Ecclesiastica ad quoscumque hæredes extraneos transit si concessa fuerit seruatis solemnitatibus in alienatione bonorum ecclesiæ requisitis*
77 *Emphiteusis Ecclesiastica concessa pro se hæredibus, & successoribus an ad hæredes extraneos transeat.*
79 *Emphiteusis concessa pro se suisquè hæredibus, et successoribus non potest in filios transferri inter viuos nisi seruata forma l.final. C. de iure emphiteot.*
80 *Verbum successor an intelligatur de vniuersali, vel singulari successore, & n.81.*
83 *Vxor, & filij dicuntur in inuestitura comprehensi concessa emphiteusi viro nomine sociali, & contracto matrimonio latinorum more.*

ARGVMENTVM.

Qui censeatur in inuestitura, & emphiteusi compræhensi; ita vt citra caducitatis periculum Domino in requisito in eos alienari emphiteusis possit.

RESOLVTIO LXXXIV.

1 Onationem † ne dùm verè alienationem imò prodigalitatem, & perditionem reputari satis compertum esse, probant. *Purpurat. consil 527.num. 13. Rodoan. de rebus Ecclesiæ non alienand. Rubr. 1. versic.*

versic. nec donatio nu. 1. 4. *& 6. Surd. de alimen. tit.* 8. *Privileg.* 56. *nu.* 108. *Simoncell. de decret. lib.* 1. *tit.* 2. *n.* 3. *Vivi. decis.* 67. *nu.* 2. 3. *lib.* 1. *Nepita. in consuetud. Caten. & alij per Burg. de laudim. p.* 2. *inspec.* 30. *Bimi cons.* 147. *num.* 3 1. *Muta in Consuetud. Taorm. c.* 66. *n.* 8. Proinde † ex donatione emphiteusim alienatam esse non dubitatur ac caducitatem incurri nisi seruata forma *l. final. C. de iure emphiteotico Corbol. prosequitur in suo peculiari tractatu in tit. de causa priuatio ob alienat in requisito Domino*

3 Et quamuis † domini consensus ab initio, & ante donationem, non exigatur, qui consensus requisitorius appellatur, ac versatur circa domini prælationem in distratione emphyteusis, fienda iuxta formam *dicta leg. final.* Quod locum non obtinet in donatione vera, permutatione, diuisione, legato, insolutū datione, obligatione, & similibus in quibus cessat ratio licentiæ requirendæ *Hippol. Riminal cons.* 511. *numer.* 11. *cum sequen. Cephal. cons.* 699. *num.* 32. 33. *Bero. consil.* 124. *num.* 14. *vol.* 2. *Alexandr. consil.* 189. *num.* 13. *libr.* 2. *Facchin. controuers. iur. libr.* 3. *cap.* 97. *& libr.* 6. *capit.* 98. *Iason in l. final. num.* 101. *C. de iure emphyteotico Capeli. Tholosan decis.* 27. *Guidon. Papa. decision.* 92. *Clar. § emphiteusis quæst.* 15. 17. 18. *Tiraquell. de retract. lignagier* § 30. *Glosa prima num.* 34. *Corbol. de iure emphiteotica. titul. de causa priuation. ob alienation. limitat.* 12. *num.* 1. *& limitat.* 13. *&* 33. *Mantica de tacitis, & ambiguis Conuention. libr.* 22. *titul.* 28. *n.* 46. *Versic. & huius quidem, & num.* 56. *sequent. & numer.* 69. *& sequent. Surd. dec.* 93. *num.* 1. 2. 10. *& decision.* 173. *numer.* 10. 11. 12. *Rota Romana apud Ludou. dec.* 520. *n.* 1. *vbi addit. litt. A. Cornazan. decision.* 1. *numer.* 64. *Rota Auenion. decis.* 143. *n.* 3. *Camill. Borell. in summa deci. titul.* 33. *num.* 56 109. *Rota Romana diuersor. decisi.* 284. *num.* 1. *part.* 1. *Intrigl. singular.* 94. *num.* 45. 50. *& sequent.* 52. *& sequent. ad finem libr.* 3. *Guttierez. de Gabellis. qu.* 27 *n.* 8. 9. *Emilius Galius de excep. tit.* 4. *exception.* 1. *p.* 2. *a nu.* 47. *fol.* 234. *Caball. commun. contr. commun. q.* 570. sicuti nec† requiritur in iudiciali alienatione rei emphyteoticæ necessaria per adiudicationum, vt si cogente magistratus imperio publice facta venditio esset *Bald. c.* 1. *colum.* 3. *de prohibit. feud. alien. per Feder. Iason. in l. final. num.* 133. *C. de iure emphiteot. Afflict. dec.* 191. *colum.* 1. *Capicci. decision* 99. *Roland. cons* 21. *num.* 17. *libr.* 1. *Bursat. consil.* 44 *Anton. Faber. C. de iure emphiteot. lib.* 4. *tit.* 43. *deffin.* 49. *Borell. in summa decis. titul.* 33. *num.* 111. *volum.* 1. *Intrig singular.* 94. *num.* 53.

5 *libr.* 3. Tamen† inde etiam in eis casibus confirmatorius domini consensus exigitur *iuxta formam l. final* ac consueta pacta emphiteotica contrahi debent de quo consensu loquuntur omnes Doctores deberi sub pœna caducitatis *Bero cons.* 120. *numer.* 5. *cons.* 123. *numer.* 4. *& consil.* 128. *numer.* 7. *libr.* 1. *Vincent. de Franch. decision.* 201. *numer.* 3. *Mantica de tacitis, & ambiguis Conuention. lib.* 22. *titul.* 28. *numer.* 86. *& sequen. Gabr. cons* 84. *num.* 9. *Burs. cons.* 137. *numer.* 52. *libr.* 2. *Guid. Papa decision.* 46. *numer.* 2. *Cephal. cons.* 223. *numer.* 44 *libr.* 2. *Bertrand. cons.* 124. *numer.* 1. *lib.* 1. *Clarus § emphiteusis quæstion.* 15 *ad fi. Rota Rom. apud Ludouis. decision.* 520. *numer.* 2. *Corbol. de causa priuatio ob alienatione in requisito domino limitation.* 13. *num.* 5. *Borel. in summa decisionum titul.* 33. *n.* 60. 61. *vol.* 1. *Piguera in repetitione Capituli. Item ne super laudimio ampliation.* 14. *num.* 87. *Guttierez de Gabellis*

6 *quæst.* 27. *nu.* 9 Quod fit † tum, vt directus ab onere probādi extremum dominij releuetur cum ob caducitatis victium aduersus nouū emphyteutā rem emphyteoticam vendicare prætenderet cum

7 † dominium ad effectū caducitatis, & deuolutionis plenè probādum fit *l. officium ff. de reiuendication. Speculator. de locato. §. nunc aliqua num.* 71. *cū sequent. Caputaquens. dec.* 280. *p.* 1. *& fuisse resolutū pluries in Rot. Rom. dixit Farin. dec.* 249. *n.* 1. *&* 3. *& seq. & dec.* 150. *n.* 1. *p.* 1. *t.* 1. *& dec.* 606. *n.* 1. *p.* 1. *tom.* 2. *Seraphin. decis.* 1453. *in princip. num.* 4. *Bero. cons.*

8 123. *num.* 4. *libr.* 1. & ex eo † actu recognitorio inter directum, & nouum emphiteutam dominium etiam in præiuditium singularium successorum plenè probatum esse tradidunt *Ruyn. cons.* 50. *n.* 133. *l.* 1. *cons.* 128. *n.* 16. *l.* 2. *Rot. Rom. diuers. dec.* 776. *part.* 1. *dec.* 141 *num.* 7. *part.* 2. *& dicta decision.* 249. *num.* 3. 4. 5. *apud Farinat. Siluan. cons.* 57. *in principio Seraphin. dec.* 1424. *num.* 1. 2. 3. *Natta cons.* 49. *num.* 14. 34. *cons.* 114. *num.* 10. *cons.* 194. *num.* 1. *Ias. in l.* 2. *quæst.* 16. *sub num.* 177. *C. de iure emphitheot. vers. & quid si confiteor. Cabal. cons.* 95. *nu.* 23. *libr.* 2. *Menoch. cons.* 372. *num.* 1. *Gama decis.* 12. *in princip. Borell. in summa decision. titul.* 33. *num.* 294. *volum.* 1. *Castil. decision.* 62. *Guid. Pap. dec.* 272. *n.* 3. *Pedroch. cons.* 39. *numer.* 161. *Bursac. cons.* 27. *num.* 9. *Purpurat. cons.* 66. *num.* 12. *lib.* 1. *Mascard. de probation. conclusion.* 544. *num.* 11. *& seq. per Macerat. variar. resolution. lib.* 1. *resolution.* 30. *num.* 8. *Roderiquez. de ann. reditibus l.* 1. *quæstion.* 15. *num.* 18. *Ro-*

9 *land. cons.* 2. *num.* 109. *&* 110. *libr.* 1. maximè † accedentibus solutionibus Canonum *Cardinal. Seraphin. dec.* 869. *Anton. Faber in C. libr.* 1. *tit.* 43. *deffinition.* 63. & si contrarium firmasse Rotam ipsemet *Seraphin. testatur decis.* 1453. quem sequutum videtur *Farinat. dicta decision.* 150. *sub num.* 5. *Menoch. cons* 708. *n.* 30. Ego vero a priori sententia non recederem pro vt hactenus apud nos ser-

10 uatum fuisse vidimus. Tum † etiam, vt personalis actio, quam ad pensionem habet dominus in emptorem donatarium, vel succefsorem continuari possit *Corne. consil.* 24. *lib.* 2. *Crotus in l. qui Romæ §. duo fratres ff. de verbor. obligation. post numer.* 135. 138. *Doctores in c. potuit de locato Francisc. de Caldas Pereira de renouation. emphyteus. lib.* 1. 4. 13. *sub n.* 17. *volum.* 1. *Cardinal. Seraphin. dec.* 1453. *sub numer.* 2. *Bursat. cons.* 137. *numer.* 52. *libr.* 2. soluto

11 † tamen per donatarium permutantē, & similes domino laudimio *Boer. Consuetud. Biturrigens. Iason. Bursat. Cumi. & alii per Burg. dicta inspection.* 30. *numer.* 4. explosis pluribus contrarium tenentibus *Mantica de tacitis, & ambiguis conuention. lib.* 22. *titul.* 28 *num.* 68. *volum.* 2. *Ludouis. decis.* 520. *num.* 3. *&* 13. *Rota Auenion. dec.* 143. *num.* 3. *Versicul. se aduerte Franch. decis.* 201. *&* 277. *Thesaur. dec.* 139. *in fine Ricci collectan.* 630. *&* 631. *Rendella de iure retract. verb. non aliter nisi num.* 49. 58. *Anell. de Amat. cons.* 70. *num.* 1. 2. *Grattian. disceptation.* 543. *numer.* 18. *& sequent. per Thorum in compendio decis. verbo laudimium an directo. Intriglio.*

gliol.singular. 95. *numer.* 17. 19. *& sequent. libr.* 3. *Gutierez. de Gabellis quaest.* 27. *num.* 9. *Piquer. in repetitione cap. Item ne super laudimio ampliat.* 14. *num.*87.

Illud fortasse, quod resolutione eget, quamuis
12 non ita iuris dubij videatur est † an emphiteusis donari, & alienari possit in comprehensos in concessione, & inuestitura absque domini, assensu, & laudimii solutione, de quo cum multipliciter dubitari contingat distinctione vtendum est, nam
13 aut † agimus de alienatione emphiteusis inter plures nouos emphiteutas in concessione comprehensos. Aut vero de alienatione in proxime successuros, & in antiqua inuestitura comprehensos veluti in filios, vel nepotes, Et iterum primum mēbrū subdistinguitur dupliciter posse locum habere primo quo ad diuisionem rei emphyteoticæ cōcesse inter eos, quæ pro æqualibus regionibus, & portionibus fieri cōtingit, quæ dicisio, & si species alienationis sit eo casu dicendum est posse in requisito domino, & non soluto laudemio inter eos rem diuidi absque caducitatis incursu, sicuti ea, quæ inter fratres, vel cohæredes pro æqualibus regionibus fieri de iure permittitur *l. fi. C. de iure emphyteotic. vbi Iason. num.* 114. *Clarus §. emphiteut. quaest.* 14. *Corboll. de priuation. ob alienat. in requi. dom. fact. limit.* 7. *Ruiu. cons.* 168 *lib.* 1. *Bart. in l. Et ideo ff. de condition. furt. in l. qui Romæ §. duo fratres nu.* 24. *ff. de verb. obligation. vbi Alexandr. Iason. num.* 75. *Decian. cons.* 262. *Macerat. variar. l.* 1. *resol.* 32. *Crauett. cons.* 215. *Bertazol. consil.* 114. *num.* 23. *in Ciuilibus Rota Aucn. dec.* 143. *num.* 2. *Laderch. consil.* 40. *Ponte de laudimio q.* 25. *Surd decis.* 305. *num.* 30. *Hipollit. Riminald cons.* 1. *num.* 54. *cum seq. libr.* 1. *& cons.* 579. *numer.* 16. *lib.* 5. *Sola in comentar. Ducat. Sabaud. tit. de iure emphiteot. Gl.* 2. *num.* 24. *Cappell. Tholos. decision.* 75. *Cassane in Consuetudin. Burgund. dict. tit. descen. §.* 1. *versic. retenue in fin. Cephal. cons.* 195. *num.* 20. *lib.* 2. *& cons.* 699. *numer* 38. *Boer. in Consuetud. Biturigens. titul. des Costumes de fiecz. §.* 7. *c.* 3. *Fab. de Anna cons.* 83. *n.* 1. *Gratian. disceptation.* 36. *num.* 1. *Pereg. de iure fisci libr.* 6. *tit.* 6. *num.* 53. *Costa de scient. centur.* 1. *distinct.* 11. *num.* 23. *Burgus de laudimio par.* 2. *inspection.* 40. *nu* 7. *& sequen. & numer.* 14. *Fontanella de pact. dotalib. claus.* 4. *glos.* 9. *p.* 2. *num.* 70. *vol.* 1. *Caucer. variar. resolut. libr.* 1. *cap.* 11. *num.* 72. 78. *Caldas Pereira de iure emphiteot. l.* 2. *quaest.* 24. *n.* 13. 14. *& seq. & l.* 3. *c.* 1. *sub n.* 25. *Velasc. decis.* 53. *num.* 1. *& de iure emphiteotic. qu.* 38. *nu.* 12. *Molin. de contractibus disputation.* 460. *Caualcan. decis.* 30. *sub nu.* 118. *libr.* 2. *Anton. de Ballis in Pragmatica penultima de consensu præstando l.* 5. *n.* 15. 16. *Anna allegation.* 3. *Rota Romana apud Farinat. dec.* 544. *num.* 2. *p.* 2. *t.* 4. *Struuer. de feud. l.* 1. *p.* 8. *c.* 2. *n.* 31. *Mantica de tacitis, & ambiguis conuention. lib.* 22. *titul.* 28. *nu.* 46. *&* 49. *Lamberteg. de contr. gl. prima num.* 27. *Gutierez de Gabellis q.* 71. *num* 8. 9. *Ceual. comm. contra comm. q.* 435 *in princ.*

14 Secundo quo ad † alienationem, & cōcessionē portionis vnius ex emphiteutis alteri coemphiteute in inuestitura, & concessione comprehenso, vt si res tota vni adiudicetur in diuisione, & cōclusiuè dicendum est, quod aut in concessione nouia emphiteusis pluribus facta ius accrescendi, vel non decrescendi concessum est, & poterit liberè portio vnius ex nouis, vel antiquis emphiteutis in alium alienari emphiteutam in inuestitura cōprehensum absque consensu domini, vel solutione laudimii cum inter eos magis dicatur facta renūciatio quam alienatio. *Doctores in l. qui Romæ §. duo fratres ff. de verbor. oblig. vbi Ripa nu.* 87. *Corbol. de causa priu. ob alien. in requisit. domi. facti limitat.* 6. *Gabr. cons.* 88. *num.* 16. *libr.* 1. *& cons.* 84. *num.* 2. 6 *eod. lib. Albert. Brun. cons.* 44. *in fine per Burs. cons.* 137. *num.* 62. *Porti. cons.* 145. *num.* 15. *&* 18. *Cephal. cons.* 699. *numer.* 50. *lib.* 5. *Laderch. cons.* 16. *num.* 8 9. *Gratian. discep tat.* 36. *numer.* 5. *& disceptat.* 272. *num* 10. 11. *& sequen. Carrot. de locat. titul. de iure emphiteot. q.* 6. *Burg. de laudim. p.* 2. *inspection.* 40. *num.* 14. *Machel. patrocin.* 23. *num.* 24. *Pōte de laudim. q.* 25. *vers. qua conclusionem Marsill. singul.* 28. *Hippol. Riminald. consil.* 1. *nu.* 55. *Ruin cōs.* 159. *num.* 5. *& seq. consil.* 168. *num.* 15. 16. 17. *libr.* 1. *Decian. consil.* 73. *lib.* 2. *Maluas. consil.* 115. *numer.* 31. *& seq. Costa de facti scientia cent. prima distinction.* 11 *num.* 23. *Tepat. variar. sententiar. lib.* 2. *tit. de laudim. colum.* 4. *versic. ex remissione Ant. de Ballis in Pragmatica penultima de consensu domini lib.* 5. *num.* 17. *Mantica de tacitis, & ambig. Conuention. lib.* 22. *tit.*
15 28. *num.* 45. *&* 49. *& seq.* Sin autem † Ius accrescendi concessum sit inter plures nouos emphiteutas prohibetur portio vnius in alium emphiteutam alienari distrahi alteri in diuisione adiudicari, vel concedi, non seruata forma *l. fin. Corbol. d. loco Cephal. Iason, Capell. Tholosan. & alij per Bursatum dicto consil.* 137. *num.* 7. *& consil.* 181. *numer.* 8. *Laderch. dicto cons.* 16. *num.* 8. 9. *Macerat. variarum resolut. lib.* 1. *resolut.* 32. *Gratian. disceptat.* 272. *num.* 11. *Mantic. de tacitis & ambiguis conuention lib.* 22. *tit.* 28. *num.* 45. *vers. verum, & sub num.* 49. *quam distinctionem veriorem, & magis communiter receptā dicit ex Cephal. consil.* 195. *num.* 26. *Gabr. cons.* 84. *nu.* 6. *& sequen. libr.* 1. *Lamberteng. de contractibus ad finem num.* 128. *fol.* 460. *Bardellon. cons.* 50. *sub num.*
16 26. Etenim † noua emphiteusis pluribus concessa citra ius accrescendi habet diuisum principiū, & censentur plures, & diuersè inuestiturè, & concessiones pro quolibet ex emphiteusis, vnde si portio vnius in alium transferatur, nec alienata in comprehensum dicitur, sed in penitus extraneum cum vnusquisq; ex eis dicatur pro sua parte conduxisse, *l. Reos §. cum in tabulis ff. de duobus reis Gabr. cons.* 70. *num.* 7. *lib.* 2. *& cons.* 84. *num.* 4. 5. *lib.* 1. *Magon. decis.* 8. *num.* 5. 6. *in lucensibus Mantica dicto tit.* 28. *num.* 45. *Versic. Verum due & sub numer.* 49.
17 Dignoscitur † Namque ius accrescendi, vel non decrescendi in noua emphiteusi pluribus concessū ex ipsius concessionis, & inuestiture verbis, & tenore, quæ potissimum in hoc spectanda sunt, regulariter enim emphiteusis pluribus concessa eam censetur quilibet pro sua portione diuisibiliter stipulasse, nec est in ea ius accrescendi locus, ex innis dispositione nisi aliter conuentum fuisse constet ex *Bartol. ex d. Doctoribus in l. si mihi, & Titio, ff. de verborum obligation. Gabr. consil.* 87. *num* 1. *lib.* 1. *& consil.* 70. *num.* 8. *& sequent. lib.* 2. *Clarus §. emphiteusis quaest.* 39. *Honded. consil.* 54. *num.* 16. 17. 22. *lib.* 1.

lib.1.Gomes variar.resolut.lib.1.cap.10.nu.5.Crass.
§.Ius accrescendi quæst.25.Magon.decis.Lucens.8.Si-
mon de Pretis cons.54.numer.47.Decian.cons.73.li.
2.Bursat.cons.181.num.7.& cons.225. num. 19. ex
Roncbegal. in l. eadem in princip.nu.131. ff. de duo-
bus reis. Mandell. cons. 230. Gratian. disceptation.
272.numer.16.17.Mantica de tacitis, & ambiguis
conuention.lib.22.titul.34.nu.4.& 23.& titul. 28.
numer.47.Caldas Pereira de nomination. emphiteu.
libr.2.quæst.3.numer.3.& libr.3.cap. 13. num. 43.
Rota Romana apud Farinat. decis.435.num.5.p. 1.
tomo 1.& apud Cardin.Seraphin.decis.97.Marta de
successIon. legal.p.3.q.3.art.2.num.23.fol. 890. Me-
noch.cons.464.a num.4. & seq.per tot. præcise n.9.
Alexandr.cons.17.num. 7. libr. 5. cons. 167.num.
4.libr.7.Bardellon. cons.50.n 26.l.1.Carbol.de cau-
sa priuation. ob lineam finitam a num.83.& sequen.
Cephal.cons.145.num.22. Cardinal. Tusch.Conclus.
18 176.num 22.litter.E,De quo † si verbis expressis
actum sit:quia tunc sumus in Claris non est opus
coniecturis.si quidem in Cõtractibus emphiteo-
ticis post emolumentum quæsitum locus est iuri
accrescendi , conuentionali, quicquid aliud sit
in legali Decian. consil. 73.numer. 28.libr. 2. Burs.
dicto cõs.181.num.7. Alexandr.cons.17. ponderatis
ijs nu. 9. versic.nec etiam obstat lib.5. Roman. cons.
19.in fine Gabri.cons. 88.nu.8.lib.1.cons. 66.num.
13.libr.2.Gratian.discep.451.n.1. Mantica de tacit.
& ambig.conuention.libr.22.titul.34.nu. 30. vol.2.
Rosental.de feud.cap.6.conclus.75.nu.9.& seq.Scra-
der. eod. tractat.p.7.cap.1.sub num.21.Decian. cõs.
73.nu.13.lib.2.Caldas Pereira de iure emphiteotic.
libr.3.c.13.num.45.& seq.Cancer.variar. resolut. l.
19 3.cap.22. num. 60. & sequent. Aut tacitè † seu cõ-
ietturaliter,& idem est in proposito,vt omnes nu-
20 per adducti firmãt;Primo † quando in concessione
pluribus facta adesset clausula de vno in alium
reuertendo,& cætera.Nam tũc erit locus iuris ac-
crescendi aut non decrescendi Bald. in cap. quæ in
Ecclesiam num.26. 29.de Constitut. Honded. cons.
54 num.24.libr.1.Cardin.Tusc.concl. 176. litter.
E.num.3.7.Laderch.cons.40.num.7. Mantica de
tacitis.& ambiguis Conuention.lib.22. titul.34. nu.
16.in fine,& sub nu. 24.Iason.in l.reconiuncti n.231.
ff.de legatis 3.& in l. si mihi,& Titio num. 10.ff. de
verbor.obligation. Paris.cons.13 num.8.vol. 1. Ro-
sental. de feud. cap 6.concl.75.num.12. in fine,& c.
11.quæst.7.num.3.Scrader.eodem tract. part. 7.cap.
21 1.num.21.versic.octauo hoc fallit.Secundo † si fue-
rit emphiteusis duobus , vel pluribus concessa
insolidum,quia vnusquisq; tamquam sibi totum
assignatum iure proprio cõsequitur, vel pro indi-
uiso quod idem est Crot. in §. duo fratres num.
145.Ruin.cons. 159. num.5.& sequent. libr. 1. per
Corbol.de causa priuation.ob alienat.in requisito dom.
fatt. limitat. 6.nu.7.& ampliat.33.de causa priuat.
ob non solut. Canon. & de causa ob lineam finitam
numer.68.tunc enim iuri accrescendi inter ipsos
emphyteutas locus est Bald. in lege Prima. Cod.
quando non petent. par. versic. sed hic dubitatur
Ancharan. cons. 246. Corn. cons 165. libr. 2. De-
cian.cons.326.in princ. Bero.cons.72.n.15.cõs.109.n.
23.libr.1. Honded.cons.54.num.22. libr.1.Tom.ad-
doci.cons.151.num. 4. Laderch.cons.40.nu.11.Man-
tica de tacitis,& ambiguis conuent.l.22. tit.34. n.5.
6.Caldas Pereira de nominat. emphiteus.libr.3.c.13.
n.44.Rota Romana apud Farinat.decis.435.numer.
22 7.p.1.tom.1.vbi idem † esse dicit ratione oneris
insolitum iniunti ex Ruin. cons.159.num.10.libr.1.
Decian.cons.73.num.8.lib. 2. Marta de successione
23 legali p.3.q.3.art.2.n.31.vbi † etiam si pro indiuiso
fuerit pluribus ab initio facta concessio. Tertio
24 † si concessioni pluribus facta accedat clausula
vsque ad tertiam generationem,quæ ius accrescẽ-
di importat & operatur, quod statim atque fue-
rit finita emphiteusis in personam vnius cẽseatur
renouata iure accrescendi in personam existen-
tium adhuc de tertia generatione alterius ex em-
phyteusis Ias. cons.117.col.6.vers.secundo princip.
lib.4. Decian.cons.73.num.15.vers.sexto considerat.
& seq.l. 2. Grat. discep. 451.nu.7. & seq.Honded.
cons.54.nu.25.Mant.de tacitis,& ambiguis conuent.
l.22.tit. 34.n.21. qui sentit id nec proprie per ius
accrescendi admitti,sed potius propter ius inue-
stiture primi parentis,sed n.30. & sequentes resi-
det contraria opinione Gabr.cons.87.num.1. & 3.
lib.1.quod ex his verbis vsquè in eorum & cuiusq.
eorum tertiam generationem concipi non pos-
se iuris accrescendi inter eos locum esse , sed
quod ità accipi debeant,vt cuique eorũ dimidia
pars acquisita apud quemlibet permaneat donec
eius tertia generatio supersit,neque portio vnius
alteri accrescat Siluest. Aldobrand. cons. 91. num.
295.in fine,& sequent.libr. 1.Gabr. dicto cons.87. in
fine,& cons.89.num.13. vers.secunda quæstionem l.
1.Cephal.cons. 345.num.14.& sequent.nisi ex alijs
verbis aliud concipi posset vt idẽ Gabr. firmat cons.
66.num.1.& sequen.lib.1.Decian.consil.73.num.14.
in fine cum seq.vol.2.Mantica dicto num. 30. in fine.
25 Quarto,quando † emphiteusis fuisset concessa
pluribus ita quod post mortẽ eorum ipsorum ,vel
omnium,vel quibus decedẽtibus,emphyteusis re-
uertatur ad Ecclesiam,vel concedentem nam eo
casu nõ erit locus deuolutioni nisi post mortem
omnium,& sic censetur tacitè actum vt sit locus
iuri accrescendi Gabr.cons.87.numer. 4. libr.1.&
cons. 66.num. 12. 14. ad num.19.lib. 2.Rosental de
feudis c.6. conclus.75.n. 8. vbi additio litt. K,plene
pro vtraque sententia adducit, & sub numer.12.in fi-
ne Rota Romana apud Farin. decis.435.num.5.part.
1. tom. 1. & apud Seraphinum decis.161. Specula-
tor.Roma. Mandos.Guid. de Luzaria, Crot. Salicet.
Iason Curt. Sen. Castrens.per Decian.cons. 73. num.
28.l.2.Ruin.cons.154.n.9.l.1.Simon.de Pretis cons.
54.numer.47. Hippol. Rimuald. cons. 22. in prin-
cipio Tobinoni cons.6.num.6.Bursat.cons.181.num.
7.libr.2.Gratian.disceptat. 707.num.1.2. disceptat.
451.num.4.& disceptation. 272.numer. 14. & 15.
qui testatur in Rota Romana decisum , & num. 23.
24 sequent. Mantica de tacitis,& ambiguis conuen-
tion.libr.22.titul.34.num.24.Scrader. de feud. p. 7.
cap.1.numer. 15. Seraphin. decis.154.& 161.Hon-
ded.consil.54.num.26.libr.1. Cardinal. Tusch. cõcl.
176.num.13.litter.E.Crass.§.Ius accrescendi quæst.
26 25.Quinto † si emphyteusis pluribus concessa
fuerit à Principe non recognoscente superiorem,
in qua ius accrescendi locum habet Corbol. de
causa,priu.ob lin.finit.num.119.Gratus consil.4.n.14.
lib.

libr.2. Aldobrandin.consil 1. num.285. Mantica de
tacitis,& ambiguis conuention.lib.22.titul.34.n.11.
Gratian.disceptation.272.num. 19.20.& disceptation.707.num.3.vbi ex Mantica,Decio,& Purpurat.
ampliat in inferiore à Principe iurisdictione vtente Cancer.variar resolution.libr.3.cap.22. a num.
51.& sequent. Marta de successione legal.p.3. art. 2.
num.28.29.Menoch. cons.464. num. 1.& sequent.
libr.5.vbi in feudo Crauet.cons.965.num.2.3.Sexto
27 si fuerit† pluribus emphiteusis concessa ex causa
onerosa Honded.consil.54.numer.29.30. ex Bartol.
numer.4. in fine Alexand.numer.11.& 13.Ias.n.10.
in principio in lege si mihi, & Titio ff. de verb.obligation. Alexand.cons.24.num.6 libr. 5. Purpurat.
consil.548.n.27. libr. 2. Bero cons.109.n.21. l.1.
Iason.cons.117.n.5.6.l.4.Dec.cons.73.n.4. cum sequent. libr. 2. Mantica de tacitis, & ambiguis
conuention.libr.22. titul.54.numer.17.18. Qui
28 † præcise disserit quando ex causa onerosa dicatur concessa emphiteosis Rosentalles de feudis capitul.6.conclusion.75.num 10. Roman.in leg.vnica
num.44.Cod.quando non petentium pars.Glos in leg.
si fundus ille 64.ff.de contrahen.emption.Gomes variar.resolution.lib 1.cap.10.numer.3.Vasquez de
successlon.Creation.§.10.numer.119.versic.extat ergo(licet ipse veram esse neget) Grassus in §. Ius
accrescendi quæst.24.num.3.& quæst.25.num.2Gratian.disceptation.451.num.10.11.& disceptation.
311.num.11.disceptation.707.num.6.8.9.Canceri.
var.resolution.lib.3.cap.22. de iure accrescendi n.
46.48.49.seq.Bursat.cons.378.nu.22.lib.4.Cioffus
cons.103.num.12.vol.2.Caldas Pereira de iure emphiteotico leg.3.cap.13.num.45.& sequent.Polidor.
Ripa obseruation.173. Rota Romana apud Farinac.
decision.435.num.6.9.1.t.1. Marta de succes. p.3.
quæstione 3.articul.2.num.30.Menochius cons.464.
numer.3. Ita enim tunc partes sentisse credendum est cum pro emphiteusis concessione pecunia soluerint quod profecto emptionis naturæ
magis quam emphiteusis accedit Menoch præsumpt.104 num.30.libr.3.Neuizan. cons.92.num.12.
Natta cons.49.nu.14.ita vt deficiente linea vnius
res concessa non reuertatur ad dominum, sed ad
alios comprehensos in concessione donec super
esset aliquis de tertia generatione alterius eorũ Gomes variar.resolut.lib.1.cap.10.n.5.Corboll.
de causa priu.ob lineafinit.n.103.104.si tamen emphiteute omnes causā subietit onerosam. Septi-
29 mo † ius accrescendi,vel non decrescendi locum
habet si fuerit emphiteusis pluribus cōcessa verbo
distributiuo,videlicet Francisco, & Petro,vel cuilibet eorum,& cætera.Socc.cons.50.volum.1.Gabri.
cons.87.n.3.libr.1.cons.70.nu.8.l.2.Magon.decis.
Lucens.8.num.1.Gratian.discep.707.num.8.9 Scrader.de feud.p.7.cap.1.num.16.Rosental.eod.tract.
c.6.concl 75.nu.2.vbi addictio Caldas Pereira de iure emphyt.lib.3.cap.13.num.47. Corboll. de causa
priu.ob lin.finit.num.87.Laderch.Imol.cons.40.nu.
7.8.Mantica de tacitis,& ambiguis.Conuention.lib.
22.titul.34.num.28.Cardinal.Tusch conclus.176.
30 num.31.lit.E.quæ dictio † cuilibet tribuit actum
insolidum, vt per Bursat. cons.295. num.3. Iacob.de Laurent.in suo tractat.de iudice suspetto ca.4.
n.36.37.38.& sequen.Gratian.disceptat.272.num.
29.30.Surd.cons.362 numer.18.Barbos.diction.
31 59.Nisi † verba distributiua inter descendentes
ex emphiteutis fuissent apposita Magon.dicta decis.8.num.8.Gabr.cons.70.num.8.lib.2.& consil.87.
libr.1.Bellon.cons.20.Cephal.consil.345.num.19.
libr.3.Gratia.disceptat.272.n.32.33.Intrig.de feud.
centur.2.artic.27.numer.35.36.Menoch.consil.464.
sub num.2.Versic.tertio vrgere Bardellon.cons.50.n.
30.versic.quia respondetur vol.1.Corbol.de causa
32 priuat.ob lin.finit.num.88.Et † de dictionibus distributiuis vide latè per Gabriel.Laderch. & alios
proximè adductos,& Mandell.cons.287.numer.7.
latè Octau. Volpell.de præposition.f.93.& 94. Gratian.disce.272.n.30.Menoc.cons.156.n.23.Octauo
33 si † in emphyteusi pluribus concessa adesset dictio in infinitum Bursat dicto cons.181.num.7.No-
34 no demum † iure accrescendi locus est in emphiteusi antiqua inter descendentes, vel hæredes noui emphiteute Honded.cōs.36.n.1.Corbol.de causa
priuat.ob lin.finita n.96.97.98.qui n.99.& 100.
pluribus modis limit. Clarus §.emphit.q.39.versic.
scias tamen,Cardinal.Tusc.conclusion.176.num.1.
& sequen.litter.E.Gratian.discept.36. num. 5.6.
& seq.Mantica de tacitis,& ambiguis conuention.
lib.22.titul.34.numer.19.20.& sequent.Caldas Pereira de iure emphiteotic.lib.3.cap.13.num.46.
Rota Romana apud Farinac.decis.152.num.3.p.2.
tom.3.Marta de successiōn.legal.part.3.quæstion.
3.articul.2.numer.24.& sequent.Menoch.consil.
464.numer.2.17. Ex quibus constat ius accrescendi in emphyteusis receptum esse prætermissis
aliis non ita ad nostrum institutum applicandis,
quod præcitati authores latius ad materiam profitentur.

Si vero (quod secundum membrum principa-
35 le est) ageretur † de alienatione facienda de re
emphiteotica in proxime successuros,& in antiqua inuestitura comprehensos, tunc absolutè emphiteutæ id permitti absque consensu domini, &
solutione laudimij profitentur magis cōmuniter
Bursat.cons 137.libr.2.cons.458.num.9.libr.4.Bertazol.cons.114.num.23.& cons.112.numer.4.15.
in similibus.Maluas.cons.115.num.29.Albert.Brun.
cons.44.num.15.Alexandr.consil.5.num.3.libr.5.
Hippoll.Riminald.cons.38.num 10.& sequ.& cons.
1.numer.54.& cons.579.nu.2.cons.737.num.39.
Mandell cons.668.Gratian.disceptation.272.nu.10.
discept.377.numer.3.Peregr.consil.21.num.1 lib.1.
Brunor.à sole in compend.resolution.Vers.laudimium soluere.Paris.cons.86.num.9.libr.4.Crauett.
consil.215.cons.464.num.2.Cumia in capis.si aliquē
verbo antiquis num.238.Corbol.de causa priuat.ob
alienat.in requisito domino facit.limitat.6.num.1.et
limitat.7.n.3.Ponte de laudimio quæst.12.versic.
quin imo versic.quo autem numer.16.17.Cephal.
cons.27.cons.699.num.30.Cannet.in cap.Volentes
§.& quatenus fol.84.num.1.Soccin.Iun.cons.70.n.
27.lib.3.Porti.cons.145.numer.18.Machel.patrocin.23.n.6.Surd.cons.538.num.1.Randens.de
analogis cap.14.num.286.Anton.de Ballis in Pragmatica penultima de consensu præstando lib.5.num.
14.Bartol.& Alexandr.in l.si domus §.fin.ff.de leg.
1.& in l.qui Romæ § duo fratres ff.de verbor.obligation.Barthol.in l.cum hi.§.si vni ff.de transaction.
&

& in leg.& ideo numer.4.ff de condit. furti. Capra
consil.146.num.8.Paul.de Castro consil.432.num.
3.libr.1.Salicet. in lege ea lege num.17.C. de condit.
ob caus.Iason.in §.duo fratres num.77.Clarus §.em-
phiteusis quaestion.14. vbi testatur communem. Ro-
dean.de reb.ecclesi.non alienand.fol.518.numer.22.
Gozadin.consil.20.num.9.Siluan.cons.3.nu.80.Ruin.
cons.11.numer.1.libr.1.Bero.consil.3.num.27.libr.
2.Decian.cons.55.num.71.in fine libr.3.Iason.in leg.
fin.n.49.50.C.de iure emphyteotico Castell.decis.74.
num.14.Gabri.consil.84.numer.6.& consil.88.nu-
mer.16.17.libr.1.Costa de ratione ratae quaestion.
112.n.17.18.& de fact.scientia,& ignorantia centur.
1.distinction.11.nu.21.Rota Romana decis.284.n.2.
lib.1.diuersor.Burg.de laudim. p.2.inspection.1.nu.
20.& sequent. Molin. de contractibus disputat.460.
& 472.num.1.Intrig.singul.95.numer.28.& singul.
94.numer.42.lib.3.Cardinal.Tusch.conclusion.216.
num.6.litter.E,Anna allegat.106.nu.5. Franch.dec.
447.Rota Romana apud Farinac.decis.152.num.4.
part.2.tom.3. Misinger. centur. 6.obseruation. 23.
numer.4. Additio ad Rosental.de feud. c.9.memb.1.
conclus.52.litter.F.circa finem Camil. Borel. in sum-
ma decis.titul.33.num.76.volum.1. Bardellon. cōs.
36 77.nu.3.4.Quod procedere † ampliatur.Primo si
donatio,& alienatio in non proximè successuros
fiat si tamen sint de comprehensis in inuestitura,
etiam si fiat in remotiorem agnatum Cephal.cons.
531.num.39.cons.307.numer.29 cons. 195. Roger.
cons.17.num.83.libr.1. Menoch.de recuperand.poss.
remed. 8.nu.259. Bursat.cons.291.n.92. Intrigl. de
feud. centur.2.artic. 5.n. 1022.Ponte de laudimio.
q.12.vers.quo autem & seq.Tepat.variar.sentent.de
laud.colum.3 vers.secundo limit.& col.4.vers.tertio
non vide.Passer.cons. 7.n.9.Gabellin.milleloquio 98.
& si sub num.2.videatur contrarium sentire,vt Al-
ciat.cons.753.num.5.Surdus consil 538.sub num.5.
Sola in Constitution. Pedamontan. titul. de iure
emphiteotic.par.1.glos.1.numer.19 in fine Gratian.
discep.180.n.24.Burg.de laudim. p. 2.inspection.1.
num.20.qui num.22.Ibidem ampliat,etiam si fue-
rit per emphiteutam promissum domino nō alie-
37 nare eo in requisito.Secūndo† vt procedat etiam
si alienatio fiat ab vno ex hæredibus alteri hære-
di succedētibus emphiteutae,qui sunt comprehē-
si in inuestitura de portione emphiteusi alteri ob-
uenta,vel si tota res in diuisione vni tantum obue-
nerit,& adiudicetur Amed. à Ponte de laudim. q.
12.versic.quin imo Ripa in l.qui Romae §.duo fratres
nu.86.ff.de verbor.obligat.Aluar.Velasc.in sua pra-
xi partition.& collation.cap. 25.n.8.9.& sequent.
& num.29.& seq.Rimin.Iun. consil.1.num.54.&
55.libr.1.Marcus decision.delfina.52.num.10.lib.
2.Emil.consil.33.num.23.Ferron.in Consuet.Aluer.
titul.4 de feud.§.15.in principio. Laderch. consil.
16. num.7.8.Caldas Pereira de iure emphiteotico l.
2.quaest.24.nu.15.16.& sequent, reiecta contraria
opinione Gama decis.242. Molin. de contractib. di-
sputat.460.num.6.7.vbi distinguit ante, vel post
diuisionem de re emphyteotica inter hæredes
facta Ruin.cons.159.numer.6.consil. 168. numer.
15.16 libr.1.Cephal.cons.195.numer.25.& consil.
699.num.42.43.lib.3.Cappel.Tholos.decis.75.Surd.
decis.305. num.30.Burs.cons.137.num. 6 cons.181.
num.9 Gabr. consil.84.num.6.& sequent.libr.1.Gui-
don.Papa, Clarus,& alij quos refert Macerat.variar.
resol.l.1.resol.32.n.1.2.Gutierez.de Gabel.q.72 n.9.
38 Sed eo casu† laudimium deberi quando post di-
uisionem vni tota tribuitur emphiteusis, & vnius
portio in alium ex diuisione, vel aliter alienatur,
cum potius iudicetur alienatio ex causa volun-
taria dependens, firmant Cephal cons.195. num.
19.25.26.& cons.205. num.6 vbi de magis com-
muni. Rodean.de rebus ecclesiae non alienand.quaest.
11.num. 26. quaest. 66. numer. 53.rubr. de laudim.
Ponte de laudim.quaest.25.Ancharan.libr.3.quaest.
familiar.55.num.14.Bursat.dicto cons.137.numer.
7.& cons.181.num.9. & seq. Capell. Tolosan. dicta
decis.75.numer.2.in fine.Lamberten. de contractibus
super statut.probib.mulier contra gl.1.num. 26. 27.
32.Pass.cons.2.n. 9.cos.3.n.8.Salson.de laud. Celln.
1.num.30.& 31.& Cellula.7.num.23.Tiraquell.de
retrat.Lignagier. §.1.glos.14.numer.77. Prat. Pa-
piens.in forma libell.pro haered.vel re singular.diui-
dend.versic.vnam domum numer.4.Iason.in dicta l.
final.nu.114.versic.intellige.Soccin.Iun.consilio 70.
numer.13.lib.3.Guid.Papa consil.4.& 46.Zuccard.
in l.final.numer.38.C.de editto diui.Adriani. Aymo
Publico in consuetudin.Aluerniae titul.16.artic. 6.n.
4.in fine.Molin. dicta disp.460.n. 7. Bertrand. cons.
310. l.2.Maluasi.cons.115.nu 28.& 33. Riminald.
cons.704.nu.4.noster Burg. de laudim. par. 2. inspe-
ct.40.n.13.Lancell.de attentat.lite pendente limitat.
7.num.3.plene Maceratens.variar. resolution.lib.1.
resolution.32.nu.3.Surd.cons.538. sub num.5.Gra-
tian.disceptation.280.n 23.Intrigl.singular.95.n.
31.libr.3. Ceuall. commun. contra commun. quaest.
435.in fine vbi consensu domini etiam requiri eo
39 casu concludit† talis enim alienatio, vel donatio
emphiteusis in filios,& proxime successuros in in-
uestitura compraehensos non dicitur alienatio seu
noua emphiteusis acquisitio,sed quaedam dominii
continuatio Tiraquell. de retract. in praefat. nu. 51.
54.& in §.32. Glos.1.numer.45.per Bursat.dicto lo-
co Bal.cōs.461.cōs.462.l.5.L.in suis ff.de lib.& post-
hum.Bolognet.cons.6.num.37.vbi allegat. Text. in
§.diui Petra de fideicommiss.quaest.8.nu 282.& 287.
Castrens.cons.60.libr.2.Bald.cons.358.Cornel. cons.
111.libr.3.pulcre Marant.de multiplici probibition.
alienand.num.183.184.vbi alios allegat.Isern. in c.
primo §.fratri vero de alienat.feud.Bartol.in leg.cum
Pater §.cum inter delegat.2.& in l.pater filiam §.
Iulius Agrippa delegat.3.& in lege si quis ea lege de
verbor.obligation. Siluan.cons. 3.num.8. facit text.
in leg.cum Pater.§.quindecim alias libertas de leg.
40 legat.3. vbi,† quod res prohibita alienari tamen
alienari potest in eos qui sunt de familia,& succe-
derent ab intestato,& meliori text. in l. voluntas
vbi late Padilla.C. de fideicommiss. & Bald.consilio
300. libro 2.consil.461.& 462.lib.5. adducit cō-
similem ratione,quam adduxere Doctores omnes
41 in capitul.1.de alien.feud.patern.quod † alienatum
non dicitur,quod est in agnatorum corpore, seu
linea conseruatum Decian.cons.55.n.70.li.3.Surd.
cons.538.numer 3.vnde alienare prohibitus non
censetur prohibitus in eum casum ex Bald.& cae-
teris supra allegat.ex quibus ad plura infertur per
42 Doctores dictis locis item † quia filii, & nepotes
cete-

ceterique in inuestitura compræhẽsi dicuntur habere emphiteusim stipulatam ab eorum prædecessoribus pro eis à domino concedente *Corbol. de causa priuat.ob alien.limit.7.num.9.Bursat. cons. 137. num.28.Couar.variar.resolut.lib.2.c.18. nu.2. vers.tertia conclusio.*

43 Et huiusmodi † alienatio emphiteusis, quæ in proximè successurum, & comprehensum in inuestitura fit verè potius refutatio quam alienatio iudicatur *Roland. consil. 41. numer. 64. libr. 2. Tiraquel. de retract. §.22.glos.1.numer.45.& 54. Cephal.cons. 199. numer. 30. Brun. cons. 119. num. 23. Guid. Papa decision.411.num.2. Alexand. cons. 190.num.10.libr.2.Cornei cons.24. litter. O. volum. 2. Corbol.dicta limitatione.6.num.4. Peregrin.cons. 3.numer.143.144.libr.1.Honded. cons. 36. libr. 1.*

44 omnisque † translatio, quæ in proxime successurum fit refutationis vim obtinet.*Ponte de potestat. pro reg.titul.8.§.1.num.16.17.Torns verb.refutatio*

45 proinde † valet sicut & refutatio feudi facta in immediate successurum,& compræhensum in inuestitura substinetur,quia ei lex assistit *Affl. in Constitution. constitutionem n.17. Ponte consil. 10.nu. 19.consil 12.num.1.lib.1.& decis.4. num.21. 22.& de potestat.Proreg. §.9.tit.8.de refutat.feudor.num. 4. Rosenthal. de feud.lib.4.cap. 9. membr. 1. conclus. 50.& 72.vbi addit.litter. D.Surd.cons.305.nu. 33. Vincent.de Franch.decis.663.num.4.libr. 4. Bamacar.in cap.beneficium si de feud. fuer. controuers. n. 104.Canet. in extrauagant.volentes fol. 84.& ibi n. 56. Porc.us cons.145. Menoch.cons.2.n.281. Mant. de coniectur.vltim.voluntat.libr.3.titul 18.num. 17. Intrigl. de feud.centur.2 articul.5.nu. 1021.& seq. Paris.de feud.reintegr cap.237.num.8.& cap.260.n. 1.5.Capyc.de inuestitur.feud.rubr. de feud. alienat. vers.limit.2.Rossental.de feud.cap. 9. membr.primo conclus.52. a numer.7. & sequen.vbi plene adductio Thomas de Marin.tract.degener.& qualitat.feud.tit. 2.§.constit.n.34.vers.concl. Sonsbec.de feud.p. 12. n. 94. Vincent.de Anna in repetit. Rubr. de Vassallo. decrepite etatis à numer.250.& sequent. Corsettus Regen. ad consilium Genitoris 22 numer.44.& glos. Bald.Isern.in capitul.1.de feud. cognition. dicunt,*

46 † quod filius refutatarius non dicitur ex refutatione acquirere feudum, sed acquisitum capere cũ videatur quasi possidere,& quodammodo dicitur dominus deficiente tantũmodo administratione *late Frezza de subfeud.l.3.differe.26.fol.269.Iacob de Belusio in cap.Imperialem, & Iacobin. de Sancto Georg. verbo & cum pacto n.33. Porti dicto loco numer. 13. sequen. Abbas. in cap. quæ in Ecclesiarũ de Constitution.Clar. §.feudum quæst. 42. versicul. hoc præmisso Bolognet.cons.6.num. 35.37. vbi alleg. Affitt.in Constitution. constitutionem. Camerar. in capitul. Imperialem fol. 30. litter. D. Liparulus ad Isern. in cap.1.§.sed res verb.est Roland. cons.41. 64.libr.2.Siluan.consil 3.& 15.Bal.consil.300.lib.2.& consil. 16. libr. 1. plura Milanens. decis.8. numer. 271. Petr. de Gregor. de concession.feud.par.4.quæst. 11.& part. 5.quæstion. 4. Intrigliol. de feud. centur. 2. articul. 52. numer. 1. Bursat. consil.291.numer.92.& 93.vbi adducit Capyc.Thom.de Marin. Riminald. Iun. Bero. Decian. Cassane. Cephal. cons. 531.Corboll. de causa ob alienation. limitation. 6. num.4. Sonsbec.adusus feudorum part.12.num.119. tom. 10. par.2.fol. 147. & part. 13. numer. 194.*

47 in tantum,vt † nec refutationis requiratur insinuatio *ex Bolog. cons.6.n, 51. dixit Intrig. dec. 20. numer. 9.* quicquid ex speciali iure Neapolitanorum disponatur vt refert *Vincent.de Franch.decis. 663.num.4 lib.4.*Quamuis istas refutationes inter se differre cõstet inter alia quod in emphiteusis refutatione in proxime successurum, & compræhensum non soluitur laudemium ex supradictis secus in refutatario

48 † feudi in Regno qui releuius fisco regio soluere astringitur *ex cap.110. de iure releui sub rege Federico.Burg.de laudimi part.2. inspection. 1.num.25. 26. Milanens. decis. 8.libr. 1. numer.286.* quicquid sit de iure cõmuni feudorũ *Afflict. de feud.tit. per quos fiat inuestitura nu. 50. in fine Roland.cons.60.numer. 52. libr. 1. Natta cons. 628.numer.24. Intrig.de feud.centur.2.articul. 5.nu.*

49 *1028.*Ideque † in refutante,qui refutatario succedit iure successionis,& non reuersionis propterea releuium soluit *Ponte de potestat.Proregis tit.8.*

50 *de ref.feud.n.14.*Et vita † militia,& paragiũ etiam debetur per refutatarium *ex Petrus de Gregorio,& Cumia per Milanensem dicto loco*, & fuit decisum in casu feudi di Gruttarum *vide Sonsbec. de feud. part. 12.n.219 tom.10 par.2. folio 147.& parte 13.numer.194.& 195. Anna in dicta rubrica numer.126.& allegation.20.23.Ponte consil.12.numer.4. Vincent.de Franch. decis. 3.Roland.cons.41. lib. primo Bursat.cons.291.n.92.Mastril.decis. 248.*

51 vbi an † à die mortis, vel refutationis debeatur

52 *bene Ronit. consil.41.num. 15.* Quia † refutatio sapit vim vltimæ volutatis;cum sit quædam præuentio seu præmatura successio, siue ante diem successionis translatio tollendo se refutans de medio, & faciendo locum successioni proximi, & immediati successoris,atquè omnes vltime voluntatis retineat qualitates. *Anna dicto loco numer. 224. & sequent. Corsett. consil. 29. numer.11 de feudalibus.Ronitus consil. 41. numer. 14. 15.Milanens.dicto loco numer. 289. Fabi. de Anna consil.39.numer.13. 14. & sequent. libr. 1. Ponte consil.12.numer. 2. 3.lib.1 Mastril. decision. 1. numer.10.& decision.248.nu.26. Molfes. in Consuetudin.Neapolitan.par.4.de renunciation. quæstion.1. num.5. Freza de subfeud.libr.2.quæst.1. incipit sepe fuit interrogatus num.16.lib.3.titul.de differen. inter feudum hæreditari ex pacto quæst.25.Camerar. in c.*

53 *Imperialem fol.30.litt.O.*feudum enim † ita filius habere debet ex refutatione sicut ex successione *Pont. dict.consil.12. num. 4. Iacob. de Franch. inter decis. Vincen.de Franch.in prelud.feudor.num.185. Bald. cons.30. lib.2.Freza de sub feud.lib.2 .limit.17.*

54 *ad constitutionem diuæ memoriæ.fol. 113.* Quam † refutationem ne dum de feudo pacti, & prouidentiæ,sed etiam de feudo hæreditario,& mixto fieri posse permittitur *secundum Lofred.cõs.1.Anna in rubr.de Vassall.decre. ætat num. 132.ad num. 186. Thom.de Mar.de feud. hered. antiquis fol. 95. Frez.li.3. differ.25.f.268.*quamuis contrarium arguat *Loffred.ex dispos.c.1.de alien.feud.pate.*ex quo in feudo pacti, & prouidentiæ refutatarius succedit refutanti eo inuito,secus in feudo hæreditario,in quo non succeditur inuito, sed volenti,

55 ti, & instituenti. Nec † refutatione prædicta iam facta ab ea refutantem posse resilere *dicunt Bald. in cap. 1. colum. 4. de alienand. feud. patern. Præposit. in capit. Titius. si de feud. fuer. controuers. Cannet. in extrauagant. volentes f. 80. n. 13. & 24. Bolognet. cōs. 6. Paris de Puteo de reintegr. feud. in verbo habens feudum antiquum f. 141.*

Ceterum hac in re ea congruenter superest du-
56 bitatio, quaodo † & ex qua forma filii dicantur in concessione emphiteusis, & inuestitura compræhensi, quæ forma satis ad hoc detegēda spectāda est nam multifariæ emphiteusis priuati concedi contingit licet nos in Regno ea frequenti oti vtamur forma pro se suisq; hæredib. & successoribus,
57 vt infra. Et dicēdū † quod aut concessio est informis simpliciter facta absque nulla mentione filiorum, vel hæredum siue emphyteusis priuata sit siue ecclesiæ tunc filii in hac forma censerur compræhensi, tam masculini, quam femine nulla cōsideratione prærogatiue sexius habita ita *Alex. in l. quod dicitur numer. 24. ff. de verbor. obligation. Curt. Iun. cons. 321. numer. 30. libr. 3. Iason. in lib. 2. num. 194. C. de iure emphiteotic. qui allegat. Bald. in capit. 1. ad finem, quibus modis feud. constitution. & addictio ad Iason. dicto loco litter. K. allegat. Bald. in alio loco cum aliis plura. Conarru. variar. resolution. libr. 2. cap. 18. num. 1. Mazon. decis. Lucens. 7. num. 2.* Nam filii in stipulatione pro se facta censētur cōprehensi prout in spetie emphiteusis dixit etiam *Menoch. cons. 111. num. 18. post Alexandr. Afflict. Roman. Gomes. Cornel. Rube. Gozadin. Crauettam, & Bero. ibi per eum, & licet num. 38.* teneat contrarium ibi ex multis contrariis coniecturis, quæ concurrebant in casu suæ consulationis, quibus emphiteutam noluisse suæ posteritati consulere
58 constabat. Quæ emphiteusis † sane filiis tunc cōpetit considerata, & concurrente qualitate hæreditaria quamuis ei acquiri videatur ex natura conuentionis illud enim in dubium nō venit, quia emphiteusis a priuatis concessa ad hæredes de-
57 beat peruenire cum inter contrahentes id actum tacite intelligatur, vt hæredibus consultum censeatur esse, & filiis vti hæredibus acquirirum censetur *dixit. Conarr. dicto loco num. 4. & Alnar. Velasc. de iure emphyteot. quæst. 43. num. 4. & quæst. 43. numer. 1. 2. & sequen. ex pluribus firmasse constat. Clarus §. feudum quæst. 9. & 76. & §. emphiteusis q. 27. in princ. Caldas Pereira de iure emphiteotic. lib. 2. quæst. 22. num. 14. 15. 16. Mantica de tacitis, & ambiguis conuention. libr. 22. titul. 19. num. 2. & titul. 17. num. 10. Gratian. disceptation. 45 1. num. 17.*
59 Quidquid sic † in emphiteusi Ecclesiastica informiter concessa nulla filiorum vel hæredum facta mentione, quę censetur filiis non vti hęredib. cōcessa *Mantica dicto tit. 17. Trentacinq. variar. resolution. lib. 3. tit. de iure emphiteot. resol. 3. nu. 6. & sequen.*
60 Aut vero est concessa res † pro se, & filiis, vel liberis, vel descendentibus simpliciter, & isto casu filios nepotes, & descendentes esse compræhensos absolutè dicēdū esse videtur, vnde in eos libere potest omnis translatio emphiteusis fieri absque domini assensu, & laudimii solutione cum tūc filios non a Patre habere censendum sit, sed à domino quasi sit illa non tam acquisitio ex parte donatarii, quam debitè successionis præoccupata quædam præceptio. *Bart. in leg. vt iuris iurandi §. si liberi ff. de oper. libertor. Iason. in l. secunda. nu. 210. & in l. fin. n. 41. versic. 2. iuxta proximam, C. de iure emphiteut. Conarr. variar. resolution. libr. 2. cap. 18. num. 2. & 4. Clarus in §. emphiteusis quæst. 28. in princ. Ponte de laud. q. 12. vers. quo ad renouationem Bertazol. cons. 85. num. 31. In Ciuilibus, & cons. 112. num. 4. libr. 1. Burg. de laudim. p. 1. inspection, 3. nu. 31. Anna singular. 297. & allegat. 106. num. 5. Gabri. cons. 84. libr. 1. Costa de ratione rate quæst. 112. num. 18. Malvasi. consil. 115. num. 29. 31. & sequent. Castil. sottomaior. Controuers. Iuris libr. 3. cap. 19. n. 243. Anton. Faber. in C. de iure emphiteot. lib. 4. tit.*
61 *43. deffinit. 71.* Quæ † emphiteusis ex pacto, & prouidentia dicitur *Isern. Afflict. & alii in capit. 1. an agnat. vel filius. Pinell. in lege prima par. 3. num. 84. C. de bonis matern. Menoch. cons. 202. numer. 53. Gratian. disceptation. 451. numer. 18. Alnar. Velasc. de iur. Emphiteot. quæst. 43. numer. 2. Molin. de primogen. hispaniar. lib. 1. cap. 8. à numer. 5. & sequ. Caldas Pereira de nomination. emphiteus. lib. 2. q. 22. numer. 22. & quæst. 23. numer. 33. Molin. de contractib. disputation. 472. numer. 7. Gama decis. 233. num. 17.*
62 Hinc est † quod recepta emphyteusi per Patrem pro se, & filiis, & nepotibus nec posse patrē ea in re filios, & nepotes præiudicare firmant *Alba Mandel. consil. 457. num. 4. 5. & cons. 461. num. 6. & cons. 658. in fine Surd. consil. 305. num. 13. 14. 44. consil. 108. num. 17. & decis. 314. Molin. de primogen. libr. 4. cap. 2. num. 73. & sequent. Torret. cons. 61. libr. 1. Vegi. cons. 51. Bero cons. 155. libr. 3. latè Alner. Velasc. de iure emphiteotic. quæstion. 49. n. 6. & quæstion. 38. num. 24. sequitur Caldas Pereira de iure emphiteot. lib. 2. quæst. 15. num. 2. 3. & sequent. & quæst. 17. num. 22. Gabr. de iure emphiteot. conclusion 2. Seraphin. decis. 341. num. 22. Gama decis. 151. vbi de magis commun. Petr. de Gregor. de concessione feud. p. 3. quæst. 7. n. 30. Mang. de Imputation. & detraction. quæst. 150. num. 3. ex leg. stipulatio ista §. si quis ita ff. de verbor. obligation. plene Bardellon. cons. 77. num. 10. & sequent. & numer. 14. lib. 1. Ioann. de Amie. cons. 133. à num. 10. ad finem Conarr. variar. resolution. libr. 2. capit. 18. num. 2. Natta. cons. 531. numer. 43. Mareianens. cons. 52. numer. 20* de magis communi infinitos allegādo firmat *Bertaz. cons. 114. n. 2. ad n. 6. in ciuilibus Gab. consil. 85. num. 5. lib. 1. Lancellot. Gallia. cons. 12. numer. 4.* de communi *Peregrin. de fideicommiss. artic. 6. nu. 24. Suarez. in Thesaur. receptar. sententiar. litter. P. num. 24. Iason. in l. 2. num. 211. C. de iure emphiteot. Alexandr. cons. 8. num. 15. libr. 3. & cons. 89. numer. 11. libr. 4. Scrader. de feud. part. 10. section. 2. num. 97. & 106. Castil. decision. 106. sub nu. 17. libr. 2. Gratian. decision 65. num. 10. & sequen. Menoch. consil. 161. num. 15. versic. his accedunt, & cons. 1153. num. 38. lib. 12. Honded. cons. 36. lib. 1. Roderiqu. de Ann. redditib. libr. 2. quæstion. 22. numer. 36. 37. & sequent. Facchin. controuers. iur. libr. 6. controuers. 63.* licet non desierint contrarii in hoc sentientes *Clar. §. emphiteusis quæst. 16. & §. feudum quæst. 41. Cornazan. decision. 1. nu. 6. & 75.*

& decis. 40. num. 1. & decision. 159. Ceuall. comm. contra commun. quæst. 226. Surd. consil. 351. Rota Lucens. diuersor. decis. 44. 47. & 117. Laderch. cons. 76. num. 3. Quo casu dicuntur filii, & nepotes antiqui non noui emphiteutæ, & in his terminis retre intelligendi sunt Albert. Brun. cons. 44. Alexandr. Bursat. Clar. Riminald. & alii supra notati. num. 35. & sequentes affirmantes filios esse compræ-

63 hensos adeò vt † quando emphiteusis stipulata ita est, pro se, & filiis, vel nepotibus ij in emphiteusi post mortem patris succedunt etiam si hæredes Patris non fuerint, vel paternam repudiauerint hæreditatem cum vti filii non vti hæredes vocati censeatur, & ita pro eis paterna stipulatio inita videatur Bart. in dicto §. si liberi num. 4. late Clarus §. emphiteusis quæst. 37. & quæst. 16. numer. 1. in fine Gail. lib. 2. obseruation. 128. num. 18. Couarru. dict. cap. 18. num. 2. versic. quinta conclusio, num. 4. Castrens. cons. 461. nu. 4. libr. 1. Iason. in l. secunda num. 188. & 226. C. de iure emphiteot. facit. Surd decis. 324. Crass. libr. 2. articul. omissio quæst. 11. num. 2. Caldas de Pereira de iure emphiteot. lib. 3. cap. 16. num. 36. & lib. 2. quæst. 22. numer. 22. 23. & sequent. & iterum lib. 3. cap. 17. numer. 32. 33. sub num. 34. Verallus decis. 301. lib. 1. Ricci Collectan. 2163. in princip. par. 6. Cephal. cons. 501. num. 45. Marta de successión. legal. part. prim. quæst. 16. artic. 2. sub num. 22. fol. 358. & latius eadem. par. 1. quæst. 11. art. 3. à num. 9. 10. 11. ad num. 16. Molin. de contract. disputat. 472. num. 7. Cardinal. Tusc. conclusion. 147. litter. E. num. 11. & sequent. Ouidi. de Ameis de iure emphiteotico in prohemio. num. 21. in fine. Mantica de tacitis, & ambiguis conuention. libr. 22. titul. 17. nu. 4. 5. Trentacinq. variar. resolution. libr. 3. tit. de iure emphiteot. resolution. 3. n. 7. Camill. Borell. in summa decision. titul. 33. num 12. tom. 1. Paneirol. consil. numer. 43. Cancer. variar. resolut. libr. 3. de renunciat. c. 15. q. 7. à nu. 122. Leli. Caput. in commen. ad consuetud. Neapol. si moritur p. 2. 9. 7. num. 11 in fine Pinel. in l. 1. p. 3. num. 85. C. de bonis matern. Gama decis. 5. Velanzol. Velasquez. cons. 69. nu. 168. Matteus. l. 5. tit. 6. n. 5. recompil. gl. 3. Velasq. in l. 40. Tauri glos. 1. num. 47. plenè Castil. decis. 106.

64 per tot. Vbi † sic fuisse resolutũ dicit in donatione propter nuptias in qua vocati sunt filij. Mastrill. decis. 211. num. 13. 16. lib. 3. & latius decis. 301. l. 4. Giurba in consuetud. Messan. cap. 6. glos. 9. num. 35. in fine vtramque referens opinionem in donatione propter nuptias Camillus de la ratha consil 9. num. 6. qui plures adhoc adducit & à nu. primo, & seq.

65 per tot. Sicut † in feudo pacti, & prouidentiæ, quod per filium non hæredem Patris, vel etiam paterna hæreditate repudiata potest retineri Ocean. cons. 269. numer. 11. & sequent. Osasc. decis. 162. numer. 9. Natta cons. 130. & cons. 127. Surd. consil. 63. Crass. dicta quæstion. 11. Facchin. controuers. iuris libr. 7. capit. 5. Roland. cons. 67. num. 21. Thomingi cons. 5. numer. 43. volum. 1. Cardinal. Tuschus. conclusion. 356. num. 8. littera F. Rosental. de Feud. cap. 7. conclus. 20. 21. Dueña regula 362. ex Aluarot. Isern. Zasio. Marant. Alexandr. Bald. & Speculator. Gail. libr. 2. obseruat. 128. num. 19. Pinell. in lege 1. part. 3. à num. 85. ad numer. 90. C. de bonis matern. Strader. de feud. p. 8. cap. 8. num. 12. Trentacinq. variar. resolution. libr. 3. resolution. 2. tit. de feud. num. 3. versic. cum igitur & num. 4. Agurri in responso Portugallia. num. 10. 81. Costa de retrotractión. cas. 3. capit. 8. num. 11. Gregor. Lopes l. 6 titul. 26. part. 4. Glos. lo barede. Molin. de primogenitur. hispaniar. libr. 1. cap. 8. à numer. 5. Et si contrariũ

66 † vt Pater pro filio emphiteusim stipulando in dubio videatur stipulatus pro filio vti hærede, & non simpliciter vti in filio in spetie secularis emphiteusis cum sit ad extraneos hæredes trãsitoria ex pluribus firmant. Aluar. Velasc. de iure emphiteotic. quæst. 44. sub numer. 6. ex doctrina. Imola in l. quod dicitur numer. 14. ff. de verbor. obligation. Paris. Mandos. & Anthcaran. per Bursat. cons. 92. num. 31. & consil. 31. num. 8. libr. 1. Mantica de tacitis & ambiguis conuentiou. libr. 22. titul. 17. à num. 8. & sequent. distinguẽs inter ecclesiasticam, & priuatã emphiteusim idemque post multos censuit Menoch. libr. 3. præsumpt. 48. præcise numer. 10. 11. & sequent. Couarru. libr. 2. variar. resolut. capit. 18. numer. 3. Clar. §. emphiteusis quæst. 37. Peregr. de fideicommiss. artic. 32. numer. 14. 15. artic. 17. sub numer. 24. Laderch consil. 1. numer. 8. Cassanate infra numer. 56. & generaliter Surd. decis. 322. à numer. 32. & sequent. Molfes. consil. 2. impress. post tom. 1. super Consuetud. Neapolitan. Glos. verbo proderit in leg. si tibi decem §. si pactus ff. de pactis, quam magis communiter probari dicunt ibidem DD. Alciat. de præsumption. regul. 1. præsumption. 31. in princip. Bero. in cap. Raynuntius numer. 106. & 115. de testament. Mascard. de probationib. conclus. 1152. Alciat. consil. 17 numer. 2. libr. 3. Cephal. consil. 303. numer. 67. 84. Mazol. consil. 1. num. 84. 96. & 101. Machabrun. consil. 111. numer. 1. & 25. Siluanus consil. 98. numer. 15. pleue Cassanate consil. 45. à numer. 55. cum pluribus sequentibus, qui plenè examinat, & contrarijs respondet & consil. 48. numer. 76. Gama decis. 233. numer. 5. Argenter. in consuetud. Iur. Britannici titul. de bastardis artic. 456. glos. 3. num. 13. fol. 257. Anna consil. 52. numer. 15. & sequent. lib. 1. Giurb. in consuetud. Messane. capit. 6. glosa 9. part. 1. numer. 35. itaut ex donatione emphiteusis facta filio laudimium domino debeatur dixerint Gratian. disceptat. 180. num. 22. Surd. consil. 538. sub numer. 5. libr. 4. Priorem tamen sententiam magis de iure receptam arbitrior in terminis emphiteusis de qua quæstione in Regno difficiliter contingit disputari cum ea forma passim vtamur nempe pro se suisque hæredibus, & successoribus.

67 Aut concessio facta est † pro se filiis, & hæredibus, & in isto casu filii non dicuntur compræhensi nisi sint hæredes, & ordine successiuo nempe post mortem patris acquirentis, & sic concurrente etiam vtraque qualitate copulatiuè, scilicet, quod sint filii, & quod sint hæredes patris. Bartol. in dicto §. si liberi numer. 4. Bald. consil. 70. libr. 2. consil. 455. numer. 1. libr. 3. Couarru. variar. resolution. libr. 2. capit. 18. numer. 3. Castrens. consil. 461. numer. 4. libr. 1. Iason. in leg. secunda numer. 188. Cod. de iur. emphiteot. Alexandr. consil. 44. numer. 1. & consil. 128. numer. 6. versicul. illa verba libr. 1. Clarus §. emphiteusis quæst. 37. versicul. aut vero, & quæst. 16. sub num.

*num.1.Alber.Brun.cons.10.num. 12. Surd. cons.63.
numer.10.& sequent.cons.395.numer. 6.12.libr. 3.
Velasc.de iure emphiteotic.quæst.44.num.13.in fine
Gabri. cons.30.num. 24.lib.1.Gratian. disceptation.
351.numer.1.& sequ.per tot. & disceptation. 481.
num.48.Molina de contract.lib.disputation. 472. nu-
mer.2.3.Cardinal. Tusch. conclus. 147. à num.9. ad
numer.16. litt. E.Ouidi de amicis de iure emphyteot.
in proemio sub num. 21.Mantica de tacitis, & am-
biguis conuention.libr.22.titul.17.num. 4. Trenta-
cinq.variar.resolution.libr.3.titul.de iure emphyteot.
resolut.3.numer.8.Rota Romana decis. 287.num. 4.
Apud Farinac.tom.1.parte prima.* Sicuti etiam di-
68 citur † in feudo hæreditario,vel mixto in quo nõ
succedit filius, vel Agnatus,nisi sit hæres mediatè,
vel immediatè primi inuestiti *Menoch. cons.1.n.
318. Surd. cons.63.457.464.& 573. Bursat.cons.
295.Peregrin.cons.53.num.2.libr.1.Cannet. in ex-
trauagant.si aliquem fol.216.nu.9.Alber.Brun.cons.
10.& 11.Milanens.decis.7.numer.19.21.22.Iacob.
de Franch.de feud.tit.species feudorum quot sint num.
110. Cephal. cons. 665.num.12.& sequent. & nu.
30. Menoch.consil. 931.num.21.23.consil.1043.
numer. 18. consil. 816. & consil.940.* Vnde eo
69 casu † in filios tanquam comprehensos in inue-
stitura non potest transferri emphiteusis in vita
patris nisi seruata forma *leg final. Cod. de iure em-
phiteu.*sed tantum post mortem:nam illa qualitas
hæreditaria non verificatur nisi post mortẽ patris
70 † cum nõ detur hæreditas viuentis *l. 1.C.de hære-
dit.& action.vendit.l.2.§.interdum ff. de vulgar.&*
71 pupillari ex quo infertur † per *Bart.in l.si quis filio
ff.de vsufructu accresc.* quem communiter sequun-
tur *Decian. Alexand.Iason.Soccin. Couarr.Rube.&
Alci.quos refert,& sequit.Grass.de success.§ hæredi-
tas.q.4.n.3.*quod si quis instituat patrem,& filios
& hæredes filii non concurrunt æqualiter in ea
hæreditate,cum patre,sed ordine successiuo post
mortẽ patris,vt verificetur illud verbum hæredes,
quia pater viuus non posset habere hæredem.

72 Si verò emphiteusis † fuerit concessa,pro se, &
hæredibus, & successoribus quibuscũque tunc di-
cendum,quod quocunque titulo poterit emphi-
teusis alienari,& dicitur data licentia alienandi
domino in requisito ne dùm in filios verum,& in
quencumque vniuersalem, & singularem succes-
sorem,nam eo casu dominus censetur à principio
consensu præstitisse in quencumque successorem,
quare omnes dic possunt quodammodo compre-
hensi.*Alberic. in l.final.colum.2.versic.sed nunquid
hæc lex.C.de iure emphiteot. text.in cap. 1. de feud.
non haben.propr. natur.feud.Dec.cons.164.n.3.vers.
secundo respondetur,& cons.193.n.5.versi.nõ obstat
fundamentum.Curt.de feud.par.4.regul. 2.quæst. 5.
Albert.Brun.cons 38.numer. 3. Iason.in l. secunda
num.198.& Salicet.in l.final.num.3. C.de iure em-
phiteotic.Clar. §.emphiteusis quæst.13.versic.vlterius
& versic.sed pone,& §.feudum quæstion.31. versic.
vlterius.Gratian.disceptation.351.num.2.& disce-
ptation.372.numer.14.disceptation.377.num.3.&
sequent.disceptation.481.num. 60. cum præcedenti-
bus.Intrigliol.singul.94.nu.4.l.3. Caldas Pereira de
iure emphyteot.lib.2.quæstion.22.num.13.*& in em-
phyteusi Ecclesiastica *Felin. in capitul in præsentia*

*8.colum.14.num. 26. de probation.Tiraquell.de re-
tract.lignagier.§.1 glos.7.num.21.Gabriel.cons. 76.
numer.12.libr.1.Crotus in leg.Prima §.nunciquo nu-
mer.54.cum sequent. de noui oper. nunciat. Couarr.
variar.resolution.libr.2.cap. 18. col. penultima ad
finem versic.quin, & si emphyteusis.Caldas Pereira
de nomination emphyteusis libr.2.quæst.23.num.29.
Soccin. Iun.consil. 72.num. 22.libr.2. Becci consil.
18.numer. 2. cum sequen.Gratian. disceptation.481.
numer.54.Mantica de tacitis, & ambiguis conuen-
tion.libr.22.titul.19.num.22.volum.2.Ricci.in pra-
xi resolution.capit.117.n.2.Collectan 2148.vers.
primo limitatur Afflict.decis. 386. Franch. decision.
235.Trentacinq.variar.resolution.libr.3.titul.de iu-
re emphiteot.resolution.3.numer.12.Rota Romana
apud Farinac.decision. 280.num.2.part. 1.tomo 1.*
73 Illud vero † expressius declaratur procedere,vt si
verum sit ex ea forma dominum ab initio con-
sensum præstitisse in quemcumque successorem
ad caducitatem euitandam, tamen laudimium
domino deberi cum non pro consensu laudimiũ
debitum,tam sit sed pro inuestitura, & possessio-
nis ingressu vti veriorem sententiam probarunt.
*Imola in c.potuit.num 64.locati.Surdus dec.200.n.
5.Corbol.de causa priuation. ob alienation.in requisi-
tion. domi. ampliation. 2.sub num.7.Bursat.cons. 56.
num.16.cons.137.num.1.19.Soccin.Iun.cons.70.nu-
mer.11 12.libr 3.cons.11.num.27.in fi.Menoch.cõs.
297.num.27.& 35. Mantica de tacitis,& ambiguis
conuention.lib.22.titul.21.num 34. Bertazol.cons46.
num.3.in similibus.Clarus §. emphyteusis quæst. 23.
vers.sed qui si in ipsa Redoan. de rebus ecclesiæ non
alienand. quæst.11. in princip. de laudim. Intrigliol.
sing.94.num.8.& singul.95 num.9. lib. 3.num. 16.
17.per Gratian.disceptation. 377 à nu. 10. ad finem
Gabr. cons.84.num.12.col.penul.versic.& hac ratio-
ne libr.1. Ponte de laudimio quæstion.14.versic.sed
quid sit.Burg.eod.tract.in p.1.inspection. 3.num.36.
& par.2.inspection.1.a nu.16.& sequent. & inspe-
ction.2.num.4.Cephal.cons.191 num. 21.cons.157.
n 31.Anguis.cons.82.n.25. Dec.cons.2.n.2. vol. 4.
Maluas. cons. 115.n.28.Vinc.decis.496.nu. 12.Mo-
lina de contract.disputat 459.num.26.Corset.in cons.
impress.post Petr.de Gregorio de concession.feud. par.
6.quæst.8 sub n.8.quod est repetitum in cons.1.nu.7.
in feudal.*

74 Tandem si forma concessionis sit † pro se,& suis
hæredibus,& successoribus. Iuxta quam passim in
hoc regno concedi solent bona, & an filii eo ca-
su dicantur comprehensi aliqui distinguunt inter
emphiteosim ecclesiasticã,& priuatam nam si em-
phiteusis sit ecclesiastica,ex quo in ea non succe-
dunt regulariter hæredes extranei,sed descenden-
tes vsque ad tertiam generationem,filii dicuntur
comprehensi sub ea formula cum illud verbum
hæres sit secundum subiectam materiam accipiẽ-
dum,non de quocumque hærede extraneo,sed de
filiis,& descendentibus *Imola in leg.ex facto num.
14.in fine ff.de hæred.substitution. Dec.cons.170.num.
1.5.ista Clarus in §. emphyteusis quæst. 28.vers.ter-
tius est casus cum sequen. Bero.cons.102.libr. 1. vbi
plene. Gabr cons.76.num.11.lib. 2. Honded. cons.
92.numer. 19.& sequent.libr. 1.Mantica de tacitis
& ambiguis conuention.libr.22.titul.19.numer.19.*

20.21.Gratian.disceptation.351.num.17 Molina de contract.disputation.472.num.5.6. Treutacinq.variar.resolution.lib.3.titul.de iure emphiteot. resolut. 3.a num.9.& sequen. Bertazol.cons. 114. num. 6. 7.
75 in ciuilibus Pro vti etiam † in feudalibus ratione subiectæ materiæ idem verbum hæres pro descendentibus, & hærede sanguinis, & non pro quocumque herede etiam extraneo accipitur latè clarus §. feudum quæst. 83. versic. sed quid si feudum Peregrin. cons.30.num.1.libr.1.Cumia in prælud.ad extrauagant.si aliquem numer.269.& in verbo antiquis num.331.à Ponte cons.34.a num.4.& cons.52. num.7.Cannett.in extrauagant.volentes fol. 45. nu. 2. Petr.de Gregor.de concession. feud.par.3.quæst.3. nu.8.16.& latius par. 4.quæst.15.Caldas Pereira de iure emphiteotico libr.2.quæst.22.num.25.& quæst. 23.a num. 1.ad num.24.Honded.cons. 19. n. 20.1.1. Molin.de contract.lib.disputation.472.num.6. Velasc. de iure emphiteot. quæst.44. num. 12. Idemque in-
76 telligunt † illud verbum hæres in emphyteusi Ecclesiæ,vt capiatur secundum subiectam materiam de descendente;scilicet procedere,nisi emphiteusis ecclesiastica fuerit seruatis sollemnitatibus in alienatione bonorum ecclesiæ requisitis concessa, quia tunc transit ad quoscumque extraneos Deciau.cons.171 num.1.Soccin.cons. 266. num. 33. libr.2.Paris.cons.84.num.4.& cons.85.num.17.lib. 4. Bero.cons 102.num.2.3.& sequen.lib. 1. Roland. cons.96.n.17.29.& seq.lib.1.Crauetta cons.251.n.3. in fine.Mantica de tacitis,& ambiguis conuention.li. 22.tit.19.num.16.Afflict.dec.100.& decis.386.nu. 9.Magon.decis.12.in Lucens.117.in florentin. Ricci. Collectan.2148.Clarus in §. emphiteusis quæst. 28. versic.& in specie per tot.Trentacin. variar. resolut. lib.3.tit.de iure emphiteotic. resolut. 3. sub num.4. versic.prima est,& num.10.Cardinal. Seraphin. decis.868.num.3.vbi plures concordantes affert additio, & coram Bubalo testatur in Rota decisum Camill.Borrell.in summa decision.titul.33.nu. 14. 18. 19.Raudens.variar.resolution.lib.1.cap.14. nu. 49. & capit.16.num.31.& 50.Franch.decis.235.num. 1.2.Marta voto 206.num.3.Torus in compendio decision.verbo emphyteusis cõcessa.Vtui opin.248. verbo emphit. Ricci decis. 124.p.1.Becci cons.3.n.27.& in ea tũc proceditur per easdẽ regulas per quas in
77 emphiteusis priuata, vel cum † huiusmodi forma seruata est nempe pro se hæredibus, & successoribus,quod etiam ad hæredes extraneos transeat adhoc,vt illud verbum successoribus aliquid operetur vltra verbum hæredibus Salicet.in l. 2. q.20. C.de iure emphyteot.Soccin.cons.266. num.36.& sequent.libr.2.Paris.cõs.84.n.5.6.lib.4.Cephal.cons.9. numer.13.& sequent. Alexandr. cons.193. num.4. lib.3.Curt. Iun. cons.4. num.9.Ancharan.Iun.q.13. num.9.lib.1.Contrarium verius sequuti sunt Dec. cons. 171. Soccinum increpans. Roland. consil. 96. num.5.& sequent. lib.1.Bero.cons.102.a num. 1. 14. & sequent.lib.1. Caldas Pereira de iure emphiteotico lib.2.quæst. 23.n.52.53. Mantica de tacitis, & ambiguis conuention.libr.22.titul.19.numer.20.Magon. decis.12.numer.11.12. & 15.16.in Lucens.Cephal.
78 consil.400.num.8.simpliciter † tamen id falsum esse dixit Velasc. dicta quæst. 44. nu. 11. & quod receptior opinio est, quod in suprascripta spetie exigatur vt filius qui vult ad emphiteusim etiam ecclesiasticam admitti sit hæres ex Belusio,Isern. Alex.Rubeo.Crauett. & Couarru. Velascum sequutus est.Caldas Pereira de iure emphit.lib.2.quæst.22.
79 sub nu.24.26.Si vero † emphyteusis secularis sub ea forma concessa sit tunc in filios nõ poterit talis emphiteusis fieri inter viuos translatio tamquã in comprehensos sed tãtum seruata forma dict. l. fin.C. de iure emphyteot.& procul dubio dicitur hæreditaria emphiteusis ita vt nisi post mortem, & hæreditario titulo non transferatur,& heres dicitur in inuestitura,comprehensum,& verbum hæredibus absolute pro latum in rebus sui natura transitoriis ad extraneos comprehendit omnes heredes indistinctè tam suos,quam extraneos, & tam ex testamento,quam ab intestato Soccin. Iunior. consil. 58. num.8. libr. 2. Clarus in §.emphyteusis quæ.28.versicul. tertius est casus.Bursat. consil. 92.sub numer. 31.Bero consil.102. numer. 13.libr. 1.Caldas Pereira de iure emphiteotico lib. 2.quæstion. 23. numer.13.quæst.22.numer.11.& sequen. & num.24.Couar.lib.2.variar. resolution.cap.18.columna.4.in princip. versic. Idem omnino dicendum. Velasc.de iure emphiteot. quæstion. 43. numer. 1. in fine.Gratian. disceptation.451.num. 16. & est textum in lege sciendum, & in lege hæredes ff. de verbor. signification. Cannett. in extrauagant. volentes fol. 45. numer. primo & sic post mortem vt verificetur dictio seu verbum hæredibus Milanens. decision. 1. numer. 160. libr. primo Alciat. Velasc. de iure emphiteotic. quæstion. 44. numer.
80 12.Item verbum † illud successoribus debet intelligi de successore vniuersali nõ de singulari Alex. in leg. quædam §. nihil ff. de edendo n.2.Cornet.consil. 278. libr. 2. Iason. consil. 89. column. 3. verbo quinto beneficit libr. 3. Roland. consil. 53. num. 98. libr. 3. Caualcan. decision. 41.numer. 6.part. 3. Barbos.in leg. quia tale 14.numer. 21. ff. soluto matrimon. Grattian. disceptation. 372. numer. 13. & disceptation.451. num.20.volum.2. Caldas Pereira de iure emphiteot.libr. 2. quæstion. 22. numer. 12. Bellamer.cons.25.in 2.dubio Alexandr. consilio 193.in princip. lib.2.Cardinal. Tuscul. conclusion. 77.litter. H.n. 2. 12. 13.Imol. in leg. quod dicitur numer. 14.ff.de verborum obligation. vnde neque hæredem particularem sub hac formula esse comprehensum testatur Imol. in cap. potuit locati Milanens. dicta decision. 1.num.160.libr. primo. Et
81 licet † passim in hoc videamus contrarium seruari,vt transeat etiam in singularem successorem si quidem dispositio de hæredibus, & successoribus loquens etiam de singulari capiatur cum abundet verbum successor. Alexandr. consil.193. in principio lib.2. Purpurati in addiction. ad Iason. in leg.quædam,§.nihil interest in versicul.cumularentur ff. de edend Curt.Senior.cons. 40. column.9.Curtius Iunior.consil.4.in fine.Soccin consil.257.in fine cons.266.numer.37.libr 2.Bero.consil.65. num. 55. lib. 1. Decian.consil. 286. versic. sexto, & vltimo
82 Alciat. consil. 216. per totum. illud † tamen sic seruata forma lege final. Cod. de iure emphiteoticus cum absone alias intelligeretur ab initio domino omnibus in futurum quoquomodo emphiteusim acquirentibus assensum præstitisse nec

nec vnquam quasi consensui, & laudimii solutioni locus esset.

83 Dicuntur etiam † in inuestitura, & concessione comprehensi vxor, & filii si maritus nomine sociali contracto matrimonio latinorum more iuxta nostrę Consuetudinis institutum emphyteusim exquisierit quare permissu est inter eos emphiteusis distrahi laudimio non soluto, nec consensu Domini requisito iuxta superius firmatas conclusiones.

SVMMARIVM.

1 *Restitutiones post aperta puncta, & conclusum in causa non conceduntur maioribus nisi tantum personis de iure restituibilibus in causis ciuilibus.*

2 *Amplia etiam in criminalibus.*

3 *Punta aperire nil aliud est, quam processum reassumere, & recitare amplianum. 11.*

4 *Restitutiones post aperta punta in summarijs an concedantur personis non restituibilibus, & maioribus. 7. 19.*

5 *Rubrica declarat, & nigrum interpetratur.*

6 *In causis summarijs iuxta formam pragmatica; in quibus de plano proceditur sollemnitates non requiruntur, quæ in ordinarijs.*

8 *Restitutiones extraordinariæ personis non restituibilibus conceduntur ex aliqua iuxta causa dierum sex pro qualibet.*

9 *Ratio, quæ sit cur per Ritum post aperta puncta denegetur restitutio maioribus, & personis non restituibilibus. 10.*

10 *Motiua Iudicis sunt pars sententiæ eamque declarant.*

12 *Restitutiones extraordinarie competunt ante conclusum in causa, & non post.*

Limita nisi sit persona de iure restituibilis, quæ tamquam ipsa ex conclusione restituitur post conclusum, & causa disconcluditur. n. 13.

14 *In restitutionibus probatorijs concedendis omne arbitrium sublatum est Iudicibus, & Ritus debet seruari ex nouissima Pragmatica Excellentissimi Comitis Castri.*

15 *Rubrica non attenditur, sed nigrum, quando nigrum est generalius rubro.*

16 *Causa feudalis semper est ordinaria.*

17 *Restitutio in integrum competit maiori causa incepta cum eo minore.*

18 *Concludere in causa dicitur ea pars, quæ permittit, quod Iudex punta aperiat, & non præsentauerit restitutiones, & capitula antequam primus Iudex visor processus eum reassumat, & motiua aperiat.*

ARGVMENTVM.

Maioribus, & personis non restituibilibus an concedantur restitutiones post aperta puncta in Summarijs ad intellectum capitulorum Ritus 137. & 172.

RESOLVTIO. LXXXV.

1 TAntũmodo restituibilibus † personis de iure post aperitionem punctorum, vel conclusum in causa in ciuilibus causis restitutorius terminus indulgetur, maioribus vero, & de iure non restituibilibus penitus denegatur, *Ex Rit. Santione 172. vel 77.* vbi notanda sunt verba precisa ipsa ibi. *Nisi tantũ vbi Cumia, & Muta & prius super Rit. 39. seu 134. vbi Cumia in 6. 7. notab. n. 43. 53. & seq. vbi latius Muta ibi p. 3. & 4. num. 16. & 29. Iorland. de sindicat. c. 14. Cumia eod. tract. cap. 21 num. 8. Petr. de Greg. de iudic. caus. feudal. q. 30. nu. 8. & quæst. 37. Muta in Consuet. Panorm. c. 5. & decis. 22. nu. 10. Giurb. decis. 83. num. 2.*
2 Et † in criminalibus causis *Cumia, & alij super Ritu 49. vel 144. & in practica Sindicatus cap. 19.* Nihil
3 enim aliud est † punta aperire, quam processum recitare, & reassumere, quod aliter nisi conclusum factum sit, fieri nequit, idemq; est punctorum aperitio, quam causæ conclusio; quia tunc dicitur Iudici de causa liquere, *Felin. in c. insinuante de officio delegati Petr. de Greg. de iudic. caus. feudal. q. 21. n. 2. 3. vbi Mastrill. in addit. Thes. decis. 33. Sola super consuet. Saband. tit. de conclus. in causa Glos. 1. p. 2. n. 13. Muta super consuet. Panor. c. 5. n. 33. Castill. decis. 196. n. 8. lib. 2.*

Multoties tamen consuisse Consistorium vidimus huiusmodi restitutiones in summarijs causis iuxta formam pragmaticæ maioribus post punctorum aperitionem, & conclusum concedendas esse: interloqutorias M.R.C. in hoc corrigendo, quasi minus ritè per eam iudicatum extiterit, & in causa Baronię Mangiadaini fuit concessa tertia, & quartã restitutio maiori, etiam post aperta puncta ità vt e. *Ritus 77. seu 172*, videatur non procedere in causis summariis iuxta formam pragmaticæ, vnde videtur abolitus in dictis causis, & nõ seruatus ille Ritus post quam condita fuit dicta Pragmatica Santio, per quam omnes causæ præter aliquæ fuerunt effectæ Summariæ, Tam ex quo dictũ capitulum Ritus 172. reperitur situatum cõtinuatiue sub titulo, & rubrica de modo procedendi in
5 causis ordinarijs, & sic non in summarijs † quæ rubrica nigrum ipsum interpretatur *l. Imperatores de in diem adiection. Glos. in l. 1. C. de cap. Ciuit. lib. 11. DD. communiter in l. 1. ff. si cert. pet. Roman. cons. 16. n. 4. cons. 104. in princ. cons. 120. in secundo dubio. Alexand cons. 70. lib. 7. Soccin. cons. 30. n. 30. vers. super est ergo, & cons. 150. n. 32. in princ. Brun. in tract. quod stan. mascul. art. 8. quæst. 20. Bursat. cons. 12. num. 16. lib. 1. Ofasc. decis. 20. num. 4. Laderch. cons. 37. num. 3. Cardin. Tusc. conclus. 370. liter. R. lib. 7. Honded. consil. 105. num. 89. & cons. 110. n. 35. vol. 1.* Quam
6 etiam, quia † in causis summarijs iuxta formam dictæ pragmaticę non seruatur ordo, & sollemnitates; prout in ordinarijs ex clausula implicita de plano, & sola facti veritate inspecta, prędictas obtruncas iudiciarias sollemnitates *Vin. decis. 235. n. 10. 11. Muta Rit. 134. n. 1. & super Consuet. Panorm. cap. 19. num. 4.*

7 Domini tamen † in M.R.C. contrarium senserunt in anno 1609. 20. Ianuarii pro Laurentio Ro-

meo contra Vincẽtium Romeo, per quos fuit di-
ctum non admittantur capitula, quia post aperta
pũcta fuerat petita restitutio, & capitula proba-
toria præsentata à maiore restituibili de iure. ve-
ritas namq. est, quod indistinctè *Ritus in d. c.* 172.
cũ loquatur generaliter de causis ciuilibus debet
intelligi, tã de summarijs, quã de ordinarijs cau-
sis, etenim per prædictũ *Rit.* 134. *vel* 39. sub titulo
& rubrica continuatiue de modo procedẽdi in sũ-
marijs, & primo in ciuilibus, & pariter in dicto 171.
vel 76. sub dicto titulo, & rubrica de modo pro-
8 cedendi in causis ordinarijs prouisum est, † quod
personis non restituibilibus ex aliqua causa iuxta
extraodinaria concedatur restitutio, seu terminus
Iudicis arbitrio. Et quamuis Ritus dictis locis nõ
aperiat de qua restitutione sentiat, tamen DD.
intelligunt Ritum prædictũ de duobus restitutio-
nibus extraordinarijs, dierum sex pro qualibet *Ior-
land. in trac. de Sindic. c.* 14. & bene explicat *Petr.
de Greg. de Iudic. cauf. feud. q.* 30. *Cumia, & alij supra*
quod ita receptum est, & cum isto intellectu pas-
sim transit praxis.

Oportet itaq. intelligere ritum prædictum 172.
seu 77. quod vtique tanquam statutum vltimum
dum dispofuerit generaliter, & indistinctè lo-
quendo de causis ciuilibus, quod post aperta pun-
ta restitutiones personis non restituibilibus non
concedantur loquatur te omnibus restitutionibus
de quibus per omnia capitula precedentia fit mẽ-
tio in Ritu, cũ & de restitutionibus, & de causis ci-
uilibus indiffinitè, & generaliter loquatur non vr-
get particularis ratio cur ita generaliter Ritus
prædictus non debeat intelligi, tam in summarijs,
quam in ordinarij causis.

Ratio quoque vniformis est cur non posset da-
ri ista differentias inter causas ordinarias, & inter
causas summarias, ideo, & ius idem debet sta-
tui, vt post aperta punta in vtroque casu de-
negentur restitutiones personis non restituibili-
9 bus, & maioribus, quæ † esse potuit, ne ille ma-
ior excogitata malitia expectet, quod Iudex
punta aperiat, vt ex eis Iudicis intentione com-
perta, & explorata in eius fauorem omittat petere
restitutionẽ, & seruet protestationes sin autem se-
cus; cui fraudi credo quod voluit occurrere ritus
denegando restitutiones maioribus, & non resti-
tuibilibus personis, post puntorum aperitionem.
10 Et quidem rectè, cum † Iudicis motiua sint pars
sententiæ, eamq. declarent, vt dixit *Boer. dec.* 172.
nu. 25. *Soccin. Iun. conf.* 181. *num.* 89. *libr.* 2. *Floren-
tin. decif* 47. *num.* 10. *decif.* 54. *num.* 1. *decif.* 133. *nu.*
16. *Alexand. conf.* 192. *colum. penult. versic. nec præ-
dictis obstat, volum.* 6. *Caualcan. decif.* 18. *numer.* 15.
libr. 1. *Barbol. in l. si bis, ad quem ff. de acquir. here-
dit. Felin. in cap. inter cæteras colum.* 2. *de re iudicat.
Soccin. conf.* 84. *col.* 3. *conf.* 102. *col.* 2. *conf.* 124. *col.* 2.
vol. 1. Igitur patet, quam vniformis sit ista ratio in
vtraque causa militans, & ordinaria, & summa-
ria, vt scilicet occurratur malitiæ procrastinationis
explorata Iudicis intentione motiuata per recr-
tarionem, vel aperitionem puntorum.

Confert etiam non leuiter secunda ratio ad
11 vtrumque casum; quia vt dixi † aperitio pun-
ctorum importat conclusionem, & hoc tam in sũ-
marijs, quam in ordinarijs indistinctè procedit,
& in summarijs loquuntur tam *Petr. de Gregor. d.
quæst.* 21. quam alij supracitati *num.* 3. Et quia per
conclusionem in causa cum sit terminus omnium
probationum exclusiuus, & post eam non expe-
ctatur nisi sola sententia imponiturq. finis testiũ
12 productioni, sequitur † quod quando est iã facta
conclusio in causa non potest amplius regulariter
post conclusum peti restitutio: quia restitutiones
competunt ante conclusũ, & non post; & hoc pro-
cedit tam in summariis, quam etiam in ordina-
riis, quæ regula ne dum de iure fundatur certissi-
ma, sed ex forma Ritus *capit.* 134. *vel* 39. *sub rubri-
ca de modo procedendi in sumarijs*, vbi titus dat for-
mam, quod prius concedantur restitutiones, &
postea fiat conclusum, *& ibi Cumia notat. in* 8. *no-
tabil. numer.* 61. *& sequent.* & eodem modo
loquitur, & procedit *Ritus* 171. *vel* 76. *sub rubrica
de modo procedendi in causis ordinarijs*, vbi mandat
vltime loco fieri conclusum quare opportet,
13 † quod persona restituibilis tamquam læsa ex con-
clusione, ea rescisa seu causa discõclusa obtineat
restitutionem, *vt dixit Cumia post Isernium, & Ma-
rant. d. Ritu* 134. *seu* 39. *nu.* 62. *& Ritu* 162. *seu* 77.
num. 5. 20. vbi sic declarat *Petr. de Greg. de iudic.
cauf. feudal. q.* 30. *num.* 8. 10a. *Aloisio de Settimo in d.
Ritu* 172. *num.* 5.
14 Hodie tamen † tanto magis præmissa proce-
dunt stante nouissima pragmatica Illustrissimi, &
Excellentissimi Comitis Castri olim Proregis edi-
ta anno 1618. §. 51. qua omne arbitrium subla-
tum est iudicibus. cum in restitutionibus proba-
toriis precipiat ritum seruari ibi *le restitutioni pro-
batorie si diano conforme al Rito, nè in questo il Giu-
dice habbia altro arbitrio.*

Non obstat primo quod capitulum *Ritus* 172.
sit situatum, & continuatum sub dicto titulo, &
Rubrica de modo procedẽdi in causis ordinariis;
ideo; quod eius dispositio non extendi debeat ad
15 summarias causas. Nam de iure † quando nigrum
seu textus est generalior rubro, seu titulo stan-
dum est nigro, & non attenditur si textus, seu ca-
pitulum Ritus aut statutum faciat ad titulum, vel
ne *est materiam textus vbi communiter Doctores in
l. 1. ff. si cert. petat. & probatur in rubrica ff. solut. ma-
trimonio.* vbi solum agitur de restituenda dote so-
luto matrimonio; & tamen sub illa rubrica sita
est *l. si constante* vbi agitur de restituenda dote con-
stante matrimonio, & sic non congruit rubro *est
Glos. notabilis in authent. de incest. & nefar. nuptijs
versic. illicitas collation.* 3. vbi licet rubrica solum
sit de nuptiis incestis, & nefariis, quia tamen tex-
tus generaliter loquitur de nuptiis illicitis, cõpræ-
hendit omnes nuptias illicitas, etiam si nõ sint in-
ceste, vel nefariæ, *& in specie Cumia in dicta rubrica
capituli, Rit.* 171. *vel* 76. *præsert. nu.* 12. *& de feudis
in cap. si aliquem verbo antiquis num.* 292. *& San-
chez de matrimon. libr.* 7. *disputat.* 13. *num.* 3. *Trini-
san. decif.* 56. *num.* 13. *par.* 2. *Alexand. conf.* 225. *n.*
23. *& sequen. versic. non obstat lib.* 6. *Cardinal. Tusc.
conclus.* 370. *num.* 26. *&* 34. *litt. R. vol.* 7. *Menoch.
conf.* 822. *numer.* 15. *libr.* 9. *Camil. de la rata conf.*
21. *num.* 39 40. *Mandell conf.* 558. *numer.* 18. *Sera-
fin. decif.* 811. *num.* 1. *Amatus dec.* 105. *numer.* 67.
Cephal.

Cephal. consil. 55. & consil. 146. late Euerard. in suis locis argumentor. loco a rubro n. 11.

Secundo non resistit decisio in causa Mangia-
daimi: quia non potest adaptari obiectum in ter-
minis, in quibus agimus: nempè in summariis iu-
16 xta formam Pragmaticæ, quia † causa illa erat
feudalis: ideo erat ordinaria, & non summaria tū
ex forma Ritus, tum etiam ex forma Pragmaticæ,
per quam licet omnes causæ effectæ sint summa-
17 riæ. excluduntur tamen causæ feudales vltra; †
quod causa illa potuit esse incepta cum minore,
& persona restituibili, qui licet effectus fuerit ma-
ior, adhuc remansit restituibilis attento iudicij
initio, *vt dixit Afflict. decis. 210. Sforz. Odd. de re-
stit. in integr. q. 57. cum alijs.*

Tertio nec obstat dicere, quod excluditur ma-
ior non restituibilis post conclusum a restitutione
petenda tantum, quando quoque ipse maior ex
parte sua concluderet in causa, quasi a restitutio-
ne excluderetur ex propria conclusione, & pro-
prio facto *Gturb. decis. 47. nu. 10. in fine*, nàm re-
spondetur, quod Ritus requirit tantum conclu-
sionem, & non dicit oportere, quod conclusio fiat
hinc inde ex vtraque parte; vndè sat est, quod con-
clusio adsit ex parte vnius tantum, vt alias dixi-
18 mus, sed verius respondetur, † quod satis dicitur
concludere ex parte sua, seu conclusioni consen-
tire, & velle, quod concludatur, quando permit-
tit, quod Iudex aperiat puncta quare pars debet
venire, præsentare capitula, & restitutiones ante
quam Iudex primus visor processus, expediat eius
reassumptionem, seu recitationem, & aperitio-
nem punctorum *ex Cumia dicto Ritu 172. vel 67. numero 4*

Quarto nec est verum, quod indifferenter post
pragmaticam Ritus prædictus remanserit quasi
correctus in totum, vlla facta differētia inter per-
sonas restituibiles, & non restituibiles; quoniam
non reperitur talis stilus passim, & indifferenter
seruatus; sed differēter, & solum in aliquibus cau-
sis, in quibus per Tribunal Consistorii fuerunt re-
uocatæ interloquutoriæ Magnæ Regiæ Curię, quę
fuerunt præsentatæ in dicta causa de Romeo, vt
constat in decisis; & pariter ante Pragmaticam
prædictam ex forma Ritus multę causæ erāt sum-
mariæ ex earum natura, & non egebant auxilio
ipsius Pragmaticæ, in quibus semper fuit seruata
dispositio dicti Ritus 172.
19 Et quamuis deuoluta † causa dictorum de Ro-
meo in Consistorio fuerit reuocata dicta interlo-
quitoria Magnæ Regiæ Curiæ, & fuerit dictum
admittantur sub die 19. Maij 1609. moti Domi-
ni de Consistorio potius exemplo aliquarum de-
cisionum in simili, quasi ex Consuetudine decidē-
di *Glos. in rubr. quæ sit long. consuetud. Rebuff. de con-
suetu. Gloss. 3. n. 9. Guid. Pap. consil. 171. nu. 4.* Tum
quia capitula faciebant ad causam ex *Menoch.
cons. 2. nu. 363. Rolan. consil. 34. nu. 8. lib. 3.* Tamen
ego cogitandum relinquo de decisione Consisto-
rii salua patrum reuerentia; quia valde vrgent
supra ponderata pro decisione Magnæ Regię Cu-
riæ, & differenter vidimus decisum.

SVMMARIVM.

1 *Instantia transit in hæredem actiuè, & passiuè si fuerit incæpta cum defuncto.*

2 *Hæres actoris, in quem transiuit instantia cæpta cum defuncto non potest eam de nouo incipere, sed tantum inceptam prosequi in statu, quo reperitur tempore mortis.*

3 *Instantia appellationis transit in hæredem sicut, & prima instantia transit.*

4 *Ius quod cæptum fuerat deduci in iudicium transit in hæredem: licet lis non fuerit contestata per defunctum, & n. 68. 69.*

5 *Instantia cæpta a defuncto in eodem statu, & in eisdem terminis cum eodem iure, quo reperitur transit in hæredem.*

6 *Ius instantia cæpta cum defuncto non transit in hæredem, quando actio morte actoris, vel rei defuncti periret.*

7 *Instantia cępta cum defuncto nō transit in hæredem, quando actio per defunctum intentata non competeret eodem modo hæredi, sicut competebat testatori, & n. 8.*

8 *Instantia, & iudicium captum ab vxore contra maritum ad dotis restitutionem propter vergentiam ad inopiam non transit in eius hæredem.*

9 *Hæredibus mulieris non competit remedium leg. si constante ff. solut. matrim. contra maritum ad dotis repetitionem propter vergētiam, sed tantum vxori competit.*

10 *Pater qui abutitur aduentitijs filij dissipando priuatur administratione aduentitiorum, & an etiam vsufructu.*

11 *Instantia cum defuncto cæpta non transit in hæredem in criminalibus, si fuerit processum per accusationē a defuncto propositam, nisi hæredes de nouo accusauerint.*

12 *Instantia causæ feudalis, vel maioratus cæpta cum defuncto an transeat in hæredem in allodialibus vniuersalem, vel in agnatum successorem feudi, vel maioratus.*

13 *Instantia defunti non transit in hæredem, quando actoris persona annihilaretur.*

14 *Instantia compromissi cum defuncto cępti non transit in hæredem.*

15 *Hęres diuersi fori non tenetur comparere in foro defuncti nisi ibi reperiatur.*

16 *Hæres in quem transit instantia cæpta cum defuncto vtitur tamē priuilegio competenti ex persona propria, vt puta si talis sit, qui non teneatur nisi in quantum facere posset; non debet insolidum condemnari, sicut poterat defunctus.*

Iudicium, licet quandoque transeat de vna persona in aliam: tamen transit cum alteratione qualitatis sub num. 16.

Pater succedens filio in peculio in quem transiuit instantia cum filio cæpta non potest condemnari insolidum, sed tantum super peculio, vel super eo, quod in rem patris versum est de peculio filij sub n. 16.

17 *Instantia cæpta cum defuncto transit in fideicommissarium vniuersalem: secus si cum grauato cępta sit; quia tunc non transit sine cessione n. 18.*

Instantia est quid hæreditarium eius, cum quo cæpta

pta est: & dicitur eius actus, & industria sub nu. 17. 18.

19 *Instantia cępta cum filio transit in patrem succedentem in peculio.*

20 *Instantia cępta cum Patre transit in filium, licet non sit patris hæredem in ijs, quæ sibi competunt uti filio.*

Instantia capta cum Patre super feudo recepto pro se, & filio transit in filium, licet non sit patris hæredem sub n. 20.

Instantia capta cum patre super nobilitate transit in filium, licet non sit hæres patris sub n. 20.

Instantia capta per patrem pro dote aduentitia repetenda transit in filium. n. 20.

21 *Instantia super Maioratu capta cum defuncto an transeat in successorem in Maioratu.*

22 *Instantia capta cum beneficiali transit in successorem in beneficio.*

23 *Instantia capta ab aliquo sub nomine dignitatis administrationis, vel officij transit actiuè, & passiuè in successorem in dignitate administratione, vel officio.*

24 *Instantia cum procuratore capta transit in dominũ, & è conuerso.*

25 *Instantia cum fisco capta post confiscationem, & incorporationem bonorum transit in gratiatum, et restitutum ad bona.*

26 *Instantia cum violẽto possessore, vel occupatore capta transit in intrusum.*

27 *Pupillus, vidua, virgo, vel alia miserabilis personam non potest vti priuilegio leg. vnica Co. quando imperat. inter pupill. & viduam quando in eis veluti hæredibus continuatur instantia cum defuncto capta.*

28 *Instantia cępta transit in venditorem, vel auctorem laudatum, vel tertium, qui venit ad defendendum, suscipiendo iudicium.*

29 *Instantia capta cum vsufructuario transit in proprietarium.*

30 *Instantia capta cum ingresso an actiuè, & passiuè transeat in Monasterium.*

31 *Instantia non transit in singularem successorem, nisi cedatur.*

Transit in vniuersalem successorem, licet non sit hæres, & succedat titulo particulari. n. 31.

Successor in feudo dicitur successor vniuersalis n. 31.

32 *Instantia cępta transit in filium, quando actio dotis cum e. consolidatur.*

33 *Instantia transit in singularem successorem, quando defensionis causa non mutatur.*

34 *Instantia transit singularem successorem necessarium veluti in creditorem per adiudicationem, & similes, & quis dicatur necessarius successor.*

35 *Instantia transit in singularem successorem in realibus.*

Item transit in realibus in singularem successorem rei, quia transit cum eius vitio litigiosi maxime data sententia successionis. n. 35. 36.

36 *Instantia trãsit in singularem successorem, post quãm res fuit effecta litigiosa 35.*

37 *Instãtia ab vno cępta transit in alium, si cum eo consolidetur actio.*

38 *Instantia capta transit in donatarium omnium bonorum iurium, & actionum.*

39 *Instantia transit in singularem successorem, quando fuerit cessa.*

Instantiæ ius cedi potest. sub n. 39.

40 *Instantia, vt cessa dicatur an requiratur specialis cessio, & ex quibus verbis, vel clausulis censeatur cessa.*

41 *Indiciali instantia cessa licet iudicij vtilitas transeat in cessionarium iudicium; tamen sequi debet cum ipso cedente.*

42 *Instantia capta non transit in fiscum, sine succedat ex confiscatione sine titulo hæreditario.*

43 *Instantia capta cum defuncto non transit in fiscum succedentem in bonis vacantibus.*

44 *Instantia causæ appellationis transit in fiscum, sicut quando est cessionarius priuati.*

45 *Instantia capta cum actore an transeat in fiscum.*

46 *Instantia capta cum laico an transeat in hæredem Clericum, vel Ecclesiam.*

47 *Laici cohæredes clerici in indiuiduis conueniendi sunt coram Ecclesiastico.*

48 *Clericus, & laicus simul delinquentes an omnes cognoscantur a iudice Ecclesiastico, vel quilibet sit remittendus foro suo. 50. 51. 52.*

49 *Iudex laicus potest condigne punire laicos simul cũ Clerico delinquentes, qui ab Ecclesiastico non fuerunt sufficienter puniti.*

52 *Iudices M. R. C. cum iudicibus diuersi fori in Regno vniuntur aliquando de mandato Illustrissimorum Proregum ad simul terminandum causam, quando plures diuersi fori delinquunt, etiam cum Ecclesiastico iudice de voluntate tamen Prælatorum.*

53 *Laicus si lite pendente efficiatur clericus coram seculari indice est iudicium terminandum.*

54 *Laicus si instantia perempta efficiatur clericus, licet inde per Principem insufficitur spiritus vitæ instantiæ iam peremptę, iudicium terminari, & sequi debet coram Ecclesiastico iudice.*

55 *Instantia cępta cum defuncto in feudalibus transit in hæredem clericum.*

Clericus, & Ecclesiasticę personę subijciuntur iurisdictioni laicali ratione feudi sub n. 55.

56 *Laici subijciuntur iurisdictioni Ecclesiasticę ratione feudi, si Dominus feudi est clericus, vel Ecclesia.*

57 *Clericus, & Ecclesiastica persona non subijcitur iurisdictioni laici ratione emphiteusis, si eam detineat a Regia Curia.*

58 *Clericus, vel Ecclesiastica persona ratione feudi non subijcitur Domino feudi, & laicali iurisdictioni, si ciuiliter, vel criminaliter contra eum ageretur ad priuationem feudi, sed cognitio spectat Ecclesiastico*

59 *Clericus eatenus ratione feudi subijcitur iudici laico quatenus ageretur ex lege feudi, & non aliter.*

60 *Instantia cępta cum laico in causa reconuentionis transit in clericum hæredem.*

Clericus reconuenitur coram laico sub n. 60. Et quid si reconuentio non sit dependens a causa conuentionis sub n. 60.

Sententia lata cõtra Clericum a iudice laico in causa reconuentionis an ab eodem laico possit, exequi contra clericum, vel ab Ecclesiastico, & quid in clerico possessore cum vitio litigiosi, & quando sub n. 60.

61 *Instantia cępta super possessorio contra laicum transit in clericum hæredem.*

Iudex

Iudex laicus est competens in possessorijs contra clericum etiam in causis spiritualibus, & quod si habeat causam tituli, & proprietatis admistam, vt in beneficialibus, Decimalibus, & Matrimonialibus causis, & quid si iuris, vel facti quæstio sit. sub num.61.

62 *Instantia cępta cum laico auctore laudato transit in clericum hæredem.*

63 *Venditor, vel auctor laudatus non potest opponere fori cuiuscunque declinatoriam.*

64 *Auctor laudatus, vel venditor an possit in se iudicium suscipere inuito actore.*

65 *Emptor, vel possessor conuentus an laudando auctorem, vel Dominum nominando possit euitare iudicium, & petere, quod cum auctore, & Domino agatur.*

66 *Pupillus Vidua, vel Persona miserabilis auctores laudati, vel nominati non vtuntur declinatoria ex l.vnica C.quando Imperator, &c.*

67 *Miles auctor laudatus non potest opponere fori declinatoriam.*

68 *Clericus autem laudatus non potest opponere declinatoriam fori Ecclesiastici.*

69 *Laicus auctor laudatus a clerico tenetur causam defendere coram Ecclesiastico Iudice.*

70 *Iudex laicus potest spernere inhibitionem factam ab ecclesiastico propter clericum auctorem laudatum si coram laico causam defendit.*

71 *Fiscus auctor laudatus non potest opponere declinatoriam fori Procuratoris Cæsaris.*
L. venditor ff. de iudic. non limitatur in fisco n.9.

72 *Auctor laudatus, vel nominatus a Colono inquilino, vel Commodatario reuendicatoria Conuento, si sit clericus, vel aliter priuilegiatus, & de foro potest opponere exceptionem fori declinatoria, & ad suum iudicem causa est remittenda.*
Reuendicatorium iudicium non potest fundari in personam conductoris, vel inquilini coloni vsufructuarij, vel commodatarij, qui nomine Domini possident. sub n.72.

73 *Auctor laudatus, vel nominatus ab emphiteuta feudatario, vel simili habenti ius in re si sit clericus, vel alium habeat proprium forum an declinatoriam apponere possit.*

74 *Auctor laudatus, vel Dominus nominatus ab emphiteuta hypothecaria Conuento, an appunat fori declinatoriam.*

75 *Auctor nominatus ab inquilino conuento via exequutiua propter censum bullarem non opponit declinatoriam.*

76 *Auctor laudatus potest opponere declinatoriam ex persona emptoris, vel possessoris conuenti.*

77 *Panormitanus ciuis auctor laudatus an possit petere priuilegio vrbis ex consuetudine 3. vt non extrahatur, & declinatoriam opponat.*

78 *Restitutiones extraordinariæ conceduntur personis restituibilibus venientibus in iudicio defensuri reum connentum, vt i auctores laudati, Auctor laudatus potest recusare Iudicem emptoris conuenti, suspectum ex causis ex persona propria orientibus. sub n.78.*
Compromissum vigore statuti peti potest ab auctore laudato ex propria persona sub.n.78.

79 *Clericus hæres laici an debeat ex integro citari, & iudicium initiari contra eum coram ecclesiastico an vero sufficiat iudicium contra eum reassumere in statu, quo reperiebatur tempore mortis laici cui successerit.*

80 *Iudicium debet de nouo initiari cōtra eum, in quem de iure non transit instantia eum defuncto cępta, & non debet reassumi in statu, quo erat tempore mortis defuncti.*

81 *Instantia cępta cum patre non transit in filium, qui successerit ex beneficio autem bona dannatorum C. de bonis proscriptor.*

82 *Instantia cępta a bannito non potest transira in hæredem.*

83 *Instantia cępta cum defuncto an transeat in exequutorem testamentarium, vel in hæredem.*

84 *Instantia vt dicatur cępta ad effectum si transeat in hæredem, vel non sufficit citatio absque litis contestatione, & n.4.*
Limita in bonorum successore, & non hærede, quia quo ad eum non dicitur cępta instantiam nisi per litis contestationem. n.85.

86 *Instantię, & iudicij transfusio requiritur in hærede de instantia cępta cum defuncto sub pęna nullitatis. Instantia defuncti non transit in hæredem ipso iure, sed requiritur factum iudicis, & hæredis citatio, & in Regno expeditur cedula transfusionis iudicij de mandato iudicis sub n. 86.*

87 *Instantię transfusio an requiratur quando hæres est certus.*

88 *Sententia lata contra hæredem in quem non fuerit transfusa iudicialis instantia cępta cum defuncto est nulla.*

89 *Instantia transfusio, & iudicij non requiritur in hæredem indiscretum, sed interrogatur an velit esse hæres, vel non.*

ARGVMENTVM.

Transfusionem iudicialis instantiæ requiri, quando cum defuncto cępta transit in successorem.

RESOLVTIO LXXXVI.

1 Ctiuè, † & passiuè regulariter in vniuersalem iurium successorem & hæredem cum defuncto cęptam iudicialem instantiam transferri certum est, cum in iudicijs quasi contrahatur, & sic actio, seu obligatio proficiscens ex illo cōtractu, vel quasi in hæredem transit. *l.si eum hominem. ff. de fideiussor. Bartol. Angel. Imola. Paulus de Castro, et scribentes in l.si seruus ff. de infam. & in l.si rem ff. de rei vendic. & in l.2. §.fin. ff. de prætor. stipul. & in l.1. C.si penden. appella. l.si prætor. ff. de iudic. l. si operarum ff. de oper. libertor. Angel. in l. tam ex contractibus n.4. ff. de iudic. Innocen. Butri. Abbas, & alijs in cap. quia Gl. de iudic. Speculator tit. de arbitr. §. differt in princip. Albericus. in l. si ad exhibendum n.1. ff. ad exhibend. & in l. Lucius n.17. ff. ad Trebellian.*

Aleiat.

Alciat. in l. non solum §. morte nu.7.ff. de nou. oper. nuncia. Soccin.conf.31.n.8.lib.1.consil.46.n.22.libr. 4.Bellonus conf.11.n.5. Marci decis.321.n.4.par 2. & decis.756.n.1.p.1. Marant.de ordine iudicior. in quinta parte in princ.n. 12. Cagnol. in l.2.nu.249. C. de pactis inter emptor. & venditor. Asini. in praxi. §.2.cap.52.num.4.5.seq. Rebuff. ad constitut Galliæ tom.3.titulo de sententijs art.vltimo gloss.1.nu.2.Peregrin.de fideicommiss art.53.n.18.& in tract.de iure fisci lib.5.tit.1.n.65. & cons.42.nu.6.lib.4. Surd. cons.196.n.12.cons.222.n.10.& cons.514.num.7. Fabi. de Anna cons.108.nu.29 30.& 31.lib.2.Lancellot. de attenta. par.2.cap.4.limi.1.n.17.19.Mar. Anguissol. cons.266.n.2. Molin.de primogen.Hispa. lib.4.c.8.n.6. Salon.de Pace cons.4.n.2.3.Otalor.in tract. de nobilita. Hispan.in secunda parte tertiæ partis principalis c.6.n.3. Gail.lib.1. obserua.37. nu. 9. Alciat. conf.342. Nenizan. cons.20.n.31. Bursa consil.412.n.28.lib.4. Ioseph.de Sesse decisi.Regni Arragon.54.n.2.lib.1. decis 153.nu.33.lib.2.Mysing. Centur. prima obseruat.85.Menoch.consil. 904.n.73. 74.lib.10.Castill.decis.2.nu. 3. Intrigl. singul.98.n. 2.lib.2. Graff. in tract. de effect.Clericat.effect.1. nu. 284. Carroc.de except. cap.44.nu.258. Anton.Fab. in suo C.lib.4.tit.12.deffini.2.nu.2. in allegatis.Mandellus Albens. cons.216.n.13. Barzius decis.36.n.7. 8.9.& sequ. Velanznol. Velasquez cons. 60. nu. 34. 36.37.38. Cardin.Tusch.conclus.210. lit.I.Vinc.de Anna allega.14.Camillus Gypsius in decis. Rotæ Bonon ens.26.nu.25. Franciscus Caldas de Pereyra in Commentario analith. l. vnice C. ex delict. defun. n. 22.fol.213.Caballus cons.150.n 17.p.2.

Et ita in hæredem transit cum defuncto cæpta, vt hæres † actoris eam de nouo non incipiat, fed tam tum inceptam per defunctum in statu, quo reperitur tempore mortis prosequatur. *l.filius §.multum ff.de inofficios. testamen. Angel. in leg. tam ex contractibus n.4.ff.de iud.* licet dicat *Dinum* de hoc dubitasse, & nec etiam hæres rei ex *Cino in l.1.C.ne ex delicto defuncti in vltima q.*

3 Secunda quoque † instantia appellationis, & in eo statu prout erat tempore successionis, transit in hæredem sicut, & prima transit instantia *l.1. C.si pend. appellat.Peregr. cons.8.n.58.lib.1.Asini in praxi §.2 c.12.n.43.*

Extende, vt ne dum in hæredem instantia iam cæpta cum defuncto post litis contestationem, 4 sed etiam † ius quod cæptum fuerat deduci in iudicium licet non dum lis fuerit contestata in eundem transferatur. *Bologniin. in dict. l. si eum hominē in additio. ff.de fideiussor. per textum in l.si defunctus ff.de procurator.Mandell.Albens.cons.216.n.13.Asini.in praxi.§.2.c.12.n.3.7.8.*

5 Præterea instantia † iudicii cæpta a defuncto in eodem statu, & in eisdem terminis cum eodem iure transit in hæredem. *l.hæres absens l.si prætor ff. de iud c aquia vbi Abbas. Felin.& alij notanc.de iud. Romani in l.si costante §.si bona nu. 13.ff.solut.matrimon. Soccin. Senior.consil.31. num.8. lib.1.Purpura. consil.396.nu.2. Asini. in praxi.§.2.c.12.nu.4.circa medium.Barzi. decis.36.nu.8.Cardinal.Mantica decis.141.nu.3. Franciscus Caldas de Pereira in commentario analith. l. vnice C. ex delict. defunc.nu.22. fol.213.*

Sed tunc demum transit instantia, & iudicium 6 inceptum cum defuncto in hæredem, nisi † actio morte actoris defuncti, vel rei non periret, *leg. si operarum l.1.§.videamus C.de rei vxor.action.l.3.§. penult.ff.de liber. agnoscend. & ibi Iacob.de Arena, & l.1.C.ne ex delict. defunc. & C.si reus, vel accusator mortuus fuerit in rubro, & nigro. Angel.in l.tam ex contractibus n.4.vers. & hoc est verum ff. de iud. Ancharan. Regiens.parte 1.q. 22.per tot. Asini. in praxi.§.2.c.12. sub nu.9.* vel quando † remedium, 7 vel actio per defunctum intentata eodem modo hæredi non competeret sicut ipsi testatori, vt in 8 vxore,† quæ propter vergentiam viri ad inopiam ad dotis restitutionem virum cogit nam si iudicio, & instantia pendente vxor decedat non transit instantia talis iudicii in filium, vel eius hæredem *Ancharan.Regiens.p.1.q 22.per tot. Scaccia de commere. & cambys §.7.gloss.5.num. 88. versic. sub infero Secundo* licet ipse ad alium finem aliud sentiat dicto casu.

9 Et ratio est, quia † remedium *l.si costante* dans dotis repetitionem propter vergentiam viri ad inopiam tantum conceditur mulieri costante matrimonio,ne forte indotata remaneat, & ad secūda vota transire impediatur in perniciem Reipublicæ, & vt dotibus in tuto collocatis ad substinendum onera matrimonii deseruiant,non autem conceditur remedium prædictum filiis, vel mulieris hæredibus post eius mortem, in quibus rationem prædictam cessare manifestum est *ita Bartol. communiter receptus in l si costante ff.solut. matrim. nu.62. Iason. num.196.Ripa n.99.* qui dicit opinionem Bartoli ab omnibus approbatam. *Anchar. d.q.22.n.4.5.sequ. Cartar. late decis.56.Palaei.Rubi in c.per vestra notab.6.§.8.nu.4.de donation.inter vir.& vxorem Gratian.discept.427.num.15.& 16.* & ita de facto obtinui in anno 1613. in Tribunali Sancti Officii Sanctissime Inquisitionis pro D. Daniele de Iannatio donatario Philippi de Orofina contra Aloysium Aties Giardino, & eadem ratione nec in mulieris cessionarium dictum priuilegium transire dixit *Bald. in l. vnica nu.7.vers.modo ego quæro, & ibi Salicet.n.3.C.de priuil. dotis.Sur. consil.269.nu.12.Gratian.discep.427. num.16.* ex eo quod hoc est merum priuilegium mulieris,& dos restituenda deputata est oneribus matrimonii ideoque mulieris personæ Cohæret, secus autem in ipse dotem repetendi soluto matrimonio ; quæ a muliere cedi potest, & Baldi opinionem alii comptobant relati per *Castiagnam de beneficio deducto ne egeat q.1.n.113.* quidquid, & alii, & etiā ipsemet *Bald.* tibi contrarius senserint quos affert *Castagna dict. loco n.112.* merito si filio, & matris hæredi idem remedium non competit non transibit in eum instantia, sed morte mulieris extincta remanet.

10 Licet tunc patre † male vtente bonis suis, & aduentitiis filii succurratur filio officio iudicis cū fide iussione, vt suum saluum habeat, vel priuabitur pater administratione bonorum non vsufructu & quando. *Bart. in l.si costante n.63.per textum in l.Imperator ff. ad Trebellian.l.fin.§. quibus Cod.de sent.passis. l.fin.ff. vt legat.nomi. caue.Bald.in l.2.nu. 3.C.si quid in fraud. patron.per text.in l.fin.§. mino-*

res

res C. de senten. pass. Singnorol. consil. 135. *Pinell. in l.* 1. *C. de bon. matern. n.* 33. *seq.* 75. *& sequ. Soccin. regul.* 288. *fallen.* 1. *Astan. Clemen. de patri. potest. effect.* 16. *Ant. Trigon. singul* 30. *Cartar. decis.* 56. *nu.* 4. *Peregr. de fideicomm. art.* 40. *nu.* 15. *Roger. consil.* 19. *Moroci. consil.* 18. *num.* 29. *Laderch. Imola consil.* 85. *Molina de primogen. lib.* 1. *cap.* 16. *Mugnos de Escobar. de ratiocin. cap.* 6. *num.* 3. 4. 5. *sequent. Cardin. Tusch. concl.* 762. *n.* 16. *litt. D. Muta decis.* 23. *n.* 13. *Gomes in l. Tauri* 14. *n.* 15. *Boeri. decisio.* 61. *num.* 14. *sequent. Baeza tract. de decim. tutel. cap.* 4. *num.* 8. *& cap.* 13. *nu.* 8. *Barbosa in l. si costante in princip. n.* 15. *ff. solut. matr. Fontanel. de pact. dotal. claus.* 4. *gl.* 22. *n.* 26. *& claus.* 7. *glo.* 2. *p.* 3. *n.* 76. *vol.* 2. *Pasqualis de patri. potesta p.* 1. *cap.* 2. *nu.* 93. *Surd. dec.* 279. *n.* 5.

Limita principalem conclusionem non proce-
11 dere in criminalibus † vbi fuerit processum per accusationem a defuncto, quia tunc hæredes nõ possunt prosequi instantiam cæptam a defuncto, nisi ipsi hæredes de nouo accusauerint vti cõsanguinei suam propriam prosequentes iniuriam, quando quidem mortuo accusatore nomen rei aboletur, & accusatio ad hæredes non transit nisi fuerit per inquisitionem processum. *Natta consil.* 219. *n.* 1. *Mastrill. de indult. c.* 24. *n.* 82.

12 Similiter instantia † causæ feudalis, vel maioratus incepta cum defuncto an transeat in hæredem defuncti in allodialibus, vel in agnatum, vel primogenitum in feudo successurum ex forma inuestiture, vel successore maioratus vide *Vincen. de Franc. decis.* 593. *per tot. lib* 4. & faciunt dicta *per Menoch. cons* 904. *num.* 73. *sequent. lib.* 10. *Rouit. cons.* 82. *per tot.* & pro diuersa opinione remitto *ad Bald. cons.* 217. *incipien. ego puto vol.* 3. *Socin. Iun. cons.* 34. *num.* 13. *lib.* 3. *Velanzuol. cons.* 60. *n.* 19. *Freza de sub feud. libr.* 2. *in constitutione Diuæ memoriæ fol.* 114. *seq. limi.* 18. *n.* 48. cum aliud feudum aliud instantiam super feudo esse dicat, & quod sit allodialis. *& num.* 53. vbi sentit successorem in feudo seu maioratu, hærede in allodialibus consentiente, vel eidem litis expensis solutis instantiam, & causam prosequi posse.

Et quod transeat in feudi successorẽ post multos addendo ad *cons. Flaminij Palmula olim aduocati magni nominis cons.* 11. *ad n.* 14. *dixit Luna in suis selectis diuersorum* vbi testatur fuisse decisum in causa Ciminne, & in causa Verbum cauli, & anno 1583. 17. Febr. fuit decisum pro D. Gaspare Fardella Barone S. Laurentij contra D. Ioann. de Luna, & Peralta Ducem Bisbone in causa Castri ad Mare de gulfo in M.R.C. & de anno 1632. In M.C. pro Illust. Principe Valguarnere contra Illust. Marchionẽ Agliastri, & Consortes me patrocinante, & comprobatur ex dictis infra *nu.* 20. 21. 22. *&* 23. *& n.* 31. *ver. transit tamen, & n.* 33. *&* 35.

Cæterum instantia cum defuncto inchoata in
13 hærede non transit quando † actoris persona est aliquo modo annichilata, ita vt representari non posset, nam, & si tunc in eius bonis succedi possit instantia, & iudicium ab eo inchoatio non transit in eius hæredem, & vniuersalem iurium successorem. *Bald. in l. si constante §. fin. ff. solut. matrim. & ibidem Angel. Comen. nu.* 6. *Imola in l. si hominem ff. de fideiuss. Abbas in c. quia col. pen. circa medium de iud. Menoch. cons.* 550. *n.* 8. *lib.* 6.

14 Nec instantia compromissi † a defuncto initi, & incæpti in hæredes transit *Bar. Bald. Albe. in leg. diē proferre ff. de recep. arbit. Innoc. in c. ex part. Abbas. in c. fin. de arbitr. Asini. in praxi* §. 2. *c.* 12. *n.* 15.

Declaratur tamen principalis regula in hære-
15 de † diuersi fori, qui non teneretur tunc comparere in foro defuncti nisi ibi reperiatur, *vt ex Bart. & Lucas de Penna testatur decisum Vincen. de Anna alleg.* 59. *n.* 10. 11.

Pariter, & si huiusmodi transferatur instantia
16 in hæredem † saluo tamen priuilegio hæredis ex persona propria competenti intelligitur, vt si talis persona sit, quæ in casu condemnationis non teneatur, nisi in quantum facere posset, & deducto ne egeat *Peregr. de fideicommiss. art.* 53. *nu.* 22. licet enim instantia, vel iudicium quandoque trãseat de vna persona in aliam, tamen transit cum alteratione qualitatis, quia aliter contingit condemnationem fieri contra eum, ad quem iudiciũ transit: aliter contra eum contra quem iudiciũ inchoatum est *leg. tam ex contractibus ff. de iudic. vbi notant Bart. & communiter DD. Angel. num.* 4. *Castrens. nu.* 5. 6. vbi quod instantia iudicii inchoata contra filium, qui tenetur insolidum ex proprio contractu, vel delicto transiens eo mortuo in patrem tantum tenebitur pater de peculio filij, & de eo quod in rem patris versum est de bonis filij non insolidum sicut filius ipse tenebatur *Abbas in c. quia n.* 2. *de iudic.*

Et ne dum continuari instantiam cæptam cum defuncto in hæredem, sed etiam in fideicommis-
17 sarium † vniuersalem dicunt, Nam cum vniuersalis fideicommissarius in iuribus omnibus hæreditariis actiuis, & passiuis quoque succedat, idcirco instantia si cum testatore tamen incępta sit actiuè, & passiuè in eum transire dicendum est. *Bart. in l. si eum hominem ff. de fideiussor. & est communis traditio Angeli, & Alexandri in l. cum hæreditas ff. ad Trebellian. l.* 1. *ff. ad Senatum Consul. Trebellian.* vbi *Bart.* eam adducit rationem, quod cũ instantia sit quid hæreditarium, ille quasi contractus, qui litis contestatione initur, quod in hæredem transit *l. si eum hominem vbi notat Bart. ff. de fideiussor.* inde post modum ex hærede restituente in fideicommissarium transire, idem sequitur. *Alexand. in l.* 1. *n.* 2. *& in leg. cum hæreditas n.* 2. *ff. ad Trebellian Paul. de Castr. in d. l.* 1. *nu.* 1. *versic. alij exponunt, & in l. si patroni §. actiones n.* 4. *ff. ad Trebellian. Angel. in l. Lutius* 78. *§. rogatus num.* 1. *ff. ad Trebellian. Soccin. Iun. consil.* 34. *lib.* 3. *Vincent. de Anna allega.* 14. *per tot. Peregr. de fideicomm. art.* 53. *nu.* 19. *Asini. in praxi §.* 2. *c.* 13. *nu.* 8. 9. 10. *Castill. decis.* 24. *n.* 17. *Intrigliol. singul.* 98. *num.* 2. *lib.* 2. *Carpan. super statu. Mediolan. c.* 21. *n.* 48. *vol.* 1.

Si vero instantia non cum defuncto testatore,
18 sed † cum hærede grauato cæpta sit licet occasione fideicommissi tunc in fideicommissarium vniuersalem eam non transire sine cessione, nec restitutionem fideicommissario prodesse, quo ad effectum prædictum, ratione, quia instantia incępta cum hętede grauato hæreditaria non est; cum a principio non fuerit in testatoris hæreditate reperta sed propria ipsius hæredis, & dicitur eius

actus,

actus, & industria, ac ideò ad fideicommissarium citra cessionem eam non spectare, & ex Trebelliano Senatu Consulto transferri non posse, nec fideicommissarius eam prosequitur, dicit. *Bart. in dictis locis, & in dicta l. Lucius §. rogatus per illum textum ff. ad Trebellia. vbi sic quoque notarunt Angel. Imola, & Paul. de Castro, Socein. in l. 1. nu. 2. & Paul. de Castro n. 2. ff. ad Trebellian. Alex. nu. 2. & in l. eum hæreditas nu. 2 ff. eod. Angel. in leg. tam ex contractibus n. 3. ff. de indic. Maranta de ordine iudicior p. 5. in princip. num. 12. Cardin. Tusch. concl. 210. n. 3. litt. I. Intrigliol. singul. 98. nu. 2 lib. 3. Velanzuola Velasquez consil. 60. nu. 41. Afin. in prax. dicto cap. 13. n. 11. 12. 13. Peregr. de fideicommiss. d. art 53 n. 19.* vbi licet *ex Bartolo in dicto. §. rogatus* dicat, id in iudicio personali procedere, sed in reali sequuta restitutione instantiam cum herede grauato inceptam in fideicommissarium, cui res, & hæreditas restituta fuerit transire: tamen hoc dictum dubium ei videri fatetur, ex ratione prædicta, quia instantia hæredis est eius actus, & industria, & non hæreditaria, quare concludit ad fideicommissarium citra cessionem non spectare, ex dictis iuribus, visum est tamen *Peregrino* contrariam opinionem, quod transeat in fideicommissarium instantia cum grauato cepta in passiuis sustineri posse, vt dicit sic sensisse *Bartolum.*

In aliis quoque successoribus vniuersalibus: licet non hæredibus actiuè, & passiuè transire instātiam videmus *l. tam ex contractibus ff. de iud. c. Fabr. de Anna cons. 108. num. 29. 31. lib. 2. & dixi in-*
19 *fra nu. 31. ver. transit.* vt in patre † successore filij in peculio, in quem transit instantia cum filio cepta *per text. in dicta l. tam ex contractibus ff. de ind. vbi Bartol. Angel. & alij* pater enim in peculio vniuersaliter succedit filio iure patrio idest iure peculij non tanquam hæres, sed tanquam pater, *vt in l. 2. ff. de castrensi peculio* satis enim interest inter hæredem, & vniuersalem successorem, vt dicimus de fisco, qui, & si vniuersalis successor sit non tamen est hæres propriè, vt notatur *in l. inter eos in fine de fideiussor. Paul. de Castro in d. l. tam ex contractibus n. 3. & nu. 4.* intelligit isto casu in patrem instantiam transire lite tamen contestata cū filio, & non ante; licet; secus sit in hærede, in quē transit instantia etiam lite non contestata, vt dicunt DD. omnes supra citati, & colligitur *ex leg. defunctus ff. de procurator,* & latius infra dicam *Afini. in praxi. §. 2. c. 13. nu. 3. 4. sequent. Peregr. de fideicomm. art. 53. n. 18. 20. & consil. 8. n. 58. libro 1. Barbosa in leg. si costante §. final. ff. solut. matrimon. num. 21. Franciscus Caldas de Pereira libr. 1. quæst. forens. q. 23. n. 82.*

20 Eodem modo instantia litis cæpta † cum patre transit in filium tanquam filium; licet non sit patris hæres in ijs, quæ sibi cōpetunt vti filio *Paul. de Castro in dicta l. tam ex contractibus num. 8. alleg. text. in l. si operarum indicio ff. de oper. libertor.* idē dicit *in l. si eum hominem num. 2. 3. ff. de fideiussor.* quod si pater fundum pro se, & filio recipit, hicque de eo mouet instantia ipsa transit in filium, & si non sit patris hæres, idem instantis litis super nobilitate, quæ filio vti filio competit. *Abbas in c. quia nu. 11. ver. primus sit de iudic. ibidem Decius n. 5. 6. Rodriq. Suarez allegat. 27. num. 1. Peregr. de fideicommiss. art. 53. nu. 20. 26. Afini. in praxi. §. 2. c. 13. num. 1. 2. Menoch. consil. 904. num. 75. 76. lib. 10. Otalor. in tract. de Nobilitat. Hispan. in 2. parte 3. p. principalis cap. 6. num. 5. Velanzuola Velasqu. cons. 60. num. 70. Barbosa in l. si costante §. final. ff. solut. matrimon. num. 23. Barzius decis. 36. per tot. Aluar. Velasc. decis. 160. num. 6. Garzias de nobilita. gloss. 40. nu. 10. fol. 360. Camillus. Gypsius in decis. rotæ Bononiens. 26. nu. 25. Cornazan. decis. 145. nu. 5. Franciscus Caldas de Pereira lib. 1. quæst. forens. seu recept. sententiar. q. 23. n. 82. Noalis de transmission. cap. 55. num. 4. Carpan. super Statut. Mediolan. cap. 21. num. 43. lib. 1.* Idem dicendum erit in instantia cæpta per patrem pro dote aduentitia filiæ repetenda, vt transeat in filiam; licet non hæredem. *Bald. Nouell. de dote p. 9. priuil. 10. nu. 1. Campeg. de dote p. 1. quæst. 80. nu. 1. versic. 9. in fine Intrigliol. singul. 89. num. 161. lib. 3.*

21 Sic instantiam super Maioratu † cæptam cum defuncto transire in successorem in maioratu dicimus, cū maioratus bona ex necessitate institutionis pertineant ad sequentem successorem. *Bart. & Paul. de Castro in l. si eum hominem in vlt. quæst. ff. de fideiuss. Soccin. Iun. cons. 34. nu. 13. lib. 3. Peregrin. de fideicomm. art. 53. n. 19. Molin. de primog. lib. 4. cap. 8. nu. 6. Intrigliol. de substitut. centur. 3. q. 73. num. 129. 130. qui allegat. Molin. d. loco Aluar. Velasc. decis. 160. nu. 1. & per tot.* qui testatur non semel in Senatu lusitano decisum, & de quotidiana praxi illius Regni *Suarez allegat. 27. num. 2. Barbosa in l. si costante §. fin. num. 23. versiculo, & simili ratione Franciscus Caldas de Pereira. lib. 1. q. 2. forens. seu receptar. sententiar. q. 23. n. 81. in fine Rouit. consil. 82. per tot. vsuri. de substitution. q. 620. Thorus in compendio decis. Neapol. to. 2. ver. instantia in feudalibus & faciunt quæ dixi supra num. 12.* licet cōtrariam opinionem, quod instantia cæpta cum defuncto non transeat in successorem in maioratu; cum maioratus non descendat iure hæreditario, sed iure sanguinis, & ex prouisione prædecessorū & non venit successor repræsentando grauatum, sed primum testatorem, tutati sint. *Suarez consil. 10. num. 13. versic. cum ergo dicens Bald. consil. 217. incipien. ego puto, quod ab iniusta sententia Regis frācorum col. 2. n. 3. circa finem vol. 3.* vbi dicit, quod quędam sunt, quæ descendunt in posteros nostros ex virtute, quam trahunt ex lumbis nostris circūscripto hæreditarium facultatum iure, & in instātia iudicij harum rerum non succedit hæres, quia non videtur contractum cum filio, qui venit ex alio capite, vt in vsufructu, & dignitatibus, quędam succedunt tanquam in hæredes, & in eis trāsit instantia *Velanzuola Velasquez cons. 60. a n. 29. cum plur. seq. & num 61. sequen. & nu. 70.* vbi dicit, quod hæc opinio est certior, & securior, & saltem dicit opinionem *Molinæ* procedere, quando prædecessor, cum quo fuit cæpta instantia non se bene habuit in adducendis defensionibus, quas habebat, & sentit *Aluarus Velasqu. decis. 160. n. 1.* qui vere sentit hanc veriorem de iure, licet quotidiana praxis Senatus lusitani sæpius contrarium decidat, cui ego assentior tanquam veriori, maximè ex dictis supra de successore in feudo n. 12.

In

In beneficialibus quoque instantiam cæptam
22 cum beneficiato, vel prælato † transire in succes-
sorem in beneficio determinauit. *Rota Romana in nouis, vt lite pendente decis.10. alias decis.411. Gomes.in regula de annali q.61.nu.4.c.final. vt lite penden.in 6.Clement. 1.eod.tit. Peregr de fideicommiss. ar.53.n.25.vers.& in beneficialibus Caslill.dec.185. nu.* 4. qui loquitur in Commendatore Sacræ Religionis Hierolsolomytanæ.

23 Idem si sub quouis dignitatis † nomine iudicium inchoaretur cum aliquo, vel nomine administrationis beneficii, vel officij, & non ex proprio, & particulari iure illius: tunc ad successorem in dignitate administratione beneficio, vel officio actiuè, & passiuè transibit instantia *cap. dilecti de foro competenti Abbas, & Deci.nu.8. in cap. quia v. de iudic. num. 11. ver. tertius casus* vbi concordantes adducit *Peregrin.de fideicomm.art.53.n. 28. Asini.in praxi §.2.c.13.nu.14.15. & sequ. Gratian.disceptat.736.n.18.lib.4. Rota Romana in antiquis decis.1. vt lite pendente. Frezia de sub feud. lib. 2. limita.18.ad constitutionem diuæ memoriæ num.53.ver. licet Piguera decis.218.nu.4. vers.secundo limitatur. Georg.Cabed.decis.198. Alfons.Moditius in suis dubitationibus lib.2 § Principum placita dubita.193.n.3. fol.222.Carpan.super statu.Mediola.c.21.n.44.vol. 1. Puteus decis.181.lib. 2. Ricci. Collect. 2193.Scipio Rouitus cons.82.n.2. Salgadus de regia protectione p.4.c.8.n.308.309. vol.2.*

Quoque instantia, & iudicium cæptum cũ pro-
24 curatore † transit de procuratore in dominum vtiliter, procuratore mortuo, vel reuocato, non tamen ipso iure, sed per epilogationem actorum vnico verbo faciendam *l. tam ex contractibus vbi Ang.ff.de iud.n.5. Abbas in cap.quia num. 11. de iud. Deci. num. 8. Soccin.in l.1.nu.2.ff.ad Trebellia. Bald. in l. in causa §.si ex parte num.4.ff. de procurator. Costa de facti scien. & ignoran.centur.2. distin.24.n.4. Mouter. decis.43.num.16. Asini in praxi §.2.capit. 13.nu.17.18.24.25.26.28. sequent.* vbi etiam aliquando è conuerso dicit transire de domino in procuratorem.

25 Item instantia cæpta cum fisco † post confiscationem, & incorporationem bonorum transit in reum agratiatum, & restitutum etiam ad bona *Paris.cons.108.n.2. lib.1. Peregrin. de fideicommiss. art.53.n. 23.in fine.*

Sic quoque instantia cæpta cum violento pos-
26 sessore † vel occupatore aduersus intrusum continuari, & transire post illius obitum in successorẽ remissiuè dixit *Peregr de fideicomm.art.53.n.27.*

27 Inuiduam, pupillum, † Virginem aut aliã miserabilem personam hæredem transit instantia cũ defuncto cæpta, qui nõ possunt forum Principis, & Magnæ Regiæ Curiæ declinare iusta priuilegiũ *l. vnice C. quando imperat inter pupill. & viduam,* sed tenentur iudicium perficere vbi a defuncto cæptũ fuit tam actiuè, quam passiuè, licet tales sint, qui habeant priuilegium prædictum in corporis iuris clausum. *Vinc.de Franch. decis.364. Carauita ritu 234. Vincen. de Anna singular. 132. Marchesan. de commission.par.2. de commission. auoca.caus. cap.4. & cap.2. num.39.fol.478. & num.44. fol.481. in secunda impressione. Seaccia de appellation.lib.3.cap. Ant. de Amat.P. II.*

2.q.7.num.133.fol.116. Muta super consuetud. Panor. cap.3. num.45. Aluar. Velasc. decis.136 Nouarius in praxi electionis fori quæst.20. sectio.2. Ricci. collectan.2309.

28 Quod in venditorem † vel dominum auctorem laudatum, vel tertium pro suo interesse, qui venit ad iudicium illud in se suscipiendo de voluntate emptoris continuetur, & transeat instantia cæpta cum principali, vel emptore emphyteuta aut simili dixit *Anton. de Butrio.cons.44.nu.1. vers.pono pro fundamento vbi Apostilla citat.Corn cons.255.li. 3.Dec.cons.74.Cardin.Tusch. concl. a 11. litt.I.*

29 Cæterum instantia cæpta † per vsufructuarium eo mortuo transit in proprietarium *Vincent. de Anna allegat.* 14.

30 Idem in actore Monasterium ingrediente, † in quem transit instantia cæpta ab ingresso cum per ingressum transferantur in Monasterium omnia iura *authen. ingressi. C. de Sacrosanct. Eccles.* & Monasterium sequitur forum rei *cap. cum sit generale de foro competenti,* sed passiua instantia contra ingressum incæpta in Monasterium non transit, quia bona ingressi ad Monasterium spectant, veluti vniuersalem bonorum successorem non vt hæredem ingressi, & personæ ecclesiasticæ in ijs, in quibus partes rei substinent proprios ecclesiasticos habent iudices nec in laicos consentire permittuntur, *Bald.in c.in præsentia n.9. de probatio. & in l.1.C.si penden.appellat. Butri. in c. quia Gl.nu. 12.circa finem de iudic. Couarru.pract. q.c.9. num.3. ad fin. Peregr. de fideicommiss.artic.53 nu.20.Surd. consil.222.n.4.lib.2. Barbosa in l.si costante §.fi.n.26. versic.& pari ratione ff.solut. matrim.*

Limitatur nodo principaliter firmata con-
31 clusio, vt in singularem successorem † tam actoris, quam rei in re petita aut actione, de qua contenditur non transeat instantia nisi cedatur *Angel. in leg. tam ex contractibus num. 2.ff. de iud. Bar. in leg. si eum hominem prope finem ff. de fideiussor. pract. Papiens. in forma libelli in forma exequutionis sententiæ definitiuè in principio num.28. Peregrin.de fideicomm. artic. 53. num.24. 25.* vbi in singulari successore in instantia, & iudicio reali adducit pro & contra, & relinquit cogitandũ. *Carpan.ad statu. Mediolan. cap. 21. numer. 49. Costa de facti scientia, & ignorantia centur. 2.distinct.74.num.4. Asini. in praxi§.2.cap.13.num.36. Cardin. Tusch. conclus.210.littera I. num.4. Apoute cons.67. libr. 1.Menoc.cons.1098.num.34.lib.11. Andr.Georg.allegat.33.num.26.sequen Velanzuol. cons.60.nu. 42. Barbosa in l.si costante §.fin. num.3.ff.solut. matrimo. Aluar.Velasc.decis.160.n.3.* Transit tamen in vniuersalem successorem licet non sit hæres, & si succedat titulo particulari *Socin. in cap.venerabilis de iudicijs Peregrin. de fideicommiss. art.53.numer.17. 20. Sessa decis.54. sub num.2. Fabi. de Anna. consil. 108.num.19.lib.2. Rouit. consil. 81. num.9 Suarez allega.27.nu.1.* posset dari exemplum in successore in feudo, qui dicitur successor vniuersalis, & regula de successore singulari non habet locum in feudi successore ex *Bald.cons.202.num.2.circa medium ver.amplius libr.2.Capi.decis.20 nu.29. Rouit. consil.82.num.7.8.Franc.decis. 1.nu.42.Lanar. consil.80.num.14. & dixi supra numer.19.* sublimita

20.21.*Gratian.disceptation.*351.*num.*17 *Molina de contract.disputation.*472.*num.*5.6. *Treutac.nq. variarum resolution.libr.*3.*titul.de iure emphiteot. resolut.* 3.*a num.*9.*& sequen.Bertazol.consi.* 114. *num.* 6. 7.
75 *in ciuilibus* Pro vti etiam † in feudalibus ratione subiectè materiæ idem verbum hæres pro descendentibus, & hærede sanguinis, & non pro quocumque herede etiam extraneo accipitur *late elaras §. feadum quaest.* 83. *versic. sed quid si feadam Peregrin. consi.*30.*num.*1.*libr.*1.*Cumia in præud.ad extrauagant.si aliquem numer.*269.*& in verbo antiquis num.*331.*à Ponte consi.*34.*a nam.*4.*& consi.*52. *nam.*7.*Cannett.in extrauagaut.volentes fol.* 45. *nu.* 2. *Petr.de Gregor.de concessiou. feud.par.*3.*quaest.*3. *nu.*8.1 *&c.& latius par.* 4.*quaest.*15.*Caldas Pereira de iure emphiteotico libr.*2.*quaest.*22.*num.*25.*& quaest.* 23.4 *num.* 1.*ad num.*24.*Hoaded.consi.* 19. *n.* 20.*l.*1. *Molin.de contractib.disputation.*472.*num.*6.*Velasc. de iure emphiteot. quaest.*44. *nam.* 12. Idemque in-
76 telligunt † illud verbum hæres in emphyteusi Ecclesiæ, vt capiatur secūdum subiectam materiam de descendente; scilicet procedere, nisi emphiteusis ecclesiastica fuerit seruaris sollemnitatibus in alienatiōne bonorum ecclesiæ requisitis concessa, quia tunc transit ad quoscumque extraneos *Decian.consi.*171 *num.*1.*Soccin.consi.* 266. *num.* 33. *libr.*2.*Parij.consi.*84.*num.*4.*& consi.*85.*num.*17.*lib.* 4. *Bero.consi* 102.*num.*2.3.*& sequen.lib.* 1. *Roland. consi.*96.*n.*17.29.*& seq.lib.*1.*Crauetta consi.*251.*a.*3. *in fine.Mantica de tacitis,& ambiguis conuentiou.li.* 22.*tit.*19.*num.*16.*Afflict.dec.*100.*& decis.*386.*nu.* 9.*Magon.decis.*12.*in Lucens.*117.*in flortutiu. Ricci. Collectan.*2148.*Clarus in §. emphiteusis quaest.* 28. *versic.& in specie per tot.Trentacin. variar. resolut. lib.*3.*tit.de iure emphiteotic. resolut.* 3. *sub num.*4. *versic.prima est,& num.*10.*Cardinal. Seraphin. decis.*868.*num.*3.vbi plures concordantes affert additio, *& coram Bubalo testatar in Rota decisum Camill.Borrell.in summa decision.titul.*33.*nu.* 14.18. 19.*Raudens.variar.resolution.lib.*1.*cap.*14. *nu.* 49. *& capit.*16.*num.*31.*&* 50.*Franch.decis.*235.*num.* 3.2.*Marta voto* 206.*num.*3.*Torus in compendio decision.verbo emphyteusis cōcessa.Vitui opin.*248. *verbo emphit. Ricci decis.* 124.*p.*1.*Becci consi.*3.*a.*27.& in ea tūc proceditur per easdē regulas per quas in
77 emphiteusis priuata, vel cum † huiusmodi forma seruata est nempe pro se hæredibus, & successoribus, quod etiam ad hæredes extraneos transeat adhoc, vt illud verbum successoribus aliquid operetur vltra verbum hæredibus *Salicet.in l.* 2. *q.*20. *C.de iare emphyteot.Soccin.consi.*266. *num.*36.*& sequent.libr.*2.*Paris.cōs.*84.*n.*5.6.*lib.*4.*Cephal.consi.*9. *numer.*13.*& sequent. Alexandr. consi.*193. *nam.*4. *lib.*3.*Curt. Ian. consi.*4. *num.*9.*Ancharan.Ian.q.*13. *num.*9.*lib.*1.Contrarium verius sequuti sunt *Dec. consi.* 171. *Soccinum increpans. Roland. consil.* 96. *num.*5.*& sequent. lib.*1.*Bero.consi.*102.*à nam.* 1. 14. *& sequent.lib.*1. *Caldas Pereira de iure emphiteotico lib.*2. *quaest.* 23.*n.*52.53. *Mantica de tacitis, & ambiguis conuentiou.libr.*22.*titul.*19.*numer.*20.*Magon. decis.*12.*numer.*11.12. *&* 15.16.*in Lucens.Cephal.*
78 *consil.*400.*num.*8.simpliciter † tamen id falsum esse dixit *Velasc. dicta quaest.* 44. *nu.* 11. & quod receptior opinio est, quod in suprascripta specie exigatur vt filius qui vult ad emphiteusim etiam ecclesiasticam admittit sit hæres ex *Beluisio,Isern. Alex.Rubeo.Crauett. & Couarru. Velascum sequutus est.Caldas Pereira de iure emphit.lib.*2.*quaest.*22.
79 *sub nu.*24.26.Si vero † emphyteusis secularis sub ea forma concessa sit tunc in filios nō poterit talis emphiteusis fieri inter viuos translatio tamquā in comprehensos sed tātum seruata forma *dict. l. fin.C. de iure emphyteot.*& procul dubio dicitur hæreditaria emphiteusis ita vt nisi post mortem, & hæreditario titulo non transferatur,& hęres dicitur in inuestitura,compræhensum,& verbum hæredibus absolute pro latum in rebus sui natura transitoriis ad extraneos comprehendit omnes hęredes indistinctè tam suos,quam extraneos, & tam ex testamento,quam ab intestato *Soccin. Iunior. consil.* 58. *num.*8. *libr.* 2. *Clarus in §. emphyteusis quae.*28.*versicul. tertius est casus.Bursat. consil.* 92.*sub numer.*31.*Bero consil.*102. *numer.* 13.*libr.* 1.*Caldas Pereira de iure emphiteotico lib.*2.*quaestiou.* 23. *numer.*13.*quaest.*22.*numer.*11.*& sequen. & num.*24.*Couar.lib.*2.*variar. resolution.cap.*18.*columa.*4.*in princip. versic. Idem omnino dicendum Velasc.de iure emphiteot. quaestion.* 43. *numer.* 1. *in fine.Gratian. disceptation.*451.*num.* 16. *& est textum in lege sciendum, & in lege hæredes ff. de verbor. signification. Canneti. in extrauagant. volentes fol.* 45. *numer. primo* & sic post mortem vt verificetur dictio seu verbum hæredibus *Milanens. decision.* 1. *numer.* 160. *libr. primo Aluar. Velasc. de iure emphiteotic. quaestiou.* 44. *numer.*
80 12.Item verùm † illud successoribus debet intelligi de successore vniuersali nō de singulari *Alex. in leg. quedam §. nihil ff. de edendo n.*2.*Cornei.consil.* 278. *libr.* 2. *Iason. consil.* 89. *columu.* 3. *verbo quinto beuefacit libr.* 3. *Roland. consil.* 53. *num.* 98. *libr.* 3. *Caualcan. decision.* 41.*numer.* 6.*part.* 3. *Barbos.in leg. quia tale* 14.*numer.* 21. *ff. soluto matrimon. Gratian. disceptation.* 372. *numer.* 13. *& disceptation.*451. *num.*20.*volum.*2. *Caldas Pereira de iare emphiteot.libr.* 2. *quaestion.* 22. *numer.* 12. *Bellamer.consi.*25.*in* 2.*dubio .Alexandr. consilio* 193.*in princip. lib.*2.*Cardinal. Zabarel. conclusion,* 77.*litter. H.n.* 2. 12. 13.*Imol. in leg. quod dicitur numer.* 14.*ff.de verborum obligation.* vnde neque hæredem particularem sub hac formula esse compræhensum *testatur Imol. in cap. potuit locati Milanens. dicta decision.* 1.*num.*160.*libr. primo.* Et
81 licet † passim in hoc videamus contrarium seruari, vt transeat etiam in singularem successorem si quidem dispositō de hæredibus, & successoribus loquens etiam de singulari capiatur cum abundet verbum successor. *Alexandr. consil.*193. *in principio lib.*2. *Purpurati in addictiou. ad Iason. in leg.quaedam §.nihil interest in versicul.camularentur ff. de edend Curt. Senior.consi.* 40. *columu.*9.*Curtius Iunior consil.*4.*in fine.Soccin consil.*257.*in fine consi.*266.*numer.*37.*libr* 2.*Bero.consil.*65. *num.* 55. *lib.* 1. *Decian.consil.* 286. *versic. sexto* , *& vltimo*
82 *Alciat. consil.* 216. *per totum.* illud † tamen sic seruata forma *lege final. Cod. de iure emphiteotico* eum absone alias intelligeretur ab initio domino omnibus in futurum quoquomodo emphiteusim acquirentibus assensum prestitisse,

nec

nec vnquam quasi consensui, & laudimii solutioni locus esset.

83 Dicuntur etiam † in inuestitura, & concessione comprehensi vxor, & filii si maritus nomine sociali contracto matrimonio latinorum more iuxta nostræ Consuetudinis institutum emphyteusim exquisierit quare permissu est inter eos emphiteusis distrahi laudimio non soluto, nec consensu Domini requisito iuxta superius firmatas conclusiones.

SVMMARIVM.

1 *Restitutiones post aperta puncta, & conclusum in causa non conceduntur maioribus nisi tantum personis de iure restituibilibus in causis ciuilibus.*
2 *Ampliá etiam in criminalibus.*
3 *Punta aperire nil aliud est, quam processum reassumere, & recitare ampliatum.* 11.
4 *Restitutiones post aperta punta in summarijs non concedantur personis non restituibilibus, & maioribus.* 7. 19.
5 *Rubrica declarat, & nigrum interpetratur.*
6 *In causis summarijs iuxta formam pragmaticæ, in quibus de plano proceditur sollemnitates non requiruntur, quæ in ordinarijs.*
8 *Restitutiones extraordinariæ personis non restituibilibus conceduntur ex aliqua iuxta causa dierum sex pro qualibet.*
9 *Ratio, quæ sit cur per Ritum post aperta puncta denegetur restitutio maioribus, & personis non restituibilibus.* 10.
10 *Motiua Iudicis sunt pars sententiæ eamque declarant.*
12 *Restitutiones extraordinariæ competunt ante conclusum in causa, & non post.*
Limita nisi sit persona de iure restituibilis, quæ tamquam ipsa ex conclusione restituitur post conclusum, & causa disconcluditur. n. 13.
14 *In restitutionibus probatorys concedendis omne arbitrium sublatum est Iudicibus, & Ritus debet seruari ex nouissima Pragmatica Excellentissimi Comitis Castri.*
15 *Rubrica non attenditur, sed nigrum, quando nigrum est generalius rubeo.*
16 *Causa feudalis semper est ordinaria.*
17 *Restitutio in integrum competit maiori causa incepta cum eo minore.*
18 *Concludere in causa dicitur ea pars, quæ permittit, quod Iudex punta aperiat, & non præsentauerit restitutiones, & capitula antequam primus Iudex visor processus eum reassumat, & motiua aperiat.*

ARGVMENTVM.

Maioribus, & personis non restituibilibus an concedantur restitutiones post aperta puntá in Summarijs ad intellectum capitulorum Ritus 137. & 172.

RESOLVTIO. LXXXV.

1 Antūmodo restituibilibus† personis de iure post apertionem punctorum, vel conclusum in causa in ciuilibus causis restitutorius terminus indulgetur, maioribus vero, & de iure non restituibilibus penitus denegatur, *Ex Rit. Santione* 172. *vel* 77. vbi notanda sunt verba precisa ipsa ibi. *Nisi tantū vbi Cumia, & Muta & prius super Rit.* 39. *seu* 134. *vbi Cumia in* 6. 7. *notab. n.* 43. 53. *& seq. vbi latius Muta ibi p.* 3. *&* 4. *num.* 16. *&* 29. *Iorland. de sindicat. c.* 14. *Cumia eod. tract. cap.* 22 *num.* 8. *Petr. de Greg. de iudic. caus. feudal. q.* 30. *nu.* 8. *& quæst.* 37. *Muta in Consuet. Panorm. c.* 5. *& decis.* 22. *nu.* 10. *Giurb. decis.* 83. *num.* 2.
2 Et † in criminalibus causis *Cumia, & alij super Ritu* 49. *vel* 144. *& in practica Sindicatus cap.* 19. Nihil
3 enim aliud est † punta aperire, quam processum recitare, & reassumere, quod aliter nisi conclusum factum sit, fieri nequit, idemq; est punctorum aperitio, quam causæ conclusio; quia tunc dicitur Iudici de causa liquere, *Felin. in c. insinuante de officio delegati Petr. de Greg. de iudic. caus. feudal. q.* 21. *n.* 2. 3. *vbi Mastrill. in addit. Thes. decis.* 33. *Sola super consuet. Saband. tit. de conclus. in causa Glos.* 1. *p.* 2. *n.* 13. *Muta super consuet. Panor. c.* 5. *n.* 33. *Castill. decis.* 196. *n.* 8. *lib.* 2.

Multoties tamen censuisse Consistorium vidimus huiusmodi restitutiones in summarijs causis iuxta formam pragmaticæ maioribus post punctorum aperitionem, & conclusum concedendas esse: interloquutorias M.R.C. in hoc corrigendo, quasi minus ritè per eam iudicatum extiterit, & in causa Baronię Mangiadaini fuit concessa tertia, & quartā restitutio maiori, etiam post aperta puncta ità vt c. *Ritus* 77. *seu* 172. videatur non procedere in causis summarijs iuxta formam pragmaticæ, vnde videtur abolitus in dictis causis, & nō seruatus ille Ritus post quam condita fuit dicta Pragmatica Santio, per quam omnes causæ præter aliquæ fuerunt effectæ Summariæ, Tam ex quo dictū capitulum Ritus 172. reperitur situatum cōtinuatiue sub titulo, & rubrica de modo procedendi in
5 causis ordinarijs, & sic non in summarijs † quæ rubrica nigrum ipsum interpretatur *l. Imperatores de in diem adiection. Glos. in l.* 1. *C. de cap. Ciuit. lib.* 11. *DD. communiter in l.* 1. *ff. si cert. pet. Roman. cons.* 16. *n.* 4. *cons.* 104. *in princ. cons.* 120. *in secundo dubio. Alexand cons.* 70. *lib.* 7. *Soccin. cons.* 30. *n.* 30. *vers. super est ergo, & cons.* 150. *n.* 32. *in princ. Brun. in tract. quod stan. mascul. art.* 8. *quæst.* 20. *Bursat. cons.* 12. *num.* 16. *lib.* 1. *Ojasc. decis.* 20. *num.* 4. *Laderch. cons.* 37. *num.* 3. *Cardin. Tusc. conclus.* 370. *liter. R. lib.* 7. *Honded. consil.* 105. *num.* 89. *& cons.* 110. *n.* 35. *vol.* 1. Quam
6 etiam, quia † in causis summarijs iuxta formam dictæ pragmaticę non seruatur ordo, & sollemnitates; prout in ordinarijs ex clausula implicita de plano, & sola facti veritate inspecta, prędictas obtruncas iudiciarias sollemnitates *Vin. decis.* 235. *n.* 10. 11. *Muta Ritu* 134. *n.* 1. *& super Consuet. Panorm. cap.* 19. *num.* 4.
7 Domini tamen † in M.R.C. contrarium sentiebant in anno 1609. 20. Ianuarii pro Laurentio Ro-

meo contra Vincẽtium Romeo, per quos fuit dictum non admittantur capitula, quia post aperta pũcta fuerat petita restitutio, & capitula probatoria præsentata à maiore restituibili de iure. veritas namq; est, quod indistinctè Ritus in d. c. 172. cũ loquatur generaliter de causis ciuilibus debet intelligi, tã de summarijs, quã de ordinariis causis, etenim per prædictũ Rit. 134. vel 39. sub titulo & rubrica continuatiue de modo procedẽdi in summarijs, & primo in ciuilibus, & pariter indito 171. vel 76. sub dicto titulo, & rubrica de modo pro-
8 cedendi in causis ordinariis prouisum est, † quod personis non restituibilibus ex aliqua causa iuxta extraordinaria concedatur restitutio, seu terminus Iudicis arbitrio. Et quamuis Ritus dictis locis nõ aperiat de qua restitutione sentiat, tamen DD. intelligunt Ritum prædictũ de duobus restitutionibus extraordinariis dictum sex pro qualibet *Iorland. in trac. de Sindic. c. 14.* & bene explicat *Petr. de Greg. de Iudic. caus. feud. q. 30. Cumia, & alij supra* quod ita receptum est, & eum isto intellectu passim transit praxis.

Oportet itaq; intelligere ritum prædictum 172. *seu* 77. quod vtique tanquam statutum vltimum dum disposuerit generaliter, & indistinctè loquendo de causis ciuilibus, quod post aperta puncta restitutiones personis non restituibilibus non concedantur loquatur re omnibus restitutionibus de quibus per omnia capitula præcedentia fit mẽtio in Ritu, cũ & de restitutionibus, & de causis ciuilibus indiffinitè, & generaliter loquatur non vrget particularis ratio cur ita generaliter Ritus prædictus non debeat intelligi, tam in summarijs, quam in ordinarij causis.

Ratio quoque vniformis est cur non posset dari ista differentiãs inter causas ordinarias, & inter causas summarias, ideo, & ius idem debet statui, vt post aperta punta in vtroque casu denegentur restitutiones personis non restituibili-
9 bus, & maioribus, quæ † esse potuit, ne ille maior excogitata malitia expectet, quod Iudex punta apetiat, vt ex eis Iudicis intentione comperta, & explorata in eius fauorem omittat petere restitutionẽ, & seruet protestationes si autem seeus; cui fraudi credo quod voluit occurrere ritus denegando restitutiones maioribus, & non restituibilibus personis, post punctorum apertionem.
10 Et quidem rectè, cum † Iudicis motiua sint pars sententiæ, eamq; declarent, vt dixit *Boer. dec. 172. nu. 25. Soccin. Iun. cons. 181. num. 89. libr. 2. Florentin. decis. 47. num. 10. decis. 54. num. 1. decis. 133. nu. 16. Alexand. cons. 192. colum. penult. versic. nec prædictis obstat, volum. 6. Caualcan. decis. 18. numer. 15. libr. 1. Barbol. in l. si bis, ad quem ff. de acquir. hæredit. Felin. in cap. inter cæteras colum. 3. de re iudicat. Soccin. cons. 84. col. 3. cons. 102. col. 2. cons. 124. col. 2. vol. 1.* Igitur patet, quam vniformis sit ista ratio in vtraque causa militans, & ordinaria, & summaria, vt scilicet occurratur malitiæ procrastinationis explorata Iudicis intentione motiuata per recitationem, vel apertionem punctorum.

Confert etiam non leuiter secunda ratio ad
11 vtrumque casum; quia vt dixi † aperitio punctorum importat conclusionem, & hoc tam in summariis, quam in ordinariis indistinctè procedit, & in summariis loquuntur *tam Petr. de Gregor. d. quæst. 21.* quam alii supracitati *num. 3.* Et quia per conclusionem in causa cum sit terminus omnium probationum exclusiuus, & post eam non expectatur nisi sola sententia imponiturq; finis testiũ
12 productioni, sequitur † quod quando est iã facta conclusio in causa non potest amplius regulariter post conclusum peti restitutio: quia restitutiones competunt ante conclusũ, & non post; & hoc procedit tam in summariis, quam etiam in ordinariis, quæ regula ne dum de iure fundatur certissima, sed ex forma Ritus *capit. 134. vel 39. sub rubrica de modo procedendi in sumarijs*, vbi titus dat formam, quod prius concedantur restitutiones, & postea fiat conclusum, *& ibi Cumia notat. in 8. notabil. numer. 61. & sequent.* & eodem modo loquitur, & procedit *Ritus 171. vel 76. sub rubrica de modo procedendi in causis ordinarijs*, vbi mandat vltime loco fieri conclusum quare opportet
13 † quod persona restituibilis tamquam lesa ex conclusione, ea rescisa seu causa discõclusa obtineat restitutionem, *vt dixit Cumia post Iserniam, & Marant. d. Ritu 134. seu 39. nu. 62. & Ritu 162. seu 77. num. 5. 20.* vbi sic declarat *Petr. de Greg. de iudic. caus. feudal. q. 30. num. 8. 10a. Aloisio de Settimo in d. Ritu 172. num. 5.*
14 Hodie tamen † tanto magis præmissa procedunt stante nouissima pragmatica Illustrissimi, & Excellentissimi Comitis Castri olim Proregis edita anno 1618. §. 51. qua omne arbitrium sublatum est iudicibus, cum in restitutionibus probatoriis præcipiat ritum seruari ibi *le restitutioni probatorie si diano conforme al Rito, nè in questo il Giudice habbia altro arbitrio.*

Non obstat primo quod capitulum *Ritus 172.* sit situatum, & continuatum sub dicto titulo, & Rubrica de modo procedẽdi in causis ordinariis; ideo; quod eius dispositio non extendi debeat ad
15 summarias causas. Nam de iure † quando nigrum seu textus est generalior rubro, seu titulo standum est nigro, & non attenditur si textus, seu capitulum Ritus aut statutum faciat ad titulum, vel *ne est materiam textus vbi communiter Doctores in l. 1. ff. si cert. petat. & probatur in rubrica ff. solut. matrimonio.* vbi solum agitur de restituenda dote soluto matrimonio; & tamen sub illa rubrica sita est *l. si constante* vbi agitur de restituenda dote constante matrimonio, & sic non congruit rubro *est Glos. notabilis in authent. de incest. & nefar. nuptijs versic. illicitas collation. 3.* vbi licet rubrica solum sit de nuptiis incestis, & nefariis, quia tamen textus generaliter loquitur de nuptiis illicitis, cõprãhendit omnes nuptias illicitas, etiam si nõ sint incestæ, vel nefariæ, *& in specie Cumia in dicta rubrica capituli Rit. 171. vel 76. præsert. nu. 12. & de feudis in cap. si aliquem verbo antiquis num. 292. & Sanchez de matrimon. libr. 7. disputat. 3. num. 3. Trinisan. decis. 56. num. 13. par. 2. Alexand. cons. 225. n. 23. & sequen. versic. non obst at lib. 6. Cardinal. Tusc. conclus. 370. num. 26. & 34. litt. R. vol. 7. Menoch. cons. 822. numer. 15. libr. 9. Camil. de la rata cons. 21. num. 39 40. Mandell cons. 558. numer. 18. Serafin. decis. 811. num. 1. Amatus dec. 105. numer. 67.*

Cephal.

Cephal. consil.5 5. & consil.146.late Euerard.in suis locis argumentor.loco a rubro n.11.

Secundo non resistit decisio in causa Mangiadaimi: quia non potest adaptari obiectum in terminis, in quibus agimus, nempe in summariis iu-
16 xta formam Pragmaticæ, quia † causa illa erat feudalis: ideo erat ordinaria, & non summaria tū ex forma Ritus, tum etiam ex forma Pragmaticæ, per quam licet omnes causæ effectæ sint summa-
17 riæ, excluduntur tamen causæ feudales vltra, † quod causa illa potuit esse incepta cum minore, & persona restituibilis, qui licet effectus fuerit maior, adhuc remansit restituibilis attento iudicij initio, *vt dixit Afflict.decis.210.Sforz. Odd. de restit. in integr.q.57.cum alijs.*

Tertio nec obstat dicere, quod excluditur maior non restituibilis post conclusum a restitutione petenda tantum, quando quoque ipse maior ex parte sua concluderet in causa, quasi a restitutione excluderetur ex propria conclusione, & proprio facto *Giurb. decis.47.nu.10. in fine*, nam respondetur, quod Ritus requirit tantum conclusionem,& non dicit oportere, quod conclusio fiat hinc inde ex vtraque parte; vnde sat est,quod conclusio adsit ex parte vnius tantum, vt alias dixi-
18 mus, fed verius respondetur, † quod satis dicitur concludere ex parte sua, seu conclusioni consentire, & velle, quod concludatur, quando permittit, quod Iudex aperiat puncta quare pars debet venire, præsentare capitula, & restitutiones ante quam Iudex primus visor processus,expediat eius reassumptionem, seu recitationem, & aperitionem punctorum *ex Cumia dicto Ritu 172. vel 67. numero 4.*

Quarto nec est verum, quod indifferenter post pragmaticam Ritus prædictus remanserit quasi correctus in totum, vlla facta differētia inter personas restituibiles, & non restituibiles; quoniam non reperitur talis stilus passim, & indifferenter seruatus; sed differēter, & solum in aliquibus causis, in quibus per Tribunal Consistorii fuerunt reuocatæ interloquutoriæ Magnæ Regiæ Curiæ, quę fuerunt præsentatæ in dicta causa de Romeo, vt constat in decisis; & pariter ante Pragmaticam prædictam ex forma Ritus multę causæ erāt summariæ ex earum natura, & non egebant auxilio ipsius Pragmaticæ, in quibus semper fuit seruata dispositio dicti Ritus 172.

19 Et quamuis deuoluta † causa dictorum de Romeo in Consistorio fuerit reuocata dicta interloquutoria Magnæ Regiæ Curiæ, & fuerit dictum admittantur sub die 19. Maij 1609. moti Domini de Consistorio potius exemplo aliquarum decisionum in simili, quasi ex Consuetudine decidēdi *Glos.in rubr.quæ sit long.consuetud.Rebuff. de consuetu. Gloss.3. n.9.Guid.Pap.consil.171. nu.4.* Tum quia capitula faciebant ad causam ex *Menoch. cons.2.nu.363. Rolan. consil 34.nu.8. lib.3.* Tamen ego cogitandum relinquo de decisione Consistorii salua patrum reuerentia; quia valde vrgent supra ponderata pro decisione Magnæ Regię Curiæ, & differenter vidimus decisum.

SUMMARIUM.

1 *Instantia transit in hæredem actiuè,& passiuè si fuerit incæpta cum defuncto.*

2 *Hæres actoris,in quem transiuit instantia capta cum defuncto non potest eam de nouo incipere, sed tantum inceptam prosequi in statu,quo reperitur tempore mortis.*

3 *Instantia appellationis transit in hæredem sicut, & prima instantia transit.*

4 *Ius quod captum fuerat deduci in iudicium transit in hæredem: licet lis non fuerit contestata per defunctum, & n.68.69.*

5 *Instantia capta a defuncto in eodem statu,& in eisdem terminis cum eodem iure, quo reperitur transit in hæredem.*

6 *Ius in instantia capta cum defuncto non transit in hæredem, quando actio morte actoris, vel rei defuncti perijt.*

7 *Instantia cępta cum defuncto nō transit in hæredem, quando actio per defunctum intentata non competeret eodem modo hæredi, sicut competebat testatori, & n.8.*

8 *Instantia, & iudicium captum ab vxore contra maritum ad dotis restitutionem propter vergentiam ad inopiam non transit in eius hæredem.*

9 *Hæredibus mulieris non competit remedium leg.si constante ff.solut. matrim. contra maritum ad dotis repetitionem propter vergētiam, sed tantum vxori competit.*

10 *Pater qui abutitur aduentitijs filij dissipando priuatur administratione aduentitiorum, & an etiam vsufructu.*

11 *Instantia cum defuncto capta non transit in hæredem in criminalibus, si fuerit processum per accusationē a defuncto propositam, nisi hæredes de nouo accusauerint.*

12 *Instantia causæ feudalis, vel maioratus capta cum defuncto an transeat in hæredem in allodialibus vniuersalem, vel in agnatum successorem feudi, vel maioratus.*

13 *Instantia defuncti non transit in hæredem, quando actoris persona annihilaretur.*

14 *Instantia compromissi cum defuncto cępti non transit in hæredem.*

15 *Hęres diuersi fori non tenetur comparere in foro defuncti nisi ibi reperiatur.*

16 *Hæres in quem transit instantia capta cum defuncto vititur tamē priuilegio competenti ex persona propria, vt puta si talis sit, qui non teneatur nisi in quantum facere possit; non debet insolidum condemnari, licet poterat defunctus.*

Iudicium, licet quandoque transeat de vna persona in aliam: tamen transit cum alteratione qualitatis sub num. 16.

Pater succedens filio in peculio in quem transiuit instantia cum filio capta non potest condemnari insolidum, sed tantum super peculio, vel super eo, quod in rem patris versum est de peculio filij sub n.16.

17 *Instantia capta cum defuncto transit in fideicommissarium vniuersalem: secus si cum grauato cępta sit, quia tunc non transit sine cessione n.18.*

Instantia est quid hæreditarium eius, cum quo capta

ptu est: & dicitur eius actus, & industria sub nu. 17. 18.

19 Instantia cepta cum filio transit in patrem succedentem in peculio.

20 Instantia cepta cum Patre transit in filium, licet non sit patris haeredem in iis, quae sibi competunt uti filio.

Instantia capta cum Patre super feudo recepto pro se, & filio transit in filium, licet non sit patris haeredem sub n. 20.

Instantia capta cum patre super nobilitate transit in filium, licet non sit haeres patris sub n. 20.

Instantia capta per patrem pro dote attinenti in repetenda transit in filium. n. 20.

21 Instantia super Maioratu capta cum defuncto an transeat in successorem in Maioratu.

22 Instantia capta cum beneficiali transit in successorem in beneficio.

23 Instantia capta ab aliquo sub nomine dignitatis administrationis, vel officij transit activè, & passivè in successorem in dignitate administratione, vel officio.

24 Instantia cum procuratore capta transit in dominũ, & econverso.

25 Instantia cum fisco capta post confiscationem, & incorporationem bonorum transit in gratiatum, et restitutum ad bona.

26 Instantia cum violento possessore, vel occupatore capta transit in intrusum.

27 Pupillus, vidua, virgo, vel alia miserabilis persona non potest uti privilegio leg. unica Co. quando inuerat. inter pupill. & viduam quando in eis veluti haeredibus continuatur instantia cum defuncto capta.

28 Instantia capta transit in venditorem, vel auctorem laudatum, vel tertium, qui venit ad defendendum, suscipiendo iudicium.

29 Instantia capta cum usufructuario transit in proprietarium.

30 Instantia capta cum ingresso an activè, & passivè transeat in Monasterium.

31 Instantia non transit in singularem successorem, nisi cedatur.

Transit in universalem successorem, licet non sit haeres, & succedat titulo particulari. n. 31.

Successor in feudo dicitur successor universalis n. 31.

32 Instantia capta transit in filiam, quando actio dotis cum ea consolidatur.

33 Instantia transit in singularem successorem, quando defensionis causa non mutatur.

34 Instantia transit singularem successorem necessarium veluti in creditorem per adiudicationem, & similes, & quis dicatur necessarius successor.

35 Instantia transit in singularem successorem in realibus.

Item transit in realibus in singularem successorem rei, quia transit cum eius vitio litigiosi maxime data scientia successionis. n. 35. 36.

36 Instantia trãsit in singularem successorem, post quam res fuit effecta litigiosa 35.

37 Instãtia ab uno capta transit in alium, si cum eo consolidetur actio.

38 Instantia capta transit in donatarium omnium bonorum iurium, & actionum.

39 Instantia transit in singularem successorem, quando fuerit cessa.

Instantiae ius cedi potest. sub n. 39.

40 Instantia, ut cessa dicatur an requiratur specialis cessio, & ex quibus verbis, vel clausulis censeatur cessa.

41 Iudiciali instantia cessa licet iudicij utilitas transeat in cessionarium iudicium; tamen sequi debet cum ipso cedente.

42 Instantia capta non transit in fiscum sive succedat ex confiscatione sive titulo haereditario.

43 Instantia capta cum defuncto non transit in fiscum succedentem in bonis vacantibus.

44 Instantia causae appellationis transit in fiscum, sicut quando est cessionarius privati.

45 Instantia capta cum actore an transeat in fiscum.

46 Instantia capta cum laico an transeat in haeredem Clericum, vel Ecclesiam.

47 Laici cohaeredes clerici in individuis conveniendi sunt coram Ecclesiastico.

48 Clericus, & laicus simul delinquentes an omnes cognoscantur a iudice Ecclesiastico, vel quilibet sit remittendus foro suo. 50. 51. 52.

49 Iudex laicus potest condigne punire laicos simul cũ Clerico delinquentes, qui ab Ecclesiastico non fuerunt sufficienter puniti.

52 Iudices M. R. C. cum iudicibus diversi fori in Regno uniuntur aliquando de mandatu Illustrissimorum Proregum ad simul terminandum causam, quando plures diversi fori delinquunt, etiam cum Ecclesiastico iudice de voluntate tamen Praelatorum.

53 Laicus si lite pendente efficiatur clericus coram saeculari iudice est iudicium terminandum.

54 Laicus si instantia perempta efficiatur clericus, licet inde per Principem insufficiatur spiritus vitae instantiae iam peremptae, iudicium terminari, & sequi debet coram Ecclesiastico iudice.

55 Instantia capta cum defuncto in feudalibus transit in haeredem clericum.

Clericus, & Ecclesiasticae personae subijciuntur iurisdictioni laicali ratione feudi sub n. 55.

56 Laici subijciuntur iurisdictioni Ecclesiasticae ratione feudi, si Dominus feudi est clericus, vel Ecclesia.

57 Clericus, & Ecclesiastica persona non subijcitur iurisdictioni laici ratione emphiteusis, si eam detineat a Regia Curia.

58 Clericus, vel Ecclesiastica persona ratione feudi non subijcitur Domino feudi, & laicali iurisdictioni, si civiliter, vel criminaliter contra eum ageretur ad privationem feudi, sed cognitio spectat Ecclesiastico.

59 Clericus eatenus ratione feudi subijcitur iudici laico quatenus ageretur ex lege feudi, & non aliter.

60 Instantia cepta cum laico in causa reconventionis transit in clericum haeredem.

Clericus reconvenitur coram laico sub n. 60. Et quid si reconventio non sit dependens a causa conventionis sub n. 60.

Sententia lata cõtra Clericum a iudice laico in causa reconventionis an ab eodem laico possit, exequi contra clericum, vel ab Ecclesiastico, & quid in clerico possessore cum vitio litigiosi, & quando sub n. 60.

61 Instantia cepta super possessorio contra laicum transit in clericum haeredem.

Iudex

Iudex laicus est competens in possessorijs contra clericum etiam in causis spiritualibus, & quod si habeat causam tituli, & proprietatis admistam, vt in beneficialibus, Decimalibus, & Matrimonialibus causis, & quid si iuris, vel facti quæstio sit. sub num.61.

62 *Instantia cœpta cum laico auctore laudato transit in clericum hæredem.*

63 *Venditor, vel auctor laudatus non potest opponere fori cuiuscunque declinatoriam.*

64 *Auctor laudatus, vel venditor an possit in se iudicium suscipere inuito actore.*

65 *Emptor, vel possessor conuentus an laudando auctorem, vel Dominum nominando possit euitare iudicium, & petere, quod cum auctore, & Domino agatur.*

66 *Pupillus Vidua, vel persona miserabilis auctores laudati, vel nominati non vtuntur declinatoria ex l.vnica C.quando Imperator, &c.*

67 *Miles auctor laudatus non potest opponere fori declinatoriam.*

68 *Clericus autem laudatus non potest opponere declinatoriam fori Ecclesiastici.*

69 *Laicus auctor laudatus a clerico tenetur causam defendere coram Ecclesiastico Iudice.*

70 *Iudex laicus potest spernere inhibitionem factam ab ecclesiastico propter clericum auctorem laudatum si coram laico causam defendit.*

71 *Fiscus auctor laudatus non potest opponere declinatoriam fori Procuratoris Cæsaris.*
L. venditor ff. de iudic. non limitatur in fisco n.9.

72 *Auctor laudatus, vel nominatus a Colono inquilino, vel Commodatario reuendicatoria Conuento, si sit clericus, vel aliter priuilegiatus, & de foro potest opponere exceptionem fori declinatoria, & ad suum iudicem causa est remittenda.*
Reuendicatorium iudicium non potest fundari in personam conductoris, vel inquilini coloni vsufructuarij, vel commodatarij, qui nomine Domini possident. sub n.72.

73 *Auctor laudatus, vel nominatus ab emphiteuta feudatario, vel simili habenti ius in re si sit clericus, vel alium habeat proprium forum an declinatoriam opponere possit.*

74 *Auctor laudatus, vel Dominus nominatus ab emphiteuta hypothecaria Conuento, an apponat fori declinatoriam.*

75 *Auctor nominatus ab inquilino conuento via executiua propter censum bullarem non opponit declinatorium.*

76 *Auctor laudatus potest opponere declinatorium ex persona emptoris, vel possessoris conuenti.*

77 *Panormitanus ciuis auctor laudatus an possit petere priuilegio vrbis ex consuetudine 3. vt non extrahatur, & declinatoriam opponat.*

78 *Restitutiones extraordinariæ conceduntur personis restituibilibus venientibus in iudicio defensuri reum conuentum, vti auctores laudati. Auctor laudatus potest recusare Iudicem emptoris conuenti, suspectum ex causis ex persona propria orientibus. sub n.78.*
Compromissum vigore statuti peti potest ab auctore laudato ex propria persona sub.n.78.

79 *Clericus hæres laici an debeat ex integro citari, & iudicium initiari contra eum coram ecclesiastico an vero sufficiat iudicium contra eum reassumere in statu, quo reperiebatur tempore mortis laici cui successerit.*

80 *Iudicium debet de nouo initiari cõtra eum, in quem de iure non transit instantia cum defuncto cœpta, & non debet reassumi in statu, quo erat tempore mortis defuncti.*

81 *Instantia cœpta cum patre non transit in filium, qui successerit ex beneficio autem bona damnatorum C. de bonis proscriptor.*

82 *Instantia cœpta a bannito non potest transire in hæredem.*

83 *Instantia cœpta cum defuncto an transeat in exequutorem testamentarium, vel in hæredem.*

84 *Instantia vt dicatur cœpta ad effectum si transeat in hæredem, vel non sufficit citatio absque litis contestatione, & n.4.*
Limita in bonorum successore, & non hærede, quia quo ad eum non dicitur cœpta instantiam nisi per litis contestationem. n.85.

86 *Instantiæ, & iudicij transfusio requiritur in hærede de instantia cœpta cum defuncto sub pœna nullitatis. Instantia defuncti non transit in hæredem ipso iure, sed requiritur factum iudicis, & hæredis citatio, & in Regno expeditur cedula transfusionis iudicij de mandato iudicis sub n. 86.*

87 *Instantiæ transfusio an requiratur quando hæres est certus.*

88 *Sententia lata contra hæredem in quem non fuerit transfusa iudicialis instantia cœpta cum defuncto est nulla.*

89 *Instantia transfusio, & iudicij non requiritur in hæredem indiscretum, sed interrogatur an velit esse hæres, vel non.*

ARGVMENTVM.

Transfusionem iudicialis instantiæ requiri, quando cum defuncto cœpta transit in successorem.

RESOLVTIO LXXXVI.

1 Ctiuè, † & passiuè regulariter in vniuersalem iurium successorem & hæredem cum defuncto cœptam iudicialem instantiam transferri certum est, cum in iudicijs quasi contrahatur, & sic actio, seu obligatio proficiscens ex illo cõtractu, vel quasi in hæredem transit. *l.si eum hominem.ff. de fideiussor. Bartol. Angel. Imola. Paulus de Castro, et scribentes in l.si seruus ff. de infam. & in l.si rem ff. de rei vendic. & in l.2.§.fin.ff.de pretor.stipul. & in l.1. C.si penden. appella. l.si prætor.ff de iudic. l.si operarum ff. de oper. libertor. Angel. in l.cam ex contractibus n.4.ff. de iudic. Innocen. Butri. Abbas, & alij in cap. quia Gl. de iudic. Speculator tit. de arbitr.§. differt in princip. Alberic. in l.si ad exhibendum n.1. ff. ad exhibend. & in l.Lucius n.17.ff. ad Trebellian.*

Alciat.

Alciat. in l. non solum §. morte nu.7.ff. de non. oper. nuncia. Soccin. conf.31.n.8.lib.1.consil.46.n.22.libr. 4.Bellonus conf.12.n.5. Marci decis.321.n.4.par 2. & decis.756.n.1.p.1. Marant.de ordine iudicior. in quinta parte in princ.n.12. Cagnol. in l.2.nu.249.C. de pactis inter emptor. & venditor. Asini. in praxi. §.2.cap.52.num.4.5.seq. Rebuff. ad constitut Galliæ tom.3.titulo de sententijs art.vltimo gloss.1.nu.2.Peregrin.de fideicommiss art.53.n.18.& in tract.de iure fisci lib.5. tit.1.n.65. & consl.42.nu.6.lib.4. Surd. consl.196. n.12.consl 222.n.10.& consl.514.num.7. Fabi. de Anna consl.108.nu.29 30.& 31.lib.2.Lācellot. de attentu. par.2.cap.4.limi.1.n.17.19.Mar. Anguissol. consl.266.n.2. Moliu.de primogen.Hispa. lib.4.c.8. n.6. Salon.de Pace consl.4.n.2.3.Otalor.in tract. de nobilita Hispan.in secunda parte tertiæ partis principalis c.6.n.3. Gail.lib.1. obserua.37. nu. 9. Alciat. consl.342. Neuizan. consl.20.n.31. Bursa cōsil.412.n.28. lib.4. Ioseph.de Sesse decisi.Regni Aragon.54.n.2.lib.1. decis 153.nu.33.lib.2. Mysing. Centur. prima obserua.85.Menoch.consil. 904.n.73. 74.lib.10. Castill.decis.2. nu.3. Intrigl. singul.98.n. 2.lib.2. Graff. in tract. de effect.Clericat.effect.1.nn. 284. Carroc.de except. cap.44.nu.258. Anton.Fab. in suo C.lib.4.tit.12.deffini.2.nu.2. in allegatis.Mandellus Albens. consl.216.n.13. Barzius decis.36.n.7. 8.9.& sequ. Velanzuol. Velasquez consl.60. nu.34. 36.37.38. Cardin.Tusch.conclus.210. lit.I.Vtuc.de Anua allega.14.Camillus Gypsius in decis. Rotæ Bonon ens.26. nu.25. Franciscus Caldas de Pereyra in Commentario analith. l. vnice C. ex delict. defun. n. 22.fol.213.Caballus consl.150.n 17.p.2.

Et ista in hæredem transit cum defuncto cæ-
2 pta, vt hæres † actoris eam de nouo non incipiat, sed tantum inceptam per defunctum in statu, quo reperitur tempore mortis prosequatur. *l. filius §.multum ff. de inofficios. testamen. Angel. in leg. tam ex contractibus n.4.ff.de iud.* licet dicat *Dinum* de hoc dubitasse, & nec etiam hæres rei ex *Cino in l.1.C.ne ex delicto defuncti in vltima q.*

3 Secunda quoque † instantia appellationis, & in eo statu prout erat tempore successionis, transit in hæredem sicut, & prima transit instantia *l.1. C.si pend.appellat.Peregr. consl.8.n.58.lib.1.Asini in praxi §.2.c.12.n.43.*

Extende, vt ne dum in hæredem instantia iam cæpta cum defuncto post litis contestationem,
4 sed etiam † ius quod cæptum fuerat deduci in iudicium licet non dum lis fuerit contestata in eundem transferatur. *Bologniu. in dict. l. si eum hominē in additio. ff de fideiussor. per textum in l.si defunctus ff.de procurator.Mandell.Albens.consl.216.n.13.Asini.in praxi.§.2.c.12.n.7.8.*

5 Præterea instantia † iudicii cæpta a defuncto in eodem statu, & in eisdem terminis cum eodem iure transit in hæredem. *l.hæres absens l.si prætor ff. de iud c. quia vbi Abbas.Felin.& alij notant.de iud. Romani in l.si costante §.si bona nu.13.ff.solut.matrimon. Soccin. Senior.consil.31. num.8. lib.1.Purpura. consil.396.nu.2. Asini.in praxi.§.2.c.12.nu.4.circa medium.Barzi. decis.36.nu.8.Cardinal.Mantica decis.141.nu.3. Franciscus Caldas de Pereyra in commentario analith. l. vnice C. ex delict. defunc.nu.22. fol.213.*

Sed tunc demum transit instantia, & iudicium
6 inceptum cum defuncto in hæredem, nisi † actio morte actoris defuncti, vel rei non periret, *leg. si operarum l.1.§.videamus C.de rei vxor.action.l.3.§. penult.ff.de liber. agnoscend. & ibi Iacob.de Areun, & l.1.C.ne ex delict. defunc. & C.si reus, vel accusator mortuus fuerit in rubro, & nigro. Angel.in l.tam ex contractibus n.4.vers. & hoc est verum ff. de iud. Ancharan. Regieus.parte 1.q. 22.per tot. Asini. in*
7 *praxi.§.2.c.12. sub nu.9.* vel quando † remedium, vel actio per defunctum intentata eodem modo hæredi non competeret sicut ipsi testatori, vt in
8 vxore, † quæ propter vergentiam viri ad inopiam ad dotis restitutionem virum cogit nam si iudicio, & instantia pendente vxor decedat non transit instantia talis iudicii in filium, vel eius hæredem *Ancharan.Regieus.p.1.q 22.per tot. Scaccia de commerc. & cambijs §.7.gloss.5.num. 88. versic. sub insero Secundo* licet ipse ad alium finem aliud sentiat dicto casu.

9 Et ratio est, quia † remedium *l.si costante* dans dotis repetitionem propter vergentiam viri ad inopiam tantum conceditur mulieri costante matrimonio, ne forte indotata remaneat, & ad secūda vota transire impediatur in perniciem Reipublicæ, & vt dotibus in tuto collocatis ad sublinendum onera matrimonii deseruiant, non autem conceditur remedium prædictum filiis, vel mulieris hæredibus post eius mortem, in quibus rationem prædictam cessare manifestum est *ita Bartol. communiter receptus in l si costante ff.solut. matrim. nu.62. Iason. num.196.Ripa n.99.* qui dicit opinionem Bartoli ab omnibus approbatam. *Anchar. d.q.22.n.4.5.sequ. Cartar. late decis.56.Palat.Rubi in c.per vestra notab.6.§.8.nu.4.de donation.inter vir.& vxorem Gratian.discept.427.num.15.& 16.* & ita de facto obtinuit in anno 1613. in Tribunali Sancti Officii Sanctissimæ Inquisitionis pro D. Daniele de Iannatio donatario Philippi de Orefina contra Aloysium Aries Giardino, & eadem ratione nec in mulieris cessionarium dictum priuilegium transire dixit *Bald. in l.vnica nu.7.vers.modo ego quæro, & ibi Salicet.n.3.C.de priuil. dotis.Sur. consil.269. nu.12.Gratian.discep.427.num.16.* ex eo quod hoc est merum priuilegium mulieris, & dos restituenda deputata est oneribus matrimonii ideoque mulieris personæ Cohæret, secus autem in ipse dotem repetendi soluto matrimonio, quæ à muliere cedi potest, & Baldi opinionem alii comprobant relati per *Castagnum de beneficio deducto ne egeat q.1.n.113.* quidquid, & alii, & etiā ipsemet *Bald.* ibi contrarius senserint quos affert *Castagnu dict. loco n.112.* merito si filio, & matris hæredi idem remedium non competit non transibit in eum instantia, sed morte mulieris extincta remanet.

10 Licet tunc patre † male vtente bonis suis, & aduentitiis filii sucentratur filio officio iudicis cū fide iussione, vt suum saluum habeat, vel priuabitur pater administratione bonorum non vsufructu & quando. *Bart. in l.si costante n.63.per textum in l.Imperator ff. ad Trebellian.l.fin.§. quibus Cod.de sent.passis. l.fin.ff. vt legat.nomi. caue. Bald.in l.2.nu. 3.C.si quid in fraud. patron.per text.in l.fin.§. mino-*

res

res C. de senten. pass.Singnorol. consil. 135. *Pinell. in l.1. C. de bon.matern.n.*33. *seq.* 75. *& sequ. Soccin. regul.*288. *fallen.* 1. *Astan.Clemen. de patri. potest. effect.*16. *Ant.Trigon.singul.*30.*Cartar.decis.*56.*nu.* 4.*Peregr. de fideicomm art.*40. *nu.*15.*Roger. consil.* 19.*Moroci.consil.*18.*num.*29. *Laderch. Imola consil.* 85. *Molina de primogen. lib.*1.*cap.*16.*Mugnos de Escobar. de ratiocin.cap.*6.*num.*3.4.5. *sequent. Cardin. Tusch. concl.*762.*n.*16.*litt.D. Muta decis.*23.*n.* 13.*Gomes in l.Tauri* 14.*n.*15.*Boeri.decisio.*61.*num.* 14. *sequent. Baeza tract. de decim.tutel.cap.*4.*num.* 8. *& cap.* 13.*nu.*8.*Barbosa in l si costante in princip. n.*15.*ff. solut.matr. Fontanel.de pact. dotal.claus.*4.*gl.* 22.*n.*26. *& claus.*7.*glo.*2 *p.*3.*n.*76.*vol.*2.*Pasqualis de patri. potesta p.*1.*cap.*2.*nu.*93.*Surd.dec.*279.*n.*5.

Limita principalem conclusionem non proce-
11 dere in criminalibus † vbi fuerit processum per accusationem a defuncto, quia tunc hæredes nō possunt prosequi instantiam cæptam a defuncto, nisi ipsi hæredes de nouo accusauerint vti cōsanguinei suam propriam prosequentes iniuriam, quando quidem mortuo accusatore nomen rei aboletur, & accusatio ad hæredes non transit nisi fuerit per inquisitionem processum. *Natta consil.* 219.*n.* 1.*Mastrill. de indult.c.*24. *n.*82.

12 Similiter instantia † causæ feudalis, vel maioratus incepta cum defuncto an transeat in hæredem defuncti in allodialibus, vel in agnatum, vel primogenitum in feudo successurum ex forma inuestiture, vel successore maioratus vide *Vincen. de Franc.decis.*593.*per tot.lib* 4. & faciunt dicta *per Menoch.cons* 904.*num.*73.*sequent. lib.*10. *Rouit. cons.*82. *per tot.* & pro diuersa opinione remitto *ad Bald.cons.*217.*incipien.ego puto vol.*3.*Socin.Iun. cons.*34.*num.*13.*lib.*3.*Velanzuol.cons.*60.*n.*19.*Freza de sub feud.libr.*2. *in constitutione Diua memoria fol.*114.*seq.limi.*18.*n.*48. cum aliud feudum aliud instantiam super feudo esse dicat, & quod sit allodialis. *& num.*53. vbi sentit successorem in feudo seu maioratu, hærede in allodialibus consentiente, vel eidem litis expensis solutis instantiam, & causam prosequi posse.

Et quod transeat in feudi successore post multos addendo ad *cons. Flaminy Palmula olim aduocati magni nominis cons.* 11. *ad n.*14. *dixit Luna in suis selectis diuersorum* vbi testatur fuisse decisum in causa Cimmne, & in causa Verbum cauli, & anno 1583.17. Febr. fuit decisum pro D.Gaspare Fardella Barone S. Laurentii contra D. Ioann. de Luna, & Peralta Ducem Bisbone in causa Castri ad Mare de gulfo in M.R. C. & de anno 1632. In M.C. pro Illust. Principe Valguarnere contra Illust. Marchionē Aglastri, & Consortes me patrocinante, & comprobatur ex dictis infra *nu.* 20. 21. 22. *&* 23 *& n.*31.*ver. transit tamen,&n*33.*&* 35.

Cæterum instantia cum defuncto inchoata in
13 hærede non transit quando † actoris persona est aliquo modo annichilata, ita vt representari non posset, nam, & si tunc in eius bonis succedi possit instantia, & iudicium ab eo inchoatio non transit in eius hæredem, & vniuersalem iurium successorem. *Bald. in l.si constante* §.*fin.ff.solut. matrim. & ibidem Angel.Comen.nu.*6.*Imola in l.si hominem ff. de fideiuss. Abbas in c.quia col.pen.circa medium de iud. Menoch.cons.*550.*n.*8.*lib.*6.

14 Nec instantia compromissi † a defuncto initi, & incæpti in hæredes transit *Bar. Bald. Albe. in leg. diē proferre ff. de recep.arbit. Innoc.in c.ex part. Abbas. in c. fin. de arbitr. Asmi.in praxi* §.2.c.12.*n.*15.

Declaratur tamen principalis regula in hære-
15 de † diuersi fori, qui non teneretur tunc comparere in foro defuncti nisi ibi reperiatur, *vt ex Bart. & Lucas de Penna testatur decisum Vincen.de Anna alleg.*59.*n.*10.11.

Pariter, & si huiusmodi transferatur instantia
16 in hæredem † saluo tamen priuilegio hæredis ex persona propria competenti intelligitur, vt si talis persona sit, quæ in casu condemnationis non teneatur, nisi in quantum facere posset, & deducto ne egeat *Peregr. de fideicommiss.art.*53.*nu.* 22. licet enim instantia, vel iudicium quandoque trāseat de vna persona in aliam, tamen transit cum alteratione qualitatis, quia aliter contingit condemnationem fieri contra eum, ad quem iudiciū transit: aliter contra eum contra quem iudiciū inchoatum est *leg.tam ex contractibus ff. de iudic. vbi notant Bart. & communiter DD. Angel.num.* 4. *Castrens.nu.*5.6. vbi quod instantia iudicii inchoata contra filium, qui tenetur insolidum ex proprio contractu, vel delicto transiens eo mortuo in patrem tantum tenebitur pater de peculio filij, & de eo quod in rem patris versum est de bonis filij non insolidum sicut filius ipse tenebatur *Abbas in c.quia n.*2. *de iudic.*

Et ne dum continuari instantiam cæptam cum defuncto in hæredem, sed etiam in fideicommis-
17 sarium † vniuersalem dicunt, Nam cum vniuersalis fideicommissarius in iuribus omnibus hæreditariis actiuis, & passiuis quoque succedat, idcirco instantia si cum testatore tamen incepta sit actiuè, & passiuè in eum transire dicendum est. *Bart. in l.si eum hominem ff. de fideiussor.& est communis traditio Angeli,& Alexandri in l.cum hæreditas ff. ad Trebellian.l.*1.*ff. ad Senatum Consul. Trebellian.* vbi *Bart.* eam adducit rationem, quod cū instantia sit quid hæreditarium, ille quasi contractus, qui litis contestatione initur, quod in hæredem transit *l.si eum hominem vbi notat Bart.ff.de fideiussor.* inde post modum ex hærede restituente in fideicommissarium transire, idem sequitur. *Alexand. in l.*1.*n.*2. *& in leg. cum hæreditas n.*2.*ff. ad Trebellian Paul. de Castr. in d.l.*1.*nu.*1. *versic. alij exponunt, & in l.si patroni* §.*actiones n.*4.*ff.ad Trebellian. Angel. in l.Lutius* 78. §.*rogatus num.*1.*ff.ad Trebellian. Soccin. Iun.consil.*34.*lib.*3. *Vincent.de Anna allega.*14. *per tot. Peregr. de fideicomm. art.* 53.*nu.*19. *Asini.in praxi.*§.2.*c.*13.*nu.*8.9.10. *Castill.decis.*24.*n.*17.*Intrigliol. singul.*98.*num.*2.*lib.*2. *Carpan. super statu. Mediolan.c.*21.*n.*48. *vol.*1.

Si vero instantia non cum defuncto testatore,
18 sed † cum hærede grauato cæpta sit licet occasione fideicommissi tunc in fideicommissarium vniuersalem eam non transire sine cessione, nec restitutionem fideicommissario prodesse, quo ad effectum prædictum, ratione, quia instantia incæpta cum hærede grauato hæreditaria non est, cum a principio non fuerit in testatoris hæreditate reperta sed propria ipsius hæredis, & dicitur eius actus,

actus, & industria, ac ideò ad fideicommissar.um citra cessionem eam non spectare, & ex Trebelliano Senatu Consulto transferri non posse, nec fideicommissarius eam prosequitur, dicit. *Bart. in dictis locis, & in dicta l. Lucius §. rogatus per illum textum ff. ad Trebellia. vbi sic quoque notarunt Angel. Imola, & Paul de Castro, Soccin. in l. 1. nu. 2. & Paul. de Castro n. 2. ff. ad Trebellian. Alex. nu. 2. & in l. cum hæreditas nu. 2 ff. eod. Angel. in leg. tam ex contractibus n. 3. ff. de indic. Maranta de ordine iudicior p. 5. in princip. num. 12. Cardin. Tusch. concl. 310. n. 3. litt. I. Intrigliol. singul. 98. nn. 2 lib. 3. Velanzuola Velasquez consil. 60. nu. 41. Afflict. in prax. dicto cap. 13. n. 11. 12. 13. Peregr. de fideicommiss. d. art 53 n. 19.* vbi licet *ex Bartolo in dicto. §. rogatus* dicat, id in indicio personali procedere, sed in reali sequuta restitutione instantiam cum herede grauato inceptam in fideicommissarium, cui res, & hæreditas restituta fuerit transire; tamen hoc dictum dubium ei videri fatetur, ex ratione prædicta, quia instantia hæredis est eius actus, & industria, & non hæreditaria, quare concludit ad fideicommissarium citra cessionem non spectare, ex dictis iuribus, visum est tamen *Peregrino* contrariam opinionem, quod transeat in fideicommissarium instantia cum grauato cepta in passiuis sublimeri posse, vt dicit sic sensisse *Bartolum*.

In aliis quoque successoribus vniuersalibus: licet non hæredibus actiuè, & passiuè transire instantiam videmus *l. tam ex contractibus ff. de iud. c. Fabr. de Annaeconf. 108. num. 29. 31. lib. 2. & dixi infra nu. 31. ver. transit.* vt in patre † successore filij

19 in peculio, in quem transit instantia cum filio cepta *per text. in dicta l. tam ex contractibus ff. de ind. vbi Bartol, Angel. & alij* patet enim in peculio vniuersaliter succedit filio iure patrio idest iure peculij non tanquam hæres, sed tanquam pater, *vt in l. 2. ff. de castrensi peculio* satis enim interest inter hæredem, & vniuersalem successorem, vt dicimus de fisco, qui, & si vniuersalis successor sit non tamen est hæres propriè, vt notatur *in l. inter eos in fine de fideiussor. Paul. de Castro in d. l. tam ex contractibus n. 3. & nu. 4.* intelligit isto casu in patrem instantiam transire lite tamen contestata cũ filio, & non ante; licet; secus fit in hærede, in quẽ transit instantia etiam lite non contestata, vt dicunt DD. omnes supra citati, & colligitur *ex leg. defunctus ff. de procurator,* & latius infra dicam *Afflict. in praxi. §. 2. c. 13. nn. 3. 4. sequent. Peregr. de fideicomm. art. 53. n. 18. 20. & consil. 8. n. 58. libro 1. Barbosa in leg. si costante §. final. ff. solut. matrimon. num. 21. Franciscus Caldas de Tereira libr. 1. quæst. forens. q. 23. n. 82.*

20 Eodem modo instantia litis cæpta † eum patre transit in filium tanquam filium; licet non sit patris hæres in ijs, quæ sibi cõpetunt vti filio *Paul. de Castro in dicta l. tam ex contractibus num. 8. alleg. text. in l. si operarum iudicio ff. de oper. libertor.* idẽ dicit *in l. si eum hominem num. 2. 3. ff. de fideiussor.* quod si paret fundum pro se, & filio recipit, lité que de eo mouet instantia ipsa transit in filium, & si non sit patris hæres, idem instantis litis super nobilitate, quæ filio vti filio competit. *Abbas in c. quia nu. 11. ver. primus sit de iudic. ibidem Decius n. 5. 6. Rodriq. Suarez allegat. 27. num. 1. Peregr. de fideicommiss. art. 53. nu. 20. 26. Afflict. in praxi. §. 2. c. 13. num. 1. 2. Menoch. consil. 904. num. 75. 76. lib. 10. Otalor. in tract. de Nobilitat. Hispan. in 2. parte 3. p. principalis cap. 6. num. 5. Velanzuola Velasqu. cons. 60. num. 70. Barbosa in l. si costante §. final. ff. solut. matrimon. num. 23. Barzius decis. 36. per tot. Aluar. Velasc. decis. 160. num. 6. Garzias de nobilita. gloss. 40. nu. 10. fol. 360. Camillus. Gypsius in decis. rosæ Bonomens. 26. nu. 25. Cornazan. decis. 145. nu. 5. Franciscus Caldas de Pereira lib. 1. quæst. forens. seu recept. sententiar. q. 23. n. 82. Noalis de transmission. cap. 55. num. 4. Carpan. super statut. Mediolan. cap. 21. num. 43. lib. 1.* Idem dicendum erit in instautia cæpta per patrem pro dote aduentitia filiæ repetenda, vt transeat in filiam; licet non hæredem. *Bald. Nouell. de dote p. 9. primil. 10. nn. 1. Campeg. de dote p. 1. quæst. 80. nn. 1. versic. 9. in fine Intrigliol. singul. 89. num. 161. lib. 3.*

21 Sic instantiam super Maioratu † cæptam cum defuncto transire in successorem in maioratu dicimus, cũ maioratus bona ex necessitate institutionis pertineant ad sequentem successorem. *Bart. & Paul. de Castro in l. si eum hominem in vlt. quæst. ff. de fideiuss. Soccin. Iun. cons. 34. nn. 13. lib. 3. Peregrin. de fideicomm. art. 53. n. 19. Molin. de primog. lib. 4. cap. 8. nu. 6. Intrigliol. de substitut. centur. 3. q. 73. num. 129. 130. qui allegat. Molin. d. loco Aluar. Velasc. decis. 160. nu. 1. & per tot.* qui testatur non semel in Senatu lusitano decisum, & de quotidiana praxi illius Regni *Suarez allegat. 27. num. 2. Barbosa in l. si costante §. fin. num. 23. versiculo, & simili ratione Franciscus Caldas de Pereira. lib. 1. q. 2. forens. seu receptar. sententiar. q. 23. n. 81. in fine Rouit. consil. 82. per tot. Vsari. de substitution. q 620. Thorns in compendio decis. Neapol. to. 2. ver. instantia in feudalibus & faciunt quæ dixi supra num. 12.* licet cõtrariam opinionem, quod instantia cæpta eum defuncto non transeat in successorem in maioratu; cum maioratus non descendat iure hæreditario, sed iure sanguinis, & ex promissione prædecessorũ & non venit successor repræsentando grauatum, sed primum testatorem, tractati fint. *Suarez consil. 10. num. 13. versic. cum ergo dicens Bald. consil. 217. incipien. ego puto, quod ab iniusta sententia Regis frãcorum col. 2. n. 3. circa finem vol. 3.* vbi dicit, quod quedam sunt, quæ descendunt in posteros nostros ex virtute, quam trahunt ex lumbis nostris circũscripto hæreditarium facultatum iure, & in instãtia iudicij harum rerum non succedit hæres, quia non videtur contractum cum filio, qui venit ex alio capite, vt in vsufructu, & dignitatibus, quędam succedunt tanquam in hæredes, & in eis trãsit instantia *Velanzuola Velasquez cons. 60. a n. 29. cum plur. seq. & num 61. sequen. & nu. 70.* vbi dicit, quod hæc opinio est certior, & securior, & saltem dicit opinionem *Molinæ* procedere, quando prædecessor, cum quo fuit cæpta instantia non se bene habuit in adducendis defensionibus, quas habebat, & sentit *Aluarus Velasqn. decis. 160. n. 1.* qui vere sentit hanc veriorem de iure, licet quotidiana praxis Senatus lusitani sæpius contrarium decidat, cui ego assentior tanquam veriori, maximè ex dictis supra de successore in feudo *n. 12.*

In

In beneficialibus quoque instanciam cæptam
22 cum beneficiato, vel prælato † transire in successorem in beneficio determinauit. *Rota Romana in nouis, vt lite pendente decis.* 10. *alias decis.* 4 11. *Gomes.in regula de annali q.* 62. *nu.* 4. *c.final. vt lite pendēn.in 6.Clement.* 1. *eod.tit. Peregr de fideicommiss. ar.* 53. *n.* 25. *vers.& in beneficialibus Castill.dec.* 185. *nu.* 4. qui loquitur in Commendatore Sacræ Religionis Hierololomytanæ.

23 Idem si sub quouis dignitatis † nomine indicium inchoaretur cum aliquo, vel nomine administrationis beneficii, vel officii, & non ex propcio, & particulari iure illius: tunc ad successorem in dignitate administratione beneficio, vel officio actiuè, & passiuè transibit instantia *cap. dilecti de foro competenti Abbas,& Deci.nu.* 8. *in cap. quin v. de indic. num.* 11. *ver. tertius cujus* vbi concordantes adducit *Peregrin.de fideicomm.art.* 53. *n.* 28. *Asini.in praxi* §. 2. *c.* 13. *nu.* 14. 15. *& sequ.Gratian.disceptat.* 736. *n.* 18. *lib.* 4. *Rota Romana in antiquis decis.* 1. *vt lite pendente. Frezin de sub feud. lib.* 2. *limita.* 18. *ad constitutionem diuæ memoriæ num.* 53. *ver. licet Piguera decis.* 218. *nu.* 4. *vers.secundo limitatur. Georg.Cabed.decis.* 198. *Aifons.Moditius in suis dubitationibus lib.* 2. § *Principum placita dubita.* 193. *n.* 3. *fol.* 222. *Carpan.super statu.Mediola.c.* 21. *n.* 44. *vol.* 1. *Puteus decis.* 181 *lib.* 2. *Ricci. Collect.* 2193. *Scipio Rouitus cons.* 82. *n.* 2. *Salgadus de regia protectione p.* 4. *c.* 8. *n.* 308. 309. *vol.* 2.

Quoque instantia, & iudicium captum cū pro-
24 curatore † transit de procuratore in dominum vtiliter, procuratore mortuo, vel reuocato, non tamen ipso iure, sed per epilogationem actorum vnico verbo faciendam *l.tam ex contractibus vbi Ang.ff.de iud.n.* 5. *Abbas in cap.quia num.* 11. *de ind. Deci.num.* 8. *Soccin.in l.* 1. *nu.* 2. *ff.ad Trebellia. Bald. in l.in caula* §. *si ex parte num.* 4. *ff. de procurator.Costa de facti scien. & ignoran.centur.* 2. *distin.* 24. *n.* 4. *Monter. decis.* 43 *num.* 16. *Asini in praxi* §. 2. *capit.* 13. *nu.* 17. 18. 24. 25. 26. 28. *sequent.* vbi etiam aliquando è conuerso dicit transire de domino in procuratorem.

25 Item instantia cæpta cum fisco† post confiscationem, & incorporationem bonorum transit in reum agratiatum, & restitutum etiam ad bona *Paris.cons.* 108. *n.* 2. *lib.* 1. *Peregrin. de fideicommiss. art.* 53. *n.* 23. *in fine.*

Sic quoque instantia cæpta cum violento pos-
26 sessore † vel occupatore aduersus intrusum continuati, & transire post illius obitum insuccessorē remissiuè dixit *Peregr de fideicomm.art.* 53. *n.* 27.

27 Inuiduam, pupillum, † Virginem aut aliā miserabilem personam hæredem transit instantia cū defuncto cæpta, qui uō possunt forum Principis, & Magnæ Regiæ Curiæ declinare iusta priuilegiū *l.vnice C.quando imperat inter pupill.& viduam*, sed tenentur iudicium perficere vbi a defuncto cæptū fuit tam actiuè, quam passiuè, licet tales sint, qui habeant priuilegium prædictum in corporis iuris clausum. *Vinc.de Franch. decis.* 364. *Caranita ritu* 234. *Vincen. de Anna singular.* 132. *Marchesan. de commission.par.* 2. *de commission. nuoca.caus. cap.* 4. *& cap.* 2. *num.* 39. *fol.* 478. *& num.* 44. *fol.* 481. *in secundo impressione. Scaccia de appellation.lib.* 3. *cap.* 2. *q.* 7. *num.* 133. *fol.* 116. *Mutu super consuetud. Panor. cap.* 3. *num.* 45. *Aluar. Velasc. decis.* 136 *Nouarius in praxi electionis fori quæst.* 20. *sectio.* 2. *Ricci. collectnn.* 2309.

Ant. de Amat.P. II.

28 Quod in venditorem † vel dominum auctorem laudatum, vel tertium pro suo interesse, qui venit ad iudicium illud in se suscipiendo de voluntate emptoris continuetur, & transeat instantia cæpta cum principali, vel emptore emphyteuta aut similí dixit *Anton. de Butrio.cons.* 44. *nu.* 1. *vers.pono pro fundamento vbi Apostilla citat.Corn cons.* 255. *li.* 3. *Dec.cons.* 74. *Cardin.Tusch. concl.* 211. *litt.I.*

29 Cetetum instantia cæpta † per vsufructuarium eo mortuo transit in proprietarium *Vincent. de Anna allegat.* 14.

30 Idem in actore Monasterium ingrediente, † in quem transit instantia cæpta ab ingresso cum per ingressum transferantur in Monasterium omnia iura *authen. ingressi. C. de Sacrosanct. Eccles.* & Monasterium sequitur forum rei *cap. cum sit generale de foro competenti*, sed passiua instantia contra ingressum incæpta in Monasterium non transit, quia bona ingressi ad Monasterium spectant, veluti vniuersalem bonorum successorem non vti hæredem ingressi, & personæ ecclesiasticæ in ijs, in quibus partes rei substinent proprios ecclesiasticos habent iudices nec in laicos consentire permittuntur, *Bald.in c.in presentia n.* 9. *de probatio.& in l.* 1. *C.si penden.appellat. Butri. in c. quia Glau.* 12. *circa finem de iudic. Couarru.pract. q.c.* 9. *num.* 3. *nd fin. Peregr. de fideicommiss.artic.* 53 *nu.* 20. *Surd. consil.* 222. *n.* 4. *lib.* 2. *Barbosa in l.si constante* §. *fi.n.* 26. *versic.& pari ratione ff.solut. matrim.*

Limitatur modo principaliter firmata con-
31 clusio, vt in singularem successorem † tam actoris, quam rei in re petita aut actione, de qua contenditur non transeat instantia nisi cedatur *Angel. in leg. tam ex contractibus num.* 2. *ff. de iud. Bar. in leg. si eum hominem prope finem ff. de fideiussor. pract. Papiens. in forma libelli in forma exequutionis sententiæ difinitiuæ in principio num.* 28. *Peregrin.de fideicomm. artic.* 53. *num.* 24. 25. vbi in singulari successore in instantia, & iudicio reali adducit pro & contra, & relinquit cogitandum. *Carpan.ad statu. Mediolan.cap.* 21. *numer.* 49. *Costa de facti scientia, & ignorantia centur.* 2. *distinct.* 74. *num.* 4. *Asini. in praxi* §. 2. *cap.* 13. *num.* 36. *Cardin. Tusch. conclu.* 210 *littera I. num.* 4. *Aponte cons.* 6. 7. *libr.* 1. *Menoc.cons.* 1098. *num.* 34. *lib.* 11. *Andr.Georg.allegat.* 33. *num.* 26. *sequen.Velanzuol. cons.* 60. *nu.* 42. *Barbosa in l.si costante* §. *fin. num.* 3. *ff.solut. matrimo. Aluar.Velasc.decis.* 160. *n.* 3. Transit tamen in vniuersalem successorem licet non sit hæres, & si succedat titulo particulari *Socin. in cap. venerabilis de iudicijs Peregrin. de fideicommiss. art.* 53. *numer.* 17. 20. *Sessa decis.* 54. *sub num.* 2. *Fabi. de Anna. consil.* 108. *num.* 19. *lib.* 2. *Rouit. consil.* 81. *num.* 9. *Suarez allega.* 27. *nu.* 1. posset dari exemplum in successore in feudo, qui dicitur successor vniuersalis, & regula de successore singulari non habet locum in feudi successore ex *Bald.cons.* 202. *num.* 2. *circa medium ver. amplius libr.* 2. *Capi.deci.* 20 *nu.* 29. *Rouit. consil.* 82. *num.* 7. 8. *Franc decis.* 1. *nu.* 42. *Lanar. consil.* 80. *num.* 14. *& dixi supra numer.* 19. sublimita

N tamen.

tamen. Primo firmatam limitationem princi-
32 palem non procedere quando actio dotis † con-
solidaretur in persona filię, quia in ea transit instā-
tia iam cæpta licet singulariter succedat ex conso-
lidatione l. si marito 32. §. si voluntate ff. solut. matri-
mon. l. vnica §. & hoc C. de rei vxor action. Alexand.
in l. si cum dotem §. eo autem tempore n. 7 ff. solut. ma-
trimo. Barbosa in l. si costante §. final. ff. solut. matrim.
n. 23, versic. & hac etiam ratione.

Sublimita secundo, vt in singularem successorē
33 transeat instantia vbicunque † defensionis causa
non mutatur, exemplum si ago contra te reuendi-
catione, & causam istam tu defendis nomine Ec-
clesiæ, quia dicis administrationem eius rei ad te
pertinere ex concessione facta per Prælatum, nam
te mortuo, vel aliter ab administratione remoto
in omnem singularem successorem istius rei trāsi-
bit instantia, & contra eum fiet exequutio senten-
tiæ latæ contra antecessorem eius, quia semper
causa defenditur nomine eiusdem Ecclesiæ, & sic
defensionis causa nō mutatur ita Angel. in d. l. tam
ex contractibus n. 2. versic. addę, quod vbi defensionis
ff. de iudic. Aluar. Velasc. decis. 160. num. 10. 11. vbi
in possessore maioratus Conuento Scipio Rouitus
cons. 82. n. 7. lib. 1.

Sublimita tertio instantiam transire in singula-
34 rem successorem † necessarium veluti in credito-
rem per adiudicationem, vel similem Ang. in l. tam
ex contractibus n. 2. ff. de iudic. ex Iacob. de Arena in
l. inter quos ff. de damno infecto, qui allegat pro ca-
su textum in l. in iudicio ff. famil. erciscund. Sed Ang.
ex glossa in d. l. in iudicio sentit, quod in potestate
eius, cui res ad iudicatur est an prius perficiat in-
stantiam inchoatam an vero velit de nouo inchoa-
re Peregr. de fideicommiss. art. 53. nu. 24. vbi expli-
cat etiā quis sit necessarius successor, & quotuplex
Carpan. ad statu. Mediolan. c. 21. n. 50. Asini. in praxi
§. 2. c. 13. n. 36 37. 38. Polidor. Ripa obseru. 95. nu. 1.
& sequen. Giurba decis. 107. n. 2. Peregrin. cons. 8. nu.
58. vol. 1. Ioseph de Sesse decis. Regni Aragon. 54. n.
3 vol. 1. Aluar. Velasc. decis. 160. num. 3. 4. 5. sequ.
apud quos præcitatos late videri etiam potest,
quis sit necessarius successor Marta voto 244. nu. 2.
Franciscus Caldas de Pereira in suis quæst. forens. seu
recept. senten. lib. 1. q. 23. n. 81.

Sublimita quarto, vt instantia cæpta transeat
35 in singularem successorem, † in iudicio reali, quia
in realibus transit instantia in singularem succes-
sorem necessarium Moedan. decis. 41. Put. deci. 181.
lib. 2. vbi in primogenito succedente ex vi primo
geniture Flauius Amendula in addictio. ad Vinc. de
Franchis decis. 250. n. 18. Rota Romana in nouissimis
decision. 908. parte 3. lib. 3. Bart. in l. si enim hominem
ff. de fideiussor. Bald. Nouell. de dote p. 9. priuil. 10. in
princ. Ricci. collect. 2193. ver. Intellige tamen. Al-
uar. Velasc. decis. 160. n. 3. Piguerra decis. 218. sub n.
4. Suarez consil. 10. n. 15. Barbosa in l. si costante §. fi-
nal. n. 23. ff. solut. matrimon. Intrigliol. de substitu. cē-
tur. 3. q. 73. num. 129. Noalis de transmission. cap. 55.
n. 6. Peregrin. de fideicommiss. art. 53. num. 24. 25. vbi
cogitandum relinquit, & inter successorem rei, vel
actoris ex Parisio, & Socino distinguit Rouit. cons.
82. num. 14. Sic etiam in realibus passiuè transit
in singularem successorem rei instantia, quia tran-
sit cum suo vitio litigiosi Bart. in l. Lutius. §. roga-
tus ff. ad Trebellian. Pute. decisio. 181. numer. primo
libr. 2. Paris. consil. 108. numer. 3. lib. 1. maximè
data scientia iudicij pendentis in successore, Pere-
gr. de fideicomm. art. 3. num. 24. ver. Primo respectu
rei. Bald Nouel. de dote p. 9. priuil. 10. in princ. Piguer.
decis. 118. n 4. ver. tertio limitatur. Socin. Iun. consil.
34. n. 13. lib. 3. Rota Romana diuersorum decis. 908. p.
3. & apud Moedan. decis. 1. de iudicijs alias decis. 41.
fol. 85. Noalis de transmission. cap. 55. n. 6. Velasc. de-
cis. 160. n. 3. in princ.

Sublimita quinto, vt instantia transeat in singu-
36 larem successorem † post quam res de qua iudi-
cium pendet effecta fuerit litigiosa Paris. cons. 108.
n. 3. in fine lib. 1. Peregr. de fideicom. art. 53. n. 24. &
vt dixi supra n. præcedenti vers. sic etiam in realibus.

Sublimita sexto quando actio erat communis
37 duorum, quia † consolidata inde in vnum potest
is prosequi iudicialem instantiam per alium cæ-
ptā, quia dicitur successor necessarius licet singula
ris Peregr. de fideicomm. art. 53. n. 24. in fine.

Sublimita septimo, vt instantia cæpta transeat
38 in donatarium † omnium bonorum iurium, & a-
ctionum Andr. Georg. allega. 33. n. 26. 27. sequ. ve-
luti in cessionarium, vt latius in proximè sequenti
sub ampliatione dicam Fabi. de Anna cons. 108. n.
29. cum præcedentibus lib. 2. vbi ex alio medio cō-
cludit nempe ex eo, quod huiusmodi donatarius
loco hæredis iudicatur nullo alio per donatorem
hærede instituto, vt alibi diximus.

Sublimita octauo, vt semper transeat instantia
in quemcunque singularem successorem quando
39 † actio cum iure instantiæ expressæ cessa fuerit,
non enim iuris dubii est instantiæ ius cedi posse,
Bart. in dicta l. si cum hominem ff. de fideiussor. per tex-
tum in l. in causa §. sed si ex parte ff. de procurator Bar.
Ang. & Alex. in dicta l. si enim hæreditas, & in l. 1.
ff. ad trebellian Bald. in l. per diuersas in q. 14. C. man-
dati, & in l. ex legato ad finem C. de legat. Barbaci. cō-
sil. 51. lib. 1. Tiraqu. de retract. lignag. §. 26. glos. 3. nu.
26. Peregr. de fideicommiss. art. 53. nu. 29. Muta. deci-
sio. 14. num. 6. Giurb. decis. 107. num. 3. Vincen. de
Franch. decis. 596. n. 2. lib. 4. Lancellott. de attenta. c.
22. n. 21. Ponte consil. 6. Andr. Giorg. allegat. 33. nu.
27. 28. 29. sequ. Bero. consil. 187. n. 22. lib. 1. Ioseph de
Sesse. decis. Regni Aragon. 54. n. 4. sequen. vol. 1. Fab.
de Anna. cons. 108. n. 32. vol. 2.

40 Specialem tamen requirit cessionem † instan-
tia ad hoc, vt transeat in cessionarium, & cessa di-
catur, vel saltem quod generaliter sit facta omniū
iurium actionum, vel quod sit facta verbis genera-
libus, & vniuersalibus, & ex quibus verbis vel clau
sulis censeatur cessa instantia Glos. in l. causa, § final.
ff. de procurator. Ang. Imola, & Alex. in l. cum hære-
ditas ff. ad Trebell. Ponte. cons. 6. n. 19. 21. consil. 7. n.
19. volu. 1. Fabi. de Anna cons. 108. n. 32. Giurb. late
decis. 84. n. 12. & latius dec. 107. per tot. And. Georg.
allega. 33. n. 28. 29. Muta decis. 14. n. 9. 10. seq. Scipio
Rouitus cons. 82. n. 12. 13. Fabi. de Anna. consil. 108.
n. 28. in fine lib. 2.

Proinde aduertendum est quod cępti iudicii in-
stantia nō potest cedi, vt eadē sit cum cessionario,
41 quæ cum cedente, † sed iudicii vtilitas transfertur
in cessionarium, iudiciaria vero tela cum cedente
opor-

oportet, quod sequatur, & eius nomine *Innocen. & Abbas in cap. 2. de aliena. ind. mutan. caus. fact. Alois. de Leo in l. 1. n. 9. C. eod. Rota Lucens. diuersor. decis. 6. in fine. Afflict. dec. 354. n. 22. Gimrb. late decis. 107. n. 1. seq. Muta decis. 14. n. 2. 3. seq.*

Quicquid contrarium dixerit. *Bero. consil. 187. n. 15. 16. sequen. & nu. 21. 22. & sequen. lib. 1.* qui dixit iudicium sequi posse cessionarij nomine, & conatur respondere. *Innocentio, & Abbati*, & dicit *Affl. dict. loco* in hoc cum bona venia lapsum, posset tamen forte *Bero.* saluari in reo ius suum alienante, & instantiæ ius cedentę non autẽ in actore.

Limita etiam principalem conclusionem vt nõ
42 procedat in fisco † in eum .n. nullo modo actiuè,
nec passiuè transit instantia cœpta, siue succedat
ex condennatione vel confiscatione, siue titulo
hæreditario, sed in eum penitus iudicium exspi-
rat licet vere vniuersalis successor bonorum sit nã
Fiscus suos proprios habet Iudices de iure *l. 1. Cod.
vbi caus. fiscal.* qui in Regno nostro sunt Magistri
Rationales iurisperiti. Regij Patrimonij, & in Re-
gno Neapolis Præsides togati Regiæ Cameræ Sũ-
mariæ, & hoc est speciale in Fisco *Ang. in l. tam ex
contractibus num. 2. & Paul. de Castro n. 3. ff. de iudic.
Peregr. de fideicomm. art. 53. n. 23. & de iure fisci lib.
5. tit. 1. n. 65. & lib. 7. tit. 1. n. 11. & est textus in l. si
constante §. final. ff. solut. matrim. vbi Bart. & cõmu-
niter scribentes Bal. in l. 1. col. 2. C. de hered. vel actio.
vendit. & dicunt omnes infra citand. & vide inf. n. 45*

Et licet aliqui dicant quod non procedat quãdo fiscus succedit vti hæres, & iure hæreditario vt tunc iudicij instantia in eum dicunt transire tanquam vtens iure priuato, *vt dixit Bald. Angel. & Paul. de Castro in d. l. si costante §. fin. Decius in c. quia Gl. n. 10. Alciat. consil. 22. lib. 6.* & horum opinionẽ sequitur *Alex. in dicto §. fin. post Imol. in l. si eum hominem ff. de fideiussor. Surd. cons. 222. n. 16. ante vers. & non obstat, & n. 18. Cagnol. in l. 2. n. 252. C. de pact. inter emptor. & venditor.* & rationem dicit esse. *Io. de Platea in l. 1. C. si penden. appellat. mors. interuen.* quia tunc fiscus nedum succedit bonis sed personæ *Socin. cons. 46. n. 21. lib. 4. Scaccia de appellat. lib. 3. c. 2. q. 7. n. 133. vers. confirmatur. Asini. in praxi. §. 2. c. 12. n. 32. ad n. 44.*

Contraria tamen sententia fundata *in dicto §. final.* verior est, & ita determinauit *Bart. ibi* & sequuntur *Bald. in rubr. ff. de rerum diuisi. n. 15. Ang. in l. si vt proponit C de bonis damnator. Salycet. in l. 1. C. si penden. appellat. Anto. de Butrio, & Abbas in cap. quia G. de iudic.* quam seruari testantur communiter DD. & dicit *Peregr. dicto n. 11.* quod dicto casu fiscales auocant ad se causam cum toto processu *Martin. Landens. in tract. de fisco q. 91. & q. 28. Franciscus Luca. de priuil. fisci. in princ. n. 70. Bossi. tit. de fisco n. 44. & melius n. 46.* vbi dicit quod fundamentum *Iominis de Platea* est damnatum *in d. §. final.* vt ibi maximè *per Imolam per dictum §. finalem* quã opinionem vti veriorem tenet licet dicat quod Senatus Mediolanensis seruauerit ordinariè, quod quando causa jam est instructa ad parcendum laboribus, & impensis fiscus remanet coram primo Iudice, *& in titulo de bonis vacantibus n. 11. vers. & circa instantia* idem dicit *Carpan. super statu. Mediolan. c. 21. n. 56. 57. 58. vol. 1. Surd. cons. 222. n. 7. Cenall. commu. contr. commun. q. 37. Caualcan. decis. 8. p. 1. Molfesius super consuet. Neapol. to. 1. p. 2. de person. q. 8. n. 26. Ambros. de immunit. eccles. c. 20. n. 44. Castill. decis. 24. n. 17. Barbosa in l. si costante §. fin. nu. 15. 16. 17. 18. 19. seq. ff. solut. matrim. Vini. lib. 2. commun. opin. 161. Cardin. Tusch. conclus. 210. littera, I. n. 4. Muta super consuet. Panor. c. 3. n. 45. Grattian. discept. 182. n. 38. Intrigl. singul. 98. n. 1. lib. 2. Alex. Trẽtacin. var. resol. lib. 1. de iure fisci resol. 2. n. 2. versic. Hinc est Ioseph de Sesse. decis. 54. n. 13.*

Amplia proximam principalem limitationem
43 vt instantia nec transeat in fiscum † succedentem
in bonis vacantibus. *Bal. in l. si costante §. fin. ff. sol.
matr. vbi Ang & Alex. n. 4. Peregr. de fideicom. art.
53. n. 23. Bossi. de fisco n. 46. & tit. de bonis vacan. n.
11. Asini. in praxi. §. 2. c. 12. n. 41. seq. Ioseph de Sesse
decis. Regni Aragon. 54. n. 8. 9. 10. 11. 12. 13. vol. 1.*

Sublimitatur vt non procedat quãdo fiscus suc-
44 cesserit quomodocunque, priuato † in secunda in-
stantia videlicet in causa, & instantia appellatio-
nis, & post latam sententiam nam eo casu fiscus
subiicitur iudici ordinario, & appellationis iudi-
cium prosequendum est coram appellationis iu-
dice, non autem coram suo, licet secus sit quando
succedit durante prima instantia vt dictum est,
*Salic. in l. 1. C. si penden. appellat. per illum textũ Frã-
cisc. Leuan. de priuil. fisci n. 70. Peregr. de iure fisci lib.
7. tit. 1. n. 12. Doctores in c. quia Gl. de iudic. Bossi. tit.
de fisco num. 45.*

Sicut in fiscum quoque transit instantia quan-
do esset cessionarius priuati *Bimi. cons. 11. n. 48. lib.*
45 *1.* Quid in fisco succedente † actori an transeat
instantia *Barbos. in l. si costante §. fin. ff. solut. matrimo.
n. 26. & vide supra n. 42.*

Superioribus contentaneum videtur, vt instan-
46 tia cum defuncto † laico conuento cœpta non
transeat in hæredem clericum Ecclesiam, vel aliã
ecclesiasticam personam ratione priuilegii, & fori
ecclesiastici cum omni iure eximantur regulari-
ter clerici a laicali iurisdictione *Bald. in leg. si quis
præbyster la seconda C. de Episco. & cleric. Iason in
authen. quas actiones n. 39. in fine C. de Sacrosan. eccl.
Abbas in c. quia col. fina. de iudic. Felin. ibi in 3. & 4.
columna Deci. n. 31. Salicet. in l. 1. Co. si penden. appel-
lation. Mors. interuen. Lanceliott. Lanfranch. Dec. Ia-
cobin. de Santo Georgio, & Cruc. Iun. nu. 10. in fine in
l. hæres absens ff. de iudic. Maranta de ordine iudicior.
parte 5. in princip. nu. 13.* vbi dicit hanc esse magis
cõmunem, quidquid alij dixerint *Arnulf. Ruzens
in tract. de iure regal. priuil. 5. nu. 12. 13. tom. 12. trac.
Deci. cons. 700. Couarru. pract. quæst. c. 8. num. 4. Pur-
pura. cons. 83. num. 4. & per tot. vol. 1.* qui hanc ve-
riorem, & magis communem dicit *Passet. cons. 83.
Roland de inuentar. c. 23 & c. 27. nu. 4. Caualcan. de-
cisio. 8. n. 11. p. 1. Salon. de Pace in l. 3. Tauri nu. 792.
Misinger. centur. 3. obseru. 45. n. 2. Auendagn. de exe-
quena. Mandat. Reg. p. 1. c. 1. n. 33. Randens. cons. 6. nu.
43. vol. 1. Carroc. except. 22. q. 4. n. 3. 4. 5. & seq. & n.
24. Rota Romana in antiquis decis. 552. & in anti-
quioribus decis. 1. de foro competenti Mencha. de suc-
cession. §. 22. n. 7. Surd. cons. 222. n. 4. Bursa. cons. 412.
n. 27. lib. 4.* qui firmat hanc esse magis communem
Asini. in praxi §. 2. cap. 12. num. 44. sequen. vbi quod
hæc est verior, & magis communis *Spino in speculo*

testamen.glos.33. principal. tit. de addition.hæredit. num.72.Petr. Ant. Anguissol.cons.1.lib.3.Pereg.de fideicommiss. art.48.nu.62. in fine art.53.n.20.Ambrosin.de immunita.ecclesiast. cap.20.nu.45.Fachine. libr.12. controuer. iur. cap.43. in fine,vbi quod hâc putat amplectendam in praxi tamquã magis propensam in fauorem clerici,& ecclesiæ. *Molfesi. super consuetud. Neapol.tom.1. part.2.tit. de personis quæst.8. per totum*,qui ab hac in iudicando,& consulendo non recedendum dicit tam quam seruata in toto orbe terrarum *Gratian. discept.16.num.34.* qui dicit, quod esset difficile obtinere contra clericum *Maceraten.var.resol.li.1.resol.49. dottiss. Anto. Faber. in C.lib.3.tit.1. difin.12.Menoc.cons.322. n.19.cons.991.n.3.Rota Rom. in recollectis per Cardinalem Seraphinum deci.957.n.5 & 9.Flerent.Domus 1591. Anto.de Canario in trac.de exequut.instr. q.57.Stracca de mercatura in prima particula vltimæ partis principalis n.45.Marta de iurisdict. part.4.cētur.1.casu 33.per tot.*vbi adducit rationes, & respondet.*Surd.cons.222.& dec.110.Trentacin. var. resol.lib.1.de rescrip. & priuil.resol.2. nu.9.& lib.2. resol.4.de iudicijs n.17,Roland.Cauagnol.in parafrasi ad l.hæres absens.de iudic.nu.5.fol.434.post eiusdem decisiones impressa Corpan.ad statut. Mediol.n.21.nu. 40.41.vol.1. Caballus.cons.91.n.8. volum.2.*& hæc videtur opinio Canonizata per *Rotam Romanam*.

Contrariam opinionem vt Clericus,vel Ecclesia teneatur inchoatum iudicium perficere,& cōtinuare coram primo Iudice laici, cui vniuersaliter successerit,& hæres extiterit, & ea instantia passiua in clericum,& ecclesiam trāseat (quicquid sit in iudicio inchoando contra Clericum, & Ecclesiam hæredem laici, quod debet coram Ecclesiastico iudice initiari) tenuerūt grauissimi auctores.*Castrens.Imola Roman. Alex. Bald. Cuman.Barbaci. Arctin.Firmian. Milus.Guliel. de Bened. Iason*, quos sequitur,& refert. *Surd. cons.222. per tot. & decis.110.*qui testatur decisum in Senatu Mantuano *Cagnol.in l.2.C.de pact.inter emptor, & vendit.n. 249.252.* qui subdit secundum hanc opinionem iudicatum vidisse in Taurinēsi Senatu contra clericum, qui laico succeslerat inchoata instantia. *Boeri.decis.69.n.32.Bursat.sibi porum costans. consi. 63.n.42.Marant.de ordin. iudic.p.4.dist.11.Spino.in speculo testam.Glos.33. principal.tit.de addition. hæredita.nu.72.seqq & num.75.Vasquez de successiõ. creat. lib.3.§.22.limi.17.n.72.Couarr. pract q.ca.8. nu.4.& nu.2.3.sequen. etiam ex l.regia.57.tit.6.par. 1.Gregor. Lopez. in dicta l.57. in versi.Domanda n. 53.Gratian.discept.16. num.31.sequen.Pancirol.cōsil 46.nu.7. Scappi. de iure non scripto lib.1.cap. 16. nu.1.Anglos. Germon.de sacra immunit.lib.3.c.15.n. 96.Camil.de Curte de feud.p.2.c.2. num.142. Auendagn.de exequen.mand.cap.1. nu.33.Didacus Perez in l.3.tit.13.lib.3.ordination.Castell.nu.26. Olan. in antimon.iur. littera C.num.26. Ceuall.commun.contra commun. quæst.36.Parlador.lib.2.rerum quotidian.rum c.final.§.1.nu.10.Suarez in l.post rem Iudicatam extenction.1.n.4. Villalob. in commun.opinion.in verbo clericus n.103.Quesada in suis quæstio. cap.4.n.7.Burgos.de pas in sua praxi in prælud.num. 41.to.2.Aumad.in l.57.tit.6.p.1.glo.5. Aules. in cap.prætor. c.10.versic.la exequtione n.66.Farinac. q.8.num.46.versic.amplia.17. Gail. obseruat.37.nu. 8.10. lib. 1.Scaccia de iudic.causar. ciuil.cap.11.nu. 23. Barbosa in l.si constante §.final. num.27.28.ff.solut. matrimon.Vini.lib.2. opinio.418. Fachin. libra 12. controuer. iuris cap.43.* vbi tamen dicit dubiū *Rodriqu. tom.2. quæstion. regular. quæst.62. articul. 21. Cardin. Tusch. conclus.451. litter. I.numer.37. 38.39. Rota Romana in primis recollectis per Farnac.decis.81.nu.5.Petrus Anton. Anguissol.sibi contrarius cons.59.num.1.lib.3.Borrell. in addiction,ad Bellugan. in speculo princip.rubr.11.§.videndum nu. 4. litter.A. versicul.ad materiam Gallef. de obligat. in forma Cameræ par.2.quæst.2. num.3.4.Aufrer. in tract.de potesta.iud. laici super person. Ecclesiast. reg. 2 fallen.5.num.6.tom.16. tract. Syluan.cons. 49.nu. 45. Aloys. de Leo in authen. Cassa. num.19. Cod.ac Sacrosanct. Eccles. Foller. super constit. Regni tit. de Episc.& Cler. cap. Item statuimus nu.5. Cala de mo do articulan. & proban.§ 1.glos. 1.n.57. Petrus Cenedo. collectan.iur. Canon.par.2. Collectan.37.27.*& cum ista residet *Carroc.de exception.cap.44.n.259. Scaccia de appellation. lib.3.cap 2. qu.7.numer.133. versic. confirmatur. Annibal. Troil. Ganens. ritu 67. n.5.Emanuel Suarez in thesauro receptar.senten opinion.104.vers. Clericus,Masull. ad Capic. decis.109. nu.2.Gratian.Hispan.reg.9.n.11.Carauita ritu.234. Vrsill.decis.212.Mysinger. Centur.3. obser.45. Cabal.resol.crimin.cap.153 Cancer.var. resol.lib.3.ca. 3.cap.16.de litis contestation.nu.136.Ioan. Franc. Leon.in suo Thesaur.for.Ecclesiast.p.3.cap.38.nu. 80.*& ex nostratibus omnes cum ista residẽt. *Mastri decis.79.nu.2. decis.131 num.21. & in addictio. ad Petr. de Gregorio. de iudic. consar. feudal. quæstion. 10. Giurba.decisio.82.n.2. versic: sic quoque Castill. dec.2. & latius. deci.200.*qui testatur hanc opinionem semper fuisse seruatā in Magna Regia Curia,& nunquam in Regno fuisse seruatum contrarium *Muta super Consuetud. Panormit.cap.3.num. 45. Graff. de effect. Clerica. effect. 1. a numero 281. cum sequen.*& vere ista opinione vtimur in Regno nostro.

Si quadrat tamen alicui primam opinionem retinere,(quod negamus)quod instantia inchoata ad clericum successorem,& heredem non trāseat, ampliari potest procedere etiam, quādo clericus
47 hæres laici † haberet cohæredes laicos,vt postinstantiam inceptam omnes conueniendi essent coram ecclesiastico, quia trahuntur a Clerico tanquam digniori etiam,quod plures essent laici,quā Clerici ex hæredibus,& ipso iure laicus ex persona Clerici cohæredis sortitur forum iudicis ecclesiastici in induuiduis tamen *Bartol. in l.præcipimus §.eodem obseruando C de appellat. Felin in c.1.col. 4. de præscript. num.6. Iason. in l.Imperium nu.1. versic. sexto facit ff.de iurisdi. omn. iud. Bartol. in l.iuris peritos §.1.n.1.ff.de excusa. tutor. Bald.in l.final.q.6. C. de editt. Diui Adrian.tollen. Zuccat.d.in l.final.nu. 36 C.de bon.posse.contr.tabul. Mattesilan.notab.143. Soccin. cons.12.num.17.lib.2. & in cap.1. num.18. de foro competen.Rimin. Sen. cons.399 num 9.vol. 2.Guid.Papa. cons.72.nu.1.Marsil.singul.180.Bossi. tit. de foro competen.num.146.Capic.decis.173.Marant de ordin.iudicior. par.4.dist.11.nu.23.Federic. Scot.cons.6. num.3.lib.6.tom.1.Valq. de successiõ. crea-*

*creation.§.22. num.7. Bombin.conf.10.n.11. Meno chi de adipiscen. possess.remed. 4. num. 475. Farinac. quæst.8.num.151.Surd.cons.222.nu.2.& de alimen. tit.9. quæst.14.num.3.& cons.396. num.16. Aret. cons.25. Marsil. in rubric.de fideiussor. num.130. & sequen. Ambrosin. de immunitat. Ecclesiast.cap.20. per tot. Aufer. de potestat.iud. Ecclesiast. super laic. num.49. Marta de iurisdict. p.4. centur.2. casu. 118. Spino in speculo testamen.glos.33.num.72. Maccraten. var. resolut.lib.1.c.42. num.4.Gratian.discept.641. lib.4. Cardin. Seraph. decis.957.*quam dicit Rotam seruare.

Sub ampliatur procedere etiam in criminali-
48 bus, vt si in eodem delicto † sit Clericus, & laicus omnes fore remittendos ad Ecclesiasticum Iudicem, qui quoque contra laicos procedet tracti à digniore, & ne continentiæ causæ diuidatur *Felin. in cap.1. colum.4.de præscription. Anto.de Prato veteri in l.1.in fine ff. qui senten.sine appellat.rescindan.* qui fuit ante signanus huius opinionis *Marian.Socin.in cap.2.col.3. in 8.fallent.de mutuis petition. & Socinus in l.cum Senatus in fin.ff.de rebus dubijs*, qui testatur quandoque vidisse in practica obseruari. *Crotus in l.1.n.15.ff.de verbor.obligat. Zucard.in repetitio. l.final.num.36.C.de bonor. posse.contr. tabul. Iason.in l.imperium num.3.ff.de iurisd.omn. iud. Ferrat.cautel.10.Marant. de ordin.iudic.par.4.dist.11.n. 22. Foller.in pract.fol.75.nu.79. Io. Arnon. Solliloquio.57.*qui in facti contingentia obtinuisse testatur. *Marsil.singul.180.& cons.67.n.62. Hyppol. Rimin. instit.quibus alienare licet in princip.nu.156. & cons.102.nu.12.& cons.551.num.68.Natt.in c.quamuis de pactis in 6.Bonacoss.com.opin.p.2.verficul. laicus. Ambrosin. de immunit. Ecclesiast.c.20. n.9.& sequ. Marchesan. de commission.p.1.commentar.2.ca. 2.nu.27.sequen.Soce iun cons.34.col.1.lib.2.Aufrer. de potest. iud. Eccles. super laic.nu.13. in 13.to.trac. part.1.Ferdin. Loazes. de matrimon.dubit.10.nu.20. Paris. cons.154.nu.1.lib.4. Cardin. Alban.cons.13. nu.6. Boreil. de compromiss.§.1.glos.3.num.244.Cassane super Consuetud. Burgund.rubric.1.§.5. in textu 161.Sil na grace. num.70. fol.51.* vbi dicit vidisse decisum, & in practica seruari in casu emergenti in Ducatu Mediolani *Socin. consil.* 12. *lib.* 1. *Farinac.quæst.8.nu.151. cum sequen. Surd. cons.222.nu. 3.Boeri. decis.300. Ioseph Ludouic.decis.Lucens.26. num.18.p.1.Menoc.de arbitrar.casu 371.num.13.in fine*, vbi quod hæc est magis recepta opinio licet vix a iudicibus laicis seruetur. *Scaccia de iudic.libr. 1.c.11.n.24.* vbi de com.& magis cõmuni opinione *Decian. tract.crimin.to.1.lib.4.c.9.n.44.& sequ. Rebuff.in suo arbore except.col.8.sub litt.Q. Marta de iurisdictio.par.4. centur.2.casu 119.* qui dicit hanc opinionem verissimam, maximè quando essemus in delictis, in quibus exceptio perplexitatis impediret processum iuditium, & dat exemplum in mandante, & mandatario, quorum alter Clericus alter laicus esset *Maceratens.var.resol.lib.3.ca.38. num.4. Bossi. in tit. de foro competeti num.146.147.*
49 qui declarat, quod quando esset delictum † pro quo veniret imponenda pœna sanguinis, quam Ecclesiasticus iudex non posset infingere *c.sententiam sanguinis ne Clericus, vel Monachus.* Nec Ecclesia quandoque pœnam correspondentem delicto habeat, cum Ecclesia gladium non habeat nisi Spiritualem, qui non occidit, sed viuificat. *ea. inter hæc. 33.qu.2.* nullaque grauiori pœna vtatur, quam depositionis, & perpetui carceris, quia isto casu laici euitarent pœnam debitam, & delicta remanerent impunita, ideò Ecclesiasticus post cognitionẽ habitam debet tales laicos remittere iudici laico de bita pœna puniendos, qui debet sufficienter, & condignè punire supplendo, quod per Ecclesiasticum iudicem expleri non potuit *ex Mariano Soccino in loco supra citato* licet aliter sensert *Barthol. Socinus in l. cum Senatus in fine.ff.de rebus dubijs Felin.in c.1.col.4.de præscript.& vide Ambrosi.de immunita. Eccles. dicto c.20.n.13.14.& sequent. Grass. de effect.clericat.eff.1.nu 140. vers. limitatur. Marta de iurisdict.p.4.centur.2.casu 119. vbi late Griuel.in decisionibus Senatus Dolani.30.n.9.10.& sequ.*

50 Et hoc fine aliqua distinctione an causa † sit indiuidua, vel non: quia Doctores non distinguunt in delicto inter causam diuiduam, vel indiuiduam, nam sentiunt, quod semper causa dicatur indiuidua ratione eiusdẽ delicti, & facti indiuidui, quod assumptum probatur tam per DD. *supra citatos*, quam per textum *in l.qui de crimine C. de accusat.* vbi quod, & si sint plura delicta ex vnico facto idem iudex est, quasi vnitatem facti indiuidui spectandam, quicquid sit in ciuilibus, vel in pluribus obligatis secundum Bossium. *in tit. de foro competenti num.147.* in fine, contrarium tamen, vt procedere id possit in indiuiduis, etiam ratione delicti non autem indiuiduis sentiunt, & bene *Soc. consil. 12.col.6. libr.1. Marant.de ordin.iud. p.4.dist.11.nu. 24.Couarr.pract.q.c.34.n.1.2.Capic.deci.173.Farin. q.8.n.151.versic. nec obstant ex Bartolo, Neuizan.e, alijs Lambertin. de cõtract.glos.final.n.244. Maceraten.var.resol. lib.3.c.38.n.4.*

Sed quicquid sit de iure contrariam opinionem
51 approbauit Regni nostri praxis † vt laico, & Clerico simul delinquentibus laici non trahantur a Clerico coram Ecclesiastico Iudice, sed Iudex laicus cognoscit, quoad laicos, & Ecclesiasticus, quo ad Clericos *Igne. in l.1. §.si quis in Villa num. 27. ff. ad Sillanian. & in leg. Senatus consulto numer.14. eodem* vbi testatur sæpius vidisse iudicatum contra opinionem *Antonij de Prato veteri Ioan. Rupellan. lib.3. Forensium institution. capit.11. Crauett.consil. 232. Rebuff. in repetition. authen. habita priuil.106. C.ne filius pro Patre* qui dicit hanc opinionẽ contra *Anton.de Prato veteri* in practica seruati, *& in proemio Regiarum constitutionum glos.5.n.117.Olas. decis.103. num.10. Boeri. in consuetud. Bituriigens. tit.de iurisdictio.§.9.* qui dicit priorem opinionem nunquam fuisse in praxi seruatam. *Neuizan.in Silua nuptial.lib.6.n.38.Gomes.variar.resolution. tom. 3.c.10.n.6.* quam tãquam veriorem tenet, & dicit cõsuluisse iudicibus ordinariis in quæstionibus occurrẽtibus de facto, & vidisse communiter practicari in illo Regno, pro quo affert *legem illis 123. Facchin. controuer.iur.lib.9.cap.31.Guttier.pract.q. 6. lib. 1. Philippus Probus in pragmatica Sanctione tit.de concubinarijs §.ipsas verbo. Lambert. de contr. glos.final. num.244.* vbi refert ab Illustrissimo Cardinali *Alciato* dum legeret *l.final.C.de bonor.possess. contr.tabul.* nũquam potuisse persuadere Senatum Medio-

Mediolanensem ad inclinandum in opinionem. *Antonius de Prato veteri. Couarru. pract. q.34.n.1. in fine. Menoch. de arbitrar. casu 381. num. 12. Graff. de effect. clericat. effect. 1. nu. 132. sequen. & num. 134. 135. sequen.* vbi quod nunquam vidit contrariam opinionem seruari in Regno nostro tanto fortius, quia nos procedimus ex abrupto, & palatino modo, quod prohibitum est Ecclesiasticis iudicibus, qui procedunt ordinariæ, & processiuè, & ista est veritas. *Gramat. decision. 23. Capic. decis. 173. Vincent. de Franch. decis. 426. num. 4. Vrsill. decisio. 213. num. 8. Farinac. quæst. 8. nu. 151.* qui saluat contrariam opinionem procedere in indiuiduis *Clar. in §. final. quæst. 36. vers. euenit plerumque*, qui hanc opinionem seruari in practica, & pluries vidisse iudicare testatur respondet quoque *Cassaneo*, qui dicit in Ducatu Mediolani contrarium decisum, vt illud contingere forte potuisse temporibus *Cassanei* hodie vero totum contrarium decidit in dicto Senatu *Didacus Peres in rubr. tit. 1. lib. 1. ordinatio. coll. 746. 748. Gratian. Hispan. Regul. 9. nu. 2. Michael. Ferr. obseruat. 218. Cancer. var. resolu. li. 2. c. 2. nu. 131. Mexia in pragmatica Taxa panis concl. 5. num. 74. cum sequen. Bouadill. in sua politica libro 2. cap. 17. num. 90. Trentacin var. resolu. lib. 2. de iudicijs resol. 3. num. 3. bene Gruuell. decis. 30. num. 14. & sequen.* qui testatur decisum in illo Senatu Dolano *Cardin. Tusch. conclus. 976. nu. 12. lit. C. Intringliol. singul. 138. lib. 1. Mastrill. decis. 138. nu. 6.* qui dicit ita semper in Regno seruatum absque aliqua contradictione licet contraria opinio de iure sit verior, & latius nouissimè *decis. 269 per totam vol. 3.*

52 vbi etiam testatur de consuetudine † & stylo huius Regni ex mandatis Illustrissimorum Proregum videlicet, quia vt plurimum oriuntur controuersiæ inter magistratus super huiusmodi remissione, quando plures pro eodem delicto inquiruntur, qui sint diuersi fori, & ex hoc delactantur causæ criminales, quæ passim celerem desiderant expeditionem, & in captura informationum per diuersos iudices variæ oriuntur contradictiones, & contrariæ sæpè proferuntur sententiæ in eadem causa, quod propterea aliquando in Regno fuit seruatum, quod iudices diuersi fori vniuntur: videlicet tam iudices M.R.C. vel vnus ex eis cum iudicibus alterius iurisdictionis, qui causam terminat vsque ad sententiam diffinitiuam, quam Iudex Ecclesiasticus cum sæculari de voluntate Prælatorum: vbi tamen non esset procedendum ex abrupto cum modus iste procedendi ex abrupto apud Prælatos non seruetur, iuxta notata per *Doctores in cap. cum contemplatione de reg. iur. Balius in pragmat. vnica tit. 42. n. 8. fol. 232. Maur. Burg. in tra. de modo proceden. ex abrupto q. 52. num. 2.* & adducit *Mastrill.* præcisè exempla Alexij Imperatoris, & Anacleti Papæ, *ex capitulo omnis oppressus 2. quæst. 6.* idemque seruatum fuisse nostris temporibus in Regno Neapolitano testatur *Dominus de Ponte decis. 9. per tot.* Et in Regno Franciæ, quod omnes iudices simul tam Ecclesiasticus, quam sæcularis in puniendis delictis atrocissimis vniantur, & concurrant refert *Ann. Rubert. lib. 1. rerum iudicatar. c. 6. colu. 9. in fine.* Quæ praxis, & stylus confirmatur diuersis iuribus *ad textum in auth. si vero contingerit. C. de iudic. cap. cum contingat de officio delegat. cap. per hoc de haeret. lib. 6.* & hoc iure quandoque in Regno vtimur.

At sublimitatur retenta forte opinione, quod instantia cum laico inchoata non transeat in hæredem Clericum, vt non procedat in instantia cœ-
53 pta cum laico † si lite pendēte efficiatur clericus, quia tunc coram sæculari est continuanda instantia, & ibi terminari debet iudicium; non obstante clericatu superueniente *Cagnol. in l. 2. C. de pact. inter emptor. & venditor. n. 250. l. si quis postea quam vbi Bald. & Alban. in lucubration. ad Bart. ibi nu. 1. ff. de iud. Graff. de effect. Clericat. effect. 1. num. 283. Afflict. in praxi. §. 2. cap. 12. n. 47. Surd. decis. 110. n. 3. Marcell. Cala de modo articulan. & proban. §. 1. gl. 1. n. 63. Marchesan. de commission. p. 2. cap. 4. secundi capitis principalis n. 91.*

Proximam tamen sublimationem restringas
54 nisi cœpto iudicio cum laico † & post instantiam peremptam effectus sit Clericus, quia tūc si actoris petitioni fuerit per Principem insufflatus Spiritus vitæ instantiæ iam peremptæ, quia tunc ex insufflatione non dicitur antiqua, sed noua instātia gaudet declinatoria, & conueniri debet coram Ecclesiastico, instantia namque perempta perit citario, & litis contestatio licet inde Spiritus vitæ insufflitur, vt per *Bartol. in l. cum lite mortua ff. iud. sol. Vinc. de Anna singul. 129. Alexan. Trentacin. var. resolut. lib. 2. tit. de iudicijs resol. 4. num. 40. Marta de iurisdiction. p. 4. centur. 1. casu 32. n. 6. & latius centur. 2. casu 141. per tot. Roland. cons. 4. per tot. lib. 3. Thomas Actius in tract. de infirmita. par. 2. in ver. insufflatio Spiritus.*

Sublimatur etiam in feudalibus vt instantia cœ-
55 pta † cum defuncto in feudalibus transeat in clericum hæredem, quia Clericus in feudalibus sortitur forum laici, & perficere debet iudicium coram domino feudi seu paribus Curiæ cum tunc natura causæ trahat ad se personam, & non persona naturam causæ, & Ecclesia, & Clericus in feudalibus sunt denudati omni priuilegio fori ad text. *in cap. verum de foro competen. cap. cæterum de iud. cap. solitæ de Maioritat. & obedien. vbi DD. cap. 1. §. final. de cap. Conrad. Aluarott. in c. 1. col. 3. apud quē, vel quos coten. de feud. esse debeat Franc. in c. Romana §. debet n. 3. de appella. in 6. Curc. Iun. de feud. p. 7. nu. 15. Bald. in c. 1. num. 4. de controuer. feud. apud. par. Clar. in §. feudum q. 90. num. 8. vers. & hæc quidem* vbi de magis communi legistarum, & canonistarum, & quod ita seruat Senatus Mediolanensis *Soccin. Regul. 55. fallen. 2. Cautius in cap. volentes vers. Restringitur nu. 16. 17. & 18. fol. 182. & vers. ad quid n. 8. Intringliol. de feud. centu. 2. art. 94. nu. 6. 7. sequen. & centur. 1. q. 14. Villalob. commun. opi. ver. Clericus nu. 27. Guid. Papa decis. 139. Gail. lib. 1. obser. 37. n. 3. Mysinger. centu. 1. obseru. 22. num. 2. sequen. & centur. 4. obser. 95. Carauita ritu. 52. notab. 5. sub num. 6. Gregor. Tolosan. de appellation. lib. 4. cap. 5. nu. 4. vers. communis Scrader. de feud. p. 1. q. 2. Paris. de Puteo de reintegra. feud. vers. an citatus fol. 109. nu. 1. 2. 3. sequ. Isern. in cap. 1. de prohibita feudi alienat per lotar. in ver. omnibus Sanctæ Dei ecclesiæ n. 1. Mastrill. decis. 131. num. 22.* quod de hoc nunquam in Regno fuit dubitatum *Marant. de ord.* iudi-

iuditior.p.4.distinct.11.numer.49 Menoch. de retin. possess.remed.3.nu.369.sequent.num.409.seq. Scaccia de appellation.libr.3.cap.2.quæst. 8. numer.92. extens.1.& de iudic. lib.1.cap.11. num. 97. limitat. 9.Riccius in praxi Archiepiscop. Neapolitana resol. 311.n.3.Vrsil.decis.24.nu. 3.Neapod.super Consuetud.Neap.in proemio §.præfatis numer.300. Affl.ct. de feud.fem.§ fin. nu.6.& super constitut.si quis Clericus libr.1.rubr.66.nu. 5.Cumia ritu 2.n.40. Borel. in addition.ad Bellugam.in speculo princ.rubr. 11.§. videndum num.3.littera A.Bero.cons.82.num. 3. libr.1.Scappi. de iure non scripto lib.1.cap.6.numer.1. 2.Gratian.disceptation.182.numer.16. Marta de Iurisd.p.4.centur.1.casu.16.Grass. de effect. Clericatu effect. 1.num.718 719.cum plurib.sequent. Farinac. quæst.8 n.22. Aluares in speculo iuris pontificij c.36. Surd.cons.193.num 1.13.Marchesan.de commission. par.2.cap.4.num.61. Mantica de tacitis conuention. tom.2.libr. 23.tit.3.num. 85.Capiblanc de iure baronum pragmat.1.nu.31.Velanzuola cons.23. n.24. Marcus Anton. Genuens. in praxi Archiepiscopal. Neapolitan.cap.9.num.5.& cap.90.n.2.Ambrosin. de immunit. Ecclesias. cap.20.num. 56. 57. 58.seq. Petr.Cenedo in Collectan.iuris Canon.par.1. collect. 37.num.5.Papon cons.151.num. 2. versic. similiter Mozius de feud. titul. de Natur. feud. numer. 126. 127.128. artic.165.166. Fontan.de pact. dotalib. clausul.4.glos.10.p.1.num.7 8.seq.Molfesi super consuetud.Neapol.tom.1.p.2.tit.de personis q. 7.nu.19. 20.21.seq.

Similiter è conuerso si dominus feudi esset per-
56 sona Ecclesiastica† Vassalli laici ratione feudi de-
berent coram Ecclesiastico conueniri, cum inter
Vassallos regulariter Dominus feudi sit Iudex *Mozius de feud.tit. de natur.feud.numer.129. Zasius de feud. in rubr.de controuer.feud num.7. circa medium Curci.Iun.in tractat. de feud.p. 1. q.2.num.4. Menoch.de retin.possess. remed.3.n.409.Surd. consil. 193. numer. 2. Intrigliol. de feud. centur. 2. articul. 94. numer.11.*

Tamen,& si Clericus,vel Ecclesiastica persona
Iudici laico, & Domino feudi subijciatur feudi
57 ratione,nõ ita† est pro emphiteoticis rebus quas
teneret Clericus à Regia Curia vel laico cum pro
eis coram ecclesiastico, & non coram laico
conueniendus sit *Afflict.in Constitution. si quis Clericus numer.5.rubric.16.libr.1.Foller. super.ead.cõstit.1.n.32.Grass.de effect.cler.effect. 1. nu. 731.Genuens. in pract. Archiepiscopal. Neapolitan. capit. 9.num.5.*

Quod declaratur procedere si ageretur actio-
ne ciuili super feudo vel ratione feudi secus si cri-
58 minaliter† vel ciuiliter ageretur ad priuationem
Clerici,vel Ecclesiæ feudi veluti si pro fellonia,vel
delicto pro quo veniret imponenda pæna priua-
tionis feudi,quia tunc cognitio spectat ad Eccle-
siasticum non ad Dominum feudi, vel laicum *In-
noc.in c.rerum numer.2.3.de foro competen. vbi Hostiens.Butri.Abbas num.17. Soccin. in capit. ex transmissa col.10.n.32.vers.quinto limitatur de foro competen.Paris. de Puteo de reintegrat.feud.§.an citatus f.108.109.n.4.5.6.& seq. Socc. cons.12.n.22. in fin. l.1.Gail.lib.1.obser.37.n.3. Scaccia de Iud.c.1.c.11. n 97.Ambrosin.de immunit. Eccles.c. 20.n 59.Menoc.de retinen.possessi.remed.3.n.402.vers. hæc doctr. Grat.disceptat.182.num.17.& discept.190.nu. 22. Grass. de effect.Cleric.effect.1.n.726. seq.Surd.cons. 193.n.15.cons.396.num.32.Ber.cons.82.nu.11.libr. 1.Farinac.quæst.8.num 22.in fine Capiblanc. de iure & auctoritat.baron.pragmat.1.n.32. Marta de Iurisdict.p.4.cent.1. cas. 16.num. 13.& latius casu 89. per tot.*

Similiter vt tunc demum Iudex laicus seu Do-
59 minus feudi† sit Iudex competens Clerici in cau-
sa feudi quando ageretur de feudo ex lege feudi
secus si ad feudum vel re feudali non ex lege feu-
di contra Clericum, vel Ecclesiasticam Personam
ageretur,vt puta si pignoraticia actione, vel si cõ-
ueniretur pro exequutione instrumenti iuxta for-
mam bullæ quia tunc licet contra feudum, & ra-
tione feudi agatur,quia non ex lege,& conditione
feudi agitur ad eũdus est Iudex Ecclesiasticus qui
est iudex competens clerici *Innocen. in dicto cap. ceterum de Iudic.vbi Abbas num. 13. Felin. num.8. Bald.in cap.1.num.3.de inuest. in mar. fact. Marian. Soccin. in cap.ex transmissa.nu.9. in princip.de foro competen.& cons.12.num.21.& sequent.lib.1.Curt. Iun. de feud.p.7.n 7.fallen. vbi de communi. Alex. cons.79.num.3.versic.sed præmissis non obstantibus libr.1.*qui dicit quod iudex feudi non habet iuris-
dictionem in vassallum nisi in quantum agitur ex
lege feudi ideo si actionis fundamentum non de-
pendet ex lege feudi Dominus feudi nõ est iudex
etiam inter vassallos *Alexandrum* refert,& sequi-
tur *Crass.de effect. clericat.effect. 1.numer.729. 730. sequen.Surd.cons. 193.n.13.14. Martin.Vran. cons. 32.n.14.16.l.2.Clarus §.feudum q. 90.n. 5.Campagna super Cost. Regni Neap.c.94.n.3.Mozius de feud. tit. de natur.feud n. 128.circa finem Paris.de Put.de reinteg.feud. c.198.num.10.42.*

Sublimatur tertio,vt instantia inchoata contra
60 laicum in causa† reconuentionis trãseat in Cle-
ricum hæredẽ quia Clericus,vel Ecclesia in cau-
sa ciuili reconuenitur coram laico cum per re-
conuentionem sortiatur, quis forum iudicis non
sui *Felin.in c.at si clerici nu. 8.cum seq. de indic.vbi Decian.num.165.Imola num.5.Barbac. colum. 15. vers.stat dubitatio Bart.in auten.& consequenter q. 1.C.de sentent. Alexand.ibid. Bald.num. 18. Castr. num.5.Iacob. de Sancto Georg. in l. qui non cogitur in princip.ff.de iudic. Lapus allegat.118. Boer.decis. 69.Stefan.Aufrer. de potest.ind.secular.super Ecclesias.regul.2.Dueñas regula 102.Carauita ritu 67.n.2. Marant.de ordin.iudic.p.4.dist.6.n.44.53.Blanc.de compromiss.par.3.vers.Clericus. sub nu 32. Decian. tract.crim.l.4.c.9.n.17.Socin.regul.56.fallen.4. Affl. decis.173.Ioseph.Ludouic.conclus. 38. illation.29. Io.de Amic.cons.70.n.5.cons.14.num. 2. Annibal. Trois.Canens.ritu 67.num.1.Muscatell. in praxi p.3. Glos.Actorem num.7.Gail.libr.1. obser.37. num. 6. Menoch.de arbitrar.lib.1.q.44.Anton.Faber.in suo C.Fabrian.libr.3.tit.12.deffin.12.*qui testatur deci-
sum in Senatu Sabaudiæ *Surd.cons.396 n.6. Petr. Cened.p.2.collectan.37.num.6.Grass.de effect.Cleric. effect 1.n.745.cum plur.seq.Caualcan.dec.23.nu.9. lib.3.Peregr.de fideic.artic.48 n.67. Fontanella de pact.dotal.claus.4.glos.13.p.2.n. 16.17.18.Gaspar. Antonius Thesaur.quæstion.98.per tot.qui numer.4.*

&

& 5. putat vetum nisi reconuentio non sit depẽdens à causa conuentionis sed differens, & quasi mutua petitio *Honded.consil.21.numer.1.2.3.libr. 1.Farinac.quaestion.8.numer.99.100.101.cum plur. sequent.Vincent.de Franc.decision.* 193.349. 376. *Iafred.decis.64.centur.1.Marta de Iurisdiction.p.4. centur.2.casu* 107. *per tot.*, vbi limitat pluribus modis *Ambrosin.de Immunitat.Ecclesiast.cap.20.n.* 35.36.*sequent.Scaccia de iudic. cap.* 11. *num.* 93. *cum plur. sequen.Cuchus.instit.maior.lib.3.tit.9.sub n.15.Viui.decision.49.num.*4.5.vbi dicit id procedere tam si reconuẽtio fiat super eadem re, quam etiam si super penitus diuersa *ex Maranta dicta part.4.distinct.6.numer.5.& sequent.*& quod ita vt Aduocatus vidit in variis causis iudicare,& obseruare,tam in Curia Aquiliana quam in Magna Curia Vicariae,& passim ita seruatur in M.R.Curia, & Tribunalibus Regni licet actualis, & effectiua exequutio sententiae latae à Iudice laico contra Clericum in causa reconuentionis Ecclesiastico,& non laico specter secundum magis receptã sententiam quam praxim approbasse vidimus, quemadmodum vniformiter vidimus seruatum in casu quo clericus cõuenirerur veluti rei litigiosi possessor in quem iudicio pendente translata sit,vt exequutio sententiae iudicis laici ad Ecclesiasticũ specter aduersus clericum cũ vitio litigiosi possidentem,prout in vtroque casu dicũt *Purpuratus cons.26.lib* 1.*Molfes.in Consuetud.Neapol.par. 2.de personis.quaest.8 num.29.Vinc.de Franc.decis. 545.libr.4.Viui decision.49.numer.6.Marc. Anton.Genuens.in praxi Archiep.Neapol.capit.* 12.& 93. *Carol.de Grassis de effect. Clericat. effect.* 1.*nu.* 789.& *sequent.& num.*928.& *sequent. Lapus allegat.*118.*Scacc.de iudic.p.*1.*cap.* 11.*num.* 102. *Vrsillus decision.* 173. *numer.*2.*Gramat.vot.* 18.*num.* 16. *Cancer. variar.resolution.libr.2.capit.* 2.*numer.* 248.*Giurba decision.62.numer.7.in fine Bimi,consil.* 187.*numer.* 10. quicquid alii senserint quod Clericus rei litigiosi possessor possit coram laico exequi saltem vti turbatur iurisdictionis laicalis *Vrsil.decision.*331.*num.3.Carpan. ad statut. Mediol, capit.*68.*num.*114.*volum.*1. si tamen Clericus inquẽ res eum litigiosi vitio translata est ad iudiciũ coram saeculari Iudice veniat ad impediendam exequutionem sententiae iam latae veluti tertius de dominio,& possessione,rei opponens,cum tũc debeat rectẽ censeri actor,quia non inuitus tunc clericus ad iudicium trahitur,sed se vltro offert vt debitam exequutionem impediat cum veniat ex transuerso ad causam pro suo interesse non potest forum declinare,& petere remissionem ad suũ Iudicem,sed sub eodem debet litem pro sequi corã quo se opponit, & quamquam contra exequutione se opponat non dicitur ob id cum clerico facta iudicij instantia,post quam post rem iudicatam se opponit,& videtur potius ista contradictio quidam actus extraiudicialis,quã iudicialis in figura iudicii,explicandus, & nõ potest priore causã cum tertio iam decisã tangere,sed pro suo interesse tantũ exequutioni se opponere potest clericus,& in hoc non est Iudicem sed coram saeculari Iudice necesse est quod se opponat,& si contrarium diceretur sequeretur absurdum, quod si plures diuersi fori se opponerent quilibet pro suo principali interesse opporteret quod victor, qui sententiae obtente exequutionem peteret coram singulis iudicibus se defẽderet quod tenderet,cõtra dispositionem *l.nulli C. de iudic. & leg. prima ff.de quibus rebus ad eumdem Iudicem eat.cap. dispẽdia de rescrip.in 6.ita Aucharan. cons.* 333.*in primo dubio numer.*2.& 3. *Aufrer de potestat.secular. super ecclesiast. personas regul.*2 *fallen.*10.*Minado. in constitut. Regni in aliquibus in vers.Comit.& Baron. colum.3.versic.sicut num.10.fol.27.Franc.dec.*545. *num.*10.*libr.4.Viui. decision.*387.*num.*1.& 2.*Ambros.de immun.Eccles.cap.20.num.*43.*Giurba decis.* 62.*num.*2. *in fine.Cravetta cons.*997.*num.* 8. *libr.*6. *Tacian de probation.l.*1.*c.*56.*n.* 18. Sentio tamen quod,& si verũ sit Iudicem saecularem talem causam terminare debere tamen effectiuam,& actualis executio contra Clericum spectet ad Iudicem Ecclesiasticum,& ita fuit resolutum in M.R.C.pro Vincentio lo Medico contra Bartholomeum Ansuso, & Clericum D.Ioannem Baptistam Ansuso die 9.Februarii 1626.

Sublimitatur quarto,vt instantia cẽpta cũ defuncto laico super possessorio † transeat in Clericũ
61 successorem & haeredẽ laici, etiam in causis spiritualibus in quibus subijciũtur Clerici laicis,iudicibus quia possessorium non est quid spirituale, sed temporale,quod quando, & in quibus locum habeat,& quid si habeat ad mixtã causam tituli, & proprietatis,vt in beneficialibus, decimalibus, & matrimonialibus causis,& quid si iuris,vel facti quaestio sit, vel si sit adipiscendae possessionis interdictum,quia in hoc opus esset lõga distinctione, & fieret digressio a materia de qua agimus: ideo remitto ad *Guid. Pap. dec.*1.*numer.*1.2.*decis.* 71.& 85. & *cons.* 149. *Guliel.de Benedict.in c. raynucius de testamen.vers.vxorem nomine Adelasiam in* 2. *decis. num.* 38.& 331. *Nauarr.in capit. cum contingat.de rescription.Ferret.consil.*1.*num.* 11.12. *libr.1.Gail.libr.1.obseruat.*37.*num.*5. *Musinger. obseruat.*67.*centur.*2. *Boer.decis.*69.*num.*23.*Aufrer. ad Cappell.Tholosan.decis.*470.& *de potestat.iudic. secular.super Ecclesiast.person.regula* 2 *Falent.* 24. *Cravet.cons.*258.*Marc.Augustol.cons.*141.142. *Natta cons.*411.*Castrens.cons.*45.*numer.*13. *Marci.decis.* 215. *numer.* 3. *in* 2. *part. decis.* 1062.512.190. *numer.* 3. *in prima par.Gramat.decis.*78.*Selua de benefic. part.* 1. *quaestion.* 7. *column.* 4. *Roland. cons.* 23. *libr.* 2. *Aluar. Velasc. decis.* 11. & 93. *Caualcan.dec.*45.*num.*75.76. *part.*1. *decision.* 22.*l.* 1. & *decision.*39.*num.*4.*lib.*3.*Cassador.de restit. spoliator.decision.*1.*Carroc.decision.* 137. *Couar. pract. quaest.cap.*35.*num.*1.*seq.Osasc.decis.*116.*decision.*131. *num.*10.*cons.*54.*in fin.vers.quod vero pertinet Thesaur.decis.*82.117.131. *numer.* 10. *Gaspar. Anton. Thesaur.filius in addition.ad dictam decis.* 82. *Menoch.de recuperand. possess. remed.*15.*nu.*253.210. 458.& *de retinend.possess.remed.*3.*num.* 223. *sequ.* & *cons.*168.*nu.*7.8.9.*lib.*3.*Vanci.de nullitat.ex defect.iurisd.ordinar.num.*54.*vers. siue Ageretur. Afflict.super constitution.rubric.* 67. *in Constit. Baiuli de Burgensat.numer.* 9.10.*sequent. decision.* 2. *vbi Vrsill. decis.*24.*Putc.dec.*361.& *dec.* 365.*l.*1. *Fontanella de pactis dotalib. clausul.* 4. *glosa* 13.*par.*2. *num.*

num.14.sequent.Gutier.quæst.34. Anton.Faber.in
suo C.libr.4.tit.3.diffin.3.num.1.2.3.in allegatis,&
libr.3.tit 12.diffinit.16.numer.1.in allegat.& eod.
lib.tit.1.diffinit.38.& l.3.tit.2.diffin.12.Grattan.di-
scept.238. Scaccia de iudic. libr.1.cap.11.num.95.
sequent.Ceuall.commun.contr.commun. quæst.504.
& 403.& 822.num.111.113.Ambrosin.de immu-
nitat. Ecclesi.capit.20.numer.61. vide late Roderic.
de ann. redit.libr.1.quæst.17.à num.55.ad num.66.
cum sequen.Graff.in tract.de effect.clericat.effect.1.
à numer.975.ad nu.983.qui infinitos affert Io.Gar-
sia de nobilitate glos.1.num.27.Gregor.Lopes.in l.fin.
tit.16.part.3. versic.que an poder. Alciat.cons.54.
*Farinac.late quæst.8.nu.23.*qui pluribus modis de-
clarat, & limitat *Mieres de Maiorat.p.3.q.11.* vbi
dicit iudicatum in Regali Cancellaria.*Marta de iu-*
risdiction.par.4 centur.1.casu 38.& par.2.cap.39.
Anna allegation.92.Facchin. controuers.iur.libr.8.
capit.15.Ponte cons.24.num.35.& cons.96.numer.
16.libr.1.Riccius Collectan.1656.Franciscus Molin.
de ritu nuptiar.li.2.different.10.à num.15.ad finem
Scrader.de feud.par.10.section.1.num. 92. sequen.
Peregr. de fideicom.art. 48.num.30.62.63.& seq.
Rebuff. de decim.quæst.10.Barbosa late in lege Titia
35. ff.solut.matrimon.Azori. institution.moral.lib.
7.quæstion.3.4.Carroc.de exception.exception.22.q.
4.numer. 8. 9. 10. sequen.except.138. per tot.Rota
Romana apud Cardinalem Seraphinum.decis.1102.
n.6.in vna Cordubensi redecimarum anno 1594.&
decis.1047.n 3.Macerat.variar.resolut.lib.1.cap.91.
per tot.

Sublimatur 5. quando Clericus esset hæres
62 laici † qui fuerit laudatus vti author, & assúpse-
rit sibi iudicium emptorem, vel emphiteutam de-
fendendo, & instantia durante decesserit nam
tunc in clericum hæredẽ transibit instantia, Cleri-
cus enim quando venit in iudicio veluti author
laudatus tenetur emptorem defendere coram suo
Iudice, & non potest fori declinatoriam oppone-
re vt infra.

Nõ enim permittitur regulariter venditori lau-
63 dato † & requisito ad defendendũ in Iuditio per
emptorẽ vocato declinatoriam cuiuscunque fori
opponere, sed in foro emptoris, vel laudatis cum
quo iudicium fuerat institutum litem defendere
astringitur *ad textum in l.venditor. ff.de iudic.&*
in l.1.C. vbi in rem actio, & vtrobique communiter
Doctores, Capic. decis.197.num.4. Afflict.dec.227.
Ancharan.cons.183.Bald.cons.460.numer.5.lib.4.
Muscatell.in praxi in 3.p.1.partis principalis glosa
nominet nu.4.5.Marant.de ordin.iudic.par.6.memb.
5 n.6.& seq. Honded.cons.25.nu.13.libr.1.Cabellin.
de cuiction.§.3.num 118.Cagnol.in l.venditor.num.
2.8.13.ff.de iud.Ang. Aret.in §.action. autem n.43.
institut.de action.Decian. cons.118.numer.5.libr.3.
Cephal.cons.168.num.16.Marci.decis.293.num.2.p.
2.Caualcan.decis.8.num.1.sequen libr.1.Gama dec.
332.nu.1.Couar.practicar.quæst.cap.6.num.3.Nat-
ta cons.99.Anton.Faber.in suo C.libr.3.tit. 12.dif-
finit.1. Misinger.centur.5.obseruat.14. Ceual.comm.
contr.commun.quæst.36.numer.2. Gratian. decision.
149.num.6.Capiblanc.de Baron. pragmatic.8.num.
249.Cancer.variar.resolution.libr.3.capitul.16.de
litis contestat. nu.131.& 595.Gregor.Lopez.l.33.
tit.5.lit.H. Caldas Pereira de emption. & vendit.
*cap.31.num.82.*Poterit tamen venditor, vel auctor
64 veniens possessorem conuentum defensurus † in
se iuditiũ suscipere actore etiam inuito quando
tamen nõ animo nouandi, & liberandi possesso-
rem principaliter Conuentum ab Instantia, & iu-
dicio cepto in perniciem actoris id actum sit,
quia tunc veluti procurator in rem suam admitti-
tur. *Bart. cons.219.libr.1. Natta late cons.630.num.*
1.2.3.& seq.Petr.Benintend.dec.92. Guttier. de iu-
rament.confirmator.p.1.cap.61.num.14. post Af-
flict.Gomes.& Vanci.per eum relatos Cancer. variar.
resolut.lib.2.c.14.nu.162.163.Marci.dec.293. Co-
narru.pract.quæst.capit.13.Capic.decision.197.Cor-
nazan.decis.215.n.8.9. Honded.consil.25.num.7.8.
17.lib.1.Flauius Amendula in addit.ad Vinc.de
Franc.dec.462.num.10.Thesaur.decis. 213. Moroc.
cons.84.n.13.& 14.

Licet possessor ipse conuentus non possit pete-
65 re quod conueniatur † venditor, vel auctor lauda-
tus vt euitet iuditium nisi venditor veniens ad de-
fensionem emptoris pro suo interesse iudicium
cum possessore non innouando velit, causam,
& instantiam in se suscipere, tanquam procurator
in rem suam, & debet actor tunc cum venditore
litigare, non cum emptore nisi probet personam
emptoris legaliorem, & et interesse potius cũ eo
quã cum venditore litigare maximè si possessor
conuentus haberet ius in re vt vassallus, vel em-
phiteuta *secundum Paulum de Castro in l.1.C. vbi*
in rem Actio Capic. decis.197.nu.6.Misinger.cẽt.2.
*obseru.58.*qui testatur decisum in Camera Impe-
riali. At si cõuentus esset simplex colonus, vel cõ-
ductor qui nullam rei haberet possessionem, sed
simplicem detentionem à iuditio liberatur per
simplicem nominationem domini si reali iuditio
astringatur *Ioann. de Andre. Anton. de Butri.&*
Abbas in cap.quoniam frequenter. §.quod si super
vt lite non contestat. Dec.cons.118.n.26.l.3.Afflict.
dec.217.vbi Vrsill.Mising.cent.2.obser. 58.Gama
dec.332.num.1.

66 Quod etiam procedere † in vidua pupillo, vel
alia miserabili persona laudata, qui de iure ha-
berent fori declinatoriam ex priuilegio *l. vnice C.*
quando Imperator inter pupill.& viduam. vt veniẽ-
tes in iudicio reum principalem, & possessorem
defensuri, vt authores laudati declinatoriam op-
ponere non possint profitetur *Muscat.in praxi.p.3.*
1.partis principalis n.4.5.

67 Nec miles † laudatus fori declinatoriam oppo-
nit *Angel.Aretin.in §. actionum autem instit.de a-*
ction.num.43.

68 Amplia in Clerico Ecclesia † vel prælato lau-
dato qui tenentur possessorem coram suo iudice
defendere, & declinatoria fori non vtuntur cum
clericus auctor laudatus reus principalis nõ sit, iu-
diciũque contra emptorem, vel possidentem diri-
gatur, & in eius personam substantietur non au-
tẽ in personam Clerici licet Clericus vt causa re-
ctè agatur veniat ad assistendum *Abbas in c.quo-*
niam frequenter §.in alijs vt lite non contest.& in c.
fin.n.8. de empt.& vendit.vbi Barbaci.num.16.Ca-
gnol.in l.venditor num.2.12.13.ff.de iudic. Angel.
Aretin. in §.actionum autem nu.43.instit.de action.
Bald.

Bald.in l.venditor & ibi Alber.de iudic. Lancellot. Dec.in dict.l. venditor. columna penult. Sicardus in l.emptor num.14.C.de action. Guliel.de Benedict.in repetit.capit. Ramucins in verbo vxorem num 417. de testamen. Francis. de Parma in tractat. de iure fisci fol.9.col.4. Ancharan.cons.183.& 333. Decian. cons.700 Cornei.cons.79.in vltimo dubio lib.4. Purpur.cons.26.n.1.l.1 .Socc.bene cons.91.l. 3. qui hãc dicit communem, & ab ea non recedendum Cabellin.de euiction.§.3.quæst.2.n.119.120.tom.6.p.1. tractat. & num.122.Couar.pract. quæst. cap. 8.sub numer. 3.& numer.8.qui dicit veriorem, & receptiorem Marant.de ordin.iudicior.part.6. memb.5. num.6.& par.4.distin.11.num.78 Caualcan dec.9. num.4.& decis.8.num.1.libr.1.& decis.5.num.33. lib.4.Capic.decis.197.num.7.qui dicit hanc veriorem licet dicat seruari in Sacro consilio quod auctor laudatus Clericus remittitur Gail. obseru. 37. numer.7.libr.1.vbi dicit veriorem, & in Camera Imperiali seruari Gramat. decis. 21. Anna singul. 45.Bocri decis.69.nu. 27.sequent. Aloys. de Leo in anten. Cassan.nu.19. C.de Sacrosan.Eccles.Aufrer. de potestat. iudic. secula super Eccles. person. reg. 2. n.6.tom.11 par.1.tractat.ad Cappell.Tholosan.decis. 361.num.2.Aldouin.cons.6 numer.23.qui de cõmuni restatur Michael commun.opinion.lib. 2.cap. 1.quæstion.8.qui alios allegat.Scaccia de iudic. libr. 1.cap.11.numer 98. limitation.10. libr. 2. cap.2.numer.735. & in tractat. de appellation.libr.3.cap. 2. quæst.7.numer.123 fol.112. Natta consil. 99. num. 7.lib.1. Cabellin.Milleloqui 983.Anton. de Burgos in cap.final. de emption.& vendition numer.16.17. Vrsil.decis.380. numer. 8.9. Bertachin. in tractat. de Episcop.p.5.libr.4.num.95.tom.13.par.2.tract. Hippollit.Riminald.cons.422.numer.1. sequent. vbi dicit hanc communem Rebuff. de dilation. articul.4. glos. vnica numer.1. Grass. de effect.Clericat.effect.1. num.261.262.cum sequent Honded.cons.25.num.7. 15.sequent. libr. Lancellot de attentat.par.2.cap.20. quæst.3.num.90.Marta de iurisdiction. part. 2. cap. 4.num.26.Maxilla super consuetud. Barens.tit.de auctore laudato num.13.sequen.Vrsil.decision.30.num. 7.licet ibi certo modo distinguat.Sed Decia.49.n. 8 simpliciter sequitur hanc opinionem Ambrosin. de immunitat.Ecclesiast.capit.20.num.22.23.24.25. sequent. Fachineus libr.2.Controuers. iur. capit. 38. Cenall.commun. contra commun.quæst.588.qui allegat.concordantem legem Regnum 57.in fin.tit.6.parte 1.Surd.cons. 396.numer.7.cons.222.num.20.Ruginell.de appellation. §.12. Glos.2.cap.1. numer.22. Crapan.super statut.Mediolan.lib.1.cap. 69. numer. 97.98. 107. Petr. Cenedo in Collectan. iur. canon. par.1.collectan.37.num.8. Molina. de iustit. & iure disputat. 380.num.15.16.Mysinger.centur.5.obseru. 14.qui testatur decisum & centur.6 obseruat 33. num. 1. Foler in addition.ad Marant.de ordin. iudicior.par.4 distinct.11.n.78. Gregor. Lopes.in l. 57. tit.6.p.1.in Gl. verb. Ante Scappa de iure non scripto libr.1.cap.21 per tot.qui de communi restatur Marchesan.de commission.commission.2. cap.2.num. 18.19.sequen.Cancer. variar.resolut.lib.3.capit. 16. de litis contestat.num.131.cum plur.sequen.Latissime Caldas a Pereira de emption.& vendition. cap. 31, a nu.83.84.cum plur.sequen.Et hæc est verior opinio in praxi seruata licet aliqui alii contrariam partem tutati sint quos referunt Ambrosin.dict.c. 20.num.22.Grass.de effect.clericat.effect.1. nu. 261. Marta de iurisdict.p.4.centur. 1. casu 34. & Pereira vbi supra.

69 Ex diuerso id quoque procedit,si laicus † teneretur de euictione rei clerico venditæ, & clericus conuentus laicum laudaret, qui causam defendere coram Iudice Ecclesiastico astringeretur Moli.de iust.& iur.disput.380.n.15.16.

In tantum enim teneretur Clericus auctor laudatus possessorem coram Iudice laico defendere
70 vt non teneatur † Iudex laicus curare de inhibitione ab Ecclesiastico facta propter clericũ auctorem laudatum sed liberè spernere possit Socc. Senior.consil.99 nu.27.lib. 3. Honded.consil.25.numer.7.14. 15.& sequentes lib.1.Cabellin.de euict.§. 3.quæstion.2.num.122. Ambrosin. de immunitat. Ecclesiast.cap.20.n.26.Grass.de effect.clericat.effect. 1.num.263. Caualcan. dec.9. num.2.libr.1.Lancellot.de attentation.p.2. cap. 20. quæstion.3. num. 90. Marta de iurisdition.p.2.cap.4.num.26. Francis.Molinus de ritu nuptiarum libr.2.different. 10. numer. 10.11.

71 Etiam in fisco † laudato idem dicimus quod vtique remittendus suo iudici,& procuratori Cesaris, non sit sed tenetur emptorem coram Iudice coram quo molestatur defendere secundũ cõmunem,& veriorem opinionem;& text.in l. venditor non limitatur in fisco Bald.in l.3.Cod.de iure fisci column. 2.vers.item non obstat Angel. Aretin. in rubric. de exception. numer.17.Anton. de Burgos in capit final.de emption.& vendition.n. 10. 11. 18. Corne. cons.79.in hac consultatione in fine lib.4.Soccin.cons.91.in vltima quæstione libr. 3. de communi Rebuff.in dicta leg. 3.C.de iure fisci,& de dilation. artic.4. glos.vnica. num. 9. Couaru practicar.quæst. capit.8.numer.3. Cabellin. de euiction. §.3. numer. 124.seq.Thes. dec.213. qui testatur pluries decisũ in Senatu Sabaudiæ Facchineus controuers.iur. lib. 2. cap. 38.Scaccia de appellation.libr.3. cap.2.qu. 7. num.123.versic. moueor secundo fol.112. qui dicit in praxi obtinuisse Portules ad Molin.§.Clericus n. 53.Cancer.variar. resol.libr.3.cap.16.de litis contestatio.n.131.& sequent. Et si contrarium senserint Bart.in l. 3.in glosa magna C. de iure fisci lib.10.colu. 2. versic.secundum hoc. Ioan.de Platea ibidem Castr. in l.venditio ff. de Iudic. Iacobin. de Sancto Georgio ibidem Cagnol.in dicta lege venditor num. 16. 17. 19.sequent. Soccin.consil.46.lib.4.Decian.cons.700. Capic. decision. 197. vbi Masul. num. 3. Marta de iurisdiction parte 4.centur. 1. cas.34 numer. 18. 19. sequen. decisum testatur Caualcan.dec.8. per tot. l. 1. Peregr.de priuil.fisci lib.7.titul.1.num.9.

Sanè tamen prędicta intelligẽda sunt nisi Cle-
72 ricus Ecclesia † vel alios priuilegiatus, & de foro nominaretur in auctorem, & dominũ ab eius colono Inquilino cõmodatario vel simili,reali actione conuento, quia cum iuditium reale non possit in personam coloni fundari tunc dominus de foro,vel clericus dicitur venire principaliter in iuditio pro interesse suo, & dicitur ipse possessor licet corpore alieno, & per colonum detineat, & cum iuditium reale sit fundandum, & substantiã-

dum

dum in persona auctoris, & Domini de foro ad proprium Iudicem,vel Ecclesiasticum remittẽdus est,cum non ad alium,sed potius ad se ipsum defendendum veniat in iudicio, & ad actorem excludendum *Vbert.de Bobio*, qui sic consuluit in quæstione de facto occurrenti Mediolani quem sequutus est *Franciscus Vercellensis* vt refert *Ioan. de Andre. in ca.quoniam frequenter §.qui si super vt lite non cõtestata Zabarella, Anton.de Butrio,Imola, Marian.Soccin.& Abbas in dicto capit.quoniam frequenter §. in alijs, vt lite non contestat.num.28.seqn. Angel.Alberic.& cæteri omnes in leg. 2. C.vbi rem actio. Angel.Imola,& Alberic. in leg. non solum §. quod vulgo ff. de vsucapion. Ancharan. in dicto cap. quoniam frequenter §.quod super numer.3.vt lite non contest. Cagnol. in leg.venditor.num.2.8. 19.ff.de iudic. Angel. Aretin.in §.actionum num. 43. institut. de action. Aloys.de Leo.in l.placet n.17.C.Sacros.Eccles.Francisc.de Parm. de iure fisci colum. 4. fol. 9. Corn cons.79.num. 13.in fin.libr.4. Purpurat. consil. 26.num.2.libr.1 .Syluan.cons.49.nu.24. Soccin.Iun. cons.91.colum.fin.libr.3. versic. confirmatur septimo Decian.consil.700.nu.7.Natta consil.324. num.4. in fin.libr.2.Decian.cons.118.num.6.7.11. 26. libr. 3. Anton.de Burgos de Salamanca in capit.final.colum. penult.de emption.& vendition.num.16 17.sequen. Alexan.de Neuo consil.55.num.2.10. Ficard. in additio.ad commun.opinion.Villalob.litter. N.numer. 14. Afflict.dec.217.vbi Vrsill. Capic.decis.197.nu. 4.versic.nisi esset Colonus. Aufrer ad Cappell. Tholos. dec.361.numer.2.versic.secus vbi laicus. Boeri. dec. 69.numer.28.29.Gramat.decis.21. numer. 3.decis. 61.numer.6.Muscatel.in praxi par.3 glosa nominet numer.6.versic.ego vero vbi sequitur opinionem Abbatis in d. §.final.seu §. in aliis & melius numer. 8.9.Maxilla ad consuetud. Bari. de auctore laudato sub num.16.Couarru.pract.quæst.cap. 8.num.3.vers. Nam hixe verbis.Graff.in tractat. de effect. Clericat. effect. 1. numer. 266.sequen. 268. Carpan. super statut.Mediolan.lib.1.cap.69.num.27. qui testatur de communi Honded.cons.25.num.16.lib. 1. Viui. decision.30 num.7.in fine versic. Ant postremo, & decision.49.num.8.versic.sed vbicumque. Ambrosin. de immunitat. Ecclesiast.cap.20 num.27.28. 29.seq. Hippol Riminald.cons. 237.numer.77. consil.422. numer.6.Riminal. Senior. cons.344. libr.3. Federic. Scott.consil.34.colum.2. Cabellin. de euiction. §. 3. num.121.Misinger.centur.2. obseruat.3. 8. numer.2. 3 4.5.6.& centur.5.obseruation.14.numer. 2. 3. & centur.6.obseruat.33.num.2. Caualcan. decis. 8. nu. 17.par.1.& de vsufruct. num. 217.Mari. Anguissol. cons. 50.numer.5.Gama decision. 332. Surd. consil. 396. numer. 35. 36. 37. Marchesan.de commission. part. 2. capitul. 4. quarti Capitis principalis numer. 33.Caneer. variar.resolution.libr. 2. capit. 13. de reconuention.numer.63.& sequen.& capit. 16. de tert.opposit.à num.40. ad numer. 46. & libr. 3. ca pit.16.de litis contestation.numer.131.132.sequent. Caldas Pereira de emption. & vendition. capit.31. numer.84.

Id Ampliatur secundum aliquos locum habere ne dum quando reuendicatoria conuenitur colonus, vel inquilinus, sed etiam quando ea vel
73 reali actione conueniretur † feudatarius emphiteuta vsufructuarius,superficiarius, & similes,qui haberent ius in re,&. non nudam detentationem sicut colonus quod vtiq. eo casu Dominus nominatus possit declinatoriã ex persona propria opponere ratione directi dominij vt fuit opinio *Ioannis Glosatoris.in l.2. C. vbi rem actio vbi Odoffred. & Salicet.column.4. Cornei.consil.79.numer. 13.in fine libr.4. Cagnol.in lege venditor.numer.19.ff.de iudic. Misinger.centur.2.obseruation.58. num.5.& in fine Vrsil.decision.217.numer. 1. Caualcan. decis. 8.numer. 17. libr. 1.Surd. consil.396.num. 35. 36. libr.3.*

Contrariã tamen opinionem quæ magis placet tenuerũt *Hirner.Placentin.& Accursius Glosatores in leg.2.C.vbi in rem actio, & Cinus ibi* dicit quod hæc opinio communiter obseruatur *Angel. num.3.Bart. num.6.Bald. numer. 7. Alberic.numer. 4.versic.si autem prætendit bene Speculator.in titulo de primo & secundo decreto §. restat versic. quid si dominus. num. 24.late Abbas in cap. quoniam frequenter §. in alijs nu. 28.vt lite non contestat.Couar. practicar quæstion.cap. 8.nu.3.vers.nam hisces verbis decisum testatur Gama in Senatu Lusitanio decis. 332.per tot.*

Idemque ex maioritate rationis dicendum est si emphiteuta non reuendicatoria, vel reali actio-
74 ne conueniatur † sed hypothecaria super te emphiteoticam nã dominus nominatus non potest euitare quin emphiteutam coram suo Iudice defendat,nec proprij fori declinatoria vtitur, pro quo facit distinctio *Iacobi de Arena.Bart. in l.2.n. 6. Cod. vbi in rem actio.* vt si emphyteuta conueniatur super solo iure suo emphyteotico non potest nominando dominum declinatoriam opponere *Paul.de Castro nn.12. Salicet.n.5. Gama decis. 332.num.3.vers.tertia fuit.Mising.cent.2.obseru.58. num.4.*

75 Superioribus tamen non conuenit † quando Inquilinus, seu Colonus clerici,vel alterius de foro,via exequutiua tamquam possessor,vel conductor rei subiugatæ ad censum bullate, exequeretur,qui dominum nominando non ideo declinatoriam opponit *Graff. de effect.Clericat.effect. 1. nu. 268.* & hæc opinio seruatur in Regno cum Colonus Inquilinus, vel conductor via exequutiua, & personali actione pro censu bullari astringatur ex vi Pragmatice Regis Alphõsi de censibus & omnes supra citati in colono,& inquilino clerici, vel alterius de foro loquentes propositam conclusionem procedere intelligunt quando actione reali,vel reuendicatoria, secus si personali adstringerentur, licet ista personalis successerit in locum hipothecariæ de iure.

Ceterum cum multis quandoque, quæ ex propria non possumus persona aliena vtimur, ideoque vẽditor, vel auctor laudatus,& si declina-
76 toriam † opponere prohibeatur, ex propria persona,ex persona tamen emptoris, vel conuenti laudantis ei permittitur, vel si auctor seu venditor pro suo interesse absque eo quod esset laudatus, vel nominatus veniret causam defensurus. Ne forte emptoris negligentia, vel malitia in nõ petendo sui fori declinatoriam,vel legitima alia exceptione opponenda venditori,vel auctori in iudi-

ditio venienti emptorem defensurum noceret, *Paul. de Castro, & Lancellot. Decian. in l. venditor. post Innocent. & alios ff. de iudic. Roman. singul. 630. Caguol. in dicta lege venditor num. 9. Angel. Aretin. in §. actionum num. 45. institut. de action. Couar. var. resolut. libr. 3. capit. 17. n. 6. 8. Caualcan. decision. 8. num. 23. p. 1. Cabel de euict. §. 3. n. 131.* Et vtitur omni iure illius, a quo laudatus fuerit dum ne faciat duriorem aduersarii conditionem ita *Anton. Faber. in suo C. de exception. li. 8. tit. 31. diffin. 21.*

77 Quid in Cine Panormitano † nominato, & in auctorem laudato in Curijs extra Vrbẽ, qui ex priuilegio consuetudinis 3. Panormitanæ non compellitur extra Vrbem litigare sicut eodem priuilegio Ciues Neapolitani in viridi obseruantia vtũtur, qui declinatoriam in Vrbe, vt non teneantur alibi litigare, & se defendere opponunt, *Masul. ad Capic. decis. 197. nu. 6. Vincent. de Anna singul. 45. Franc. dec. 416. Muscatell. in praxi part. 3. glosa Nominet. numer. 6. ante versiculum ego vero. Foller. in addition. ad Marant. de ordine iuditior. p. 4. distin. 11. numer. 78.*

78 Suboritur etiam † dominum nominatum vltra fori declinatoriam beneficia, ex propria persona eidem competentia in iuditio petere posse veluti si minor. Mulier, vel persona restituibilis esset aduersus probationes in tela iuditii post conclusum in causa *per cõstitutionem oscuritatem, & ritu 172.* quæ beneficia, & Restitutiones extraordinarias cõcludimus concedendas si capitula probatoria tendat ad defensionem causæ, cum ad iuditium veniat non vt assistat ne fiat collusio, nec vt causam adiuuet ad victoriam, sed ad actorem excludendum iuxta communem distinctione vnde eodem modo admittitur ex propria persona ad recusandum Iudicem vti suspectum, vel petendum causam compromitti debere vigore statuti *Ancharan. consil. 333. Affl. decision. 15. vbi Vrsilus, & decis. 235. Rebuff. de dilation. artic. 4. num. 7. tom. 3. Corne. cons. 79. num. 15. libr. 4. Marant. de ordin. iudic par. 6. mem. 5. num. 6. in fine Anton. de Burgos. in cap. fin. de emption. & vendition. columu. penul. Cagnol. in l. venditor ff. de iudic. numer. 15. 20. 21. Additio ad Alexand. consil. 82. libr. 1. Viui dec. 291. numer. 7. 8. Vrsil. decis. 15. num. 1. 5.* vbi dicit pluries practicasse decisionem *Afflict. & dec. 235. Muscatel. in praxi par. 6. glos. in integrum numer. 15. & par. 3. glos. nominet numer. 17. 18. sequent. Cabella de euiction. §. 3. num. 123. 126. 127. Vincen. de Franch. decision. 261. numer. 8. Fabi. de Anna. consil. 97. Honded. cons. 25. num. 6. 29. libr. 1. Velanzola cons. 60. n. 56. Flauius Amendula in addition. ad Vincen. de Franch. decision. 462. n. 9. Trentacin. variar. resol. lib. 2. de iuditijs resol. 16. n. 11. Rota Genue. dec. 143. num. 7. Corset. in singul. verb. recusatio Camill. de la ratha cons. 113.* Iulius *Cesar. Imbrian. in tract. de primo, & secundo beneficio consideration. 6. numer. 82. & sequen. & num. 88. & sequent. Mascard. de probation. conclusion. 952. numer. 4. & 5. Apicella de suspition. official. num. 138. Vincen. de Anna allegat. 76. n. 3. & 4. singul. 550. Borellus in summa decision. tit. 30. num. 286. Gal. lib. 1. obseru. 71. num. 7. obseru. 72. num. 8.*

Incidit quoque hic quærere (ne à nostro satis degrediamur instituto) forte retenta illa opinione quod instantia inchoata cum laico in Clericum successorem non transeat nunquid oporteat no-
79 uum † incipi iudicium contra Clericum coram Ecclesiastico ex integro, vel sufficeret Clericum citate ad prosequendam causam cũ defuncto inchoatam coram Ecclesiastico Iudice., & licet *Cagnol. in l. 2. C. de pact. inter emptor. & vendit. n. 152. in fine* concludat ex pluribus quod causa debeat reassumi coram Ecclesiastico in eodem statu in quo erat coram sęculari ne priuilegium Clerici in damnum laici nimis enormiter traheretur, & non est reuocandus causæ status ex successore licet instantia nõ transieret. Tamen potius in hoc crederem aderendum contrariæ opinioni *Felini col. 3. & Abbat. col. final. in cap. quia G. de iudic. quos sequitur Marant. de ordin. iudic. p. 5. in princip. n. 13.* quod scilicet nouũ sit inchoandũ iudicium, & instantia cõtra Clericũ coram Ecclesiastico Iudicio ratione potissima quia si verum, est nullam trãsire in Clericum instantia non potest reasumi in eo statu quo reperiebatur coram laico quia non entis nullę sunt qualitates, nec partes, quare ex integro iudicium inchoandum fore credunt, idem sentiunt, in hoc. *Facch. lib. 12. contr. iur. c. 43. in fine vers. puto ego Misinger centur. 3. obser. 45. num. 2. bene Barbosa in l. si constante §. fin. num. 26. versic. infertur tertio, & n. 27. ff. solut. matrimon.* confutando rationes *Cagnoli dicto loco Asini. in praxi. §. 2. cap. 12. a n. 56. 57. & sequent. ad finem.* Quod ego
80 ex identitate † rationis puto procedere in omnem successorem in quẽ ratione proprii priuilegii, vel aliter instantia non transiret quo vtrique ex integro cum eo esset iuditium instituendum, & non reassumendum in statu quo erat tempore mortis defuncti.

Vtque adeo dicta non procedunt in instantia
81 † cępta cum patre quę non trãsit in filium qui successerit ex beneficio *authen. bona damnatorum C. de bonis præscript.* quia tunc non succedit tamquam hæres patris, sed tamquam successor bonorum propter beneficiũ illius legis *Bald. in l. si constante §. fin. colum. final. ff. solut. matrimon. Cuman. num. 6. Imola. column. 12. Alexandr. numer. 4. Barbos. n. 26. vers. infertur secundo Florian. à Sancto Petr. in l. in iuditio nu 9. ff. famil. ercisc. Asin. in Praxi §. 2. cap. 13. n. 5. 6. 7. seq. Garsia de Nobilitat. glos. 40. nu. 11. versic. contrarium Boniorn. in ritu 103. vbi Muta n. 16.* licet aliter sentiat *Peregr. de fideicommiss. artic. 53. num. 21.*

82 Nec instantia litis iam à bannito † incepta potest transire in hęredem, sed extincta remanet *Menoch. cons. 550. n. 7. 8. seq. libr. 6.*

83 Item vt instantia cępta cum defuncto non trãseat † in exequutorem testamentarium, sed in hęredem etiam ab intestato decisum testatur *Ioseph. de Sess. decis. 54. vol. 1.*

Aduertendum tamen est quod licet regulariter quælibet instantia incipit à litis contestatione
84 tamen instantia † ad effectum, de quo agimus, vt scilicet transeat in hæredem dicitur cæpta per solam citationem *Alexandr. in leg. penales ff. ad legem falcid. & in addiction. ad Bart. in l. si eum hominem*

niuem ff. de fideiuss. Castrens. in l.tam ex contractibus num.4. ff.de iudic.Cagnol. in l.2.C.de pact.inter emptor.& venditor.num.252.ad fin. Bald. in leg.1. num. 2. Cod.si penden. appellation. Molin. de primogen.lib.4.cap.8.nu.6.in fin.Barbos.in l.si constante.§.fin. num. 28.circa finem ff. solut. matrimon. Intrigl. de substit.centur.3. q. 73.num. 130. Neuizan. cons.20.num.32.Asin.in praxi.§.2.capit.12.nu.2.3.

Intellige quod supra proxime dictum est pro-
85 cedere in hærede † non autem in alio successore vniuersali bonorum licet non hærede, vt est pater in peculio filii, vel fiscus, vel Monasterium in bonis ingressi, vel similis successor bonorum vniuersalis nam ea est differentia quatenus pertinet ad propositam speciem inter hæredem, & bonorum successorem, vt instantia ante litem contestatam in bonorum successorem non transeat licet in hæredem per solam citationē dicatur incæpta, & transeat *Angel.in l.tam ex contractibus num.2. & Paul.de Castro n. 3.4.ff.de iudic. Asin.in praxi §. 2.c.12.n.29.30.31.*

Demum eo iure vtimur in Regno vt in casu, quo lis, & instantia iudicij cum defuncto cæpta
86 † transit in hæredem & vniuersalē successorem, quod sub pæna nullitatis sit hæres, & successor ab actore citandus ad transfusionem iudicij, & instantiæ in eius personam nam ea instantia non transit in hæredem ipso iure *Paul. de Castro, & Alexand.in l. Paulus ff.qui senten.sine appellation. rescindat. & in l.in summa §.final. ff. de re iudicat. Afflict.dec.372.n.4.Soccin. Iun. cons.125.in causa prope principium.l.2. Carauita rit.234.nu.6.* qui restatur de stilo M.R.C.Vicariæ *Peregrin. de fideicommiss. artic. 53.num.30.Viui. opin.700.Iosef.de Sesse. dec. Regni Aragon. decis.54. numer. 5.decis. 89. num. 16. & 17. volum. 1. & decis. 153.nu.33. volum.2. Anton.Faber in C.libr.2. tit. 8. de procurator definit.4.num. 5.in allegatis.Marta de iurisdiction. par. 4.centur. 1.casu. 33.num. 11. 12. & de successiou.legali p.4.quæst.12. artic. 7.nu.3. tom.2. fol.183.Costa de facti scien.& ignoran. centur.2. distinct.74.num.2.3.Scipio Rouitus super Pragmat. Regni Neap. in rubr.de instan.caus.non restitut.n.10. qui remittit ad Caranit. & Sessam Salgad. de Regia protectione p. 3.c.9n.209.vol.2.* & ex nostratibus *Fran. Milus in allegat. pro Garzia contra Ramires Prouinzal. in l.si eum hominem ff. de fideiuss. Intrig. singul. 98.n.2.3.l.2.Muta Ritu 103.n. 14.& super consuet.Pan.c.71.n.11.nouissime Virg.de legit.pers. c.12.nu.28.* quid quid dixerit *Neuiz. cons.20. sub*
87 *num.* 30. vbi dicit † transfusionē non requiri vbi hæres esset certus nā contrariū fuit semper seruatū de stilo qui debet attendi sub pæna nullitatis cū minime mutanda sint quæ certam habuerunt interperationē, & solent passim per M.R.C.& Iudices ordinarios expediri cedula Iudicii transfusoria quia alias inane esset iudicium si cū eo ageretur cum quo nullum adhuc fuisse institutū *Paul. de Castr.in l.eum hominem ff. de fideiuss.* & quamuis transeat instantia in hæredem non tamen transit ipso iure, sed requiritur factum iudicis, qui debet hæredem citare, vt prædixi, & recipere citatio-
88 nem, & cedula transfusionis iudicii alias † sententia idem sequuta nulla redderetur, & iudicium inualidaretur, quia deficeret eiusdem substantia. Itē quia inditium aliquando transubstantiatur ex persona hæredis, vt dixit. *Affl. d. loc.n.4.& Muta*
89 *n.* 14. qui limitat † in hęrede indiscreto in quo nō fit transfusio iuditij, sed ait practicare Aduocatos vt interrogentur, an velint esse hæredes, & an possideant bona hæreditaria, & sic contra tales proceditur quicquid sit de veritate huius dicti.

SVMMARIVM.

1 *Euictio non debetur nisi sententia exequutio perfecta non sit, & res euincenti tradita.*
2 *Euictionis promissio non comprehendit molestiam nisi expresse in pactum deductum sit.*
3 *Pactum quod etiam pro simplici molestia de euictione exequutiuē agi possit de iure subsistit.*
4 *Molestia quando dicatur illata & n.5.7.*
5 *Molestia probatur per litis pendentia.*
6 *Molestiā inceptam fuisse sufficit ad hoc vt de euictione ex pacto agi possit.*
7 *Molestia non dicitur illata nisi post euictionem perfectæ sequutam.*
Quid si de euictione, vel molestia disiunctiue, vel coniunctiue promissum sit num.8. 9.
10 *Pro simplici molestia euictione agi potest quando de quacunque de euictione quoquomodo vniuersaliter promissum, & stipulatum est.*
11 *Prætium an ex simplici illata molestia stante pacto molestiæ via exequutiua per emptorem repeti possit, & n.12.13.seq.& n.16.17.*
12 *Interesse appellatione etiam prætium conuentum continetur, & num.15.*
14 *Pretii restitutio emptori actione exempto debetur, & non euictionis.*

ARGVMENTVM.

Ad pretij restitutionem ex simplici illata molestia stante pacto an exequutiuę agi possit.

RESOLVTIO LXXXVII.

NVlla regulariter ex stipulatu compe-
1 tit actio nisi † euictione perfectè sequuta emptor sententiæ exequutionem passus re caruerit, & euincenti tradiderit *lege habere licere ff. de euiction. & lege. 3.C.eod.l.si d.§.1.ff.de euict.Paul.de Castr.in l.credit. §.pred.ff.de act.empt.Bece.cons.166.n.44.Cabell. de euict §.5.n.86.Surd.cōs.36.n.4.cōs.72.n.1.cōs. 359. n.38.dec.165.n.7.Crau.cōs.682.n.6.Fabi. de Anna cons.15.n.1.7.Anguis.cons.273.n.1.& cons.274.n. 1.Papon.cons.28.Lancel.Gall.cons.71.Thasaur.dec. 85.n.1.2.Franc.de Cald.Pereir.de empt.& vēdit.c. 31.n.25.36.seq.Rot.Rom dec.297.nu.4. apud Farin. t.2.in ordin. Aluar.Velasc.in sua praxi.partition. & Collat.c.37.n.1.Carroc.dec.96.n.5.*

Ad submouendam prædictam iuris dispositionē inde est vt frequentissime, & quasi de stillo in Regno soleant contraria lege, & stipulatione cō-

trahentes de euictione conuenire cum clausulis
exequutiuis etiam in casu cuiuslibet litis, vel sim-
2 plicis molestie non expectato litis euentu quod†
circa simplicem molestiam de iure non intelligi-
tur nisi expresse in pactum deducatur, *ex Glosa.*
3 *in l.3.C.de euiction, Milan.dec.4.n.122.lib.2.* Et †ta-
le pactum de iure substineri, nec ambigimus *ex*
l. siue C.de euiction. Cabelliu. de euiction. §. 3. nu-
mer. 162. Gratus cons. 135. numer. 8. libr. 2. Imola,
& Anton.de Burgos in cap fin.de emption.& vendit.
Rubeus in l.non solum §.morte numer.466.ff.de oper.
noui. nuntiation. Anguissol.cons.155.num.13.Corn.
cons.95.nu.7.libr.4.Roland.cons.68.num.3.7.lib.3.
Thesaur.decis.85.num. 2. Caldas Pereyra de empt.
& vendition. cap. 31. num. 26. 38. Intrig. dec. 8.
num.7.Rota Romana.decis.297.num. 7. tom. 4. Et
ita actenus in Regno seruatum vidimus quando
4 superuenit aliqua molestia, Quam † illatam esse
dicimus, siue eueniat de iure, siue de facto, siue
agendo, siue excipiendo, siue in inditio, siue extra,
siue ante litem contestatam, siue post, siue per ci-
tationem, vel si quomodocũque impediatur libe-
rus vsu rei iuxta notata *in l.lucius §.tresbæred.ff.ad*
Trebel.Alex.cõs.52.n.2.vers.2.præsupp.l.2.& cons.
152.n.6.cons.163.nu.8.eod.lib.2.& cons.195.n.8.
lib.6.Cardin.Tusc.concl.306.num.4.& concl.308.
num.2.litter.M.Couarun.in cap. rainutius §.1.nu.8.
de testam.lib.4.Menoch.de recuperand.possession. re-
med.1.num.255.& præsump.98.lib.4.& cons.230.
num.19.20.& cons.246.n.33.Corsett.singul. verbo
Molestia in fine.Carroci.dec. 36. Gail.l. 1. obseruat.
22.nu.7.Magon.decis.20.in Florentin. Bursat. cons.
367.numer.32.Surd. cons.143.numer. 27. Peregr.
de fideicommiss.art.53.num.5 6.7.sequen. Dec.cons.
613.col.1.in fin.Soc.Iun. cons.113.num.36.& cons.
115.n. 21.libr.1.Ruin.cons.77.n.6.libr.2.Bertr.cõs.
139.num.4.lib.2. Roland.cons.68.n.6. & sequent.
Gramat.dec.101.n.81.Bero.cons. 56.num. 43.lib.
3.Simon.de Preiis de interpretationem vltim.volun.
lib.4.dub.10.num.89.90.Tiraquel.de retract.ligna-
gier.§.35.glos.4. num.39.Capicc. decis. 69. num.9.
5 *Castill.dec.26.* Et satis† in proposito diceretur pro-
bata molestia si emptor demonstret litem, & cõ-
tradictionem substinere, & subiacere iudicii futu-
ro euentui nam fortius in iudicio probatur mo-
lestans *Lapus.alleg.65.Cardin. Tusc. conclus. 308.n.*
6 *1.litt.M.Azeued.cons. 35. n. 10.* Item sufficeret †
quod molestia cœpta fuerit ad hoc vt agi possit
sicut ad pęnã conuentionalem *Curti.in repetition.*
l. si quis maior. in fine vbi Parpal.n. 27.C. de tran-
sact.Card.Tusc.concl.306.n.8. Nam quasi in pœnã
licet improprie adiici solet in huiusmodi pacto
(non expectato litis euentu, & cætera).
7 Ab istorum opinione † dissentiit *Crauet.cons.*
682.lib.4. qui hunc rigorem pacti, & verbi mole-
stiæ temperãdũ censuit tenendo non posse agi ex
pacto per simplicem illatam molestiam nisi ex
ea euictio realiter sequuta fuerit iuxta terminos
prædictæ *l. habere licere.* Ex quo molestia non di-
citur illata nisi post euictionem eiusque effectum
sequutum *ad tex.in l.si quis in Senatore in l.eos.qui ff.*
de ritu nuptiar. Quem sequuti sunt *Thesau. dec.85.*
Mil.dec.4.n.123.lib.2.Carroc dec. 10.& 96.nu.10.
Fontan.de pactis dotal.claus.5.gl 8 p.14.n.60. vol.
2.Castil.dec.26.n 8.9.Claud.Bertaz.ad Patrem cõs.
177.litter.B.in crimin.t.1.Intrig.dec.8.nu.8.9. Quæ
8 *Crauetta* opinio procedere posset † non solum
quando de simplici molestia tantũ fuisset promis-
sũ quod raro aut nũquã accidit de stilo, sed etiam
si de euictione, & molestia etiã alternatiue, & di-
siũctiue promissum sit nam vtrobique sugerit ea-
dem equitas, & passim sub ista forma de stilo con-
cipi solent huiusmodi promissiones, Nempe, vt de
vtroque per partes de euictione promittatur, &
de molestia, & quidem disiunctiue. Quod fortius
9 † procederet si de euictione, & molestia fuisset
coniunctiue, & copulatiue promissũ quia tunc il-
lud verbũ (molestia) ratione verbi adiuncti debet
multo magis moderari, & ad euictionem redigi
ex Carroc. d.dec.96.n.8.Magon.dec.florent.20.n.3.
5.9.Castil. dec. 26.n.8.9. Et secũdum subiectã ma-
teriã sugerente maxima æquitate quandoq. æqui
Iudices opinionẽ *Crau.* amplexi sunt etiam si de
molestia fuerit promissum in quacumque forma,
siue disiunctiue, siue coniunctiue cum euictione,
sed tutius est a rigore pacti prædicti absolute
non recedere prout frequentius in facti contin-
gentia à Nostris Supremis Tribunalibus actenus
seruatum vidimus.
10 Ideõq.† ex simplici molestia de euictione agi pos-
se accedẽte vniuersali euictionis promissione quo-
quomodo, vel quacũq. ex causa *censu.Rot.Gen.dec.*
11 *15. n.13.17.* Huc pertinet magis dubitari † si stãte
pacto prædicto in casu simplicis molestie liceat
emptori de prætio exequutionẽ causare molestia
superueniẽte. Et ex promissione refectionis dam-
norum, & interesse de stilo; in casu euictionis, vel
molestie prætium, nõ vt prætium, sed vt interres-
se sub quo prætiũ continetur videtur peti posse *ex*
Grat.discept.301. n.1.& seq.& n.5. vbi de via exe-
quutiua *Rot.Rom.apud Ludou.dec.119.n.1.& 4.&*
12 *dec.741.sub n.1.p.1.diuers.* cũ interesse † appella-
tione prętiũ etiã cõuentũ veniat *Mising. obser.53.*
n.4.cẽt.1.Ruin.cons.141.n.9.in fin.l.1.Garg.patroc.
65 n.2.Alex.cons.67.nu.2.l. 2.Seraf.de iuram.priu.
31.n 28.gl.l.1.verbo quanti C.de bis quæ à non do-
mino Paul.de Cast.in l.1.n.1.vers.solue emptor.C.de
action.empt.Rimin.Sen.cons.297.n.10.seq.Bald.in l.
si traddit.n.7.C.de act.empt.& cons.291.n.5.6.l.1.
& in l.1. C.de sent.quæ pro eo quod interest.n.5.
Pro diuersa tamẽ opinione cõsiderari posse vide-
13 tur quod† nisi emptori id fuerit expresse in huiu-
smodi pacto promissum nullo modo poterit exe-
quutiue agere, nã nõ habet in eo casu molestie de
pretio obligationẽ expressã à *Rit. 101.* requisitã
vt possit via exequutiua, vti iuxta notata *in c.trãs-*
14 *lat.de Const.* Quia† prætii restitutio actione exẽpto
non autem euictionis debetur, & sic venit ex le-
gis dispositione, & non est expressum in obliga-
tione vt notatur, ex illo textu *in lege emptorem*
§.fin.ff de act.empt.& tex.in l.Titius in fin.vers.Nã
empt.ff.de action. empt.l.euict.re.70.ff.de euict.
15 Nec† appellatione, & promissione interesse prę-
tiũ absolute cõtinetur saltẽ cõuentũ à principio,
sed quãti plurimi vt alias diximus, & nõ desũt qui
cõtrariũ in hoc firmarunt, vel saltim id per sub au-
ditũ iuris itellectũ procederet nõ verbis expressis
& cõsequẽter, nec quo ad viã exequutiuã pdesset.

Item

16 Item † non posset exequutiue agi ad prætium videtur quando agitur ex molestia illata ex pacto nisi fuerit expresse promissum, quia prætii restitutio ad iure locum habet in casu sequutæ euictionis nō autem in casu molestie quo casu iura non loquuntur, sed in molestia habent bene locum pacta, & conuentiones, quæ in tantum valēt in quantum sonant, & sunt stricti iuris vnde si promissum non sit de pretio, nec posset exequutiuè agi in casu simplicis molestie.

17 A priori opinione tamen † recedendum non videtur stante clausula cū refectione dānorum interesse, & expensarum, quā de stilo vtūtur Notarii in Regno, & ex ea pro interesse datur actio, ex stipulatu, & via exequutiua vt plenius diximus *in resol.43.n.75. & 76.* cuius interesse appellatione pretium etiam conuentum venire iam superius constitutum est *n.12.* vnde & prætium exequutiuè eodem iure deberi pro illata molestia ex pacto dicendum est.

Nec obstat quatenus dicatur quod pactū prædictum, quod pro simplici molestia possit exequutiuè procedi id pro totius rei venditæ pretii consequutione eadem via intelligatur. Nam pactum huiusmodi potest locum obtineri, & ita est intelligendū vt possit emptor pro summa molestiæ illatæ exequutionem exercere. Secus si molestia in tota re euenitet, veluti si iuditium reuendicatorium totius rei contra emptorem fuerit institutum, nam eo casu præmissa locum habent, & nō potest exequutio pro prætio rei venditæ contra venditorem causari; nisi ex clausula prædicta, & promissione refectionis damnorum interesse, & & expensarum.

SVMMARIVM.

1 *Hipotheca domini directi extinguitur si ab emphiteuta emat emphiteusim, vel domino adiudicetur, vel si aliter quomodolibet ad dominum emphiteusis peruenerit, & n 6 & seq per tot.*

Retractus an habeat locum quando directus dominus vti licitator emphiteusim ab emphiteuta emit num.1.

Retractus an habeat locum si vsufructus venditur proprietario sub n.1.

2 *Emphiteuta, qui non possidet non tenetur ad Canonis solutionem, & quid si dolo, vel culpa sua desierit possidere n.3. declara n.4.5.*

4 *In dolo dicitur esse qui promissa non seruat.*

6 *Emphiteuta nō tenetur ad pensionem postquam res ad proprietarium peruenit, & n.1.*

7 *Dominus directus, qui titulo emptionis, seu adiudicationis iure Creditoris emphiteusim acquisiuit an possit pro futuro Canone contra emphiteutam agere, & n.8.9.10.11.13.15.16. & seq. per tot. & n.20. & seq.*

8 *Resolutio iure datoris non resoluitur ius acceptoris si ex causa voluntaria resolutum sit declara n.9. 10.*

10 *Dominus directus pro canone non soluto vteus aduersus emphiteutam Iure creditoris, non tam crediti, quam dominij iure dicitur vsus; cum canones vti domino debeantur, & ex causa ipsius dominij originaria, quæ spectanda est.*

11 *Hipotheca creditoris annualis tantum extincta censetur respectu rei, quam ex adiudicatione iudiciali acquisiuit ex pluribus rebus hypothecatis nō quo ad alias res in quibus hipotheca firma manet.*

14 *Rem, qui acquirit, censetur cum suo onere acquirere, maxime quod ex natura rei est.*

15 *Euictio an, & qualiter debeatur ementi scienter rem alienam, & an ad prætium.*

16 *Obligatio aliorum bonorum emphiteutæ pro canonis solutione est accessoria, & respectu ipsius iuris emphitheotici principaliter subsistentis.*

17 *Colonus, qui expellitur ob non solutam pensionem an possit cogi ad soluendum pensionem præteritam, vel futuram.*

18 *Emphiteuta an ad Canones præteritos cogi possit, si ex causa canonū non solutorum fuerit emphiteusis priuatus, & ea domino quæsita, & quid emphiteusis Ecclesiastica, & quid stante protestatione. & n.19. 20.21. & seq. & n.22. stante clausula franca, & libera, & quid si adiudicatio facta sit cum onere proprietatum.*

Persona loquentis nō comprahenditur in generali dispositione, & quando secus num.24. & n.25. 26.

ARGVMENTVM.

Emphyteusi pro Canonum credito penes directum Dominum ex Iudiciali adiucatione peruenta an pro reliquis præteritis, vel futuris aduersus emphiteutā eiusq. bona per Dominum emphiteoticum exequatur instrumentum.

RESOLVTIO LXXXVIII.

1 Hipotheca † directi Domini pro Canone in totū extinguitur, & emphiteuta liberatur si dominus, ex causa Canonum, & eorum parte vti licitator emphiteusim emat ab emphiteuta, vel à Iudice ei adiudicetur, quod idē est, quia factum Iudicis, factū partis, vel si aliter quomodolibet ad Dominū emphiteusis peruenerit, cum per consolidationem funditus dominicale ius cōfusū sit, & suppressa emphiteusis ex generali ratione *l. neq. pignus ff. de reg. iur. Bald. cons. 300. in princ. & n. 5. statuto cauetur l. 1.* quē refert, & sequitur in proposito *Tiraq. de retrac. lignag. §. 1. gl. 3. n. 2. f. 20.* vbi ex hoc infert quod nō potest tunc habere locum retractus, & iterum *Tiraq. in d. §. 1. gl. 7. n. 59. f. 32.* in quæstione an retractus habeat locū si vsufructus venditur proprietario *post. Feron. in. Consuet. Burdiga. tit. de retract. §. 25. vers. Sed tamē, & gl. 14. n. 111. d. §. 1.* in quæstione an retractus habeat locum si emphiteusis per emphiteutā domino renunrietur prætio accepto, & allegat *Bald. supra Mansuetum in sua praxi in tit. de locato, & iure emphit. §. nō si emphiteuta* idemq. recte intuendo *dixit Beto. cons. 84. num. 47. vers. nec obstat, & cons. 204. num. 44. in fin. l. 1. Alex. cons. 11. per tot. & num. 5. lib. 5.* qui loquitur

2 in terminis adiudicationis. Non obstat † dum

dicit quod quamuis regula sit quod emphiteuta qui non possidet non teneatur ad Canonis exolutionem. *Surd. decis. 6. n. 5. Clar. §. emphyteusis. quæst. 8. versic. sed quæro Bero. cons. 196. numer. 9. libr. 1. Perusin. decis. 35. num. 4. Corbol. de causa priuation. ob non solutum Canonem limitation. 22. Mastrill. dec. 55. num. 2. 3. 4. Ioseph. Ludouic. decis. Lucens. 9. num. 23. Captec. decis. 14. num. 21. ex Bald. in l. sollemnibus C. de rei vendicat. Bart. in l. inter quos §. damni ante*
3 *finem ff. de damno infecto* quod † non procedat quãdo dolo, vel culpa sua desierit emphiteuta possidere, puta quando pacta iurata non impleuerit nec seruauerit, vel ob non solutum Canonem passus fuerit ab eius posse emphiteusim adiudicari, vel alias dolo, vel sua culpa possidere desierit, vt post *Clarum in d. q. 8. d. vers. sed quæro Cephal. cons. 367. n. 11. & alij per Corboll. dict. limitation. 22. n. 2.*
4 cum † in dolo sit promissa non seruans *Menoc. lib. præs. 2. num. 65. & sequent. Mascard de probation.*
5 *conclusion. 531. num. 24. 38. & 119.* Nam † respondetur procedere in diuersis terminis vt ex eius lectura euidens est, nempe quando adiudicatio est facta tertiæ personę de re emphiteotica, non autem quãdo ex adiudicatione vel ex alio actu volũtario res peruenit ad proprietarium ipsum, & directum dominum, nam tunc militãt præfatæ de-
6 cisiones *Baldi Mansuerij, & Tiraquelli.* Et † quod emphiteuta non tenetur soluere pensionem, post quam res peruenit ad proprietarium *scribit Bart. in l. inter quos §. damni ante finem ff de damno infecto.* qui absolute non distinguit quomodo, & ex qua causa res ad proprietarium peruenisset, & ideo indistincte debet intelligi *vulgata l. de prætio ff. de publician. & Bart. d. loco alleg. ac tum. in l. 2. C.*
7 *de iure emphit.* Nec † obstat quod directus ad quẽ emphyteusis peruenit ex iudiciali adiudicatione sibi facta tamquã licitatori duasi videatur quasi gerere personarum officiũ ita vt emphiteusim tãquã tertium emptorẽ soluto per eum prætio acquisisse dicatur, & videretur pro Canone etiam futuro creditorem adhuc remanere, & dominicale ius, ex huiusmodi acquisitione nõn dicatur resolutum, & extinctum, si quidem res ad dominũ non peruenit iure dominij puta prælationis, caducitatis, lineæ finitæ, vel aliter, & ex causa neces-
8 saria, & natura contractus sed potius † ex causa volũtaria emptionis, vel adiudicationis iure creditoris vel quilibet licitator quo casu cessare dispositionem *leg. lex vectigali ff. de pign. dicunt Guid. Papa decis. 575. Iacobin. Tiraquel. & alij per Corbol. de causa priuation. ob non solutum Canon. amplia 34. Bartol. in l. quod res C. quibus mod. pignus Boer. decis. 181. n. 12. Franch. dec. 213. n. 33. & dec. 226. n. 3. Surd. de aliment. tit. 9. quæst. 42. a numer. 9. & seq. & decis. 286. numer. 2. 3. 11. 12. 13. late Giurb. dec. 24. numer. 8. Roderic. de ann. reddit. libr. 1. quæst. 3. num. 7. versic. quod sublimitandum. Osasc. dec. 156. numer. 14. Pinell. in 3. part. leg. 1. num. 71. de bonis*
9 *matern.* Nam † vltra quod nuper citati, & alij qui possent adduci in terminis dictæ *leg. lex vectigali* procedunt in resolutione hypothecæ, & obligationis tertiarum personarum, sed in hypotheca, & obligatione ipsiusmet directi domini, & proprietarij statim quod ad eum peruenit emphiteusis siue ex causa necessaria, siue ex causa voluntaria, siue iure dominij, siue iure creditoris euanescit, & consolidatur vtile cum directo sicut quando vsusfructus venditur proprietario *§. final. instit. de vsufructu.* vel quando dominus seruitutis seruiẽtem rem acquirit *leg. si tibi homo §. final. de legat. 1.*
10 Tamen etiam cum † directus iure vtitur creditoris non tam crediti quam dominij iure dicitur vsus licet quasi creditor fundi venditionem vt fecerit, & quia res peruenit ad eum ob Canones non soluto, & Canones vti domino debentur proinde ex causa ipsius dominij quæ originaria est dicitur facta adiudicatio, & sic ex causa necessaria debita domino, vti domino, & non vti extraneo vnde etiam tunc in terminis dictæ *l. lex vectigali*, omnes hypothecæ resoluuntur *Anton. de Ballis in Pragmatica Regis Alphonsi de censibus quæst. 9. nu. 12. sentit Mastrill. de censibus quæstion. 6. num. 92. in fine Anton. Faber. C. de iure emphyteot. lib. 4. tit. 43. diffinit. 62. sub num. 3. & 4.* & secundum prædicta in futuris censibus censuit cui Curia Pretoriana pro Vincentio Mirabella contra Hieronimũ Cangialosi de Mense Nouembris 1598. quod ita fuit exequutum stante cõfirmatione inter loquutoriæ prædictæ per M. R. C. de Mense Martij sequentis de qua decisione licet diminute meminit *Mastril. dec. 15.*
11 Cogitandum tamen est quia videtur † quod ius emphiteuticum esset per consolidationem extinctum, vel aliam acquisitionem solum quo ad ipsã rem emphiteoticam adiudicatam, & panes dominum præuentam, & respectu caducitatis, prælationis, & laudimij sed quo ad annualẽ exactionem Canonis posse dici videtur, quod non extinguatur, sed quod possit directus, qui emit vtile dominium, & rem emphiteuticam, petere censum in personam emphyteutæ, & in alijs bonis ipsius vtendo instrumento emphyteotico, & pactis, siquidem iniustum esse videretur quod directus dominus, qui habuit rem emphiteoticam ex causa onerosa, & soluto iusto pretio non remaneat in damno, & ammittat Ius Canonis, & annualis so-
12 lutionis, & exactionis sicut † annualis creditor, qui plures haberet res hypothecatas, & acquisiuerit vnã ex rebus quia hipotheca resoluitur quo ad eã rem quãdiu in posse creditoris existeret nõ quo ad alias *Mil. dec. 9. nu. 43. & seq. l. 2 Ant. de Ball. ad Prag. Regis Alphonsi de cens. q. 21. Conuers. in addit. ad Intrig. de censibus q. 67. retecto Intrig. ibid. Franc. dec. 64. Dec. cõs. 53. & 88. Boer. dec. 309. Parlad. rerũ quotidian. l. 2. c. fin. 5. p. §. 16. n. 23. Roder. de ann. reddit. lib. 2. q. 9. sub n. 43. vers. sed quo infertur*, & ita de vsufructu plurium rerum vel seruitute super pluribus rebus debita.
13 Sed aduertendum est ad proxime dicta, & considera † quod Immo videtur Ius emphiteoticum extingui in totum quando dominus emit, vel sibi fuit emphiteusis adiudicata, vel aliter acquisiuit etiam quo ad futuram annualem exactionem super alijs rebus, & persona emphiteutę, quod potissimum suaderi potest quia *Bald. d. cons. 300.* dicit simpliciter quod emendo dominus directus emphiteusim functus ius emphiteoticũ euanescit, *Bar. d. §. dam.* dicit simpliciter quod rę emphiteo-

teotica ad dominum peruenta emphyteuta non tenetur amplius soluere Canones Rursus *Mansuetius quem affert Tiraquellus de retract. Lignagier d. §.1.glos.14.num.111.* dubitat an emphiteuta, qui pro censu obligauit alia bona sua possit nihilominus rem emphiteoticam domino renuntiare quasi expresse sentiens, quod si possit renuntiare non solum res emphiteotica, sed omnia alia bona essent liberata.

14 Accedat quia† proprietarius rem ipsam acquirendo censetur illam cum suis oneribus acquirere maximè cum oneribus quæ ex rei natura sunt *lege 2.C.de pactis, & lege 2.C.de hæred. vel action. vendition. cum alijs per Macabrun. cons.105.numer.*

15 *89.& 97.* Item facit † quia sciens proprietarius dictum onus, & emendo seu adiudicando sciente rem oneratam non agit de euictione, nec potest pro censu habere regressum contra alia bona emphiteutæ, in tantum (secundum aliquos) quod nec posset petere pretium, & in hoc sunt magis communes hinc inde, & etiã si expresse cauerit de euictione procedit, Imo etiam, si specialiter nisi in eũ casum promissa fuerit quo videnda est *Gl. in lege si famil. C. fam. ereiscund. Pancirol. cõs.112. Sforz. Odd. cons.41. Menoch. libr. 3. præsumption. 115. & 118. & consil.910. Surd. cons.13.15. 36. decis. 208. Becc. cons.24.106. Cabellin. de euiction. §.3. numer. 168. & §. 5. numer. 31. Couarru. variar. resolut. libr.3. cap.17. Facchin. controuers. iuris libr. 2. capit.40. Muta decis 34. num.29. Caroccius dec.96. Dec. consil. 411. n.4. Natta cons.181. nu.8. Tiraquel. de retract. Lignagier. §.12. gl. 1. num. 6. & sequent. Mascard. de probation. conclus. 1002. Crauett. cons.6.*

16 *Rota Bouoniens. decision. 9.* Demum facit † quia illa obligatio aliorum bonorum, & personæ emphiteutæ est accessoria ad obligationem Canonis respectu ipsius iuris emphiteotici principaliter subsistentis, Item respectu ipsius rei, & donec res possideatur, inde est quod emphiteuta qui nõ possidet non tenetur ad Canonis solutionem licet hoc non procedat quando dolo, & culpa sua emphiteuta desierit possidere, *vt ex Claro, Corbulo, Alexandr. & alijs diximus supra*, sic quoque exemplo possessoris qui annui census solutionẽ promisit quia illa obligatio est accessoria, & intuitu possessionis rei vt dixi *resol.21.* Ergo si principale non subsistit nec accessorium ex regula accessorium.

17 Et quidem † quæstio futuræ pensionis videtur posse decidi *ex Castrens. in l. colonus n 3. ff. locati.* vbi notat an Colonus, qui expellitur quia non soluit pensionẽ possit etiam cogi ad soluendum pensionẽ, & dicit quod non ex *glos. in l.3. C. de iure emphiteot.* Inde subdit distinguendo, & bene quod futuros census ab eo peti prohibetur, præteritos vero sic *Iason. in l. 2. C. de iure emphiteotic. sub num. 126. Redoan. de reb. Eccles. non alienand quæst.75. sub n. 16. Surd. decis.317. num.19. & de alimentis tit. 7. q. 17. num.46. Mastril. decis.229. numer.14. 16. & sequent. lib. 3.* quiequid si in Ecclesia *ex glos. & Bart. in authent. qui rem. Cod. de Sacrosant. Eccles. Bart. in leg. si vno §. Item cum quidam. ff. locat. Menoch. lib. 3. præsump.112. nu.26. & de emphiteuta Boer. decis.309.*

18 Cæterum pro† præteritis pensionibus licet cõtrouersum sit de iure an emphiteuta ad præteritos Canones teneatur re emphiteutica ad dominum ex causa Canonum non solutorum; vel aliter peruenta, in quo in emphitensi priuata (secus Ecclesiæ) dicũt directo domino petitionem præteritorũ Canonũ tunc prohiberi, nisi cum protestatione emphiteusim quæ fierit *Iason in leg.2. C. de iure emphiteot. num. 124. & 126. Clarus in §. emphiteusis q.10. vers. quaro nunc Gigaes. de pension. q.75. post n. 6. Boer. dec.309. nu. 5. Rodoan. de rebus Eccles. non alienand. q.75. n.16. Grat. decis. 174. nu.9.10.11. & discept. 515. n. 23. Roderic. de ann. redit. lib. 2. quæstion. 9. numer. 43. sub versiculo ex quo infertur. Trentacinq. variar. resolut. libr. 3. titul. de*

19 *iure emphiteotico resolut. 7.* verius tamen † esse videtur, vt pro præteritis possit directus dominus agere, & si res emphyteotica ob non solutum canonem, vel aliter ad eum peruenerit *Bart. in dict. l.2 num.8. vbi Cinus. Salicet. & Iacob. de Arena. Ancharan. & Butri. in cap. potuit de locato Guid. Pap. decis.171. vbi additio Cesal. cons. 221. n. 6. & cons.18. num.44. Surd. decis.317. num.24. Anton. Faber. C. de iure emphiteot. lib.4. tit.43. defin. 11. sub numer.8.* quod pro residuo canonum præteritorum intelligo quatenus scilicet ex adiudicatione emphiteusis domino non fuerit satisfactum, vt infra.

Ego vero vt meum in hoc interponam indiciũ,

20 quamuis† in eam sim sententiam, quod ad futurns canones domino actionem denegari ex consolidatione emphiteusis, quamuis à Iudice ei pro canone adiudicata sit, quæ verè tutior, est tamen

21 † quo ad præteritos quatenus ex acquisitione emphiteusis, se iudiciali eiusdẽ adiudicatione dominus non sit integre solutus agere pro residuo posse dominum credo, ex eo potissimum, quod non debent in omne euentum dominus in damno remanere cum emphiteuta, qui pro præterito fructus præcipit in mora, & dolo fuerit nõ soluendo, siquidem dominus emphiteusim tunc ex causa onerosa cõsequitur, & titulo emptionis quemadmodum resarcire damnum domino teneretur emphiteuta sit res emphiteotica deteriorata ad dominum reuerteretur *Ant. Faber. C. de iure emphit. l.4. tit.43. defin. 11. sub n. 6.* quod probatur ex his, quæ subdit *Paul. de Castro in l. diem functo n. 8. ff. de offic. assessor. Ias. n.30.31. Cur. Iun. n.50.51. Cagn. n.60.61. Bologn. n.33. Dec. n. 11.12.* vbi dicit colono expulso quia non soluit pensionem, quod fit cõtributio perceptionum per dominum, & tantum, quod vltra interest domino debetur, ergo supponit omni casu dominum non debere remanere in aliquo damno.

22 Vlterius id † sine scrupulo procederet si proprietarius emphiteusim emerit ab emphiteota vel à iudice distrahẽre pro canone loco ipsius emphiteute cum protestatione, quod non vult extinguere ius emphiteoticum nempe quantum pertinet ad canonum consequutionem, & quod vult illam tẽ emphiteoticã pro certa summa canonum distrahatam habere, & acquirere francam, & liberã, vt frequente cõtingit in huiusmodi adiudicationibus tũc poterit nõ obstaute emphiteusis acqui-

fitione, eo modo, præteritos canones exigere propter vim protestationis, quæ ius protestantis conseruat si alter contrahens protestationi consentiat, vel saltem expresse non repugnet *Iaf. & Clarus superius citati Boeri decis. 309. numer. 5. Trentacinq. variar. resolution. libr. 3. titul. de iure emphiteotic. resolution. 7. numer. 3.* & iste est casus, in quo alias vidi decisum pro domino in Magna Regia Curia vbi etiam concurrebat, quod res erat deteriorata, & proprietarius remanebat in damno.

22 Proinde è conuerso † quando adiudicatio emphiteusis, per dominum fit expresse cum onere proprietatum, & vtilium dominorum legitime debitorum, & si quatenus de iure deberentur est sine dubio, quod in totum perimit ius emphiteoticum, sed quo ad exactionem annualium canonum futurorum, & decurrendorum non autem præteritorũ cum onus istud pars sit prætii *l. fundi partem ff. de contrahend. emption.* vt passim practicatur in adiudicationibus, quæ fiunt nec obstaret clausula si, & quatenus deberentur, quia quando onus est debitum, clausula huiusmodi conditionalis purificatur conditione ipsa purificata; & dicitur expressum de iure, item comprehendit onus proprietatis eidem domino debi-
23 tum, quamuis † regulariter loquentis persona in dispositione, & generali sermone comprehensa non censeatur, *lege inquisitio Cod. de solution. Menoch. consil. 182. numer. 2. 3. consil. 351. & consil. 1096. numer. 18. 19. & sequent. & libr. 3. præsumption. 44. Honded. consil. 13. numer. 59. 60. libr. 1. Peregrin. consil. 3. numer. 133. libr. 1. Surd. consil. 47. num. 20. consil. 152. numer. 45. Ponte consil. 53. numer. 13. libr. 1. Gozadin. consil. 70. num. 14. & consil. 101. num.*
24 *20. Rum. consil. 137. num. 13. volum. 2.* tamen id † locum habet cum gratuito titulo procedit dispositio, secus si ex titulo oneroso, vt emptionis, & adiudicationis *Corne. Alberic. Salicet. in dicta lege inquisitio Bartol. in lege 1. ff. de Senator. Gabri. de verbor. signification. conclusion. 9. num. 5.*
25 Item comprehenditur † persona loquentis, quãdo rationis idemptitas ita suaderet, vt etiam loquentis persona contineretur *Salic. & Alberic.*
26 *per Gabr. d. loco numer. 8.* Item † cum dispositio non posset aliter operare tunc persona loquentis comprahenditur in generali sermone *Doctorum per Gabr. num. 7.*

SVMMARIVM.

1 *Fideiussore iuditij mortuo, vel non soluendo effecto, alius eius loco dandus est secus in fideiussore contractus, & conuentionali.*
2 *Fideiussore contractus mortuo, vel non soluendo effecto alius dandus est si pacto ita cautum fuerit inter contrahentes.*
Idem si ex necessitate contractus, vel officio. Iudicis dandus esset fideiussor. nu. 3. Amplia in fideiussore dotis num. 4.
5 *Nouatio an inducatur ex datione secundi fideiussoris in locum primi non soluendo effecti numer. 8. 11.*
6 *Nouatio an inducatur ex interuentu nouæ personæ numer. 8.*
7 *Nouatio an præsumatur in dubio.*
9 *Nouatio non fit nisi expresse.*
10 *Nouatio inducitur ex coniecturis.*
11 *Nouatio inducitur ex incompatibilitate contractuum.*
12 *Nouatio inducitur ex delegatione.*
13 *Fideiussor dicitur fideiussisse contemplatione, & intuitu aliorum fideiussorum, inter quo consideratur quædam societas etiam fideiussorum futurorum numer. 17.*
14 *Exceptio cedendarum obstat creditori, qui cedere non potest iura fideiussori contra alios fideiussores etiam citra dolum, & quando num. 15.*
16 *Creditor fideiussori tenetur cedere iura.*

ARGVMENTVM.

In datis secundis fideiussoribus in locum priorum non soluendo effectorum censeatur eorũdem obligatio nouata etiam respectu vnius ex prioribus, qui statum non mutauit, in cuius locum alius datus non fuit fideiussor.

RESOLVTIO LXXXIX.

1 IN prætoria, siuè iudiciali fideiussione † præstita, mortuo fideiussore, vel propter aduersam fortunam non soluendo effecto, quis iterato cauere tenetur, quamuis in fideiussore conuentionali, vel contractus secus sit, in quo periculum inopiæ subsequutę ad creditorem pertinet *lege si is à quo §. fin. si semel ff. vt in possession. legation. lege si ab arbitrio §. qui ex causa ff. qui satisd. cogan. vbi Alberic. Angel. & Iason. numer. 11. in leg. quoties ff. eodem titul. Fulgos. in dicta lege si arbitrio Doctores in lege prætoria de prætorian. stipulation. Bartolus in l. prætorię ff. de stipulation. seruor. Iacob. de Arena in dicta lege si ab arbitrio, & plenius in lege 2. vers. dubitatur etiam ff. qui satisd. cogan. Afflict. decis. 172. num. 2. Herculan. de cautel. de non offendendo cap. 50. num. 24. 28. Gomes variar. resolution. libr. 2. cap. 13. de fideiussoribus num. 7. late Francus decis. 480. n. 1. & n. 5. Muscat. in practic. fideiuss. à n. 3. Grat. discept. 8. n. 2. Tiraq. in l. Boues §. hoc sermone ff. de verbor. signifi. in princ. n. 19. late Surd. consil. 18. per tot. & aliqua consil. 68. Alex. consil. 60. n. 4. 5. vol. 5. Hipol. de Marsil. in rubrica. de fideiussor. nu. 74. seq. Stracca. de mercatura titul. de decotor. par. 1. q. 2. num. 2. Card. Tusc. concl. 319. num. 7. 10. lit. F. volum. 3. Muta dec. 83. num. 8. 9. Thorus in compendio decis. verbo fide-*
2 *iussori dato* nisi contracta † lege inter contrahentes prouisum fuerit de Cautione renouanda, vbi prior efficeretur non idonea *Surd. consil. 18. num. 7. vers. his tamen.*
3 Vel ex necessitate † pro forma, & substãtia actus ex iuris dispositione officio iudicis fideiussio idoneæ præstanda sit *Gomes variar. resolution. libr. 2. capit.*

cap.13.de fideiussor. num.7. per textum, quem ita intelligit in *l.si arbitrio vers. fin.ff. qui satisdar. cogan.Surd.consil.18.sub n.13. in fine,& de alimen.titul.7.q.20.num.23. Alex. cons.60.num.5.in fine,& nu.6. vers. nec obstat.lib.5. Cardinal.Tusch. conclus. 319. nu.6.litt.F. volum.3. Gratian.disceptat.527.n.*
4 *17.libr.3.* idemque fideiussionem renouandam † speciale esse in dote, vt demum debitor teneatur cauere si primo datus fideiussor non soluendo efficeretur *Hyppol. de Marsil. in rubr.de fideiussor.nu. 7.4.& 81.Stracca de mercatura de decoctor.p.1.qu. 2.num.2.Surd.consil.18.sub n.13.& de alimen.tit.7.q. 20.a n.14.sequen.*

Indubium quandoque reuocatum est: num fideiussore iudiciali, vel aliter in casibus præmissis, quibus, quis astringeretur iterato idoneum fideiussorem præstare, ære alieno inde grauato, vel deterioris conditionis non soluendo effecto, & secundo in eius locum idoniæ præstito nouationē
5 † respectu primi inductam esse, cumque iure petat a fideiussionis vinculo solutum ex secunda præstatione declarari.

6 Pro negatiua dicendum videretur ex † interuentu nouæ personæ nouationem non induci, nisi expresse agatur *Alexand.Socin. Becinu.27.in l.singularia ff. si cert.peta. Rota Genua decisio. 2.n.20.sequent. & decis.197.nu.5.Vrsill.decis.353.nu.1.Siluan. bene.consil.24.n.4. Surd.consil.359.nu.43.Alexand. cons.72. nu.1.lib.2 Gabriel lib.3. de nouation. conclus.1.nu.52. Afflict. in constitut. Humanitate n. 10. Ioseph. Ludouicus conclus.4. versic. verior tamē Muta decis.33. nu.18.25. Rebuff. to.1. de litter. obligator. art.1.glos.9. nu.20. & sequen. ad leges Gall. Castill.decisio.46. nu.11. Lanar. cons.7. Thesaur. qu. forens. lib.2.q.57.nu.4. Ceuall.commun.contra commun.q.754. Gratian.discept. 290.n.10. Gabr. consil. 155. nu.5. lib.1.Mandell. cons.684. Menoch.consil. 710. lib.8.* ne inducta ad augmentum, & cautelam creditoris eiusdem operentur diminutionem *leg. legata in vtiler.ff. de adimen. legat. Siluan. dict. cons. 24.n.4.* quando id, quod de nouo additur est accessorium ad præcedentem obligationem nunquā videtur inducta nouatio cum id fiat, vt magis creditori cautum sit.

7 Nec sumenda est in dubio† præsumptio nouandi contra creditorem, sed potius contraria ne cēdat in creditoris damnum *l.si sticus 8.§.idem Celsus ff. de nouation. Iason. in l. qui vsumfructu nu.3.ff. de verbor. obligat. Barzi.decis.20.n.14.Lanar.cons. 7. in fine, Alciat.cons.119. in fine, Bartol.in l. penult. ff. de prætor. stipulat. Abbat cons.2. nu.10.lib.2.Mascard. de probation.concl.1111.nu.1. in fine, Surd. cons 385.nu.9.lib.3.Socin. cons.21. in fin. lib. 1. Riminal.cons.201.nu.17. Cardin. Seraph. decis.211.n. 7.Rota Romana decis.456.n.2.p.1.*

8 Verius tamen dicendum est † respectu prioris fideiussoris inductam esse nouationem, eumque per dationem secundi eius loco absolutum remanere, nam acceptato secundo fideiussore statum prioris fideiussoris obligatio soluta est, & nouatio interuentu nouæ personæ inducitur, quando loco alterius ab altero promittitur veluti si a Sempronio loco Titij obligati promissum sit (circumscripta delegatione,) & quod diximus acceptis fideiussoribus interuentu nouæ personæ non nouari, intelligas respectu actionis principalis, cui fideiussio accessoria: est non vero obligationis fideiussoriæ, quia acceptis secundis fideiussoribus in priorum locum primi soluti remanent *per textum in §.præterea in princip. institut. quibus modis tollitur obligatio Bartol. in l. Valerianus nu. 5. in primo casu vbi Alex.ff. de prætor. stipulat. vbi Imola Castrens. in §. si ex conuentione l.4.ff. de re iudicat. Rota Genuæ decis. 2.num.22. Siluan.consil.24.sub num. 12.Lanar. consil. 7. nu.1.* vbi si dati sint noui fideiussores facta mentione, vel loco primæ obligationis *Bertazol. de clausul. clausul.33.glossa 10.Paris. consil.107.nu.19.lib.3.bene Menoch. lib.3. præsumptio.134.nu.15.Gabr. consil. 170.n.3.4.lib.2.consil. 155.n.19.lib.1.Molin. de contract. disput.559.nu.2. Sessa decis.133. nu.11. in fine lib.2. Scaccia de commerc.& cambijs §.2.glos.5.n.245.*

9 Et quamuis ex dispositione *l.final. C.de nouat.* † hodie sancitum sit ne detur nouatio collecta ex præsumptionibus iuris dispositione inductis, nisi expresse agatur, *Gabr. cons.155.n. 17.lib.1. consil. 170.lib.2. Guttier.de iuramen.confirmator.p.1.c.63. num.1.2. Vincen.de Franch.decis.15. nu.1. & decis. 155.nu.10. Gabr. de nouation. conclus.1. nu.1.Surd. cons.145.nu.1.Thesaur. decis.125.num. 9. Mastrill. decis.40.nu.4. Barzi.decis.20.num.9. Honded. cons. 401.nu.10.sequ.lib.2.Gratian. disceptat.509.nu.10.*

10 non tamen † tollit præsumptiones, & coniecturas nouationis ex partium mente prouenientes, ex quibus pateat partes nouare voluisse; cum tūc expresse dicatur fieri, & satis fit dispositioni *l. final. Afflict.decis.44. num. 15. Vincen. de Franc.decis.15.num.2.Rota Genuæ decis.197. sub num.5.Vrsill.decis.353.nu.4. Menoch.cons.95.num.35. consil. 1141.num.13.& de præsumpt. lib.1.q.45.num.6.& lib.3. præs. 134.n.36. Lanar. cons.7. n.22.Greg. Lopes l.15. titul.14. part. 5. Glossa pro manera in vers. fatentur. Guttier. de iurament. confirmator.p.1. cap. 63.num.8. Raudens.decisio.4. num.111. Gabr.de nouation. conclus.1.num.57. sequent. Fontanella de pactis dotal. clausula 4.glossa 24.num.45. Cancer. var. resolut. lib.3. cap.17.de sentent.num.281.282.Muta decis.33. n.6.Fachin.controuers. inr.lib 3.cap.92. Gratian. decis.117. num.12.13. Costa de ratione ratæ qu.33. num.8. Barzi. decis.20.num.13.14. Surd. consil.524. n.23.li.4. Roderiq.de Ann.reddit.libr.2. qu.16.nu.58.Crauett.consil.168.nu.9.Osasc. decisio. 142. num.10.Trentacin.variar.resolut.libr.3. de nouation.resolut.1. num.3.fol.198. Ceuall.commun.cōtra commun. qu.754. nu.10.Rota Romana dec.562. num.1.p.1. Thorus compend.decis. verbo. nouat.Ricci.collect.309. Mantica decis.36. n.2. Bardello.consil. 70.nu.13. Bertazol.cons.106.numer.22. in ciuilibus Macerat. var.resol.libr.3.resol.45. nu.3.& sequ.& lib.2.resolut.57.num.61.* hinc dispositionem *l.fin.*

11 † non procedere dicimus in contractibus inter se incompatibilibus, qui simul stare nequeunt, vt ex subsistentia vnius alterum corruere necesse sit *Bald. in l.final.C. de nouation.consil.318.libr.1.Gabr. titulo de nouation. conclus.1.num.60.71.Mascard.de probatio.conclus.1107. nu.23.& conclus.1111.num. 23.Bero.cons.205.nu.13.lib.3.Menoch.libr.3. præsu. 134.num.39. cons.809.nu.14.lib.9.cons.381.n.32. 33.lib.*

*33. lib.4.conf.562 num.3. lib.6. Surd.conf. 345.nu.
33. conf.145.n.25. conf.359.nu.35.Hyppol.Rimin.
conf.738.num.24. conf.779.num.79.Gabr.conf.81.
n.3. lib.1. conf.170.nu.5.lib.2. Decian.conf.21.num.
69.lib.1. Rota Roman.decif.262.nu.5. in nouiffimis
par.2. decif.797.nu.10. part.1.Vrfill. decif.353.nu.
1. Crauett.conf.169. nu.9. Deci. conf.97. nu.5. conf.
400.col.penul,n.9. conf.464.nu.4.verf.tertio refpon-
deri conf.564.n.13.14. Cagnol. in l.fingularia num.
102.ff.fi certum peta. vbi de communi Cardin. Tu-
feh. conclus.129. litt.N.Lanar. conf.7.num.12. conf.
23.num.2.3.fequen.Caualcan.decif.18.num.8 par.4.
Tobi. Noni. conf.81.num.9. & fequen. & procedit
textus in l. pacta nouiffima C. de pactis Dec. ibi nu. 2.
Roncbegal. in l. 3. num. 18.& nu. 8. in fine ff.de duo-
bus reis Cephal. conf.454.num.18. fequen. Muta de-
cif.33.nu.2.3. Farinac.q.107. ar.12.num.119.130
Molin. de contract. disput.559. nu.8.12.ex Gregor.
Lopes l.15.tit.14. p.5. verbo por manero Guttier. de
Iuramen.confirmator.par.1.c.63.n.8. Ceuall. comm.
contra commun.q.755. n.8. & fequent. Mantica de
tacitis, & ambig. conuent.lib.17.tit.13.nu.13. Grat.
difcept.718. nu.16.17. libro 4.difc. 553.n.34.lib. 3.
difcep.290.nu.17.22.23. Seraph. decif. 1063.nu.2.
Seffa decif.133.num.12. lib.2. Ludouif. decif.76.nu.
1.8. Ricci. collectan.2481.Putc.decif.290.num.5 p.
2.Lanar. conf.23 nu.3. Bertazol.conf.106.num.24.
in ciuil.Maftrill. decif.40. nu.1.* vnde conuerfo non
fit vbi contractus ad inuicem compatiuntur. *Bar-
zi decif.20.nu.20. Surd. conf.385.num.18.Dec.cōf.
400.nu.9.conf.564. nu.15.conf.464.nu. 45. l. San-
cimus,C. de fenten. Alexan.conf.193. nu.3.lib.6.Ce-
phal.conf.454. num.18.libr.4. Cagnol. in l. fingularia
nu.102.ff.fi cert.peta.Menoch.conf.562. nu. 2.3.per
Gratian.difcept.718.n.18.lib.4. Caualcan.decif.18.
nu.6 10.par.4.* Itaque cum fecundus fideiuffor in
locum prioris non foluendo datus fit, implicat
incomparibilitatem priorem in eadem obliga-
tione manere, cum eius fubrogato, cum fecunda
obligatio femper fiat in locum, & fub cōmemora-
tione prioris cum noua ftipulatione, & adiectio-
ne nouæ perfonæ, ex quo femper nouationem in-
duci neceffe eft, per prædictam doctrinam *Barto-
li in dicta l. Valerianus num.5. cum concordantibus*
12 *fupra* fimiliter difpofitio *l.fin.C. de nouation.* † nec
procedit in delegatione, qua nouatio inducitur
acceptatione fecundi fideiufforis in locum primi
*l.delegare ff. de nouation. Bartol.in l.2.ff. de except.
rei iudicat Iafon in l fingularia num.38.ff.fi certum
petat Deci. conf.107.Rota Genuæ decif.2.nu.21.Vr-
fill. decif.353.nu.7. Burfa.conf.112.num.18. Afflict.
decif.353. Rebuff. tom.1. tit. de litter. requifitor.art.
1.glof.9.nu.21. Surd.decif.23. conf.145.num.14.fe-
quen.conf.445.n.9. lib.3. Menoch.lib.3.præfu. 134.
num.69. Gabr. conf.155.n.7.lib.1. Guttier. de iura-
men.confirmator. parte 1.cap.63. nu. 4. Graff.exce-
ption.37. num.8.fequen.Card.Tufch. conclus.317.n.
15. littera F. Gabr. de nouation. conclus.1. num.49.
fequent.Ronibegall. in l.3. in princip.n.59.ff. de duo-
bus reis Ludouic. conclus.4. verf. fallit. quinto Moli-
na de contract.difp.559.Seffa decif. 133.num.13.lib.
2.Macerat.var. refolut.lib.2.refol.57. n.60.*

Difficilius vifum eft, fi datis pluribus fideiuffo-
ribus aliquibus ex eis facultatibus lapfis, & non
foluendo effectis, eorum loco alij dati fit in cafi-
bus, quibus ad id quis cogi poteft, an nouatum
dicatur, ne dum fauore priorum fideiufforum, in
locum quorum alii dati funt, fed etiam refpectu
illius fideiufforis de primis idonei, qui ftatum in
aliquo non mutauerit, & cuius locum alius datus
non eft; fuper quo contingit de facto dubitari de
anno 1611. inter Thomam Sparafora, & Lauriam
de belliffimo, & pro liberatione, & nouatione ob-
ligationis huiufmodi fideiufforis confiderandum
13 eft † quod cum ipfe cum fuis confideiufforibus
ab initio fe obligauerit, & inter ipfos fuerit cele-
brata reciproca, & correfpectiua obligatio, qua
omnes ad inuicem confideiubentes teneri volue-
runt; refpectu aliquorum ex eis facta inde noua-
tione, feu obligatione perempta ex nouis fide-
iufforibus fubrogatis, cum quibus nihil actum eft
illa prima communis obligatio, & correfpecti-
ua, qua vnus contemplatione, & intuitu alterius
fideiufferat, inter quos ideò confideratur quędam
indiuiduitas, & quafi focietas ex dictis *per Fran.
decif.55. Cardinal.Seraph. decif.865. fub nu.1. Co-
fta de ratione rate quæft.22. nu.6.*& oritur fideiuffo-
14 ri † exceptio cedendarum, quando actiones per
creditorem cedi non poffunt, etiam citra dolum,
*l.Sticum aut Pamphilum. 95. §. fi debitor il fecondo
ff. de folution. cum concordantibus Vinc. de Franch.
decif.477.num. 19. Pafcal. de viribus patri. potef. p.
1.cap.8. num.171.*

Pro diuerfa opinione fideiufforem liberatū non
cenferi, nec exceptione cedendarum tutum redi,
15 quæ eatenus obftat † creditori quatenus ipfius
culpa ceffio fideiuffori fieri non poffet, vt fi pro-
prio facto con fideiuffor folutione partis, vel gra-
tuite fuerit liberatus, quia tunc doli exceptione
creditor iufte fubmouetur, & exceptio cedenda-
rum obftat *l.bis §. fi duos ff. de folution. leg. cum bis
36. & l.vt fideiuffor.39. ff. de fideiuffor. Anton. Fa-
ber. coniecturar. lib.11.cap.11.13.15.& in Cod. de
fideiuffor. lib.8. tit.28. definit. 17.Graff. except.10.
nu.19. Socin.conf.200. lib.2. Lanar. confil.75.num.
4.Afflict.decif. 182. num.10. fequen.Aponte confil.
28.num.7. fequ.lib.2. Vincen. de Franc. decif.476.
477. Scaccia de commer. & cambijs §.2.glof.5.num.
89. verfic. exemplific. Marta de iurifdiction.p.4.cen-
tur.2. cafu 118.num.23. Gratian. difcept.409.num.
9.13. Mantica de tacitis, & ambig. conuention.libro
16.titul.22. num.48. vol.2. Cardinal.Seraph. decif.
865. num.2. Anton.Faber. C. de fideiuffor.lib.8.tit.
28.definit.18.Hering.de fideiuffor.c.27.par.3.* fecus
fi culpa, vel facta alterius aut cafu liberatio eue-
niat. *Gratian.decif.215. nu.16. Lanar.conf.75.num.
6.* tanto magis, quia omne euentum cogitato a
principio debuit fideiuffor, quod fi non fecerit, fi-
bi imputet argum. *l.fi tuius ff. de fideiuffor.*

Demum omnis ceffat difficultas cedendarum
16 actionum, cum creditor † fideiuffori illo tenea-
tur cedere iura contra nouos fideiuffores fub-
rogatos in locum eorum, qui non foluendo effe-
cti fint, qui à principio ad inuicem omnes confi-
deiubentes fe abftrinxerunt *l.fideiufforibus ff.de
fideiufforibus leg. mandati, & l.cum alter.Co.de fide-
iuffor. Bartol. in l.modeftinus nu. 4. verf. fecundo cafu
Alberic, num.2. Imola num.4.ff. de folution. Parla-
dor.re-*

dor.rerum quotidianarum lib.1.cap.3.num. 30.Velanz.consil.15.num.26.Pascal.de viribus patr.potest. par.1.cap.8.num.170.Surd.consil.536.num.10.Scaccia de Commer.& cambijs §.2.glos.5.numer.89.versic.tertius casus Gab.consil.63.n.3.10.l.2.Mol.de contract.disputat.544.Viui.decis.475.Georg.alleg.39. nu.8.Gratian.disceptat.49.num.37.Mantica de tacitis,& ambig.conuention.lib.16.tit.22.num.47.vol.2.Griuell.decis.dolan.80.Ludou.dec.190.

Nec dicatur, quod fideiussor huiusmodi non contraxerit intuitu,& cōtemplatione istorum fideiussorum de nouo datorum, cum quibus nihil per eum à principio fuit gestum quin immo dico,
17 quod † fideiussor dicatur etiam intuitu à contemplatione futurorum fideiussorum dādorum in locum priorum contraxisse,& contra eos iura cedēda funtnam aut inter contrahentes conuentum fuit nouos dari fideiussores in locum priorum nō soluendo efficiendorum,vel iure disponente ita exequendum erat, vt in fideiussione prætoria, & iudiciali, & vtroque casu fideiussor à principio conscius fuit futuros in eum casum dandos esse fideiussores,quorum intuitu etiam contraxisse,& intercessisse dicendum est contemplatione mutui periculi,& periculum cum alijs communicandi, Bartol.in l.si stipulatos §. final. ff. de fideiussor.Neguss. de pignor.in 3.mem.5.part.n.36.vers.quod tamen intellige Franc.decis.55.numer.12.vers.sed pro parte Illustrissimi Ducis.Grass.except.10.num.28.Cardin. Serafin.dec.865.sub num.1.Gratian.discept.286.nu. 1.seq.num.8.Latius discept.409.nu.37.38.cum plur. sequ:nt.lib.3.& ita consultus in contingentia facti prędicti respondi saluo meliori teste,quamuis causa transactione finem obtinuerit, & post hæc scripta vidimus aliqua in puncto bene ponderasse Gabrielem Pereyra a Castro decis.17.per totum.

SVMMARIVM.

1 Testamentum inter liberos sufficit esse perfectum ratione voluntatis: licet ratione solemnitatis imperfectum sit.
2 Dies,& tempus certum requiritur in testamento inter liberos.
3 Testamentum inter liberos confectum debet esse siue inbreuiatura.
4 Solemnitates,quæ per statutum requiruntur in testamentis conficiendis requiruntur quoque in testamēto confecto inter liberos.
5 Testes duo tantum sufficiunt in testamento inter liberos confecto.
6 Feminæ sunt idoneæ testes in testamentis inter liberos.
7 Testium subscriptio non requiritur in testamento inter liberos,& quando.
8 Testes in testamento inter liberos non sunt rogandi.
9 Publicatio non requiritur in testamento inter liberos.
10 Testamentum cæci inter liberos valet absque solemnitatibus.
11 Testamentum inter liberos probatur inditijs, & coniecturis.
12 Testamentum inter liberos valet absque solemnitatibus tam si à patre,quam si à matre confectum sit.
13 Testamētum inter liberos absque solemnitatibus valet nē dum inter filios,sed etiam inter nepotes.
14 Testamentum inter liberos absque solemnitatibus etiam inter legitimatos valet, quamuis secus inter naturales,vel spurios.
15 Testamentum inter liberos adoptiuos non valet, absque solemnitatibus.
16 Testamentum absque solemnitate vallet etiam inter liberos à successione per statutum, vel renuntiationem iuratam exclusos.
17 Testamentum inter liberos absq.solemnitatibus confectum respectu extranei in dicto testamento nominati,nullum est.
Institutio extranei vna cum liberis in testamento imperfecto inter liberos celebrato non valet. num. 17.
Substitutio extranei facta filijs in testamento inter liberos absque solemnitate celebrato nulla est numer.17.
Tutoris datio extranei filijs facta à patre in testamento inter liberos absque solemnitate non valet absque confirmatione num.17.
Legatum relictum extraneis in testamento imperfecto inter liberos non valet n.17.
18 Extraneus in proposito testamenti inter liberos dicitur,quicumque non est de liberis.
19 Testamentum inter liberos absque solemnitatibus celebratum ausit nullum non seruata æqualitate inter eos & n.29.& quid si in æqualitas sit modica, vel magna n.33.& seq.
20 Æqualitas seruanda est inter filios.
Nisi de contraria voluntate testatoris appareat etiam ex coniecturis n.34.
21 In æqualitas ex quibus deducatur seruata à patre in testamento inter liberos, & num.22.23.26.28.
24 Soluens tardius minus soluere dicitur.
25 Legitima debetur filijs in corporibus hæreditarijs non in fructibus vsufructu,vel pecunia.
27 Legitima nullum recipit grauamen.
30 Testamentum non potest à filio pratendi irritum, quando ei aliquid à patre relinquitur iure institutionis licet non ascenderet ad integram quantitatem legitimæ,sed tantum aget ad supplementum.
31 Testamentum inter liberos sine solemnitatibus sustineri principaliter fuit introductum in fauorem parentum.
32 Extentionem siue interpretationem passiuam recipit qualibet dispositio etiam in materia quantumcumque stricta.

ARGVMENTVM.

Testamentum minus solemniter inter liberos confectum an sit validum non seruata æqualitate inter eos.

RESOLVTIO XC.

1 Solemnitates omnes iuris positiui remittit lex parentibus† inter liberos testantibus itaq.tat est huiusmodi testamentum ratione voluntatis

teris esse perfectum quamuis ratione solemnitatis imperfectum sit, quod communiter receptum est *l. hac consultissima,§.ex imperfecto C.de testamen. vbi Communiter Doctores. Alexand.conf.76.nu.13. lib.3.Paris.conf.146.num.8.lib.4.Aponte conf.46.n. 12.19.seq.libr.1.Gabr.conf.1.n.9.l.1.Mascard. de probat.concl.1352.numer.62.& numer.70. Surd. conf.258.num.2.21.Clar.in §.testam.quaest.8.& 9. Menoch.conf.224.num.4.8.28.& conf. 201. num. 94.& conf.52.num.2.& conf.1189.num.14.Matte. Brun.conf.127.nu.45.Facchin.controuer.iur. lib. 4. cap.4.Graff.§.testamentum quaestio.12. Honded.conf. 66.num.5.lib.1.Peregr.conf.64.libr.1. Natta conf. 622.libr.3.Moroc.conf.34.num.15.Eugen.conf.87. Crauetta conf.708.num.4.conf.689.num.7.Lade re. consil.22.numer.1.Euerard.conf.27.numer.11.conf. 29.num.127.libr.1.Decian.conf.86.num.15.lib.2. Lancellot.Galia.conf.103. numer. 83. Alciat.conf. 3.conf.57.num.3.libr.9. Philip. Pascal. de viribus 32. num. patr. potestat. part. 2. capit. 8. numer. 13.& sequent. Gratian. decis.112.num. 1.2. Materaten. variar.resolution.libr.2.resolution. 21.num. 11.Alba Mandel.conf.130. num. 2. Marta voto 8. numer.55.& voto 60.num.1.2.3.Sforza.consil. 44. numer.11.Bardellon. conf.72.num.8.Palaez.de Maioratu par.1.quaest.48.nu.54.Anton. Faber.in suo C. lib.6.tit.5.diffin.27.Mysinger.cent.3.obseru.28.Gail. l.1.obseruat.112.n.10.Viui dec.13.n.11.Velasc.dec. 74.n.14.Cephal.conf.170.n.76. conf. 419. Caualc. dec.20.num.19.p.1.Schenard.conf.20.num. 13.vol. 1.Papon.conf.16.n.5.Gaspar. Thes. quaest. Forens. l. 2.quaest.99.num.7.Valquez.de success.creati. §. 21. nu.62. Menchach.l.3.de successione creation. §. 22. numer. 6.Solou. in leg.3.Tauri. num. 227.232 235. 239.242.Rota Romana diuersor.decision. 734. nu. 4.part.1.Serafin.decis.853.nu.5.licet in Regno Castellae contrarium seruetur ex iure speciali illius loci, vt testatur *Molin. de iustit.& iure disputation.228.in fine.* verum in eo testamento licet inter liberos † diem certam requiri dixerunt *Honded. conf.66.num.45. volum. 1.Clar. in §. testamentum quaestion.14.vers.sed numquid Rauden. decis. 23. n. 3.4.Fontanell.de pact. dotal.clausul. 1.nu.9.Gratian. disceptat.235.numer.7.volum.2. Decian. conf.126. num.3.versic.quo vero lib.3.* quod intelligas in testamento cum scriptura confecto, vel si dubitaretur de pluralitate testamentorum ad dignoscendum,quod nam sit prius, vel posterius , *Menoch. conf.563.num.16.Cabal conf.106.a num.22.& seq.*

2 ter liberos † diem certam requiri dixerunt

3 *libr.2.*item esse † scriptum absque imbreuiatura *dixit Clar.Actio loc.vers.sed quia Decian. conf 126. num. 3.volum 3.Turett.conf.71.numer. 19. libr 3. Sforz.conf.44.numer.21.Ioseph.Lud.conclusion. 59.Intrigliol.dec.34.*nisi ex forma specialis statuti

4 alia † certa solemnitas requiratur in testamentis, quia tale statutum etiam testamentum inter liberos comprehenderet, & solemnitas à statuto requisita quoque in huiusmodi testamenti interuenire debet non obstante dispositione *d. §. ex imperf.ita post Alexand.conf.105.col.3.l.4.Dec.conf. 455.Bald.& Butr.declarat. Gabr. conf. 1.num. 7.8. Socc.Iun.conf 71.libr.4.Maudell.conf. 271.* qui loquitur in testamento de fauore piae causae facto absque solemnitatibus à statuto Mediolanensi requisitis *Gratian.decis.206.num.4.5.6.* proinde in

5 huiusmodi † testamentis inter liberos cōditis duorum testium tantum interuentus sufficit *Graff.cōs. 156.n.45.& conf. 90.nu.3.libr.2. Roland.conf. 82. num.19.lib.1.Natta conf.423.num.3.4. & sequent. consil.622.num.1.Dec.conf.610.nu.2. Crauett.conf. 689.num.1. Bimi. conf.277.num.12. Baptista de S. Blasio.conf.35.inter conf.vltim.voluntat.num. 2. lib. 2.Viui decision.407.num.1.Magon.decis.Floren.58. num.19.Matte.Brun.conf.127. numer. 43. Mascar. de probation. conclus.1352.num.53.Ponte conf.46. num.16.Surd.conf.258.num.2.Mantic.de coniectur. vltim.volunt.lib.6.tit.2.num.2.Alciat.conf.37.nu. 6.libr.6.Menoch.conf.224.nu.55. Bursat.conf. 206. num.1.conf.431.num.37.Gabr.de testament. concl. 6.7.Io.de Amic.conf.39.num.1.Papon. conf.88.n. 11.Pasc.de viribus patr. potestat.par.2.cap.8.num. 16.17.Cardin.Tusch.conclusion.115.num 2.litter.T volum.8.Cefal.conf 512.num.22.Clar. §. testamentum.q.8.vers.hic infertur Craff.§.testamentum q.11. n.6.Ioseph.Ludou.conclus.59. Intrigl.dec.34.Cabal.*

6 *conf.106.num.13.lib.2.*similiter, & testes † foeminae admittuntur in testamento inter liberos, quae regulariter non admitterentur in testamentis *Decian. in l.2.nu.31.ff.de regul.iur.Clar. in §. testamentum quaestion.8.vers.secundo infertur Natta conf.424. num.1.2.lib.1. Cardinal.Tusch.conclusion.115. numer.11.litter.T.volum.8.Boer.decis.240.Masull.in addiction. ad Capic.decis.201.num.16.Natta in §.ex imperfecto nu.166.Gratus conf.90.num.3.lib.2.Fariuac. quaest.59.casu 3. num.68. Muta super consuet. Panorm.cap.12.num.54.Pascal.de viribus patr. potestat.part.2.capit.8.num.19. Ceual. commun. contra commun.quaest.50.Caball.conf.106.num.13.lib. 2.Eugen.conf.87. num. 12. 13.*etiam , quod testes

7 non sint † subscripti quando testamentum siue scriptura inter liberos esset scripta manu Notarii,vel alterius tertii de mandato ipsius testatoris *Iason.in autent. quod sine num. 1.in fine vers.ego limito C.de testamen.Ponte conf.46.num.13.*probandum tamen est eo casu,quando testamētum scriptum fuit manu tertii,fuisse scriptum de ordine voluntate,& mandato testatoris *ex Boer.dec.240. num.4.in fin.* qui in hoc testatur de consuetudine Franciae *Ludouic. concl.66.vers.quando vero Craff. § testamentum q.16. Mascard.de probation. conclus. 1352.nu.67.*vel quod manu testatoris fuisset scriptum *Peregr.conf.61.num.2. lib. 1. Alexand. conf.*

8 *76.n.2.12.lib.3.*hac testium rogitus † in testamēto inter liberos requiritur *Bald. conf.400. num.3. libr.4.Surd.conf.258.num.3.Mascard.de probation. conclus.493.num.2 Clarus in §.testamentum quaest. 8.versic.tertio infertur.Bimi. conf.208.num.27.Cabal.conf.106.num.13.volum.2.Farinac. quaest.61. num.154.Cardin.Tusc.conclus.115. num. 10.litter. T.volum.8. Alciat.conf. 57.num. 6.libr. 9. Pascal. de viribus patr.potest.par.2.cap.8.num. 20. Eugen. conf.87.num.12.*quod tamen declaratur per *Bald. conf.300.n.3.lib.4.*non procedere etiam in testamento in quo esset institutus filius in simul cum fratre testatoris , quia respectu fratri testamentū non valeret nisi testes fuissent rogati quamuis, respectu filiis hoc non requiratur de iure , quem refert,& sequitur *Surd.conf. 258.n.25. Card.Tusch. concl.*

conclus. 115.*num.*14.*litt.T.volum.* 8. sicut nec publicatio † requiritur in testamento inter liberos
9 *Natta in l.hac consultissima §.ex imperfecto nu.*144. *in fin. Cod. de testament. Ludouic. Zuntus in responso pro vxore numer.*504.*Rum. cons.* 1.*numer.* 7. 8. 9. 10. 11.*volum.*3.*& cons.*12.*in fine.volum.*2.*Couar. in cap. relatam il primo n.*11. *vers. vel aliter potest intelligi de testamen. Rota Roman.diuersor. in nouis decis.*173.*nu.*5.*& prius num.* 3.*& seq. per tot.p.* 2. *Alex.cons.*114.*col.*2.*vers. non obstat,id quod notat Salicet.vol.*7.*Bart.in l.fideicomm.§.quoties ff. de legat.*3.*Paul.de Castr.in l. is qui de testament. Bald. in auten.quod sine C.de testam.Soccin.consil.*154. *n.* 59.*Decian.cõs.*488.*col.pen.Gramat.dec.*62 *late Menoch.cons.*1189.*numer.* 11. 12. 13. *&* 14. *volum.* 12.*Decian.consil.*46.*nu.*157.*vol.*2.*Peregr.cons.*64.*nu.* 10.*vol.* 1. *Cardin. Tusc. conclus.*101.*n.*8. *Litt. T.volum.*8.*Cephal.cons.*106.
10 *nu.*10.*vol.*2. etiam inter liberos testamentum † ceci (quod de iure valere non solet nisi cum octo testibus,& alii specialibus seruatis *iuxta textum vbi DD.in l.hac consultissima C.de testam.*) valet cũ duorum testiũ interuentu,& sine aliis solemnitatibus de iure ciuili,& procedit dispositio textus *in d.§.ex imperfecto Clar.in §.testamen.q.*17.*Gab.cons.* 1.*n.*4.*volum.*1.*Cefal. cons.*72. *Ioseph. Ludou. concl.* 68.*vers.falli tertio. Bertrand.cons.*94.*num.*3.*vol.* 2. *Rim.Sen.cons.*329.*n.*19.*libr.* 2.*Dec.cons.*619. *num.* 2. *Gab.de testam. libr.*4.*conclus.*6.7. *Masc.de probation.concl.*1352.*n.*54.*vol.*3.*Sforz. Odd.cons.*44. *num.*23.*vbi de communi Card.Tusc. conclus.*115.*n.* 33.*litt.T.vol.*8. *Boer.dec.*240.*n.*20.*Viu.dec.* 407. *num.*1.*Perusin.dec.*2. *nu.* 34.*Balb.dec.*29.*Rota Romana apud Serafin. dec.* 966. Hinc est coniecturis
11 † indiciis,quibuscunque testamẽtum inter liberos probari dixerunt *Crauet. cons.*741.*nu.*6.*Boer. decis.*240.*n.*4.*in fine.Menoch.cons.*224.*num.* 65.*& praes.*7.*num.*1.*libr.*4.*Mastril.dec.*132.*num.* 21.*Euerar.cons.*27.*num.*45. *vol.* 1. *Cardin. Tusch.conclus.* 115.*num.*9.*litt.T. volum.* 8. *Rota Romana. diuers. decis.*74.*num.*13.*par.*2. quoque hoc priuilegium
12 † parentibus vtriusque sexus inter liberos disponentibus indultum est,vt probatur *in d.§.ex imperfecto ibi parentibus vtriusque sexus* quando quidem mater eandem habet cum filiis coniunctionem,quam pater quoque habet,& similis reuerẽtia filii debetur *l.veluti ff.de iustit.& iure l.fin.C. de in ius vocand.* & pietas, aequalis debetur vtriq. licet imparsit potestas *l.furioso. ff. de Curator.furios.Natta cons.*622.*num.* 5.*Roman. cons.* 179.*n.*15. *vers.vltim.est casus.Franc.Aretin. in dict.* §. *ex imperfecto in prin̄c.vers.nota,quod per legem istam.Paris. in addition.ad Bart. in dict.§.ex imperfecto in princip.vers item in testam. patris Molin. de iust. & iure disput.*128.*sub num.*1.*tom.* 1. *Gratian. discept.*
13 219.*numer.*23.*libr.*2.ne dum inter filios † primi, sed vlterioris gradus veluti inter nepotes valet testamentum minus solemniter celebratum *Clar. in §.testamentum quaest.* 12.*vers. quaero etiam late Surd.cons.*380. *nu.* 17.*Sforz. Odd.cons.*89. *numer.* 53.*Card.Tusch.conclus.*101.*num.*9.*lit. T. volum.* 8. *Mazol.cons.*115.*nu.*20.*Boer.decision.*241.*n.*3.*vers. tamen secundum veram.*
14 Etiam inter † legitimatos quamuis secus inter naturales, vel spurios nisi à matre sint instituti secundum aliquos *per Clar. in* §. *testament. quaest.* 12. *Peregrin. cons.* 6. *numer.* 25. 26. *libr.* 3. *Dec. cons.*610. *num.* 3. *& sequent. Facch.controuers iuris cap.*3.*libr.*4 *Intrigliol.de substit.centur.* 1. *quaest.* 57.*num.*13.14.15.*& sequent. Farinac. quaest.* 59. *casu* 3.*num.*69.*Surd.de aliment.tit.*1.*quaest.*15.*n.* 6. *Crass.§.testamentum.q.*15.*Thesaur.decis.* 94.*Giurb. super Consuetud.Messan.p.*1.*c.* 6.*Gl.*2. *sub num.* 5. *Card. Tusc.conclus.*115.*num.* 17.*litt. T. volum.* 8. *Boer.dec.*240.*n.*12. 13.14.*Cenall.comm.contra cõmun.quaest.*50.*Molin.de iustit. & iur. disputat.* 128. *litt.B.Berrett.cons.*84.*Franc.dec.*399.caeterum nec
15 inter adoptiuos † filios valeret testamentum sine solemnitatibus factum *Dec.cons.*34.*a numer.*6. *& seq.volum.*1.quod extat repetitum *in cons.*126. *a nu.* 4.*& sequ.libr.*3.aduersus *Natta in §.ex imper-*
16 *fecto* contrarium tenentem,& inter liberos † exclusos tamen per statutum à successione procedere dispositionem *dict.§.ex imperfecto* voluerunt *Clar.in §.testament. quaestion.* 12. *versic. item quaero Bero.decision.*241.*num.*3.*vers. & per ista* vbi ampliat etiam si exclusio esset propter renuntiationem iuratam *Natta in §.ex imperfecto numer.* 65. *Philip.Pasch.de viribus Patr.potest. par.*2.*c.*8.*n.*33. *Paul.Emil.Gall.de except.tit.*2.*excep* 2. *p.* 2. *n.* 30. *fol.*175.
17 Non substinetur tamen testamentum † inter liberos sine solemnitate celebratum iuxta dispositionem *dict.§.ex imperfecto*, quo ad extraneum, si aliquo modo fuerit in testamento praedicto insertum:vnde si extraneus esset in simul cum liberis institutus,vel eis substitutus,vel in tutorem datus,vel legatum ei relictum quandoque non valerent,pro quo videndi sunt.*Clar.in §. testamentũ quaest.*10. *Surd.cons.*258.*n.*22.23.24.*& seq. Peregr.cons.*61.*num.*13.21.*& prius num.*4.6.7.8. *vol.* 1. *Men.cons.*288.*num.*36.37.38.*cons.* 222. *nu.* 94. vbi dicit nõ valere respectu transuersalium, & in eorum fauorem *Papon.cons.*36.*num.* 16. *Euerard. cons.* 27. *num.*21.*&* 49.*volum.*1.*Intrigl.de substit. centur.*1.*quaest.*75.*n.*19.20.27.*sequent. Facchin.consil.*61.*num.*13.*volum.*1.*Crass.§.testamentum. quaest.* 14.*Mascard.de probat.concl.*642.*n.*2.*Boer.dec.*240. *num.*1.*decis.*241.*n.*1.*& sequent.* imo tunc legatũ, vel institutio extranei accrescit filiis, vel liberis *Mol.de inst.& iure disputation.*128.*vers.illud etiam Castr.cons.*325.*in fine lib.*2.*Philip. Pascal. de virib. patr. potest.part.*2.*cap.*8.*num.*28. 29. *& seq. Grat. disceptat.*219.*num.*24.25.37.38.*Tiraq. de priuil. pia causa.priuil.*80.*in princip.Rota Romana diuersor.in nouissim.decision.*734.*part.*1. *Pute. inter cons. vltim.voluntat.cons.*121.*numer.*27.*lib.*1.*Corn cons.* 307.*num.*17.*vers.item libr.*3. *Alexand. cons.* 140. *num.*2.*lib.* 1.*Tiraquell.in l. si vnquam in praefation. num.*25.*de reuocand. donat.Marcianens. cons.* 12.*n.* 9. *Bursat.cons.*223.*num.*8. *Montan.de tutel. cap.*8. *num.*7.8.*Guttier.de tutel.part.* 1.*cap.*3.*num.*8. *Serafin. dec.*840.*num.*11.16.*dec.* 820.*num.*1.2.5.*& per tot.decis.*853.*num.*3.*dec.*810.*num.*2.3. licet aliqui profitetur legatum estraneis deberi, ex testamẽto imperfecto inter liberos,quando in eo interuenerint quinque testes,pro quo vidẽdi sũt *Castr. consil.*93.*num.*2.*vers.quin imo volum.*1.*Cefal. cons.* 72.

72.numer.17.libr.1.Surd.cons.258.n.4.& 23.Grat. discep.219.num.24.25.37.38.volum. 2. & extra-
18 neus † in proposito dicitur quicumque non est de liberis, vt declarant Clar.in §.testam.q.10.Surd. cons.258.num.22.in fine, vel descendentibus, vt per Peregrin.cons.61.num.5.libr. 1. Menoch.cons. 202.num.94.cons.288.num.35.vers.respondetur secundo per textum in lege vnica §.extraneum.C.de rei vxor.actiou.Intrigliol.de substitutio.centur.1.quæst. 75.numer.10.sentiunt. Bald.cons.300.num.3.lib.4. & Surd.dicto loco num.25.Menoch.supra dicto n.94. vbi dicunt respectu fratris testatoris,vel transuersalium testamentum non substineri, & etiam respectu ascendentium Rusticus in repetit.l. cum anu. de condition. & demonstration. libr. 1.capit.10.numer. 17.

Ex testamento D.Oratii la Valle,qui suam voluntatem mandauit ab alio scribi,aliis præsentibus per quam vniuersales hæredes ordinauerat Don Vincétium,& D.Franciscum eius filios:particulariter vero instituerat D. Agatham filiam in scutis septemille proeius maritaggio soluendis per dictos hæredes vniuersales ad rationé scutorum mille quolibet anno completis annis quatuordecim eius ætatis, quos hæredes vniuersales reciproce,& ad inuicem substituerat altero eorū decedente sine filiis in quorum omnium defectu vocauerat,D.Agatham filiam,quę numquam expræsse nec tacite per dictam dispositionem paternam approbasse supponebatur, receptis testibus ad informationem Curia, qui fuerunt præsentes dispositioni prædictæ non fuit dubitatum dictam dispositionem substinendam saltem in vim testamenti cōditi inter liberos,sed de eo fuit hæsi-
19 tatum si testamentum† prædictum ratione solennitatis imperfectum inter liberos substinetetur non æqualiter omnibus filiis institutis.Circa quod a tuentibus partes Donnæ Agathæ filiæ in æqualiter institutæ dicebatur dictum testamētum nullum,& esse locū successioni ab intestato dictamque opinionem fundari auctoritatibus, & rationibus:nam pro inualiditate testamenti filiis in æqualiter institutis dixeruut, Speculator.in tit. de instrumen.edict.§.compendios. vers.quod si pater habens tres filios.Rom.cons.179.num.56. vers. secundo quod posito.& cons. 385.in casu permisso num.5. vers.secundo principaliter.Dec.cons. 105. & pro tenui circa finem num.6.dicens, quod opinio Romani videtur multum æqua & cons.348.cons.36 t.n. 1.versic.& ideo priuilegium. & cons. 631. num. 2. & in l. hac consultissima col.fi.C. qui testament. facer. poss.& in leg. 1. Cod. vnde liberi. Socein. cons.5. in secunda consultationis articulo num. 10 vers. primo libr.3.motus simpliciter auctoritate Speculatoris vbi supra Curt.Iun.in dict.50.§.ex imperfecto n. 2. Ripa in l.centurio.num.86.ff.de vulgar. & pupill. Couar.in c.Rainut. §.1.num.2.3.de testam.Barthol. de Callio cons.54.num.15.volum.2.inter cons.diuersor.vltim.volunt.Flamin. de Rubeis cons.26.n.7.10. Anton.de Rubeis.Alexand.cons.6.& 7.Paris.cons. 35.col.2.vol.1.Ruin.cons.10.n.4.li. 3. Soce.Iun.cōs. 147.num.33.& seq.num. 39. 44. vol. 2. qui dicit hanc esse opinionem iuridicam à Doctoribus pro maiori parte approbatam,& quod hāc præsertim in iudicando sequere debemus tamquam valde æquam, & naturali ratione fundatam, & cons.127.col.2.in fine.vol.1.cons.96.cons.189. num. 85.volum.2.Gratus cons.156.n.48.49.seq.volum.2. Tiraquel. de iure primogen. q. 4.num.4.Cesal. cons. 280.nu.9.22.23.cons.431.num. 20.Gabr.de testament.lib.4.conclus.6. Deci.cons.81.nu.52.l.5. Viu. decis.407.per tot.libr.3. qui testatur pro ista opinione fuisse decisum per Regiam audientiā Apuliæ contra testamentum: reducendo propter in æqualitatem à testatore seruatam successionem filiorum ad causam intestatæ successionis Put.decis.431.lib.1.qui testatur decisum in Rota Romana coram R.P.D.Thoma de Thanis die 16.Februarii 1543.Muta super consuetud. Panor.cap.36. num.54.Raudeus.dec.23.nu.1.& seq. Ioseph. Ludouic.conclusion.57. versic.hæc tamen limitatio Molfes.super consuetud.Neapol.p.4.de success. ab intest.q. 62.numer.22. Menoch.cons.956.nu.14. 15. sequen. vol.10. qui existimat hanc esse magis receptam opinionem Crauett.cons.143.num.7. Alfan. Collectan. 324. Hipol. Rimin.cons.428.num.13.cum seq. Cucus de legitim. in verbor. quoque relicti titulo n. 21.fol.80.Grat. discept.219.n.28.29. 30. qui hanc veriorem putat licet cum distinctione,de qua infra resideat.

Rationes quibus prædictam opinionem fun-
20 dari posse videtur.Prima est,quia semper†æqualitas in dubio est seruanda inter filios Surd. cons. 21.numer. 11.cons.31.numer. 16. cons. 291. num. 17.Gratus cons. 90. numer. 32. libr. 2. Decian. cons. 54.n.21.24.36.volum.1.cons. 22. nu. 23.volum.2.

Secunda,quia ratio legis prospicientis ne post patris mortem inter filios oriantur discordiæ,inuidiæ,& contentiones,& ideo permittit parentibus prætermissis iuris positiui solemnitatibus inter liberos testari posse,cessat,quando pater filios inæqualiter instituit:maxime si inæqualitas esset grauis,& notabilis,quia tunc certius, & facilius inducuntur dissentiones,& odia inter ipsos filios.

Tertia extat ratio, quia testamentum Patris inter libero factum, est dumtaxat priuilegiatum, quo ad solemnia introducta de iure communi, non autem, quo ad formam seu iustitiam disponendi quod quidem ius disponendi consistit, ne honor filiis æqualiter denegetur, atque ne eis dedecus,vel iniuria irrogetur ex Vasq. de success. progress.libr.1.§.2.num.34.hac iustum nō est filiorum quosdam summo honore alios maxima inęqualitate vti quod ius reprobat Clem. de patr. potest effect.16.n.19.

Et plura in casu præmisso aducebantur media ad fundandum inæqualitatem maximā fuisse seruatam in prædicto testamento D.Oratii respectu Donnæ Agathæ.

21 Primum nam † habens Don Oratius tres filios, quorum, duo hæredes vniuersales instituerat Donnam Agatham autem filiam,filiam hæredem particularem in scutis septemmille,quod dicta D. Aghata fuit honorata in minori parte bonorum, quam filii mares nempe in scutis tribus mille,quando quidem Patrimonium relictum per dictum D.Oratium supponebatur valoris scutorum 30000.

Sc-

22 Secundum inæqualitatis † caput oritur, quoniam ipse Don Oratius faciens prædictos filios mares hæredes vniuersales scriptos, in eos voluit trāsferre possessionem omnium bonorum hereditatiorum suffragante beneficio capituli Regni sub Regē Ferdinando 43. continuante possessionē defuncti in hæredem vnde opportebat dictam Donnam Agatham suum relictum, & particularē institutionem capere a manu dictorum hæredum vniuersalium ad instar cuiuslibet simplicis legatariæ.

23 Tertium fuit relictum † prædictum scutorum 7000. dilatum soluendum post decimum quartū annum ætatis dictæ Donnæ Agathæ, & non statim post mortem Don Oratij Patris, & quod peius non in bonis hæreditariis relictū per dictum D. Oratiū, sed in pecunia imo non in vnica massa, sed ad scutos mille quolibet anno post perfectam dictam ætatem annorum quatuordecim cum per huiusmodi dilationem dicatur minus solui, quam
24 sit relictum: cum tardius † soluens dicatur minus soluere *Surd. decis. 114. n. 7. & de alim. tit. 5. q. 7. n. 55. 56. & cons. 345. n. 9. Dec. cons. 2. n. 204. vol. 1. Rebuff. de decimis q. 12. n. 1. Scac. de comm. & camb. §. 1. q. 7. p. 1. n. 76. & nu. 80. comprobat. 4. f. 222. & f. 228.*

25 Insuper quia legitima filiis† debita est relinquenda pleno iure in corporibus hæreditariis, nō autē in fructibus, seu pecunia etiam hereditaria, sed super quodlibet cespite *Crass. in §. legitima q. 15. num. 1. & sequen. Butr. Bald. Faber. Angel. Salic. Castrens. & alij in authen. nouissima C. de inofficios. testamen. vbi Ias. num. 44. testatur de communi Ancharan. cons. 128. n. 2. Barbac. cons. 63. col. 3. versic. præterea facit. vol. 3. Glos. in l. vxori C. de vsufruct. legato, & in dicta auten. nouissima,* quam ait communiter approbatam *Roderic. Suares in leg. quoniam in prioribus in 3. ampliatio 2 num. 1. & 2. C. de inofficios. testamen. Soccin. Iun. cons. 64. num. 5. volum. 2. Riminald. cons. 259. nu. 32. cons. 460. num. 9. Cuccus de legitima §. cuius portionis num. 5. fol. 104. Menoc. cons. 237. num. 9. cons. 476. numer. 1. Velasc. decis. 110. num. 9. Torniel. cons. 69. num. 43. Honded. cōs. 66. num. 19. volum. 2. Cesar. de Graff. decis. 6. 10. de testamen. Gratian. discept. 688. nu. 11. 12. & discep. 853. n. 42. 43. discept. 983. n. 8. Piguera decis. 111. Decian. cons. 86. n. 24. l. 5. Vasques de success. Creat. l. 2. §. 20. num. 288. Ruin. cons. 194. num. 5. vol. 2. Petra de fideicom. q. 15. n. 92. vers. nec etiam relinqui potest. Anellus de Amatis cons. 11. nu. 7. Surd. cons. 388. num. 12. 13. seq. & num. 16. volum. 3. Petr. de Gregor. de dote de paragio quæst. 26. num. 9. vbi addictio Rot. Romana diuersor. decis. 753. num. 1. vol. 1. Molinus de ritu nuptiar. libr. 3. quæstio 37. nu. 20. Georg. alleg. 40. num. 13. Graff. §. legitima quæst. 15. nu. 3. Barzi dec. 86. n. 41. Cost. de remed. subsidiar. remed. 90. nu. 6. Hippol. Rimin. cons. 514. n. 16. Marta voto. 16.*

Quartum inæqualitatis apud ex eo deducitur,
26 quia relictum † de prædicta pecuniarum summæ Donnæ Agathæ non simpliciter, prout hæredum vniuersalium institutio fuit, sed ob causam, & contemplatione eius futuri matrimonii, & fuit limitatū in dictis temporibus, seu dilationibus, & ta-
27 men legitima† filii hæc onera, vel conditiones non recipit *l. quoniam in priorib. C. de inofficios. test.*

Quintum, & vltimum vrbebat caput inæqua-
28 litatis † seruatæ à D. Oratio respectu Donnæ Agathæ; nā dictus D. Orarius voluit. quod mortuo vno ex prædictis suis filiis matibus sine filiis, & succedat alter & mortuis ambobus succedat dicta Donna Agatha impariter substituendo filio masculo morienti sine filiis vna cum alio filio masculo superstite.

Quibus non obstantibus cōtrarium putauimus
29 respondendum, vt indistincte † parentes inter filios absque sollemnitate testando eos quomodolibet inæqualiter instituere possint salua tamē legitime portione eis de iure debita, quæ opinio nē dum maioribus auctoritate in tribunalibus magis receptis, sed etiam melioribus fundatissimis, & ineuitabilibus rationibus fulcitur; illam namq. opinionem sequuti sunt *Paul. de Cast. Rimin. Corn. in dicto §. ex imperfecto idem Paul. de Castro in auten. hoc inter liberos. vers. sed quæro ponamus quod pater C. de testamen. & cons. 444. in fine vol. 2. Bald. in l. filij n. 5. C. fam. ercis.* vbi format quæstionē quando pater testatus est inter liberos inæqualiter instituendo vnum in triente alium in besse *Ias. in leg. hac consultissima num. 4. circa medium in quæstione de testamento imperfecto cæci patris C. qui testamen. facer. poss. Decius sibi contrarius in l. vt liberis num. 3. C. de collation. qui respondet Romano, Alexand. cons. 146. num. 13. lib. 2. Salicet. in l. filij n. 4. in fine C. famil. erciscund. Cuman. cons. 113. statutum quod nec in testamentis num. 3. vers. pro parte vero affirmatiua Alciat. cons. 151. numer. 4. & cons. 167. lib. 9.* qui dicit magis communem, & sequitur. *in l. si filius, qui in potestate numer. 32. & 33. ff. de liber. & posthum. Euerard. cons. 28. nu. 12. volum. 1. Bero. quæst. 36. in fine Facchin. controuers. iuris lib. 4. cap. 2. vers. sed non vulgaris cum sequen. per tot. & cons. 100. n. 16. vers. nec obstat. l. 1. Magdal. in tract. de numer. test. in testam requisit. p. 1. cap. 16. num. 147. Boer. decis. 240. numer. 7. 8. 9. 10. Natta late cons. 622. per tot. & cons 423. numer. 11. 12. 13. Soccin. Iun. cons. 24. num. 6. 7. volum. 3.* qui recedendo à *Romano.* hanc dicit magis communem *& cons. 189. num. 87. libr. 2. Paris. cons. 34. num. 17. 24. 50. 54. volum. 2. Gratus consil. 90. numer. 24. volum. 2. Crassus §. testamentum quæst. 11 numer. 8. Mantica de coniectur. vltimar. volunt. libr. 6. titul. 2. á nu. 16. cum seq. ad finem* qui vtraque opinione discussa cum hac residet tanquam magis communiter recepta, & melioribus rationib. fundata *Gail. libr. 1. obser. 112. num. 23. 24.* qui dicit hanc veriorem *Couar. in cap. Rainutius. §. 1. num. 3. Gama decis. 61.* qui testatur de magis communi, & fuisse iudicatum per iudicem primatum causarum, quæ sententia per eum fuit inde confirmata *Clar. in. §. testamentum quæst. 14. versic. sed quero* vbi de magis communi testatur *Federic. Scotus cons. 6. num. 9. tom. 1. libr. 1. & cons. 1 numer. 79. 80. 81. sequen. tom. 1. lib. 2. Giurba super consuet. Mess. p. 1. capit. 6. Glos. 2. n. 3. vers. siue inæqualiter. Emanuel. a Costa in c. si pater p. 1. verbo in suo testamento num. 2. de testament. Molin. de iustit. & iure tractat. 2. tom. 1. disputation. 128. sub numer. 1. Cardin. Tusc. conclusion.*

101.*num. 42.litter.T.volum.8.Ladereb.conf.22.n. 3.Surd.conf.29.nu.21.Moroc.conf.34.nu.28. Ceual. commun.contra commun.quaest.759.* qui cum illa resider licet aliter dicat esse resoluendum *ex l.3. Tauri Hispaniarum*, per quam corrigitur textus *in dicto §.ex imperfecto.Baeza de non meliorand. filiabus ratione dotis cap.9.num.50.Guglielm. de Benedit.in cap.raynutius verbo testamentum il primo nu. 72.de testam.Berengar.Fernandes in c. 1.de filijs natis ex matrimonio cap.3.n.3.Menchacha l. 3.de succession.creation.§.21.n.67.Tellius Fernandes in l.3. Tauri n.21.Mattiens.in l.3.titul.4.Glos.6.numer.4. Spin.in speculo testamen.Gl.18.n.34.Angull. de meliorationi.in l.7.Glos.1.nu.2.Cabal.conf.88. Philip. Pascal.de viribus patriae potest.p.2.c.8.n.38.39.40. & seq.*

Praedicta quoque procedere dicendum est, nedum quando filijs à parentibus imperfectè circa iuris solemnitates, & inaequaliter testantibus integra legitima relinqueretur iure institutionis, 30 sed etiam si filius in aliquo † à patre instituatur, quamuis id ad valorem integrae legitimae non ascenderet, cum tunc filio non liceat testamenti paterni nullitatem petere, sed tantum esset aperta via ad supplemētum legitimae petendū *Gl.& Bartol.in l.3.§. sed vtrum ff.de minor in verbo patrimonium vbi Alberic.bene.Bald.in l. scimus §. eum autem C.de inofficios. testamen. Ias. in autent.nouissima num.15.C.de inoficiof.testament. Pichus in lege in quartam nu. 153.ff.ad legem falcidiam l. omnimodo vbi Bart.ex Castrens.C.de inoficios.testam.Clar.§.testamentum qu.44. Crass.§.legitima quaest.32.2.num. & §.testamentum.q.35.num. 20. Vasquez.de success.creation.§.30.num.79.Pereg.de fideicom. artic. 39.num. 58.Surd.conf.341.num.17. 18. volum. 3. Gomes variar.resolution.tom.1.cap.11.n.23.Molin. de iust.& iure tract.2.tom.1. disput.177.n.1.2.* illuminatur quoq.praedicta opinio pluribus rationibus. Primo, quia Imperator Theodosius *in d.§.ex imperfecto leg.hac consultissima. C. de testamen.* dū statui testamentum inter liberos solemnitatibus iuris positiui carentem substineri non distinguit vtrum aequaliter, vel inaequaliter fuerint liberi instituti: cum esset hoc quid maximi momenti vtique neque nos distinguere debemus *l.de pretio ff. de publiciana in rem act.*

Secunda namq.ratio, quia lex potissime mota ad indulgēdum inter liberos dispositionem parentum minus solemnem substineri fuit, vt parentes voluntatem suam inter liberos declarantes ror solemnia non requirant suumq; sortiatur effectum, & finem per parētes destinatum, & prin- 31 cipaliter † introducta fauore parentum, & nō filiorum nisi secundario, quod fundatur ex verbis textus *in d.§.ex imperfecto*, quae non fuerunt relata ad liberos sed ad parentes ibi *ex imperfecto autem testament. voluntatem tenere defuncti,& c. Euerard,conf.28.n.12.l.1.Viu.dec.407.num. 3. Caball. conf.106 n.4.vol.2.* quam rationem locum habere patet siue aequaliter, siue inaequaliter filii haeredes instituantur.

Tertia desumitur *per Faceb. dicto loco, & alios vers.tertium ex l. fin.C. famil. ereiscund. ibi seruato Senatus consulto auxilio defuncti voluntatem custodiendam esse inter liberos* & tamen ex trebellianicae deductione maximam oriri inter filios inaequalitatem demonstratur ad idem *est textus in l. filio C.eod.*

Quarto etenim Iustinianus statuit *in auten. de testa.imperf.& §.nos igitur omnia,& in autent.quod sine.C.de testam.* quod pater in testamento, quod inter filios facit inter cetera, vncias in quibus scripsit eos haeredes declarat, &c. Ergo si aequis portionibus esset a parentibus facienda institutio non esset necesse vncias, seu portiones declarare, in quibus quilibet ex filijs esset institutus, vt testamentum imperfectum valeret.

Quinto (& aequidem fortissima est ratio) quia frustra per leges daretur hoc priuilegium parentibus imperfectè, & absq. iuris solemnitatibus disponentibus inter filios vt eius dispositio valeret, si omnes essent aequaliter instituēdi, nā & sine parētum dispositione iam reducta successione filiorū ad causā intestati omnes aequaliter succederēt ad quid ergo hoc priuilegiū: vnde ne frustratoriū redatur, maximum hoc priuilegiū parentibus à lege indultum, sed vtile profiguumque eis, sit nō possumus aliter considerare vtilitatē illius dispositionis, nisi vbi pater in aequaliter testarus est inter liberos, & vni plus, alteri minus reliquerit, alias nihil differret causa testati à causa intestati, in tantū ergo abest dispositionē legum volentium testamētum imperfectum inter liberos valere, nō procedere in institutione in aequali in quantum adest vt in ea potissimum procedat, tamquam hac de causa fuerit introducta, vt pater possit suo arbitrio minus sollemniter inter liberos inaequaliter disponere.

Sexta ratio est fundata in quadam reuerētia à liberis parentibus debita, propter quam noluit legislator, quod liberi rescinderent paternum iudiciū, sed quale esset illud amplecterentur: noluit enim lex se mediā facere inter tā coniunctas personas cū illa rigorosa sollemnitate testamentorū, sed recte habere visum est si inter eos ex mera iurisgentium aequitate ageretur quae ratio colligitur *ex textu in auten.de testam.imperfect.circa princip.* vbi dicit quod lex voluit morientium voluntates, quādo sunt parentes modis omnibus inter filios tenere, & deinde subditur, quod erubuit lex parētes, &c. *& gl.ibi in verbo existētes* dicit, quod erubescit lex supponere parentes sollemnitati iuris communis respectu filiorum.

Septima est ratio, quia cum lex dicat, quod voluntas patris est seruanda ex testamento imper- 32 fecto inter filios per extentionem † siue interpretatione passiuam quae procedit in materia quātūcunq. stricta *l.1.§.l.falcid. vbi Bart.& DD.ff. ad legem falcidia* succedit quoq. alia iuris dispositio, qua sancitum est posse patrē honorare magis filiū gratum, quam minus gratum, aliis legitimam porrionem non negando *§.pen.in auten.de nuptijs.*

Alii inter istas ita inter se pugnantes opiniones 33 sedere distinctionis vtuntur nempe, † quod aut inequalitas per parētes inter filias seruata est magna, & cum magno excessu inaequalitatis, & quia tunc esset causa potissima rixae, & odij inter filios vtique procederet prima opinio *Speculatores,* &

& aliorum qui voluerunt parentum dispositionem inæqualem inter liberos nullam esse: Aut in æqualitas, est modica, & ne pro modico subuertetur paterna dispositio inter liberos quibus decet eam seruare haberet locum secunda opinio ita censuit *Iason. in l. hac consultissima C. qui testam. facer. posse. n. 4. circa med. Curt. Iun. in l. hac consultissima § ex imperfecto n. 2. C. de testam. Rubeus, Alex. cons. 6. & cons. 7. Soccin. Iun. cons. 147 num. 44. vol. 2. Bertrand. cons. 240. n. 8. Mantica de coniectur. vlt. volunt. l. 6. tit. 2. n. 19. Gabr. de testam. lib. 4. concl. 6. n. 4. Boer. dec. 240. n. 9. Magdal. de num. in testam. requisit. p. 1. c. 16. n. 152. Viu. dec. 407. n. 8. 10. seq. per tot. Couarr. in cap. Raynutius §. 1. n. 3. de testam Ioseph. Ludouic. conclus. 57. vers. hac tamen limitatio Mandos. ad Rom. cons. 485. Costa de remed. subsidiar. remed. 55. numer. 8. Pute decis. 431. libr. 1. Beretta cons. 84. n. 2. volum. 1. Ladercb. cons. 22. n. 2. 3. &* cum ista trāsit *Cabal. cons. 106. n. 35. vol. 2. Flamin. de Rubeis cōs. 26. n. 25. Giurb. super consuet. Mess. p. 1. c. 6. gl. 2. n. 5. fol. 433. Gratian. discept. 219. num. 28. 29. 30. volum. 2.* illotum distinguentium inter modicam, & magnam inequalitatem, ratio est prædicta, quia vbi maxima est inęqualitas inter fratres, lites, odia, & discordiæ immortalis oriuntur, vnde iustum, vel æquitati consonum non videretur testamētum imperfectum patris eo casu seruari debere; secus si modica sit inæqualitas nam tunc potius æquum videretur patris voluntatem seruare, quam ob modica inæqualitatem fratres contendere.

Sed vere hæc distinctio fundata in quadam æquitatem non scripta vltra, quod mihi iure non probatur contra eam militāt supradictæ rationes & auctoritates, quæ indistinctè, & generaliter procedunt etiam si magna inæqualitas fuerit in portionibus filiorū à parentibus descripta, prout etiam *dixit Natta d. cons. 622. in fi. Mant. de coniect. vlt. volunt. l. 2. tit 2. n. 20. in fine.*

Non obstat *Speculator* adductus per *Romanū supra*, qui est ante signanus prioris opinionis, cuius auctoritate freti sequuntur DD. omnes pro prima opinione relati quia *Specular. ibi* loquitur quando testator habens tres filios, vnum instituit reliquis præteritis nam dicit testamentum nullū ratione præteritionis, quod tenent omnes in *d. §. ex imperfecto* non autem loquitur quando esset facta inæqualis instituto, & ita respondent *Natta d. cons. 622. n. 22. Mantic. de coniect. vltim. volunt. l. 6. tit. 2. num. 23. vers. neque etiam obstat auctoritas Speculatoris Grat. discept. 298, n. 2. vol. 2.*

Nec resistit ratio æqualitatis seruandæ inter
34 filios nam illud procederet† nisi contrarium etiā ex coniecturis, & mente testatoris constaret inæqualitatem seruare velle inter filios *lege. vt liberis ibi nisi, C. de collat. Alex. cons. 158. n. 15. vol. 1. Curt. Iun. cons. 110. n. 8. in fi. Ruin. cons. 9. n. 5. vol. 2. Paris. cons. 61. nu 32. vol. 2. Neuiz. cons. 45. in fi.* vbi adducit *Luca de Pēna, Dec. & alios. Surd. cons. 244. n. 17. vol. 2. Natta. dict. cons. 622. n. 13. Zancus in l. heredes mei §. cum ita p. 1. n. 86. ff. ad Trebell.* vbi dicit coniecturatam sufficere voluntatem. *Mantic. de coniect. vltim. volunt. libr. 6. tit. 2. n. 7.*

Ant. de Amat. P. II.

SVMMARIVM.

1 *Assecurationis contractus in Regno frequens est.*
2 *Assecurator tenetur mille restituere si merces valoris mille assecurauerit, si aduersa fortuna perierint.*
3 *De valore mercium an assertioni domini credendum sit ad præiuditium assecuratorum.*
4 *Assecuratis mercibus in naui oneratis simpliciter an pretium loci destinati, vel vbi merces empta, & onustæ sunt soluendū ab assecuratoribus sit mercibus peremptis. & n. 5. 6. 10. & seq. per tot.*
7 *Pretium iustum iudicatur esse pretium commune, & quantum res in loco vendi posset.*
8 *Pretium loci destinati tanquam incertum ex pluribus, quæ possent accidere non videtur spectandum, & n. 9.*
9 *Destinatum non habetur pro facto quamuis opus sit captū si adhuc est remotū ab eo quod erat destinatum. Damnum non patitur, qui spem perdit lucri nondum facti, sed quod est tantum in fieri n. 9.*
10 *Pretium loci destinati an sit spectandum.*
11 *Res censetur esse illius loci, & in illo loco, quo est destinata.*
12 *Destinatio quando est iam ad aliquem actum deducta habetur pro perfectu, & pro facto impleto, & perfecto.*
13 *Interesse quanti plurimi debetur propter certam loci destinationem.*
14 *Destinatio est qualitas, ex qua pre tium rei destinatæ augetur.*
15 *Lucri radicati, & ad actum pro ximum reducti eadem est ratio sicut damni.*
16 *Interesse quanti plurimi venit sub nomine damni, & n. 18.*
17 *Interesse lucri cessantis, quod est radicatum, & certum iudicatur vti damnum.*

ARGVMENTVM.

Assecuratis mercibus in ęstimate, & aduersa fortuna peremptis, an debeatur per assecuratorem prętium loci destinati, vel loci, in quo merces onerate, & empte fuerunt.

RESOLVTIO LXXXXI.

1 ASsecurationis contractus† non minus apud nos frequentatur, quam apud Florentinos, & Genuenses frequentari testatur, *ex Alex. & Ias. Lupus in c. nauiganti §. 1. idest post præfatione. n. 4. vers. colligitur modo & n. 5. de vsur. in tr. diu. t. 7. f. 135 & Scac. de commerc. & camb. §. 1. q. 1. n. 130.* quo quis à casu sinistro assecuratur licet damnum, & lucrum a mera forte, & fortuna pēdeat *Medin. Sotus, & Michael. Sal. per Scacc. d. §. 1. q. 1. n. 128. 131.*

Cumque variæ casus, & forma assecurationis contingat non semel insurgit controuersia in earum intellectu, & exequu tionē aduersus assecura-

2 ratores, de primo † casu veluti de indubitabili nō disceptatur nēpe quādo merces fuerūt in assecuratione extimate, vt si fortuna, vel periculo merces valori mille perierint, vel ad locū non accesserint assecurator mille teneatur resarcire, & soluere *ita Santer. de assecuration p. 3. nu. 43. & seq tom. 6. p. 1. fol. 352. Stracc. de assecuration. Glos. 6. sub n. 4. versic. prim. Scaccia de commer. & camb. §. 1. q. 1. sub num. 169. versic. primus casus*, & si ipse bene sub distinguat hūc primum casum, seu modos, quibus

3 possit contingere sub neptat, nempe † si dominus mertium sua affettione dixerit suas merces velle assecurare, quæ valent mille quia tunc dubiū est, cui incumbat probandi onus merces non tanti valuisse ad effectum, vt assecurator possit dici deceptus, vt assecuratio lęsionis prætextu rescindatur *Sant. in loco præcitato, & Strac. d. gl. 6. n. 4. 5.* qui videtur inclinare, quod hoc onus incumbat assecurato nisi partes in instrumento iurassent omnia contēta esse vera quoniam staretur tunc extimationi relato modo enunciate, ob id assecuratori transferetur onus contrarium, probandi, quibus accedit *Scaccia loco præcitato*,

4 Secundus casus, † qui verius magis continet difficultatem est, quando merces fuerunt absque alia extimatione, vel certa pecunia summa assecurate, in quo de facto dubitatum fuit, quod pretiū vel mercium valor spectandus esset naue cum mercibus fortunæ iniuria naufragata in maribus Barchinoniæ, quo iter tendebat an pretium loci, in quo merces à domino assecurato empte sunt, & in naui onerate, vel loci, pro quo sunt, assecura-

5 te, & destinate circa quod† de plano quæstio procederet si assecurationis forma inspecta per assecuratores promisū esset merces in tali naui oneratas valore non expræsso saluas fore in aliquo loco nēpe Barchinoniæ cum tunc destinati loci valor spectandus, ac per ita assecurántes soluendus esset *ad text. in l. fi. de condict. tritiearia Santer. de assecuratione p. 3. num. 41. tom. 6. par. 1. fol. 352. Stracca eodem tract. Glos. 6. sub n. 1.* quamuis in hoc casu Genuæ statutum cum temperamento quodam disposuisse testarut *Scaccia de commerc. & cambij. §. 1. quæst. 1. sub num. 169. vers. prima species est fol. 45.* similiter etiam videtur sentire *Scaccia d. loco* cum de summa mertium onustarum assecurantur puta mille, & in loco destinato secūdum loci destinati valorem tanta pars meritum salua peruenitet, quæ ad dictam summā ascenderet, *ex Santer. & Stracca*, ad quos remittit, licet casum non terminet ob partium præiuditium asse uerans coram ex veluti Iudice de facto puntum tunc pendere decidendum.

6 Sed si indistinctè † per assecuratum assertinæ enuntiatum sit merces talis generis Barchinoniæ puta allarū fore in tali naui per talem patronata, & mercatores merces onustas inde assecurauerint nec loci destinati, nec valoris quantitate expræssis, tunc prætiū loci quo merces onuste, & em-

7 pte sunt videretur spectandum, cū iustum† prætiū sit, quod commune est, & quantum res in loco vēdi posse iudicatur non habito respectu ad id quod alius foret forte oblaturus in loco destinato *Cum. Castrens. & Augel. & Iason. in l. qui Romæ §. cobare-des ff. de verb. obligat. Ripa in l. 1. in fine ff. de priuil. creditor. Iacobin. de Santo Georgio de feud. in verbo cum pacto de non alienando n. 36. Couarru. variar. resolut. lib. 3. c. 14. n. 6. vers. quarto præmissa Burs. cons. 99. n. 16. Menoch. cons. 137. Tiraquell. de retract. Lignagier. §. 1. gl. 18. num. 3. Maxia. de Taxia panis cōcl. 5. num. 113. Surd. cons. 205. in fine Caualcan. dec. 27. numer. 63. vers & isto casu p. 3. Amode. de Ponte de laudimio quæst. 13. columna. 2. in fine Gabr. cons.*

8 *147. n. 2. libr. 1.* nec videtur† spectandum pretium loci destinati tamquā incertum ex pluribus, quæ possent ob loci distantiam, & nauigationem accidere, antequam ad locum destinatum merces

9 peruenissent quo casu † nec destinatum haberetur pro facto, nec dominus mercium dici potest damnum passus cum dicatur tantum amisisse spem lucri futuri, & in certi non dum facti, sed in fieri, quamuis dici posse spem esse paratā ad lucrum *Natta cons. 450. n. 7. Tiraquell. de legibus connubialibus gl. 2. nu. 35. ad text. in l. quemadmodum §. plane ff. ad leg. aquiliam vbi DD & leg. iactum rectis ff. de actiou. empt. Burs. cons. 68. Hip. Rimin. cons. 52. n. 42. & cons. 815. num. 5. & 34.*

10 Contrariū† vt sit spectandum pretium loci destinati, & prout cōmuniter ibidem in foro vendi possent *ex cap. in præsenti §. porro vbi notat Geminian. de præben. in 6. Alexand. cons. 129. nu. 8. libr. 7. Angel. in l. final. ff. de condictio. tritricar. Alex. in l. vinū ff. si cert. petat. vbi Cinus Alber. in princip. Dec. n. 11. Caguol. num. 7. in 4. notab. Butticella num. 11. Bolognett. num. 34. Oldrad. cons. 168. Bald. cons. 395. nu. 8. lib. 2. Rota Genuæ decis. 117. Bolognet. in l. vnica nu. 121. vers. quæritur C. de senten. quæ pro eo* *Sotus Gaetan. Nauar. & Aragon.* qui ad diuersum finem fuerūt adducti in causa illorum mercatorum Bononientium de Iuchinis contra ciuitatem Mesanæ *per Mastril. decis. 17.* quæ fuit causa per supre-

11 mos, & doctissimos Consiliarios terminata; † & tes censetur illius loci esse, & in illo loco ad quem est destinata *leg. si ita legatum ff. de leg. 3. Croc. cōs. 372. num. 20. Crauet. cons. 944. num. 14. lib. 5. Alex.*

12 *dicto cons. 129. n. 8. libr. 7.* & † quando destinatio est iam ad aliquem actum deducta habetur pro perfecta, & pro facto impleto, & effectuato *Bart. in l. inter catera § fin. ff. de leg. 1. & ibi Doctoris Alexand. cons. 7. numer. 6. libr. 3.* vbi vinum, quod erat destinatum Venetij habetur ac si ibi esset delatum, & talis destinatio habetur pro facto perfecto *Rota Genuæ decis. 25. numer. 8.* vbi nauis, quæ ceperat viagium de ea iudicatur ac si ad locum

13 peruenisset inde est† quod propter certam destinatione debeatur interesse quāti plurimi loci destinati *dixit Bolog. in lege vnica numer. 121. versic. quin imo C. de senteut. quæ pro eo quod interest.* & nō

14 est dubium † quod destinatio est qualitas, ex qua pretium rei destinate augetur vt præter nostros iuris prudentiæ professores probāt *Theolog. Solus lib. 4. sententiar. distint. 15. quæst. 6. Gaetan. secunda secunda quæst. 79. artic. 2 Nauarr. de vsuris num. 46. & 47.* vbi quod auferens triticum, quod erat paratum ad seminandum, seu pecuniam quę erat destinata ad negotiandum tenetur plus restituere.

Ex eo magis corroborabatur ius domini mertium

tium

tium assecuratorum eum docuerit de partito iã firmato,& prætio certo mercium conuento cum mercatoribus loci destinati , & emptoribus ex quo dupliciter consideratur assecuratum exi-
15 stere,in damno,primo,quia † ex venditione prædicta habebat lucrum radicatũ reductum ad actũ proximum,quo ad instar damni iudicatur, & dicitur,in damno versare, qui dictum lucrũ iam radicatũ habet *Bald.Imol.& Alex.in l.nõ amplius in princ.ff.de leg.1.Alex.cons.89.num.13.cons.169. num.14.l.2.plene Roger.cõs.57.n.24.26.Surd.cons. 321.n.22.23.& cons.440.n.32.& de alimen.tit. 9.q.39.num.13.Card.Tusch.conclus.4.num.7.& 17. litt.D.Castill.decis.11.num.30.& seq.Gratian.di-
16 sceptat.56.num.42.in fine libr.1.* Hinc interesse † quanti plurimi venit sub nomine damni ac totũ ideo debeatur cum sit interesse circa rem dixit plene *Bolognet.in l.vnica nu.108.n.116.vers.secunda conclus.C.de senten.quæ pro eo quod interest. Bocc.de interdict.cap.17.seu 18.num.84.85.tom.3. part.2.fol.314.Rebuff.in rubrica C.de senten.quæ*
17 *pro eo quod interest n.23.*& idẽ † in interesse lucri cessantis quod est radicatum , & certum potius damnum dicitur *Alex.cons.69.& 104.lib.5.Paris.cons.19.num.244.libr.2.Magon.decis.25.sub n.*
18 *87.in lucen.* secundo † cum vere dicatur esse in damno ne dum ratione dicti lucri radicati,sed ex damni refectionem emptoribus fienda propter mertium traditionem,& consignationẽ promissam,& in loco non factam ex mora,quod pretium continet *iuxta notata in leg.vinum ff.si certum petatur.*

SVMMARIVM.

1 *Pater tenetur pro filio dotem recipiente nè dum ad dotis,sed etiam dotarij restitutionem.*
2 *Tacitus patris consensus sufficit,vt ad dotium restitutionem teneatur pro filio.*
3 *Fideiussor dotis ad accessoria quoque tenetur vsuras,& dotis augmentum.*
4 *Dotis appellatione an veniat dotarium, & numer. 12.*
5 *Hypoteca datur pro dotario sicut pro dote ipsa.*
6 *Via exequutiua an competat pro virtuali obligatione de iure ex instrumento resultante, & n.10.*
7 *Dispositio §.trasgrediamur l.si cum dotem cessat in vrbe stante consuetudine cap.48.*
8 *Fideiussio restringitur ad causam expressam , & non ad aliam.*
9 *Restitutio dotis an peti possit via exequutiua in casu vrgentia viri ad inopiam constant matrimonio si in eum casum expresse non fuerit promissa restitutio,vel in omni, & quocunque casu restitutionis.*
11 *Clausula quæ omnia,& cætera importat stipulationem pro omnibus, quibus interest , & interesse potest.*
16 *Dos,& dotarium inter se satis differunt.*
Verba contra stipulantem accipienda sunt, qui potuit apertius legem dicere.

ARGVMENTVM.

Fideiussor dotis an ad dotarij conuenti cum marito restitutionem exequutiuẽ cogi possit ad intellectum capitulorum Ritus 99.101.110.& 111.

RESOLVTIO LXXXXII.

Arito idẽq;filio dotem recipiente eodẽque : in dotali instrumento certo constituto sponse dotario seu ante fasto,& si ad prædictorũ restitutionẽ se exprese obliget in casibus de iure restitutioni eorum dispositis tamen extraneo fideiussore , vel eiusdem mariti Patre dotium restitutionem cum marito promittẽte nullo dotarii in promissione fideiussoria,& instrumento adiecto verbo , sed dotes dotatas restituere spopõderit videtur ad dotariũ fideiussionem prædictam extendi posse , vt admodũ via exequutiua (quid quid sentiam de ordinaria) ex eo publico instrumento ad dotarii prædicti restitutionem,& solutionem cogantur , veluti , & maritus ipse ad id propria obligatione astringeretur.

1 Primo in parte iure communi attento † teneri videretur nõ solum ad doris restitutionem, sed ad dotarii solutionem *ex Ias.in §.fuerat in fine de act. Prouinz.in l.si cũ dotem §.trãsgrediamur in fine sol. matr.vbi Barbos.Mastr.dec.46.n.4.Afflict.dec.332.n. 3.Fab.de Ann.cons.76.n.8.Facch.cons 29.l.1.Dec. cons.39.n.42.lib.2.Philipp.Pascal.de virib.patr.potest.p.2.c.7.n.79.Pand.in tract.de dotar.p.2.q 18. vers.ego probo Ioan.Lup.in rubrica de donation.inter vir.& vxor.§.24.Intrigl.sing.90.nu.23.l.3.*
2 & sufficere† tacitũ patris cõsensum *dixit Facch. cons.84.lib.1.Cabal.cons.72.Surd.decis.47.& 62. Hier.de Leo.dec.Valen.54.Fõt.de pact.nupt.claus.7. Gl.2.p.2.n.65.66.vol.2.fol.560.* Nec obstaret *Milan.dec.19.& Mastr.dec.46.*prætextu , quod pater non teneretur si fortè donauerit propter nuptias vel casu quo filius ante matrimonium erat emancipatus *ex Greg.Lopes Gl.2.p.5.tit.13.l.23.*qui aliter loqui videtur vel quando pater nõ consensetit matrimonio filij emancipati *ex Surd.& Cabal. dictis locis Bimi.cons.242. Barbos.in §. trasgrediamur num.23.vers.nam cum pater.*

Secundo fideiussor , vel pater teneri videntur ex forma pacti,& obligationis, quia dotium resti-
3 tutionem promiserint quia fideiussor † pro dote ad accessoria quoque tenetur,& ad dotis augmẽtum *Negusan.de pign.p.2.membr.4.num.19.48.& sequen.& num.51.56.Camerar.in cap. imperialem fol.51.lit.C.de prohibita feudi alien.per Federic. Cumia Ritu 94.n.7.Surd.de aliment.tit.8.quæst.50.n. 2.& dec.212.Gabr.cons.152.nu.7.lib.2. Burs.cons. 32.Gratian.disceptat.53.num.7.8.& disceptation. 726.numr.21.lib.4.* & quando esset promissa restituendos integra , vel tota , quod com-

præhendatur dotatium *Alex.conf.34.lib.2.Alba. Mandell.conf.352.*

4 Tertio quia dotis † appellatione venit dotarium ex vi comprahensiua, *Isern. in cap. 1.§.donare sub num.6 qualitat. olim.feud.poter. Cumia Ritu 6.num.88.& Ritu 94.num. 17.Gramat. dec. 103. num.87.Bellon conf.17.num.3.Curt.Iun.conf.6. post num.11. Natta conf.519. ad finem Lupus in rubric. de donation.inter vir.& vxor.§.17.num.14. Couar. in cap.quamuis de pactis in 6. in 2.part.§.1.num. 10. Vincent.de Franch.decis.182.num.5. Thesaur. dec. 45.num.2.per Mastrill.decis.73.nu.21. Bursa. conf. 120.num.26.Intrigl.de feud.centur. 2. art. 6. num. 77.Nepita in Consuetud. Cat. tit. 13. num. 37. 38. ex l. eum multi §.final.& l.fin. C. de donat. antenuptias Fuscus in suo sing.verb.antefactū Fab. de Ann. conf.36.Serafin.de iuram.priu.76.n.4.5.Grat. decis. 194.n.7.8.* vbi quod,quo ad restitutionem dos,& dotarium æquiparantur *ex Ancharan. in cap. fin. in 10.notab.n.10.de donat.inter virum,& vxorem Carpan.ad statut. Mediolan.ca.298.num. 228. 229.seq.*

5 Hypotheca quoque † pro dotario competit ac si pro dote ipsa circumscripto pro modo an cum pari priuilegio nec ne *Bald. in l.2.in vltimo notab. C. de bon. quæ liber. Crauett. conf.185.num.1.Grat. discept.53.num.8.11.15.lib.1. Barbosa in l.si constante in princip. num. 7. in fine ff. solut. matrim. ex l.2.C.de bon. quæ liber.& ibi Bald.num.1.& ex l. si costante vers.Iura C.de donation. ante nuptias clare probat.l.assiduis vers. fin. C.qui potior.in pig.habeantur.Gl.in leg. vbi adhuc 29.C. de iure dotium verbo suppositos Franc. dec.182.Paris. conf. 49.num. 41. lib.2. Misinger.cent.5.obser.4. Mols. in Consuetud. Neapol.part.7.de iure quartæ quæst. 12.num. 5. Gomes l. Tauri 50.n.41.Surd. conf.397. n. 19.l.3. Couar.var.resol.l.1.c.7.n.1.vers. eodem pacto Ponte conf. 80.n.4.8.lib.1.*

Quarto pro via exequutiua eam competere
6 prætendi† potest prætextu quod sufficiat virtualis obligatio de iure ex instrumento, resultans ex traditis *per Doctores in cap. translato de constitut. Gratian.disceptation.37.& 115.& disceptat. 323.n. 9.10.11.& disceptat. 444.a num.45.& seq. de communi,Carroc.de excussion.bonor.l.2.q.6.Ruginel.practicar.q.cap.20.Menoch.conf.1124.num. 40.lib.12. & libr.3.præsum. 5.num.8. Surd.conf.201.num.14. & decision.254.num.39.Bertazol. de clausul. Glos. 16.clausul.4.Carpan. ad statu Mediolan. cap. 42 n. 3.libr.1.qui de communi testatur Franc.decis. 325. Nepita in consuetud.Catin.tit.14. consuetud. 1.Barbos.post longam discussionem in 3.part.lib.1.num.21. vers.ex quibus,& sequen.ff. soluto matrimon. Afin. de exequution.§.1.capit.55.& capit.62.* quæ magis procedere dici potest attento quod *Ritus cap.101.* obligationem de iure expressam requirit nec *per cap.111.* correptio est præsumenda , stante ergo hoc statuto hanc esse magis communem testatur *Cum.ritu.6.num.83.Carpan.dicto cap. 42.num. 3.29.& seq..Alex.conf.126.lib.6.Menoch.dicto cōs. 1124.Casanate cons.60.Ruginel.vbi supra Barz decis.16.num.37.38.*& ita tenent *Montaltus Bonior. Podius & Percola super dicto Ritu* tandem respectu dotariæ taciti promissi *Cumia Ritu 6.num.88.*

Rugin.practic.q.c.20.n.12.13.Intrig.defeud.cent.2. art.7.n.103.

Verum diuersæ opinioni adhærendum est,nempe nō teneri fideiussorem ad dotarium,vel saltem conueniri non posse via exequutiua , quia cum obligatio de dotibus restituendis sit pro dotario non interuenit obligatio præsens ,& expressa à Ritu pro exequutione requisita *c.99.101.*

Et in patre nisi teneri pariter dici potest atten-
7 to quod sumus†in vrbe Panormi in qua cessat dispositio *§.trasgrediamur. leg.si eum dotem ff. solut. matrimon. stante consuetud. vrbis capit. 48.in fine*, qua filios nuptias contrahentes à patria potestate liberari,& emācipati sancitum est *Milan.decis. 19.par.1.Mastrill.decis.46.Cannet.in cap. volentes vers. sed non esses ociosum fol. 90. Philipp. Pascal. viribus patr.potest.p.2.c.7.num.82.Cast.decis. 152. n.170.171.libr.2.Gregor.Lopes l 23.Glosa.2.par.5. tit.13.Intrigl.singul.89.lib.3.Fontanella de pactis dotal.clausul.7.Glos. 2. p.2.num. 67. volum. 2.* vbi de constitutione Cataloniæ simili nostræ consuetudini vrbis textatur,quamuis *num. 70. & seq.* contra *Mastril.*concludat contractis sponsalibus per verba de futuro.

Item pater vel fideiussor cū interuenerit , quo
8 ad dotem,ergo † non quo ad alium effectum dicitur interuenisse,*argumento l. fideiuss. magistrat. §.1.de fideiuss.Mastrill dicto loco num.13.Gabr.cōs. 152. numer.8 libr.2.Milan.dec.19 p.1. in fine vers. vltimo.Fontan.de pactis dotal.claus. 7.Gl.2.p. 2.nu. 68.vol.2.*& fideiussio est stricti iuris *ex l. Blanditus C.de fideiussor.*

Cessare dicitur etiam viam exequutiuam ex nō expræssis verbis in instrumento promissionis , in
9 quo nil de dotario sicut dicimus † materia *leg.si costante ff.soluto matrimon.*si maritus promittat via exequutiua restitutionem dotis in casu mortis non potest molestari via exequutiua in casu inopiæ quasi promiserit in omni, & quocumque casu *ex Bartbol.in l.si costante num. 53.Bald. Nouell. n. 33.Barbos.num.13.53. 54.55.Hypol. Rimin. conf. 599.numer.1.conf.600.numer.26.Mastr.decis. 142. Menoch.conf.1124.lib.12.Franch.decis.617.libr.4. Surd. de aliment.tit.9.quæst.31.num.24. 25. tit. 8. priuileg.49.numer.10.sequent. Muta.dec.23.& Ritu 101.num.61.Ritu 102.num. 15.Mazol. conf.23. Caualcan. dec.13.num.12.decis.21.num.8.9.par.4. Anchar.conf.119.vers.secundo , & fortius Natta conf.81.apost. Ad Bart. in l. si cum dotem §. eo antē tēp.ff. soluto matr.*& si senserit in proposito *Meno. d.conf.1124.n. 23.*simplicem, & generalem dotis restituendæ promissionem comprahēdere casum restitutionis fiendæ obuergentiâ costante matrimonium cum,& ea vera restitutio ex vera causa,& de iure approbata sit *ex Bal.Imola. Rom. Gomes. Ias.Claud.Seissell.Rip. Dec. Lupo.Freza relatis per Burs.cōs. 120.n.35.quib Giurb.dec.16.n.7.& in consuetud.Mess.cap.15.Gl.2.n. 1.addition. sequendo Costam de subsidiar.remed.1.nu.3.Milan.decis. 7. n. 65.libr.1.Anton.Sola tit.de feud. ad decret. Blancæ p.2.Glos.1.nu.7.Carocc.de sequestr.p 1. quæst.5.n.3.* sed id etiam admissio non expræssa , sed virtualis erit promissio,& obligatio adexequutionem non sufficiens,vt dicam.

Ex-

10 Expræsse ergo† obligatione cessante pro dotario, quæ oculis corporeis in instrumento non legitur cessare etiam viam exequutiuam dicimus secundum veriorem, qua passim vtimur nec vltra dubitatur in Regno *Muta Ritu.101.num.41.Intrigl.singul.40.libr.3.Rota Romana decis.741.numer. 11.12 part.1.& decis.132.part.2.n.8.14.15.Galles de obligat.Cameral.Rubr.de vi instrum. obligat. Cameral.nu.14.15.fol.360. Scaccia de appellation. l.3.c.2.q.17.limit.9.n.16.fol.640.Macerat.var.resol.l.2.resol.60.casu 22.sub vers.ant etenim ex las. in l.certi conditio num.20.ff.si cert.petat. Hypollit. Rimin.conf.135.num.8.vol.2. Addictio ad Mobedan.dec.8.tit.de procuratoribus alias 288.lit. B. fol. 83.*& cessate etiam dicitur *Ritus* 101.loquens de obligatione expressa de iure stantibus capitulis *Ritus* 110.111.in quibus ad tollendam omnem dubitationē, quæ in praxi oriri solebat datur alia forma, & nō reperiuntur illa verba scilicet de iure expressam, sed tantum ibi, & probet obligationem expræssam, & præsentem, ergo non ex errore præsumuntur sublata illa verba (de iure expræssam) sed ex industria ad tollendas dubitationes, vt aperta sunt verba Ritus *dicto capit.* 110.& ideo *Prouinzal.*quem refert *Intrig.singul.* 40.*lib.* 3. di-
11 cit clausulā † quæ omnia &c. qua pro omnibus, & singulis, quorum interest aut interesse poterit stipulantum latis dicimus *cum Barth.in leg.2.ff.rem pupilli saluam fore Guid. Pap.conf.6. Paris.conf.82. num.2.volum.1.Gratian.disceptation.455.num. 23. Gab.de iure dotium concl.3.n.6. Bertaz.de claus.instrumentor.claus.18.Gl.5.n.8.*operari exequutionem circa exptæsse promissa non circa ea, quæ in consequentiam, vel per subauditos intellectus vbi ita testatur decisum reiecto *Boniorn.Ritu* 102. *num.15.*
12 Nec sub promissione dotis† intelligi dotarium diei potest tāquam diuersum *ex Vincent.de Franc. decis.* 71.*num.* 13. *Felin. de Rub. & Salern. super consuetudin.Neapol.vbi.dos fol.*234.& licet in multis æquiparantur ad textum *in leg. final, C. aduell. Afflict.decis.*154. *Franc. decis.* 282. & 519. sunt tamen inter se diuersa *Addictio. ad Capic.dec.65. littera A.*vbi late dicit, & in multis discrepant, vt ibi per eum *late Ricc. Collectan.* 1458. *part.* 4. *Cannet.in cap.valentes fol.47.Sances.de matrim.disputat.40.Mastr.decis.73.libr.* 1. merito fideiussor pro dote non debet intelligi pet dotario *ex Bald. conf.103.libr.3.Vinc.de Franc.decis.*181. & dotarium non dicitur restitui, sed constitui, fideiussio ergo de restituendo dotem non est extendenda ad
13 dotarii constitutionem, & in dubio † verba contra stipulantem accipienda sunt, qui legem apertius non dixit *l.veteribus ff.de pactis Surd.conf.27. num.12.& de alimen.tit.6.quæst.1.num. 26. decis. 202. num.19.conf.321.num.10.Becc.conf. 37.num. 15.conf.41.num.10. 29.conf.101.num.14. 68. 69. Moroc.conf.9.num. 28. Menoch.conf.1106. num.4. conf.1060.num.9.Cesar.Manent.de liuell. pacto 7. num.13.& pacto 8.num.13.Bursa.consil.4.num.29. Crescen.decis.3. de presumpt. Anton. Sola in commentar. ad decret.antiqua Sabaudiæ tit. de iure emphit.Glos.7.num. 14. Velanzuol. Velasques conf.2. num.86.*

Prædictis discussis in causa Iacobi Bonello cōuentо cum Sicilia Meli actricæ anno 1613. fuit visum Regiæ Curiæ Prætorianæ non competere viā exequutiuam, & fuit dictum pro conuento, quod oppositiones stent saluis iuribus actori, si quæ competunt veniendi via sua admissa expensarum compensatione.

SVMMARIVM.

1 *Terminus datus in causa principali pēdente appellatione, vel infra terminum ad appellandum ab interloquutoria lata in articulo præiudiciali an sit nullus.*
2 *Sententia, & terminus datus articulo præiudiciali pendente sunt nulli.*
3 *Impedimento, vel litt. B. sublata libere ad vlteriora proceditur in causa, & quando n.7.*
4 *Præsumptio aliqua an remaneat pro sententia à qua est appellatum.*
5 *Appellatio ab interloquutoriæ non suspēdit nisi post inhibitionem.*
6 *Paria sunt appellasse, vel esse infra tempus ad appellandum.*
8 *Tacens in iudicijs pro consentiente habetur.*
9 *Articulo præiudiciali non obstante Iudex procedit ad vlteriora in causa principali non opposito impedimento vel litt.P.*
10 *Iudex potest articulū cauillosum à principio nō admittere, vel eo admisso potest ad sententiam, & vlteriora procedere non obstante, quod pars protestatur vt decidatur in scriptis, & non per transitum adulteriora.*
11 *Pars debet protestari, & supplicare à denegato impedimento, & lit. P. per Iudicem stante articulo præiudiciali de medio.*
12 *Impedimentum, & litt. P. debet poni, vel auferri data notitia parti.*
13 *Terminus siue dilatio datur, & suspenditus notificata parte.*

ARGVMENTVM.

Terminus in causa principali an nulliter detur pendente appellatione ab interloquutoria super articulo præiudiciali lata.

RESOLVTIO LXXXXIII.

X parte curatorū Ciuitatis Leontinorum in causa præcedentiæ aduersus canonicos Ecclesia collegiatę Sanctę Alfij Ciuitatis eiusdē, inter quos de huiusmodi articulo disceptatum est prætendebatur, quod omnes
1 † termini in causa principali dati pendente decēdiu, & etiam post appellationem interiectam essent nulli, quia pendebat præiudicialis articulus si appellatio debebat admitti, vel nè, quo penden-
te

2 tet nō potuit procedi in causa principali, nisi nullitet, & ad dationem dictorum terminorum *Magon. decis. Lucens. 37. Lancellot. de attentation. appell. pendend. ampliation. 19. Muscatell. in praxi par. 5. gl. reseruatis num. 42. Castill decision. 54. num. 1. Mastr. decis. 127. & 187. lib. 2. Giurb. decis. 36. n. 13. & dec. 33. nu. 7.*

Sed fatendo proximam conclusionem, & quod dicit *Magon. & alij* quod pendente articulo præiudiciali debeat supersederi in causa principali, vsque quo decidatur, responsum fuit, quod vtrique fuit seruatum in dicto casu, quia proposito articulo fuit apposita littera P, & fuit supersessum, vsque quo fuit decisus articulus, quod appellatio admittatur, & sublata littera P. data no-
3 titia parti, post quam vero fuit † articulus decisus & fuit de facto sublata littera P. non est dubitandum, quod possit procedi, nam propter illam decisionem articulus non pendet, seu verius quamuis pendebat terminus ad appellandum ab interloquutoria, adhuc articulus, non videtur, quod sit amplius, ita releuans, & præiudicialis, prout erat ante decisionem articuli, nam præsumitur pro sententia, quamuis ab ea possit appellari, vel
4 iam appellatum sit, licet enim † appellatio eneruet sententiam tamen semper remanet aliqua præsumptio pro sententia ipsa licet in hoc sit opiniones hic inde, vt videre est apud *Bald. in l. si instituta §. de inofficioso ff. de inoffic. testam. Monald. cons. 126. nu. 12. vol. 1. per Glos. in l. 2. C. vt lite penden. Peregr. cons. 2. numer. 66. libr. 1. Surd. cons. 61. num. 44. & cons. 246. num. 2. Gratus cons. 77. num. 1. libr. 2. Alexandr. cons. 117. nu. 4. l. 7. Mascard. de probation. conclus. 16. num. 14. & conclusion. 1296. num. 1. Menoch. libr. 1. præsump. 35. libr. 2. & præs. 67. n. 26. 45. 46. Gabr. de sententia conclus. 4. & conclus. 6. num 23. Raudens cons. 3. num. 117. libr. 2.* Ap-
5 pellatio enim † ab interloquutoria in articulo præiudiciali prolata non ligat manus Iudicis, a quo vt non progrediatur ad vlteriora in causa principali, nisi post canonicā inhibitionem Iudicis ad quem, & interim gesta nō reuocantur tamquā attentata *c. solum de appellat. in 6. Glosa in clemēt. prima de sequestra posse. & fruct. & in clement. 1. de re iudicata. Imola in l. expressim col 15. in 94. concordia de appellat. Alex. in l. de pupillo §. qui opus num. 5. vers. vel tertio de oper. nou. nuntiation. Franc. in cap. super eo num. 6. & seq. de appellation. Aret. in §. appellatur col. 8. vers. vel tertio institutio de exception. Guid. Papa decis. 436. versicul. secundo quæro. numer. 9. Marant. de ordin. iudic. p. 6. tit. de appellation. numer. 161. & 169. Lancellot. de attentation. cap. 12. ampliation. 15. num. 20. & limitation. 1. numer. 1. 2. 3 Misinger. centur. 4. obseruation. 44. Herculan. de attentation. capit. 30. numer. 170. Thesaur. decis. 49. num. 1. Mascar. de probation. conclus. 148. num. 28. Carroc. de remed. contra senten. exception. 22. quæstion. 15. Nenizan. cons. 6. nu. 15. Bero. cons 106. num. 9. volum. 3. Cardin. Seraphin. decis. 1168. num. 1. Vin. decis. 380. num. 44. Amat. dec. 59. num. 11. Farinac. quæst. 38. num. 31. Scaccia*
6 *de iudic. lib. 1. cap. 97. num. 57. 58. sequen.* Patia † namque sunt in proposito appellasse, vel infra terminum ad appellandum esse *cap. non solum de appellation. in 6 Glosa magistralis in l. iudiciorum vers. sequuta ff. de excusation. Corset. in singular. verbo appellation. versic. item operatur. Marc. decision. 760. Viu. commun. opin. lib. 2. opi. 30. incipien. attentata in secunda ampliation. Alexand. consil. 99. visis libr. 5. Milus in suo repertorio verbo attentata. Guid. Pap. decision 74. in causis ciuilibus. Capic. decis. 167. num. 2. Couar. practicar. quæst. capit. 23. nu. 2. Gratus cōs. 16. visis num. 6. lib. 2. Afin. in praxi §. 31. cap. 2. limitation. 3. per tot. Anton. Padilla in l. trāsigere nu. 45. C. de transactio. Gomes in leg. 4. Thauri numer. 6. & leg. 70. Thauri num. 11. Lancellot. de attentat. c. 11. num. 18. 19. Gutter. cons. 52. numer. 23. Iodicus Daumadherio in suo encheridion. parium, vel similium iuris in verbo appellationis tempus in tomo 1. commun. opinio. Scaccia de iudic. lib. 1. cap. 97. num. 47. vers. paria de appellat. libr. 3. c. 2. q. 17. limit. 2. sub n. 26. comprobation. 1. f. 444. Castill. decis. 117. n. 7. vol. 2.*

Vlterius dicebatur, quod cum fuerit de facto
7 † sublata littera P. data parti notitia non est dubium quod potest procedi in causa principali, & sic ad dationem terminorum cessante, & remoto, obstaculo, nam quando fuit data notitia parti, quod litera P. aufetabatur debuit comparere, & instare, quod non auferatur, quia adhuc pendebat decendium ad appellādum, & quod appellare intendebat, cum ergo hoc non fecisset, sed tacire
8 consentiisset, quia in † iudiciis tacens pro consentiente habetur *l. cum ostendimus §. final. de fideiuss. tutor. Cumia Ritu 40. num. 161. 165. sequent. Bero. in cap. 1. de restitut. spoliator. reiectu Innocentio,* & tacitus cōsensus in iudicijs idem operatur, quod expressus *Iason. in l. qua de. num. 77. ff. solut. matrimon. Bartbol. & Ripa num. 72. in l. naturaliter §. nihil commune ff. de acquiren. possess. Menoch. de recuper. possess. remed. 1. quæst. 15. num. 161. 174.* Item in iudiciis sufficit consensus præsumptus ex taciturnitate *Tiraqu. de legibus connubial. Glos. 7. n. 23. 30. 37. Mouter. decis. 30. num. 30. Surd. cons. 445. nu. 24. cons. 465. num. 10. cons. 288. num. 25. & dec. 47. Cardin. Tusch. conclus. 747. num. 3. littera. C. vol. 2. Gratian. disceptation. 4. num. 21. & dec. 54. num. 6. Crauet. cons. 74 nu. 8. Ruginell. practicar. quæst. c. 27. n. 3. Lancell. de attentat. p. 2. cap. 4. lim. 16. n. 3. & seq. Mandel. cons. 485. Mastr. dec. 157. num. 24. 25. vol. 2.* non est dubium quod potuit procedere adulteriora.

9 Fortius quod quantumcū que † sit præiudicialis articulus tētatus propter quod de iure deberet supersederi vt dictū est, tamen si pars nō istat apud Iudicē, quod opponatur littera P. vel impedimentū per Iudicē ne procederetur adulteriora, & Iudex non apponit certum est quod potest procedi adulteriora, non obstante articulo præiudiciali, idem quoque sentit expresse *Castil decision. 200. vol. 2. n. 3. 4. 5.* qui adhoc allegat textum *in l. a procedente C. de dilation. Castrens. cons. 334. nu. 5. vers. interdum vol. 1. Mastril. decision. 187. tom. 2.* Ratio est quia quando pars non instat, quod apponatur littera P. quæ aliud non denotat nisi quod pendet causa, vel habet articulum pro non releuante, vel nō curat si procedatur confidens in viribus articuli, & quod obtinebit in eo, si vero instat & Iudex

dex non vult mandare, quod apponatur littera P. vel impedimentum tunc apparet, quod Iudex nō habet articulum pro releuate, & præiudiciali, sed pro calumnioso, & non apto impedire processum
10 adulteriora, quem articulum † potest Iudex de facto reijcere, & non admittere, tāquā friuolum, & cauillosum notoriæ, vel eo admisso adulteriora valide procedere non obstante, quod pars protestata fuerit decidi debere in scriptis, & per interloquutoriam separatā *Innoc. in c. post electionem de concession. præbendar. in fine Mastrill. decis. 125. num. 15. 16. volum. 2. Intrigol. sing. 83. lib. 2. Castill. decis. 54. lib. 1. Giurb. decis. 36. num. 13. 14. 20. 21. sequen.*
11 & saltem tunc† debet pars supplicare protextari, & appellare a denegato impedimento per Iudicem, & ita seruamus.

Et quidem idem est(in terminis casus propositi) quod littera P. fuerit apposita, & postea auferatur, nam ponere, & auferre sunt correlatiua, &
12 vtriusque idem est indicium, inde est quod † littera P. ponitur, & aufertur data notitia, patiut possit pars notificata comparere, & proponere iura sua. & si non comparet sibi præiudicat, & videtur consentire, & tacite renuntiare, quæ quidem practica oritur ex legis theorica nam sicut, quando
13 datur † terminus, seu dilatio citatur pars seu datur notitia ita, & quando suspenditur, vt dicit *Rimin. Sen. cons. 66.* licet *Socc. cons. 46.* dicat quod non sufficit notitia, sed requiritur citatio, sed hoc non seruamus de curia rum stilo, sed tantum datur notitia igitur, cum fuerit decisus articulus incidens licet pendebat appellatio ab ipso articulo, vel tempus ad appellandum, quod idem est, vt diximus, tamen ex hoc solo non impeditur processus adulteriora, & ad terminorum dationem, nisi post quam fuerit, inhibitum, vel appositū impedimētum, secundum quæ fuit decisum in causa prædicta in Tribunali Regiæ Monarchiæ licet vno ex dominis ex præmissis contrarium sentiens fuerit reuocatū Consistorio teste *Mast. dec. 243. lib. 3.* prout non numquam benelatas sententias in peius reformari contingere dixit *Vulpian. in l. 2. ff. de appellation.*

SVMMARIVM.

1 *Quindena data debitori per Ritum an currat etiam tertio, qui pro suo interesse se opponere vult de eius dominio, & possessione.*

2 *Tertius an arthesur eisdem terminis sicut, & principalis.*

3 *Tertius citatus in primo decreto debet venire in eadem tela, & infra quindenam se opponere.*

4 *Tertius potest quandocumque se opponere de dominio, & possessione ante addictum pignus.*

5 *Tertius debet in promptu docere de iure suo ex actis, & scripturis alias exequutionem non impedit.*

6 *Oppositionibus tertij in promptu non docentis de suo dominio, & possessione dicitur stent dummodo non impediatur exequutio.*

7 *Tertius docendo de dominio, & possessione impedit exequutionem trium conformium, & rei iudicatæ.*

8 *Summaria sufficit tertio docere de iure suo ad impediendam exequutionem.*

9 *Tertius docens de suo dominio tantum, vel de possessionem tantum in promptu impedit exequutionem.*

10 *Possessio actualis, quæ non sit penes tertium opponēte, sed penes eius colonum an sufficiat ad impediendam exequutionem.*

11 *Principalis, vel alius an post exeipere de possessione tertij ad impediendam exequutionem.*

12 *Possessio nulla ex titulo nullo oriens an sufficiat ad impediendam exequutionem si a tertio opponatur, & n. 13.*

13 *Possessio in vim tituli in validi acquisita nullius est momenti,*

14 *Aduersus tertium opponentē de dominio, & possessione ad impediendam exequutionem an possit replicari de nullitate tituli, & quid si nullitas, sit notoria, vel colorata, & n. 15.*

16 *Tertius opponens de dominio, & possessione non impedit exequutionem si cum vitio litigiosi possideat, vel principalis dolo desierit possidere.*

17 *Litigiosi vitium contrahitur post interpositionem primi decreti, & subhastationes factas.*

18 *Litigiosi vitium non contrahitur etiam post primum decretum quando alienatio fit in creditorem anteriorem.*

19 *Declaratoria an opus sit ad hoc, vt procedere posset exequutio contra tertium vitio litigiosi possidentem.*

20 *Tertius contra quem processit exequutio vigore contractus eiusualis non potest se opponere de dominio & possessionem ad impediendam exequutionem.*

21 *Tertius de hypotheca tantum se opponens aduersus exequutionem eam non impedit, & num. 22. 23.*

22 *Prælationis iudiciū fit inter immissum cum immisso, qui pariter exequutionem causauerit.*

24 *Tertius de hypoteca cum constituto opponens impedit exequutionem.*

25 *Possessio vera transfertur per constitutum, quamuis modus sit fictus.*

26 *Tertius tantum de hypotecha opponēs impedit exequutionem, & distractionem nominis debitoris.*

27 *Depositi restitutio impeditur per tertium ratione hypothecæ rei depositæ.*

28 *Tertius de personali se opponens non impediti exequutionem.*

29 *Clericus veniens in iudicio vti tertius de dominio, & possessione opponens ad impediendam exequutionem debet coram Iudice laico comparere.*

30 *Tertius veniens in iudicio ad impediendam exequutionem pendente iudicio seu post sententiam præstita fide iussione non impedit exequutionem. L. sa quo ff. de reuendicatio, quando procedat nu. 30*

31 *L. sa quo an procedat in beneficialibus, & in feudalibus, & n. 32.*

33 *De iuribus tertij venientis ad impediendam exequutionem ante addictum pignus est cognoscendū exequutiue sicut de causa principalis creditoris.*

34 *Via ordinaria est cognoscendum de iuribus tertij se opponentis post ad dictum pignus.*

35 *Pignus an dicatur addictum post secundum decretum, vel post captam realem possessionem.*

A R-

ARGVMENTVM.

Tertius quando admittatur ad impediendam exequutionem instrumenti docendo de eius dominio, & possessione rei per creditorem distrahendę, ante additum pignus ad intellectum capituli Ritus 112.

RESOLVTIO LXXXXIIII.

1 Vbitabatur antiquitus † an quindenæ terminus *per Ritum c.112.* debitori indultus etiam tertio pro suo interesse opponenti de dominio, vel possessione rei per creditorem distrahendæ ad retardandam instrumẽti exequutionẽ curreret, adeo quod lapsa quindena tertius veluti exclusus repelleretur, quasi quod ipse
2 † eisdem terminis artharetur, quibus, & principalis, per doctrinam *Bal. in l. si eo tempore in fine ff. de remission. pignor. Natta cons. 457. Perusin. decis. 26.* & de termino statutario dixit. *Ripa cons. 8. li. 1. de iure natural. geni. & ciuil. Alex. cõs. 181. 182. l. 1. Emilian. cons. 4. 18. & 21.* prout succumbuisse de facto testatur *Cumia dictu Ritu 112. alias secũdum suum ordinem Ritu 99. numer. 106. 107.* quòd
3 hodie procedere † expeditum est quando tertius in primo decreto, seu missione citatus extiterit cum tunc deberet venire in eadem tela, & infra quindenna se opponere *iuxta textum in leg. si eo tempore, & ibi Bald. ff. de remiss. pig.* dixit *Anton. de Ballis libr. 5. ad pragmat. de censibus q. 2. n. 1. Muta Ritu 110. num. 29. in fine.*

Admissa tamen veriori opinione, quam etiã Re-
4 gni praxis approbat quod † tertius, qui nõ fuerit in primo decretum citatus ad impedienda exequutionem instrumenti veniens post quindenã quãdocunque admittatur ante additum pignus, & interpositionem secundi decreti, de rei dominio, & possessione docens per textum *in lege a diuo pio § si post additum ff. de re iudicata & § si super rebus vbi Alexand. num. 24. Iason. nu. 16. Cumia Ritu 99. num. 106. 107. 108. Couarr. practicar. quæst. c. 16. Duenna regul. 274. Soccin. cons. 106. libr. 4. Afflict. dec. 235. n. 6. Anton. de Ballis libr. 5. ad Pragm. de censibus q. 2. nu. 2. Perusin. decision. 26. Intrigliol. singular. 203. libr. 1. Muta Ritu 101. numer. 29. Milan. decision. 12. num. 1. 2. 65. 120. seq. libr. 2. Giurb. decis. 62. n. 2. seq Gratian. discept. 439. Menoch. cons. 746. vol. 8.*

Si de suo dominio tamen, vel possessione rei
5 distrahendæ tertius doceret † in promptu ex actis, & publicis documentis: nam tunc impedit instrumẽti exequutionẽ, & de iuribus istius tertii tunc pariter cognoscendum, & determinandum erit *Perusin. decis. 26. Couar. pract. q. cap. 16. num. 3. vers. tertius solet Soc. cons. 106. l. 4. Duenna reg. 274. Petr. Anton. Anguissol. cons. 13. num. 35. libr. 4. Monald. cons. 49. Amat. decis. 48. num. 9. Roland. cons. 1. num. 31. libr. 1. Viu. decis. 304. nu. 2. Crauett. cons. 978. Cancer. variar. resolution. resolution. 3. c. 17. de sentent. & exequution. num. 436. 548. & resolut. 2. c. 16. de iure ter. nu. 63. Gregor. Lopes. Barbos. Auiles, Rota lucensis diuersor. & Oscasc. infra citandi, Sola ad decretum Sabaudiæ tit. quomod. procedend. sit in exequution. Glos. 3. num. 1. 2. seq. & tit. de pignor. subhasta Glos. 6. n. 1. Carp. ad statu Mediolan. 160. numer. 29. 42. sequent. part. 1. Costa de re integra. distinct. 95. num. 6. Scaccia de appellation. lib. 3. cap. 2. q. 17. limit. 6. membr. 4. num. 51. 52. seq. Farinac. dec. 604. numer. 3. part. 1. tom 2. Anna allegation. 120. Menoch. cons. 746. Muta Ritu 110. num. 26. Milan. decis. 12. n. 117. libr. 2. Octau. Corsett. libr 2. quæst. 4. in princ. Intrigl. singul. 173. num. 17. 18. 19. & decis. 46. num. 49. Giurb. decis. 62. n. 2. sequent. Ball. ad Pragmatica. de censibus quęst. 2. l. 5. num. 4. Rota Romana diuersor. decis. 201. num. 2. par. 2.*

6 Aliter incontinenti, † vel in promptu de suo iure non docendo non est retardanda exequutio, & causæ expeditio principalis creditoris, sed tunc consueuit oppositionibus istius tertij diei stent: dummodo non impediatur exequutio, tum quia tertius non venit in iudicio paratus, tum etiam, quia alias esset dare materiã eludendi exequutionem, vel dilatandi iura creditorum, & vt vtrique consultum sit videlicet tertio opponenti; cum oppositiones viderentur releuantes, & creditori, vt non impediatur distractio electa est ista media via decidẽdi in Regno, sed satis de iure fũdata. *Octau. Corset. peritissimus iuris consultus lib. 2. quæst. 4. Forens. vers. secundus casus. Muta Ritu 110. num. 26. & decis. 26. num 5. Intrigl. singul. 173. nu. 22. libr. 2. Osasc. decis. 37. Rota lucens. diuersor. decis. 6 Gregor. Lopes. ad l. 11. Glos. 1. tit. 14. par. 5. Couar. pract. quæst. cap. 16. num. 3. Barbos. in l. si alienam nu. 20. ff. solut. matrimon. Auiles in c. pretorum. 1 c. Glosa exequutio num. 2. Ball. ad Pragmat. de cens. qu. 2. lib. 5. num. 3. Giurb. decis. 62. num. 1. Carroc. de remed. contra sent. except. 69. num. 27. Cartar. decis. 52. numer. 6.*

7 Idem quando tertius veniret † aduersus exequutionem trium conformium, & rei iudicate, qui docendo de suo dominio, & possessione exequutionem quoque eius impediret, *Fel. n. in c. cum super num. 18. de re iudicat. Pute. decision. 326. par. 2. Milan. decis. 12. num. 2. 3. & seq. lib. 2. Cumia Ritu. 17. numer. 109.*

8 Docendo tamen tertius de iure suo † etiam summariè ad impediendam exequutionem, quãuis non plene sufficit, *Crauetta cons. 997. num. 11. libr. 6. Roland. cons. 5. num. 2. 3. 4. lib. 2. Gratus. cons. 16. lib. 2. Iacob. de Laurentio de Iudice suspecto cap. 15. num. 175. Gozadin. cons. 103. n. 10. Milan. dec. 12. num. 3. & seq. num. 66. libr. 2. Cumia ritu 38. nu. 26. Grat. discept. 439. num. 21. 22. seq. vbi late. Trẽtacinq. variar. resolut. l. 2. tit. de iudic. resol. 16. n. 10. Cart. dec. 56. n. 11.*

9 Quamuis † de dominio tantum, vel tantum de possessione per tertium in promptu doceretur *Ias. in § si super rebus l. a diuo pio num. 1. in fine, & num. 9. ff. de re indicata. per illum textum, & gl. ibi*

Couar.

Couar. pract. quæst. c. 16. numer. 3. vers. tertia solet,
& num. 4. Gozadin. cons. 103. col. 1. num. 10. vers. ita
Bartolus. Amatus, decis. 48 n. 9. Roland. cõs. 5. n. 15.
libr. 2. Boer. decis. 255. num. 10. Rota lucens. diuer-
sor. decis. 6. vers. tertius Milan. decis. 12. num. 2. 65.
libr. 2. Monter. dec. 205. num. 5. Intrig. singular. 173.
num. 18. 19. libr. 2. Cumia Ritu 17. num. 107. 109.
10 & quid si actualis † possessio pænes tertium oppo-
nente non reperiretur, sed pænes eius colonum,
vel conductorem an possit impedire exequutio-
nem ex ostensionem instrumenti locationis, & di-
catur suam possessionem in promptu probasse
post Couar. dixit Carr. de remed. cõtra sentent. except.
11 69. n. 36. in super an possit † hæc tertii possessio ab
alio allegari, & excipi ad impediendam exequu-
tionem dixit Farin. decis. 63. n. 3. p. 1. t. 1.

Rursus istius tertii possessionem ad impediendã
12 exequutionem, & distractionem, admitti † etiam
si ea non esset iuxta, & legitima, sed quomodoli-
bet vitiosa, vel nulla, ex nullo inualido titulo pro-
cedẽte, ex l. fi. C. si per vim c. licet Episcopus de præ-
bend. in 6. Ruin. cons. 128. num. 5. Hippol. de Marsil.
singul. 274. Gozadin. cons. 103. num. 10. Crauet. cons.
978. Costa de scient. & ignor. centur. 1. dist. 57. n. 11.
Carroc. de remed. contra senten. exception. 69. num.
27. in fine Sola ad cons. Saband. tit. de pignor. & sub-
hasta. gl. 6. n. 2.

Sed contrarium verius est, quod imo ad impe-
diẽdam creditoris exequutionem tertius iustam
13 debeat ostendere possessionem † cum possessio in
vim tituli inualidi acquisita nullius sit momenti
ex Bald. in l. ob maritorum probat. Couar. prat. quæst.
cap. 16. num. 4. versic. sextum maiorem. Cesal. cons.
225. num. 24. Crauet. cons. 134. num. 23. cons. 171. n.
3. Peregrin. cons. 3. num. 91. volum. 1. Giurba decis.
62. n. 3. 4. sequen. Bim. consil. 12. num. 43. volum. 1.
Carroc. de remed. cont. senten. exception. 69. n. 31. 32.
& seq.

14 Hinc datum est posse † aduersus tertium de do-
minio, & possessione opponentem ad exequutio-
nem retardandam replicari de nullitate tituli op-
positi si titulus sit inualidus, & eiusdem nullitas
euidens, & notoria sit, secundum Calderinum cons.
161. alias 6. tit. de probation. Bart. in l. filio præte-
rito ff. de iniusto, & irrito testam. Bellamer. dec. 49.
& decis. 50. Zuccard. in l. fin. numer. 296. C. de edite.
diui Adr. tollend. Vant. de nullitat. tit. quibus modis
nullitas propon. n. 20. Men. de adipiscend. possess. re-
med. 4. num. 624. Personal. de adipiscend. possession.
num. 67. Card. Tusch. litt. T. conclusion. 82. num. 2. 3.
volum. 8. per Giurb. decis. 62. numer. 21. qui dicit ita
procedere dicta per Parlador. libr. 2. rerum quoti-
dian. capit. final. p. 4. §. 5. num. 4. qui voluit instru-
mentum recte exequi contra tertium titulo nul-
lo, & à lege improbato possidentem post Bart. in l.
3. num. 23. C. de pignor. & ita vidimus practicatum,
& decisum in illa causa inter spectabilem V. I. D.
Don Henricum Tortorati meritissimum Regium
Consiliarium cum Don Francisco Rao Baronæ
Fetulæ, quã post hæc scripta insinuauit Castill. dec.
15 220. volum. 3. secus si aliquo modo † colorata es-
set tituli nullitas quia tunc non posset de nullitate
tituli replicari contra tertium opponentem mo-
do prædicto, & ita procedit quod scripserat Za-
bar. centum manibus signandus in cap. cũ super.
quem refert Felin. ibi nu. 6. de re iudicat. in c. veniẽs
il secundo, colum. 4. vers. quinta conclusio de testibus
Gozadin. cons. 103. num. 10. Bald. in l. fin. C. de edi-
cto diui Adrian. tollend. Hipolit. de Marsil. sing. 274.
& de bannitis verbo nullitas num. 72. Octauius Cor-
sett. libr. 2. q. For. q. 4. col. 2. in fine Intrigl. dec. 46.
num. 58. Mastrill. ad Petr. de Gregor. de censibus qu.
6. num. 95. in fine Roland. cons. 5. num. 2. libr. 2. Mon-
ter. decis. 42. nu. 96. Alba Mandel. cons. 92. num 5. 6.
Cartar. decis. 47. num. 4 Pute. decision. 166. in fine
libr. 3.

Eadem rationem, nec exequutionem & distra-
16 ctionem tertius † etiam docẽs de dominio, & pos-
sessione quomodolibet imprompt impedire si
possideret cum vitio litigiosi, vel si dolo desierit
principalis rem distrahendam possidere Gozadin.
cons. 103. nu. 10. Perusin. decis. 26. num. 9. Giurb de-
17 cis. 62. num. 3. 4. 5. vt quia rem acquisierit † post
interpositionem primi decreti, & post subhasta-
tiones factas, quibus omnibus innotexit rem di-
strahendam fore, & dicitur alienari in fraudem pa-
rate exequutionis, & distrationis fiendæ contrahi-
turque litigiosi vitium Bart. in l. 1. in fine C. de liti-
gios. Ripa communiter receptus in l. 1. §. si hæres nu.
21. 22. ff. ad Trebell. Cumia Ritu 185. num. 37. seq.
Surd. consil. 405. num. 11. & consil. 533. num. 5 Sola
ad decretum Sabandiæ tit. quomod. proced. sit in
exequutio sent. Glos. 3. num. 7. Osasc. decis. 64. num. 5.
infinitos affert Giurba decis. 62. num. 5. 10. 11. 13. 18.
20. Cartar. dec. 55. num. 3 4. 5. & sequ. nisi rei aliena-
18 tio post † primum decretum in anteriorem, &
verum creditorem facta fuisset, cum tunc vitium
litigiosi non contrahatur, nec in fraudem parate
exequutionis posset dici facta rei trãslatio, nec de-
bitorẽ dolo desijsse possidere, quare de suo domi-
nio, & possessione tertius ad impediẽdam exequu-
tionem opponet Ioan. Aloys. de Settimo per Cum.
dicto Ritu 185. nu. 37. & sequent. Intrig. decis. 46. nu.
60. Anna singular. 28. Giurba dict. decision. 62. nu-
mer. 20. vbi a numer. 6. ad numer. 20. doctissime
19 quoque differit, † & distinguit an dicto casu pro-
cedere posset exequutio, & distractio contra ter-
tium ita possidentem ex vitio litigiosi absque de-
claratoria nullitatis dicti tituli possessionis, vel
non.

Præmissa dic procedere dummodo tertius pos-
20 sessor sit † contra quem exequutio non proces-
setat vigore censualis contractus iuxta formam
Bullæ, & Regiæ Pragmaticæ, per quam permisũ
est creditori huiusmodi census etiam contra ter-
tios detemptores, & possessores, quemadmodum
aduersus quemlibet principalem subiugantẽ hu-
iusmodi instrumentum exequi; nam contra eum
tertium exequutione demãdata frustra de domi-
nio, & possessione ad dictam exequutionem im-
pediendam opponetet Milan. decis. 12. nu. 65. seq.
& num. 116. 117. libr. 2. Intrigl. super Bulla. q. 17.
Graff. de exception. in prælud. num. 205. Mastrill. ad
Petr. de Gregor. de censibus. quæst 6. n. 84. versic. sed
an iste tertius. Ballus libr. 5. ad Pragmat. de censibus.
q. 2. n. 8.

21 Sed si ratione suæ hypothecæ † tantũ aduersus
exequutionem per tertium sit oppositum eam nec
im-

impedit proinde solet interloqui oppositiones huiusmodi reiiciendo saluis iuribus tertii in iudicio ordinario, vel hypothecario via sua veniendi *Bart. in l. a diuo Pio §. si super rebus num. 8. ff. de reiudicat. Iason. num. 17. Alexand. num. 24. Castrens. nu. 8. Perusin. decis. 26. num. 3. 8. Caualcan. decis. 28. n. 18. par. 2. Diaz. regul. 266. Duenna regul. 274. Couarr. practicar. q. cap. 16. nu. 4. vers. decimo ex his cõstat Muscatell. de appellation. part. 3. Glosa seruata num. 49. Costa de re integra distint. 95. num. 6. Card. Tusch. concl. 86. num. 13. litter. T. tom. 8. Milan. dec. 12. numer. 128. 129. 130. 131. 132. & sequen. libr. 2. Ball. libr. 5. ad Pragmat. de censibus quæst. 2. numer. 5. Giurb. decision. 61. Muta decis. 25. numer. 27.* Cautela tamen est, vt tunc pariter tertius † exequutionẽ, & decretum super eadem re interponendo super prælatione ad effectum mittat, aduersus creditorem, & iudicii prælationis altercandum est, inter in missum cum in misso, quia prælatio nõ potest in vno creditore tantum in misso locum habere *Giurba decis. 61. numer. 19. Ball. libr. 5. ad Pragmatic. de censibus quæst. 2. numer. 7. Testai. allegation. 12. numer. 73.* quidquid dixerint † aliqui tertium de hypotheca opponentem impedire exequutionem sentientes, cum contrarium dicant non reperiri iure cautum *Natta cons. 327. cons. 552. n. 1. cons. 300. sub n. 2. Canc. res. 2. c. 16. de iure tertij. n. 63. & resol. 3. c. 17. de sent. & exequut. n. 463. Anna sing. 28. in fine Alex. cons. 17. num. 4. lib. 1. Osasc. dec. 64. n. 6. Cardinal. Tusc. conclus. 86. n. 25. lit. T. vol. 8.* quibus sigillatim respondet *Giurb. d. decis. 61.*

Quæ tamẽ restringe primo in cãsu, quo tertius ne dum† de hypotheca, sed etiam de constituto opponeret, quod forte re hipothecate haberet, quam distrahere intenderet creditor, quia exequutionem, & distractionem impediret *Gramat. decis. 92. n. 21. & seq. Natta cons. 300. num. 2. Milan. decis. 12. num. 135. lib. 2.* qui testatur alias decisum in Curia Pretoriana inter Iulium de Milazo tertium opponentẽ de hypotheca, & constituto cõtra Isabellam de Ramo *Anna sing. 598. Cesal. cons. 668. vol. 5. Muscat. in praxi ciuil. p. 3. Gl. ad iudicantur num. 60. Vrsil. decis. 199. Aluar. Velasc. decis. 55. Thesaur. decis. 207. Bero. quæst. 106. num. 3. Cartar. dec. 8. n. 2. Costa de remed. subsid. remed. 1. Caualcan. decis. 5. num. 39. par. 4. Intrigliol. singular. 32. libr. 2. Giurba decis. 61. numer. 20. Ballus libr. 5. ad Pragmat. de censibus q. 2. nu. 6. Philipp. Pascal. de viribus patr. potest. p. 1. cap. 8. num. 157. fol. 121.* & hoc stante vera † possessionis naturalis, ciuilis traslatione facta per constitutum, quãuis per actum fictũ ob id impediretur exequutio ad instar habentis veram possessionem *Doctores in leg. quod meo ff. de acquirend. possession. Traquell. de constitution. part. 3. limitation. 26. num. 5. 6. & part. 1. num. 2. 3. 4. & sequent. & part. 2. amplia. 1. n. 1. 2. 3. Castillus decis. 74. numer. 7. Surd. cons. 73. nu. 44. consil. 162. num. 46. Perusin. dec. 29. n. 6. Fontan. de pacti dotalib. claufsul. 4. gl. 27. num. 6. alios affert. Giurb. dec. 61. n. 20.*

26 Secundo quando tertius † de sua hypotheca tantum se opponeret ad impediẽdam exequutionem, & distractionem seu verius exactionem nominis debitoris hypothecati, tunc impediretur exequutio quia per exactionem nominis à creditore fiédam extingueretur hypotheca tertii creditoris se opponentis, & hypothecarij creditoris ius efficeretur deterius, imo penitus periret atq. euanceret hypotheca, & quo ad tertium de hypotheca, & opponentem, de irreparabili præiudicio ageretur *Alexa. cons. 15. num. 4. 5. & per tot. lib. 6. cons. 17. nu. 4. libr. 1. Gofred. cons. 6. nu. 17. Natta cons. 300. sub n. 2. post Bal. Nouellum, quem citat Felin. in cap. cum super. num. 17. vers. tamen tertius de re iudicat. Crauet. cons. 109. numer. 33. 34. 35. 36. Milan. decis. 12. numer. 136. libr. 2. Giurba decis. 61. numer. 11. in fine dum respondet. Cardin. Tusch. & latius numer. 21. tom. 5. litter. N. concl. 63. numer. 6. 7. 8. & t. 8. littera T. concl. 86. num. 25. Cartar. dec. 19. nu. 4. Ambros. decision. 2. num. 42. Trentacinq. lib. 3. variar. resolution. tit. de solution. resolution. 29. nu. 3. 8. Suarez receptar. sententiar. verbo creditor. & libr. 7. comm. opinion. tit. 33. de reuocand. hijs, quæ in fraud. credit. numer. 7. Scaccia de appellation. lib. 3. c. 2. quæst. 17. limitat. 6. num. 4. 85. Ballus libr. 5. ad Pragmatica de censibus qu. 2. nu. 6. Carpan. ad stat. Mediol. 160. n. 28. & c. 447. nu. 31. tom. 1. Osasc. decis. 62. num. 17. Gratian. disceptation. 439. nu. 7.*

27 Tertio si tertius opponat † de hypotheca rei depositate ante, vel post, depositum specialiter hypothecate impedit eius restitutionem *Salicet. in l. penul. n. 3. C. depositi Mant. de tac. & ambig. conuent. vol. 1. l. 10. tit. 10. n. 21. 22.*

Fortius nec impediretur exequutio si tertius †de personali tantum ne dum de hypothecaria se opponeret aduersus creditorem distrahentem. *Costa de re integra distinct. 95. n. 8. Giurba decis. 61. num. 18. Ball. lib. 5. ad Pragmatic. de censibus quæst. 2. n. 7.*

Et ad materiam, nota quod etiam si tertius opponens de dominio vel possessione † esset clericus deberet coram Iudice layco comparere ad impediendã creditoris exequutionem, qui coram layco se direxerat *Ancharan. cons. 333. ad dubia colum. 2. vers. ex quibus in isto primo dubio Aufrer. de potest. secul. super Ecclesiast. person. in regul. 2. fall. 10. Apostilla ad Gugliel. de Benedict. in repetition. cap. raiutius vers. & vxorem nomine ad elasiam num. 416. in apostill. incipiend. via reconuention. de testamen. quam alleg. Minadoi in consrit. Regni in aliquibus in vers. comitum, & Baronum col. 3. vers. sicuti nu. 10. fol. 27. Vincent de Franc. decis. 545. num. 10. par. 4. Giurb. decis. 62. num. 2. in fine Ambr. de immun. Ecclesiastica c. 20. numer. 34. Viui decision. 387. numer. 1. 2. late Graff. de effect. clericat. effect. 1. numer. 925. & sequent.* quæ limitar.

Prædicta diximus intelligenda procedere nisi tertius docendo† de suo dominio, vel possessione aut de interesse, quomodocunq. veniret in iudicio eo pendente, seu post sententiam in prima iudici exequutiui instantiam ad fauorem creditoris prolatam, etiam si in promptu per tertium de iure suo doceatur; cũ tũc exequutio sententia nõ impediatur si per creditorem, vel eum qui senten-

tiam

tiam obtinit fideiussionem de restituendo rem in
casu succumbentiæ in fauorem tertij præstita fit
iuxta textum,& ibi communiter Doctores in leg.is á
quo ff.de rei vendicatione, cuius dispositio quando,
& in quibus casibus procedat *Perusin.decision.26.*
per tot.& n.12.post Cassan.in consuetud. Burgundiæ
rub.5.§.3. colum.7.Couarr.pract.q.cap. 16. sub n.2.
vers.his tandem,& prius capit.14. Boer.decis.79.n.
2.Duenna regul.274.Ancharan.Regiēs.lib.2.quæst.
42.Anton.Angnissol.cons 62.Menoch. cons.488.Ro-
ta decis.4.de iudic.in antiquis, bene Facchin. contro-
uers.iur.libr.1.cap.5.Ricc.Collectan.619. Vrsil. de-
cis.235.Lancellot.de attent.c. 12.ampliat.14.n. 12.
Milan.decis.12.n.129.l.2.Surd.decis.335.l.2.Mohed.
dec. 19.n.3.de restitution.spoliator.alias decision.214
Barbosa in l.si alienam 12.nu.15.sequen.ff.solut. ma-
trimon.volum.2.Afflict.decis.15.in fine,& in con-
stitut.iustitiæ Cultores num. 6.Diaz. regul.166.Pu-
te.dec.326.& 513.libr.2.Colleri.decis. 112. Mart.
decis.1077.par.2.Anna allegation.76. n. 6. libr. 2.
Gratian.discept.439.n.3.8.& discept.261. num.28.
Osasc. decis.37. n.4.Carroc.de remed.contra senten.
exception. 69.n.41.44.Gail.libr.1.obseruation. 70.
num.15.21.Misinger.centur.3.obseruation.73.n. 5.
Franc.decis.261.Trentacinq.variar.resolution.lib.2.
de iudic.resolution.16.n.5.versic.mouentur.Farinac.
decis.604.n.2.p.1.tom.2.Mainard.decis.29. libr. 3.
& ita censuit in Curia Prætoriana anno 1619.pro
Lautia de Giglio, contra Don Aloysium de Magi-
stro Antonio, & Bardi, & ita fuit exequutum,
31 quem textum procedere † quoque in beneficiali-
bus *dixit Felin.in cap.veniens il secondo n.7. de te-*
stibus Peru.dec.26.n.12.Ancharan. Regiens lib. 2.
q.42.nu.2.Flau. Amendula ad Francum dec. 261.
n.6.Carroc.de remed.contra sentent.exception. 69.n.
32 *41.44. vers.& notandum* in feudalibus † quoque
procedere dixit : *Afflict.in cap.imperialem §.præ-*
terea inter duos nu.67.de prohibition.feud.alien. per
Feder.Grauac. in addiction. ad Vestr.in praxi c fi-
nal.n.26.Flau. Amendula d. loco n.5.6.Perusin.de-
cis.26.n.12.Caroc.de remed.contra senten.exception.
69.n.44.vers.& notandum.

Cęterũ illud semper percipuum fit in materia,
de qua agimus, vt ad impediendã creditoris exe-
quutionem ante ad dictum pignus ius suum ter-
tius opponere debeat , iuxta textum . *in lege*
a diuo pio §. si post adictum. ff. de re iudicatam.
33 cum tunc † quando ante addictum pignus tertius
venit summariæ cognoscendum sit de iure istius
tertij,& eius causa erit pariter exequutiua sicut,
& principalis, *Perusin.d. decis.26 n.15.Intrig.sing.*
203.libr.1. Cumia Ritu 38.n.26 Mastril.decis.253.
num.7.libr.3.Carpan.ad statut.Mediolan. 160.n.30.
Ballus libr.5.ad Pragmat.de censibus,quæst.2. nu.2.
Alexand.cons.82.vol.1. Paz. in praxi par. 4. cap.
4.numer.7.tom.1.per Giurb. decision. 64. numer. 1.
34 quod aliter esse si tertius † post adictum pignus
se opponeret,quia tunc oporteret via ordinaria
se dirigere,& cognosci de eius iuribus,non autem
cum eisdem terminis exequutiuis,quibus,& cau-
sa principalis tractaretur *l. a diuo pio §. si super re-*
bus,& §.si post adductũ ff.de re iudicat.vbi Gl & cõ-
muniter DD. & Doctores in l. iuste possidet ff. de
acquirend.possession.Soccin.vulgato cons.158.numer.

20.21.23.lib.2.Duenna reg.185.num.5.Couar.pra-
ctiar.quæst.c.13.14.Perusin.decision.26. Ruin. cons.
15.n.10.vol.4.Alex. cons.128.libr. 2. Natta cons.
412.n.9.Mastril. dec.253.n.7.libr.3.Roland . cons.
5.n.17.lib.1.Magon.dec.Florentin.106.in fin.Giurb.
dec.64.n.2.Costa de re integr.distint.95.nu.9. Caual-
can.dec.17.n.42.p.1.Carpan.ad statu Mediola .cap.
160.n.30.

Vnde hactenus illa insurgebat controuersia nõ
mediocriter in similibus causis agitata in cogno-
35 scendo ,quando diceretur † ad dictum pignus, vt
huiusmodi tertius excluderetur ab oppositioni-
bus impedientibus exequutione,an silicet post in-
terpositionem secundi decreti, vel post captã rea-
lem possessionem,de qua late per *Giurb. decis. 64.*
qui concludit pignus dici addictum post appre-
hensionem realis possessionis , quasi tunc dicatur
perfecta distractio,& testatur ita decisum in Con-
sistotio in illa causa multa allegando pro vtraq;
opinione more solito,quod ita postea vidimus
resolutum,& firmatum per Pragmaticam nouissi-
mam Illustrissimi Comitis Castri olim dignissimi
Proregis in hoc Regno edita anno 1618. §.38.
ibi *il Pegno si intenda addito pigliata che sia la real*
possessione qua in re in terminis iuris communis
statuti prædicti dispositione circumscripta aliud
quandoq. respõsum est auctoritate *gl. Magist.in l.a*
diuo pio §.si post ad d.ff.de re indicata in verbo cessa-
bũt vbi dicit pignus esse ad dictũ siue sit tradita iã
possessio siue non dummodo contracta , & perfe-
cta sit venditio maxime quod á Classidicis ea glo-
sa canonizatur prout ita *Ioann.de Imola ibi. Angel.*
& Alexandr.Pater veritatem ibidem in principium.
sequuntur,& etiam sentiunt clarissime ex verbis
Bartholi in summario ad dictum textum , & in pri-
ma oppositione , & etiam Pauli de Castro, Iasonis,
& omnium scribentium idq. firmat doctissimus Fab.
C.de iure emph.lib.4.tit.43.defin.65.n.9.in allegatis.
de qua Glosa non meminit *Giurb.* dicto loco licet
pro ista opinione *Beroum , & alios plures* allegat
cum quibus etiam sentiunt. *Cumia Ritu 99.numer.*
107.Ballus ad Pragmat.de censibus lib.5. quæstion.
2.num.2. Mastrill.dec.253.n.7.in princip.volum. 3.
nam secundum decretum sufficeret licet adhuc
non esset capta possessio ad hoc vt tertius nõ pos-
set se opponere,quia licet possessio nõ sit tradita
tamen per adiudicationem pignoris , & interpo-
sitionem secundi decreti iam perfecta est vendi-
tio,quamuis non esset dominium rei vendite trãs-
latum ante captam possessionẽ. *ad text.in l.tradi-*
ctionib.C.de pactis adeo quod licitator emptor seu
creditor cum pignus est distractum adiudicatũ ,
& liberatum non potest penitere , & pignus stat
eius periculo,& Iudex officio iã suo dicitur functus
& perfecta distractio,& venditio , quia secundum
decretum est perfectio adiudicationis , & distra-
ctionis per nostrum Ritum , quamuis possessionis
traditio sit eius exequutio ex quibus satis ante
pragmaticam prędictam fuit in Magnam Regia
Curia decisum cum opinone Glosæ pro Domini-
co Mazumi,& de hoc alias in facto pro Francisco
Gratalluci actum fuit,quod hodie in Regno ex
dicta peculiari lege iam scriptum est.

SVMMARIVM.

1 *Terminus adredimendum, quantus sit in redimendis stabilibus, vel mobilibus ex Ritu dispositione.*

2 *Terminus ad redimendum dierum octo instabilibus, & dierum quatuor in mobilibus datur vltra terminum à Ritu dispositum de stilo Curiæ Prætorianæ.*

3 *Terminus ad redimendum stabilia est mensium duorum, & ad mobilia dierum octo quando bona creditori adiudicantur extimatione præcedente, & fit creditorũ concursus absque pingueualenti pro mensure debiti.*

4 *Terminus ad redimendum an currat à die interpositionis secũdi decreti, vel capte per creditorem possessionis bonorum adiudicatorum n.6.*

An à die notificationis termini n. 10.

Quid quando in secundo decreto terminus ad redimẽdum continetur n. 11. 12 13. 14. & seq.

5 *Alienatio ex rei traditione perficitur.*

7 *Constitutum Iudicis in decreto adiectum possessionem, nec dominium transfert.*

8 *Clausula dedit, & transtulit facultatem tribuit emptori propria auctoritate adiudicatorum bonorum possessionem capiendi nemine resistente.*

9 *Statutum passiuam recipit à iure communi interpretationem.*

15 *Fructuum præceptio est verus effectus naturalis, & ciuilis possessionis.*

16 *Dominium rei adiudicate non acquiritur per secundum decretum nisi capta possessione.*

17 *Dominum non transfertur ex sententia absque traditione, nec corporalium possessio.*

Amplia fauore fisci n. 18.

19 *Periculum, & fructus rei adiudicate creditori spectant post captam rei distracte possessionem.*

20 *Cessio in incorporalibus idem, quod tradictio in corporalibus operatur.*

ARGVMENTVM.

Terminus ad redimendum, quando currere incipiat debitori, cui secundum decretum cum termino ad redimendum implicito cursuro à Die Decreti fuerit notificatum ad intellectum cap. Ritus 112. & 113.

RESOLVTIO LXXXXV.

1 Ebitori† instabilibus tantummodo terminus mensium quatuor ad redimeudũ aduersus distrahẽtem creditorẽ reseruatur per Ritus determinationẽ *c.* 112. in mobilibus vero dierum quindecim, prout hactenus consueuit, & *c.* 113. vbi notat *Cumia, & Muta, & in consuetud. Pa-*
2 *norm. cap. 52. n. 3. 7. communiter scribentes* licet † vltra solitum terminum per Ritum dispositũ alius
dierum octo in stabilibus, & quatuor in mobilibus ex approbato, & recepto stilo Prætorianæ Curiæ detur, quo prætermisso nullitatem Decreti inducere *Ex Guid. Pap. decis. 329.* testatur *Muta Ritu 112. n. 47 & in consuetud. Panor. cap. fin. sub n.*
3 *10. Castill. decis. 35. sub n. 6.* verum † quando bona
creditori adiudicantur præcedente extimatione, & fit creditorum concursus absque pingueualenti pro mensura debiti terminus ad redimendum in stabilibus est mensium duorum, & in mobilibus dierũ octo *ita c. 113. disponente vbi Cumia, & Muta n. 6.* nec mirũ si hoc in casu ex æquitate quadã minor detur dilatio cũ creditor in nihilo releuetur.

Difficultas quandoque in Regno sub orta est
4 † an terminus prædictus a die secundi decreti, vel
capte rei distractæ possessione, currat, hodie secundum veriorem opinionem *Blasci Lanza* qua passim vtimur sopita est nempe, vt à die capte possessionis currat *Albas in cap. quoniam frequenter §. final. num. 47. vt lite non contestat. Guid. Pap. dec. 22.* licet dicat de consuetudine illius regionis seruari, quod currat a die liberationis *consumatissimus Marianus de Iuliana in Ritu 112. qu. 7. vbi Percolla, Cumia, & alij, Feder. Campixia per Mutam eodem Ritu 112. n. 49.* pluries iudicatum refert *Mastrill.*
5 *decis. 61. n. 8.* Cum † ex rei traditione perfecta di-
catur alienatio *l. qui sibi C. de his, qui à non domino manumiss. sunt. Pacific. de Saluiano interdicto decis. Rot. 57. nu. 12. decis. 150. num. 14. late Giurb. decis. 80. per tot. Polidor. Rip. obseruat. 342. numer. 1. Menoch. cons. 38. n. 31. Tiraq. de retr. lignag. §. 1. Glos. 2. n. 44. Gl. 10. n. 114. Fabian. de empt. & vendition. ad l. 2. C. de pact. inter emptor. & vendit. n. 83. Mant. de tacit. & ambig. lib. 22 tit. 28. num. 19. 73. Celsus Vgon. cons. 60. n. 23. Canc. variar. resol. l. 1. cap. 32. de feud. nu. 17. Ias. in l. fin. n. 132. C. de iure emphit. Marsil. sing. 412. Specul. de emph. n. 118. Burg. de laudim. p. 2. inspection. 45. n. 9.*
6 Quantuis perperam alij † aduersus prædictam
opinionẽ dubiũ facere videãtur ex clausula constituti in decreto adiecta cũ verbis dedit trãstulit per quæ translata videretur vera possessio, ac verum dominium secundum *Bal. in l. vẽditoris post princ. ff de verb. obligat. & in l. ratio in princ. ff. de action. empt. Bart in l. ab emptione ff. de Pactis, Alex. cons. 14. in fine lib. 1. Dec. cons. 56. n. 41.* cum censeãtur à parte apposita, & factum Iudicis factum partis reputetur. Item ex finalibus verbis dicti capituli Ritus vbi quod per talẽ alienationẽ creditor fue-
7 rit effectus dominus, nam nec Iudicis † cõstitutum
in decreto dominii translationem operatur *ex Tiraquel. de constit. limit. 17. Canalcan. decis. 6. n. 35. libr. 3. Asin. de exequut. §. 3. cap. 245. n. 1. Marilia. in repert. l. quoties C. de rei vendicat. n. 70. post eius decis. impress. Ruin. cons. 50. vol. 4. Roland. cons. 21. nu. 60. vol. 1. Costa de re integr. distinct. 18. n. 2. 4.* nec
8 † clausulæ dedit transtulit, &c. sed tantum credi-
tori, vt propria auctoritate rei distracte aduersus non resistentem possessorem, vel deremptorem possessionem acquirat facultatem tribuunt *Alex. in l. prædia ff. de acquir. poss. Tiraq. de constit. p. 3. lim. 3. n. 2. Lud. dec. 39. n. 6. Paris. cons. 101. 102. vol. 1. Cost. de reint. dist. 18. n. 4. & 6. Ruin. cons. 50. vol. 4. Neuiz. cons. 82. n. 26 Natta cons. 305. cons. 360. Fel.*

cons.

*cons.50.Alex.cons.18.vol.1.Bertaz. de clans.instrument.claus.16.Glos.3 Menoch. de adipis. possess. remed.2.n.77.Macabrun.cons.56.n.25.*alios congerit *Giurba dec.64.n.11.*ad diuersum finē *Gab.de acqu. possess.concl.8.n.21.Cnmia Ritn 40.in fin.*

Nec etiam finalia verba *Ritus* 112. ita de plano intelligenda sunt cum alienationis verbo vtantur, quem nisi actuali traditione rei sequuta eiusque possessione facta alienatio non dicitur ex dictis:

9 & † recipiat à iure communi passiua interpretationem *ex Socc.cons.153.n.14.vol.2.Houd.cons.110 n.14.vol.1.cōs.93.n.74.vol.2.Surd.cons.4.n47.dec.178.n.17.Menoc.cons.828.n.29.Turret.cons.21.n.2. vol.3.Cesal.cōs.536.n.18.Mant.de coniect.vlt.volu.l.5.tit.14.n.28. Gallin. de verb.signifieat.lib.5.eap.7. n.7. Costa de retrotrat.reg.6.ad c.2.nu. 14.Pedroch. cōs.40.num. 208.Sacca cous.26.num.6.Cranet. cons. 3. numer.23.Mascard. de gener. statn interpret. conclus.2.nmner.1.Burs.cons.346.nmner.17. cons.401. numer. 7. cons. 423.n.32. Canc. variar. resol. lib.2. c.8.de cession.bonor.n.11.Paris. cons.20.num.2.vol. 1.Trentacinq cons.31.n.8.vol.2.Natta cons.172.n. 2.Scrader .de feud.p.3.c.2.n.45.& par.7.cap 7.nu. 25.Tob.Non.cons.95.num.13.Doctores communiter in l.omnes populli ff. de iust. & iure.& in l. si vero §. de viro ff.solut.matr. cap.cnm dilectns de consuetud. l.2. C. de noxal.Alex.in l.1.§.lex falcidia n.6. ff. ad l.falcid.*

10 Alij etiam † à die notificate adiudicationis præfatum terminum ad redimendum debitori currere crediderunt *Plot.de in litem iurando.§.15. n.8. in fine Sola ad decret.Sabandiæ tit.de subhastatio & pign.Gl. 5.n.1.* idq; magis hodie sopitum est ex pragmatica nouissima anni 1618. Comitis Castri §.22. disponente terminum ad redimendum à die capte realis possessionis currere.

11 Quid dicendum † quando in secundo decreto contineтur terminus ad tedimendum quando currere incipiat, idque duobus modis posse cōtigere puto. Primo quando per secundum decretum debitori notificatur terminus ad redimendum, secundo quando non solum notificatur simpliciter, sed vlterius progrediendo dicitur quod terminus currat ab hodie in antea, seu a die secūdi decreti.

In primo casu videtur trāseundum cum regula supra posita, quia simpliciter notificatione termini facta, & decreti referri potest, & interpretari de redemptione facienda tempore debito post possessionis traditionem ne sub verbis simpliciter pro latis debitor decipiatur.

12 Posteriori in casu † secundum verba videretur debitorem debere redimere infra quatrimestrè numerandum a die secundi Decreti, tum quia ita in secundo decreto Iudex terminū assignauit, tum etiam quia debitor ab huiusmodi termini assignatione non reclamauit quatenus grauatus fuisset.

13 Contrarium tamen videtur dicendum † quod debitori non posset currere huiusmodi terminus ad redimendum nisi à die quo à sua possessione distracte rei per debitorem spoliatus sit; tum quia redimere verbum supponit, quod res nō sit pænes debitorem, sed sit creditori translata, tum etiam quia posset dari casus, quod notificato termino ad redimendum debitori isto modo creditor, qui habet annum ad exequendum secundum decretum posset infra quatuor, vel sex menses nō apprehendere bonorum adiudicatorum possessionē, sed & existente debitore in possessione per totum quadrimestre laberetur terminus, & esset exclusus ex quo rem non redimit per eum possessam, quod nimis absurdum detegitur, & si dicatur, quod ab assignatione præfati termini ad redimendum eo modo ante captam possessionem debitor non reclamauerit, dic quod posset forte reclamare cum redimere vult.

Pendet ergo resolutio ex vera intelligentia Ri-
14 tus 112. † per quem terminus ad redimendum indulgetur debitori aduersus distractionem bonorum debitoris effectiuam, reseruato termino ad redimendum, an silicet intelligatur per distractionem per secundum decretū sequuta traditione, & sic cum effectu, & videtur quod Ritus intelligat sine scrupulo de secundo decreto cum effectu exequuto per traditionē possessionis, ex pluribus vltra iam dictis supra, tum quia loquitur de distractione effectiua, per quam fit satisfactio creditori, tum quia concedit durante termino creditori fructus bonorum adiudicatorum: ob id supponit realem prius per creditorem apprehensam
15 fuisse possessionem rei, si quidem † fructuum perceptio verus est possessionis naturalis, & ciuilis effectus *l. titia, vbi Bartol. ff.de solution.Vincent.de Franch.decis.204.num. 20. Mascard. de probation. cōcl.1183. Cesal.cons.63.n.11.Gnid.Pap.dec.356.in 5. effectu.Borrel. cons.57.n.15.Aldouin.cons.43. n. 23.cons. 46.n.10.* quæ omnia dispositia ante traditione bonorum adiudicatorum non conueniunt,
16 nā † ex solo secundo decreto absq. reali traditione dominiū corporalium non trasfertur, & ita quotidie aduersus creditores replicatur de possessione nō capta infra annum *ex Glosa in § final.verbo eins fit instit.de offic.iud.Imol. in rubr. ff.de reindicat.Cumia Rit.17.num. 16.* ad quod adduci solent *Ias.in l.ex hoc iure n.44. ff. de inst. & iure Dec. & Mont.in l.tradition.n.1.2.C.de pact. Intrig. cōs.1. n.48.Tesaur.q.forens.l.1.q.7.n.5.Alex.cons.1.col.2. vers. & quod, volum 5. Simon de Pretis cons.132. n. 48.Morla in emptor.iuris tit.4.de transaction.nnmer.*
17 5. quemadmodum † ex sententia nec corporalium transferatur dominium, vel possessio absque traditione *Bart.in l.ex hoc iure ff.de inst.& iure. Cumia Ritn 91.numer.2.3.& Ritu 17.num.126. Burg. de laudim.par. 2.inspection. 45. numer. 9. Garf. de nobilit.glos.8.§.1.n.3.per Canc.var.resol.l.3.cap.17. de senten.& exequut.n.173.Cost.de re integ.dist.18. n.4.Boer.dec.277.n.10.11.Rot.Roman.dec.240.n.*
18 *4.p.2.Vin.dec.174.n.1.* etiam quod † agatur fauore fisci requiritur traditio *Hond. cons.42.n. 39.l.1. Hyppol Rim.§.1.num.32.seq. inst. ex quibus alien*
19 licet, vel non, & per consequens † à die traditioois, per quā creditor effectus est dominus, & possessor facit fructus suos ad eum debet spectare periculum, quamuis in hoc repererim *Cnm. Ritu 17.n.179.& seq.* dicere fructus, & periculum spectare ad creditorem etiam nō tradita possessione *ex §. cum autem inst.de empt.& vend.* sed respectu fructuum regula est in contrarium, nempe fructus spectare ad dominū, & possessorē, quia domi-

nium sequuntur, vt multa refert, *And. Georg. alleg. 14. n. 1. 2.* quo ad periculum Ritus loquitur, per suppositionem, quia dicit creditorem durante quadrimestre facere fructus suos, ex quo est dominus, & ad eum spectat periculum bonorum adiudicatorum proinde intelligit dominium esse trāslatum, sed cū ex dictis, non trāsferatur sine traditione; ob id Ritus traditionem supponit bonorū adiudicatorū, qua facta iuridice sequitur ad creditorem cui bona sunt pro exequutione adiudicationis tradita spectare fructus, & periculum, quia est dominus cauendum itaque est *a Cumia*, qui aliter dicit *ex dicto §. cum autem*, quia debebat Ritum ponderare, & audeo dicere deridendum firmare tētantem ante traditioni fructus ad creditorem spectare, & multo minus periculum,
30 quidquid † sit in corporalibus in quibus per cessionem dominium, & possessio transfertur, sicut per traditionem in corporalibus *Ioann. de Grass. de cessio iurium §. 6. numer. 8. Grass. de exception. in prælud. numer. 191. Glos. in leg. fin. Cod. quando fiscus, vel priuat. vbi commun. DD. Bart. Bald. & Salic. Castrens. in leg. per diuersas. Cod. commod. Bertaz. de claus. in verb. dederunt cesserunt, &c. Surd. cons. 145. num. 38 Bald. in l. ex legato C. de legation. Bart. in leg. ad eum ff. de donat. Ias. in l. si sic §. fin. n. 8. ff. de legat. 1. Natt. cons. 398. num. 24. Dec. cons. 446. n. 5. Menoc. de retinēd. possess. rem. 3. n. 258. 259. q. 35 Alex. in l. a diuo pio §. sic quoq. ff. de re iudicat. Salic. in authen. & qui iurat. num. 68. C. de bonor. autor. iud. possid. Tiraquell. de constitut. ampl. 32. n. 23. & limit. 1. num. 10. vbi de nomine, & de retract. Lignag. §. 1. Glos. 6. nu. 12. & §. 6. Glos. 1. nu. 9. Cassador. decis. 7. de causa possess. & propriet. Molfes. in consuet. Neapol. tom. 1. par. 4. tit. de renuntiat. q. 6. nu. 8. Casanat. cons. 7. n. 22.* ex quibus dominium dicimus, & fructus eorumque periculum pro debitore, qui in rerum possessione permansit remanere debere.

SVMMARIVM.

1 *Curator liti dandus est pupillo, vel adulto proposita excusatione per tutorem, vel curatorem.*
Sententia excusationis contra pupillum, vel adultum non dato Curatore ad litem est nulla. n. 1.
2 *Excusatio à tutela præponi debet per tutorem infra quinquaginta dies, & est terminanda infra terminum quatuor mensium.*
3 *Terminus quinquaginta dierum ad excusationem proponendam non currit curatori in testamento dato nisi à die approbationis per Iudicem facta ad vlto petente.*
Curator in testamento datus confirmari debet per Iudicem adulto tamen petente num. 3.
4 *Curator bonis dandus debet esse de consanguineis astrictior, cum cura, & tutela deferatur sicut successio ab intestato.*
5 *Tutor, qui vult se excusare, vel tenetur certiorare coniunctos, & necessarios pupilli, vel ei curatorem ad litem dare.*
6 *Curator ad litem potest esse quilibet extraneus, & de populo secus in Curatore dando bonis.*

ARGVMENTVM.

Curator liti an pupilli proximior dandus sit proposita excusatione per tutorem.

RESOLVTIO LXXXXVI.

1 A Munere tutelæ, vel curæ † propria auctoritate tutor, vel curator non se eximit licet legitimam excusationem proponendam habeat, sed Iudicis officio implorato petendo curatorem liti dandum pupillo, vel adulto, cum quo causa excusationis agenda, & sententia diffinitiua ferenda est, alias sine curatore lata tamquā cōtra minorem indefensum nulla existeret, nec excusatio legitime proposita diceretur, vt tutor euitet periculum administrationis tutelæ. *Paul. de Castro cons. 301. ad bene examinādum n. 5. vol. 1. Mattesil. sing. 13. Nota practic. Aret. in §. desinunt nu. 1. instit. quib. mod. tut. Piagia de tutor. quæst. 10. num. 7. Caualc. de tutor. n. 191. Guttier. de tutel. p. 1. c. 21. nu. 34. Rebuff. de sent. prouis. art. 3. Gl. 2. n. 17. Grat.*
2 *decis. 30. numer. 12.* Excusatione tamen † prædicta legitime proposita infra quinquaginta dies terminanda tamen infra quatuor menses *l. quinquaginta l. scire oportet §. multa ff. ad excus. tutor. l. quinquaginta, & l. tutores, C. eodem tit. §. qui autem excusare inst. eod. vbi Aldobrandin. sub nu. 22. Scrader. de feud. p. 10. Session. 19. sub n. 96. 97. f. 527. & sess. 20. n. 36. & n. 41. Montan. de tut. c. 35. n. 1. f. 170. Mastril. dec. 76. n. 1. 2. vol. 1. Grat. dec. 30. n. 22. Farin.*
3 *decis. 470. n. 3. p. 1. t. 1.* qui terminus † quinquaginta dierum ad excusationem proponendam curatori in testamēto dato currit tantum à die confirmationis per Iudicem factæ adulto petente *Farinac. dicta decision. 470. num. 2. 3. p. 1. tom. 1. Gabr. cons. 25. n. 15. & seq. l. 2. Intrig. dec. 10. n. 1. Philipp. Pascal. de virib. patr. potest. p. 3. c. 9. n. 51. Grat. discept. 225. lib. 2.*
4 Fuit dubitatum si dictus † curator deberet dari proximior, & consanguineus pupilli, vel sufficeret dare quemlibet de populo, & videbatur dandum esse consanguineum proximiorem alias legitime datus non diceretur curator, & iudicium excusationis nullū esset, nec tutor esset a periculo administrationis tutelæ liberatus, cum cura sicut tutela consanguineo proximiori deferatur iuxta formam intestatæ successionis citatis pupilli attinentibus, vel saltem ex proclama *l. quo tutela ff. de regul. iur. vbi Dec. n. 1. & Cagnol. num. 1. 2. l. consilio, & l. furiose ff. de curator. furios. & l. fin. §. sin autem C. de curator. furios. l. 2. vbi Doctores de Curator. bon. dand. Glos. in §. furios vers. sed solent. instit. de curat. Barbac cons. 11. col. 2. vers. capio nunc secundum dubium lib. 3. Bart. in l. 1. in princip. ff. de legit. tutor. Salic. in l. fin. in fin. C. eod. Decian. cons. 16. n. 1. 2. 3. in fin. Aretin. cons. 209. num. 1. Gozadin. cons. 54. num. 7. Angel. Aretin. in §. actionum. num. 32. vers. ex quo sequitur.*

quitur institut.de action.Curt.Sen.consf. 47. Menoch. de arbitrar.casu 150.num.32. sequen.consf. 345. nu. 3. & consf.815.num.79.80.libr.9. Laderch.consf.47. Odoffred. in tractat.de curat.bon.dand.num. 19.Caualcan.de tutel.num.331.Peregr. consf.4. numer. 65. libr. 1.Neuizan.consf. 17. num. 26. Cardinal. Tusch. conclus.1105. num. 9. litter. C. volum. 2. Guttier. de tutel.p.3. cap. 17. num.3. Paz. in praxi tom. 1. p. 1. principal. p. 3.num. 20.Surd.de aliment. tit. 9. quaest.10.num. 6. Cornazan. decis. 143. Velanzuol. consf.17.num.2.sequen. Rota Rom.diuersor.decis.40. n.2.p.1.Ant.Fab.in suo C.lib.3.tit.25.deffin. 5.n.4. & nu.14. in allegatis, & libr 4.tit.7.deffin.2.n.2.in allegatis.

Contrarium fuit resolutum in Consistorio pro Francisco,& Alexādro de Assenso contra Barbarā de Assenso de mense Octob. 1617. de quo inter alia contingit dubitari in dicta causa,quae sententia de anno 1618.mense Maii fuit confirmatū per Magnam Regiam Curiam sedis criminalis,
5 & causarum delegatarum ex quo tutor † qui excusationem proponere intendit non tenetur nisi coniunctos,& astrictiores pupilli citare, vel dare curatorem ad litem *ex Glos.in l.1.in verbo necessarijs C.si tut.vel Curator fals. allegat. excusat.* sit ergo cum tutoris necessitas alternatiua sit scilicet, vel cōiunctos pupilli certiorare,vel curatorē ad litem dare (vide cum in eo casu alterum ex alternatiuis fuerit electum nempe curatorem ad litem dādo licet extraneum, & non astrictiorem consanguineum pupilli)non datur tutori necessitas dandi astrictiorem pupillo, sed quilibet de populo dari potest, cum in dicta Glosa non exprimatur, nec sit de iure ita dispositum, quod isto casu dentur astrictiores pupilli,imo expresse Glosa dicit curatorem esse posse extraneum in eum casū dum coniunctos, vel astrictiores pupilli certiorandos tantum dicit.

6 Item de iure† curator ad litem non requiritur, quod de astrictioribus,vel coniunctus,sit vt quotidie seruamus,sed quilibet de populo esse potest, quidquid sit in curatore bonis dādo,in quibus terminis omnes citati supra loquuntur cum tūc cura deferatur,sicut successio,& dātur coniuncti,& astrictiores,quibus,& successio, & dantur coniūcti,& astrictiores,quibus, & successio pertineret *Ita Scrader.de feud.par.10.session. 19.num. 155. Peregr.consf.4.in fin.libr.1.Laderch.dicto consf. 47. Guttier.dict.loco* proinde cum ex Glosa praedicta per tutorem excusationem petentem curator liti dandus sit pupillo, & non bonis, nec qualitas, quod sit de astrictioribus,vel coniunctis cum pupillo requiritur,sed sufficit, quod sit quilibet de populo.

SVMMARIVM.

1 *Solutio pro reliquo facta, vel si pro reliquo certa sūma à creditore in iudicio petita sit,vel cū taxatiua tantum impedit creditorem, quidquam vlterius petere posse,quamuis vltra sorte ei deberetur.*
2 *Solutio pro residuo,vel taxatiue facta non praeiudicat creditori implus non petendo quando ea facta est ex rationum computatione, vel ex partitis relatis si de eis non constaret, vel contrarium ex errore processisse probaretur.*
3 *Creditori an obstet, vt plus petere non possit si à debitore fuerit facta oblatio pro residuo, & creditor tacitus recipiat.*
4 *Solutio pro residuo, vno nomine facta pro eo tantum nomine creditorem praeiudicat, vt in cessionario, vel procuratore.*
5 *Solutio facta ab extraneo pro residuo an faciat praesumi totū restantem ab eodem solutum fuisse, vel à debitore, & n.6.7.8.9.ad finem.*
Et quid in fideiussore vel correo ita soluente num. 11.
6 *Solutio in dubio praesumitur facta à principali debitore,cui soluendi onus spectat.*
7 *Solutio tanquam quid facti non praesumitur nisi probetur.*
9 *Solutio pro residuo operatur tantum in praeiudicium creditoris,cui solutio facta est.*
12 *Solutio ad complimentū inducit praesumptā solutionem residui & recipit probationem in contrarium.*
13 *Creditor vtens cedula bancharia cum clausula ad complimentum factam per debitorem tamen non nocet si constet de errore.*

ARGVMENTVM.

Pro reliquo parte debiti ab extraneo, vel fideiussore creditori soluta an totius summae aduersus principalem debitorem concedatur debiti repetitio.

RESOLVTIO LXXXXVII.

1 Reliquum†(quod complimentum vulgariter appellatum est) vel pro residuo a creditore receptū, ita recipientem creditorem praeiudicat, vt quidquam vltra petere prohibeatur, quamuis vltra sorte deberetur,idemque esset si à creditore certa summa in iudicio pro residuo à debitore peteretur,vel cū taxatiua tantum nempe quinquaginta tantum debita *Glos.in l.si ex pluribus verbo reliquum ff. de solution.vbi Angel.& Imol.l.2.vbi Doctores Cod. de hered.instituend. Bartan l.si cum dos num. 3.ff. rerum amotarum & in l.3. §.cum Titio num.1.ff. de adimend.legat.Castrens.in l.pater tuus nu.3.C.de haered. instituend.vbi Salicet. num.3.Iason.num.4. Ain.de exequution.§.7.c. 84. Aloas in c. cum Ecclesia nu. 9.de causa possess.Alex.consf.130.libr.2.Neuiz.consf. 84.n.11. Cost.de facti scietia,& ignorantia cent.1.distinct.20.num.1.Rota Genuae.dec. 60. nu. 6. & dec. 132.per tot.Card. Tusc.concl.225.n.1.lit.R.& concl.345.n.9.litt. S. Surd.consf.52.n. 45. consf. 308. nu. 42. Cancer. variar.resolution.libr.2.cap.6.numer.6. Padil.in lege si quidem numer. 4.Cod.de transaction. Botta consf.47.numer.16.Bec.consil.47.num.8.Gras. exception. 25. numer. 16. Celsus Vgon. consf. 1. n. 52. Guid. Pap.decis.177. Magon decis. 31. num. 30.in lucens. Caualcan. in repertor. verbo solutio Carroc. de excussion. quaest. 2. princip. numer. 12. Hering. de fideiuss. cap. 20.§.21. num.33.Barzi decis.*

cis.76.num.5.Bimi.conf.192.num.2.libr.2.Pacian.
de probation.lib.1.cap.25.nu.22.23.Iason.conf.100.
num.3.volum.4.Bald.conf.251.libr.3.Aretin.conf.
154.Fontanella de pact.nuptial.clausul.14.glosa vni-
ca.p.1.num.34.volum.2.Cornel.conf.39.num.3.conf.
226.num.8.libr.4.Mazol.conf.16.nu.36.Alexand.
de pact.numer.463.464.Bertazol de clausul.clausul.
34.Glosa.11.num.2.Cepol cautel.121.Roman.sin-
gular.702.Franc.dec.45.Serafin.dec.617.num 13.
Gratian.disceptation,3.& disceptation.581.num.1,
Guttier.de iurament.confirmator p.2.cap.5.num.3.
Bero.late conf.192.libr.1.Natta conf.102.num.6,
lib.1.

2 Nisi creditor † pro residuo,vel taxatiue recipiẽs
non absolute recipiat,sed dicat pro residuo reci-
pere,vel petere ex computatione ratione, vel ex
pluribus partitis de recepto,si de eis non consta-
ret,vel si contrarium ex errore processisse se pro-
batetur,Pacian.de probation,lib.1.cap.25.n.24.Fu-
scus singul.9.litt.D.Mandel.conf.190.num.5.in fine
Munnos de escob.de ratiocin.cap.38.num.3.Costa de
facti scient.cent.1.dist.20.n.11,

Differentiam tamen constituũtur Doctores in
3 materia,quando † creditor recipiat, & dicat pro
residuo,vel si taxatiue reciperet, vel peteret, &
quando debitor solueret,vel offerret pro residuo,
vel taxatiue, nam priori in casu prohiberi credi-
tori reliquum peti concludunt posteriori,vero in
casu, non ita, si creditor tacitus recipiat nisi a
creditori transigẽdi animo fuerit receptum Bart.
in l si cum dos num.3.vers.sed pone, quod debitor ff.
rer.amota.Salic.in l.si quidem C.de transaction. vbi
Iason.nu.2.vers.imo plus & in §.si minus in princ.n.
3.instit.de action,Bertaz.claus.34.Gl.11.num.4.
per Gratian.discept.3.num.4.Patian.de probation,
l.1.cap.25.sub num.21.vers.in hac tamen limitation.
Cancer.variar.resol.l.2.c.6.n.121.super quo cogi-
tandum est Iasone in l.2.num.7.vers.item ad istum
textum.C.de hæred.institut.& Doct.in l.si ex pluri-
bus in princ.ff.de acceptilation.

4 At si creditor † pluribus nominibus credita ha-
beret,vt proprio nomine,cessionario,procurato-
rio,vel tutorio aut alio,quouis nomine vel causa
pro eo tantum credito præiudicaret residui solu-
tio vel petitio,quo nomine petita, vel solutio re-
cepta est,nec omnium creditorum operaretur ex-
tinctio,cum agentium actus præter eorum inten-
tionem non operetur,& quisque actus ad causam
& nomen expressum,restringatur de quo de facto
vidimus dubitatum, & ita resolutum ad tradita
per Surd.conf.444.n.10.& seq.Costa de facti scien-
tia distint.20.cent.1.n.4.5,Giurb.in Consuetud.Mess.
cap.2.Gl.3.p.1.n.16.17.& fuit disputatum pro D.
Ioanne,de Sandoual coram spectabili deputato
bonorum Donnæ Agnesiæ de Sandoual,& Plata-
mone contra Illustres Principem, & Principissam
Catholicæ.

5 Cæterũ † si per extraneum quid solutum sit cre-
ditori pro residuo & ad complimentũ an ita in
dubio per eundẽ solutum præsumatur totum resi-
duũ,vt à principali debitore totũ repetere posset,
& cum de facto fuerit de hoc dubitatũ inter Frã-
ciscum Germato, & Carolum de Adamo anno
1622.censui per debitorem non deberi totum,
nisi tantum rata,seu pars cum effectu soluta: licet
pro residuo,& ad complimentum facta,& ita fuit
6 exequutum etenim † in dubio potius præsumen-
dum est solutionem fuisse factam a Iacobo Ger-
mato principali debitore patre Frãcisci, cui onus
soluendi spectabat, & in bonis habebat Abbas.
conf.54 num.2.in fine lib.1.Felin,in cap.sicut n.35.
de senten.& reiudicat.Menoc.conf.611.num.22.l.7.
& lib.6.præs.11.num.9.10.& lib.3.præs.15.nu.15.
Surd.de aliment.tit.1.quæst.48.nu.19.Grat.discep.
7 570.num.32.quamuis solutio † tanquam quid fa-
cti non præsumatur regulariter Bald.cõs.48.col.1.
lib.5.Crauett.conf.210.num.1.Menoc.conf.611.nu.
8 20.& lib.3.præs.135.num.1.tanto magis, † quod
Benardus,qui pro residuo soluit,à quo causam ha-
bebat Adamus à creditore cessionem non obti-
nuerat,ex qua forte potuisset cessare difficultas,
& ex ea cognosci quantum,qualiter,& à quo fuis-
set facta solutio aliarum partium debiti, itẽ nec
ex eo,quod fuit facta solutio pro residuo argui-
tur,quod reliqua summa sit soluta ab eodem, qui
9 pro residuo soluit,nam conclusio, † quod solutio
pro residuo præsuponat reliquum fuisse solutum,
procedit in preiudiciũ creditoris, cui solutio fa-
cta est,& ita recepit, vt vlterius ad quidquam pe-
tendum non admittatur,non autem, quod eadem
persona, quæ soluit pro residuo alias partes sol-
uisse præsumatur, prout omnes loquuntur nempè
Surd.conf.52.num.42.Natta conf.102.nu.6.Bero,
10 conf.192,lib.1.& alij nuper citati num.1.Et ita † in
puncto firmat Gratian.disceptat.570.num.33.34.
volu.3.Fontanel.de pact.nuptial.claus.14.Glos.vnica
part.1.num.35.vol.2.in quo aduertit spectandum
multum ad cõceptionem verborum, sub qua re-
sidui solutio facta est,si verba respiciant soluentẽ
ipsum,vel eũ,pro quo fit solutio, & principalem
debitorem, ex quibus posset colligi aliarum par-
tium solutionem ab eodem soluente, vel a debi-
tore factam fuisse, sed in dubio præmissa proce-
11 dunt,quæ procedere intelligo † ne dum in extra-
neo pro residuo ita soluente,sed in fideiussore, vel
insolidum obligato si ad eum negotium princi-
paliter non spectet,ex rationis identitate.

12 Certum enim est verba † prædicta ad compli-
mentum,pro residuo,vel resto,aut similia, præsũ-
ptam tantum de iure solutionem inducere, quo
ad reliquum, ita vt ex alijs coniecturis, vel iuris
præsumptionibus in contrarium potentioribus
tollentibus debiliores recipiat probationem in
contrarium,Doctores in l.fin.C.de errore calculi Pa-
cian.de probation.cap.25.nu.24.Mandell.conf.190.
in fine Costa de facti scientia, & ignorant.cent.1.di-
13 stin.20.num.11.taliter, quod † si complimentum
possit detegi erroneum non est de clausula ad cõ-
plimentum habenda ratio,vt bene dixit Canc.var.
resolut.l 3.c.4.de seruit.nu.269.& sequ. exemplifi-
cando in creditore,qui expedidit in bancho scedu-
lam ei factam per debitorem cum clausula ad
complimentum, quod per præsumptionem erro-
ris complimentum non noceat nõ obstante,quod
creditor vsus sit dicta partita, maxime si haberet
computa intricata in banco, & refert causam
fuisse transatione sopitam.

SYM-

SVMMARIVM.

1 *Fructus percepti infra terminum ad redimendum ex rebus adiudicatis creditori acquiruntur.*

2 *Fructus tantum perceptos, & non pendentes acquirit sibi creditor ex bonis adiudicatis durante adiudicationis tempore, & n. 4. 6. 7. 10.*

3 *Fructus ciuiles veluti pensiones, & annui introitus sunt, non dicuntur pendentes, sed exacti cum de die in diem percipiuntur.*

4 *Fructus pendentes in fundo adiudicato, & redempto vigore termini ad redimendum, cui spectent, & num. 6. 7.*

5 *Fructus pendentes in fundo vendito cum pacto de retrouendendo debent pro rata temporis diuidi inter emptorem, & venditorem.*

8 *Fructus an dicantur percepti dum res colitur.*

9 *Fructus pendentes pro rata temporis quo maritus substinuit onera matrimonij ei spectant.*

ARGVMENTVM.

Debitor an redimat prædium adiudicatum stante prorogatione termini ad redimendum tempore vendemiç, quo ad acquisitionem fructuum ad intellectum capituli Ritus 112.

RESOLVTIO LXXXXVIII.

1 FRuctus perceptos † ex rebus adiudicatis post alienationem earundē infra quadrimestre tempus ad luēdum debitori indultū sibi lucrifacit emptor, vel creditor, cui data sūt iudicialiter insolutum cū per talem alienationem fit effectus dominus, & ad eum spectat periculū dictorum bonorum ita disponente Ritus nostri constitutione c. 112. vbi *Cumia num. 179. 10. Aloif de Settimo Boniornus, & alij ad textum in leg. 2. C. de pactis inter emptor. & venditor. Tiraquel. de retr. conuen §. 5. Glos. 2. nu. 1. & ad finem titul. n. 107. Mastr. dec. 33. nu. 1. 2. Mantica de tacitis, & ambig. conu. l. 4. tit. 32. n. 99. Giurb. dec. 91. n. 10. Cornaz. dec. 19. n. 11.*

2 Cumq. prædicta Ritus dispositio † de perceptis fructibus eorumq; acquisitione pendente termino ad redimendum loquatur cæteros videtur excludere quomodolibet non perceptos, vel pendentes fructus existāt, licet verius esse dispositionem dicti Ritus procedere ne dum in fructibus perceptis, sed etiam pendentibus *secundum Bonior in d. Ritu 112. in verbo perceptos post Tiraq. de retract. Lignag. §. 1. gl. 7. sub n. 43. f. 68. & Afflict. decis. 188.* dixit *Muta in d. Rit. 112. num. 52.* quia fructus sunt creditori venditi, & sequuntur dominum, quod pondera ex infra dicendis.

3 De fructibus autem ciuilibus † veluti pensiones sunt, & annui introitus nō controuertitur pro rata temporis acquiri creditori termino prædicto ad redimendum durante, quia tales fructus nunquam dicuntur pendentes, sed percepti, & exacti cum in dies percipiantur *Vinc. de Franch. decis. 79 decis. 160. num. 7. decis. 168. num. 13. 15. dec. 254. num 49. Couarr. var. resolut. libr. 1. c. 15. Castil. decis. 4. & decis. 29. nu. 6. Fab. de Anna cons. 48. n. 11. lib. 1. Vinc. de Anna singul. 261. Milan. decis. 8. num. 351. cum seq. lib. 1. Hondcd. cons. 85. n. 8. & 27. lib. 2. Costa de rata. quæst. 114. n. 6. 7. Mastr. dec. 115. n. 7. 10. l. 2.*

4 In cæteris vero fructibus pendentibus † tempore reluitionis per debitorem dubitatur, quid si creditor adiudicatū fundum possidet a die finitæ vēdemiæ, vel messis vsq. ad mensem Septembris & sic pleno fundo (stante prorogatione termini ad reddimendum) per debitorem à Principe obtenta, & in mēse Septembris compareat debitor, & facto deposito redimat: an fructus vendemiæ tunc pendentes spectent ad redimentem, vel creditorem, vel diuidantur, pro rata temporis facta expensarū deductione, quia fructus eis deductis

5 dicuntur, & quidquid fit in redimente † vigore pacti de retrouendendo circa pendentium fructuū diuisionem *ex Perusin. decs. 79. Thesaur. decis. 56. Peregr. de fideicomm. art. 49. n. 98. Facchin. contr. iur. libr. 2. cap. 14. Costa de ratione ratæ quæstion. 36.*

6 *Gratian. decis. 175.* videretur † renendum, quod diuidi deberent *ex Morocio de possessore offerente nu. 39. in fine* loquente in termino statuario ad redimendū adiudicata debitori indulto, iuxta dispositionem nostri Ritus *Costa de rata q. 65. numer. 3. Cornazan. decis. 19. num. 13.* & hanc tangit quæstionem *Boniorn. in dicto Ritu. 112.* & videtur tenere, quod diuidi debeant *ex Gozad. & alijs* per eum adductis.

7 Sed in contrarium † valde vrgent verba Ritus tum creditori cōcedit fructus perceptos durante termino prædicto ad reddimendum ergo non percipiendos, seu pendentes in fundo quicquid senserit *Muta in dicto ritu 112. num. 52.*

8 Nec obstat *eum Boniorn.* dicere, † quod fructus dicantur percepti dum res colitur *ex Isern. & alij in c. 1. §. his consequenter hic finitur lex Corradi.* Primo, quia Ritus ineuitabilis dispositio debet intelligi de vera, & propria perceptione, non desicta, & ex iuris mente præsumpta, vt quolibet statuto propriæ verba capiuntur. Secundo quia dū fructus non sunt percepti, sed pendent sunt pars fundi merito vllo casu possunt dici percepti nec DD. quos *Boniorn.* allegat hoc dicunt.

9 Nec pro opinione *Bonior.* † potest allegari *text. in l. diuor. ff. sol. matr.* vbi videtur casus in terminis. Nā ibi hoc procedit, quia marito fructus ratione oneris matrimoni debentur *ex l. pro oneribus C. de iure dotium.* ergo pro tēpore, quo substinuit onera matrimonij fructus vendemiæ debētur *Fontan. de pact. dotal. claus. 6. gl. 2. p. 2. num. 45. vol. 1.* secus in casu propositi articuli vbi cessat, hæc oratio, & Ritus ista ratione motus non est *Gozad. & alij* nec ad rem faciūt, quia posset procedere æquiparatio cum redimente ex pacto quando Ritus nihil de fructibus disposuisset, vel saltem quādo simpliciter diceret, quod creditor durāte termino fructus

10 lucretur secus † vbi Ritus loquitur cū restrictione videlicet fructus perceptos, nam data diuersitate

tate ex forma statuti cessat æquiparatio. Ex quibus responsum est *Cornaz. Moroc. & Cost.* supra citis, qui procedunt, vel in redimente ex pacto, vel ex dispositione statuti nil de perceptis fructibus annuente secus in Ritu prædicto 112. in quo expressum extitit de perceptis fructibus.

SVMMARIVM.

1 *Tutor quando possit capere pecunias ad cambium.*
2 *Tutor habet liberam administrationem à lege, & generale mandatum.*
3 *Pupillus non obligatur ex pecunijs ad cambium captis per tutorem etiam ex legitima causa nisi constet de numeratione, & versione in rem pupilli.*
4 *Confessio tutoris extraiudicialis non obligat, vel nocet pupillo, nisi constet denumeratione.*
5 *Tutor solet nomine pupilli simulare actus.*
Idem in Prelato eod. num. 5.
6 *Minor an possit ex vrgenti necessitate capere pecunia ad cambium.*
Quid in minore curatorem habente n. 7.
7 *Bonorum administratio, cui esset interdicta non posset capere pecunias ad cambium.*
8 *Prælatus an possit capere pecunias ad cambium pro Ecclesiæ vrgentibus.*
9 *Oeconomus an possit capere pecunias ad cambium pro vrgentibus Ecclesiæ, vel monasterij.*
Oeconomus an habeat eandem potestatem, quam habet Prælatus n. 9.
10 *Versio in Ecclesiæ vtilitatem probari debet à creditore.*
11 *Versio an Ecclesiæ vtilitatem probanda tantù est in tribus casibus videlicet in mutuo deposito, & venditione rei stabilis ecclesiæ.*
12 *Versionis materia à quibus tractetur.*
13 *Socius necessitatis, vel vtilitatis causa pro pecunia ad cambium recepta socios obligat.*
14 *Institor pro necessitatibus negotiationis, vel nauis, cui fuit præpositus, an possit pecunias ad cambium capere.*
15 *Negotiorum gestor an possit capere pecunias ad cambium, vel sub vsuris.*
16 *Procurator quando possit capere pecunias sub vsuris, & cambijs, vel non.*

ARGVMENTVM.

Tutor, Prælatus, Oeconomus, institor, socius, vel Procurator, an possit pecunias sub vsuris, & cambijs capiendo obligare Pupillum, Ecclesiam, socium, vel constituentem.

RESOLVTIO LXXXXIX.

Vm varij administratores mandata suscipiãt, nempe alij à lege, alij vero ab homine, circa ea, quæ proponuntur conclusiuè procedendo de habẽtibus
1 à lege mãdatum. Primo† de tutore quæro, de quo dicas, pro vrgentibus pupilli necessitatibus, iustis & conuenientibus, si necesse, habuerit pecunias mutuare magis si nimium proficiat pupillo pecuniam esse solutam, & fortius, ad euitãdum es alienum, quod vrgeat, vel damnum, aut pupilli decoctionem, vel quia esset obligatus ex præcedenti contractu prædecessoris, vel simile, posse libere pecunias sub vsuris, capere seu ad cambia, quando cambium est in regione solitum, pro vt in Regno nostro pro quo Pupillus ipse obligatur, teneturque reficere, per textum *in lege quid ergo 3. §. consequtur autem ff. de contrar. tutel. & vtil. Action. Maledict. de vsuris numer. 274. Simoncell. de decreto l. 2. tit. 5. inspection. 3. nu. 25. Menoch. de arbitrar. casu 173. num. 5. circa medium. libr. 2. centur. 2. Roderiq. de ann. redditib. libr. 1. quæst. 4. num. 4. 16. & num. 18.* vbi etiam sine decreto *Peregr.*
2 *cons. 99. num. 8. libr. 2.* Tutor† enim habet liberam administrationem à lege, & generale mandatum
3 *Surd. cons. 431. volum. 3.* licet non obligetur † Pupillus ex confessione sola tutoris susceptæ pecuniæ, ad cambium mutuum, vel sub vsuris, nisi cõstet de vera numeratione, & versione in rem ipsius pupilli *l. si in rem C. quando ex facto tutor. Mascard. de probation. conclusion. 581. num. 2. & concl. 1162. Castrens. cons. 336. col. 3. vers. sed si tutor lib. 1. Menoch. cons. 39. num. 35. 36. Farinac. decis. 47. n. 1.*
4 *p. 2. t. 3.* Quia † ex tutoris confessione extraiudiciali non præiudicatur pupillus nisi denumeratione constet, *Alexandr. cons. 66. n. 22. libr. 6. & cons. 79. n. 2. libr. 7. Neuiz. cons. 17. num. 39. Soccin. Senior. cons. 57. n. 11. lib. 4. Paris. cons. 115. n. 21. lib. 1. Menoch. cons. 39. n. 35. 36. cons. 31. num. 40. Guttier. de iurament. confirm. p. 1. c. 50. à n. 6. & seq. Tiraqu. de retract. conuent. §. 4. Glos. 6. numer. 12. Grass. exception. 25. numer. 99. Mascard. de probation. concl. 361. nu. 55. & conclusion. 370. Marti. decision. 56. par. 1. Surd. decis. 229. Masol. cons. 37. num. 57. 70. Natta cons. 543. num. 19. 20. & num. 25. Farinac. decis. 334. Ladcrch. cons. 128. num. 4 Fabi. de Anna cons. 49. Sforza Oddo. de restit. quæst. 52. Georg. allegat. 38. Monter. decis. 1. Parlador. rer. quotidianar. libr. 2. capit. final. 5. part. §. 17. num. 11. Mugnos de-*
5 *ration. cap. 23. num. 32. 33.* † Tutores enim sepè solent sub nomine pupilli simulatos actus gerere, sicuti, & prẹlati nomine Ecclesiæ *l. sub prætextu C. de Sacrosanct. Eccles. leg non est ignotum Cod. de administration. tutor. Menoch. consil. 39. numer. 42. vol. 1.*
6 Imo etiam† minor ipse si es vrgeat pecunias sub cambiis, & vsuris, nec dum communibus, & consuetis, sed etiam pro quibus possunt reperiri capere potest *ex dicta l. quid ergo §. consequitur ff. de contract. tutel. & vtil. action. Cabellin. de vsur. num. 274.* & præsertim quando ex contractu præcedẽti puta prædecessoris prædium erat hypothecatũ sub vsuris, vt impredio subiugato ad annuum cẽsum *l. si pupillorum ff. de rebus eorum*, & saltem, vt dicit *Cabellin.* mutuanti concederetur legitimum ius retemptionis *per dictam lege si pupillorum. & leg. si fundus §. quamquam eodem lege secunda C. si aduersus creditor. Simoncell. de decreto libr. 2. titul. 5. inspection. 3. nu. 25. fol. 306. Roderiq. de Ann. reddit. l. 1. q. 14. n. 2. 3. 4. seq. n. 15. 16. seq. & n. 19. & seq.*

nisi

7 nisi † minor curatorem haberet, vel esset talis, cui interdicta esset administratio bonorum *Stracca de mercat p. 3. n. 19. & seq. Scac. de comerc. & camb. §. 1. q. 7. p. 3. limit. 17. n. 4. f. 453.*

8 Secundo de Praelato † quod pecunias cambio, & sub vsuris pro ecclesiae vrgentibus reparandis capere possit dixit latè *Monald. cons. 32. lib. 2. Mastril. dec. 204. lib. 3. Pereg. cons. 99. n. 8. l. 2.* Vnde ex

9 preallegatis † idem diximus de Oeconimo monasterij, qui haberet eamdem potestatem, quam habet Praelatus, vt notatur *in l. iubemus C. de sacros. Eccl. & c. 15. cui de elect. lib. 6.*

10 Et isto casu non posset † aduersus creditorem, qui pecunias dedit sub cambio Praelato Oeconomo, vel Procuratori Ecclesiae cum sufficienti potestate opponi, quod forte pecunia nō fuerit versa in vtilitatem Ecclesiae *ad text. in auth. hoc ius porrectum C. de Sacros. Eccles. Abbas cons. 7. n. 1. 2. lib. 2. Redoan. de rebus eccl. non alienand. §. deinde sub n. 22. q. 4. f. 319. Mascard. de probat. concl. 581. n. 1. cōcl. 616. & 1169. & seq.* Quāuis enim incumbat cōtrahenti probare pecuniam in vtilitatem ipsius

11 ecclesiae versam fuisse: Omnia † tamen iura requirentia probationem versionis restringuntur, vt in tribus tantū casibus procedāt, videlicet in mutuo in deposito, & in venditione rei stabili ipsius Ecclesiae *secundum Abbatem, Imolam, & alios in cap. 1. depositi, & in c. super quibusdā de fideiussor. Rom. cons. 440. Mastril. dec. 204. n. 10. & seq. & nu. 14. & seq. lib. 2.* qui testatur decisum in cambio *Socc. cōs. 15. nu. 22. lib. 1. Card. Seraphin. decis. 338. num. 7. & decis. 366 num. 3. Marcus Anton. Genuens. in pract. Archiepiscop. Neapolitan. cap. 107. nu. 7. Marta de iurisdict. par. 4. centur. 2. casu. 161. nu. 5. 6.* Ceterum cum in terminis propositis simus in cambio facto praelato, vel Oeconomo ideo non sumus, nec in mutuo, nec in deposito, nec in venditione rei stabilis, & alias *in resol. 47. num. 16.* diximus cambiū esse meram emptionem pecuniarum ideò nō

12 cadit difficultas, & † materia praedicta versionis vberrime tractatam fuit *per Doctores in authen. hoc ius porrectum C. de Sacrosanct. Eccles. & in l. Ciuitas ff. si cert. petat. & in c. penult. de fideiuss. Menoc. de arbitr. casu 432. & l. 3 praes. 29. & cons. 644. Redoa. de reb. Eccles. non alien. §. 6. Surd. cons. 181 & decis. 156. Moliu. de primog. Hispan. libr 4. cap. 4. num. 20. & seq.* & de Magistro Hospitalis *Rom. cons. 440. Cardinal. Tusc. concl. 169. litter. H.*

13 Tertio de † socio quaeritur qui pro pecunia necessitatis, vel vtilitatis causa ad cambium recepta socios obligat, cui ex his ex causis pecuniam sub cambiis capere non prohibetur *Roman. cons. 114. n. 4. cons. 94. num. 8. Feltn. in cap. cum M. Ferrariens. de constitution. Menoc. cons. 1185. num. 30. lib. 12. Giurb. in Consuetudin. Messan. cap. 9. Glos. 2. p. 1. num. 60. Rota Genuae decis. 14. num. 123. Becci. cons. 213. a num. 55. Ruyn. cons. 93. nu. 3. 4. volum. 5. Decius cons. 441. num. 9. 10. 11. 12. Felic. de societat. cap. 30. numer. 20. Cardinal. Tusc. litt. C. concl. 10. numer. 6.*

14 Alij vero, qui ab hominibus mandata suscipiunt, inter quos. Primo loco † est institor praepositus alicui negotiationi, vel naui dicendum quod pro causa, & necessitate eiusdem negotiationis possit capere pecunias ad cambium, & sub vsuris, & obligate praeponentem *l. 1. ff. de instit. & l. fin ff. de except. actio. & l. 1 §. quod autem codem Mascard. de probat. conclus. 1161. nu. 9. volum. 3. Farinat. decis. 28. num. 5. in fine in primis recollectis per eum* contrariū alij dixerunt, quod imo institor vnius ac particularis negotiationis, & potestatē habens limitatam circa illam negotiationem nisi habeat speciale mandatum non potest pecunias sub cambio capere, & cōstituentem, vel praeponentem obligare *Rota Genuae dec. 14. n. 88. 89. per text. in l. cuicumq. §. si quis pistor. ff. de instit. Mastril. dec. 204. n. 9. lib. 3.*

15 Secundo idem in † negotiorum gestore, qui potest vsuris subijcere, quemcumq. cuius negotium vtiliter gessisset *dixit Roderiq. de ann. reddnib. lib. 1. quaest. 14. num. 17. per textum in l. & in contraria de vsuris.*

16 Tertio demum † de procuratore incideret quaestio an possit capiendo pecunias ad cambium dominum, & constituentem obligate, quae pendet tantum à procuratoris mandato, cuius fines sunt semper attendendi si fuerit specialis ad negotiū, vel generalis, & quid si cum libera potestate constitutus sit, vel ad capiēdas pecunias mutuo si cābium esset in regione solutum, vel dominus fuerit solitus capere ad cambia, vel si alias sine pecunia factum expleri non posset cum mandatum ad connexa, & dependentia extendatur, & veniunt cōsueta loci de quo remitto *ad Mastr. dec. 204. l. 3.* qui plena manu tetigit in illa causa inter Marcū Antonium Petnici, & socio cum Sacra Hierosolimitanorum Religione, cui accedat ad materiam *Mascard. concl 581. & 1161. num. 9. Card. Tusch. concl. 50. litt. M. n. 8. vol 5. Scaccia de commercijs, & cambij. §. 1. q. 7. p. 1. sub num. 22 fol. 203. & §. 7. gl. 3. num. 23. f. 684. Mantica de tacitis, & ambiguis conuentionibr. 3. titul. 9. n. 63. & lib. 8. titul. 11. numer. 11. 16.*

SVMMARIVM.

1 *Mulieres pro negotio viri, vel alterius se obligare prohibentur, & an ipso iure, vel ope exceptionis tutae sint, & num. 2. 3. 5.*

4 *Dictio nullatenus operatur actus nullitatem ipso iure.*

5 *Mulier pro marito, vel alio cum iuramento intercedens ad obseruantiā promissorū precise tenetur, & beneficio Velleiani non iuuatur. nec consuetudinis Panormitanae 21. & n. 12. & seq. & n. 22. 23*

6 *Contractus, qui alias ex forma statuti esset nullus validatur iuramento, & n. 7.*

8 *Mulier pro marito, vel alio cum iuramento intercedens non obligatur si omnino indotata remaneat, & n. 9. & 10*

9 *Multa permittuntur aduersus iuris dispositionem ne mulier indotata remaneat.*

10 *Mulier expresse beneficio Velleiani renuntiare potest cum iuramento etiam si non sit certiorata.*

Renunciatio beneficij Velleiani, & consuetudinis Panormitanae 21. continetur sub generica renuntiatione mulierum de stilo notariorum in Regno num. 11.

Sta-

13 *Statutum laicale confirmatum à Papa dicitur Papale, & an tollat vires iuramenti, & num. 14. & sequent.*

14 *Confirmatio, & approbatio non extenditur extra id quod in confirmato, vel approbato continetur.*

15 *Statuta laicorum non habent locum in obligationibus iuratis.*

16 *Confirmatio non operatur nisi facta sit in forma specifica secus si in forma communi.*

17 *Confirmatio facta in forma communi ius non tribuit.*

18 *In dubio confirmatio in forma communi facta præsumitur.*

19 *Confirmatio quando dicatur facta in forma specifica, & non in forma communi.*

20 *Approbatio, & confirmatio summi Pōtificis statuti laicorum nunquam tollit vires iuramenti etiam, quod in statuto fieret mentio de iuramento nisi expresse dicatur.*

21 *Absolutio, iuramenti, quæ tantum aperit viam excipiendi, vel agendi ad euitandum periurium non tollit vires iuramenti.*

24 *Filiusfamilias ad obseruantiam promissorum cum iuramento obligatur.*

ARGVMENTVM.

Velleiani Senatus Consulti, vel Consuetudinis Panormitanę 21. exceptione, an tuta sit mulier iuris iurandi religione alterius obligationi se astringes.

RESOLVTIO C.

1 MVlieres† ne dum iuris comm. dispositione mariti, vel alterius obligatione accedere, vel insolidū astringere cū alio prohibentur, Velleiano Senatus Cōsult. ita disponēte cuius exceptione tutæ ipso iure reddūtur, *Auten. si qua mulier. & tot. tit. C. ad Velleianum. vbi DD. omnes Tesaur. decis. 223. Surd. decis. 164. & cons. 513. Gramat. cōs. 88. in ciuil. Honded. cons. 29. & cons. 45. l. 1. Guttier. de iuram. confirmator. p. 1. cap. 20. Mastrill. decis. 140. lib. 2. Roland. cons. 64. lib. 1. Gail. obseruat. 89. Serafin. de iurament. priuil. 65. Sforza Oddo. cons. 41. num. 34. & sequen. Ponte cons. 28. lib. 1. Roderiq. de Ann. reditib. lib. 2. q. 5. a n. 23. 25. & seq. Franch. decis. 623. li. 4. Molin. de contract. disputat. 540. Intrig. sing. 68. lib. 3. Rota Romana apud Farinac. decis. 775. p. 2. tom. 4. & apud Ludon. dec. 321. & 363. Anton. Faber. in C. lib. 4. titul. 4. tit. 21. per tot. & diffinit. 20. Cardin. Tusc. concl. 421. lit. M. Ponte de Potestat. Proregis tit. 10. tit. de decretis collateralis fol. 333.* (At contractum mero iure valere per mulierū initum quamuis per exceptione Velleiani postea posset se tueri, & hinc dicatur exceptio Velleiani ideoq. contractus non ipso iure nullus redatur, sed sententia rescindendus veniat, nisi vxor pro marito intercesserit nam speciali tunc est, vt contractus ipso iure sit nullus *ex dicta authen. si qua mulier.* ita dicunt *Iacob. Butri. Petr. de Bella Pertica, Bald. Alberic. Salicet. Paul. de Castro, & omnes in dicta authen. si qua mulieri post Azonem in summa. Rebuff. in tit. de rescis. contract. num. 20. per Ponte cons. 28. num. 8. 9. 10. libr. 1. Molin. de contract. disputat. 540. num. 7. Ant. Faber. C. libr. 4. tit. 21. deffinition. 11. n. 5. Crinell. decis. Dolana, 132. n. 1. Thesaur. decis. 223. Card. Tusc. concl.*
3 *421 lit. M.* sed etiam† ex speciali nostris iuris municipalis dispositione per consuetudinem 21. felicissimæ nostræ Vrbis, qua ipso iure (ibi nullatenus teneatur) muliere a fideiussionibus, & intercessionibus pro maritis earum, & quibuscunq. aliis
4 penitus repelluntur, †quod ipso iure operatur, *vbi Muta num. 2. & per tot. Ceual. comm. contr. comm. q. 527. n. 10. & qu. 727. num. 4. Card. Tusc. concl. 421.*
5 *litt. M. num. 6. Velanzuol. cons. 32. n. 22.* idemq; †statuit *Pragmat. nouissima anni 1618. §. 3. sub felicissimo Regimine Comitis Castri.*

6 Iuris iurandi religione †tamen in huiusmodi mulierum obligatione accedente firmiter nō obstante Velleiano, & consuetudini prædictæ beneficio ad cōtractus obseruantiā obligantur mulieres ita in punto dixit *Milanens. decis. 8. nu. 390. l. 1.* vbi dixit quod id omnes affirmant, & quod aduocati vtriusque partis in hoc conuenerunt idem sequitur *Intrig. sing. 68. n. 1. l. 3. Piguer. dec. 146. n. 10. Ant. de Butr in c. si diligen. in 6. col. de foro cōpet. Seraph. de priuil. iuram. priu. 99. sub n. 1. & priu. 118. Boeri, decis. 23. n. 9. versic. nisi iurauerit Thesaur. decis. 223. sub n. 8. Aufrer. ad Cappell. Tholosan. decis. 37. Vitalis in clausul. renuntiation. Velleian. colum. final. in fine. Paul. de Castro cons. 8. lib. 2. Surd. consil. 367. num. 13. lib. 3. Alexand. cons. 146. lib. 7. Tiraq. in l. si vnquam in princ. num. 131. 136. Gutierez. de iurament. confirmator p. 1. c. 20. num. 2. Camill. Bilot. de absolution. iuramen. lib. 1. cap. 12. Riminald. cons. 60. num. 7. Roger. cons. 16. num. 30. Roderiq. de Ann. redditib. libr. 2. quæst. 5. numer. 39. Gomes variar. resolut. de contract. capit. 13. ante numer. 18. late Facchin. controuers. iuris libr. 2. capit. 61. versic. sed contraria sententia, & sequent. Rota Romana apud Farinac. decis. 775. num. 6. p. 2. tom. 4.* qui dicit pluries Rota decisum *& apud Ludou. dec. 363. num. 3. Anton. Faber. in C. lib. 4. tit. 21. deffin. 9. n. 6. 7. Franc. de Caldas Pereira de emption. & vendition. cap. 30. num. 10. Cardinal. Tusch. concl. 420. n. 27. & n. seq. & medius nu. 30. & concl. 421. num. 14. 22. 25. lit. M. Bardellon. cons. 113. num. 25. sequ. num. 29. lib. 2.* alios refert, & sequitur *Ramonius cons. 96. nu. 4. & est text. in capit. ex rescripto de iure iurando* vbi est casus quod mulier intercessit pro alio cum iuramento, & summus Pontifex mandauit, quod sicut mulier iurauit ita promissionem adimplere cogatur *Angel. Salicet. Alberic. & alij in authen. Sacramenta puberum. C. si aduersus vendict. Barth. in l. si quis pro eo ff. de fideiussor.* con-
6 tractus †enim, qui alias ex forma statuti esset nullus validatur iuramento *Abb. in c. cum contingat. de iure iurando, & cap. quamuis de pactis in 6. Castrens. in authen. Sacramenta puberum. num. 11. C. si*
7 *aduersus vend.* Et licet †*Bart. in d. authent.* distinguat in statuto loquente in rem, & in statuto loquentes in personam volens, quod in primo casu

cou-

confirmetur iuramento posteriori in casu vero
nō,tamen distinctio Bartoli communiter damna-
tur tamquam potius verbalis,quam realis, pro-
inde vtroque casu stante iuramento firma mane-
bit mulieris obligatio ita Paul.de Castr.in d. auth.
Sacramēta puberum n.1.in fine,& ibid.Ias.vbi plu-
res allegando dicit hanc esse communem om-
nium canonistarum , & legistarum , & hanc esse
communem contra Bart.latissime defendit Alex.
cons. 77.l.1.cons.38.n.10.11.lib.3.& contra Bartol.
communem quoque dixit Couarr.ibid.n. 113. cō-
munem Guttierez. ibid.n.35.Seraph.de priuil. iura-
ment. priu.61.Corn.de absolut.iuram.p.4 cap.12. n.
5.6.plures Bartolum.refutantes refert, & sequitur
8 Gabr.cons.127.sub nu. 19.libr.1.nisi † mulier pro-
pter suam obligationem iuratam ad mariti vel al-
terius commodum indotata omnino remaneret,
cum tunc iuramento non validetur eius obliga-
tio,secus si non in totum remaneret indotata An-
ton. Faber.C.libr.4.tit.21.defin.10.11.& 26.& bis
decisum in Rota Romana refert Oliuer.Beltramin.
in additio. ad Ludouis.decis.321. litt. A.n.12.vt si
mariti inopia eiusque hæredum dotes consequi
non posset Thesaur. dec.223.a num.9.& seq.13.&
seq.relatis pro vtraq; parte opinionibus pro illa
Senatu terminasse dicit Gasp.Anton.Thesaur.filius
in addition.& lib.2.q.Forens.q.65.in princ.num.1.
qui extendit procedere ne dum qoando ab initio
obligationis mulier indotata remaneret , sed etiā
si tractu tempus id contingat propter vsuras me-
dio tempore decursas creditum totam dotem, &
viri bona absorberet,idem Seraphin.infra Fontan.
n.17. Cancer.num.102.Fontanell.de pactis nuptial.
claus.4.gl.23.n.21.vol.1.& claus.7.glos.2.p.6. nu.6.
7.8.& seq.vol.2.qui refert pluries in illo Senatu
decisum,& ad alias, vtilissimas infert quæstiones
in materia Rota Romana apud Farinac. in vltimis
recollect. dec.247.numer.7.& decis. 851. numer. 1.
& per tot. vbi lata que est repetita ab eodem impres-
sis post 2.vol.consiliorum decis. 74. & impressis post
Statil. Pacific.de Saluian.interdict. dec.111. 115. 116.
& 171.Bero.cons.48.n.13.volum.1.Seraphin.de iu-
ramen.priuil.76.n.12.Lupus in repetit. rubr. de do-
nat.inter virum,& vxorem §.17.nu.15.16.vers. in-
tellige tamen,& n.18.Amatus decis.62.à n.14.15.
& seq & in fine dec. Costa de ratione rata q.42 sub
num. 8. Paris.cons.75 n.13.& sequent.libr. 3. Can-
cer.variar.resol.libr.3.capit.15.à num.99. ad num.
111.& num. sequent. Gratian. discep. 108. à num.
8.& seq.Rota Romana apud Cardin. Seraphin. decis.
1187.n.2.qui testatur in Rota resolutum , in vna
Romana fideiussionis Molin.de Ritu nuptiar.lib.3.
capit.52. num. 20.21.latissime Ramonius. cons.96.
9 per totum. Et † multa permitti aduersus iuris di-
spositionem ne mulier indotata remaneat perpē-
dit Cardinal. in cap.cum contingat.num.1.in fine de
iure iurando per Monter.in responso pro vxoris ami-
ta par.1.numer.97.impress.post volumen decision.
Seraphin.decision.922.num. 8. Fontanell. supra nu-
mer.10.
10 Licet † nō desinit Authores tuentes contrariam
sententiam etiam si mulier penitus remaneret ,in
dotata,quos Doctores iam citati recensent , &
Bardell.cons.113.n.29.vol.2.

Ampliatur conclusio, vt tanto magis proceda
11 quādo † mulier expresse,beneficijs prędictis cum
iuramento renunciauerit,quæ expressa renuntia-
tio contineri solet ex notariorum Regni stillo
sub illo renuntians,& cet.in huiusmodi mulierum
obligationibus ad hyci solita ,sub qua cętera iux-
ta formam nostri cæterarij Proregis authoritate
cum matura deliberatione impressi fol.16. conti-
netur expressa renuntiatio authentice , si qua mu-
lier,& consuetudinis Panormitanæ 21.etiam si non
fuerit mulier cerciorata ita glos.in l.final. § final.
C.ad Velleian.vbi Bart. n. 1.dicit quod commu-
niter Doctores hoc tenent , & Albericus dicit,
quod totus mundus hoc seruat,& hanc esse magis
communem testatur Ias.in l. si quis incōscribendo n.
16. C. de pactis ibidem Dec.n.30.Molin. de contract.
disputat.540.nu.9.Thesaur.decis.222.ex quo dicta
iura non fuerunt introducta propter publicam
vtilitatem,sed propter priuatam Corn.de absolut.
iurament.par.4.cap.12. Surd.cons 367.nu.12. decis.
164. n.7. Castr.cons.8.libr.2.Affl.decis.311.Bald.
cons.5.lib.5.Seraphin. priu.99.num.1. priuil.63.65.
n.6.& priuil.108.de iuram.Grass.exception.27.num.
24.Milanens.dec.8.num. 390.Guttierez.de iurament.
confirmator.cap.20.num.2. Piguera. decis. 145.n.9.
Gramat. decis.76.n.20. Capell.Tholosan. decis. 37.
Gail.obseru.77.libr.2.Roland.cons.60.lib. 2. Asin.
de exequution.§.9.cap.157.num.15.Mastril.dec.51.
n.3.4.Faechin. lib.2. controuers.iuris cap. 60.61.
Roderiq.de Annu.reditib.l.2.q.5.n. 39. Ponte cons.
28.num.9.lib.1.Rota Romana apud Farinac decis.
775.num.7.8.p.2.tom 4.& apud Ludouis. dec.321.
Cardinal.Tusch.conclusion. 421. litter. M. Gratian.
disceptation.669.num.23.Griuel.decis.Dolana.132.
num.2.& seq. Barzi decision.106.Bardell.cons.113.
lib.2.
12 Et licet aduersus † iuramentum sententiam
profiteantur Muta d. consuetudine 21.n.8. Mastril.
decis.140. Iacob Gallus cons.129.per tot. & ex plu-
ribus connatur substinere Ceuall. commun. contr.
com.q.727. per tot. ex is iam firmatis patet eorum
assumptum absonum,& contra communes con-
clusiones esse dum firmant mulieris obligationes
pro alio etiā iuratas esse nullas,mouētur enim ex
falsissimis fundamentis , Primo ex quo statutum
loqoitur in personam sequendo distinctionem Bar-
13 toli ,quæ cōmuniter reprobatur, Secundo † quod
Consuetudines felicissimæ nostræ Vrbis fuerint
confirmatæ à Summo Pontifice Alexandro, & ob
id dicantur Papales , & tollant vires iuramenti
Bald.in l.ex placito colum.2.n.6.C.de rer.permutat.
Ruin.cons.110.n. 8.lib. 4.Gabr.cons.127.num.23.24
lib.1.Gratian.disceptation.9.num.4. Muta in Con-
suet.Panorm.in proem.n.71.Grass.de effect. Cleric.
Effect.2.n.149. Quod quidem fundamentum fal-
14 sū est tum quia † in consuetudine nulla iuramenti
fit mentio,proinde approbatio Summi Pontificis
non extenditur ad iuramentum , de quo in con-
suetudine nulla fuit facta mentio Soccin.Iun.cons.
32.num.34.lib.3.late Gargiar. patrocin.10. num.13.
nec hue pertinet disceptari , vtrum laici potue-
rint disponere de iuramento,vel ne cum in consue
15 tudine nulla fiat mentio iuramēti,& † regulariter
statuta laicorum non habent locum in obligatio-

nibus

nibus iuratis Seraph.de iuram.priuil.22.nu.41.An-
guiſciol.conſ.127.n.5.Surd.conſ.157. n. 17. Cephal.
conſ.466.n.67.& latius conſ.170.n.34.tum etiam
16 †quia cõfirmatio Papæ numquam operatur niſi
confirmatio in forma ſpecifica facta fuerit, hoc
eſt parte citata obtempta,& cum clauſula ex cer-
ta ſcientia,ſecus ſi in forma communi,& genera-
liter,vt hic late Alexandr.conſ.123.n.17.lib.4.Ga-
br.conſ.127.ſub n.24.lib.1.Graſſ.de effect. Cleric. ef-
fect.2.n.151.Seraph.de iuram.priuil.22.n.13.Becci.
17 conſ.3.n.66.confirmatio † enim in forma cõmu-
ni facta ius non tribuit c.1.de cõfirmat.vtil.vel in-
util.Franch.dec.2.n.32.Fabb.de Anna.conſ.51.n.7.
18 Ac in dubio† confirmatio in forma communi fa-
cta præſumitur Grat.diſcept.9.n.0. Decia. in tr.cri-
min.p.1.lib.2.cap.37.n.4. Cathal.de indult.cap.1.n.
210.Graſſ.de effect.Cler.effect.2. n.159. & quando
19 †dicatur cõfirmatio fieri in forma ſpecifica & ex
certa ſcientia,& nõ in forma communi vide c.Ve-
nerab.de cõfir.vtil. vel inutil.vbi Abb. Dec.notab.1.
& omnes Ber.conſ. 180.n.24.25.l.1.Suar.de legib.l.
8.c.18.n.5.Fab.de Anna conſ.51.n.7.Vinc.de Anna
alleg.35.n.13. 14.l.1. Ceſal.conſ.170.n.49. 50.Ve-
lãz. conſ.79.n.5.6.Gutt. conſ.11.n. 8.& l. 3.practic.
quæſt.q.17.n.40.Molin.Matienſ.Rouit.Georg. Greg.
Lopes per Valenz.dict.loco plene Graſſ.de effect. Cle-
ric.effect.2.n.158.Dec.d.c.37.n.4.& conſ.18.n.270.
lib.1.Lanar.cõſ.21.n.1.& conſ.47.n.2.3.Ponte conſ.
53.n.26.conſ.58.num.2.4.5.lib.1.Bologn. conſ.1.n.
78.80.84.85.Gabr.conſ.183.num.13.14.15.lib.2.
Gail.libr.2 obſeru.1.Cardin. Tuſc.cõcl.708.n. 7.lit.
C.Mol.de primog.lib.2.cap.7.n.9. Scrad. conſ.21.nu.
106.Roland.conſ.2.n.38.vol.1.conſ.61.n.41.vol.3.
Mandell. cõſ. 198.n.18.conſ.442.Menoch.conſ.501.
n.42.Raudenſ.conſ.17.p.1.n.264.vol.1.Hipp. Rim.
conſ.355.n.82.83.Burſ.conſ.30.n.19.conſ.356.n.15
Pariſ.cõſ.3.n.46.vol.4.Mariſc.variar.reſol.l.2.reſol.
47.n.1.Rot.Rom. dec.36.n.5.p.2.diuerſ.Magon.dec.
Lucenſ.14.n.42.Roder.q.reg.q.8.lib.1.Dec.conſ.516.
20 n.12.Item† approbatio Summi Pontificis ſtatuti
laycorum nunquam tollit vires iuramenti, etiam
quod in ſtatuto fieret mẽtio de iuramento niſi ex-
preſſe dicatur Soc.conſ.32.n.32.lib.3.Alex.cõſ.39.
volum.4.conſ.18.volum.6.Bero.cõſ.180.n.24.lib.1.
Eug.conſ.3.n.32.Seraſi. de iurament.priuil. 22.n.13.
& 39.& priuil. 99. nu.3 in fine.

21 Nec ad infirmandum † iuramentum obſiſtit
eiuſdem relaxatio ſeu abſolutio, quãdoque à mu-
liere obtenta,quæ cum abſque partis citatione,
concedatur efficaciam iuramenti non tollit, ſed
tantum viam excipiendi abſque periurio aperit
Felin. in cap.1.n.29.de iure iurando Cran.conſ.7.n.
7.Becc. conſ.63.numer.3.Pedroch.conſ.35.num.87.
& ſeq. Couar.variar. reſol.libr.1.cap.4.num. 6.Ga-
br.conſ.127.num.33.lib.1.Peregr.conſ.53.n.19.lib.
1.Seraſ.de priu. iuram.priuil.61.n.3.4.Corn.de abſo-
lution.iurament.p.3.q.14.nu.13.14.15.& quæſtion.
16.per tot. & præciſe num.41.69 & ſeq.& num.77
Caſtil. deciſ. 70. numer.6. Pedamontan.deciſ. 125.
n.7.Turett.conſ.40.n.10.lib.1.& conſ.80.n.13.lib.
2.Moroeius.conſ.87.num.10.Honded.conſ.18.num.
11.conſ.42.num.31.libr.1.Gabr.de minor. concl. 5.
n.3.Mandell.conſ.198.nu.2.li.1.Caualcan.deciſ. 19.
num.57.libr.3.Menoch.conſ.24.n. 18.lib.1. Caſtil.
Sotomaior.controuerſ.iuris lib.3.cap.2.n.7.
22 Quibus diſcuſſis† ita cenſuit Curia primarum
appellationum huius Vrbis die 15.Ianuar.1615.
contra donnam Aleonoram de Afflitto,reuocan-
do interloquutoriam prolatam per Curiam Pre-
torianam altero ibidem ex dominis pro iura-
mento in contrario voto exiſtente nempe Regio
Conſiliario D. Martino Nauas,de puobla,idem-
que pro iuramento terminauit M. R. Curia pro
Martino Zamudio contra Aleonoram ferret con-
firmando ſententiam Curiæ Prætorianæ latam
de anno 1613. ac pluribus alijs in cauſis fuit de-
ciſum.
23 Hodie † tamen de obligationibus mulierum
ad viri vtilitatem quod ab anno 1618.ſint ipſo iu-
re nullæ non obſtante iuramento non diſputatur
ſtante nouiſſima Pragmatica Comitis Caſtri §.3.
24 Illud verò † quod in ſuperioribus dictum eſt fir-
mam iuramẽtum mulieris obligationem pro alio
intercedentis redere ex rationis idemptitate lo-
cum habet in obligatione filij familias,qui etiam
ex dicta conſuetudine noſtra 21. pariter ſicut
mulier ſe pro alio obligare prohibetur ita Intrigl.
ſingular.68.n.2.libr.3.Sed in hoc contrarium re-
ſoluit Muta in conſuetudine Panormit.21.num.72.
& c.31.a nu.29.& ſeq.& deciſ.49. num. 19. & ſe-
quent.

AD DEI OMNIPOTENTIS BEATÆQ. MARIÆ
SEMPER VIRGINIS GLORIAM.

FINIS.

I N-

INDEX RERVM ET VERBORVM OMNIVM.

QVÆ OBSERVATIONE DIGNA SVNT, In hoc Secundo Libro Resolutionum Contentorum, Alphabetica Seriæ Digestus.

Ant. de Amat. P. II. R Causa

Pa-

Cle-

Cre-

D

Di-

beantur

E

F

G

H

I

In-

In-

sonam

De

Pacti

quia

V

FINIS.